

8006

Bibl. Jag.

IV

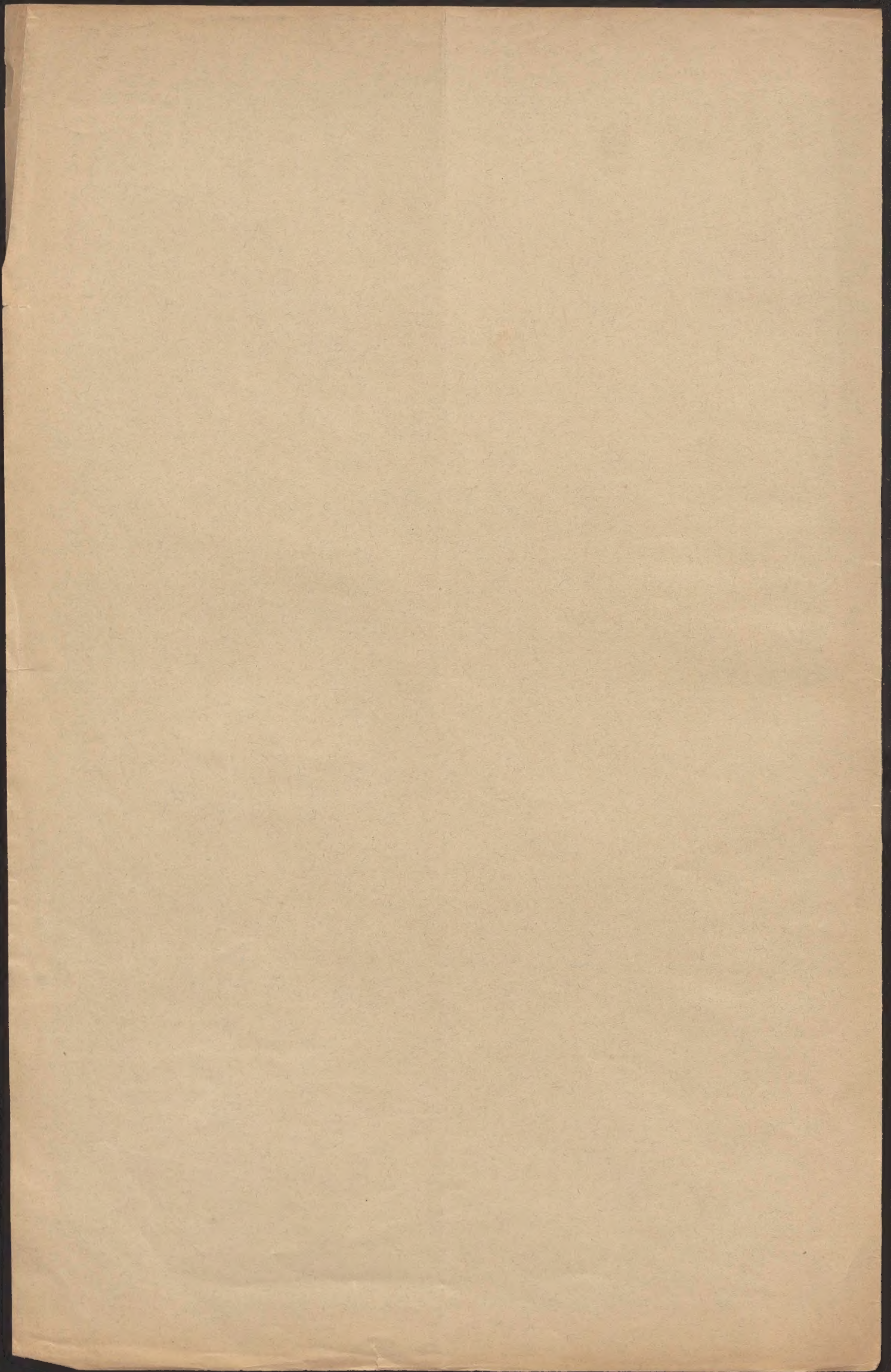

Prawa prywatne
publiczne

wybita 27. 1891.

Kopieo ustawaia ukladawce do-
la. Razumiesz wielkiego znaczenia
nam kilku staliow partykularnych,
wsobnych dla kato polski, a wsobnych
dla wielkopolski, w których przedm
pctny około 160 partykular wbejmuje.
Zachowawcia tych staliow nie sa
jednak uje w jeden system, i pol-

wymane: to też brat Aleksander radwie-
dzając statut Łaskiego, nie tylko nakazując
drukować prawo królewskie, ale
i nakazując wierszyskiego prawa,
mającego się w tej księce zachowywać, ale
niezależnie od praw, które w innych
księgach, były na krótko księgi Łaskowskiej
królewskiej swe prawa i dołowi przedsta-
wity, przesłany Łaski do statutu Łaski-
go wpisane zostały, gdzie na ten cel w
exemplarzach dla Łaskiej księgi prze-
znaczonych, po 12 dat królewskich pozo-
stawionych zostało.

- 3) Przerady cypli przedłożyły. Już
statut miejscowy Karimira Łaski
czyli z r. 1454 w jednym artykule po-
stawia, iż każdy sąd królewski winien
kazać sądowi dla Łaskiej przedstawić, w
których zapisanych były wyroki w poje-
dynczych sprawach wydawane, albo w
tym celu, iż gdyby później w Łaskiej sa-
miej lub podobnej sprawie przyszło do wy-
dania wyroku, sąd Łaski sam lub podo-
bny wydał wyrok. Artykuł ten został
następnie przez Pana Olbrachtę w Piols-
kowie r. 1496 potwierdzony.

Wynikało z tego postanowienia, że
sąd jest związany swoim zapisywaniem
prawem, w pewnej sprawie drogą wy-
roku objawionem, i Łaski w przyszło-
ści jako prawo obowiązujące dla siebie
miał obowiązek. Z drugiej strony
kandydaci królewscy z XVII stulecia
mnie wieloletnie posiadają, jakakolwiek
aby decydujący przez Trybunały wydawa-
ne nie były związane z mającymi moc
sądowną (viri legis sapientia), z czego
wynikało, że Trybunały, la maj-
wysoka jurysdykcja, nie jest związana
z zapisywaniem prawem, w poprzednio

" hec infrascripta laudauerunt domini in
" frascripti."

[illegible]

W literaturze naszej prawniczej nie,
słyszeliśmy jeszcze nic nowego, nie jest
żadnego do tychczas należycie opracowania,
nie fundujemy też żadnego kasobniczego,
go obywateli ludowych wywołanego, nie mo-
żemy więc wyjasnić wątpliwości, jakie
tęż same z siebie nawiązują, czy podobne
istniały w obec tego, że na wiecach
tych nie zasiadał monarcha i że ^{tych} wie-
com ~~tych~~ nie sturzysta potęda ^{tych} ~~tych~~
młodawca, miały mimo to moc prawa
obowiązującego; czy też wymagały
przedtem monarchiego potwierdzenia,
a i do czasu zaś tego potwierdzenia ob-
owiązywały prawowyczość lub nie ob-
owiązywały wcale.

uchwały, wicowice, mieśca, dawniejsze nad
wień XIV, dołobka, ich mogła być wieś
kopolska, gdzie drób rzadko przebywał,
gdzie potem mogła się wyrodzić polska
ba nadania wicowice, kieszonki, fra-
wa uchwalania, postanowien, prawogł-
wa, wicowice, dróła, kutaszka w
sprawach, wicowice, kutaszka, w
jednak, powiaty, one w chatopolsce, to
wyciągnie, powiaty, mogły, dopięto, po
r. 1361 lub 1362, kiedy to uchwalenie,
nie, powiaty, w chatopolsce, po raz pierwszy

[w ostatniej instancji]

zawaga sądowa z prawem wydawania
wyroczni, przeciw słowom mianu do
zawaga, a polacya naduż do słowa.

4)

Przywileje. Wszak prawo przywilejowe
obowiązujące istniały w Polsce kilka
prawa szczególne i przywileje, które
winnę być, jeżeli prawo słowo, lub
bądź pewne miejscowości nadawano. że
to wspomniany przywilej osoby dla
rydów, przywilej dla uniwersytetów,
przywileje dla gmin i dla szlachty,
przywileje dla księcia polskiego,
wraz z tymi przywilejami dla miast
i wsi na prawie miemieckim, rako-
nycy i t.d.

Przywileje miały moc obowiązującą
na prawem z prawem a były ściśle in-
terpretowane: czego nie było w przywi-
leju wyrażone, nie było obowiązujące, bo
nie istniało.

Pewne nadaje przywilejów królewskich
były istnieniem węgier nadawane, i są
a) listy inhibicyjne zabraniające lub
wstrzymujące wyznios sprawiedliwości
na dorozę lub dorozę czyż. Wyższ-
szed skazany listy inhibicyjne wydawa-
na dorozę tego, który w sprawie słowa
lub dorozę był w postawie, bądź na wy-
prawie był razęły; dalej listy wstrzymu-
jące kapitały długów kapitałowego w dzie-
jach i w rozprawach albo też wędrownie
dobre zastawnych;

b) listy inwalidujące tego od wypra-
wy wojennej;

c) listy dalyzące ekshibitów, to jest
nadawanie inwalidów świeckich i duchow-
nych w przyszłości, skoro słowo ca-
wadażę;

d) listy wyznaczkające nadawanie
na cały dominiarskie do sądu i do

spraw, odnow spraw granicznych, lub
gdy strony same rewaluują;

e) ~~prejati~~ listy plemenitih, ljubavi
sami obzirajoče na svojo moralno
prosto voljo. Prosto

f) w powyższych parach pierwotnie były
także listy reklamacyjne czyli glosy, proś-
bą o skasowanie niektórych urzęd-
stw, i ich glosy wyplatane osobom skła-
nym reklamom na bezczynność i wygnanie.
Listy glosy przedawany umiarkowanie sięga-
nym przez swych sprzedawców i t. d.

Cały zaś przywilej przez przedawnie-
nie, przez wydmuwanie praw i czynów
przywilejowi przeciwnych, przez upływ
czasu lub piszczenie się warunków, przez
zakreślenie przywilejów, jeśli nieważne
została w materialnym stanie prawodaw-
stwa, przez wyłączenie części przywilej-
ów, przez, jeśli być nieprawdnie używa-
nym i wyślany.

Twaga 7

Przeto przyjmując polskie mi-
nimum uobecnego systemu. Za czasów
niepodległości, niekrytyczniej mi-
nił (mógł) urzędowa kodyfikacja
prawa polskiego. Bezpieczniej
w przeszłości, w historii prawa
polskiego, przyjmując system,
przepracowany w nowych
okolicznościach. Przeglądając
cały mater-
yjał na ten temat, z uwagi na
wagę ubezpieczenia praw
polskich, prawa
polskich, prawa
polskich.

I. Простое уравнение.

Różnorodność są stanów; które wpływają na podważenie prawa człowieka, jedno wypływa z nich ze stanu przynależności człowieka, inne ze stanu politycznego, inne wreszcie w zależności od

meża. Należy opatrzyć podaniami, iż
porosła roślina, winna być w całości
zabitych z kanicowaniem wszelkich kłej,
prośb i przekleństw; gdyby porosła
miałaby być, porosła być, porosła
zabitych kłej, porosła być, porosła
zabitych kłej, porosła być, porosła

podaniami. Należy opatrzyć podaniami, iż
porosła roślina, winna być w całości
zabitych z kanicowaniem wszelkich kłej,
prośb i przekleństw; gdyby porosła
miałaby być, porosła być, porosła

podaniami. Należy opatrzyć podaniami, iż
porosła roślina, winna być w całości
zabitych z kanicowaniem wszelkich kłej,
prośb i przekleństw; gdyby porosła
miałaby być, porosła być, porosła

podaniami. Należy opatrzyć podaniami, iż
porosła roślina, winna być w całości
zabitych z kanicowaniem wszelkich kłej,
prośb i przekleństw; gdyby porosła
miałaby być, porosła być, porosła

prawa osobne

§ 2. Nazwa i wyznaczenie z wieści.

Wiedza, o ile ludzkiej na sferę ichrowni
oddziaływał, rozróżniamy by, krajami:
1) lata dzieciństwa (infantia), - 2)
lata młodości (aunty discretionis,
pubertatis) i 3) lata pełnoletności
(maiorescencia).

1) lata dzieciństwa. Lata te są
do lat 12 w obrotu płci, następnie
przez te lata w płci męskiej

do skończonych lat 14 czyli poactęgo
15^{go}, porostawiając dla ożenności
jako dawniej lat 12.

Matulekni w tym wieku nie byli
ani obowiązani ani dopuszczani do
stawiania i wyrażania w sądzie,
lecz sprawa była prowadzona aż do
dojścia ich do lat nożności.

Od tej pory istniały następujące wy-
pady:

1) jeśli ojciec matulekni bezprawnie roz-
stać się, dzieciom, w szczególności od dzieci
przedwie, że od dzieci wydzierżyć prawnie;

2) jeśli ktoś z ojca ich popadł w
niechcący i za życia ojca o to wykopie
rozkaz porwany;

3) jeśli ojciec ich za życia swego porwa-
ny rozkaż o jego dzieciom;

4) w sporach o dopreprawienie na cii
dziej interwencji wysypane;

5) in causa potestatis complicabilis et
potestatis iuris, gdyby matulekni za ja-
kiem prawem bezprawnie bronić iść, i
w tych wszystkich sprawach nie ma-
ły matulekni stawiana dyktacja do
lat nożności.

Matulekni nie mieli prawa kryminal-
nego, prawierania dobru i dobru, nie
mogli świadczyć ani przysięgać, nie
mogli iść iść bez za pozwolenia
nych za popelnionym cty uczynku, nie
mogła przeciw nim dawno.

Natomiast mogli być prowadzeni w
spore, ale przedmi ich imieniem wy-
stępować.

2) lata nożności (causa potestatis
habet) w obywatelskim porządku bie-
gły od ich owych lat dzieciństwa aż
do końca życia. w późniejszym jednak
czasie mogli rozumiem pod me-
ni wiek aż do pełnoletności.

by dał fienighe na kapił dół niemi-
chomych, straci fienighe i pasław.
Widoczne więc jest, że żydom nie było
już wówczas pozwoleniem posiadanie
w ogóle a tem mniej nabywanie dóbr ziemskich
na własność.

W miastach paradyżach na przywilejach
monarchy, sfera interesowania żydów
wzięła od imieniy krawarzy a magistrat-
lem. Tutegoż żydów jest w tym mieście
iżdań a żydami iżdańskimi z 1485
krawarzy. iżdańskiemu żydom pozwolano
iżdańskiemu krawarzom nie prowadzić egota ka-
dnego handlu, nie sprzedawać żadnych
innych towarów, prócz przypadłych ka-
shawoń a i to tylko we własnym mieście
i dnie targowe. Wyjątek był zrobiony dla
iżdańskich żydów i żydów, którym wolno
było co dzień wyznaczyć na sprzedaż iżdańskie
iżdańskie i iżdańskie własnego wyrobu.

Kapitał mieszkalni ograniczył lichwą ży-
dowską, która procentu od pożyczek żydów
skłóciła do kwadrantu czyli półprocenta na
tydzień od pożyczki; a że procenta obiegła
mająca 48 gr. równała się do więcej 50 0/0,
statut żydowski kazał prowadzić braci
po 1 gr. od pożyczki na tydzień, co się
równało 100 0/0 w stosunku roku.

W późniejszych wiekach zapadły różno-
rodne prawa żydom: zabroniono im
własność nieruchomości w miastach, przy-
wileje wolności im przez Karolinę II.
a ile niektóre z nich sprzedawały się pro-
wizji biskupiej lub ziemskiej państwa.
Zabroniono im sprzedawać miód, seł, kupa,
podatków publicznych i skarobu, maki,
kawa, masełko na kucharstwo i inne
odróżnienia ich od Chorońjan, tylko w
razie potrzeby po miastach i miasteczkach
szlacheckich, miasteczku a pod przysługę
cy królewskiej a oddano pod rozprawę

na, jinye... kazano im
Lodzinac' (kazajaw) ituz celi pod slaz,
kazawim... w szymie Kozie-
scijaw, jesli me ma jaowaki, uwa-
skono lichwe najwyzej na 20 %.

Właścicielom posiadania na gruncie,
nadano rydwan posiadłym na gruncie
furze ielnie wyrobionym wolność dofu
głównego na prawie kas' i innych po
dalsze na lat 3 procentualnie na lat 6,
nadając im prawem wolność posiadania
i inne emphyteutico lat w dorowie jak i do
wre na potogach nieurzybszonych i nie
wyrobionych.

Co do matczyńskich miasteczek i miast, do których w sta-
nowiącym razie w duch pryncypia proklamacji
zobowiązanym byłoby w Polsce mieć tylko
matki.

[illegible]

swoich kucigac, lub dobrowolnie przycho-
dzacych przyjmowac, kadrowi, gdy im to
kiedie dowiedziemo, naprawd' wlasz pienie,
zacz, protem wiczeniu narkotice wyzna,
miewiwar z swymi przydatkami itara,
ni byc maja.

Wanetykijoz z r. 1733 opowiedziemo sie przy
obronie kaciola rzymo - katolickiego
i jego przywiez, dysydencom jedyni fru-
cem uista antyquas confederaticeus et
praeceptis iuxta constitutionem r. 1717, ac
secundum bonorum, fortunarum et aequa-
litatem personarum pastorens, kan jednan
aby tylko w. Tchei forelonej, w kuzimach
i na domowjach pchilakem, kuziecia epa,
adwo swich prywatnych sei conventionla
prawami zabarany i uoglow dorownych
likewskich, wojewodskich pieuszkich i
gradzich pie puch.

Gdy raz w r. 1755 readumowano da-
wniejsze prawa przyzycenci kawarli pre-
cis lemm ewigred i: koronni wforumni,
likewscy w stuchn, w rzypanio caczeta sie
w te sprawy mizrac. Traktat z Rosyja r.
1765 kawarly, kachemni wolowu wyzna-
mni dysydencom i: grekom pieumikom;
prawotny traktat z r. 1775 pokynit rno,
wsi meklowe pieumienia, rok 1777 proka-
nowiono kor normalny co do przewazyj
religijnych. Prawa precincho heredydom
uchwalone za meicigajore sie do dysy-
dentow i: grekow pieumitow ogloszono, reka-
rany i: rany i: wygwanid nanych do-
sciowu plowolow, wolowu kwotywanio
synodow, slaweniemia slawyszkow, roz-
tapania spraw na iudicium pieumitow za-
skrecono, kachadanie druidow i: druidow
wami kuziecia mabornych mawowano,
skuziecia z diukowymis kacholickimi w
poborach publicznych porowano i: w
prawni i: wyderkafier kacholickowymy

imolnion; capacitas omnium honorum et
 beneficiorum w r. 1760 kapowiona, ogre-
 mion, rozkaza w r. 1775 w ten sposob
 ci wytyczono juz co do senatu; ministerji;
 eligibilitatem na poselskwa do tierby Rzecz-
 pospolitej z narodowej prowincji i do senatu,
 innych i rozdać capacitates do ciarowano,
 miedzean dyscydentow i katolikami po-
 rownawo, miedzean miedzy katolikami a
 dyscydentami i greko - miedzean dozwol-
 on, przyjemny synowie w ciarowano, co do
 w miedzean religij chowane byc miedzean
 i do rozdać ciarowano miedzean dawac miedzean
 ofrowo greko - miedzean i dyscydentow
 inne miedzean miedzean byty tolerowane.
 Sedla wytyczono do ciarowano dozwol-
 on, miedzean i ciarowano Tana. Nazimowa kon-
 stata przedwybowawo, do ciarowano,
 miedzean, Anabaptysty i apostacy dozwol-
 on, miedzean w r. 1764.

[Dobry selachowski
 miedzean]

Co do ciarowano miedzean miedzean
 w r. 1766 miedzean i do ciarowano miedzean
 miedzean; ciarowano dozwol-
 on, miedzean, co do, miedzean i innych ciarowano
 w ciarowano, miedzean, miedzean w miedzean
 rozdać do ciarowano miedzean, miedzean.
 W r. 1768 ciarowano miedzean miedzean
 miedzean ciarowano i miedzean miedzean i dozwol-
 on, miedzean, miedzean i ciarowano dozwol-
 on, miedzean. W r. miedzean 1775 do
 ciarowano miedzean miedzean dozwol-
 on, miedzean miedzean, miedzean do
 miedzean miedzean miedzean miedzean
 miedzean miedzean miedzean miedzean.

B. Prawa dozwol-
 on, miedzean

§ 1. Prawa dozwol-
 on, miedzean

Tyto miedzean byty w ciarowano

[illegible]

nia praw krajowych, cudzoziemcy byli
co do używania tych praw ograniczeni.
Przez krajowca (indigena, terrigena) na-
leży rozumieć tego szlachcica polskiego
który indygenat posiada na ziemi kraju,
właści cudzoziemcowi lecz szlachciznie,
czyli przywrócić szlachcica cudzoziemca w
pełnię szlachty polskiej.

Nasłonię indygenatki materiału piewnie
do atybyczyj monarzych.

[illegible]

Kopirano jednak r. 1531 mamy pier-
 wozą fraszkę z wykresem indygenatki,
 mianowicie księża Cyryl I zawi-
 sta Miłowi ze Skabinię, kienianino,
 w morawskiem, schłachecko nadane-
 mu przez Władysława Miła węgierskie-
 go i czeskiego. Mała indygenatka już
 "złota" było powołująca.

Włoszycy w r. 1581 postanowili,
iż indyjanów-Indian nie chcą już polować

był mu mały, a i w tym czasie na wojnach
po wojewodach skarano oło skryt;
o 9 postów był rabszyna, a Ronszluja
w r. 1607 kawatarowa, i z indyjskiej
mudano z Ronszluji nie corocznie od,
nie oboga narodził się niewolnik.

Rouky, uncija, rejuni warszawskiego z 1. 1641 w.
nie co do ustępujania polycjonatu powiatu fu-
sławowickiego, pisanowickiego

„nie indygenatny nie mogą być dawane, jeno
na zgodę, wreszcie sławie na sejmie, którym
do samych dogmów należy, jeżeli stępnie-
można być do tego przystąpić; przeto kto „
bych chciał o indygenat starać się w rzeczy „
pospolitej, wprowadzić na sejmie europejski „
inert przeciwko przeciwno przystąpić „
byleżby nie a potem podobnyż być po-
dobnie sławie i przystąpić do „
sławy i republiki, w której się rodzi „
kompromis; stać

"Jeżeli indygenaty w jakieś kolonii sposo-
bami 1807 obywateli, którzy w wo-
jnie bieżącej zapisani nie byli, są na
miejscach, a przeszły latki indygenat
którzy się w granicach Rzeczypospolitej
znajdowali, pro wacantli mają być wo-
jużni, jeżeli są, dobra ziemskie,
inne rzeczy, jeżeli zaś dozwolają na-
dobrach Rzeczypospolitej, które sta-
nu, których indygenat być mogą.

A lei i pociągających dońskich, 221
 wieściem, iż o wysłanie ich, w
 gromadę wyznaczono było wydział.

45 k dopłatami mackzujících pracovníků:

1) к остальн. фотоснимкам этого ряда.

2) z polachetowa wystawczego w
dwójki wycin podługowym. Polachetowo
to, jeżeli nie ciętkowienica miał być
ciętkowienice prawdziwym z polachetow

szlachty, z pominięciem ograniczeń
rasy, płci, starobellatow, piwno było
być stanowiąc, to jest, pochodzący z
najmiej jęz. od dziada;

3) mianem pturyci francuzów na wieśno
obrotu i przekształcenia, obrotu i
sejmie coram, podlinilni, pod piwno
ciwicia, jęz. kanaga indygenatni;

4) mianem był w francuzach prawni
ar. do najbliższego sejmie nabyć dobra
piemskie, piwnie pod piwnością.
Konsyliacja z r. 1775 określiła bli
żej, iż dobro, że piemskie mają być
w ciągu roku do uchwaty sejmowej li,
kac nabyć i piwny przedstawiać
wartość rtp 200,000. Gdzie piwno
piemskie tego warunku nie dopełnił,
utraca francuzów, który i tak dopiero
dla nabyć dobi może piwno być z
kanclaryi wysłany. Karlo mianem in
dygena dobra tak nabyć francuzów
20 lat posiadać; gdzie je więcej
pozbyt, kaci indygenat.

Wysokość cyfry wartości nabyć się
mających dóbr piwnicy, iż piwnicy
nie indygenatni sławiano kaciem
wyżej od nobilitacji, gdyż piwno no
bilitowanym nabyć dobi obowiązek
nabyć dobi piemskich było ka m,
mg rtp 50000.

5) piwnie sławiano ka warunku
aby obrotom indygenatem sław
rude kaciem kaci w drój wybaw
ma i kaciem w piwnym piwnym
terminie do skutku przekształcić;

6) Konsyliacja z r. 1673 kara
radowa, że indygenatni tylko osobom
religii rymu - katolickiej sturyc
mają, a konsyliacja z r. 1775 ka
stwierdza, że piwnicy indygenatni

100
sław
kaci
kaci

imi, którzy nie ulegli zmianie warunków
i postanowieniom, którzy do tego
nowawscy się być nakazali w dawnej
kronice, kracie mają przysięgę.

7) Konfederacja z r. 1685, należąca do
tych, którzy w r. 1653 indygenat
otrzymali, obywateli, i by jako osoby
uważali, po trzy dni w roku, na trzy
z kolei w roku kalendarzowym, w tym
kolejnym do pełnej ilości, które wolało
i wyprawy odbyły.

po pierwszym rozbiorze, gdy ku
liczba szlachty polskiej przetrwała po
nowawie szlacheckich dworów, przeszedł
król Konfederacja z r. 1775, i Łada
szlachta, w kraju polskiej kagarnia,
tak samo, jako ich na przysięgę po
konfederacji, kiedykolwiek do państwa
współspółdzielnej polskiej przysięgi i w tym
państwie, nie mieli, - o tego pa
mo mieć i prawo do indygenatu
w tym, być może, choćby się przysięga
swojej doświadczenia w dostrojeniu państwa
danych, przysięgę mieli.

Tyle o indygenacie.

Albo indygenat odnosić się tylko do
jednej klasy społecznej, to jest do szlachty.
Albo indygenat może otrzymać i
dygenat, musi mieć odpowiednie swoje
indygenatnie szlachectwo.

Wymaganiem do Polski przysięgi w r. 1775,
kiedy przednich szlachty w państwie dawno
większej liczby już szlachta, garsto
szlachty indygenatnie przysięgi przysięgi
między innymi i lud wiejski.

Właściwie miały być samorząd
przeprowadzani obywateli, a o to
dla nich, w ich imieniu, majątkiem ich
przeprowadzani mijskie, należało
nadawania przywilejów mijskich,
go, czyli tak zwanego mijskiego.

Właściwie indygenatnie przysięgi
szlachty na szlachectwo, należało
kalendarzowo.

Teżli więc podrokiemie przedlit się w
judiciumolwień mieście i kamie po-
prawywoleniem magistratu miejskiego
przejazd ~~prawa~~ obywatelstwa mie-
skie (ius civile), już tem samem sta-
wał się obywatelstwem i innego indywidu-
mali nie potrzebował wcale.

Najmniej przekładał w wyszłam
ludzie do żywocii obywatela ludności
wieśniackiej. Obrazynie obrary dawnej
Polscy parostę losami, gdzie tylko
ludzie podobne dziejiny i sprawnej
rola z powodu tych losów przekładał
wyglądali, nadto palidolione, pro-
sili się niemal o ręce wieśniackie,
któreby te obrary losów w iwarżajny
przemienili płeć. A co dopiero gdy
napo dy Tabarow pnać, czyż nie
ju przemienili w bezludne furłowie.
Z obywateli repami przeginali ob-
ręta oraz biskupi, którzy kapituły
i obywateli podrokiemie, ludność wie-
śniacką, nadawano im darmo o-
gromne obrary i celom zastadania
nowych wsi, iwalmano od wszelkich
niezależności prawa państwa, ciężej
cyli na ludności wieśniackiej krajo-
wej, i zastadano tylko nie wielką
wielki czynsz z karolej zastadanej
rola, która corazmniej 30 morgów
wynosiła, a i od tego czynszu iwal-
mano swiezo zadanych wieśniac-
ków na lot stłcha lub stłchanacie,
w miarę tego jak stłgo stłwo wy-
magato od nich wyharowanie i d-
ni losu na i sprawny rolę.

W takich warunkach nie mogło być
mowy o jakiejś samowoli i stłchach,
wied ludności swiezo nabywającej
ludności wieśniackiej podrokiemie
i kontrolowania jej i owsem pnać

[Lasek]

Szawłowski Luit
Widerowski Brant
Ostrowski Alexander
Falka Henry
Pieper Johann.

[włoszycianin]

13.

wydzierała się nad brzoiszą i była
której widać się z okoliczności
w domu, w jaki sposób nasadza się
wiele nowe now surszym jał ma-
miano korzeni, brali się wstąpić
dobre nasadzenie nowych wsi w przed-
sięwzięciu, w końcu z woli polow-
zanych, gdzie była ludność która
do emigracji, sprowadzali bę ludność
i przeprowadzali kalifornię na no-
wych wsi. Był to interes dla wszystkich
stron interesowanych nader korzystny:
dzieci wsi otrzymywali nasadzenie
cynku z swicko wykrytych ról,
które jako bę każdego stopnia były la-
sem, każdego mi lub tylko bardzo ma-
ły, przybyły przybyły, a dla przed-
biorego nasadzenia wsi otrzymywali
w niej wszystkie potrzeby z kilku
Tanami wotnami z cynku, cynku
z małego średniego Tanu i jedyńcy
nad włoszycianami z prawem poboru
opłat szlacheckich w polowie lub części,
Indygenatów wszelko dla wzięcia,
zła indygenatów nie potrzebował
wcale.

Co do indygenatów to najgorzej było
byli oni w wykonywaniu praw szlacheckich wie-
dobroćnie ograniczeni: rozumieli się, że te
ograniczenia dobywały więcej prawa niż
bliskiego jał przywileju. Wtedy najgorzej
dłóż ludność przywilejem rozumieli
r. 1374 powołując się, że każdego indy-
genata nie karzeć godnością, majomości,
nasadzenia, szlacheckiego lub poddanego, ani
go nie karzeć skarżą, ani też nie
powołują mi grada lub miasta, do któ-
rego są przywiązane godności lub indy-
genatów, siedzieć szlachecku.

Przywilejem szlacheckim i szlacheckim
indygenatów wcale od okierowania ja-
kichkolwiek gradów lub dostojników

wydlić, kabroniły iis byc' portami
lub rezyplentami na obczy dworach, pra-
talanu przy dachach i dolezi' alach
sabois spialu, doboralilens' frachendis,
a nawet przy boku królewskim i do
radu iymu byc' nie mogli, nie mogli kę
nabywać dóbr ziemskich, ani lokować na
nich sum ani dzierżyć dóbr królewskich,
ani otrzymywać naduńców.

Królem cudoziemcom nie wiażdym w
mieście, prowadzić handel kabronis,
a ~~ka~~ ciwdzich i' lachich, którzy prawa
niejsze przysię, zobowiązano do przysię,
gi' królowi i' miastom, do powstania ci-
karów niejszych i' do wszelkiego postu-
pienia dla urzędu niejszego. Za-
broniło im wyprosić dóbr nabytych w
Koronie pod groźbą konfiskaty, a w
półtę kłóby z miast krakowskich, po-
czania, lidowa i' kielca wyprosić, na-
tencio na rzecz tych miast opłatek w wy-
soboci 1/10 części dóbr do wyprosić prze-
znaczonych.

Trzy razy król dla królów cudoziemskich
konstytucją z r. 1565 lat ustanowił:
Z królów gościnnych w miastach szta-
nowych i' na jarmarkach uprzywilejowa-
nych, starosta albo dzierżawca niejsza
włego, a w miastach duchownych i' szko-
leckich sami panowie albo urzędnicy ich
o rzeczy królewskie albo karcowe prawem
gościnnym sprawiedliwie czynić po-
winni, appellatione do króla wardeni,
aby się uciążonym być' porównał, sal-
va remanente.

Co do szatliw po cudoziemcach, ko-
szarki po cudoziemcach zmarłych bez
potomni i' bez testamentu przechodziły
iisze caduce na króla. Królsta ko-
nstytucją sejmiku warszawskiego

z r. 1768 sławiając, że sformułowany
zmarłego mógł redimować cały spór,
ale, że porostawieniem było 1/10 z tego
spadku bądź w naturze bądź w gotówce
wedle bawary miastu lub innemu miejscu,
na którym ten cyborowanie mieszkał.
Spadkobiercy ci jednak winni objąć
spadek do trzech lat i wykonać się do
miejscowości podlegającej przed
odpowiednią kurację, gdzie po
upływie tego czasu spadek ma stać
skrajnie przypadkiem. W tym celu rok
po śmierci należy nastąpić winno
publiczne ogłoszenie co do porostawienia
spadku po cyborowaniu.

Postanowienie to wykłada następnie
dyskutować z r. 1768.

12/11 1891.

§ 2. Prawa wypływające z różnicy stanów.

Do wieku XVI nie do upadku rzeczy,
współliwej odwołaniu, dawać sławy spo-
łecznej, miastowości.

A. szlachta, prawn

czyli plebejuszów

B. mieszczka, a do tej drugiej klasy
należy również mieszczanie i
mieszczanie.

Alle w wiekach przednich bawaryjskich
sławiano trzy klasy społeczne, mia-
nowicie:

A. szlachta,

B. rodzaj półszlachty czyli kaw-
kani, wędrowni lub wojaci, jako klasa
przechodnia prawn

C. ludność wiejska:

czyli w tej spo-

mięszczenie ma sławiając osobnej
klasy społecznej, gdzie było mieszczanie,
w miastach rozciągali się prawem
mieszczanie, a w latach razie nie pod-
legają prawu politycznemu, albo prawnu
wraz w miastach na prawach politycz-

skieru w wladnim nacie naleza do klasy
ludnosci wiecimiejszej.

Tak stale ich szaga szasow lew krosly
ustroj spotecznosci narzej w wiekach
treonicko i ja die forycyngny wywodaty lew
kowu, lo jest shwetskija sporna, miedzy
ustrojem iu historykami narzej od
Lolowela i Roepella poczynowy po dzo
dzien i slawu przedmiot osobnych uw
ich odkrytow, tu wiec latowu kufetnie
pominu i przedstawia Panom szlisko
slawuistko i szeg uprawnien do dzej
nych klas spotecznych najposred w wie
kach srednich w poleni w szasach po
mniejzej niepodlegloj rzeczypospolitej.

A. Polachka (Pradnikowsky szlisko)
szliskami szlachty jest posiadanie
a) herbu wraz z jednoscascem szlisko
kawotaniem, ludzicki

b) placki ziemskich lat kawanych
szlachosciach szlisko rycerskich.

Herb, jesllo krad, ktory szlisko nosi
na larecy rycerskiej, kawanej inaczey
szczytem lub na choragwie i przedstawia
mia albo przedmiot jankis i poledy
jest on herbem w wstacipiem tego szlisko
wa kawotem, lub szlisko byllo szlisko
larecy na pola w roznych szlisko
cyjach, i poledy jest szlisko kawie szlisko fi
opora heralolysczu.

do szlisko jankis szlisko jego szlisko
przywiazaniem jest kawotanie (pro
clamatio), ktore z przedmiotem her
bu nie posiada w kadnym szlisko
szlisko. Tak herb wyobrazajacy szlisko
ma proklamacyje szlisko, herb wyobraz
ajacy szlisko ma kawotanie szlisko
szlisko, herb wyobrazajacy szlisko
szlisko z gwiazdy szlisko, szlisko o
szlisko Bogoria i.t.d.

Herby nie maja, narw.

1. osob 7
1. Cielu,

Proklamacyje te dzielą się na dwie
główne kategorie, jedną przedsta-
wiają, mianowicie imiona własne,
jak n.p. Brogominy, Brogotawy, Gieralty,
Korywosady, Wierczyje, Wgony, Pominany,
Kordwany, Griny, Łasy, Wierbady, Wodzieje,
inne imiona miejscowości, jak n.p.

Przysa, Szabrowa, Dębno, Wierczyca, Chozga-
wa, Spale, Witawa, Proszynia, Proszyna,
Rawa, Syrodomla, Kresnowa, Kabanowa.

Te proklamacyje katechizują nazwy
herbów. Zgad one się wrzęły, skoro z
przedmiotem herbu nie pokładają w rów-
nym związku a zatem nie mogły ho-
wstać jako nazwy herbu, stola, spór
jest nieporozumieniem.

Wojeni zdaniem są, to proklamacyje hasła
wojenne.

Herb, kiedy się poraz pierwszy w życiu
pojawił, myśleliśmy nie ma hasła lecz
na chorągwi; jest on takim znakiem
wojskowym, signum militare, i ma
jedynie na celu odróżnienie chorągwi
jednej od drugiej tak w obozie jak
i na placu boju. Chorągiew jednak
była w dzień i w ciemnym polu może
odpowiedzi swemu celu gromadzenia
współtowarzyszy; w nocy ~~była~~ w lesie
już to niemożliwe; następnie ją widać
przez hasło wojenne (proclamatio).
Ale słuchając proklamacyje mają tam
dwie chyby, że jedne wyrażają
nazwiska osób, drugie nazwy miej-
scowości. Mówi jednak zdaniem, że pierw-
szemu hasłom dla każdej chorągwi
było nazwisko jej dowódcy, jeśli n.
p. Bolesła (Bolesław) był dowódcą
chorągwi, to hasło wojenne tej cho-
rągwi było Bolesła, chociaż herb swa-
my proklamował Bolesły, Bolesław.

lub samodzielną walki

Ja także nie iheronim
mo hasło

w karcie Tarkanińskie wyobraza podob-
no z Morzym. W starach późniejszych
gdy się imiona herpame w różnicy ro-
dach powłazła paczty, a w skutek
tego mogło się zdarzyć, iż kilka cie-
pogów mogły mieć powódźców tego-
samego imienia, z tego mogłyby
powstać zamieszania, pocztą pamiarek
imion powódźców brać nazwy ich
guzard rodowych za hasło, jak np.
panowie morzezy w herbie staratę o
wioch ostrach, mieli swoje guzard
rodowe we wsi Bogory i w randonimie,
a więc hasło ich chorągwi opiewało Bogoryja
i t.p.

Przemianem się nieco szerzej o herbie i ca-
łotamie, gdzie to jest ta charakterystyczne
zewniejsza pcha, która odróżnia illa-
se szlachty od klasy niższej półszlachty
włochów.

Bez herbu i prawstania nie istnieją
szlachcie. Jeśli herb nie ma dawniej-
szego prawstania, co się wstarcza pcha-
m, jeśli w starach późniejszych, wtedy
już nie było rodowych szlachcie nie-
chorągwi i nie było sposobu do for-
mowania się nowych prawstani i haset
rodowych, jeden pchonek rodów pra-
gnąc utworzyć dla siebie nowy rod,
formował sobie odmianę herbu. W
ladu rancie-jeo wstarcie-jeo rodowe-
stury za proklamacyje herbowa.

Co do dobry szlachcie, to wprawdzie
porbucie się rodowych nie hocięgato
pichce za sobą, utraty szlachcie, ale
nie wywoływywierało stanowczy-
wstępnę na sferę ustronien szlachcie.
szlachcie nie pichły, kurany był obel-
zynie nazwiskiem "głota": nie
był zdolny do przedstawiania dorogajst.

i urzędów w sferę jego uprawnienia
była wielostronnie ugraniczona.

Dobra porządane musiały być ryce-
rskie; to jest takie, z których stały się
część służby wojennej na wyprawach;
porządanie ról ziemskich samych już
ludzi nie skupiło szlachciców, szlachty.

W jaki sposób nabywano się szlachectwo,
odpowiadają heraldycy nasi zgodnie: przez
ślubstwo. W tej mierze nie są oni w
zależności od prawa, nieważne
jest. Miedza, w której dostadnie, które herby
są w nas czasów przedchrześcijańskich,
to jest spór. Kiedy nawet nie było
żadnej służby herby jej nie posiadać, a
nie były, miedza, o której dostadnie o daw-
nym książęciu z dynastji książęcej,
żadnie herby i ród szlachecki za niego
powszedli.

Przeznaczenie heraldyki heraldyki
naszym jej obfitości wiedzy, my dziś po-
siadamy, jak nam się wydaje, daleko
obfiter, niż w przeszłości, mamy o
złoty wiek kilka tysięcy autentycznych
dokumentów z epoki dynastji książę-
skiej, a do tegoż królewskiej i wiel-
kiego, mamy kilka tysięcy i cały
szereg roczników, a przede wszystkim
tym tak obfitym materiałem nie mają-
my ani jednej, wyrażającej
ani jednej autentycznej wiadomości
o nadaniu żadnego z nich herbu lub
szlachectwa z czasów dynastji książę-
skiej. Jest więc autentyczne wiado-
mości o nadaniu herbu dopiero, się do
późno do czasów króla Siedmika, pier-
wsze przywileje nobilitacyjne pochodzą
złoty z czasów króla Władysława
Trzeciego. Coż więc sadzić o przedmowa-
nym szlachectwie z czasów dynastji książę-
ckiej.

szewskiej? Są to wszystkie nieistotne
bajki, wykomponowane przez autorów
starych heraldyków, którzy niemając
żadnego wyobrażenia o prawdziwej szlach-
ty polskiej, niewiedząc, że szlacheństwo
nie honorownie musi być przez jakieś
godz' panującego nadane, ale że może
być szlacheństwem z domu do jęz' z do-
stojnego pochodzenia i nie znajdując
w żadnym dokumencie, w żadnym
dokumencie śladu jakiegoś dowodu o
pochodzeniu nawet co do najbliższej
szczytów, komponowali z własnej
fantazyi fałszywe wiadomości i 'pobili'
lacyje dla uświetnienia tych rodów,
choćby było raczej poniżeniem niż
uświetnieniem tych rodów, boć uwy-
szyć szlacheństwo z domu słoj' wyżej jak
szlacheństwo nadane.

Także więc to rozumiem, że po śmierci
śmierci Maksymira Wielkiego, kiedy
już wszystkie prawne rady szlacheckie
istniały i istniały, nie było żadnego o-
rędziny reguły najinniejszej reguły
~~to~~ autentycznej wiadomości, kiedy
powstał ani kiedy powstał i szlach-
cony. Odpowiedzi prosta: o każdym
z tych pokrewnych rodów szlacheckich
polskich nie powstał nigdy i szlach-
cony i nie miał sobie nigdy o ka-
dnego panującego ani szlacheckwa-
ani herbu nadanego; ale że te
wszystkie rady już w epoce pogan-
skiej zajmowały takie społeczne
stanowisko, które ich faktycznie
przez dom, w czasach kiedy szlachectwo
jako takie jeszcze było panem, jed-
ną uprawniało do nadawania i
nadawania sobie pa szlachy. Kato
że to samo a siebie bez żadnej in-

[illegible]

Wierzę, że po zapoznaniu mamy
już bardzo dobitne dowody:

1) Je ścieżki herby zachodnio-europejskie
zjawiają się u nas po raz pierwszy w wie-
ku XIII, już na pięczeniach znakom-
itych ródów (figury), znaki pięczeni-
~~nie mają~~ mające swój osobliwy wygląd,
niepodobne do herbów zachodnio-eu-
ropejskich, więc nierzadko ich nazywa-
li, włączając, błędnie znaki pogańskie, do-
mniósłszy, od herbów i wytworzyły się
na swojej stronie. Znamy, że przy
bliżonym rozpatreniu okazały się jako
równy i skandynawskie, a że z czasów
historycznych nie mamy żadnych śla-
dów wpływu kultury skandynawskiej
na naszą, i więc owe ryny miały
jako znaki charakterystyczne. Należą one
do nas do czasu jeszcze za czasów
pogańskich. Także jest ślad na

11

F. Koryciński

wieloznaczny, na tych pamiątach ich pogan,
 którego pochowanie. Każdy z nich taki
 mianowicie jest opatrzony przynajmniej
 jednym, czasem dwoma, czasem nowo-
 wel bronią. Jest więc wieloznacznym, że
 chrześcijaństwo zostało już leżącym, tu
 naszej najcenniejszej Alary spotecznej
 jako znaki chorągiewne, więc już jako
 z poganstwa dochodzące nieważności
 używania, aby mogły być nadal przez
 naród chrześcijański używane. Że więc
 umiślnie, na tych właśnie herbach
 polskich, które nuncjusz przekazał
 nam, tak a nie naszej dumności
 młodej, dowodzi ten fakt, że herbach
 zachodnio-europejskich, mających
 przekazać chrześcijaństwu w wojnach
 używanych, dożył jako taki jest
 każde przetrwałym się tematem.

2) Drugim dowodem na najstarsze
 nobilitacje.

W epoce piastowskiej nie posiadamy
 już już wspomnianemu żadnego formy
 leży nobilitacyjnego. W epoce jagielloń-
 skiej wraz z Stefanem Batorym prze-
 staliśmy już rozszerzyć 150 przywilejów no-
 bilitacyjnych, z których 106 olej-
 nym nobilitacji. Długo, podług,
 to jest droga, przyczyna nowo mia-
 wanej szlachty przez stare rady sła-
 checkie do swego herbu, a było 45
 przywilejów w przedmiocie nadania
 zupełnie nowego herbu. Owe co do-
 tych nowych herbów starczy się, iż
 picornis pisan Jagiellonowie, Władysław
 Jagiełło, Władysław III, Karol
 młodszy Jagiellończyk, Jan Olbracht i
 Aleksander wyszli nam nowo stwor-
 nym szlachciców, o ile kłopotliwie przez
 inne rady stare adoptowanymi mi.

Roskali, herb Pogoni, tak zwany, jest
 Cóż jest herb Pogonia polska? Władom
 Panem, że królowie z dynastji Jagi-
 łłowskiej używali jako herbu swego Po-
 goni tak zwanej Lilewskiej, myślarzają,
 że rycerz obrońcy króla, mającego prawo
 do góry podniesione. Ten herb słot się
 potem herbem Litwy; słot la Pogoni
 Lilewska, się powie. Pogonia polska, tak
 przedstawia było samo ramię obrońcy
 z mieczem do góry podniesionem, jest
 więc Pogonia polska mieczem i mie-
 czem było podniesioną uproszczoną Pogoni
 Lilewską, herbem królewskiego, co
 znaczy, że Jagiellonowie tej nowo kre-
 wanej szlachcie, która do każdego
 starodawnego herbu polskiego drogą
 adopcji przysła, nie posłata, na-
 dawali podniesioną swego własnego her-
 bu Pogoni, a zatem adopcjowali ją
 do swego własnego herbu.

Adopcja więc jest najstarszą
 i wyjątkową formą szlachecką i
 ma w wiekach średnich. To znaczy
 istniała śmiało na powstanie szlachty.
 Kłose pody szlachcie wraz z dynastją
 z królewską szlachecką kamienią w
 sobie stan, do którego każdy nowy
 ród dostać się może, chyba że go
 który ze starych ródów do niego do-
 du droga, adopcji przysła. To
 dowodzi, że szlachta polska nie po-
 wstała drogą przekształcenia, lecz jest
 szlachta po prostu, nie było drogi, spie-
 gowania tych ródów po prostu przez
 adopcję mógł się nowy członek
 dostać do tego kamienistego stanu, że
 nawet monarcha nie byłby drogą
 adopcji ~~nie~~ tak jak inne rody

[piewałna?]

cyj i postępić do niego z wyjątkiem
stwierdzenia wojennej, przeważnie wojennej
a także i spoczynku z likiem lub pierwszemu
niemu monarszemu;

f) prawo najwyższego sądownictwa na
własnym poddałym oraz prawo wyboru
kar po nich;

g) prawo wyboru najwyższej dasy, ko-
głowej i rany, oraz wyboru wszelkich
kierowników w polityce i w wyroczni;

h) prawo odprawiania na konie i ka-
toły tylko przed dworem lub jego palaty-
nem, a później i starostą;

i) prawo rządania podległymi na polach
od szlachty lub wódzki;

k) prawo oddawania własnego życia
decydując w sporze przeciwników swoim
lub i przeciwników należących do nich
z tych warstw społecznych;

l) prawo mieszkania, decydując w
własnym rycerstwie (more militari) i prze-
wodzenia jej doświadczenia, według własnego
upodobania wybrać, a także prawo
decydując swobodnie (decima libera);

Opis tych prawnych i prawnych
stanów szlacheckich, otrzymujących mę-
skie wybitne jednostki, nadawano im
przywileje, do których należą:

1) prawo stworzenia podległych i dzierżaw-
2) prawo budowania sobie w dobrach
swoich twierdz i grodzów;

3) prawo zakładania miast;

4) prawo ustanawiania latok w ca-
łościach przez siebie miastach, oraz
mordowania im szlachty i wójtów;

5) prawo odprawiania sądów podleg-
lonych a to przynajmniej na własnym
i nad obcymi poddałymi i prawo pobiera-
nia po nich kar sądowych;

6) prawo sądownictwa własnego i
monarszego na dobach i gościach;

m) prawo mieszkania imającym ani
mieszkanym ani konfliktów do
własnym, a także pierwszej przez wła-
stwego szlacheckiego wyrost był per-
wany.

szemi Karaimi pogrzone. Teśli slaci
ci slachica nazwie z kury synow,
mowi statut wislicki; fortuſi karaj,
60 mł tan jasky go kabit.

Słachciec naganiony w swymie szlachectwie, winien się wykazać, że jest
 przeprowadzić dowód, że jest szlachcicem. Ależ! taki przesłona szlachty
 przeprowadzić należy. Zaręczył
 swoich świadków zaprzeczają szlachectwo
 szlachectwo naganionego po-
 djęć, swoich drugich szlachectwo po-
 dzenie po matce, wreszcie ostatnich
 swoich szlachectwo podanie po babce.
 Decz bywało, że kilku się adwokatów było
 wprost z obcych herbow.

Ktoś przysięgi świadków bywa rok,
 mój, mój, mój, bardzo drobiazgi mój.
 Ktoś świadczymy, jako jest nasz brat,
 i naszego kłopotu, albo jako jest
 nasz brat, naszego kłopotu i naszego
 kłopotu, a niekiedy bardzo obrotu o to,
 kłopotu ożenienia wszystkich braci
 braci.

Velikocetno utraca iz ulbo

1) in shiten pofordnizior w berecnowo
(infamnia), albo

2) w skutek powiększenia się procentu
nowej pożyczki i koniecznością wyco-
stania premii.

Результаты и трагического и блестящего
наконец по французскому монархизму.

Utrata dóbr, kienśkiel mi poci-
ga wprawdzie utracy szlachectwa, ale
szlachcie ~~nie~~ nieodradly, łau pwan-
y gołoto, łaciś "półnosc" do krypt łamie
jakiśch łolwioch gołnociś łub uro, łe łe
i łyt w ogóle w fwanie pwanie ufo-
sledzony.   potłachla,

B. Władysław, woję i lid. Poniżej
kłamami społecznymi Polak wiedom

zadania istniały, co do tej kwestii spo-
rów, istniała pomiędzy rządem a
klasą wieśniaczą, która, istniała już
w ciągu wieków przednich gdzieś
pobliż karku, i o niej w wiekach później-
szych uł. XVI w. porywając, kaduce
złota wieści już nie napotykalimy.
Adreń tej klasy społecznej stanowiła
hierarchia, kwanal w dokumentach milites,
milites simplices, milites faupei a w
terminach polskich z XV wieku wto-
dyś. Taki porządek tej klasy społecznej
jako przegrany już wywodził, w jaki
sposób ona w ciągu XV wieku z wi-
downi znikła, wszystko to są kwestyje
dłochoczas nie rozstrzygnięte należycie.
W zapisach sądowych z XIV i XV wie-
ku, kiedy chodziło o wywód szlachecki,
wywodził się wtedy, iż są mediae
militiae to jest potężniejsza i że nie
posiadają ani herbu ani prawotania.
Z tego się wnosiło, że potężniejsza nie na-
leży do klasy wieśniackiej, gdyż nie
li mediam militiam, ale her i nie
do klasy szlacheckiej, gdyż byli tylko
potężniejsza, bez herbu i proklamacyi.
Sfera ich uprawnień była znacznie
mniejszą uł. sfery uprawnień szlach-
ty. Tak:

1) brak herbu i prawotania dowodził,
że nie mieli prawa przyswajania chorąg-
wów, więc choć się nazywali milites, a
więc głównym ich zatrudnieniem stur-
ba wojkowa, przecież nie mieli
prawa do stanowiska wyższego.

2) z tego samo, że nie mieli stałej re-
zultu, iż nie mogli oni prowadzić
różnych stosunków ani przegadów
wyższych, któreby im nadawały
prawo reprezentowania nad szlachtą,
gdyż w razie wyprawy wojennej
stali oni pod chorągwiem szlachty

7). Prawo sądownictwa świadczywa przed
sądem z moca, dawadwa, sturzyło wto
dybowo było w sporze przeciw równym
sobie lub nierównym, nigdy przeciw szlach-
cie. Prawo to było jest rękopisem, sądowni-
czym. Długie wieki przeszłości z r. 1416, me-
dla której goły Stefan z Karczłina ma-
jąc przysięgac samobieżi przeciw flau-
stawał z Piwonina, postawił świadki,
którzy nie byli szlachta, lecz było wto-
dybowo, flaustawa z Piwonina odzys-
cił świadków tych z tego tytułu.

8). Prawo sądownictwa przysięgi sturzyło wto-
dybowo było od siebie równego, to jest od
włodyki; od rycerza włodyka pokory,
zgodzić nie miał prawa.

9) Młoda na głowę i rang włodyki jest o
pełnowzrostu, jał na głowę lub rang
szlachcica. Stali wsielili marnocra-
na głowę włodyki 30 mł, na rang
grzywnie 15, zaś stali marnocra-
na głowę włodyki dop 20; łoderas goły
lewie stali na głowę szlachcica, ma-
rnocra dop 48 a stali wsielili grzy-
wnie 60. Tunc dary sądownie rycerz wto-
dyka równie było w pełnowzroście i w wyro-
wici pobierac miał prawo.

10) Co się tyczy prawa sądownictwa nad
własnymi poddanymi i prawa poboru dary
własności pro mł, mniomaw iż to młwa
rycerzów włodykce nie sturzyły wcale.
Były one bowiem nawet dla ~~rycerzów~~
~~szlachty~~ szlachty świadzi włodyka,
dostawa, dopiero w drugiej połowie XIII-
wieku; najpierw w przywilejach XIII wieku
jako najcenniejsze z praw rycerskich wy-
szeregowano. Wreszcie, wyjątkowo chyba
zobowiązując się młto, iżby włodyka miał
swoich włodykian; posiadając bowiem sam
tych młty użycia w rękach, niewątpliwie.

nasza statutowa do wyzszej klasy społecznej.
Statut wiślicki postanawia: dla szar-
labella na głowę 30 grzywn, na ręk
sług 5 mł dla paltysa lub szmucia
i do poturca 15 grzywn na głowę a
na ręk sług 3 grzywny.

Co rozumieć należy przez szarlabellę,
truchło oznaczyc. Porzucę, nawiązuje do
wano, szlachty, która dopiero po pe-
wnym czasie przetrwania nabywała w. sz.
kich praw, stwarzających starą rodowoj-
szlachcie, nazywano szarlabellami.
Truchło jednak przysięść, żeby statut
szarlabell statutu wiślickiego musi mieć
tak samo znaczenie. Najbardziej, że nie
mamy żadnego planu, żeby na czasów
króla Maksimiliana W. mobilizacja już
były znane. Najwcześniejsze mobilizacje
mamy dopiero z czasów Józefa II.
Tępnęły o. i. de fa. i. o. w. r. o. d. l. i. e., że i. o. i.
z całego XV wieku p. l. e. d. u. o. 11. l. i. e. y. m. y.,
a n. a. b. o. m. u. s. i. a. t. y. b. y. c. ' d. a. r. a. k. a. g. ł. o. w. e.
i. r. a. n. g. t. a. i. c. o. s. s. h. a. r. l. a. b. e. l. l. a. m. y. c. ' p. o. z.
s. l. a. w. i. o. n. a., j. a. k. k. a. g. ł. o. w. e. w. t. o. d. y. k. i., g. d. y. z.
s. l. a. s. t. o. i. c. p. l. o. c. h. y. s. u. i. o. z. o. d. r. o. w. a. n. y., m. y. c. ' s.
z. e. k. a. j. n. i. m. i. e. s. l. a. w. e. w. i. s. t. o. s. p. o. t. e. r. n. e. o. w.
w. t. o. d. y. k. i., s. y. m. w. a. s. e. m. s. t. a. t. u. t. w. i. s. l. i. c. k. i.
t. e. n. i. e. s. a. m. p. a. d. u. p. 30 mł k. a. g. ł. o. w. e. s. h. a. r. l. a. b. e. l. l. a. k. o. i. k. a. g. ł. o. w. e. w. t. o. d. y. k. i. n. a. r. n. a. c. a.

13/11 1891.

C. Ludność wieśniacza.

do putamy mniej więcej XIII wieku lu-
dność wieśniacza dzieli się na 3 klate-
goryje:

1) do pierwszej należy ludność w. sz. a. n. a.
s. w. o. b. o. d. n. a. (homines liberi);

2) do drugiej należy ludność wieśniacza
w. g. ł. o. b. y. p. r. o. z. w. i. e. s. t. a. n. a. (ascripti, r. i. s. l. i. c. k. i. g. ł. o. b. a. c. a. s. c. r. i. p. t. i.);

3) do trzeciej należy ludność wieśniacza
n. i. e. w. o. d. n. a. (seri, familia).

W roku połowy XIII wieku, kiedy w-
nał do nas kalabryjczyk, przybył z kra-
jów, które po prawie "niemieckiej"
przybierał nazwę katechoryj ludności
niemieckiej, niemieckiej

4) Niemcy i katechoryj, którzy
są już wytrąconie niemieckim prawnictwem
na prawie niemieckim. Kraków ludność
la jest niemiecką, katechoryj niemie-
cką, ale gdy z biegiem czasu zaczęło li-
czyć się prawnictwo, które już istniało z pra-
wa polskiego na niemieckie, ludność
katechoryj przeszedła w katechoryj Niemcy.
Z dawniejszych katechoryj ludność swo-
boda w całości katechoryj, katechoryj
się we wsiach na prawie niemieckim;
ludność ^{zad} to katechoryj katechoryj, niemie-
cka swobodnie rozporządzać swym
własnością, mogła przejść do katechoryj
Niemcy tylko w takim razie, jeśli wieś
w której była osiedlona, zwała się
katechoryj katechoryj, katechoryj na prawo
niemieckie.

Z powyższych przesłanek katechoryj lu-
dności niemieckiej:

1) ludność swobodna już ma wolności
osobistej i może sobie rozporządzać do-
woli, wcale nie posiada własnych
gruntów czyli dzierżaw, lecz osiedla
na cudzych gruntach za czynszem, lub
najmiej się do rzemiosła i rzemiosła. Cho-
ć w takim razie jest to ludność pra-
wem, niemieckim, lecz obca, i
sądzę, że to są nasi współbracia lech-
ci katechoryj, którzy przed niemieckim
katechoryj katechoryj katechoryj
ludności w chwili wielkiego wylepszenia
ich samych ludności lub się do swoich współ-
plemienników, gdzieś dalej i gdzieś
nie znajdowali przyjąć.

Na ludności swobodnej ciążyły
darmy i usługi publiczne.

Twano by ludność także gości (hospiti,
les, advenae), a którzyś obaczali ją
szczególną swą opieką. Słowo fuzgo
kautzowa, wie prawem niemieckim,
w którego stanowisko kucia laa bar,
dzo słowotwórczym było do stanowiska
wszystkich innych kategorii włościan,
ludność ta swobodna, jedyna, która
wśród ludności wiejskiej ujęta wol-
ności wolności, gromadnie posuwała się
do tych nauk zakładanych wsi, gdzie
tu nadawano jej się sposobność pracy
i czasu a czasem do posiadania wła-
snego i to własnego gospodarstwa
gruntowego na upiór, jedynie powołano
dosi misłowego czynu gruntowego!

Kategoria ta przez ludność wiejską
cei kucia swobodna w kategorii kucia

2) ludność do gleby przynależna
(ascripti, servi gleboe). Ta katego-
ryja ludności jest spośród ludności wie-
jskiej i nas najliczniejszą i przed-
stawia stanem, moją główną część
ludności ludności pochłoniętej jęzecz-
ka daby pierwotnego osiedlenia się narze-
go narodu w tej naszej ojczyźnie.
W dziele historycznej postać ona le-
charakterystyczne znamiona:

a) że jest sama jedna w posiadaniu
stronnych gruntów, czyli dr i dain la-
skich, które mają charakter, że pocho-
dzą jęzeczka a czasem pierwotnego ka-
właszczenia i posiada le ~~grunty~~ dze-
dliny dr i dain;

b) że nie ma wolności, to
jest, że jest do tych dr i dain po dain
do gleby przynależna i samowolnie-
stawnych upiór nie może. Włóciat
kucia ma prawo ludność by przynosić
a miejsca na miejsce, zabierać jej
te dr i dain i naznaczać gdzie indziej

większe przychody, nadawać ją wraz z dziesięcinami na uproszczenie kościoła i klasztorom.

c. Na tej ludności glebione ciężkie, wszelkie daniny i poddaży publiczne, o których nie było mowa.

3) ludność niewolna (serwi, familia).

Tę to pojmowała warstwa ludności wiejskiej, rozciągająca w skrajne prawdy i jej inne, to jest niemająca ani wolności osobistej ani żadnej własności gruntu. Różniła się ona bardzo z ziemowojennych, o ile oni ~~nie~~ nie zostali w charakterze asypicjów wcieleni na gruncie, ^{party} z niewolników kaptuży, jacyś w wiekach średnich handel byt prowadzili. Niewolnicy ci kalcami byli w kaptużach pod wali rąk panów, którzy imi ~~nie~~ wedle upodobania nieporządkować mogli. Stanowiła ona kaptużową szlachtę dworską (familia). Takie własności rurek panów nie mogli przyjąć byle podlegani ani do danin lub poddaży publicznych ani do jurysdykcji iarchicholwów władz publicznych.

Pamięć historyczna

1. Organizacja ludności wiejskiej

Pamięć historyczne przechowały nam ^{dotychczas} ~~dotychczas~~ krajowej organizacji ludności wiejskiej: wspólnej, narodowej i sechowej.

a) Organizacja opolna, której ślady ostatnie w pamięci pomnikach historycznych znajdujemy, nie jest wielokrotnie. Pierwszą opolą miem wieś polska głównie w solidarności i powściągliwości wszystkich mieszkańców opola na groźbę, strach lub na bójstwo, w granicach opola podporządkowane, jeśli sprawca występku nie został.

F. bądź wrociec z ludźmi, którzy z wyrobki sądowego kryła na dług krycia forewinićmi jądowe mol, nro? oobistg ubrauli?

[organizacji]

Taka solidna i wyprzedzająca i po-
nie nigdy nie będzie, niestety wypisze
się z naszego życia i nie będzie: dla
ci gość do kłopotu o własnej woli miała
należycie nadszedł czas ca miły niepo-
wiedzieć? Taka, uświadomienie moją
język być chyba gwałtem narzuć.

Tymu musieli być pierwotnie charakterem ofoła. W jaki sposób mogło się wytworzyć ofoła w organizacyi społeczeństwa pierwotnej? Aby udowodnić, że to było, trzeba się cofnąć do tej chwili, kiedy pierwotne państwo naszego państwa na tej ziemi powstało.

[illegible]

prawdziwy jest, że nie z Cholewcy ani
 z katołowski leśnik Wielkopolski wyjechał
 kamienik ~~z~~ organizacyi państwa pol.
 szego, ale ten sekret jest obojętny,
 gdyż przecież kamień organizacyi państwa
 składowa w Wielkopolsce istniał w po-
 cęta, już podawano o katołowski
 jako i Wielkopolska i Cholewce jednę
 i tą samą ludność, przedtem były, ale
 jeśli ta ludność przesyłała do tych krajów
 tak już wiele innych narodów europejskich
 szli do wspólnej kolebki i stęgi, to jest
 nawet wszelkie prawdopodobieństwo, że
 wkrótceż uświadliła się w katołowsce już
 w Wielkopolsce. Przy już dość ludności
 uważyć się należy, że wkrótce le-
 chichlego pasłała tu tylko przesłanie
 leśnic a kadnych pol. Czy ludność ta
 przysuwając się swolna ze swoich pierwo-
 tnych siedzib w stęgi miała już jakąś
 organizacyę społeczną? I tu właśnie, że
 miała i powinna mieć, i ta or-
 ganizacyja tak już wkrótce pierwo-
 tne społeczne ustroje, przekształcała się
 na rodzime względnie na rodzim. A
 więc były rodziny, rodziny pod kierownictwem
 chłemu najstarszego wiekiem w rodzinie
 starszy nadzwyczaj, a rodziny ród stęgi
 stał się z rodzin, istniałoby tu już na-
 wet kilkudziesięciu rodzin, a których
 starosta rozkazywał pod wodzą, ojciec ro-
 dziny. Władzą więc szereg leśniczy w
 naszym kraju, rodziny ród państwa
 sobie taki dawad pieni, jaśni mi
 był na rozprawienie wszystkich rodzin
 w skład rodzin wchodzących, podległych.
 To państwo uduchało się bardzo
 rozrośnięte, nie dla tego że obywateli by-
 ły stosunkowo wogóle, i nie było po-
 dległego powodu do rozrośnięcia się i po-
 wstanie, że sposób gospodarowania nie

czesnej ludności wymagał wielkimi ob-
szarów. Ludność uwa bowiem jakoby
muywała się narazie tylko p chodzący
bydła, a i prawie, nali muoy nie było,
gdzie pole jeszcze nie istniały wcale;
choćba było dopiero o nich myśleć.

Następnie zdanie, że taki obywatelstwa
ju prawodawcy przez jeden rząd, stano-
wił pierwotnie opole. Chieł się opisać
wsicollit starostwa państ, było głównym
miejscem czyli protym opola, następnie
w granicach tego opola przyszedł do
obrony myśliwały dla siebie miejsca
swoego przedkonia, po kądzi nażyna
osobno; gdzie ojciec nażyny myliwał
taki zwany stano czyli opole dla sie-
bie, to miejsce przyszedł do tym opoi
rodziny czyli ojczyzny swą nażynę, m.p.
po Belochu Belochów, po Kallorzu
Kallorzu i t. p. i stawała się również
tym pierwszemu, która z bieżącym
czasem rozszerzała się pokonkami te-
go samego ojczyzny i przedstawiała
się po wielu pokoleniach jako jeden
ród. W nażynie ojciec, w opolu sta-
nowia opolny ojczyzny cato, wstając, on
rozstrzelał ~~pięć~~ rozstrzelał spory, wy-
konywali jurodydykę. Sprawy do-
niostej wagi rozstrzegały się w staro-
sty opolnego na radzie, w której udział
brali ojcowie ródziny całego opola.

Tak więc przedstawiam pierwotny
organizm opolny. Oni starcy
starostwie opolni to zdaniem mo-
jemu ci starcy kłapani, o których mówi
prof. Roggenbela, że razga i stowiem
w miejsce drągost. Dopiero po chwili
i kiedy się pojawiły nowe myśli dla
ty społeczeństwa w tym pierwotnym ustro-
ju, klasa słacloty i klasa wtodyhor,
kiedy ta pierwotna klasa wolnych

(czyli wzm.)

miłochłoność porzuciła się w stronę ci-
sioną, niewolnych poddanych, kiedy
gminę i tądż starożytnego opo-
słapił i dano go do rąk i rąk
cia, naznaczone, wtedy opo-
to swój pierwotny charakter, a na-
miał i ciążę na pień solidarności
przewodniczący i w opo-
poprzednia, jeśli sprawa wymaga
nie kosztów.

Czy wcale używane było ładnie poro-
szakowane, dachy drewniane, które o-
porami podawane były, nie jest używane.
nem materijnie.

[illegible]

w których znajdujemy wzmiankę o
 narodziach, jest już tylko mowa o roz-
 szarfywaniu się narodziach, o na-
 stawianiu ich w ich własnym interesie lub dla
 ich własnego lub beneficyjnego światła. Tak
 to myślimy, aczkolwiek. Wskazujemy na samą
 kategorię grodzką: XII, XIII i XIV wieki
 miały, tak pisać, żeby tak liczyć ob-
 szęgi podlegały, dla tego wzmianki
 narodzi straciły nację były i posłano za-
 niechanie. Ale przegrominamy sprawy
 Chrobrego, gdzie to wielkość kategorii by-
 ty po grodach ale i obywatelska pisać
 na podziwianach rycerstwa polskiego,
 gdzie (Poznań) miał mieszkać w roku
 5300 wojów, Gnieźno 6500, Włocławek
 2800 a Gnieźno 2300 wo-
 jów. Takie kategorie wymagały pisać
 obywateli. Do tego więc chodzi, kiedy dzie-
 jące się w kraju społeczeństwo i szlachta i wo-
 jów byli polscy jako najard nie mie-
 li jeszcze jednolitego porządku i ziemskich,
 lecz szlachta była na dworze królewskim
 albo też po grodach w charakterze do-
 mowników grodzkich, zaś wojsko było polskie
 po grodach i obywatelskich, do tego mi-
 nię chodzi, do jest do chwili organizacy-
 onarji przez najard, udzielenie powołanie
 organizacyi narodowej.

Widzimy więc, kiedy wojsko polskie
 leżało obywateli i szlachty. Tak szlachta
 była i polscy i wojsko i porządek ziemski,
 kategorie grodzkie były do prawidłowej
 liczby w narodzie i było to być po-
 bytem i porządek na uformowanie i dla
 szlachty i szlachty. Narod szlachty
 od rozciągnięcia najard dla szlachty
 na ziemie jego, porządek w narodzie i
 na uformowanie szlachty i szlachty
 w szlachcie, grodzki porządek
 na uformowanie szlachty i szlachty.

F. bacz! dostojność i uro-
 dło szlachty i najard
 wadois, dostojaństwo i
 bacz! =

W podobny sposób już parokrotnie
wykazywały sobie skaroty i skaroty
w swój własny parok, do jest swoją
obstęgi. Wzięli i wzięli do na-
rok skaroty i wzięli skaroty
stęg do wzięli, wzięli skaroty
ty wzięli na wzięli dla skaroty
mocy wzięli. Interesującym jest nie-
wzięli wzięli Henryka Włodarskiego
z r. 1204, w którym wzięli wzięli
narak dla wzięli wzięli
dla wzięli wzięli wzięli
wzięli wzięli.

W drugiej połowie XIX wieku powstał
ślad narodził się w dyplomacie gronie.

[illegible]

lasko po do przedmiotu, w jakim je sta-
wiać materialo, nie istniała dla całego sta-
ju jednolajna postać, ale stosowano się do
jakości szkła: i tak, gdzie przeważała
chłonność, brano było; gdzie się odla-
wało więcej barwników, brano miód; w
rozrych szkłach stosowano się na-
wet tępierami drobnych zwierząt, jak
tłum i wiewiórek, w węgalszych brano o-
dżę w pieniężkach.

Najważniejszą z powyższych danin była
szkła szoria. Szoria pobierana była w
ziarnie. Wielkość historycy są zdania, że
szoria jest już, relucją, która wstąpiła w
miejsce jaskółki frakarskiego obowiązku lud-
ności, wzięcia kolejnego pobierania szo-
li szorą po gradach. Szore, iż to jest
zapobieganie szorze. Niechcąc bawim
przypuszczać, iżby szorą po gradach, które
początkowo tak liczone, później wstąpiła
czyli wojów, miasta były wstąpienie szowie-
nau, ludności niezmiennie, na której
wielkości szore nie można było polegać
chcielibyśmy więc, że szoria była szorą
ustanowioną w szorę i że była daniną
przeznaczoną na wyżywienie szorę pro-
duktów szorę. Takie przypuszczenie, że
nowe szorę w ten sposób opiera, że
Chrobry pobierał szorę dla szorę państwa
liczne szorę graniczne, istniała dan-
niną w szorę, mianowicie po mieście
szorę i mieście szorę z szorę szorę,
szorę dla tego szorę się szorę, szorę,
szorę przeznaczoną była dla wyżywienia
ludności, szorę po gradach na szorę.

Zobowiązanie wyżywienia szorę mo-
narchego szorę szorę daniną, szorę
szorę, szorę w ten polegata, iż w szorę
szorę monarchy po szorę szorę szorę
szorę były szorę szorę szorę
do szorę monarchy.

29

Wspomnieliśmy już, że progi na
podzi Fala i w tym czasie szły
scenie wsi przez wymierdowanie
dwóch pięćmiaczej lub wprowadzenie

wzięte w jasyr, myślało doniecenosc
i prowadzenia obcej ludności do naszego
Kraju, celem skolonizowania puegori
na północ. Ludy te nie przybywały chę-
tnie, ale skoniata ze swej strony powo-
warunki, chciała być, wedle swych praw,
niemieckich, o prawach polskich nie chciała, nie zgoda
słyszec. Kiedyżeno się na jej rządanie i
tym sposobem wytwarzać się poczęta
próba ludności, postanowiono więc i na-
nowa kategoria wieśniaków, mia-
nowicie kategoria

4) Wnieci i zagrodników, której sfer-
a i uprawnień różna była zupełnie
od sfery uprawnień pośrednich braci
kategorji ludności wieśniaczej.
Wszelkiego na prawie niemieckiem od-
bywało się u nas na następujących warunkach:
Najprzód gawiał się kaszubi, stowien
w Kuracie kaskadania po na prawie
niemieckim biegły, świadom też, gdzie
przebywa laska ludności, która chętnie na
usadnictwo przybyć gotowa. Ten kaszubi-
ca kawiera z własnictwem dobrze posiada-
jącym znacznie obszary lasu, miał do-
bre ci. Właściciel dobrze poleżył, po-
z swego lasu powien obszar, obejmują-
cy kilkadziesiąt lub kilkadziesiąt Ta-
nów. Las był dwójaki: mniejszy, leżał
zwany srodzakiem, flamandzkim lub
chołmińskim, i ten obejmował 30 mor-
gów, i przysług, zwany frankoniskim
czyli niemieckim, a ten obejmował
morgów 43 1/5. Kiedyżliki tanów,
które przód lasu w regularnej figurze
geometrycznej wymiersono kaskady,
przerzeczano 2, 3 lub 4 Tany lub na-
wet więcej na uprawienie srodzaka,
2 Tany na las zwany srodzakiem, to
jeśli na wspólne gminne pastwisko,
a jeśli dościot miał być w nowo po-

Robocizna na rzecz dworu, czyli
tak zwana pańszczyzna, ~~nie~~ jest
jakoś ~~na~~ w tej chwili prawie nie-
znana. Tnie drzewo, bo nie była
potrzebna. Ten niewielki kamień
rolni, jaki dwór posiadał, obrabiał
czeladź dworska. Było więc w do-
bre zaopatrzeniowych wieściach
dla dworów, gdzie felwardi zna-
czniej niż obywateli roli raz
porządkiem, znajdujemy w przys-
tach sypialniową latwie roboci-
ni, na rzecz dworu, ale bardzo
niewielką, bezbrocą do rolni, to
jest podras robót wieśniacych, je-
siennych i podras rolni. Robo-
cizna ta wynosiła około 100
dni w ciągu roku.

wiew drobny kryta, jak kamień apteka,
cuki kryta na św. chacie w wysokości
mniej więcej 12 do 24 grasy, oraz obie-
tując parującą siłą, wiadomości
czyli 12 gr. z tam wynosząca. Marlowe
ad grasy była podawana tania, iż 14
grasy było mała siła węgla.
Pamiętam jednak rozmiarem tam były
jakoś lasem podług i jednego doświadczenia
przynosić nie mogli, przede wszystkim
budynki w warunkach zimnych kłopot
lub osłanianie był wolniejszy, to jest wol-
ności od krycia, iż się las wykarco-
wany rosnąć. Mławy zmieniały tam
tego kamienia do wykarcowania ro-
cznie węgla, to jest dwa razy
pod ręką i jeden móg na wiosnę.

Woli najwłaściwiej przysięgi,
jaki niekiedy miał na prawie nie-
między katorżni, było.

a) wolnienie od wszelkich opłat do-
mów i podług publicznych, tak iż opłat
cynoty i drzewiny do radnych opłat
przebiegi nie radnicy nie byli ob-
wiazani.

b) wolnienie z pod wszelkiej jurys-
dykcji prawa państwa, to jest z pod
sądowictwa wojewodów, kasabanów
i t. d. tak iż było przed swoim sądem,
sew to jest przed sądem tawernym
właściwym doświadczać byli
minu i to nie według przepisów pra-
wa państwa, lecz według postanowień
nadanego im prawa niemieckiego.

Wskutek tych przywilejów dla kamienia
i co godnie nie wieści na prawie nie-
między katorżni był bardzo po-
żegnany:

1) używali oni zupełnej wolności wro-
tisk i mogli sobie sami dowolnie
rozporządzać; mogli spisać tam

4) posiadali własność ziemską,
z której wprowadzić rynek gruntu,
wzrostu byli przymuszeni, lecz dłu-
żej, jeżeli nie na swoich polach,
to w przelazach.

na których mieli, w którychto nazi-
wani byli radcy i urzędnicy, wstąpił
dóbrszość do postanowienia i sławy;

2) wolności byli od wszelkich da-
wanych i podatków publicznych,

3) podlegali tylko przysługującym wsta-
nym, sądom i sądom i własności
i prawu niemieckim.

W ten sposób reprezentowali swą wolność
długą wolność i skądinąd drobnych grun-
tów, która tymczasem powstała w nie-
wolne poddaństwo, stała nadto różnicą,
że ich grunta były znacznie większe
niż grunta drobnych gruntu-
kierów. Podlegała bowiem ścieżka przelazów i
innych około 15 morgów obszarów do-
chodziły, do roli dwiema wynosiły
najmniej morgów 30.

W ten sposób na prawie niemie-
ckim nie było ten rodzaj służby, co
przechodziło do nas ludność obca, która
wyznaczyła nową, daleką, ludność
nieśmiertelnej swobodnej, ale że ona przy-
stąpiła do dobrego wywaru nader
korzystny wpływ na polepszenie doli
ludności niemieckiej krajowej.

Korzyści, jakie przyniosła im ta
prawa niemiecka wstąpił do
nosila, były bardzo korzystne, że wsta-
pili na prawo polskie sta-
drony i podlegli śluzie i w ten
wzrost z prawa polskiego na niemieckie
tożsakość, że przelaz przelaz w ten
poluśmiertelnej, choćby byli nawet
przynależni do gleby (glebae subscripti)
lub nawet wprost niewolnicy, brali ten
ich niewolny charakter i przechodzili do
długiej swobodnej służby. Nie przelaz
do ino to wprowadzić słowo: więc na
prawie polskim przelaz nie posiadał

rol' dmięcych las wielkich, ja ich wy,
mogato prawo niemieckie; dmięczny os,
dmięczny na prawo polskiem były dobre,
i dochodzący zaim wspomnieliśmy kaledwo
15 morgów. Jeśli więc wieś polska miała
być na prawo niemieckie przesuwano,
to następowała najprzód domasacja
zupolna gruntu, potem admięczano
las owany, miary, to jest lięby nowy do
Tano i dawano karoleum saduńców.
Lasi nowy Tan. Olw w laskim Tanie był,
to część pewna była ośnej ziemi z da
wnych dziedziń pochodząca, reszta była
z lasu wyniesiona. Ten las musieli sta-
dnicy własnemu potrzebna wykarować;
ale nie sromali się tej pracy, nietylko
bawiem furer to rybniali wolność os-
biła, ale furer karcił w drojnasob
famiękzoli swą dawną dziedzię,
a laska dźwiał rola w obsie nie był wy-
sokiego kryszu, kabexpięciol tu las
dło swobodne i dostatne życie.

W ciągu więc XV wieku, kiedy kasta
dane wsi prawem niemieckim najba-
wiej dmięcznie, kariera się niemal kipe-
nie dawny ład na ludność wieśni-
czą, swobodną i przepisaną do gleby,
a miejsce jej karępięciol dmięcznie i ka-
rodnicy.

Wspomnieliśmy wyżej, że dmięci i ka-
rodnicy ujęwali osobistej wolności; że
każdem jeden i drugi posiadł, prócz se-
bie rolę względnie zagrody swobodnie
osić mogli.

W tej mierze jakoś ustalony już wze-
ście koprowadkaja, pewne ograniczenia.

1) Tak statut wieśnicki postanawia,
że w ciągu jednego ^{roku} co najwyżej dwóch
dmięci wbrew woli pana swego wieś w
pięć mogą.

Wyjątek stanowił wypadek: jeśli pan

usili, podle lub pany swego kmiecia; jestli
za winy pana kmieci dozwadzajaz
cięży, lub jestli za winy pana kmiecie
zauzaty porozkajaz pod klasku. W ka-
dym bawiem wyprawkach, wzywy kmie-
cie moga, wbrew woli pana od racy
wiec opuscic.

Statut piotrowski z r. 1347 postanowil
do dla wielkopolski piecec inaczey, mianow-
icie, ze kmiecie postepujacy z gruntu
winnem grunt + przednie lub bez podnie-
szenia kmiecia na nim osadzie, a
podto wykrynie pole i kaciec kadawey
lat jarzyn, jak i oziminy.

Kulczykowie ziemie tatarskiej dozwadzajaz
kmieciowi postepowac z gruntu tylko do
Borego Narodzenia i do wyprzedzawey
na przednie z wygodnie i osadziwszy w
miejscu swego kmiecia, inaczey
podupis z gruntu z wiadomosciami
swemu winien dom obracic na swo-
wajciech a ploty na kielone ziemla.
Cidzby kaz postapic chciat z gruntu
w ciagry roku, nieczekajaz Borego
Narodzenia, w kadym razie winien
panu swemu puscic 3 mst waz domy
i ploty opravic.

Do wyprawkow, w ktorych kmiecie w-
brew woli pana samowolnie pole opu-
scic moga, dotaczaly kulczykowie ziemie
tatarskiej i bez, jestli pan kadierze co-
z pol i tate, na ktorych kmiecie siedzi.

2) Statut warszawski kmieciowi zażonowi
na wolniznie nie dozwolal ruszyc sie
wczesniej, azby cota pole wykrynit.

3) Statut piotrowski z r. 1496 posta-
nowil znaczne ograniczenie wolności
osobistej kmieci, mianowicie iż z ty-
mow kmiecych jeden tylko za pozwole-
niem pana moga iść z gruntu na
stwierd lub do przynios, reszta na grun-

Donau R. perf
Rochnicin in Kautz
Mittel Francien
Chajer Henry
Hersel Bernart

nie porosnąć winna. Jeśli jest jedynak
musi porosnąć na gruncie. ~~Jeżeli~~ Wdcho,
drogę z gruntem syn winien sobie wpa-
na wzięte liść wini decyry. Gdyby zbiegł
bez karciego krowolonia pokupi winę 14
mł i na gruncie wrócić musi.

§. Co do Amici chieglęli z gruntem przed-
czasem i nieodpowiedziwy z materycie
z swoim sumem, istnieją certy sędzię prok.
mawien prawnych, zięgających wskazywać na,
wiel XII wieków.

Mianowicie już w całym kraju prawa kraj-
owego z XII wieków prawa zą postaw-
nowienia w przedmiocie czynienia postu-
powania państwowych umiastami.

Katit piolskowsk z r. 1347 sławowi, i
jeśli Amici zbiegnie panu swemu bez pan-
skiej winy, a postonany prawem ~~nie~~
niechce powrócić olla prości państwa,
winien panu swemu pokupić dar 3 mł
i czynić całowocny kaptacie.

Kupcyżie kienie tęczuchoj fuzynaję ^{nawho}
dładowi, wrygło, coholniedly zbiegły-
Amici przedstawit na gruncie, jako o-
liczane.

Katita marowieckie z r. 1389: 1421
oficyna, w jak. sposób upominac się u-
leży o zbiegłego Amicia. Mianowicie
winien pan, któremu Amici zbiegł, wy-
stąpi do tego pana, do którego zbiegł,
zollęsa z dwoma ławnikami, którzy
będą powiemu panu pod honorem swym
postawiać, że zbiegły Amici panu swe-
mu nie uchylił rade. Wtedy nowy
pan z dobi zbiegłego Amicia dopę gro-
zy i czyni jednoroczny dawcomu panu
kaptacie i dom wraz z ptolami opłacić
winien; jeśli zaś Amici nie nie ma,
winien pan nowy za niego kaptacie lub
ter Amicia zwrócić; gdyby się zaś o-
pięrał zwrotem Amicia, idetrowi o lo

było na przeniesienie władzy do wyż-
szej władzy społecznej szlachty.

Weniamina w Dobruce Galla jest o był
szlachta, który z niej można podziąć jakąś
wiadomość o sferze uprawnień szlach-
conego włościana. Wypomina ona byłoby,
że książę książęca szeregowego (mili-
tem gregarium), który mu życie ocalił,
wymógł promienny szlachty (cum digni-
tate inter nobiles exhibuit).

W przywileju z r. 1271 Bolesław książę
z wielkopolski nadaje Samborowi, Al-
bertowi i Andrzejowi szlacheckim, któ-
rzy byli ważnymi kryłami szlacheckimi
księcia (ministeriales), więc kamion-
cewo, juwalnia łychże braci do wszel-
kiej jurysdykcji i poddaje jurysdyk-
cji wojewodzinie. Oba poddanie
tych braci do jurysdykcji wojewodzinie, któ-
ry takim pośrednio nie podlegał, do-
wodzi że nie byli pośredni szlachty,
a raczej mogli podlegać tej jurysdyk-
cji, której szlachta podlega.

Taki bieżący książę książę nadaje
w r. 1276 Bolesławowi domostawicowi
i synowi jego Kriviszkowi zupełne pra-
wo rycerskie (plenium ius militare)
czyli go przedewszystkiem wolnym
wobec jego potomstwa. Zupełnego
prawa rycerskiego używator byłoby szlach-
ta; nadanie więc zupełnego prawa ry-
cerskiego znaczy było co najmniej
mierzenie Bolesława domostawica do
średni szlachty.

Przywileje te wskazują, że za pra-
widła nadawanie herbów nie należało
do abrybucyj książęcych, jak później;
lecz że przez uszlachcenie rodzin
nadanie praw szlacheckich rodowej
szlachty.

Też nam wspomnieć należy

najbardziej rozlokowano, została po-
gródach i obokowiskach, nie było a
o sobie myśleć nie potrzebowała. Kiedy
myślał o niej w ludności wieśniacza do-
stawała droga, dawała wszelkiej pomocy,
i ci o niej i potrzebnych postęgu. Ale po-
twa ona w gródach i obokowiskach nie
została i była wyprawa wojenna prze-
rywata od czasu do czasu do powstania
kwa. Już do ^{też} stłuska wojenna była jej je-
dynym zajęciem. Ten plan wygodny
zmienił się od razu na niekorzystny, to-
dyś w szosy Korywański rozwinął
obokowiska, rozpuścił w twardości i w
potrzebie ich ziemie. To uproszenie
chciał ona na szosy, rozpuścił w twardości
wymagał jedną wieś, było w, rozpuścił
szosy bardzo rozpuścił. Wtedy le miały
tylko była poprawnej roli, ile jej wy-
kupić ziemie, jej wsi mieszkamce,
mieszkańcy przepisy do gruntu, które
regu Korywański, musiał eliminować z grun-
tu i gdziekolwiek przenieść, aby mógł
wtedy doć uproszenie. Gdyby wto-
dyś przyznawano byli do pracy
do Korywański cwałna szosy nie byłoby
mieszkańcy biedy i mogli przyjąć
mianem roli kapotać kłopotem
powstaniem przez rozrozmie. Ale
wtedy przez szosy szosy wieświe przenie-
cie po gródach nie mieli najmniejs-
szej potrzeby, co do, rozpuścił szosy
szosy szosy, a nawet byli oni teraz
w gorszym położeniu niż wieśniacy,
gdyż na nich ciążyła w całości
szosy wojenna, musieli więc ie-
mieszkańcy na szosy, wyprawy, przez co
rozpuścił musieli wskazywać wiel-
kie kamienie gospodarstwa a szosy
i biedy.

Proszę o podzielenie po osiedleniu

mało elementu włoścycznego w sobie
postrzegał.

po uśląpieniu włościanów powstali już
tylko dwie klasy i wolność: szlachta i
niezłachy plebejuszów, do którejś z nich
tę klasę należeli kawalerowie węgierscy
i miasteczka.

§. Szlachta wyszła w tej dobie, na
przódzie; los klasy węgierskiej ka-
wał się pogorszył.

1. Z praw, jakie sobie szlachta w tej
epoce zdobyła, najcenniejszym było prawo
wyboru króla i kawaleria z mawo-
brany król. Innemu co do kas, rzę-
dów, kar, zwanej praca konventu. Po-
czątek tego prawa odnosi się do r.
1530, kiedy to po wyborze Zygmunta II,
króla za życia jego król Zygmunta I,
tenże król przysięgą zobowiązał wyrażnie
kazując, iż w przyszłości prawo
stałego stało, kawał do wyboru króla
przysięgą, winni podporządkować się
królowi, na karę w przyszłości
kierować kawalerią i na tymże
elektory dokonać. Na czele powołał, iż
królowi przez się musieli być król
druga i trzecia praca konventu.

(heredes)

2. Należy dodać szlachcie, iż
mógł być wybrany przez króla, jeno jeśli
prawa powołany został: adwokat w
sprawach wojennych (1540).

3. Mógł być szlachcie, jeśli
mógł przysięgą przysięgą w stosunku lub
wobec króla lub króla w obywateli
z królem króla (1543, 1550).

4. Zygmunta Augusta dokonał szlach-
cie, przysięgą przysięgą w stosunku, do-
mów, szlachty, byłby z królem, jeno
przez króla, więc się mieliby w
względnie przysięgą i obywateli, więc.

skie z wujek placów i domów podję-
mowali (1550).

5. Rozsłykucija z r. 1562 i 1563 za-
warowano, iż dobra szlacheckie dawano
szlachcie, czemu było zła chęć, nie
dawano być mogą.

6. Rozsłykucija z r. 1576 objaśniono,
iż dobra szlacheckie należa, wstąpić
lowi między z wszelkimi przykrami,
jaki by się na pruntach wykazywały,
ale i z wszelkimi przykrami i we-
wnątrz ziem, to jest uprawami. Tym
sposobem prawo przekazywania upraw
jako dawniej do przywilejów pownych
materiał, przeszedło na szlachtę.

7. Rozsłykucija sejmie dorozucyjskim
z r. 1588 zawierają, między innymi
postanowieniami, o przekazywaniu przywilejów
szlacheckich. Mię naprzód postanowiono
iż co do dóbr szlacheckich, nadużyć nie
ma się rozumieć, dopóki szlachta
pownych dóbr nie do samego do-
wodu przeluzi.

8. Zawarowano między innymi, dwor-
nów szlacheckich, tak iż starostom za-
broniono inne wyznaczeń w dworach
szlacheckich, chyba żeby szlachcie sam
na to pozwolił. Inaczej ma starosta
wjechać i o wyznaczenia przeciw szlach-
cieowi prawem wykroczyć.

9. Zawarowano również, iż jeżeli
nie będzie żadnych, ani w dobrach szlacheckich,
nie w dóbrach państwowych nigdy nie ma-
ją mieć.

10. Przyjęto szlachcie prawo nabycia
soli w państwach wielkich i białych
na polach, wstąpić po cenie pownych
kuchni, mianowicie po złt 4 gr. 4
na batwan białej soli czystej. Tę
stanowi Rozsłykucija z r. 1597. Heterel

[Tak opisanych jawo
i macierzystych 7]

17
wzschlasko jedna kci przywilej szlachty
zawazne do praw króla Maksymiliana
Mazowieckiego, mianowicie do statutu
mięskawskiego z r. 1454, którego ar.
tykuł 39 stanowi, że szlachta musi
prawa przychodzić do wsi (szuchedni)
kupować sól na wsiach, potrzebę po ce-
nie 6 gr. za centnar w Wieliczce, a
w Bochni po cenie 8 gr. Ceny jednak
postanowione w statucie mięskawskim
nie odpowiadają bieżącej cenie o-
znaczanej ~~przez~~ konsyliusz z roku
1601. Według ordynacji Króla Maksymiliana
M. z r. 1368 tamano batwany soli w wsi-
ach ~~po~~ wazące 6 lub 8 centnarów,
według ceny statutu mięskawskiego wy-
padły batwan soli ^{tytuł} ~~na~~ 1 ktp 6 gr.
lub 1 ktp 8 gr. widocznie postanowie-
nie statutu mięskawskiego uległo z bie-
żącym czasem zmianie.

Zmiana ta, że sól szuchedniowa, góły
na szuchedni z wsi polskiej, bywała.

11. Z konsyliusza z r. 1517 wynika,
jakoby ~~to~~ prawo nadawania nazwisk
potrzebie nowoxtoriomym wsiom lub
miasteczkom należało do przywilejów
szlachty. Należy więc przyjąć, że
nazwy ograniczenie prawa, niegdyś po-
wszechnie występującemu klasom szlacheckim
stwierdził. Chyba dowody w III wieku
wskazujące, że wieś braty poczt,
dawać swe nazwy od imion właścicieli,
to jest wieś miadowa, skąd się pierwsi
w tych wsiach osiedlili? Należy też wy-
stąpić, że takie wieś obejmują prawie
50 % wszystkich wsi. Także od imion
właścicieli ~~po~~ bierze nazwa wieś
swe nazwy, prawie 12 %. Należy też
najmniejsza wieś nazw wsi od się wypie-
d od imion szlachty, ale skład nie należy
bynajmniej wnosić, iżby to wynikało

z jakiegoś ograniczenia szlachty w pra-
wie nadawania nazw katorożym przez
siebie widom, jak naszej, i szlachta li,
czelnie ~~lano~~ dwóm miastom warstwowym
społecznym o wiele uszefrowała. Wszakże
już z czasem Krzyżanickiego i Władysława
Klemensa mamy w promianach i ście-
chowie demody nadania swięto katoro-
żym gradom nazw, wedle imion swych
człowieczeli, dwóch najświeższych ma-
gnatów, starego Janoty i Ściech-
Teści, więc to prawo niegdy było powszech-
ne, to postanowienie demokracji z r.
1787 nie jest nowym prawem, lecz
było ograniczeniem dawnego prawa do
jednej klasy społecznej.

18/11 1891.

F. praca promocyjna akademickiego.

§. Co do nadzior szlachectwa przeszły w tej
epoce nowe bytły, mianowicie:

a) Przewodzącym Zygmunt I z r. 1535
profesorów uniwersytetu Jagiellońskiego
zadaniem zostało ze szlachty, stworzone
im nadawanie dóbr ziemskich oraz sta-
nowienia wszelkich urzędów i godności
już gdyby nadawano szlachty, byli; jeśli
raz i który z profesorów przez lat 20 nie
przepracował dzieła na uniwersytecie, szla-
chectwo jego słowem się zjedzianem.

b) przez porządek się. Statut li,
lewny, a za nim i królowi Koronny i
krawiat neofitów ze szlachty. Wszakże
cyja około r. 1764 królowa Lewny
krawiat i neofitów było do konduktu
mieszkańskiej i mieszniaczej ofiar, co
dobrze raz nieustannie do lat. dwóch r. 1764
wtedy szlachcie sprzedac polecił.

c) przez króla matrejskie nadawanie
tor mieszkaniec szlachectwa i ob-
razu ze szlachty. Wszakże królowa
Lewny i królowa Lewny i królowa Lewny
prawa królowego.

2
W przedmiocie nobilitacji napadły po-
stawienia, które prawo szlacheckie
dostał pod taki monarchej kawale, prze-
mówło na słany.

Wice na prośbę konsyliu ja sejmie
warszawskiego r. 1578 postanowiła,
aby plebejusze nie byli szlacheckimi na
szlacheckim, jeno na sejmie za wiadomości
Pana Rad, albo w wojnie, albo ciurce-
go w meście poczynania i okoliczności.
Konsyliu r. 1591 postanowiła, że
na polym ten byłoby może być szlacheckim,
ny, kto byłby szlachą, pod senat i postów
ciurskich palcom, a w wojnie, w hel-
mana i baranie szlacheckim konsyliu,
cyja, na być objaśnione. Szlacheckim ca-
wimo być na sejmie deputacjom wy-
wiezione a na trybunale kapitulacji
żone. Na sejmie warszawskim r. 1613
położono sturyci przywileje nobilitacyjne
umyślone po konsyliu r. 1591, dla do-
gmacji, jeśli z kaskim wojennym szlach-
ciem jest szlachą, aby podwyższyć na-
polym in dubium nie być wstawiany.

Sejm koronacyjny r. 1633 postanowił,
aby każdy szlachcic ignobilis do
herbu przyjmował i po nim siewalcy
się nie wazył, a do pod staro, utracenia
własnego szlacheckiego. Sejm koronacyjny
r. 1676 postanowił, że do szlacheckiego
przyjmowania nie będą, i którzy się przed
tem z tem na sejmie przedsejmowym
nie odrywali i przez postów ciurskich
nie mieli instancji. W pałacu konwen-
tach Augustów III r. 1786 kawale po-
stawienie, że nobilitacje tylko na-
proposedowanie ubriusque gentis woj-
wodztwo lub ministerium status lub hel-
manin będą postanawiane; a w pałacu
konwentach Stanisława Augusta r. 1764,
że nobilitacje nieinaczej tylko na-

Nasłani szlachectwa następować,
to albo fraccio scabellatū,
co jest to świeżo stworzony szlach,
co odrazu dostępowat wszelkich
praw szlacheckich, albo sabreū in
ribus de scabellatū, to znaczy
co nowo nobilitowany do królekiego
słofnia i innych pisałować nie
mogli.

sejmach attenta pluralitate recommenda
jących województw, ziem i powiatów
dawane będą. Kształt to postanowie,
nie sejm ekstermordynaryjny warszawski
z r. 1768 roku i podobne, że szlachectwa
na wolnych sejmach tylko raz jedno
miejscowości dawane być mają.

§ Co do wypadku szlachectwa, Monstykujca
z r. 1601 postanowiła, aby ten, kto szlachectwa
nie szlachectwa karzono zostało, powinien
być swój porządek wnieść na sejmie deputacjom
swojego województwa przed obywatelami. Wym,
wielkość szlachectwa obywateli i wiać do
do sprawy swej na trybunał albo na Roki
niektóre przypadające. Cożowie trybunał
wzrostu karczy, mają, i być tylko własni
kierowni obwinionego do przysięgi dopuszcza,
ni byli. Gdyby zaś kto niedługo niewym
obwinionego podstępny sposóbem do
przysięgi iż zgłosił, karit szlachectwa
swoje i dobra.

Najwyższy zaś przeważony być winien do
ma świadkami z linii ujętych a Bronis
z linii macierzystej i zięć linii dźwiad.

Albo upadł w domobnie szlachectwa,
karit szlachectwa i potarg dóbr i jeśli raz
dóbr nie miał, siedział w więzy pot rożn.

Karut nieszlachectwa mógł czynić był,
do szlachci.

§. Utrata szlachectwa następować:
a) przez przyjęcie plebejska do her,
bi lub szlachectwa z nim patrym,
go szlachectwa. Względem z papire,
dnich wypadków, że w ciągu XV i XVI
barko w wiek XVI istnieć było jedna
forma nobilitacji, to jest adoplacja
do herbi i którego z prawnych nobis
szlachectwa. Adoplacja przez przyjęcie
czyli przyjęcie plebejska do herbi.

Kład w najdawniejszych przywilejach lo-
dacyjnych albo nie ma wcale mowy o
robotnicim dniu dla dworów, albo le-
robotnicza była nadzwyczaj mała i ty-
półowana, dłużej dni do roku od sta-
ndeego dnia.

W schyłku XV: na początku XVI wie-
ku zaczęło się stać rzeczy dziwne. Cho-
ci polskie prawo było, wychodzić za-
granicę, uprawa roli stała się rzeczą na-
der ważną. Kład pierwszy skłaniał się do
darcowania tych lasów jakie im po-
stawienie wsi prawem ziemnickim po-
stawiły, aby z nich rolę uprawną wy-
ciągnąć. Gospodarska polowarska za-
wagała, aby było raz, ale im brak było
do uprawy. Rozpoczęła się więc praca
ganie dniem do robotniczego dla dworów.
Było to niewątpliwie gwałt, gdyż przy-
wiej lodacyjny nie miał robotniczy, albo
ja miał tylko bardzo mały. że to było
bezprawnie, więc postanowiono się o ilegali-
zowanie go ustawa. Karol Korwin z
r. 1520 jest ta ustawa. Karol ustawa,
miał co najmniej jeden dzień tygodniowy,
co odpowiadają 48 dniom robotniczym na rok.
Teżi prawimy, że w pierworobnych przy-
wilejach, robotnicza, jeśli jest słupowa,
ma, wynosi co najmniej 3 do 4 dni praca-
woty rok, to ciężej dniem kosztować mogą
stać im co najmniej dwiciznę dni po-
wiedzony. Imada jest, że ustawa ta
wywarta na stosunki gospodarskie pol-
ski wiek XVI najharmowniejczy dla
leń, gdyż gospodarska polowarska roz-
mnożyła się i rozwinęła, już nigdy przed-
tem, a słachta zaczęła znacznie docho-
dzić do lat swoich ciężarów. Ale słachta
leń i o tem przypominać, że słachta w
wzrostach ziemskich z powodu pod-
nia się monety beruśkany ponosiła

uskereszek. Teżli u p. słachcie ka
crasów doła Karimira W. szypulo „
wat solie 14 gr. cypru i tam, lo le
14 gr. warbaty podobieras tyle co piodat
megierzki, gdyż ka dūłola megierzkie „
go pīacano ka crasów tego doła po
14 gr. Ale jūr ka psaknich lat pāno „
wania doła Karimira bagielłonicyha
~~po~~ i ka tana. Ulbrachla pīacano „
prowadū padlenia monchy ktoronnej po
30 gr. ka pīdola, słachcie więc po „
bierajac w myśl frugytlej, wciōr. minia
spadlenia monchy po 14 gr. a tam, nie
pīdiera jūr namer a i pōtomy pīcno „
nie i sīamewicnego cypru. Do bżej
robocy tygodyniay pīcno, acz pīcra „
wyr, mīg pōmiedat i chodīc jako reom „
pīcno a sīady ce spadlenia monchy i
wynisajacego ślad obnīenia warbaty
cypru wynisajacej.

Tożer' nie w samem postawieniu stał się
 łozyni tego naley upatrywać, ale
 w tem, że czyn berprawy użadkowy
 nowat i' pakt dalszeu berprawy pocr-
 ber. Tadiolwiek bowiem paktowa naley
 pna monstytucyjn jui nie nie wspomni-
 na o dalszem pominowaniu przyni-
 wych dui noboczyd, pakteln jest, że
 schodku beruikownie dui ~~przyni-
 nowu~~
 noboczyd pominata to i' daleko do-
 lego, że w niektórych obolicach dnieć
 a roli G dui bypodniowu uobabiat.

Wszystkie, które się złączą z nami
nad naszą wolnością, i ci, którzy
z nami są z przyczyn
to jest mamy cały ten kraj, który
mamy być z przyczyn z nami,
i te nam przyczyną wolności, jak
z przyczyną być z nami.

Podsumowując, w sprawie
ministerstwa jest już konferencyja, nie-
-

prawdziej c. r. 1573. Mamy skonsolidowa-
 ną wiarę, podaj religijny między-
 sobą, wyznając wiarę, że do postano-
 wienia nie mają się odnosić do stosun-
 ków między panami a ich poddanymi,
 i wreszcie, mówiąc o konfederacji, że
 żelby jakawa licencja gdzie była
 sub fractis religionis, tedy jako ca-
 łość było, tedy wolno i teraz. Kacide-
 mi panu poddanego swego, nieposłu-
 sznego tam in spiritualibus, opian
 in secularibus podług rozumienia swe-
 go i racji. A więc prawe są pod su-
 miemem skutkiem poddano jego panu.

Rapieru w konsyliu, sejmie warsaw-
 skiego extraordinarynego r. 1760 wi-
 doczne są, przede wszystkim, niezga-
 dnienia pod spiekę prawa. Mnie na-
 forcé prawa życia i śmierci nad pod-
 danymi wyszło z rąk króla i prosta-
 nowiono, że gdy poddany skryminali po-
 trafi, tedy do sądu królewskiego lub gro-
 dzkiego lub miejskiego, w miastach wię-
 szych ubłany być ma, co i konsyliu-
 cyja c. d. 3° mała postanowiła, że ka-
 poddany, skryminali, między słowem
 a poddanymi mają być brane inne wy-
 mienienia.

Schizmacy jednak nie mogą zostać
 poddani bez pozwolenia pana swego.
 I w locie politycznej rozprawy w tej proce-
 surze na gorze.

Mnie najprzód skłębem c. r. 1570 po-
 stanowienia, że wojownik i polityk swo-
 ich wojowników i polityków bez pozwolenia
 panów swych nie sprzedawać ani ka-
 stawiać nie mogą, pod utratą sumy.
 Ale podobnie dowodzić jest prosta-
 nowienie konsyliu, sejmie warsaw-
 skiego c. r. 1563, że wszelkie wy-
 stępowanie i polityczne są na szkodę.

który może posiadać prawo schronienia
mężów i żołdaków, forer co przychodzi,
ty on do bezpośredniego wykonania
przyśady, nad wyzmi poddanymi, ctem
do ludności poddanej znaczeniu i
lego pogorzeniu.

§. Co jeżeli miastem jest to warunek spo-
łeczny, którego sfera uprawnień od spo-
ry uprawnień ludności wiejskiej od-
mienno była, to to miasto podlega
tytu ludności miało na prawie niemiec-
kich posażonych. Miasto miało
posażonych na prawie polskim i niemiec-
kie prawo mieśnina pod ludności wiejskiej.

1) Wzrost miast i urzędniczo miało
było odmiennie od urzędniczo i na
prawie niemieckiem. Kiedy więc miało
tytu i politykę i politykę, do miasta
spółce i jako władzy sądowej, mia-
ło miało jako władzę administracyjną.
(consules)

a. Miasto miało i politykę i politykę i politykę
obywateli, politykę i politykę, do ka-
żdemu miastu politykę i politykę.
Miasto miało politykę i politykę Rady
w polityce polityki i polityki i polityki
ma. Miasto miało politykę i politykę, do
se jako politykę i politykę i politykę
spółce polityki, na prawie niemiec-
posażonych, politykę i politykę, politykę w
miastu XV 24 rajców, a polityki 8
prezydentów (consules maiores, praes-
identes) a 16 polityki (consules anti-
qui). Miasto 8 rajców polityki i polityki
kaini polityki polityki i polityki w
polityce polityki polityki polityki, polityki
dy polityki polityki. Miasto polityki polityki
miasto polityki do miasta, polityki polityki
wójła polityki i polityki polityki polityki.

1. Dopiero król Jan III przegłosował
o reformę miastu krzywiłej
wyboru Rady. 7

ten krzywiłej miastu i do niego przysłał
król król narzucając, do którego
i później wchodził do króla do króla
wali wyboru Radców. (1475) radcy
razem z królem, przysłał i z królem
w dożywocie, tak że wybór nowego radcy
następował tylko w razie jeśli który
radca umarł lub uciekł.

Przewodzenie porządku miasta nale-
żało do radców prezydentów, wszelako
w ważnych sprawach zapraszano na ho-
siedzenie Rady także radców starszych.
Ustawa Karola IV Wielkiego z r. 1358
poradziła, aby Rada miasta wybrze-
niana była w połowie ze stanu prawniczo-
wego (de populo mechanico) a w połowie
z obywateli i kupców (de populo civili
ac mercatorum). Tymczasem stało
się, że wielu nie mógł być wybrany na
dłużej, jeśli nie był kupcem lub rzemieślnikiem.
Wówczas Rada miasta była tylko or-
ganem administracyjnym, prezydent z
liczby radców prezydentem była ona so-
bie także władzę sądowną, w ważnych
rzeczach sprawach, i tak spory między
radcami, spory w sprawach cechowych,
sprawy po kradzieżach obywateli
należały do Rady.

1. Wątek i 7

6. Wątek (szewc) - wątek to król
dawno jest król szewc. Po królu
wątka szewca, sprawując mu i król
wątkiem król szewca miastem.
Później wątek to król szewc. Wąt-
ka, nie je w r. 1475 miasto w skutek
krzywiłej szewc szewc, i wątka
wybór wątka, wódek pomiędzy szewc a król
liczby radców.

Wątkiem król jest tylko szewc,
dopiero w drugiej połowie XIV w. król
szewc, i tak król do jedyności.

I (communitas)

jął place prawo magdeburskie. Prawicy
wybierani są corocznie; razie wybórci
materiał był do sąsiedztwa powiatów; w
r. 1452 postanowiono woliście, iżby
przy wyborze ławników także sący sta-
wy udział brali.

c. Rada brat udział w sądzie mia-
sta przez lat zwanych 40 mężów.
(*quadraginta viri ex communitate*)
Wstępu wybierani byli w ten sposób, iż
starsi cechowi wybierali z spośród dłu-
sów 20 mężów, prawni kupcy wybiera-
li z spośród starszych cechowych drugich
20. Wygnim I dobretem z r. 1521
postanowił, iż pospólstwo (przez swoich
representantów) ma być przynajmniej
raz na rok na radzie do porad wy-
wane. Woliście powzięte przy wybr-
nięciu ludu zwaty się plebiszytami.

§. Sfera uprawnienia miast polegała
w następujących prawach i przywi-
legiach:

a) w wolności od wszelkich danin i
proszek publicznych wedle prawa pol-
skiego i niemieckiego tylko łatek, ja-
kie się wedle prawa niemieckiego należały

b) w wolności od wszelkiej jurys-
dykcji z prawa polskiego i wycho-
dzącej jurysdykcji własnej przez są-
dy województwa - ławników w łatek i
przez radę nad niemieckaniami i ob-
w obzbie miasta;

c) w prowadzeniu samostadnej mi-
stkiego i prawie wydawania w tym
celu woliście i plebiszytów;

e) w prawie nadawania praw
na podległy miast;

f) w prawie wydawania handlu
i przemysłu wszelkiego rodzaju, za-
w.

W prawie nadawania
obywatelstwa miejskiego (*iuris
civile*) obywateli a nawet rycerzy
zamożnych;

ramiazawania cechów i wydawania
nich statuków cechowych.

Co do ^{prawa} ramiazawania cechów zachodzi między naszymi i krakowskimi pewne nieporozumienie. Mianowicie powstaje
chcąc jest zdanie, iż cechy posłaty
kabraniów posłatim arcybiskupiem sta-
luki warchiego, którego postanowie-
nie poprzedziły statukami stolar-
skimi przewidzianem posłat.

Postanowienie to statuku warchiego
brzmie następująco: „Ad praestudendam
viam fraternitatis, quas mechanici
civitatum observant, statuimus, quod fa-
bri, capitanei cum aliis dignitariis
terre, singulis annis in festo die men-
suras tam frumentorum, quam panno-
rum et aliarum rerum terrestrium, quae
ad usum per confectionem adducuntur et
quae in regno nostro inveniuntur, pre-
lia instituire, indicare et corrigere de-
bent iuxta consuetudinem diutius obser-
vatam; ne circa easdem mensuras et
prelia fraudes committantur aliquae
dolus, et quod fraternitates huiusmodi
omnino destruantur. Et si amplius con-
tra hanc institutionem nostram dictae
fraternitates in quibuscunque civita-
tibus nostris inter mechanicos inve-
niuntur seu reperiantur, tunc illi me-
chanici, inter quos talis fraternitas re-
perta fuerit, penam 70 maras, camer-
ae nostrae applicandam, noverint se
incurrendos.”

Stoż z kolei tego postanowienia, któ-
re w istocie jest nieco ciemne, nie ma-
mybyśmy nie, by cechy jako takie
kabraniów posłaty, lecz raczej je
kabraniów posłataj znowy między
rehabilitantami, mające na celu

brzymania się pewnych cen towarów
przez siebie ustanowionych oraz pewnych
miar.

Jeżeli ma być różnica w poście
nowicze, tego dowodem:

1. paradyżnie mławowe płenu, w ten
sposób, iż władz. wojewoda, podrocznie
miary sprawdzić i ceny na towary w
stwierdzić ma;

2. iż po statucie mławskim wydawa
nie kosztują, nieporozumienie przez Radę
miejską, liczne statuta roczne; czego
Radzie podkara, iż organów nie ma, to
gdyż statut mławski i taknie kawiary
władz. cechów mławskich; co też naj
wskazujące, do to

3. że drolowie sami te statuta cecho
we kawiary, na co mamy rozst
cnie przywileji, czego by nie czynili,
gdyby kawiary, cecho było czy
nie bezprawne.

g) Oprocz tego stwóżyć niektórych mław
tych miastom prawo statutu co do
niektórych lub wszystkich towarów
(iis de positorii), które w ten polegaj
ce stwóżyć z towarami miasta iżigwa
jącego prawo statutu poniżej nie mo
gą, lecz miasto w ten miasto towary
swe na po dzień kawiary statutu na
sprzedaż wysłać.

§. Prawo obywatelstwa miejskiego (iis
civile) wyznacza się przez nadanie
Radz. do Nadawanie fran
wa obywatelstwa należało do obywateli
Radz. miasta, która paradyżnie mławskie
to kawiary, jako prawo przywileji obywateli
tego tytułu stwóżyć byt miasto.
Wynikane prawo obywatelstwa iżigwa
to do:

a) osiedlenia się w okolicy miasta oraz
do nabycia kawiary gruntu, domów;

- b) do prowadzenia handlu i kupie-
stwa oraz do wykonywania przemio-
st; c) do fiaskowania jurzów i godno-
ści miejskich, wreszcie co najważniejsza
d) do korzystania z przywilejów miejskich.

Tę ostatnie prawo było własnością przy-
miastach obywateli oddawanych przy-
wilejami tak prawnym, jak i p. przy prawo-
wie wielu miastów państwowych przy-
mowało obywatelstwo starostwie ber-
najmniejszego kamienia poręczania się
tutaj, i tylko w tym celu, by mogli do-
korzystać z przywilejów mieszczan starost-
skich własności ulic w miastach, stach
i innych dogodnościach. Udziałanie
praw obywatelstwa miejskiego takim
osobom, zostało później wybranie.

- e) Wreszcie stary, niekiedy najcenniejszy
szym miastom przywilej, iż jego mieszkań-
cy mogli nabywać dobra ziemskie.

5. Rozbudami miastami kawiałyprata
Rada przez długi czasowność swoich do-
lego prawniczych. Kościół władze fu-
bliczne nie miały się wcale w admii-
strację dochodów, a składanie wa-
chówków.

Wspiera konsylium sejmowe piewodów
skiego z r. 1565 postanowiła, że ponowai
miastka pod drolów polskich nie dla sa-
mych osób w miastach mieszczących, ale
dla dobra rozrycholiły się fundowane-
i ziemskim imieniu nadane, przede-
poleceno starostom miastom, iżby się
poprawiały, czego starostowie docierac
mają i przed starostami liść dochodów
i wydatków zgłosić. Poprawę zaś miast
być łanie, jakie drol nadaje.

Gdy jednak do postanowienia widocznie
nie bardzo skutkowało, wzmianka je-
konsylium sejmowe warszawskiego z r.

wszystkich, którzyby wiedzieli o prze-
szkódach, ichy ostatecznych w ciągu tych-
dni donosili, i że dopiero po upływie
tego czasu, gdy nie powetuje wiadomo-
ści o istniejących przeszkodach, może przy-
stąpić do podjęcia zawarcia małżeństwa.
Przeszkody do zawarcia małżeństwa
są: 1. powinowactwo (consanguini-
tas), 2. powinowactwo (affinitas), 3. kuz-
mostwo (compaternitas).

Jeżeli państwa między sobą nie
może przystąpić do zawarcia małżeństwa,
może przystąpić do zawarcia małżeństwa
zawarcia, obojętne nie kosztuje proro-
czona, rodzicom lub krewnym.

Synod wrocławski z r. 1256 postanowił,
że w razie potrzeby udzielić kosztu małżeń-
stwa, a także między osobami w szepciach
wzbronionych bez dyspensy, należy osoby
połączone małżeństwem rozłączyć i ode-
stać przez całą do reformowania małżeństwa
miejscu dyspensacji i innych lub prawników.

Podobne rozporządzenia ujęte są w
prowinjonalnym tryebie z r. 1255, mianow-
icie, że przed spełnieniem obywateli i
błogosławieństw być dopuszczalne rozporze-
dzić w tryb po sobie małżeństwa między
zawarcia małżeństwa nie przystąpić ma i
dzieci pozwolenia na zawarcie małżeństwa
doposać nie będzie jej powołana i pełna
swoboda, że sprawy rozwodowe mają
być sądownie przez osoby w prawie dano
miejscu biegle.

Prasburgim wyrokiem było, że dobiły
stały wstąpić do niego, chcąc kawaler-
stwa małżeństwa, były obywateli do
składania wstąpić, które się nazywały dzie-
miere i podmiere. Tytułem podmierego
składano na kawalerii miare miere.
Konrad marawiecki książę przed r. 1232
zawodniere, a Henryk Pradaty książę

obciwiczne. Wrazcie synod r. 1262 po-
stanowił, że w całej archidiecezji nie mogą
być więcej pobierane obci podwyższone opłaty.

W wieku XIV nie zapadły żadne nowe
postanowienia w sprawie matrynstwa na
synodach prowincjonalnych; natomiast
przez dwa synody dycezoalne brachow-
skie, biskupa Nauliera z r. 1320; bisku-
pa Jana Grota z r. 1331 kilka ważnych
reformacji dotyczących matrynstwa.

W statutach biskupa Nauliera z r. 1320
przewidzany jest podobny następ sakramentali
matrynstwa. Następ ten

1) poświęcenia katechumy (sponsalia) czyli obci-
wienie przyszłego matrynstwa (sponsalia
de futuro, od matrynstwa (matrimonium)

2) uroczysta łaska poświęcenia do kawaleria
matrynstwa, mianowicie lat 14 ze strony
mężczyzny, a lat 12 ze strony niewiasty;

3) uroczyste poświęcenie matrynstwa, ka-
waleria z narzeczoną brata i wstępną pobra-
nie oraz matrynstwo z dwunastu aż do czwar-
tego stopnia;

4) kawaleria matrynstwa między chrześni-
m, a ojcem chrześnym;

5) wymienia jako poprzedzające do kawaleria
matrynstwa: śluby zakonne i śluby cywilne;

6) nakazuje rozprowadzać porzeczanie nie-
miał (napliu).

7) kawaleria ponom i mężom, którzy do
współmatronek prynci, bez względu na da-
wność ich pochodzenia, kawaleria nowych
książąt matrynstkich, dofozując nie enaj-
dziej się powód, że ich nie mogliśmy wspo-
matronek zmarł i przeszedł.

8) kawaleria błogosławienia matrynstwa
w wielkim poście i adwencie.

Statuta z r. 1331 polecają fundować
eksternum i rozdawać niecierpki, które
wykonawcy ślub cywilny a wstępną wawiz,

Skonieczliwy udeżył nam wro-
tajny na skatucie szwedalskim
Lania Groda nr. 1331.

19/11 1891

45.

tek matreński, nadto matronyż korac-
nych wytykch, którzyby przyjeżdżali
w matreńskich łajnie kawalerych.

Wzrost matreńskich na pokroju XV w.
odwrotnością ~~związku~~ do jest obie-
tując wprawet formalny, mianowicie wstąpienia
w związek matreński w czasie późniejszym
i sponsalia de praesenti, czyli już przykleś-
zwały karczynny, to jest wypracowane wstąpi-
nienie, że strony poślubiły się sobie, scisła-
jąc się przymiem na ręce, podkiesząc sobie
piersiemi albo stawiając karkiem i to
w przyborności kilku prób świeczek lub
długich. W orzechy wstąpienia i jedne i drugie
się upowiadają stonę karku wywodzoną do-
upowiadania władzy duchownej, aby odma-
wiający spełnienia albo ślubu w kościele
na wzięciu podobno kanonicznych do te-
go był niewolony. Teżli strona homawia-
jąca nie była w stanie udowodnić istnienia
nanej obietnicy czyto w formie tak zwanych
sponsalia de futuro, czy też w formie karc-
zyn de praesenti, pominięty o niewolę
mając obietnicy mianowicie karkawat od-
wrotności mianowicie karkawat. W razie zaś, jeśli
albo dwa razy karczyn się i karkawat po-
rębie nie karkawat, ale karkawat obietnicę
nie, polecono mu dopisać albo ślubu
w kościele karkawat a później dowodano
potawczy się wedle jej upodobania.

Gdy rodzice nie chcieli podkieszyć perwo-
lenia na kawacie karkawat matreńskich,
udawano się do potawczy duchownej, aby w
wyprzedzeniu perwolenia karkawego potaw-
m czyto. Podobnie upowiadano potawczy du-
chowną o karkawie karkaw, niż karkaw na-
jędnej karkaw chętych kawacie matreń-
stwo, gdyż mianowicie upowiadano nie mianowicie
potawczy o spełnieniu albo ślubu w kościele.
Matreństwo formalnie kawacie mianowicie
być mianowicie na ślubu karkaw.

lawanej prawnie in potencyj jednej lub
drugiej strony, albo przez uładowanie,
że jedna ze stron dopuściła się wieloletstwa,
albo też przez wyłączenie, że jedna ze stron
była awanturą kmiśkoma, do zawarcia
matriusza. Wrazach takich jedna u
znana co niewiną obrynuwała prawo
lenie wejścia w nowe związki matriuskie.
Wrazie uładowanego przez jedną ze
stron małżeństwa nadawano separacyj.
Kerwiącłow kół prawych jajo i nieprawych
wygradzaly się licnie skargi, abianowicie
skargy się często kony na kłep niewi
obchodzenie się, na przeciżkanie roboty,
na rabieranie iin iab prory, na ułony
mywanie w domu matronie, a niekiedy
że jedna nie chce miś porzucić wietny,
że spiskuje na jego życie, że kagorze
mi niecedz. Wrazach takich, w mianu
potwierdzenia mecy nadawano mecy i
to mecy do kagorze iin iab prory skarg
cen, a naimet pod obawiechcieu sławie
nia forgi, aby nie ważył się kony ra
nie, a keni iin iab prory na kłep iin iab prory
albo aby ja nie obarczył kłepuiz prory,
aby nie kłopot jej mienia, a w kłopotin
racie, aby się z ma jajo matriusza prory
kwoicie obchodzit, kome kłep, aby ka
chowuwała wietny matriusza, mecy
nie obarczyła, na kłepie jego nie kłep
wala i jajo kome prory, dopotniator
obawiechcieu matriuskie. Też koma z
jajiegruaple kłopotu mecy obarczyła, al
bo z mecy kłep nie chciała, polecono jej
meci do domu mecy iin iab prory. Podobnie
jajiegruaple kłopotu mecy obarczyła, kme
malano go prory ja napowróć.
Przeto też skargi kłopotu niewiast
niecie egro kłopot lub pod prory kłopot
zawarcia z mien iab prory matriuskie
iniedzwine. Wrazach takich mien

Przeto też skargi kłopotu niewiast
niecie egro kłopot lub pod prory kłopot
zawarcia z mien iab prory matriuskie
iniedzwine. Wrazach takich mien

ska rovnatona. Lúb uviedenia sa dala,
aby vinný zvrátil lúb uviedenia
byť pnievolony do penienia sč k mäs, al,
ho aby jej dal skoršie vymagovanie,
ježi me miata kamiaru vyže ka me,
ao. "Hla niek vyfuchloch pruvani me,
diezy braili si leu, ke vygymony im
xarut uviedenia me more byt fozj
zeby na uvazg x fowidli, ke shargaj
me pravali kadnej obielnicy, lece ke
z mäs mieli do dyviena ka oftalq.

Ukrýnati keď uviedli svoje meno a by
poslední chceli, aby ich poslúchali, do knie
žatstva tých, ktorí je uviedli, a ktorí
s nimi šaty si mabli, aby im už
líči, usporiadali na ďalšie usporiadanie.

Kawarskie matczyńskie dwa tygodniowo
się przez przemianę zmieniało, którzy przez
kawarskie matczyńskie przyskazywali, i
ka, który ślub dawał, na mocy którego
wydawano skromnym ślubem uroczyste
dowodyjące kawarskie matczyńskie.

Interesujących se regularni płaskarce, nam książę kapłani z XV w. w przedmowie Perwalanis na powarcie mat. ciństwa lał ze strony rzymskich papieżów, jako i ze strony bliższych krewnych kościoła na ich, oraz innych przedmiotach. Umowy przedślubne kamienią, albo wzięcie prób łączących się związaniem matren'skim, albo ujęcie ożenicy z przyszłym mężem, a dla naśladowania im petynej mocy prawnej przed sądem, kamień seczę, wamier, że la ze stron, która by umowy nie dostrzegano, na powiecie pewne imiennie vaodim czy li'kare konwencyjonalno.

Łekwałanie religijny na kawczes'ie ma,
jako matczestwo było marimłiem i i i i i
stym fowes kmyczaj prawszchny. -

Po śmierci ojca w parach, w których dzieci
przeżyły pod opieką krewnych, indywidualnie im
rehabilitacja na konwencie matereńskiego wycho-
dziła. W niektórych + prowadzących opiekę i kła-
dąc, że nawet matka, która w którejś chwili
winną została na wychowanie dziecka, nie
mogła jej wydać za darmo bez rehabilitacji o-
piewania.

Ktożby się, że matereńscy nawet po wyjściu
z pod opieki przy konwencie matereńskiego
urządzaniu byli przyzwoleniem a przynaj-
mniej rada, najbliższych swoich krewnych
Zawsze prowadzenia życia w nieprawidłowych
zwyczajach probierzy niewieści, przyszedł za
sobą, uprosił, dając, jeśli się okazał bezkarny
drugim. Kobieta żyjąca otwarcie z konwincem
niecierpiącą, niwazną była za herezję.

Tyle mieli średnie.

Wszystkoż to i adw. duchownych w sfo-
wack matereńskich, na prostym awersji
oparta, dopiero doszły kłopoty z r. 1545 w for-
mie ichawolawczy utrudnionowemu, została
posłanawienia poboru trydenckiego, przysię-
żę na symbole prowincjonalnym piosłków,
zdani w r. 1577, ustalecnie urządziły sto-
sunki matereńskie.

Przynimając do konwencji matereńskich
prawo ziemskie nie zna; ale miała
przy nadawaniu obywatelstwa miejscie-
go wielokrotnie, a co by przy nadawaniu
innemu miastowemu nie miał stała stała
za warunków pojęcia który w ciągu jed-
nego roku. Celem tego postanowienia
było przenieść poległa do konwencji + ob-
stąpiła nadkierując i tym sposobem ka-
pobici, nieporządkowni życia i ego-
stenu, nad czym co by szczególnie cza-
wały. Melanowiano bez konwencji
wskazywać co chwila dary, jakie spot-
kać miały utrudnionowemu, a dyle

w maxnacronym lewinie rōm nie
fojad, a dary be powharzaty sū ar do
skutku.

W przedmowie matronie pōr. wiecia,
czyli stansu statut polskowol. z r. 1571,
ci jeli nieciadly fopnie cōdy onadlego
kniecia, na fōry mēj w dieldznie fōro,
stac; jeli rās pōrda nieciadla jōcie ka-
ciadlego matrona, na grūcie matron,
da uidej winna.

8. Stosunki majatkowe między matronami.

Bürgerrecht w dziele prawnie prawo
polskie przywale, traktując przez o sło-
wunkach majatkowych między matronami
dawni w czasach pierwszych, bierze
że w tej sferze stosunki majatkowe między
matronami była przez powstanie prawo
zwykajowe jako ogólna zasada w jęz-
dzeniu tego rodzaju stosunków prawnych
przyjęta.

W tej mierze powołuje się Bürgerrecht na
niektóre postanowienia statutów polskich,
cdzie, statutu warskiego z r. 1423;
statutu opolskiego z r. 1474, któ-
re w myśl swego przeznaczenia wy-
stymulowały prawo.

Podaniem prawu Bürgerrecht się my-
li, z awych cyklowanych przez siebie
wskazywaniem statutowych nawet przy-
najmniejszej interakcji wspólnoty
majatkowej matronów domyśleć
się nie można.

Jeżeli zaś jest do dwojaka warianca
zadania, musimy się odwołać do
główniej ^{wg} awych postanowień
statutów wyżej.

Taki statut polskowol. z r. 1347
który jest starzy od wskazywania w

ślicznie skamnu:

Statuimus, quod ubi pater post obitum
suae coniugis inter filios priorum fecerit
divisionem bonorum, quam filii donec,
quod non potest, patre mortuo filii eam,
donec divisionem revocare non valebunt
sed paternam portionem inter se divi-
dent. Facta huiusmodi divisione, ut
est dictum, si pater aliam uxorem duxerit
et filios ex eadem suscepit, filii
prioris matrimonii ad partem paternam
nequeant conficere, sed erit ipsa portio
secundi matrimonii filiorum.

Postea nunc nunc statuimus, quod si pater
inter filios suos prioris coniugis
conferat portionem pro portione coniugis
matris huius, nunc portionem doli sui
(suum bonorum) wydzic' dla sy,
nunc et filios prioris matris huius. Et si
si et longa ratio deinde unum synon,
to druga portio majat'is ojektu
procyd' d'ne wytaganie synon z dru-
giego matris huius a synon z pierwszego
matris huius iur' iudicij pro eo do
dukej drugiej portioj nunc nie bedz.

Z artykułow ślicznie jeden skamnu:
Et communis utriusque iuris iudicij
natur, quod moriente matre bonorum
omnium priorum a patre ipsorum tollunt
medietatem, propter quod contingit sae-
pe, filios aetate iuvenili eis in parte a-
mittere bona legata a patre, et amodo
propter ingratitudinem factam patri,
patrem non succedere filiis ad in-
firmam urgentibus et sic ex tali divisio-
ne pars utraque sentit incommodum
et reprobatur. Visum exhibet nobis et no-
strae militare, ut matre moriente fi-
lii non possint bonorum obtinere
tunc ex linea paterna aliquam

w patre portionem, antequam ad secundas nuptias convolat, nisi tunc, velut sumae suae prodigum bona et hereditates illas communes et indelibe dissiparet.

(ex linea paterna aliquam portionem)

A tego postanowienia jeszcze wyrażniej wypływa, że chociaż by było o dobro wyrażenie odpowiedzialne i wspólne, nie ma cięży, które po śmierci nie więcej mogą być opiewać winien podzielić z synami z pierwszą córką. Gdyby miały być rozmówione dobra wspólne, nie miałyby stać się ex linea paterna portionem "lecz" ex linea utro równopie parentalium.

W porównaniu do tego postanowienia o podziale dóbr odpowiedzialna wypadek śmierci matki, postanowienia były ostateczne statutowe wiślickie o takimże podziale dóbr matczyńskich na wypadek śmierci męża.

"Quare mulier habendo fuerit, si alium virum receperit vel recipere voluerit, decernimus, quod tantummodo ad eodem fuerit omnia bona paterna integraliter cum alia mediate ipsorum libet suorum maternalium devolvantur, et cum alia residua bonorum suorum mediate maritum accipiat iuxta suam voluntatem."

A tego ostatecznej wypływa już ponad wszelką wątpliwość:

1) że gdy pierwsza żona umrze po rozdzieleniu dzieci, to na te dzieci przechodzi cały matczyński majątek, a nadto więcej winien synom z drugiej strony istniejącym potomk swego wtaśnego majątku wydzielić, a było z drugą potęgą, drugą córką pojąć, której potomstwo ta druga potęga majątku ojczyńskiego przypadnie;

[illegible][illegible]

Mo bych peshanawieniadu pwinien statut
waszki byleko byle, iż uwolnić ojca w ręk
pewności i ad o dowiżach, stricem się
swem wstaniem do broni i zignani pier
wzego matreńskaw gody w powołne
zwizochi matreńskie wskazuje, chyba
by był marnobrawca. Tracęj się do
swej śmierci wczepicie swoje do broni
more pochować, a stricem i pierwaj
kiny jeżeli chcą i lata mają, ma wy
dać macierzysty majątek.

Там само мијеј мијеј шамениз
шабућа прокенисчи к с. 1421 и ша,
лут шаменисчи к с. 1474.

Właściwie jeżeli z obywatelskiego obowiązku, to przede wszystkim do nas należy jako do wrodzonego jest nam przysługą, że nie mamy żadnej zgody współzawodniczenia między nami i innymi ludźmi i że mamy każdego z nas i matrymonium osobną drogę, chodząc.

A jeżelibyśmy już doniedźnie żadnej
spółności majątkowej doświadczyć
nie mogli, a ponieważ między w jednym
z artykułów w których wyrażenia
bonae fidei communes, to raczej się
domyślać należy wspólności majątki,
zwanej między rodzicami a dziećmi,
prawo do wspólnej spuścizny ich,
gdzie oświadczył już że dzieci mają równe
prawo do rodziców majątku.

Čo palymanie porcel. Búryho dieťa
jeť bl. mylie, a spalyvati majúť.

nowość przegrupowa; i jak minimumie ob-
cia i prężności na tacy: podzielić i li-
rować. Te które do mego mego wnio-
sów, które do mego czasu sama wypro-
sta, le wszystkie rzeczy mają być wdrożone
wydane, lecz nie innego z przedmiotami
meja nie oborym.

Teżli' inwe dniec, mowi' dzieja prawa
awycrajowego, nie majary signa, ledy pom
bierze jego mienie: ma jednadzie jego konie
wydac jej podnieci'si podrowce napstany i
to, co mazywaja stronicz, na ktorej sie sy
fra i "sekredow" jej karte matery odasac
z niekoniecz imienion, dajac jej idrowz albo
3 swini lub more wiecej lub more bez co
z innego bydlow na jej utrzymania.

Podług wiślickich postanowień, że porządek w głównych piwnicach może być i w innych ustanowiony w obecności urzędowych, ale porządek w magazynie piwnicznym w miernie być przed obwodem rezerwy.

F Pošli vjese na svaco rjcia nie
naucajst cōce posagi, naucajst
li karowy po jęsi imiesi cōce
ję bracia rōdzeni lub stoyjeczni
lub inni blizsi hoobumny.

perwoleniów redzić, choiby kawarta
matreistwo z tym, który ja wytrada, tra-
ci prawo do posagi.

Katub piotrowski z r. 1344 ustanowił
wysokość posagi, gdyby córka za życia
ojca rezygnowała z posagi, na 100 mł
jeśli jest córka, wdowiady z majątkiem
wielkim; jeśli zaś córka jest ubogą ma-
jątkiem małym, nie być wdowiady majątkiem
wielkim przed śmiercią. Dla córki zaś ślach-
ty niższej od wdowiady ustanowił
statut posag w sumie 100 mł jeśli
majątek wielki, jeśli zaś wdowiady
mały być czyniony.

Katub masowicki z lat 1380 i
1421 postanowił, że jeśli który ślach-
ta lub pędyna córka lub krewną in-
nego ślachcica, w dom swój wzięła, bez
perwoleniów redzić wydać za mąż,
ma jej dać posag z własnego majątku
w wysokości posagi wdowieckiego, rodzice
 zaś lub krewni tej wdowicy posag wdowiec-
ki dla siebie zachowają.

Katub warszawski z r. 1414 ograniczył
niezależność bezpłodnie w swobodnym rozpo-
sądzaniu swym posagiem, słowem
jeśli niezależny łacie było 1/3 tego posagi lub
miano swobodnie rozporządzać mogło, 2/3
pozostawiając dla tyła, który z prawa
przypadnie.

Katub piotrowski z lat 1493 i 1496
rozporządził, że posagi nie perenne przed
śmiercią ani w ciągu niewpisane były nie
opłacone, nie są ważne.

§. Wiano (dotalitium). Wpamięć na obry-
wany posag, ustanowił mąż, ponieważ wiano;
wysokość wiana równała się mniej więcej
wysokości posagi; jeżeli posag kabepięro-
ny był tyła na dobroch a nie dać w go-
łowie, nakazał mąż kabepięrać tyła
wiano na swoich dobrach. Jeżeli jednak
posag cały był w głowie, nakazał

mać lat porządek i prawo sprawować na
swoich dobrach.

Też mać prawo porządek i prawo sprawować na
swoich dobrach, czyli roku, jako
dobrego porządku na swej przetrzymce;
nie pozwolimy mu nie przeszkadzać, mo-
wi statut królewski r. 1404, który
wskazuje 15 dóbr przy przetrzymaniu pro-
cedurali utrzymać na. W razie
braku przetrzymki utrzymać raz po 30
mierzy, a do każdej mierzy po 3 wo-
zy siano lub łanów także; gdy nie ma-
roli, utrzymać dobre lub co ostateczne.
Zwyczajnie ziemie królewskiej przetrzymki
jako przetrzymki w przetrzymce 30 mł lub
dobre przetrzymki, 3 mł dochodu.
Każde z nich, które mać prawo przetrzymki co do
przetrzymki siano i kłosa kłosa w wiel-
kość.

§. Utrzymanie na dobrach porządku i
wianu, lub w razie gdyby porządek nie
był dobry, zamego było wianu, rwa-
to się sprawa (reformatio). Dobra o-
prawione porządkowały i nadali w po-
rządku i mezu, który niemi rwa-
droti dochody z nich na rzecz wła-
sna pobierał, porządkując jednak dó-
brach nie mógł, chyba by się temu se-
lowi wydał porządek w rany.
Nie mógł być być dobry sprawione
porządku na długie utrzymanie na
dobrych po sprawie, jak długo o-
prawa twała; odpowiedział także
na długie pochodzące z rany przed
sprawą.

Sprawy winny być za rany mezo-
dobra; sprawy utrzymane co-
dobre, kłosa, i wianu statut pi-
karski r. 1501 za nieważne.

§. Wskazuje bezpocenna według istoty ma-
nowieści kłosa, było częścią wianu

F. Katali, miślicie, podawę fo-
tunierci męzja przy wianie i
wyprawie wszelkiej porostawia.

Katali warci porostawia w dowę
fo po tunierci męzja tylko przy pora-
gii i wianie, inne dobra, na których
nie ma wiana, dzieciom albo krewnym
spuścić winna. Porostaje także przy
domowych ruchomościach, bydło i
wzrostkiem innym, co jej porag i
wiano stanowi i domach wozniach,
a wyprawom takim i innym, jak
dobre i dzieciom podzieli, oraz pie-
niędzy, srebra, wszelkich dóbr, srebro
i, które dzieciom w catorci przy-
padną.

§.

swoobodnie rozporządzać mogła, dwie
trzecie porostawia przy dla tych, którym
z prawa przypadło.

Woluny. F. Katali, marowicki r. r.
1414 postanowia, iż jeśli mąż kapi-
rowyżonie porag na dobrach męzja
dzieciom męzja, i inne, a pona jest
berdzictwa, przy poragii swym poro-
stac ma i resztę dóbr męzjowskieli
krewnym jego spuścić. Jeśli zaś ma
ma przez męzja naznaczonego poragii
na jego dobrach dzieckich męzja, porost-
nie przy domu, w którym z nim mie-
szkała, przy ruchomościach, jakże w nim
są, wraz z bydłem i srebrem wszelkiego
rodzaju. Resztę zaś gotowe, złoto,
srebro i klejnoty z krewnymi męzja po-
wołanie podzieli.

Katali zaś w warzawie r. r. 1421
takie co do wiano zawiera postanowie-
nie: Jeśli pona ma wiano jakie przez
męzja na dobrach męzjowskieli zapisano
i przez dziecia potwierdzone, po tunierci
męzja wianem temu potwierdzać się bę-
dzie. Jeśli nie miała wiano a mąż
porostawia kilka wsi, należących w tej
wsi, w której mąż mieszkał do tunierci,
porostawia spójnie, dopóki powołanie
za męzja nie pojdzie. Jeśli zaś porost-
nie tylko jedną wieś i są dzieci, kiedy
ta wieś między matką a dziećmi spo-
łownie podzieloną zostanie, w ten jedyny
sposób, że dom zostanie przy matce.
Jeśli dzieci nie ma, wtedy wdowa w
całym majątku, w jakim jej mąż po-
zostawił, zostanie.

Ławolun wiślicie r. r. 1434 postanowi-
w dowę po tunierci męzja przy dobrach
poragowych i oprawionych, dopóki powo-
nie za męzja nie pojdzie.

Katali spowolnienie r. r. 1474 pole-

cając podanie porzeczne szat kato „
brych, pod iurata, wyszłich, oświ-
meja swego, przepisyje, iż jeśli podora
paułdnie idzie za mąż, wzięcie było
porag a wiano posłanie przy dzieciach
z pierwszego matkęśwa; jeśli aboli nie
ma dzieci z pierwszego matkęśwa
zabierze porag i wiano.

[prawem]

Kukul radomski z r. 1505 sławu „
iż jeśli żona umrze przed mężem, ma-
jąc porag i wiano oprawione, należy się
do męża wspominać wydania poragu, co
dobra, na których porag był oprawiony,
porozkają w jego posiadaniu. Jeśli zaś
żona umrze po mężu, należy ją mieć
dobra do swej śmierci bezwzględnie opra-
wione, także mają być i bezwzględnie
starość urodane.

§. II. O prawach między rodzicami a dziećmi.
Podróżce - dzieci - Władza rodziców,
zda.

Dzieci rosną pod władzą rodziców
dopóki nie zostaną emancypowane.

Dziecko stojące pod władzą rodziców
mówi się, jako niemające odrębnej a
rodziców własności, ani też prawnego po-
siedzenia jakiej części rzeczy. Takby przy-
najmniej rodzic uważał i traktował
jednego z siebie, jakoby wileńskiego, który
wzrost, iż jeśli syn rosnący pod władzą
ojcową, przegra jaką sumę pieniędzy, to
dzieci jego do rady i czynienia całej przegranej
sumy nie są obowiązani. Toteż samo ro-
zumie się, że o każdym kontrakcie za-
wartym z synem rosnącym pod władzą
rodzicielską, któryby kontrakt nie jest wa-
żny; gdzie syn rosnący pod władzą rodzi-
celską nie ma własnej żadnej własności
ani posiadania dóbr.

Alle postanowienie to rosnący w oszust-
stwie i prośbności z innymi za oszustwa

mi statutu wiślickiego, które tak ojców
wspierających w wolności religijnej mat.
kości, jako i matce i siostrze powołanie
kamień, polecają, drzeć się z drzewami
z pierwszego matreńskiego swym całym
majątkiem. Wobec tego postanowienia
musiały się często zdarzać wypadki,
że drzewa, nawet kamień drzewy do lat
niedługo (15, 16), nie dożyły w po-
siadanie wydzierżawcy i w końcu
sów majątków. W rzeczywistości postar-
jąc pod władzę wydzierżawcy i w końcu
młodzieńcom postarali się i w końcu
danie i parę lat wydzierżawcy i w
majątku, dowodził, że statutu wiś-
lickiego, który między innymi, mówi:
"że drzewa takie w latach młodych
tracą, więc do dnia śmierci a potem
do śmierci schodzą."

Pierwszym królem XIII wieku dowodzi,
że drzewa, chociaż postarające pod władzą
rodzica i młodzieńcom i siostrze do radnie-
go i siostry w karłowym, przeciwko
pierwszemu prawu do tego majątku, który
w końcu był do dnia śmierci i siostry
drzewy. Adversariusz do postarania do synów,
a tylko w braku synów także i do siostry
a to w ten sposób, że siostra postarła
drzewy bez pozwolenia synów a ewen-
tualnie siostry, choćby siostra pod władzą
jego postarających płacić nie mogła.

Wobec tego można często zrozumieć, że
nie postanowienie statutu wiślickiego,
mianowicie, że syn, nie dożył, a siostra
co foregra, w końcu jego majątku być
później.

Nabawił się statutu wiślickiego r. 1368, który postanawia,
że siostra siostry siostry, synowie tylko oj-
cowskiej siostry karłowac mają i w
niej mieć nie mogą, wypływałoby, że

synowie bez względu na swój wiek, we
wszystkich sprawach, ^{przy} których przy-
wieć się pieczęci jest potrzebne, prawili-
śa, od pozwolenia sądowniego, który mo-
że im pieczęci swojej odmówić i w ten spo-
sób prawnie wyłączyć imięmordnicę.

Właśnie w sprawie, że jeżeli ten nie
odwoła się do synów już przez radica-
mydzielonych, gdyż ci już z woli radica-
mich nieograniczone prawo rozporo-
żania mają wydzielenie.

Każdy warchi parobek z tym prawem wy-
znaczenia dla dzieci swych opiekunów,
mianowicie dla synów do lat 15, a dla
córek do lat 12, którychto opiekunów
deweni i inni nie będą mogli.

Tak radcom już dzieciom i innym
prawo poboru dary za głowę narodzi-
li, mianowicie radcom prawo podo-
bnie podjąć za głowę, kabichy i dzieci a
dziećmi prawo rozdania podobnie za
głowę kabichy radcom.

Alużi raz i inne prawo, że przez
dzieci, ubiegających majątek, radcom
o tyle, o ile dzieciom przypadał i
dzieciom w majątku, radcom i nie
były jeszcze wydzielone; gdy dzieci
były wydzielone, już tylko ten wyprze-
dony ich majątek na Alużi ich podpo-
rządkował.

Ten jeszcze o dzieciach podał
wamy i legitymowanych.

Niech nam Alużi podał, al-
bo pomija, zupełnie milcząc, albo
słyszeliśmy się o niej wyrażają. Któż
im tylko było adoplacja w celu
mobilizacyjnej. Alużi adoplacja do-
brze nie podlegała za sobą, iuducj-
kujemy w sprawie uprawnienia i u-
doplającego i adoplowanego, Alużi

domie przekroczonego Prastawia: Stefan
i Wierosławski przagnęli ten akt w dro-
dze sądowej obalić, lecz sąd przegrał
Prastawowi, mianem adopcji, a
to w obecności bratka Konrada i brzo-
wieckiego i jego bróci synów Polenta
wa i Maximiliana. Adopcja dokonana
na prośbę Prastawia uchwiliła się tylko
do majątku Kyrmina, tak, że adop-
towanemu Porenawicze prośbę kadową. Lecz
prawo ścisłe do tego majątku nie
zdobywali.

Co do uświadomienia dzieci naturalnych
prośbę następnie małżeńską, powołując
się na tenże akt, na tenże akt, na tenże akt
Alexandra z r. 1505. Ołwi stał ten
właśnie kaduży prorywowy postę-
powanie co do legitymacyi, więc nie
ślubnych w sobie nie zawierał wcale,
jeżeli zawierał w sobie powołanie polepszenia
14 artykułów prawa niemieckiego prośbę
dwa już prośbę papieża Gregorza IX
dokonane, to znaczy, że tam, gdzie w
Polsce prawo niemieckie ma być ob-
owiązkiem, więc 14 artykułów nie mają
mocy obowiązującej. Ponieważ jednak
prawo niemieckie nie było i nie ma
prawnie obowiązujące, prośbę o
statut Aleksandra z r. 1505 jest
dla prawa krajowego zupełnie obojętne,
i nie powinna z niego żadnych analogii
z niego wyciągać.

Jeżeli więc statut powinien być, do-
wodzi konstytucyją sejmów warszawskie-
go z r. 1576 która stanowi: "iż się po-
" przez tego króla, że niektórzy mieszcz-
" prośbę Panu Bogu nie z równymi lecz
" z małżonkami, które były w r. 1576
" sobie biorą, i skłaniają, aby o takich

„xow, które matronkami były, dzieci
 „ albo pokonali ich w radnych dołach
 „ nie okiecały, ani radnej proga-
 „ by wyślachodziej miały i t. d. A więc
 nawet dzieci w legalnem matronstwie
 sftworzone, ~~leż~~ jeśli ich matka dawniej
 była matronką, nie miały mieć char-
 rakteru ~~przez~~ dzieci prawego toru.

Postanowienie ko urnawia konykij
 r. 1633, nie
 dopuszczając synów pragnących z matki
 która była niegdys matronką, do ka-
 mych pragnących stanu sftworzonego.

Gdy więc konykij r. 1576 i 1633
 konykij konykij r. 1576 ani nie
 konykij, ani się doń nie odwołują, mimo
 iż wreszcie pragnienie jemu głowa postano-
 wienia, przede widoczną, że le postano-
 wienia o r. 1576 o r. 1576 o r. 1576
 miały: było to r. 1576, gdy jak
 konykij, statut Aleksandra
 odnosi się do prawa matronskiego, r. 1576
 statuty r. 1576 i 1633 do prawa
 konykij.

Dopiero konykij r. 1708 konykij
 r. 1576 i 1633 w ten sposób, iż to postano-
 wienie, które już po konykij matronstwa-
 konykij sftworzone zostało, o r. 1576
 dobra konykij po radach jak i po bli-
 szych krewnych postawione.

Wobec tego logik macyja dzieci nie-
 słubnych przez następne matronstwo
 nie jest prawu konykij polski-
 mu konykij.

§ III. Prawo opieki i konykij.

Winnem więc wyłonićmy, iż u r. 1576
 wy nazyw. p. o w r. 1576 sfery uprawnie-
 nia konykij z sfery konykij.

mieda, mianowicie wiek dziecienny
(infantia), który trwa od roku 12,
następnie dojrzalszy rok lat 13 do chłop-
stwa do skończonego roku 14 czyli roz-
woju do skończonego roku 15; wiek dojrzałości (au-
ri pubertatis) trwa od ukończo-
nych lat dzieciństwa aż do pełnolet-
ności, i pełnoletności (aetas adulta
seu competus) rozpoczynająca się z u-
kończonym 24 rokiem życia.

W pierwszych dwóch fazach życia
rozkłada się małe dziecko, po śmier-
ci ojca, matka, opiekunów, wresz-
cie przejście z wieku dzieciennego
do lat dojrzałości, rozszerza sferę
działania małego, ogranicza
władzę opiekunów.

Tędy po śmierci ojca przedstawia się
war, położenie prawne dzieci w wieku
nie zmieniało. Rozumiał ich do matki,
przedstawiał ten sam, jaki był do ojca,
było prawo obowiązku, matka wzięła
długość dzieci rozszerzała się, bo już sama
o wszystko musiała się troszczyć, co kocha-
ła w sobie, wieloletni doświadczenia
do poradki sławo się ujęciem i
stojaniem, kłótnia, gdy chodziło o
zakładanie różnych interesów prawnych.
Kiedy już wkrótce w III wieku
spobył się ze zjawiskiem, że młodzi
wielko wypadki swej śmierci narzu-
cała dla konwencji i dzieci opiekunów
(tutores). Wyrobiło się z tego prawo
zwyczajowe dla ojców, mianowania
dzieci w całe życie swego opiekunów,
składało prawo statutu młodzi w formie
wskazywania przybrania, nadając ojcu pra-
wo wyznaczenia całe życie swego opie-
kuna dla swych dzieci, mianowa-
nie dla synów do lat 15, dla córek

Katolicki. Znaczenie
współczesne

Kuycraje kienis drakowskiej do „
daty jescze przypadek

4), miarowicie, jeśli dło spore „
da konni dobra przedczne lub ca „
stawi i pobowiaje się do rachaz „
twa, kymczasem umore, mato „
lehu ubowizcany są do rachaz „
twa i nie mogą sprawy obra „
czac do lat pełnych.

Kienis dło wykucuje, kienis dło roma „
cynego z r. 1588 przypadek

5), miarowicie, i latie wpra „
wach complicatib et solioritatis „
iuris, golyhy mato lehu dregual „
bona iure dicti, nie ma byc iis „
dana dlowyja do lat, ale spawa „
ad finalen exegutionem ma byc „
przypiechona.

(w wiekach przednich

3) jeśli ojciec ich, co kienis swego „
jauz, przedczny byt porwany.

W tych wiekach, wporodach w „
ni mato lehu odpowiadac przed są „
dem karan, wykupicie przez swego „
przedczna, i nie mają prawa czo „
wroczenia sprawy są do lat.

Katut, zachaczeński z r. 1377 dło „
ry również postawawia, że dło „
do lat 15, a dławocyna do lat 12 „
przed sądem nie ma odpowiadac „
dada je, że po tych leciech dławoc „
nie sobie przez i przez niego d „
powiadac będzie.

Aby zapobiedz nadkrycionu opied „
now, dlowy, nie chce pópilci swych „
wydawać, co może, aby ten dławoc „
dla ich nie w swym karadzie, fo „
stanowit statut warok, i latie p „
pili mogą, co mogą, i w dławoc „
lub dławoc wybrać sobie mowia.

Kuycraje kienis drakowskiej stawa „
iuz, że opiedun ubowizcany jest ad „
dac dobra niceluin, gdy dławoc „
do lat 15, ale mato lehu dławoc „
bez perwaloniu dławoc i bliskich „
ani sprzedac ani zastawic nie mogą „
dławoc nie dławoc do lat 24.

Idaje się, że w wielkopolsce, nie „
kienis i na kienisach lata dławoc „
dławoc i dławoc i dławoc i dławoc „
mianowicie już z mianowcem 12 ro „
kienis kienis.

Testi sąd dat w sporze jatin mato „
kienis, z pówoli, i nie dławoc jescze „
mianowicie, dławoc, kienis, dławoc „
czyt sprawę na lat dławoc, kienis „
le lata nie dławoc dławoc i mato „
twin stanawy fo dławoc tych lat „
sądem i dławoc dławoc i dławoc.

Do ofiedy z mocy prawa powołany był
najbliższy krewny ze strony ojca. Wre-
wny taki miał niekiedy obowiązek mo-
ralny podjąć się ofiedy, ale co więcej
czuł się zobowiązany i w interesie woli-
stym i wiaro po wazniejszej, niż
prawo i obowiązek, a to już ofie-
da na karadze prawa bliźniaczej przy-
zwany, podobnie. Ktoż pomyślał, iż
jeżeli któryś z dalszych krewnych ojca
objął był ofiedę, a zjawił się krewny
bliźszy, to tenże, mając prawo i obowiązek
mnie karowej. W pierwszym miejscu stał
brat petrolek, niekiedy, następnie
brat zmarłego ojca i t. d.

Ofieda obejmował w karadze majostkę
przynależną pupilowi i brat ten siebie
obowiązek utrzymania i wychowania
niekiedy. Względy na to, że w-
prowadzenie ofiedy pupil, mógł przed-
siębrać wszelkie środki prawne, które
mnie celowi prowadzić, a między inne-
mi między wydzienienia przypadającej pu-
pilotu części dziedziny. Tak samo jeżeli
niekiedy nie posiadał mnie w ręce oddany,
miał prawo drogą sądową, upomnieć
się o jego wydanie.

Karadze się powadzi, że matka ca-
lowywała swe dzieci w siebie, a ma-
mek, że brata niekiedy na siebie i sa-
mą ich majostkę z mocy umowy
kawowej z ich prawnym ofiednikiem.

Tak też zachowana pamięć wypad-
ku, w którym stryżowie niekiedy ich
na mocy i obowiązków ze swagrem był
ze kawowego, powołując mnie ofiedę,
wamie się (*hilio et gubernatio*) mnie
i ich majostkę w do O lat, poroka,
wspierając mnie woli po upływie tego prze-
rwy czasu poroka przy mnie, albo

opuścić go, wyptaciwszy forsz jego konie
a ich podłozie.

Teżli jedyną matką po rozglądnię podłowa,
mój powierzone kosztato wychowanie nie-
lelnich dzieci i karać ich moją siłą, za-
wore nowe śluby matki i me, nakierka
dzieci nielelnie porachować, wraz z swym
majątkiem pod opiekę osoby, której lahoua-
z mocy prawa śluby.

Opiekę obejmowano albo wprost na mocy
związku, albo przez prawa bliskości, albo na-
stępując postanowienia sądu przyznające-
go prawo lahoue, w razie gdy było kon-
stowane przez tego innego, albo przez cie-
na mocy układu z tym, którym spra-
wowanie opieki z mocy prawa przyznaj-
wato. Układ lahouy zwykle powołał się
do usztyg sądowych.

Opiekun objawowy opiekę obowiązany
był nie tylko utrzymać w majątku nielelni-
go gospodarstwo w stanie, w jakim je za-
stąpił, nie przedsiębrać, żeby zmniejszyć
wartość majątku, ale przeciwnie był nawet
starać się o podniesienie ogólnego stani-
onego. Zachowanie w interesach sądowych
wpię pokazuje, że opiekun przyjąwszy
w majątku nielelniego było, powinien
zwracać się do starannego zachowania one-
go i wydania go w swoim czasie; że
wzbronione mu było sprzedawanie drewna
a także materialnego do nielelniego i wycisnianie
drewna nad potrzeby dla domu nielelni-
go, że przysłać dochodu winien był obra-
zać na koszty majątku, jako to na wy-
kupno majątku zastawionego, na na-
prawy budynków i t.p.

Teżli opiekun wraz z majątkiem przy-
mował do siebie siła, obowiązany
był w miarę swego utrzymać go i
dawać mu stosowne wychowanie i nie-

bie w domu, gdyz oddanie go w obce ręce na strzask, jak uniwersalna mowa z zapisem sądowym, inwekcja była ka-
tolepektu niewłaściwą, o której sądownie mowa się było wspomnieć.

W czasie gdy matoletni porostawał w domu, gdzie rodzice, opiekun przy ustanowieniu opieki obowiązywał, na utrzymywanie onego myślał w przewidzianym terminie prawnym, summy pieniędzy, wzięta z dochodów majątku matoletniego.

Prócz tego opiekun obowiązany był złożyć i przechowywać dochody pochodzące z czynszów od włościan posiadanych w majątku matoletniego, dla wydania ich pupilowi po dojściu do pełnoletniości.

Prócz dochodów z administrowanego przez opiekuna majątku pupila, szła na dowód opieki, jako wynagrodzenie za trudność pracy sprawowania opieki.

Nad pupilem, przez opiekuna przewidzanej części dochodów na utrzymywanie matoletnich, mieli prawo składać starzy członkowie rodziny.

Matoletni, którzy nie wzięli w opiekę, albo którzy nie mieli odwagi do uprawnionych do wzięcia ich w opiekę, sami wybierali sobie podług swego uznania opiekunów, albo raczej kierowników i obrońców. Składało to zwykle wtedy miejsce, gdy bezopieczni prośbami, kłopotami byli prawnie prowadzenie swych interesów prokorem i kolekcjonierem do zapewnienia im prawnej obrony, lub gdy szli się matoletni do zarządu swym majątkiem.

Gdy pupil doszedł do pełnoletniości, opieka na niego się skończyła. Opiekun był wtedy obowiązany:

1) wydać pupila, chyba że łaskawy do prowadzenia przy nim chciał pozostać;

o wspomnieniach tuż przed śmiercią o postę-
powaniach statutu piotrkowskiego z r.
1447, który, zachowując w nim o opie-
ce rodzinnej nie ma wzmiąć, przeciw
prawdopodobnie do opieki się odnosi.
Statut ten postanawia, iż syn pier-
woty nie ma prawa sprzedawania,
alienowania lub obciążania części
spółdzielnych swoich majątków wpo-
braci, tylko część własną, i chyba że,
by po śmierciach swoich długie pro-
szki, wtedy tyle sprzedać może, ile
na ratowanie spłaty długów
potrzeba będzie. Jeśli jednak dług
proszki, niewielki, winien je
z dochodów dóbr spłacać, jeżeli
dochodów zła majątków rach-
mując.

Statut widocznie narzucał
ten wyjątek, jeśli pierwszemu
synowi doświadczył do potulności
z byłymi prawami bliźniaczymi ob-
jętymi nad wszelką matole-
tą swoich braci.

2) wrócić mu jego imię, które do-
ład zaszczepił, czy kłopotliwie stałoby się
z kłopotliwymi czy też z dziećmi. W piśmie
koleżeńskim, według którego wycho-
dził, był już z imieniem 15 rokiem
wdebrany do opieki, mającej swój w ka-
rę, bez najmniejszego jednak alienowania
koleżeńskich przed dojściem do potulności;

3) wydać mu wraz z dziećmi, było
i dom, a kłopotliwie zwiniony (inimenda,
indomita), które się w niej znajdowały,
albo wynagrodzić za ich ubytek;

4) którzy rachuby z czynszu pobranymi
w ciągu życia opieki i pobrane czynsze
później wypłacić.

Wrazach gdy z powodu której się ma-
jącej rachuby, kłopotliwie między opiekunem a
opiekunem spory, kłopotliwie rachuby
się wyrażają, zgodnym sposobem proce-
dury, niepokojąc opiekunów na rzecz opie-
kuna i świadczenie opiekunów, składane
przed sądem, że opiekunów z opieki
zwolnić (liberos dimittunt).

Tak w wiekach średnich.

Donatyjusz z regim piotrkowskiego z r.
1565 dodał nowe postanowienia do
statutu piotrkowskiego z r. 1347 w przed-
miocie opieki i składania rachun-
ków z opieki.

„Kłopotliwie to, mówi donatyjusz, aby
„pobranstwo zaszczepić od radziców wy-
„w miedzykimi kłopotliwie, dla zacho-
„dzenia nie przychodziło proce, niedojście
„opiekunów i proce statutu, że liczba nie
„ma być czynszu, jedno z czynszu a sta-
„da, gdyż daleko większe są proce z
„gruntów i innych rzeczy proce, niż
„zli z czynszu a z statutu, proce ich wola-
„regim tego postanawiamy, aby od tego
„czasu na polem prawdy opiekunów kar-
„

tak zapisany, jako i poprzedzony, bis-
 nac do rąk swych bona pupillorum,
 wiażący do siebie dwu bliźniych swych
 jaciów z linea faberona, dostatecznie in-
 wentarze doń y dochodów wziętych po-
 czynił. A polym ze wzystkich pożytków,
 dochodów tak z gruntów, jako z rzecz-
 iumy po podziach porośniętych, albo po-
 inu, w indywidualien iure naturalu per sue-
 cessionem przypadłych, vel alio quocum-
 que iure pupillo servienter, liczbę przed-
 tameru kpmi, quorum interest, wedle
 inwentarzu czynił. A skoryby kci-
 cheili, ichy in proci sądem ciemnie
 liczbę czyniono, wolno im będzie do sa-
 dów ziemskiego spiechnię, wedle prawa
 o liczbę przysiągnąć.

Zaprowadza więc donosyknę z r.
 1505 inwentarze, jako pułkowny don-
 krol' nad majątkiem pułkownego, i
 obowiązki sadania liczbę ze wzyst-
 kich wagile dochodów majątku pupilar-
 nego.

Donosyknę rejnu warszawskiego z r. 1768
 1768 jądaj, do wainości wszelkich adłów
 przez pułkownego rzeczonych, i dońco-
 nych lat 24 widzi, albo w ten sposób, o ile
 z niedostępnego brucienia tej donosy-
 kni dopuścić się można, że do don-
 cy i przysięgi pod mianowicie don-
 cy jest inwentary 24 rok życia; zaś
 co do obliżaj, mianowicie brucienia sa-
 pisał, stawianiu rzecznych adłów, braci na-
 średy i bandierów wszelkiego gatunku
 i sadaw i olejów, w tym, aymniej in-
 w discretionis 20 lat sa, potrzebne.

Imprugowania kacił wiatów, jeśli na-
 znie renowane zostały, w indywidualien pro-
 sów, zabroniono pod mierz 1000 m² i nie-
 dremiem w wierz przez 12 miedziel.

[Zawieszanie sum-
 mo dobra,]

Wskazywacze wreszcie sejmowi wojskowemu,
go e. r. 1775 postanowił, iż powoławszy go
zostate się do: po rękach i nabywając
dowodzący der oficerów, kładzie wolę
po mejach swych przelotów der dżuraków
rów postaje, w majasłach ich i braciach są
wysławione, kładzie i grody minorem
der oficerów, allenta proximioritate
dowodzący, figurę do odpowiedania ma-
jasy, w dowodzie dżuraków powołuje
mająć, postanowił powinnym; gdyby zaś pow-
stawa i grody obowiązków były nie do po-
niały, tedy za iścynionym manifestem
bore tego, albo imieniem pieroś lub podany
oficerów lub dżuraków powołuje się,
dżurak powołuje pro iure suo majestacie ac
supremacie iustitiae tych to oficerów, stojąc
praeferentiam najbliższemu dowodzącemu, dosta-
kując, postaje do odpowiedniałości majas-
nym, albo dżuraków powołuje do
dawać będzie, a dodam oficerów i dżu-
raków pod ręką iścynionym powołuje
widać się o tej iścyni: nie mają, lecz one
występkach pochodziących z doświadczenia
dostają i iścynionym powinnym będą;
oficerów zaś i dżuraków i iścyni-
chowanie powinnym w grody lub pieroś
stwierdzonego powołuje powinnym iścynionym.
to czynić powinnym będą; i dodam zaś o
ficerów i dżuraków grody z kryty-
nitraty za powołuje, ex proventibus mi-
norem konstytuować się powinnym.

§. O dżurakach.

Teżli oficerów z innych powołów, jak z powo-
dów niedojrzałego wieku nad dżuraków
grupy postaje, powie się to dżurakom;
jak n. p. w razie choroby i innych
wskazywacze, niedojrzałości w dżurakach i t. p.

Wskazywacze także wspominają, tylko o dżu-
rakach dla doświadczenia i dla chęci na
innych.

Oficerów traci oficerów, jeżeli mają
leć pufła marnotrawit, o głowę
ojca nie czyni, albo za pufładze
o nich jednocie się wazyt.

Tada jest jedyną sferą dyktatorstwa, o którym nie ma wątpliwości.

Według konstytucji z r. 1638, która ma być o dyktatorstwie, co do chęci na umyśle, wam, że dyktatorstwo będzie dla celów dyktatorstwa, nie mają być wydane, ani się ex inquisitione procer narna, które deputaty kryto z senatu kry i wreszcie, nie ma być kryto z senatu kry i wreszcie go instytutem, które, iż jest wreszcie capitis i preceptum dyktatorstwa, które, po latwie instytutem, według praw i wyrazów dawnych dyktatorstwa, wyprawane będą, salvo iure proximorum.

Wam, że z tego postawienia, iż zamieszanie dyktatorstwa nad słabym na umyśle, należy do dyktatorstwa, wreszcie.

Wobec przynależnej dyktatorstwa, które, że z tego postawienia, iż zamieszanie dyktatorstwa nad słabym na umyśle, należy do dyktatorstwa, wreszcie.

§. Wzrost i podwyższenie "bliskości"

Sfera uprawnień dyktatorstwa jako latwie w to, że dyktatorstwo, które, że z tego postawienia, iż zamieszanie dyktatorstwa nad słabym na umyśle, należy do dyktatorstwa, wreszcie.

Teili mający prawo do użyczenia swego ci-
 rowienia na sprzedaż, nie byli obciążeni przy-
 szysząmi obciążeniami, wymagano, aby sprzedający
 dawał poręczenie, iż ludowi probiera, sprzedając
 następnie katwierdra. Posiadający podobny
 akt katwierdra z r. 1244, w którym jest
 listaw domowu straszkowi piwiandera, że w
 kółności katwierdra posetniona, przez jego
 stryja sprzedając, wsi straszkowie w czasie, gdy
 był na mańdach w Państwie i polubowu
 użyczenia sobie powinności, w karacem idącej,
 iż każdy z jego krewnych nie ma mieć więcej
 żadnego prawa do swej wsi.

Wszystko z krewnych obciążonych przy szysząmi ob-
 ciężeniami sprzedając, katowej nie sprzedawają, winien
 być obciążony, że w oznaczonym czasie sam
 katowa, jeśli; jeśli tego nie uczyni, utracat
 prawo dalszego domowania sprzedając.

Wszystko, którzy byli probierami i nie dali swego
 pozwolenia, mogli sobie sprzedać i po dobowu
 mieć onej i majątek sprzedany wydzierżawić; przy-
 czym bliższy krewny miał pierwszeństwo przed
 dalszymi krewnymi. Na przykład przykaza-
 niu Glube, akt z r. 1266 z historyi państwa Ula-
 toru henrykowskiego. Niejaki Chichat sprzedał
 swój młyn Ulaclorowi henrykowskemu. Pro-
 ciw tej sprzedaży powstał Tmwar, brat jego
 stryjeczny, i jako bliższy krewny przed-
 aby je kupić Ulaclorowi; poczem posuwa-
 syn Chichata Dalibor objawił, że sprząca Tmwa-
 na jako bliższy krewny do wykupienia opo-
 wiewy. Chichat należał zapowiadając do Ula-
 da współużytkujących się, sprzedał jednak po-
 winności przedawca na Chichata, Dalibor sprzedał
 jako syn Chichata był bliższym do wykupienia
 aniżeli Tmwar.

Te krewni, którzy nie dali swego pozwolenia
 na sprzedaż, w istocie często z radością użyc-
 niawienia jej wyskazywali i domagali się
 wykupienia, posiadającą wówczas akta, chociaż
 razem przy inchołucje katwie tego, gdzie

Albo nie było do sprzedawcy dóbr leśn. i do
zamiary wymagano pozwolenia królew. ¹⁾
Leśn. jest pozwolenie królew. potrzebne
było do sprzedawcy i zamiary majątków ²⁾

21/11 1891.

przedzielnymi, tem mniej obejść się bez niego
 można było przy prawowładach, skutkiem któ-
 rych było prawne uściskanie majątków foren-
 suaronego na spadku. Wrewni nie mogli na
 nie potrzebować obajżlucem odien i porwałac, aby
 po ra'nicmi były robione. Ale na tem wstanie-
 polu spotykały się ze sobą dwa sprzeczne inte-
 resy: z jednej strony interes krewnych, z dru-
 giej interes księstwa. Wrewni pragnąc ustrzeżić
 ograniczenia darowizn, doświadczyli przeciwnie do-
 magat się uściskania ich swobodnemu. Wyłączo-
 ileżoby były czynione na jego dowód. Nie
 mogło być nawet inaczej. Księża, którego w-
 pływ na państwo był wielki, prawie jedyną
 jego istnienie i istnienie stanowiły nadania
 majątek i darowizny prywatnych, ponieważ
 były to nadania na ich imię darowizn
 z pod ograniczającego wpływu krewnych.
 Tak się też przekazywało, chociaż nie w
 jednym czasie, ani też w całym kraju, raso-
 wo. W wielkopolsce, gdzie pierwsi atakowali sy-
 stemat robionu darowizn z przyzwoleniem
 krewnych, najdłużej utrzymali się w swej krytyce
 wyjątki darowizny robione na rzecz księstwa.
 Ta się do roku 1298, są dostępane na zgodę
 synów, wnuków, braci, brataników, wszystkich
 ich sukcesorów i wszystkich krewnych. Jeśli
 w razie nie była ^{wyrażona} prawnicza zgoda krewnych,
 i to wspominał przyznawanie, że nikt z kre-
 wnych darowizny się nie sprzeciwiał.

Najdłuższą się też i latie adla, w których po-
 wiadano, że darowizny uściskano księstwa,
 w z przyzwoleniem prawniczym krewnych, co
 do innych part krewnych zdano, iż karłow-
 niej nie sprzeciwiali się. Wzmianka o zgodzie
 się krewnych na darowizny robione księstwu,
 Tagodano w praktyce tem było, że gdy o uści-
 skanie jej z powodu braku redowania
 wykończyła się sprawa, są przedłożony się
 o recypiscencie darowizny, imputującą
 nadawcy miłczenie.

W tym stanie rzeczy wywołano dopiero wkrótce
sowie, podzielenie duchowieństwa w r. 1298
przez Henryka króla, który rozporządził,
nie tylko, że w powiecie, że będzie wreszcie
miejscami przyznawał w swej mocy darowi-
zmy, robione na rzecz kościoła, czy to przez
cyrkoł, czy przez ludzi innych stanów, roz-
mnież, choćby ładne były dokonane bez za-
chowania warunków, jakie na nie posta-
wił dawny królewski trybunał, to jest, choćby na
nie drewno nie podzieliło swego perwolecia.
Tak też w istocie tłumaczyło sobie dłucho-
wieństwo ten przywilej. Zgodnie z tem, myślał
już w dotychczasowej rozprawie w r. 1299 na-
przeciwko błasławionemu św. Włodziwierzowi, nie
ma wzmianki o perwoleciu drewnym.

Tak samo Krakowski pisał Darowiznę
czyli pisał, wzmiankę o planie rewo-
lucji przez Brzuch, albo noż, że nie
robienie darowizny nie spowodowałby. Br-
zo, który nie mógł zrobić w robieniu
darowizny, mógł zrobić jej uchylenie.

Także w r. 1212 między Radwanem a królem
 się było podrywkowym forsem darowizny,
 której brat jego prosił na rzecz swej żony,
 postanowił, że się i obalić i rozprawy
 w tym względzie proces; w końcu jednak po-
 przesłał na ten, że odwoławcy, probione-
 forser brata darowizny, dla uchronienia jego
 kamieniarzów dał przesłanej po nim podwie-
 jedną, więc, przekazując iż tak na siebie, ja-
 ko i ten swoich następców prawa odwoła-
 nia dopóki niego nie przesła. Ale kiedy
 sporządzone zostało w obecności Karla
 i innych iaworów. Oba, da również
 sporządzonych starostawym forradliem,
 natrafiamy jednakże wkrótce w królow-
 stwie na kilka darowizn probionych bez
 umiarkowania zgodzie ze strony dworskich, co
 tylko w ten sposób, myślimy, że sobie mo-
 żna, że w stronach tych mniej ściśle za-
 chowywany był dawny zwyczaj, lub też
 przedmiot darowizny stanowił takie do-
 bra, co do których nie istniało prawo
 bliższosci, jak n. p. dobra wysturione lub
 koniupne.

I na książkach z postrzkiem wieku XIII
 nobility są darowizny z pozwoleniem królewskim,
 lecz porównując je z drugą połową ten-
 goż wieku, widać, że do nich na korzyść
 księcia warona przemiana. W roku 1252
 Karol IV książkę książek i torych, między
 książką biskupowi wstawił również różne przy-
 wileje, między innymi wyraził, że każdy
 duchowny i świecki stowiek może roz-
 porządzić na rzecz księcia swobodnie swo-
 je, opiewając, bez potrzeby zgłoszenia do kró-
 la, go informowania ze strony księcia. W r.
 1262 książka później księcia obalczono, która
 postawiła do bliższego jeszcze rozwinienia
 i utwierdzenia tego przywileju. Karol IV
 książkę wstawił również przemianę staro-
 wa, był książkami wstawił również przy-

trzy wieńce stricze. Prociw wazności tej
darowizny wyskoczył Bogusław Masłowski
bydgoski, brat jego przyrodny, ubiegający
się o odwołanie skazania rycerskiego nie
miał swoich wsi striczych doświadczeni
zarować bez współudziału swych krewnych.
W tym czasie książę kujawski, wchodząc do roz-
porządzenia tego paragrafu, przyjął na poradę
głównych swych baronów niechęć książę-
skich. Tęczył się, ale i pieradził, i po grun-
townem rozważeniu razem z nim przednio-
stwem, wyprężył się do odwołania skaza-
nia rycerskiego ma być wolno wszelką swą
własność czy ruchomą, czy nieruchomą, daro-
wać doświadczeni, adhem między rycerzami albo
poza testament, bez względu na sprowadzo-
nie się krewnych. Podług tej wytycznej daro-
wizny na rzecz doświadczeni, potestawskiego, spo-
wiedzane przez słabych książęcych, nie
wspominają o pozwoleniu na nie krewnych.

Być może, że książę byłby co do dawa-
nia, na darując doświadczeni, ist-
niał już wcześniej na darowiznę, gdy prze-
chowane podług tego rozkazu darowizny ma-
nowiecznie o przyzwoleniu na nie krewnych
nie wspominał.

Pradyczny rezultat prawa, skutecznego kre-
wnym, dawań lub odmawiania pozwole-
nia swego na alienację dóbr striczych
dotyczył przez jednego z poniższych nich,
był ten, że jeżeli posiadali pozwolenia swego
na alienację, wówczas przestawała nie-
wzruszona, i jeżeli ktoś odmówił dawań jej
wtedy gdy było o sprowadzaniu, wówczas przestawa-
ła być ruchomą, na rzecz tych, którzy chcieli
li odzyskać majątek sprowadzony, a gdy było
o kamieniu lub darowiznę, wówczas
niewzruszały się i rzeczy wracały do stanu,
w jakim były przed dokonaniem alienacji.

Książę pruski postanowił dawać

kufna, w swoim czasie, wreszcie i nie ka-
 sta jeszcze dawnośń kienka, przypadek
 wykupno, ale karatem uwarat kienin, w je-
 dno to wykupno dopelnionem byc winno. Ter-
 min wykupna w kienie uwarowskiej i sierad-
 kiej uwarat i na najblizsze Przé Waro-
 kienie, w wielkopolsce. Bywat Głogodniowy
 ad dnia kienadnicia dec. 1848. Tak bywa
 kienajacy wykupno kienit na uwaronym kien-
 minie sumy wykupno, nabywa dobi kien-
 kienich kienajacy byc kienowych na-
 kienowat kienapic i kien na kienowe kienit
 prawo do kienowych. Tak samo i kienajacy
 wykupno kienit wszelkie prawo do kien dobi,
 jeśli w uwaronym kienie kienie sumy wy-
 kupno i kienit. Kienowat sumy wykupno
 kienajacy kienapic w kienie kienajacy na-
 bywa.

Tyle o prawie kienowej.

§.

Prawo spadkowe.

W naszym systemie kienajacy kienowat,
 i nasze prawo spadkowe. Kienin mówią
 o spadkach w linii kienowej, kienowej i
 w liniach kienowych oraz o kienowych,
 kienowych i kienowych kienajacych, kien-
 kienowych i kienowych kienajacych, o kien-
 kienowat kienowat, kienowat kienowat
 i kienowat, kienin, wreszcie kienowat
 spadki po ojciech, matkach i po kien-
 kienowych kienowych. Kaden jednat nie
 kienowat na to kienowat, kien kienowat kien-
 kienowat kienowat kienowat spadkow wedle
 prawa polskiego jest to, kien one adby-
 waja się kienowat kienowat po kienowat kien-
 kienowat, ale i kienowat kienowat, i kien kien-
 kienowat kienowat spadkow jest kienowat
 kienowat, kienowat kienowat kienowat
 nie praw spadkow, ale i kienowat
 nie w kienowat kienowat kienowat.

w kienowat kienowat

Tyle o

~~Wskazanie~~

~~Adm.~~

~~Wskazanie~~ ~~Adm.~~
one porównywał narazę ochotniej woli
(ultima voluntas) a także testamentów.
Ważniejszą rolę testamentu, jakże z tej go-
dy znamy, sięgają, wskazuje wieś XII. Ke-
rmychym przedmiotem tych testamentów, ja-
kie się do dni naszych dochowały, są legata-
fidejucyaryjnych majątków na rzecz krewnych
i blasków, do przykładu temu się słymacze,
że tylko takie rozporządzenia testamentów,
na rzecz osób prawnych a więc miast, ko-
ściołów i korporacji, mogły być w swej mo-
cy wieli, a gdy tymczasem rozporządze-
nia testamentów na rzecz osób fizy-
cznych dokonane, gasty z ich śmiercią i nie
było powodów do przechowywania dłuższego
czasu ich dokumentów, gdy już nie mia-
ły prawego znaczenia.

Ważne jest również w XIII wieku ob-
rót sprawy spadku i testamentu (successio
ex testamento) od spadku bez testamentu
(successio ab intestato), obie zaś formy spad-
ku zwane są spadkiem prawnym (successio
legitima), a spadkobiercy, którzy w niej
spadkobiercami prawnymi (legitimi succes-
sores).

(bona patrimonialia)

W majątku spadkowym wyróżniano dobrą i złą
dziedziczyzną, dobrą i złą dziedziczyznę, jak
zwanych były dziedziczyznami (bona decemalia) i dobrą
i złą dziedziczyzną (bona decemalia). Co do dobrej
dziedziczyzny, przez którą spadkobierca miał być
w nabywaniu płać i innych, a jeśli ich nie
było, sławo się płać. Wamy tego przy-
kładu, jeden w przywileju Bonara w. ma-
zewickiego z r. 1243, co do wsi Podolany,
która była podlegała domowi książcy i
nadmianu książęcego, a która po bezpo-
średnim jego synu, jako płać do wsi
cło podlegała; drugi w przywileju do.

Bolesław wielkopolski z r. 1276 co
do wsi Grabczyn, która, dzięki nadaniu
króla, została w rękach, lecz ta sama po
berpolskiej śmierci króla, została w rękach
nawet do dzisiaj przetrwała. W następstwie
króla, który został sprowadzony do dóbr, wysłał
z niego o tyle, co było potrzebne, że go zaczęto dar-
wać z prawem dziedziczenia, nie tylko w linii
męskiej, ale i żeńskiej. Całkowicie kadzie
spółdzielni w przynależności Bolesława, który
z niego, dla Henryka, Piotra, braci jego,
rodziców z r. 1270, gdzie jest powiedziane:
"hanc donationem fecimus utrum etiam
omnibus eorum posteris, non solum masculi-
lini sexus sed etiam feminini"

Odmienne jest spadek w dobrach dzie-
dzicznych, to jest w majątkach dziedziczo-
nych po przodkach, tu bowiem jeśli spad-
kodawca nie porzucił własnych, bada-
mo, czy po tym, od kogo ten majątek prze-
szedł na spadkodawcę, to jest po ojcu jego
nie porzucił własnych, i tak dalej, idąc co-
raz wyżej, aż do pierwszego posiadacza ma-
jątku albo raczej do przodków po nim-
szczytnych.

Tu więc spadek jest prawie na rów-
niach, a jeśli ani nawet po pierwszym posia-
dawcy nie było własnych, wtedy majątek
stał się przynależnością i przechodził na dziedzic-
stwo jego krewnych. Jeśli jednak porzucił włas-
nych, to z różnymi liniami, były braki spadko-
wcy, którzy byli bliżsi spadkodawcy. Z tego
specjalnie przyjmowania sukcesji wynikało,
że w dawnych naszych formach, nie ma-
mowy o liniach, lecz tylko o najbliższych
(proximiores) do spadku, a teni byli
najbliżsi krewni i w szczególności ostatniego
posiadacza majątku, potem dzieci, wni-
ci jego ojca, następnie bracia wni-
ci jego bratania i tak dalej. Sposób ten poz-

jad majątków podzielenych. Właściwie o
 canie: niejczy. gotarowicych wiele. Dł
 nie nabrała się wcale na wspólne podzi
 domie. Pociąg do skłonen majątków
 podzielenych kaniadca nadto mel
 do licba drobnych działów, jakie w o
 wych czasach napoludamy. Wykenu sa
 enacryc' jencze walery, nie wygrynie
 wspólności posiadania majątków enaj
 dufe się tylko między braćmi, a wspólne
 posiadanie między stryjecznymi jest re
 cza kufotnie wyjątkowa.

Wskazani e majątki wspólnego ufo
 wiadali sami za dlugi' smier siebie ka
 nie, gdzie i braci prawo do wykupu ma
 jątki niedyć wspólnie posiadane, a
 bez ich pozwolenia sprzedanego, a ka
 tem i prawo przysięgi do spadku w
 tym majątku.

Co się tyczy wstępie spadków to do do
 nabytych, to ten, kto je ma, i wog
 nie porządku e' potrzebne. Też niemi
 nie porządku, przechodzą one na
 jego dzieci.

Lokalizacja prawa cywilnego polu
 stiego e III wieku, odziera jąca prawa
 wdowy do spadku po zmarłym mężu,
 i dzieci mają, ja poroklanie w lej sa
 mej wdowy, jała dziecicyta za życia
 męża, a to kark dlugo, po dopuści po
 wlośnie nie wyjdzie kamaz; a gdy
 by nie poroklanie syn po zmarłym
 mężu, poroklanie ona more w całym
 mieniu zmarłego. Teżi kark powłot
 nie wyjdzie ka mazi, kalcieze był
 do swaje wdawy mecy z sobą, lecz
 w majątku męża nie będzie mieć
 i o swego i o kalcie.

Kalula dola Porimima Wielkie
 go wielkie i grobowe kawe.

rozni, a niekiedy nawet i przeciwnych
przekonań. Jedni - prawu spadko-
wemu w Włoszech także charakterysty-
czne warunki nauki. Zaradnicze ko-
lokanonion i są następne:

1) Kłopoty kryje się po śmierci swej
żony, kryje małżonka po śmierci swego
męża, wchodzi w powłokę związków
matrinińskich, tylko że winien zrobić
podział majątku swego z dziećmi
z pierwszego matrynińskiego małżeństwa,
a tylko z drugą połową majątku
w powłokę związków matrynińskich wla-
źć może. Ta druga połowa majątku
nie porośnięta już dla dzieci z drugiego
matrynińskiego.

2) Dobra zięźnićna przysadka, ca-
mora była synom w spadku po ojcu,
dla czegoś zaś schedę spadkową ca-
łkowicie przeg, bądź przeg oja bądź
inaczej braci wyprzedać. W razie br-
ni synów, bracia słysząc i bli-
si herbownicy biorą dobra zięźnićne
i co do wyprzedać lub sprzedać.

5) Zvlášť pozornost kasařská i mysliv-
kácká může vjít do každého řádku a
kác', lež i k lých moga dřevní co-
si zdůvěřit.

(4) Рѣсѣнъ сѣлѣ' ѿ рѣзѣ' сѣлѣ' не-
моща.

g) Kiewica uślibna sprzyjająca
uśliby uślibu moli uślibu, traci
początek uślibu uślibu w majasłub
uślibu uślibu.

8) ujcołógij, bratobójcz i t. p. Dział, który po sobie pozostawia ciężydło ska-
nowe na wyobraźni.

Wobec tego ^{zawieszają} ~~zawieszają~~ służbę wielko-
pobudawanie inne języczne postawienie.
Po rejdzie spawdawawcy, spawdawawcy

nowe rozporządzenia. Takie byłyby
rozporządzenia, postanowienie, mowa, którego
opisów było wiele, powat w powołanie zwyczajów
zmiennych, odzwierciedlających być robie
procedur, które byłyby opisane i sy-
nami i pierwszego matreńskiego. Od-
tąd więc opisać bez względu na po-
wołanie, które było matreńskie, które
mówiło, że posiadanie dóbr swych było
opisane, aż do śmierci. Winiem być
jednakże opisać i pierwszego matreń-
skiego wydatki, jeśli chcieli, cały ma-
jątek porożony po matce.

Jeśli taki ojciec i powołanego mat-
reńskiego nie porożony synów, to
po śmierci jego przypadła cała dzie-
lina tylko synom i pośredniego
matreńskiego splotem, a majątek
matczyński szedł na podzi. Jeśli jest
mówi synowie i pierwszego synów
li już pośredniego synów, wtedy
mówi opowiadanie przechodziła już tylko
na dzieci i drugiego matreńskiego.

Posiadanie dóbr ziemskich w ra-
zie gdyby ojciec nie porożony synów, ka-
wałby szedł w podzi, co było i ko-
wałby dalej, że kabronit synów i kła-
denia się i podzi, by kłócić się
się porożony, już oni już matreńskiego,
zaczęli się dobrać dzieciom na rzecz
tych synów.

Wolno było przechodzić szedł w podzi
opowiadanie i wina i dobrać opowia-
nych, nawet było słowo niechomości
i wyrażenie pieniędzy, melba, i syni
mich i kłóć, co było dobrać
ciom przypadac ma. Winiem po i
matreńskiego i dzieci podzi.

Wiele postanowień i dziecinę forana
prawdowego kłóć szedł w podzi
winiem i efekt od r. 1386 do 1421.

tego dnia po 3 wazy riana lub kawa
Tary. dochożenia

Co do puszczany kamień statut r. 1.
1421 kamień postanowienie, że jeśli ktoś
czymś a puszczany cały, a który mi pusz-
wo tydzień do czego, pozwany zaś bez in-
nych wpuścić puszczany odpowiadając
nie chce, powinien winien zostać, i pusz-
wionych statut przed tym samym lub pusz-
nieć dłużej od nich, że mi sprawę po-
nuczą, lub kawał się rozchodzą.
Statut opalowiecki r. 1424 dotyczy
kawał dla nowych rozporządzeń w dzie-
linie prawa spoldkowego, i kam:

1) rozporządzeń, że gdy matka i syn
a ojciec wstąpił w pewne ciążę
matki i syna, synowi puszczają do
swoich puszcz, wstąpił w ten sposób,
i kawał, puszcz, a o której i innej po-
siadać ma a synowi puszcz dopiero po-
siadać ojciec obejmuje. Postanowienie to
kawał z puszcz, kawał w pierogach
a art. 5 statutu warszawskiego, który posta-
nawia, że ojciec wstępujący po śmierci
syna w pewne ciążę, matki i syna,
dzieciom swoim a pierwszej kawy nie-
jest obowiązany dać kawy ojca i
ojca, a więc ma puszcz, puszcz,
nawetonej wstąpił kawał swego ma-
jaki. Kolowatoły się więc, że postano-
wienie statutu opalowieckiego jest
kawał kawał statutu warszawskiego
w dziele stawienia puszcz
ustanowienia wiślicko-piotrows-
kiego. Tymczasem stylizacja art. 18
statutu opalowieckiego bynajmniej na to
nie wygląda, iżby miała kawał
postanowienie statutu warszawskiego, na-
czej noć się domyślać, że postano-
wienie statutu warszawskiego nie miało na

celu pójmując pójmowanie ujęte od-
podziału majątku z synami pierwszego
matrimonialu, ale który w przyszłości
półowa z prawa przypadła, ale był,
do od obowiązków, ułdania nie był po-
dany już po życiu, ale do w przyszłości.
Zatem pójmowanie, że postanowienie sta-
lute opatunkowe, jest tylko jaśniejsze
stwierdzeniem postanowienia
statutu waskiego.

Wskazywając naie pójmowanie, po-
stawienie, wa, pójmowanie, czy po ujęciu
małym tylko podziału, aby opójmowanie,
bez ułdania, pójmowanie w przyszłości
danie, więc nabierała prawa pójmowa-
nia dochodów z kadowych już po-
raz na życie ujęte od dnia podziału
pójmowania, czy też więc i nadal
prawie pójmowania dochodów pójmowania, a
podział formalny ma tylko na celu
stwierdzenie, do po pójmowania ujęte ma
pójmowanie pójmowania z pierwszego mat-
rimonialu, aby pójmowanie stracił majątkowe,
jakiśby majątek ujęte pójmowania
pójmowania pójmowania, pójmowania
pójmowania na pójmowania pójmowania z
drugiego matrimonialu.

procy

24/II 1891.

2) Postanowienie statutu opatunkowe, i
jeśli po ujęciu podziału, aby pójmowania
dru braci lub siostry, w dziele którego
nie odwrócić się już, matencras pójmowania
pójmowania w swojej mocy, bez pójmowania
winni obmyśleć pójmowania pójmowania
pójmowania.

3) Ułdanie, jeśli pójmowania iokie na-
ma, pójmowania tylko pójmowania z pójmowania
pójmowania pójmowania z pierwszego
matrimonialu; jeśli jednak jest bezdnie
luz kalcie pójmowania i pójmowania.

4) Ułdanie, jeśli pójmowania pójmowania

dobrze; nie ma pań, może fraszów ani
srebrnych ani złotych, ani kadzideł złoty-
ch; w tym gdyby była potrzeba,
utraciłabyś dobra swego.

5) Jeśli ojciec ma syna i córkę i, choć
młoda ka życia swego kamień i ta córka
przepędzi ka życia swego ojca, stracię
tak kamień, gdy nastąpię ojciec
innu, córka ta nie będzie mogła
w skutek planości stracić przed br-
ciom swym i podziat w przyszłym
majątku ojczyzny.

Rozumieć to oświecić należy, choć
tego niekiedy wypaść nie może; co-
też, która ka życia ojca nie miała po-
bieć ani nakładanego ani wypłacone-
go foragii; w powołaniu córki tylko
foragiem dostatecznie się winny, a
dobra i dziełne braciom w całości po-
stawie mają; przede postanowienie po-
myśle jest właściwie przedstawieniem
prawa rozłania foragii.

6) Jeśli ojciec ka życia swego z syna
mi lub córkami był podzielnym, wtedy
po jego śmierci przyszły po nim ma-
jątek wzywałby i dzieciom w różnych
częściach rozprawa.

Kalut przedziś radomski r. 1505
postawił walut, karadę, która nadaje
charakter prawu spadkowemu w całej
większej epoce, mianowicie, że leżące
ta co do słów pierichomych, jak nie-
mniej legowanie sum na dobrodziej-
stwa kapitałowych, wymagają spe-
cjalnego pozwolenia mennego, ma-
jącej się nieważne; postanowił także,
iż jeśli która córka przed mężem, ma-
jąc forag i wiarę uprawnione, frasz-
kiewicz mają prawo do życia do-
minai się tylko wydania foragii.

Massachusetts
John B. B. B.
B. B. B. B.
B. B. B. B.

dobrych rat' s'prawno i' rozporządzeniach
na porządek miny; jeli' rat' konstatu-
re po myśli, malenkas i'ubie dobra do-
swiej' s'mierci brygady s'prawione, w'ła-
dnie starasza minier dać b'rygady
uwagać.

K legom crain puzurkaji picini dvan
dauw diej iuniewariny woschdie kapi-
icziynone mepicni furer kong bek sen
molenio pruziaciv.

§. Co do spadków po duchownych najdalej
wniejsze postanowienia prawideł zostały
na synodzie terytorialnym w r. 1180. posta-
nowienia te nadzwyczaj łaskawie, mo-
wiąc tylko między braci brat Aleksandra III
papieża, iż granicę spowiadania parochialnych
po biskupstwach podług klasztoru zabroni-
li, nie pozwalając. Wobec synodu klasztor
ten wyjaśnia, iż było wyłączenie, że
skoro klasztor zabronił na staro dobra po-
biskupstwach parochialne, w skutek czego synod
terytorialny miał postanowić, iż w klasztorach
byłoby to nie na dobra parochialne, a biskupst-
wa, czy by były klasztor, czy inny dostojnik lub
inne osoby, ma być bez wyjątku wyłączone.

W białym papierze Innocentego III z r. 1211
mamy ślad, iż książęta polscy starali się
wystąpić od stolicy apostolskiej perwoleń,
iż gdyby biskup miał her testamentu, a
w tymże po nim przesyłanym kwalifikacji
iż złoto, srebro, her testamentu srebro iż pierce,
chorwice, to przesyłano książętom ma frony,
padość. Wreszcie papier mi piewnie
dnie pismo książęce her rozporządzeń
iż piewnie po biskupie zmarłym her testa-
mentu starano się mając, iż wreszcie do
sioła, słowem na cywila prowadzić.

Kakub' opachowicchi' c. 1. 14 jil' postanowit',
iž jich' sroba sluchowna postawit' braci'm
suzym' l'ub' srobnym' / ~~osob' jich'~~ (w dobrach
driat' jich')

obiedziernych, dzielnego radu, mia-
na obecnym robom korbyć nie może i mo-
że tylko postawić i to nie więcej niż 1/3
mablać, aby dzielnemu mógł kuwać
do drewnych lub braci powrócić. Jeśli zaś
ma dobra, należy, to karłowemu reforme,
draci może być ograniczenia; i tylko
zdybył odumart tych dóbr, karowe na naj-
bliższych drewnych porachować.

Smieroty mają być tak jak dobra
obiedziernie traktowane.

§ C. Co do spadków po śmierciach opowiada
zabytek prawa rzymskiego z XIII w.
że jeśli jemuś śmierć nie mający syna,
coy po nim bierze jego mienie, winien jest
nań wydać jego koinie jej podług i po
drewnie na tawie i obiedziernie, na której się
sypru i rozdrożu należy jej okarać z me-
zawskiego mienia. Jeśli zaś śmierć ma
syna obiedziernego po jego śmierci, kiedy
ten porachować mający syna, gdy to nadal
nierazem chce porachować. Jeśli zaś śmierć
porachować tylko co było, kiedy ten, kto bierze
obiedziernie, wyda syna cy prawn, na jej
dole porach.

Jeżeli statuty wielkiego obiedziernie, re-
formie, jeśli śmierć, inat być porachować
wien obiedziernie, mają ten jego koinie ruchomy
jau i nieruchomy jawać się za puchem.
Winien to statuty reformować, iż
z majątku po takim zmarłym, o ile sta-
ry, ma być przede wszystkim sprawiony
szkiele dla doświadczenia prawnego; po-
cożaty zaś spadek drewnym koinie tego
co bliższym wydany być ma.

Tyle więc trzeba.

§. Spadek nauczyciela i dachowca.
a. Spadek po starości. Statut
prowizorski z r. 1570 stanowi: że jeżeli
mucha so, tylko warino co do ruchomości

nieby strachem dragn
sz nie umniejszali

Statut deustowski / 1527 /
 Skazy, prostejow kantonu, co w przypadku,
 jacych, w ten sposób, iż kantonie
 mogą, wprowadzić, przedsięwzięć, dobra
 wszelkie, prostejow i, małe, alienować
 obywateli, kantonu, i, na obce osoby, prze-
 nosić, nie mogą. Lece, skoro, było, im
 kantonu, drugie, spadku, przypadku,
 skromnie, nie, najbliżsi, reżim, kantonu
 objąć, w kanton, i, z, czynności, oraz
 dochodów, w, połowicie, połowu,
 im, aż, do, śmierci, oddawać, im,
 za, za, połowu, dla, siebie, kantonu,
 mająć. Gdyby, zaś, nie, było, czyn-
 ności, lub, innych, dochodów, goło-
 wych, ale, były, folwarki, ko-
 stowne, łąki, lasy, rzeki, bar-
 nie, i, inne, dochody, wtedy, bli-
 ższym, wraz, z, starostą, reżim, i,
 obopólnie, wysokość, dochodów,
 których, połowu, skromnie, kantonu,
 nie, nie, koraci, winni.

no do słów nasz kark przedziwny jest
i w kształt przystępnym testament
i ręką me będzie. Tyłko słowami
w tym byc ma dobra słowemie dla
przystępu nieprzyjaciółki legować tekst
mentami.

Muszełko probowo bezskutecznie stał się
fizykiem i r. 1571 wszystkie dobra swoje
miał fizycznie legować i przekazać według swojej
woli.

Statutem piastowskim c. 1519, rozpr.
się oświadczenie o nieważności bezskutecz-
ności, jeżeli statutowi wyrażonych, że ca-
łkowicie pozwolili uwierzyć.

Horimocia między matkami i umi-
wie, były nawet po dośrodkich
dowolone (1523). —

Wzrostyłyj szlachowiec r. 1543 w.
 uczył się szeregółowo, do jichich szolów malarz
 mają sprowy wyznioł z testamentów, sta
 nawiać na podad, że sprowy testament
 me sa mieli for. Tak:

a) jeśli testament pomyślny jest przed są-
dem świeckim, sprawozdanie sądowe
o nim należy; chyba że testamentem tym
były poruczone legatem na rzecz dóbr
lub też na cele publiczne i użyteczne
sądowe, o ile rozporządzenia takie nie
sprzeciwiałyby się statutom;

b) jako testament ^{niezależny} może być wolny i
wzajemny: testament wzajemny może być
wyrażony publicznie, lub spisany własno-
ręcznie przez testatora lub przez kilku
świadków z własnego zeznania. Takie testa-
menty są jednak dozwolone tylko zeznaniem
z. z. zeznaniem testamentów można wyznaczyć
także przez sądow. mianowany jak przed
sędzią, w sprawie do pierwszego sądu powo-
ny należy.

c) *testamunda* proregei remane proest

dołem lub jakimś dołem, czyż
 nieuskim, gwałtem, niejskim, niej-
 skim, wajdowko - Tawniczym nie na-
 leżał, wale do sądu duchownych, i na-
 ich masowicie nie, moim, nikogo fozymac
 horec sądy duchowne: chybały w ladowyde
 kawarky byt bogat na rzecz kościoła, w-
 laskim nacie kościół, w obdarowany moim
 wedle upodobania, ponieć fozew albo fozed
 sądy duchowny albo sivecni.

[na starostwach i foz-
 lewiczczynach]

Sprawy dziedzicow. Odnieslity z tegoż
 wo dousylucy je sejm fozkowicki z lat
 1562 i 1563, postanawiając:

- a) iż dziedzicie kapitału domni na kar-
 olej dawanej pumie, jest warne;
- b) iż jeżeli dziedzicie, dawne jest ościu wwar-
 z obiceni, a ojciec pumie, tedy jedno-
 ykno dziedzic w dziedzicim fozostaci ma;
- c) jeżeli dziedzicie dawne jest wiceli bra-
 ciom, a jeden pumie, to fozostali bracia nie
 wlepiją, w dziedzicie bracia, które ma-
 byc pumie fozto na skupie bezdare,
 lecz bytło w pumie jeim wiceli;
- d) jeżeli dziedzicie dawne jest ościu wry-
 nem, tedy ojciec moim to dziedzicie foz-
 scie syndow bytło, wleczas warne; jeżeli
 syn jest mclabe et mclli gentia bene vigent;
- e) jeżeli dziedzicie dawne jest pumie
 braciom czyż narzem czy narodzielnie, je-
 den brat drugiemu dziedzicia latkiego
 wlepić nie moim;
- f) jeżeli dziedzicie dawne jest matrimon-
 a jedno z nich pumie, drugie w dziedzic-
 ie wlepić;
- g) dobra dolewskie, to nie moim, byc
 mclomni dawane na pumie, a w
 dziedzicie, fozt bytło na cze fozcia jednego
 cztwiera.

W przedmiejcie pumie danawiz chrepla
 reim masawickiej:

- a) re gariby która wdowa albo fozim

[illegible][illegible][illegible]

Var' shvetskykh i kreytshikh shvetsykh

cessat, ani też się na siebie już
 naturae sprężającej, nietylko inskrypcji
 uosunęciom przedkładając, niepro-
 maci, przynależności sobie nie wzięt
 się, ale obciążonej części z ogólni-
 mure naturae concernent, myślnie,
 jako, dookreślanie się.

○

[nie ma, 7]

szlacheckim, nie dobrać ziemie, nie
 hospolitej, nieochotnie, pod dyktando, leża-
 mekawa, podpadac nie mogą. że jednak prze-
 ciwno tak jaśniejsi prawni, sławni szlachet-
 niego i miast, nieprzypolitej haereditas
 publicae prae testamenta do sławni ducha,
 czego niechadzi i prae obelato. w 12 latach
 duchownych i świeckich różnemi sposobami
 mi prawnymi albo też in condito latu fra-
 timoniam i sily nieprzypolitej enervan-
 tur, gdy osoby szlacheckie obciążonych
 swoich nielegalnie sumami obciążonych
 i jako miast, warze kamienie, słowno i
 grunty swoich nielegalnie odstępowac, a
 całym i obrotu nieprzypolitej upadac
 musi, tedy wszystkie słabiła i słabszy,
 czyi słowno i testamentach rozstrzyga,
 na zgodę, w rzecz sławni warżem, że
 na jstom miastu lat szlacheckiej jako
 też i miast i słowno i słowno i słowno, nie
 będzie się godzić na dobra, kamienie, do-
 my i grunty lat obciążenie jako i miast
 słone słownych sum i obligacji prae testa-
 menta praeiogo. i słowno i słowno i słowno
 nielegalne sumy praeiogo prawnem prae-
 proachodity, słowno też praeiogo na wry-
 słane w słowno i słowno, słowno i słowno,
 na miastu i słowno, słowno i słowno i słowno
 słowno. do słownych jednak i słowno
 prae testamenta i słowno i słowno i słowno
 mych, słowno leu prawnem, słowno na mi-
 słowno i słowno, nie słowno i słowno
 słowno, słowno.

Istne testamenta słownych i słowno
 słowno i słowno z r. 1765 słowno i słowno
 słowno i słowno słowno.

W przedmowie i słowno i słowno i słowno
 słowno i słowno słowno i słowno
 z r. 1768 co słowno i słowno.

Słowno i słowno słowno i słowno i słowno

[illegible]

complantationibus et transactionibus
subsecutis. A pat' polonskimi hereditariis
etiam: hereditariis, konstylijsz, od
wskazania w dobro et ab omnibus prae-
rogatiuis stanni schleskiego excludi,
dysponi naco, hereditarij uslawy.

Tac konstylijsz c. r. 1768 postanowila
nastlo:

1) preasumowac konstylijsz c. lat
1635, 1669, 1726, 1676, zytobow nie
ustalania dob' pieniazek od stanni ry-
cerskiego i nieposzywania ich stannow
duchowonem, i od tej konstylijsz
wzrostu nowe i kapij na rzecz stanni
duchownego bez rekuzowania rzeczy
pospolitej i czynione, to niwaznie. Wobec
wiec stannow duchownonem kryto byl.
Tem widerdoinst' kry kassaw' kaimowady
wano dobra, le wzrostu maja byc bez
warunkow skupie, z tym do kladem, re-
duchowon obowiazani sa przysieg, dwoi-
drze wyliczone przez siebie rzeczywiste
sumy, chocby nawet przy auten'kownych
dokumentach, na dowod, i in' wleci
nie wzrostu doliczn, sumy w dokumen-
cie nie przysieg, inaczey od sumary
ponad rzeczywiste doliczn sumy od-
padac' miedli.

2) co sie tyczy testamentow zachowata
konstylijsz wolow' wzrostu dysponow-
nia preasum' ruchomem przedtuz prawa-
stawnego na rzecz prob' iwieckich; wzrost
siec pat' legalow' przez testamenta p' de-
sum' benthis in loco agriktudinis na rzecz
stanni duchownego i m'ciolow, pod niewo-
kencicq' zabronita;

3) ię pat' prob' schleskich w stannu ohi-
[ab inkstakto] chownym [innierajznych raty] przoslaty
ruchom' mozatet i sumy materialy o dys-
pozycji loci ordinariowum (biskupis)

Licyja sejmowa warszawska z r. 1776
reakcyjna w tej mierze odnosiła się
mianowicie do licytacji z r. 1768, która
iż licycja ogólna legowała na rzecz stanu
duchownego po testamentie jerymione, ro-
wnież każdego małżonka nie mającego.

Wpłynęło do kaduciej postawienia
słynącej sejmowa warszawska z r. 1778,
aby kaduca postawienia duchowna czy świecka,
ma, duchowna i świecka, prawu kaducy
podlegać mogła, od 50 lat królowi nie-
zakłócającemu, już ani przywrócić
królewskiemu ani prostej, w szczególności
nie mogła; do jednego warunku, aby przy-
wrócić królewskiemu podlegać na kaducy wy-
stępie, po przywróceniu wprawdzie w tym com-
petentni nastawieni, zupełny swój wigor
według praw dawniejszych zachować. A-
raz, kiedy się trafi, że polski obywatel
cuiuscunque conditionis wolno i
jako swój bez przeszkód do samego do-
brutego, kaduca pryncypa po dawaniu i
scapimie królewskiemu porostawiać ma.

§. Spadki ordynacyjne.

Wielka magnackich rodzin polskich i
zyskało w ciągu ostatnich lat, wielu
prawo polowania w majątkach swoich
ordynacji, między których kaducy
właścicieli tych ordynacji jest w prawie
rozporządzenia pewni ograniczeni, a
porządek brania spadku ewentualnie
i pryncypa, bez względu na postanowienia
młodych, z góry obmyślany.

Pierwsze dwie ordynacje, mianowicie
Kana Łomżyńskiego Kanclersza i hetmana
koronnego na Łomżyńsku oraz książąt
Miłostoj, Koryckich, Olbrychtów Kam-
ska Radziwiłłowie na Włocławku, Włocław-
ku, Włocławku, Włocławku i Włocławku
skim, których pryncypa porostawiać
na sejmie warszawskim r. 1589; Kce,

cia Piłcha i Kępninśka chęrdowskich w
r. 1501 na sejmie warszawskim; czwor-
ka Janusza ks. Aragońskiego w r. 1509,
na sejmie warszawskim; pięciu wreszcie
Książkiewiczów w r. 1525.

Przyłaczam tu do sejmiku uchwały sejmu
warszawskiego z r. 1509 powzięte w porządku
cie najwzrostniejszej ordynacji, mianowicie
Ławoyckiego, aby odcie panom formac, w
żadnych samach sejmny na potworzenie ordy-
nacyi perwolaty:

„Alia pastus p. W. Łana Ławoyckiego, kan-
clerka i łokmana doświadczonego wielkiego, ka-
rolda, panów Rad i pozwoleniem postaw
miejscich lat doronnych, jako i wielkiego
Miechwa Łikewskiego i piern innych malarz
cyk, formolany mi uchwały sejmu pinię-
tego lege pospelua mungiam in posterum
abroganda, iż mi wolno będzie ućzynić
ordynacyja in futurum, o dobrach swych
nieruchomych i ruchomych, podzielnosciach
leżących, które bezac ma i mieć może,
albo i jako miały mi pódcełować, tak z
pobornictwa jego maculis sexus, jako co
deficiente quocumque gradu descendu-
lium z dalszych osób domu jego i z bar-
ku Telikow, tych, z którychby prowadzani
prowadzanie jego przedbył dła mueli.
Która ordynacyja ma być wiczeuemi
czasy, non obstante illa praescriptione
et fatalibus, et si admissio possessionis post
scriptiorem non pisset. Tym sposobem, aby
wedle ordynacyi tej prawa de vel in loco vel
in parte, prout ordinaverit, nie mogły
być per heredes etiam de huiusmodi et
successores alienowane, albo długi opra-
wani lub w inny jakowy sposób uwerowa-
ne. Alis tamen in illis et huiusmodi in-
ribus ac ueribus hereditariis subesse de-
bent. Która ordynacyja, aby do uszech

Podobnie ordynacja mace najda „
wiecejze dopiero z konca XVI wieku
się datują, wami, jednak ślady, że ka-
dewe u nas już nawet w średnich wie-
kach znane były. Między innymi
roku r. 1354, mowa, którego król Ka-
zimierz W. synowi chłubaję z Bogor-
miejewody Krakowskiego a bractwem
Tatarskim węgierskiego a bractwem
Litewskiego, Świętawowi, Piotrowi i Pro-
kopowi wie Lubno, Kopylowi i Taj-
cie za 700 mł grasy farskich
sprowadzając, a paratem na farskich
tych braci postanawia, iż w do-
broch tych po wese czasu tylko mę-
cy polonimowie nabywają, masę „
pować mogą, których gdyby bra-
mto, bliżej, skromnie i ich radu, for-
herbię i kamotania do spadku przy-
chodzą, choćby nawet po wycie
braciach porożaty cości, których
oni nawet spłacać wcale nie
potrzebują. A gdyby jemu z nabywcami
Świętawowi przyjął, takim ślacho-
wną, już ktematem myślniczym
rozłoży od części skiedzienczy
w innych nabytych dobrach.
Pewno więc już w lat wczesnych wie-
ku ordynacja rozpięta, która
się niczem nie różni od ordyna-
cji z czasów późniejszych.

25/11 1891.

miadomości przyjecha, ma do akt kryty-
nalskich w Lublinie podać, cun faculta-
te immutandi; emendandi ipsi diuulaxat,
durante vita ipsius, reserva.

Kas o drugiej ordynacji Krzysztof Radzi-
wiłłowski na Olyce i Skidwieku uchwała sejm-
owa mówi: Krzysztof albo prawni J.W. Radzi-
wiłłowski braci polonim, Krzysztof na Olyce i Ski-
dowie, którym oni przysięgali prawni wese-
lancie skiedzienczy spytanej majętności, swej
polonimowi swoim przysięgali, już iż byłoby
męskiego podkapi polonimowi syndowie ro-
dzeni, a w niedostatkach tych, kiedy bogor do-
mni uwezwani po mieczu miem polonim diew-
ni skiedzienczy przysięgali mają.

Tyle mówimy.

§. Najważniejszą sprawą zmianą prawa po-
prawie spadkowego w tej epoce prawa, nie kosta-
tow radu, uława objęła. Nam tu na myśli
lat zwane prawem.

Prawo spadkowe polskie nie czyni żadnej
różnicy między polonimem i męskiem a cun-
skiem co do sposobu części spadkowej i
wzajemnie wyrówny spadku między ro-
dzeństwem marności: tylko różni od oby-
mowania do skiedzienczy na ręce mę-
skich polonimowi wyłącza. Karząc nim się skiedzi-
łowac samymi przysięgami.

Ale na Litwie było inaczej. Kaluś litewski
mówi się skiedzienczy podkom jedyną cun-
majątku radzienczy, 3/4 dla syndów po-
chodzących. Ten wyrok przysięgali z czasem i do
Polski, chociaż go radu uława wprowadzo-
ny kostał. Wiedzy się to stało, niewiadomo.
Czechy Litwie, iż latie przysięgami cun-
cun miedziat w radzie ziemskim formuśkim
języcie r. 1535. W Valimnach legum. pol-
krajolijem, najwęższym przysięgali cun-
cun dopiero w dwóch sprawach r. 1775
między innymi przysięgali do przysięgania fars-
my cun-cesorów francuska Rosyjska diego

i iadany z ciolackich, matronkiew oraz przy
komuś do rozstrzygnięcia sprawy Symona Ła-
remby Karstelana Monasthięgo, w którychto
obu sprawach wstąpiła jest kasada, że dla
poborników mekchich mająć się 3/4 części, a dla
cięższych tylko 1/4 część. Tymczasem monastyki
sąją sięm wawarskiego z r. 1760 w sprawie
rozwiązania ordynacji, któregoś postanowienia,
że do podziału dóbr łan siębry jak i bracia w
równych częściach, należić mają. Odawatoby
się, jakoby powyżej wydzielenia praw
nie dla siebie, dopiero pomiędzy rodziną 1768
w 1775 się w sprawie pojawił. Niemając jednak
w tej mierze innych doświadczeń doświadczeń, wy-
padła spór, który się w sprawie u nas u
znac na razie jako wątpliwy.

II. Księga Prawa wawarskiego

A. Prawo wawarskie

Wedle Prawa wawarskiego zachowywanego w
zgodach do następującego spokoju na
stępujące zasady, mianowicie:

- 1) synowie brata po bracie mającej brata,
nie bierze spadku po bezpotomnym
stryju, tylko synowie;
- 2) siostrzenica po siostrze albo po-
ciotce równe ma prawo z bratem swoim,
lecz w dobrach po stryju lub bracie stryju,
czyli nie driczećty dóbr, tylko ma
prawo rozdać porąki;
- 3) synowice po stryju bezpotomnym
ma równe prawo ze stryjem i bracią,
lecz jeżeli ma swoich odrębnych braci,
wcale do spadku nie należy;
- 4) w spadkach po siostrze lub zięci po
matce, równe mają prawo spadku
bracia mekchich i ciężkiej pte;
- 5) siostra po swoim odrębnym bracie
nie bierze spadku, jeżeli są dricze po in-
nym bracie odrębnym;
- 6) spadek dóbr odrębnych po siostrze

nie przechodzi na jej siostry nadzwane,
jeżeli zmarła leaving poróg, kreowanie
niezmiata, lecz poróg ów wraca do ro-
dzonych braci.

Prócz tego wedle Łotewskiego prawa
zmiata i uzbaliły się należące pro-
miota:

1) przede wszystkim miatao według
na różnicę płci i na pochodzenie ma-
jątkowe, to jest odróżniano majątki oj-
cyste od macierzystych i dziedzicznych.

2) Spadek po bracie co do dóbr macierz-
stych brali bracia i siostry w równych
częściach. Spadek po bracie co do dóbr
ojczystych i dziedzicznych brali bracia w
 $\frac{3}{4}$ a siostry tylko w $\frac{1}{4}$ części.

3) Spadek po siostrze brali bracia i siostry
w równych częściach, bez względu na po-
chodzenie majątku.

4) Jeżeli przyszedł jeden tylko brat lub
jedna siostra, to które przyszedło, zabiera-
ło wszystko. Prawo następstwa zachowy-
wane było w tym przypadku. Do spadku
wice po bracie przyszedł brat,
który przyszedł, i dzieci drugiego brata
zmarłego brata, to jest siostry brat połowę
a synowie i synowice drugą połowę.
Jeżeli zaś przyszedły pierwsze dzieci z sio-
stry zmarłego siostry, wtedy i te braty
spadkobiercy są części, która na ich miejsce
przyszedła.

II księga. Prawo rzeczne.

§. O rzeczach i ich podziale. Za słow-
nem prawa rzymskiego i kanonicznego
dzielono i u nas rzeczy na res iuris di-
vini et res iuris humani. Rzeczy prawa-
nego miarano na pięć sposobów być w mi-
nistrze prywatnej własności, i dzielono je
na res sacrae i res reliquiae. Rzeczy
za iuris humani dzielono na rzeczy pu-

bliczne i prywatne.

§. Recepcja inwencji divini. Do recepcji inwencji divini należały:

a. recepcja poświęconej (res sacrae); były to recepcje rzeczy święconej, jak kościoły, altare, naczyńia kościelne, relikwie i t. p. Te recepcje są zawsze za bzdurę i nie są inwencji. Cóżby potrzebowały recepcji poświęconej wywołaty z czołem wyściz, że spore i kościoły kościelne zabierano na szarw recepcji poświęconej, aby mieć w gwałtownych wypadkach podrygi wydatki niecierpiące zwłoki. Labor lawi należał do jedności, że wreszcie za przewodem kościoła i za obywatelstwem powołał parochów i kabrańczy przedmiotów, które poddawano labur. Labur lei tu wypadł, że kanim prawo kanoniczne odobryło sobie i na prawach w sprawach kościelnych, rycerstwo polskie fundujące w dobrach swoich kościoły i klaszory, inwencji takowe jako sądzą prywatną własność, którą dowolnie mogą porządkować nie mogą. Wierac lei ich fraz, kościoły odwoływały i darowizny swoje przedkładały na rzecz kościoła i inwencji. Adnotacja to głowienie do wieści II. Przywilej Polstawa dr. kaliskiego z r. 1264 karzący rydow za brania w kosław recepcji poświęconych

[skutek]

b. recepcja rzeczy (res religiosae), są te, które je względu na ich przeznaczenie, są święte w powołaniu i inwencji, jak groby, cmentarze, szpitale i t. d.

Namieniony, co do niego przywilej rydow, z r. 1264, stanowi, że szpitalników, by cmentarz rydowski narodził lub rozszarpał, ciężkimi karami, wedle wyroczni, którymś ma być karany, a dobra jego na szarw kościoła przeobraża; a

Skolby na schety rydnuske, maniciarimi
nuciat, slusna kalenbanis piefoci poci
wajemodly ma byc starany.

Konchyliucyje warszawskie r. 1616 ka.
 prozity infamij tym, aboway prosekapij
 progi klaszorne bez pozwolenia prosekatornej
 klaszorni: „Te się to sądziło, mowią konchy-
liucyja niewiadomana, że ludzie swobodni,
aniemanywszy prawa prosekolite, dargają się
już niczygło na prozwolne, ale i na pudy,
czne bezpoczekstwo uściółcio, i klaszorni
katanych, w których pauny katonne i in
se na upychowanie i ciwienie swieredniości
konwentów oddane, gwałtem braci i klasz,
nowi warą, się, kabiędając tedy kinni i w pieki-
niach proklamowania, aby każdy quocunque
invis et sanguinis prosekali, między pa-
mentem w klasztorach paucis, i ich miosa
hających gwałtem braci, ale też i linina
claustru bez pozwolenia pauny starszej ka-
stomej prosekpowac nie wadzi się. I gdzie
ty, czego Boże mi daj, jana wiolekia sta-
ła się, ładowymiolata poena infamiae
ex recerbi officioso scribitis, gdyż idzie de
securitate omnium ecclesiarum et mona-
steriorum, propter nos et delatara danego,
albo od inskypatora naszego prozwany na
sejm, auctoritate conventus prosekentis
aby był dawan, Bo się o wszystkich do
ściółach, jeżeliby kto causa devolionis do
kościółki przyjechał albo uskapił, był kabit,
pauny albo odosiedlowany, stowu nie
należuwać quovis modo wiolekian postep,
porównać ma.”

Przypadek oś wydania francuskiej książki „
Lucy” była główną tego czasu sprawą Al.
Aleksandra Wienickolskiego o kwalifikacy na-
prz. na Alaskę się. Idęciemi w Krasnoje.
Aleksander Wienickolski, mianowicie pośle-
bił sobie Łopię Lembińskiego wbrew jej woli.

Kanin matriusztwo kosztowało szóstynę,
Kopia uisła meżowi i schroniła się w
Klasztor w. Igniecki w Krasowie, z
którego do meża powrócić nie chciała.
Koniczowski nawiązał quattru klasztorów
odebrał swą rękę, na co w r. 1612
proce biskupa krasowickiego publicznie
wydłżył koszt. Następnie pogodził się
Koniczowski z swą ręką, a w obadw
stichowia prebtagat i sprawa kosztów
inwersong, i ale wywołata ona uniwers
pauzacja krasowickiej.

c. Dobra księżka (bona książka,
ca). Prac nie mogły być sfordawa,
nie w cał, już nie mogły, ale zab
nie wyjaśn, jeśli to z rozr o
księżka było fot. W nie było
chronion z księżka.

§. Res inter humani. Le knowm
dyty albo res publicae albo res privatae.

Re Pres publicae, et misericordie:

[illegible]

Самованс над вефисекеинхвем драг
поричеу, платит крадану, в. 1507.

sejdując starościną i burzaczem, kas
kaszkielającą, sejmie starostowskiego z r. 1539
polecały starostwom miast i grodzów,
aby z uwagi, że drogi furcy są ciężkie etc.,
starostowie starali się lub nakazywali
być, przybrać sobie po dwóch schach-
ły, lub i więcej, potrzebnych, przez co
drogi uładowili i wydłużili.

Konstytucyję sejmiku lubelskiego r. r. 1569
mianowały do wysyłki województwa h.
szlachectwa, którzy gościnie wysyłali spisać
i sprawozdanie omylić na 10 tości dla pisma.
nów i przednia wotów mianowały mieli.

Dyktando pismu marowickiej postanowili,
 iż wszelki posetor imienia, przez imię
 i pośrednictwo swe powinieli być wyrażni
 szarego wydatku i znowu swym i innym
 ludziom następujące drogi, mianowicie
 do księcia, do króla, do młyna, do furcy,
 wozu i gościniec pospolity, gościniec furcy,
 ba byta, a nie mieć żadnych drog benc'a,
 ni kaporviadać. I pili bytą drog furcy
 mianu chciało na inoć miejsce dla jądry
 swej furcy, albo furcy, tedy inoć drog
 gościniec dobra, i jądry furcy byta, ma w
 imieniu swem wydat.

Tam gdje drjeđice, mošy i groble sta-
nyn shawiali shorchem, porwolila im
shoushyhuyja r. 1764 pobierac sta i myla,
ale ich kararem do naprawy lych i mo-
shay i grobli kahunizkata.

Przebieg. Stalut piotrkowski r. 1847
ogłosił przed: Wilem, Biełor, Ryt, Wawer,
Warsz, Białajec, Wistok, Bieł, Wileł,
Tymienie, Jan, Wile i proroż jako przed
wileńskie, których kaidem do ~~przebiegu~~
ciegłymi w górach i na dol i do przewrota
wrezy swych i hamarew znakowia rzy,
mac pialno. Labroni przede stalut ha,
zolemni czynienia na przedach tych ja,

ki chłobowi karkaw, któreby sięgliście
na przeszkodzie być mogły, a gdyby ta-
kie karkawy domierano być się straszyły,
polecił im sięgnąć w karkawach swoje,
nie wola, aby sięgliście karkawami, było.
Karkawie też przybierania do sięgliście
lub nadstawiania jakichkolwiek set lub
stanu pod darg 70 mł.

Wenowit pomyśle postanowienie statut
Tana Olbrachta r. 1496, dodając jeszcze
też mianem jako dolewnie: Budy, Budy
i dole.

Statut r. 1507 postanowit, że gdzie
niektórzy obywatela, dobra dolewnie do
szlachetnych, tam szlachta przedtę granic
swej posiadłości z niektórymi ludźmi obywateli
ma prawo.

Statuta piotrówskie r. 1511, weniły
postanowienie co do szlachetnych, przedtę
lewnych, a gdy niektórzy mimo dawnej-
szych statutow jasno i petytami forasła,
wiano były, porządkiem bezskuteczne o
czyścienie petytów z tych petytów pod darg
60 mł, aby przez nie szlachci i karkawy
szlachetne swobodnie przebywać mogły.
Tę samą porządkiem powołano je
zaczęły dousyćcia z lat 1537,
1550, 1557, 1562, 1563, 1565, 1567 i
1578 z niektórymi dodatkami lub wyjątkami.

Monetycyja r. 1578, karkawie
niektórzy postanowit, przedtę karkawie
darg za impedycją karkawie do nio-
ty 200 mł i polecił, żeby wszelkie pro-
ble, karkawy i petyty, które na tych me-
dach sięczły, do niego, do których się
szlachetne, do niego. Karkawie pod karkaw
szlachetne darg, emisione karkaw. Co też
na tych medach nie mają być żadne polne-
rancie szlachetnego, jako do niego
duszyńskich.

[zabawiane]

Teżi Montyhużyja podanawieno karatem
usprawienie przez Warę: w tym celu narzu-
cono posty do książek pogramicznych, które
były odwołane: brachaty do szuflady do
władzi: na następnie wyszło to, co do
usprawienia tej rzeczy, a do Porwania pogramy,
potrzebnych ludzi, na pomoc, potrzebnych
niechwilowo przedsięwzięci.

Wszystko pogramy i utrzymywanie takich
ruch miały ponosić prawie tylko Warę, to
jest województwa: i tak co do Warę utrzymy-
wanie takich ruchów na województwach po-
krajach i Maliszew, co do Wierca na
ruch chłopskiej, co do Policy na województwie
sierackim.

Montyhużyja, a. 1775 użnawo pogramy
ruch, jako do publicznego szpantu pogramy,
na, mianowicie Warę, Obę i Rur. Sprawy
mający się pogramy przez Warę pogramy
dare 3000 rub, na pogramy i ruchy
bowiem przez Obę i Rur mianowicie na ruchy
dare obywateli, którzy są do ruchy ciągły.

1. Ruchy publiczne, które ce pogramy
go szpantu pogramy pogramy sa, wyszły.

Takimi były dobra, szpantu publicznego, a
to tak dobra szpantu publicznego, jako, do
lewoszczyny, których pogramy, ruchy sa
bowiem pogramy pogramy były.

2. Ruchy prywatne, ruchy które były w
obiciu osób prywatnych.

Ruchy te dzielą się na ruchy i ruchy
chome.

a. O majestacie ruchy w dawnej
Polce mianowicie, że prawie dawna
dare społeczna miała osoby, które tylko
ruchy ruchy pogramy pogramy, a do
ruch dawny admistracjom prawom pogramy.

Wszystko pogramy pogramy ruchy ruchy
ruchy pogramy pogramy ruchy ruchy
do których ruchu mianowicie była pogramy

Nie dobra po sobie, mógł jeżek i nadal u,
 mar'ka kadłupne, ~~obozne~~ i porządkowi
 niemi do woli, chociaż on ich sam nie dłu-
 fut lecz podzielić, czy też on w posiad-
 niu syna nabierały już charakteru dóbr
 dzielnicowych i podlegały ograniczeniom dla
 dóbr dzielnicowych prawem prefekcyjnym.

Na równi z dobrami nieruchomymi i innymi,
 no dość często także były na dobrach ziem-
 chowych droga, mławy, uprawione, oraz
 i inne.

b. Dobra ruchome. Z dóbr ruchomych nie,
 które posiadały pod szczególną opieką prawa.
 Dotyczy to zwłaszcza takich przedmiotów, które
 nie z gospodarkiem wiejskiem posiadały w pewnych
 stosunkach. Widać już najłatwiejże iść do
 nosze, od urzędowania wielkiego - pól-
 kowskiego wyznajac, obejmują cały szereg
 artykułów, zawierających prefekcy co do
 owania różnego rodzaju prefekcji pól-
 nych, losowych i t. p.

3. Prezery skanowane res in re huius
mano panteae).

Do takich rzeczy należały przede wszystkim
 nie, ~~złoty~~ i brązy miasta, między, gdzie
 się osoby odbywały, a nawet gospody
 i mieszkania. Cmach uniwersyteckich, do-
 kowskiego i innych także jako locus sanc-
 tus. Popołudnie wchodziło w takie miej-
 scach a nawet niefrzyzowane pachowe,
 nie się pociągato już znaczenie słowne
 słony za sobą.

§. Prawo posiadania i własności.
 Już stał najłatwiej iść do nosze, sta-
 kut wielkości i statut warstw, odnoszący
 proste posiadanie do posiadania bogatego
 go wpływem prawa własności. Possessio
corporalis brano za realne posiadanie,
 w odwołaniu do dominium i proprietas.

Tiarchod

[wiecej, gdzie pierw-
 narzy przedyskut, miejsce
 rjardów regimowych]

Na ochrony naruszonego posiadania sta-
nowia, statuta prawniczych, co następuje:
je: Jeżeli kto przemocą, wyrzucił rolnika
z posiadania dóbr lub części lasowych, to
nie w kasaw danej i kapisanej, ale bez
żadnego prawa i bez uspokojenia sobie
dłużnej sumy, i jeżeli dobra te posiadał
spokojnie i nieprzerwanie od dnia kapi-
sacji do wyrzucenia, taki wyrzucony
winien, w ciągu jednego roku domnieć się
nie lub jego namiestnikowi o pełnem gwał-
townym wyrzuceniu, a skądź lub jego
namiestnik na prośbę tylko i tylko wyrzu-
conego, bez żadnych warunków formuł i tyl-
ko obaczynszy jego kapis na swą dzie-
linę, winien go na powrót wprowadzić
w posiadanie lasowej i kapisanej kapi-
sacji, gdyby był w tem posiadaniu lub
bowiany. A gdyby ten, który naruszył
posiadanie, sprzeciwił się takiemu pro-
nowanemu wprowadzeniu, skądź
ma obu stronami termin powiły przed
skrzeciem lub jego namiestnikiem narca-
ry, który w terminie narcaconym wedle
wycraju sprawy rozstrzygnie: odcyła-
jąc strony co do wynagrodzenia szkody
do sądu ziemskiego. Tak samo postę-
pić należy, jeżeli brata brata z dóbr
nierozdzielnych wspólnych wyrzuci, lub
jeżeli wdowa z dóbr swoich wdowich i
wiennych wyrzuciła rolnika, w kas-
owym i tych wypadkach rozstrzygnia w
posiadanie dóbr na nastąpić.

Wobec sequestracji obywateli statutu
bractwa z r. 1543 sposób przeprowa-
dzenia naruszonego posiadania do pierw-
otnego stanu, mianowicie, iż jeżeli ktoś
czuli się, iż został z posiadania dóbr
wyrzucony, winien się bezwzględnie a
najdalej w ciągu jednego miesiąca

stać do gruntu, opścić dobra są polwione,
i kaforewać lich, którzy go wyrzucili.
§ Urząd proceki winien w skieles sporu
stron rzechać do dóbr na grunt i tam od
se sąsiadami probie dochodzenie, którzy
pod przysięgą, peczac' mają, kto bierze,
średnio przed przedmownym wyrzuceniem
był w posiadaniu dóbr, powót czy forma,
ny? Po przeprowadzeniu takiego dochodo-
żenia urząd proceki wyda wyrok.

To postanowienie rozstrzygało nastę-
pnie konflikt między r. 1588. Konflikt między
r. 1554 i 1561. powołując się na
casady z tymi doli dodatkami, że gdzieś po-
rniej która strona wymagała dodatków ps.
zwiększe i one okazywały, że jej wolno było
dochodzić, w celu dawności i palania schodzą
nie mają.

W przedmiocie ochrony wykluczonego po-
siadania postanowit statut warski r. 1423,
iż jeżeli kto tego z posiadania dóbr wyrzuci
albo, liwidować, iż on dobra te, które z tych
tu własności posiadacz, którzy by było z tytułu
zakładu, a która z stron nie posiada dóbr,
dów na piśmie, nakazem z wyrzuceniem
dawców posiadacza, posiadacz ma być do-
prószony do dawców posiadania swego.

§ ~~W postanowieniu sporach między~~

Konflikt między r. 1699 wyrzucił okre-
no, że przedmiotem sporu z konfliktu ma
być tylko kwestja wprowadzenia ostatniego
posiadacza w posiadanie: „stawiąc pro-
legę postępną, między konfliktu, który
sprawy expulsiwum i przelucie sądy doli
mówi iako i minoris subiecti, do którychby
takowa sprawa weszła, nie od tego innego
tytułu a zola reinductione in bona hereditaria,
quod fuit ante preteritum possessorem et nunc
cremum wierz i schod nadgrody zarywały,
involazac się in cognitionem in iuris et de.

causam causae, majora lo na pierszy, re
in aequali republica par in parem me ma
miei potestatem.

W nowita lo postanowienie konstytucyj z
r. 1726 mówiące: Invaliderunt w trybunale i
te praeiudicia, re pociągło wyrażenie prawu
o ekspluizjach miasto reintrodukcy koncesyj
mających; tedy praeiudicia latowe pale kuo
scze, konstytucja z r. 1599 mianowicie i
one bez wszelkiej ekspluizacji, a d liberam obse
mawana, miei chcemy, sub nullitate obse
lorum in contrarium tenui prawni fendo
rum, a latowym sporow ekspluizacji w sta
rada, Srode i Czwartej ante omnes alias cau
sas rejeste narnacramy. Tjedykto praelex
tuor documentis jadowy na fundamencie
prawa de ekspluizacji wygra reintrodukcy
a pociągło inwalidacyja, fendo praeiudicium
był mi daniowym, tedy pod to prawo ex
plicito spacie podrywajacy się, nietylko
reputacione damnum ale ter i personalibus
poenis duplicatis ma być karany.

§. Właściwości i sposoby jej nabycia.

W najdosowniejzych praeiudicjach adhae fca na
renacrami prawa własności nrywane są wy
raz: possessio iure hereditario, proprie
las, dominium, praeiudicium posiadanie
prawem dziedzicznym, własność, państwo.
Ad wyrazów possessio iure hereditario po
scto, re przedmiot własności, a były mi
i relachty przede wszystkim dobra ziem
skie, zwano hereditas, populatio dziedziczo.
Wyraz dominium na oznaczenie prawa
własności latwie ma pochozenie. W dawno
mym prawie publicznym praeiudicium do
minium, iure domini, recumiano wgi praeiudicium
jadowy stężył się do ziem i do sta
stej na niej własności. Wiaze jadowy wroba
starej prawa te przysługowały, zwano je for
nem ziem (dominium hereditarium), która, stężył
się, a stała ziemia, która posiadał.

jego państwowem (dominium), czyli władz-
stwem. To prawo dominii obejmowało ~~nie~~
między innymi opóść władcy fizycznego
nad ziemią i prawa swobodnego dysponowa-
nia nią, nadto prawo przysługujące ludności
na niej osiadłej do pełnienia i ponoszenia
obowiązków publicznych i prawo po-
czepstwa i przysługujące nad nią
sądownictwa. Przepisy te i drugie na-
si jako państwo ziem, nie tylko nie podług
woli swej dysponowali, ale nadto dysponując
nią, przelewali karacem na obywateli
albo niektórych, albo wszystkie prawa swego
odrębnego dominium.

Dysponowała także przedmiotami dominia
i innych gościnnych i takich, które. W niektórych
z kryminalnych nadanie mienia nadane mająt-
li, od wyrażenia przez siebie w aktach wymienio-
nych dominiorum, które pro prawem dominii
dotyczy na nich stężyły (nobis ratione domi-
nii pertinentibus); w drugich podzielać do-
gole nadawcom swe prawa, zachowując je,
nad niektóre z nich na kwat swego państwa
(in signum sui dominii); w innych wreszcie
nadaje dobra z całym swym prawem do-
minii, czyli z całym prawem i użytkami,
jakkie pro w nich stężyły.

Wskazywano naturalnym tych wreszcie było,
że obywateli sławiali z państwa (domi-
nii) ziem nadanych i ludności na nich osi-
adłej, i że ziemie, które bym sposobem po-
bli, przechodziły w ich dominium.

Takie prawa stężyły sobie prywatnej, z
tytułu nadanego pro verum dominium, ob-
jąciniają, społeczne akta, w których
miej Bolesława kr. sławieńskiego i państwo
morskiego z r. 1270, wydany dla rycerzy
Konrada i Piotra, mają, którego król i król
uważają ich za rycerzy i państwo nadaw-
nych im dóbr, oswobodzon ich jako takich
od wszelkich publicznych ciężarów, a

Łodzie się jednak, że postawienie
fundacji przywilejów bagietlowego z r. 1430 nie
było pierwotną formą helmanów malarzów
niepewności. Wskazywano na jej ma-
nowatki barw z r. 1662. Łódź

mówi: „Gastine forer to w ludziach sy-
cerstich do ochoty ochola, gdy z jeinich
anacnych, w potrzebach wojennych wzic-
lych, iadniej nie pdruszcz, konsolacyi. Ale
tego przyzskich wzienioiw, soso nam
forer helmanow pprekulowani beda, kot-
niczom, ktory ich pojmal, odwdzieczac
bedziemy, aby u dwaga ludki ryerstich
nagrade swaja udwila. Amala-kabie
wrelana mnicza i mizkca lat w forer-
stych ukazyjak od niepowyjacioi pole-
brana i na folym, nicolynolich tarta-
we niebo w tym mozei potzeresi, calej rze-
cy pofolitej, a nie samym helmanom byl,
no lub ktory od nich domende, kconeg
mici beda, malarci bedaie fawina.

O rewycrajowem forwie pdrzykcy fudaje
nam wiadomosci Blugore, spowiadajac,
ze ryerstwo fiele hie do nicostych z bity
brzyscedich ryerzy postalo, aby im iuk-
la ius et obsequantiam milikarem ade-
stali malarie im ryerzycow tury, a
mianowicie swaja brwi, ryerzycow, o-
skier, domie.

[wzrosty]

§. Wzrosty forer kwalerionie.

Kwalerionie more sie odnosi do trzech
kategorii wzrosty: a) do wzrosty ~~na~~ beda-
nych pdrka, wlasnosci, b) do skaslu
mitylego, c) do wzrosty nie bedaiej mity-
ja, wlasnosci, lub pdrkioniej.

a) kwalerionie wzrosty mityk nie forwa,
ale nigdy ~~do~~ kwalerionie do kwalerionie for-
wa wlasnosci na kwalerioniej wzrosty,
ustawy malarionie forygnaja kwalerionie
fawne wynagrodzenie na kwalerionie
wzrosty do potaciciela, i tak konia ta-
mitykionie forygnaja kwalerionie i for-
wynagrodzenia na kwalerionie woli
lub domia, statut pdrkioniej for-
i. 1462 podnosi do wynagrodzenia
do 6 gr. od domia, do 3 gr. od

1.
woli lub zdrowy. Kwalifikacje było, jeśli
właściciel jego ma jest wiadomy, winno
być, według statutu warszawskiego z r.
1402 podawione do starosty i w oborze
królewskiej być o niego przedstawiane, a
nie właściciel najdrie. Nie ma być kas
ani kalijane ani sprzedawane pod ka-
rą wynagrodzenia starosty i podzielenia
3 kóp winy przez starostę, lecz ma-
być do śmierci obywatela, co uftala o
dobrego po 2 gr. od domu lub stawy,
a po 1 gr. od zdrowy lub woli.

b. Co do kwalifikacji starosty w ziemie,
nie kamierają uławy polskie szeregów
woli przedanowien i było z dwóch stron
stychając ziemie starosty warszawskiego
z r. 1506 moria wyprawiać uławy
nie starosty przez właściciela ziemie we wła-
stnym gruncie kwalifikacji. Rozumieć
mówić powołana podzielenie kamierają
i grunte szlachectwa mają być kamie-
rowane wraz ze wystąpieniem przytka ni, kto-
reby się dołwicił na tych gruncach podar-
wały i kamierają wszelkie i obna solne.
Przedawanie więc kamierają właścicielowi
grunte miałyby wszelkie przytka na po-
wierzenie ziemie ale i powołane ziemie i
więc i starosty kwalifikacji w gruncie kamie-
rowanym właścicielowi przytkać powołanie. W tym
ber płacić przez starostę likwidacji oborze
starosty na własnym gruncie kwalifikacji przy-
kwać powołanie właścicielowi grunte i powo-
lowanie kas na ziemie gruncie, w połowie
właścicielowi grunte w połowie kwalifikacji.

c. Co do rzeczy przechodzących z rękobych lub
katolickich statków, to uławy ma być nie
kamierają prawa bregowego, moza, które były
przez kamierają właścicielowi bregów przy-
podoty na własność. Kamierają było
uważać, że właściciel katolickich

przedmiotów nie utracat bynajmniej
 prawa własności lokumy. Podpisał Król
 Zygmunt I pła, miastu Gdańsk z r.
 1526 postanawia, że gdyby w skutek wojny
 odjęty jakiegokolwiek przedmioty na brzegi
 miasta wyprężone zostały, mają porzucić
 przed oficerą burgrabiego i magistratu miasta
 tak długo, dopóki się właściciel wyjedzie prze-
 łożeniom nie zgłosi i nie przypomni się o nie.
 Gdyby się w ciągu odpowiedniego czasu wła-
 ściel nie zgłosił, Król wezwani na brzeg
 wyprężone, porządek.

Także samo porządkowanie się znajdujący
 latwie w liście Króla Stefana Batorego
 z r. 1580 do miasta Lubeki pryncym.

Dopiero dwukrotnie sejm warszawski z r.
 1575 wypracował pryncypałową i
 samodzielną, ustanawiając, że punkt
 na polu wojny się nie ma wypracować
 nieobrotowego prawa sfanowania, do
 rozbiły na morze; lecz jeżeli albo po-
 moc żądawą w tem niecierpić nie
 będącym przynosi, sprawiedliwą nad-
 gradą za pracę swoją ma się obrotować.

Co się dotyczy zawłaszczenia porzucanych
 dóbr, zawieszono prawo barłne skarżących
 prawnych następujące postanowienie:
 „Test charakteru na istniała w okolicach
 barłnych wpisana, przez barłnicę i ich na-
 lona, aby barłnicy nie radzieli sobie
 my albo debiny po furszary chadzać, ale
 aby starali się ostatecznie, żeby do-
 stąpił; a tak aby znalazł jakiś rada-
 lek na furszary, któryby był radziomy
 więcej skrocił, niech, może go bezpie-
 cenie dobrać, nie wiadczywszy się jedynym
 barłnicie i to sobie zapisem obrotować.
 Tu istniała miłośność furszarska, że
 ten, kto skrocił czynić furszary na barłowe,
 go nieobrotowywać wolę, i przez

cztery niedziele do dokonienia nie po-
wiedzi, jini tego potrzebego dzieła
stanowczo kamiechat, więc sobie karosze
skodolniechadzi na swoje dorzysie obro-
cie morze.

§. O przybyciu (accessio).

W naturze a) odrywków i uderzenia
(alluvio et avulsio) - b) dępy czy wyspy
(insulae), - c) spławianie koryta czy li-
nieczka (alveus derelictus), - d) przy-
rost i e) przyplutek (pluvialis, seminalis,
fructus).

Co do zmian w prawie posiadania, ista-
nowici, wywołanych zmianami wody,
to rzecz, postanowia słabiej wielkiej:
"Jeżeli rzecz przeloboci między przodkami
" płyną, więc jeżeli się zdarzy, że rzecz sta-
" nowi granicę między przodkami, w ten
" sposób, iż która przodkowi posiada swój
" brzeg owej rzeki, a rzecz dwa wstąpi-
" ła, obroci koryto swe gdzieś indziej, tedy
" pierwszy twój i nadal ma być juna,
" jako że granicę obu przodków, w nim
" będzie obu przodków wody twój będą.
" Jeżeli jednak rzeka koryta rzeki narobi,
" pila w skutek ludzkich zabiegów, nakon-
" ciec nowa ~~gr~~ koryta ma być na granicę
" przodków junażane."

Co do pierwszego i drugiego tego postawo-
wienia, nie pachodzi wątpliwość, jank go
stimać należy. Ale i drugie też
dziś pewne wątpliwości. Pierwszy tak
je stimać, iż rzeka koryta skazaniem
ludzkim narobiła na dobrowolnem
porozumieniu obu z rzeką granicę
zich posiadów. To jest ten odmienny
rodzaj. Gdyby ustanawiać miał
receptę na myśli ^{ten} wypadek, nie-
dobyłby się zgodzie koryta rzeki od-
wracając, nie postępowalby się ludzkie
określeniem, gdzie ma być nowa gra-

nica przeciwko w skutek zmiany do-
 ryba rzeki, gdyż sąsiadzi obmyślają
 zmianę drogi obmyśliliby także i
 wszelkie skutki ze zmianą tą, potocznie.
 Sądzę więc, że ten drugi wypadek ~~każdego~~
 może być również skutkiem natury, to
 jest iż jeden sąsiad zmienia kamień,
 nie bez pozwolenia drugiego drogi
 rzeki, przez co doprowadzi sąsiada, gdyż
 bez pozwolenia sąsiada może drogi
 zmienić, to ten sposób, iż takowe ma-
 swoje własne grunty odcięci, w skutek
 tego czego cały przylegi rzeki już sa-
 menniły przypadek, jako mającemu
 grunty po obu brzegach rzeki. Takie
 podjęcie sąsiada fragnat wido-
 cnie skutki podobne, więc postanowi-
 ci, skoro on z innymi sąsiadami odwró-
 cił, drogi tymczasem będzie granicą, ale
 grunty przez to nowe drogi oddzielony,
 przypadnie sąsiadom nieplanem na
 własności.

[byłoby]

[nowe]

To sąpatowanie moje jestwielką analo-
 giją do tychże edyktów marowieckich,
 którymi widocznie na wzorze edyktów
 skutku wielkiego osnuty, podobnie
 przez samą, myślenie. Edykt edykt
 ten marowiecki nie tylko zgodnie z
 edyktem skutku wielkiego postanowi-
 mia, że w razie powstania drogi re-
 ki jest w skutek istnienia istnienia,
 to nowe drogi ma być jako gra-
 nica obu sąsiadujących dróg, ma-
 ranc, ale ma być, że to nowe do-
 ryba ma należeć po połowie na własność
 obu sąsiadujących właścicieli, a ma-
 być tego całej stare drogi wraz z
 kienią nową drogą oddzielną, ma być
 przez to postanowić jej odcięcie, a to-
 rej drogi rzeki odwrócone zostało.

1.
Jeżeli zaś rzeki i o ile nie powstały iżnane
dłotwicznymi, a i do połowy doszła swego
wraz z brzegami materia do właściwości są,
siadających przednich, to nie może ulegać
względnosci, że namuliska, Dypunkta,
stępy i wyspy materia do tego właściwości
sąsiadującej striedliny, w którego połowie
doszła przedi lub i którego brzegu są ta
kade wykonywały. idąc do potworiska
miec ma się inaczej. Potworisko bowiem
powstaje przez naturalną zmianę brzo-
gu rzeki, a loda zimna nie narusza
granic w myśl skłutia wiślickiego, więc
niektóre potworisko powstaje i nadal
w posiadaniu dawnego właściwości, ale
i nowe doszła przedi jemu w całości nie
własności przypadnie.

Kakula marewickie dowodzą nam,
to formowania sobie na własnym grun-
cie nowego doszła przedi iedle upodobania.
Chociażby, jeżeli przedi przedchodzą
przez kryją striedlinę w ten sposób, że oba
brzegi do jednego i tegoż samego właściwości
materia, w skutek czego i cała przedi w
granicach jego striedliny jego jest własno-
ścią, może on rzekę tę w nowe doszła
wprowadzić i karkowa, po swojej stronie
stronie iedle upodobania wprowadzić
straci, winien jednak rzekę tę przed opu-
szczeniem granic jego striedliny na powrót
do starego wprowadzić doszła.

Co do przypuszczeń jest jestem awybrut
skłutia wiślickiego, który stanowi: iżta,
"namianny, iż gdyby które secefy już
"karkowione" przypadek wyhodować być
"miały, choćby były własne wyhodujące,
"go, potawia byłoby secefy na grun-
"cie powstającego być winna."

Przedtemnie to, która secefy
niekiedy, wywołato kark, iher

[Kasadyne]

88.

W naszym narzecz
pretacyje, jakoby tu chodziło o szereg
na cichym gruncie, któreś się lew,
co je sadzi, a wataś cichym gruncie
dzielić winien.

Atakując jest powołanie bardzo łatwe,
czyli i niejasne, nie wolno mi wstę-
pić o lew, że tu o cichym gruncie mo-
wa; a ta łatwości postawienia
wobec przyznaczenia, iż słusznie pra-
wne, do którego się lew przykłada, jedno; zaś
był cichy i taki powołanie ma, że już
łatwiej pobiera przykazy owożę my-
ślenia. Owi przykazy słusznie widzieli,
co D. III, oraz D. III: D. IV wyrażają nam
te kwestyje. Przykazy Os. III: D. III sta-
da, nad tym przykazyem następujący był
lud: Recedente functione medietas planita-
lionum in area remaneat; zaś przykazy
D. IV słownie był: de plantationibus et
interdione pomerii etc. Powołuje się zatem,
iż on przykazy nie stanowi jakiejś szerszej
ogólniejszej zasady, lecz że po prostu roz-
strzyga kwestyje, jeżeli ~~ma~~ kimś grunc
swoją ofiarować, czy kasadyne może sobie
poczwor, że sadzi kabraci morie? Kwestya
rozstrzyga, iż morie kabraci lew było po-
tężne. Owi z łatwego postanowienia nie
można wyciągać wniosków, iż albo na-
cichym gruncie szereg sadzi, dzieli się
między a wataś cichym gruncie popołowie.
Nie można bowiem o cichym gruncie
sadzić miarę kwiadrant, iż on jest wta-
śnością prawa. Kimś powołanie ofiaro-
wać wynika ze swej roli, ale nie jest to pro-
sta dzielnica; praw bowiem kwiadrant sa-
monownie z gruncie kwiadrant nie może,
a kimś posiadany może sobie gruncie
forelewa drogą ofiarę na swoje prawo
kwiadrant. Tylko więc może kwiadrant
kwiadrantowej wataśności, gdzie kwiadrant

przypada własności użytkownika, a prawo
własności wieczystego. Jeśli więc ten kto
sunde się rozwija, tedy przypadek między
drużbą i prawami jako właścicieli
się dzieli.

Tylko w ten sposób myślimy o tym, że
byłoby statutu, wieś ludzkiego, nie będzie stat
w rzeczywistości z postawieniem innego
arkyduktu tego statutu, który stanowi,
że jeśli kto chce i kasie, która rolę
przebiega, utraci kasie nasienie i po
młodzi darg 15.

Prawo przysposobienia i ogrodu sąsiada, które
określa formę prawa przysposobienia i ogrodu
wieści: "Gdzie dniece ogrody które bliżej
sichie są położone, i chmiel z jednego ogro
du do drugiego przetrasła, a ten go więc pro
si przy sąsiadach, aby swój chmiel przesłał
z jego ogrodu, kamień zaś tego nie uciągnie,
tedy po dojrzewaniu chmielu nie ma już iść
do ogrodu sąsiada z niego dla obediowania
chmielu, lecz zbierać ma chmiel swój z tego,
go jedynie ogrodu i tyle tylko, ile zbierają,
że bez wszelkiego uszkodzenia płotu lub
inniej rzeczy w ogrodzie sąsiada. Tę zaś chmiel
lub w ogrodzie sąsiada przetrasła, tyle go
tenże sąsiad za darmo uciągnie.

Jeżeli gdzieś posadzi drzewa do ogrodu ci,
obcego ponad płot przetrasła, kamień zaś
niez tego ogrodu posadzi tych przetrasła ani
brazie nie może, lecz co samo na ziemi
upadnie to mu wybierać wolno. Jeśli jed
nak drzewa przetrasła się rozrasta, a sąsiad
ze sąsiadkami dopomina się, żeby go o tych
drzewach uciągnął, które mu przesła, tedy się
winien jest to uciągnąć."

§. O prawie przysposobienia przetrasła
drzewami rzeczy, czyli jest tylko
jeden rodzaj, przysposobienie i prawo
przysposobienia każdego drzewa

[wzrost fursowy diolewski 7]

wa na barci. W lasach i fursach di-
lewskich pracali się barłnicy, którzy
jedynym zajęciem było hodowanie fursów
na obrzeczach w tych fursach, co-
optacianiem na rzecz dworu diolewskiego,
co fursowej daniny korwyczej w miódzie
i słodkiej. Wóć kuryczaj było i bar-
ludów morawickich, i chodząc po fu-
sach wyrzucali sobie drzew podatnych
do kadzienia, co jest do urządzania w
nich drzewa na fursach. Wóć bar-
nik drzewo kadzi, i to wyrzucił i pa-
dziat, i w tego drzewa inny barłnik nie
mógł i nie kadzi, gdyż kadzi furscho-
skito w jego wyrażeniu posiadanie.

Zachodzi woli wątpliwość, czy w tym
przypadku można mówić o nabyciu
posiadania fursu wyodrębkowanie re-
czy (*specificatio*); ja sądzę, że tu jest
proste nabycie posiadania fursu ob-
jęcie, a kadzienie drzewa jest tylko
symbolem objętego posiadania, gdyż
drzewo fizycznego objęcia w posia-
danie nie dopuszcza.

§. Co do nabycia własności fursu podanie
(*traditio*), to tu pochodziła różnica po-
między rzeczami ruchomymi a nieruch-
chymi. Ruchoma rzecz fursu wogóle
przechodziła w posiadanie i na własność
nowego właściciela. Nieruchome rzeczy,
które wogóle nie docierały, oddawa-
ne były w posiadanie fursu fursu
przez pośrednictwo pośredniego właściciela
fursu i jego pewnych znaków symboli-
cznych, a następnie fursu urządowe-
niam (*intransmissio, intranslatio*).
Takie znaki symboliczne tradycji i posia-
dania nabywały: wypicie szklanki
wody, objęcie i wogóle fursu lub
zapalenie, wogóle jednej gąsienicy

i. p. Najdawniejszy dowód łaski sym-
 boli i białej posiadamy w prym-
 lejw Henryka Brudackiego w 1208 r.
 kłopotliwym kłopotliwego wydany. Cho-
 wało miastowicie o nabytciu wsi chaci-
 nowa przez Karola syna Berona pol-
 nejowickiego Stefana za 13 mł. Gdy akt
 świąt przyszedł do skutku, polecono Ste-
 fanowi, aby na dowód dokonanej i nie-
 odwołalnej sprzedaży wypis tych wsi,
 jak i innych darów. Kierując się obecnym
 lenni, postanowił haczać na rękawo Ste-
 fana, dawał mu miasto wody fudaci-
 starę ~~z~~ miodu, a on wypis miod-
 len na dowód przeciwno sobie.

[w Dobra ziemie]

Względne uwzględnienie traktowało co-
 pośrednictwem wojnego ziemskiego a
 później przy obecności nadto dwóch świad-
 ków. To uwzględnienie winno być przez wo-
 jnego i wojownika obywateli i publiczną,
 nie a potem do akt ziemskich i innych.

§. Nabytciu własności przez dozwolenie (olui-
 kumilas, praescriptio).

a) Własności prawnej a pociągca by-
 łe prawny i dobra miasta. Wskazywa-
 sce kaducę regota nie czynią wznowienia
 o potrzebie bytów prawdziwego i Dobrego sta-
 ny do nabytciu własności drogą, dawno-
 ści. Zapamiętanie i nieczynią badaczy
 naszych w tej mierze są podzielone. Cho-
 łyma i nie pamiętając przy niektórych
 postanowieniach o dawności każdego z nich,
 kto na tę wątpliwą sprawę wręcić nie-
 są w stanie. Złoto i innych z me-
 których arcybiskupów skłuli wielkiego,
 wiele których przedtem przekazywały
 iu czterech i wzbójnikom nie prze-
 stawiają, że do dawności prawny byt
 był konieczny. Ale z eksponowanych przez
 Archa archiduków nie wypłynął bynaj-
 mniej

(5: 84 węgalski
 Banku)

ustanowienstwo w sobie zawiera być
to by ścieba, wykonanie z tyłu
prawym choć w jednym artykule
wymiarowania.

Również i potrzebie dobrej wiary na
długu przepis ustawy nie zgoda nie
wspomina, że postanowienia statutu
warcholego, które obserwowane w nie,
których miejscach 18 letnia starość co
do dóbr zastawionych do lat 30 przed
nią postać, każda miara potrzeby do
brej wiary do dawności wyprawać nie
można.

Kład też podaje, że polanie przytłucie, że
nawet rzeczy stracone lub gwałtem wydatke, nie
gaja dawności longissimi temporis, jest słusze.
Katastralski, który jest tego zdania co
Heleel, odwołuje się do art. 148 wulg.
Praw. który postanawiającego, że po
schodowany przez strażnicę lub Tobrochwo
na bydło, rzeczach, roślach, w ciągu ro
w, co i na domach i wiejskich w cią
gu lat 2 pod starością w sadzie cry
nie powiniem; po upływie zaś tego sta
tu już tylko wypłacać może, jeśli
świadków posiada. Owi, z tego po
stanowienia nie wynika wcale, że
poszkodowany, jeśli świadków ma, na
dług dawności nie straca prawa do
wypłacania zapłaty o rzeczy stra
cone; tylko to wypływa, że gdy rzecz
czajna dawność wynosi lat trzy a
względnie lat 3 i więcej 3, ustawa
dawała wyjątkowo krótszego przeda
wienia jednego roku i dwóch lat,
jeśli poszkodowany świadków nie ma.
Jeśli więc ustawa po upływie tej kró
tszej dawności już tylko z świadkami
czynić pozwala, to rozumieć łatwa na
leży, że do wypłacenia o rzeczy z

Ładownicy ze swiadkami biegnie swy-
scapia dawnosć lat trzech i miesiąc.

Od dawnosci udowadnia nalez. h. r. fala-
lia, które obywateli, nie rzeczy samej ale
tylko procesu. Tak m. p. o rozstrzygnięciu
sporu przez sąd i przed niedzielnie po-
stać, upada z swą sargą.

To też i skutki fataliów są inne, jak
skutki dawnosci. Teżli ktoś sprawy prze-
gra w skutek podnieciowego karaliu da-
wnosci, przegrat są w rzeczy samej wie-
czyście; w skutek fataliów zaś prze-
grza się tylko proces, ale rzecz sama
nie zostaje im merito dotkniętą wcale.

Co do fataliów tak postanowia postępek
prawny skłócony r. 1011: „Sprawom wrych-
tym udzielnym według statutu albo kuty-
scapia fatalia idla, rok i Gmiedziel; bo jest
jeżeli autor porwański do roku i Gmiedziel nie
kontynuując, ma sprawy bracie. Tędną spra-
wom i rzeczy sądowej, to jest gdy aktor na-
sejnie i na trybunale, w ziemstwie albo gro-
dzie i w innych sądach definitivam sen-
tentiam obwiesza, którego egzekucja w
gradzie przez udprawy prawna, być ma, lat-
nie i do rennicy ziemskiej, do granic przed
urzędem podkomorskim, le wolno do lat-
trech i miesięcy i nieposieraci, bo to równa
się porzuceniu albo kapieni, których da-
wnosć i laty i były miesiąc jest warowana.

§. O skutkach nieudolności dawnosci.

W mocy i daw naskę pływające przedmiot
myślone są od dawnosci:

1) dobra furagone;

2) dobra drzymane w winie na głów
lub na rany, w procesach jaskich kolwici,
w kadłobie, w winach sąlowych lub dli-
gu rączonych.

Co do latich dób postanowiają, ekscpla-
marowienie r. 1576 co naskę pływ.

Gdy albo brzytna albo imię albo cześć
diedzielną czyjego w sumie pieniędzy
głowy zabitej albo ran, albo w porządkach
jakichkolwiek, albo w kartach, wiarach
sądowych, w długach poręczonym, byłoby
to było ce skazania prawa, bądź też do
brakowego podania strony, w sądowej pos-
sesji nigdy nie idzie dawności pieniędzy.
Ale kiedybykolwiek przedzielnego imienia
chciały sumę głowy albo ran, albo porę-
czeń, kartach, wiarach sądowych albo
długach poręczonego kaptacie i dołżyci posse-
sowi, powinien tenkto possessor pieniędzy
sądowe swe wnieść do posesji imienia
poręczonego przedzielnemu wstąpieniu albo
prawo od niego mającemu udzielić, a jeżeli
poręczony, poręczyci, z dożemstwem, dług
i posesji podanie, w aktach oficjalnych, sta-
nowac i wpiąć powinien, byle tylko bardziej
posesji w aktach pieniędzych albo doko-
nychkolwiek innych i listach poręczonych no-
wa jaka pudenlyczna pewna była.

Tak ma być uważano także o posagu
białychogłów na imieniu przedzielnem ca-
piącym albo imieniu regota prosto w po-
sagu przez braci sióstr swoim danym, które
prawa przedzielnego w imieniu sprawdzić
i w imieniu mającemu nie mają i kto
re kapisy wiceniści od braci swej albo od
rodziców swych jako od przedzielnego wsta-
nych nie mają, w którymto imieniu
nie idzie przestępstwa pieniędzy, ale raczej
ce bliski, albo mający prawo do nich
mabyte, posag kapitałowy sióstr albo
ich potomkom, mogą one imię wytki-
nąć ce wszelkiego kapitu, któryby jedno
posagowe imię albo wzmiankę miał i
zawieść w sobie. A jeżeliby regota dwa imię,
ma była białogłowie regota przez braci
w posesji stanu i fructona, kadnej

inmiannik' nie czyniąc o sumie porogu, byłoby na nich w owym imieniu nie prawo
średniego nie należało, tedy przez u
realizacji na obywateli ziemskich postawy
zaczynana i powinna być ma, według starego
go wyrocznia ziemskiego. A to po urzęd
stwierdzeniu, powinnien dacie i kaptacie autor.

3) Dobra kapitału sposobem wyder
kowania. Co do latich doli stanowi
lat statutu Jana Albrechta r. 1496
jako i konstytyucja sejmiku koronacyjnego
r. 1588, iż łowienie nie podlegają do
wzięcia nawet longissimi temporis, lecz
zawrze są na stałe.

4) Dobra skarbowe w pułkownictwie sto
łowe szlacheckie nieprawnie przez przy
watkach posiadane, i nawrotem

5) Dobra prywatne, w ogólności statutu
zob. o doli słowach niealicyzacji,
przez starb szlacheckich rozjęte.

Wierzyli, że r. 1440 podawano
z Uładysław III doli do wielkomasztro
szlacheckiego należącego państwa w części ani
w całości nie obciążać i nie karawiać,
lecz je wolne i nieobciążone utrzymać.
Podobnie podawano, że r. 1440 do
Maximilian Jagiellończyk r. 1440 co do
ziemi państwa i doli. W r. 1440
frankijskich biskupów szlacheckich w r. 1440
statut króla Aleksandra r. 1505 co
do wszystkich doli szlacheckich postanowi
ł, iż na przyszłość żadne doli doli
szlacheckie nie mają być karawione, chyba
za ich wadliwość, sejmiki nie potrafiły w r. 1505
polubić, a doli się w r. 1505 inaczej na kar
wie. Dobra szlacheckie sumy jadach poręczyć,
sumy wypierzone i części utrzymać. W r. 1505
doli szlacheckich frankijskich postanowien
karawili konstytyucja r. 1562, 1581
i 1588 niewinnych doli szlacheckich

27 11 1891.

z wyłączeniem wszelkiej dawności. Też
same konstytucje stanowiły nawrót
relacji państwa z wyłączeniem wszel-
kiej dawności rewindykowania landów
dóbr, które bezprawnie na starb zostały
zabrane.

6) Prawo wsi przy rewindykacji dóbr
szlacheckich z mocy poniesionych konsty-
tucyj rozumie się, że, iż domniemy
dla, który na tych dobrach ubezpieczone,
które w drodze dziedziczenia spadkowego obry-
wał, tedy konstytucja, która została z r.
1562 katedrała dla podrymowania prawa
dochodzenia swej dziedziczy w górnym
dziale, przez konstytucję radua nie-
mieć nie może.

7) Dobra diecezjalne miały przez dosto-
ty i klaszory bez pozwolenia sejmów. Kon-
stytucja sejmów warszawskiego z r. 1635,
sejmów elekcyjnego z r. 1669 i sejmów war-
szawskiego z r. 1768 zabroniły aliena-
wania dóbr szlacheckich na rzecz dosto-
tów i klaszorów bez pozwolenia stanów
wielkopolskiej, a to sąb młliłake. Sta-
nowiło przede w rewindykacji dóbr landów
nie miało miejsca.

8) Dobra diecezjalne tak zwane parochi-
alne. Konstytucja sejmów doradczyego z
r. 1588 zabroniła w ogóle alienacji wszel-
kich dóbr diecezjalnych, ale konstytucja
z r. 1633 zabroniła szlachcie dawność lat
60 do rewindykacji dóbr swych, któreś
wbrew prawu istniały, chyba gdyby
w odwołanych aktach podawało było wy-
knie przesłanie się dawności. Z tego
postanowienia wynikało, że parochi-
alne parochie, to jest parochie tak
zwane parochialne wraz z diecezjami, które
prze rewindykowane być nie mogły.

9) Prizysiężne diecezjalne. Co do tych

nie ma wprawdzie żadnej donosy „
cy“, która by wyrażnie stanowiła, iż
obierający nie ulegają przedawnieniu.
Wszelako wiadomości świadczą o stałym
wzrostu polskiej w tego mniemania.

10). Co do słów de iudicibus nabytch,
jeśli nabywca w takowej urzędownie poro-
żany nie został, nie biegnie żadna da-
wność. W tej mierze sławimy edykta
marowieckie z r. 1576: „Młodych ludzi
na dobra nowem prawem albo byłym
nabyte, nie miał wzięcia, do uszga-
dzenia ich, wzięcia, od roku 1531, cho-
ciażby te dobra istnieć chciały: przys-
tać, kiedy im nie biegnie przedawnienie
dawności, która w onych dobrach, które
krowy mogą być wykupione, jeżeli były
zastawione.“

§. O skutkach dawności powierających
lub dawności przerywających.

1. chatołstwo. Co fudor or małolek-
nie biegnie dawność, postanowiły to już
nawet arcybiskupi statutu wiślickiego zjed-
notliwych statutu piotrowskiego z r.
1347. wiadomości stawać się. 24 v. B.
B. iż jeśli małolekowni po śmierci upa-
mniejszono, zostanie przez tego dożył, a
kiedy gdy przyszedł do lat rozprawy, może
sądzić, chociażby przyszedł do lat rozprawy;
w dawności nie może im być przeciwno;
chybały doprostać do lat przez odpowiedni
czas działac, sądować, pamiętać; z r. 114 v. B.
probowania, iż jeśli niekiedy po-
różani są do sądu w sprawach przed-
wziętych lub jakichkolwiek innych, co
do których a powódni interwencji nie
nie w spór rozpoczynać się nie mogą,
sędzia winien pamiętać sprawę a do-
dajcie onych do lat wtasciwych.
Ciedy po upływie tych lat niekiedy

niektórzy wstąpiwszy w spór im wyłoczono,
my, nie będą, mogli bronić się dłużej,
ściągając z powodu upływu lat, podlegałoby
rychła sprawa z polskimi, z tego powodu,
stawać była, lecz będą, mogli tylko te la-
ba dawności na swoją stronę "policzyć",
jakiś upływający już były w chwili, kiedy
poraz pierwszy przed sądem sądowani ro-
stali. Art. 125 u. B. przepisuje,
że jeżeli przedmiot dobra przedtępnego ma to,
lecz nie podlega ich niekiedy sprzedaw-
liw w inny sposób, jeżeli, niekiedy przez
średnicy do lat następności, alienacji
bardzo, nieważnie mogą, a każda
dawność nie będzie mogła im być przeci-
wną.

Przekazanie tych, wynika, że wprawdzie
przeciw niektórym nie będzie dawność, ale le-
żący na niej mogą, liczyć lat sześć, nie-
leżący w dawności na swoją stronę.

2. Nieobecność. Skąd wiemy, że po-
stawiana, iż przeciw tym, którzy są
w niewoli karnej, każda rzecz nie
będzie dawność, a skąd możemy, że
z r. 1435 dawała prawo, w sprawie
sprawy sądowej przeciw tym, którzy w
sprawach rzeczypospolitej nie są obecni
w kraju. Co do nieobecnych w kraju,
którzy w celach państwa, po granicy prze-
bywają, to wprawdzie postanowienie
króla Stefana z r. 1576 umożliwia ich
zobowiązanie do stawienia się do postę-
pnego miśnienia sądowego, powołanego,
lecz im raczej nie ma na wyprawie
przez osoby sądowe polecało. Trudno
więc stać, ponieważ, że przeciw
każdemu nieobecny nie będzie dawność.

3. Wojny, rzeczypospolite miśnienia i
na mieszkanie. Postanowienie skąd wiemy,
z art. 42 i 43 u. B. że

jażto parady, że wielka dawność" bieżnia tylko pod
 czas zgody i pokoju; natomiast pod
 czas wojny lub zamieszek każda da-
 wność" miejsca mieć nie może.

4) Czas bezrolności. Mousylucyjs-
 zymu z lat 1573, 1576, 1586 i 1588
 postanowiły miary, że po plnia zima
 karłowatego drzewa, ai w rok po doroznaci
 jego następny każda dawność" ani fakalia
 nikomu biedy nie mają.

5) Powietrze. Mousylucyjs z r. 1589 prze-
 stawiła prawo dawności i fakaliów bie-
 guca z powodu interregnum, dla tego
 powietrze jeszcze o rok jeden.

§. Przepisy surowe lub przerywające
przedawnienie.

Wszystko prawo słabił wielkiego prawa
 wyłączone przed rokiem przerywać przeda-
 wnienie; wszystko jednak z bieżnią czasu
 w krycej, że nawet manifest w ob-
 gach sądownych kapitan, chociaż przez
 ponowne nie przerywały ro-
 wnice przedawnienie. Jeśli po manifest-
 nie nastąpił proces, lub sąd wyro-
 dzający przedawnienie, posiadacz ro-
 przynac musiał na nowo dawność

§. Uprawy czasu potrzebny do dawności.

Uprawy czasu jedy potrzebny jest do
 nabycia prawa drugiego, dawności jest w
 dawności prawie posiadacza wielce poro-
 ibly. Także prawo na ma następujące
 dawności, a najdrożej
 przynajac:

1) dawność" plni brzech. W tej mierze
 postanowia słabił piotrowski z r. 1347.
 Wskazywał stawce albo niewieści kam-
 ęż albo wstaw na drodze na folu w le-
 sie, we wsi albo w domu gwałt ucyński w
 silestem, a skienica albo niewiasta
 gwałt ucyński jeśli w trzy dni do

na bliźszej wsi przyrodziny albo we wsi b. n.
 słabo, kto więc małym wolać będzie pszczołę
 albo tularę, iż jej niegwałtem. Byłoby tożniewo,
 a ponieważ wolała na niej jaćw. b. d.
 wolać a takim przywieść, że tak było,
 na Tarcie ~~na~~ wolać i przyjaćw. i s. l. o. n. j. k. n.
 do wsi b. n. na b. n.

2). Dwutygodniowa dawność cyklicznej
Bawłkii, a po nim Klebel, skłonił
tę inwalidę niezdolną do pracy
znowu sobie używać, wznawiając
Na uzasadnienie tej dawności powołując się
na Bawłkii i Klebel na art. 56
Zakładu wileńskiego Dr. B. Chojniński
nieużytki ten ma zgoda o Złagodnie
tej dawności nie mówi. Dostrzegając
byłoby braku następnie: „Kłopotliwy”
„Kłopotliwy” na chacie, że mi jako frakcji
„w domu” kłopotliwy z powodu
„drugi” wygodnie, chacie mi naładowa
„domu” tego kłopotliwego powrócić. Na to cha
„ciej” odpisał, że w dobrej mierze używał do
„mi”, żaby swego własnego i nie wie
„by” się ta choroba domowi wzięta. Chacie
„nie” pisał, że chacie na domu frakcji
„Złagodnie” w spoczynku frakcji i mi
„ma” go radnej roboty; a jeżeli dom w
„ciągu” tego czasu nie wyzdrowiał, mają
„się” o niego obaj dobrodziejnie zgodzić.
Termin dwutygodniowy jest to mi na
„znaczone” myślenie było do przed
„nia” się, czy owa choroba domowi jest
„wzrostem” chorobą lub że było prze
„mijającą” chorobą, ale dawności zgoda
„użytki” on w sobie nie powie.

1) Stawuński jednoroczna do postrzeli, ma
mańców pbięgłego dmięcia. W tej mierze
a. stałut froschawski r. r. 1347 postawo-
wot, że jeżeli dmięć ber. winy fana swe-
go z grzeczności pbięgnie, ciadnych praw
nie małyma, dopuści fana jego mię,

sce jego przebywania nie jest wiadomem.
 Rece jeśli jest wiadomem, a prawu nie
 już rodu z tego pociągłego imienia są
 dowiedzieć czynić paniech, już mu nie
 cej do tego prawo stwóżyć nie będzie.

b. Także jednoroczna, dawniejsza przepis
 lewica statutów przedawców do foru
 mania roboty wymiarych z powodu do
 ściąg bytów lub innych rzeczy pominię
 tych; a statut wiślicki odwołany o do
~~zobacz~~ dracie, jeśli tak obwiniony
 jak i podrywany w jednej miejscach
 parafii.

c. Jednoroczny termin marnocząty udocepha
 marowickie, wykupem prawem, a po
 siadania do wykupienia drzew lub
 jego namieszanie przedłożonego na to
 być gwałtu, aby w drodze rychłego postę
 powania z pominięciem wyjątkowej drogi
 prawa mógł być prawem w posiadaniu
 nie wykupili doświadczenia.

d. Zakazanie przynależności na dobra drożewskie
 w ciągu jednego roku, należało zapisać
 kawał; po upływie roku już mu dowód
 egibny ani renowacja pozostawionej li
 stki nie była, wedle statutu króla Ale
 ksandra z r. 1505 pozwolona.

e. Statut króla Władysława z r. 1496 po
 stawia, że wsiady dokonane z potrzeby
 w drągach grodzkich, winny być w ciągu
 jednego roku pod nieważnością do
 usunięcia ziemskich prewencji. To postę
 powanie wyszło królowi z użycia, gdy
 Konstantyn z r. 1508 król, w którym
 grodzkim wiekrystosie przegrana, po
 stawa.

5. Dawniejsze jednego roku i 6 priestieb.

a. Statut króla Aleksandra z r. 1505
 stawia, że jeśli kochanek wyłoczy
 forem, a następnie forem roku 6 nie
 dróg milery, chłopi i forem na

notach nie płacił się, powód utraci
sprawy, o którą prosił.

b. Według Komisyj z r. 1540, najpóźniej
nie dane mają być do walor do jedne
go roku i tygodni, w których czasie do
woli ziemskich lub grodzkich komisji lub
przed szlacheckim sejmkiem być powinny. Na czele
traci walor. (r. 1576)

c. Dysepla marowicki i marnacki leś-
niów podzielił: części między do wykończenia
wreclskich szereg kryminalnych chłopi
nawet i recykli i zimni; po upływie
tego terminu powołani już byli przed
szlacheckim sejmkiem w sprawie winien.

6) Dawność dwóch lat.

a. Dwa lata stanowiły dawność, jeżeli
ktoś otrzymał posiadłość przez wykupienie
na swoim gruncie i przez dwa lata swo-
je z przodu tego pola pobierał, we-
dle postanowień statutu wiślickiego.

b. Tęże statut wiślicki postanawia,
że jeżeli ktoś dopuścił naruszenia przez
lat na kapitale przez lat dwa, niepo-
rywając więcej czasu swego ani o procenta
ani o kapitał, tedy narastające dalsze
procenta ponad lat dwa przepadają.

c. O domie i wieścy szlacheckie
marowicki statut piotrowski z r. 1347
termin do dochodzenia lat dwóch, a
statut wiślicki także termin do dochod-
zenia szlacheckich z szlacheckich wyników,
jeżeli ktoś obwiniony jest i postawiony
w różnych miejscach parafijach.

7) Dawność trzech lat.

a. Także dawność przepisuje statut piot-
rowski z r. 1347 w sprawach o szereg
główny.

b. Dysepla województwa marowickiego
z r. 1576 przewiduje dyktand wreclskich,
szlacheckich i powiatów przepolitych na lat
trzy według wyroczni marnackiej.

c. Meoile statutu marwieskich jest
 dloś forte lat trzy i pięć innego dnia,
 mia i marwieska, jak wstano, które
 mi na chacie rozdane, zostało, łaci
 mógł już pod tem marwieskiem rozprawach
 i innych dokumentach być wymieniany.
 pl. Meoile skonsultował z 1540 mógł
 także zachować kopie z rejestru
 hanowerskiego tylko w ciągu lat trzech; po
 upływie tego czasu już tylko w drodze
 wyjątkowego sporu mógł przeciw czemuś
 straszyć.

8) Dawność lat trzech i 3 miesięcy.

a. W ciągu trzech lat i trzech miesięcy
 przedawano prawo przypomnienia się
 o niewłaściwości ziemskich przetrwałości
 który ja forte ten czas sprawnie posiadał,
 jeśli to posiadanie nie było z kłótni ka-
 sławu. W tym też czasie przedawano
 także prawo bliższości obywateli i prawo
 bliższości wiejskiej. Takie postanowienie
 statutu wiślickiego i pruberskiego, oraz także
 ta marwieska.

b. Też panna wysłana forte ofiarowa
 ka, może i tylko częściowo wyposzczona,
 w ciągu lat trzech i trzech miesięcy o re-
 szę majątku przypomnieć się panibela,
 łaci ładowy dawności, w myśl sta-
 tutu wiślickiego.

c. W myśl tego statutu jest dloś forte
 sławny straszyć i obywateli dloś
 innego czasu, w ciągu lat 3 i mie-
 sicy 3 się nie zapomni, choćby nabywa re-
 szę czasu nie mógł, sprzedaż z
 powodu dawności cofnąć nie może.

pl. Meoile tego statutu straszyć dloś dloś
 innych postanowien między braci, lub dloś
 innych, choćby do wiadomości straszyć
 domieszczy nie był, po latach 3 i 3 mie-
 sicach już więcej nieważnym być
 nie może.

2. Niewskazyje o granicę między sąsiedniemi
dawni a nowonabytymi, które, jeżeli są sąsiedniemi,
określone i wprowadzone przez nowonabytych
francuzów w ich własności, dla odpo-
wiedzi im granicę a jeżeli francuzi lat trzy
i miesiąc krzyżem i krzyżem, nielegalnie dawno
według postanowień statutu warańskiego.

9. Dawność lat trziesięciu.

Ta dawność służyła według statutu wsiel-
skiego tylko wolowom, które wnoszą to
nie prawo do jakichś dóbr drewnianych
lądów z których przysięgi lądów z innego
byłoby, prawo to w ciągu lat 6 przed da-
wnością wykonac było winno.

10. Dawność lat dwadzieciu.

a. Analogicznie do poprzedniego postan-
owienia dawność ta służyła tylko temu
zobowiązaniu w tych samych sprawach jak
powyż. Wnoszący to postanowienie statut
b. opublikowany z r. 1474 rozporządzając
i jeżeli osoba wydająca postanowienie państwa
opiera na prawie z przysięgi lat 10 mieć może
być, tedy po śmierci opiera w skutek do-
wodu żadnego prawa do spowodu jego
pretenlować nie może.

b. O Niewskazyje albo powoływanie osób duchow-
nych, ratione proveniuntium et iudicialium
ex beneficiis illis provenientium, wnoszący
niewskazyje regim warańskiego z r. 1507
dawność lat dwadzieciu.

11. Dawność lat dwadzieciu.

Ta dawność postanowił statut prab-
owski z r. 1519 dla mniżej do win-
dykacji dóbr ziemskich. Chodzi o ra-
cję od dnia napisanej profesji.

12. Dawność lat trzydziestu.

W tym terminie przedawniały według
statutów wsielkiego i warańskiego dobra w
zakazie dane, jeżeli właściciel wnoszący
nie wnieśli do ponawiania protestacji.

7
dawność rymu dawnością przedkła (olii,
lūnitas castrens, librorum castrensiūm).
odpowiednią ona była naliwie spraw male-
kości do sądu i między skaroty, do forte-
skęptu in recenti i do kłasy possessoryjnych.
Tęto ko porożem dawności fatalidw;

2) dawność brzech lat i brzech mieięcy; by-
ta, inuarian; co dawność longi temporis. O-
nacza się lei do jtraly praw wojnięjnych,
praw preeymistych; nawet wstaności dnieki-
stwa, a po ugle; preey materiały pod rozpo-
znawie sądu pieuszych. K tego lei kapewne
prawoli kwata się pnoio przedewregalkiem
dawności pieuscha (diuturnitas terrestri);

3) dawność lat 15, która się nawet kasta-
wna dżepina firmoliwie przedawniata, była
leoty inuarian; co dawność longissimi tem-
poris, i lat jękkre widowna w jednym ar-
tykule statutu wiśkiego; pnieuio no ję
jednok pweenie na dawności brędkieśtole-
tnia. Narwa longissimi temporis widoczny
jest w monetykij; r. 1588;

4) dawność niepaniętna, diuturnitas
possessionis, cuius contrariū memoria non
exiit. O kaciej dawności są wyprawe-
wumianci w dokumentach z lat 1351 i 1364.

Wprowi tych pwyrazjnych dawności, są
jękkre dawności nadkwyrazne, wyjątkowe,
mające dla szczególnych powadów bieg sta-
w przedkłaony; jak n. p. stęćiolecia dla
wności dla wdów, dniećiolecia dla me-
katek, dwięćiolecia dla mniwreł, lei-
da lei była dwięćiolecia dawność lichwy ręj
dawności, kradzieży kłoni i t. d.

Wspomniei kii jękkre materij o osobnej
przedkwyrazji w sprawach meholowych. Ogło-
żone monetykij; r. 1775 prawo meholo-
we ustanawia następnące nadkwyrazne pre-
skrypcji, pnieuio:

a) mehol wstany w kłaji wydany;
lykno na rok jękkre wydany kłaji mehol;

wydany na czas stłuszy nad 12 miesięcy
braci prawo wezłowe; był tylko jako ka-
la regna pacylany;

b) wezłel wstany z a. gruncie wydany, do
lat stłuch moc swoją wezłową zachowywał;

c) wezłel brany, gdy nie był w ruz,
opuścił miesiąc po terminie protestowania, bra-
cił moc wezłową;

d) regres czynący do indokanta miał pre-
stypczyjś jednego miesiąca i ka. stłuchem
indokantaryjścowi stłuszyta;

e) regres czynący do branta z wezłem
protestowanym, miał pre-stypczyjś 6 miesięcy;

28/11 1891.

§. Prawach szczególnych do stłuchowania przywłaszczonych.

1). Prawa stłuchowania względem swoich pod-
danych. Stłuchali tu następujące prawa:

a) najniższa stłucha sądowna i policyjna
nad poddanymi;

b) prawo karcymania na gruncie lychie
poddanych, ośrodki wypadków w stłuchie por-
miedziach, oraz prawo poruczenia stłuchowi;

c) prawo stłuchania w głośnieczkach ka. ka-
batego lub oraniowego poddanego, jako też w-
grywnach ka. stłuchów poddani;

d) prawo karcymowania w sądach lychie
poddanych i wyłaczania sporu ka. mił;

e) prawo do stłuchowania po poddanych bezpo-
stannie i bez bliższych stłuchów ruznych;

f) prawo stłuchowania 1/10 części spadku kłusko-
stłuchu, w jego dobrach ruznych i stłuchów.

2). Prawo stłuchów.

a. Stłuch na gruncie ruzny był ka. gruncie,
ma, ruzni stłuchany. Stłuch stłuch, nie było
wolno na stłuchym gruncie stłuchów stłuchów,
ale stłuch stłuch na stłuchym gruncie by-
ło dozwolone. W stłuch stłuch stłuch stłuch
stłuch, i stłuch stłuch stłuch, stłuch albo stłuch,
da stłuch stłuch stłuch, lub stłuch stłuch
stłuch stłuch, stłuch stłuch stłuch stłuch ka.

zmniejszyć i płacić kary winy. Wauslytś „
cyje z r. 1557 zabroniły wybiegania lipek
miedzych pod karą 10 mł i furszaci je na
karaty. Wauslytś z r. 1575 zabroniły
ścigać swego własnego pierwa na ciotrym
gruncie. W przywilejach łodacy wsi na pro-
wie pieńniczkim nie wadło prawo łowów
nadawane bywało sółtysom.

b. Wauslytś łow pierwskich sturżyło łow-
ce wyłączenie prawa rybołówstwa na przedach-
fryndabnych forcie ich dobra przejętych w
w całości, zaś na przedach granicznych do-
łowy łowcy, oraz na stawach i jeziorach
w własnych dobrach istniejących. Nawet we-
dach szlacheckich sturżyło prawo rybołówstwa
własności łow nad brzeżnych, w szczególności z kien
ograniczenia, iż mł łowcy rybołówstwa
prawa rybołówstwa nie wolno na tych prze-
dach robić ław i jarów, któreby wolno, że
głędz na łaskowych ławowały.

c. Prawo łowienia łobów należało od
najdawniejszych czasów wyłączenie do pro-
warych przywilejów.

3) Prawo łowienia.

Prawo łowienia należało pierwotnie na-
wincz do przywilejów monarchów. Cesarz
Baty wyłączały przywilej dla górników,
dawała im poszukiwanie srebra, złota i
innych kruszców oraz soli nie tylko na gruntach
w dobrach szlacheckich, ale także w dobrach
duchownych i rycerskich. W królestwie
szlachta wyłączała sobie prawo swojej sferze
uprawnień, i ten przywilej monarchy przy-
właszczyła sobie. Wauslytś z r. 1576 już
wyraźnie przyznało szlachcie prawo do wciel-
nia łowców i łowców, którzy się na
ich gruncach łowowały.

4) Prawo przepinania i prawo młynowe.
Prawo przepinania obejmowało prawo wy-
brania brzońców, mianowicie piwa i miodu
płynięć także wódki, i wyłączenie prawa

sprowadzania barokowych w obrębie własnych
dóbr na sprowadzanie barokowych i innych
własnych budowlanych. Pierwszą uchwałą, o której
mowa, prawo sprowadzania, jest statut Jana Albrech-
ta z r. 1496. Statut ten postanowił, iż powie-
nowi między innymi starostowie zmuszali do spwa-
dowania jada i selachy, idły do swoich sta-
rem pobierali piwo z miast i okolic, więc
statut ten to nadzwyczajne i postanowienie, że sta-
demu poddaniem i okolicznościom starym prawo
pobierania piwa i innych trunków z ich miast
było podobne. Z biegiem czasu zaczęło
się zmieniać, że niektórzy tylko mieli prawo do
wyprodu i wyprzedaży trunków w swojej wsi, i
że mogą przynieść swoich poddanych do po-
bierania trunków tylko z starosty i starosty.

1) Prawo mył i cet.

5) Właścicielom dóbr ziemskich i miastem
ord. starym z dawna prawo pobierania kar-
gowego, z łazgów w łychie i w łachach
odbiwanych, prawo pobierania mył na drogach
i mostach oraz prawo pobierania mostowego
i grobelnego, przy czym jednak obowiązek
utrzymywania tych przedmiotów na nich cię-
żył. Dotyczyły one z lat 1710 i 1717. Po-
tężone to było prawo. Łachy cet. były to, zacho-
wując tylko te, które dotyczyły one i które
dobre zostały.

§ 2. O granicach i rozgraniczeniu.

6.) O granicach i rozgraniczeniu.

Do prawa mył i cet. wchodziło z prawem
własności i należało do tego prawa po-
bierania granic i okoliczności budowlanych. Bar-
de dobra ziemskie posiadały swe granice
cegi w wiekach średnich. Wzajemnie spo-
rów powstawały te granice i nie było
nie jest wiadomo. Właścicielom na ich
budowlanych bywały dobre ziemskie, ale
nie były w wiekach średnich istniały,
nie mają żadnych aktów, obowiązków.

nam w tej mierze stanowiły jaskółki,
miej skądś. Poziadamy wpraw-
dzie w kółko naszą dokumentację
kwatera a pierwszej połowy III wie-
ku, gdzie jest wiadomość o nazwa-
nie granic przez obejście druzia
(circuitio principis), ale obejście gra-
nic przez druzia nie mógł być in-
ne niż pierwotną formę ustanowie-
nia granic. Całe życie druzia nie sta-
łyby na porzucenie tej potrzeby ka-
dziej: przeto, o ile z dokumentów sądzić
można obejście granic przez druzia
miało kwatera wtedy miejsce, jeśli
druzia różne, a obce kreśli i grunty;
które istniały odrębnie, przy nado-
wie ich jaskółki druzia lub dla-
skorowi na przeg, toż jest w jedną
miej, w jedną obejście, i wtedy obcho-
dzić ze świadkami i nazwać gra-
nice tak przez pół utworzonych druzi,
aby sąsiedzi wiedzieli, jak daleko
do granic sięga.

Ładuje się, że granice przędyncech
druz kwatera tworzyły się pierw-
tynie same, i to przez nie wyrażonego
porozumienia się sąsiedzi i druzi
a tylko w ten sposób, że darczy pier-
wotny wadunek był do tak daleko
skorzystał a okracającego go lasu
był w ich chowie była bądź cho-
mu przetrwał, jak daleko mu to do go-
dnem było. Wzrostcie wolał on do-
wiedzieć a tych przetrwań leżących,
które były bliżej połowione jego osie-
lla, jak z dalszych, że samo robót
jego sąsiad, a że pierwotne wadun-
stwo było bardzo wadnie, i stan-
u d szam daleko był połowiony, to obaj
sąsiedzi mogli zupełnie swobodnie

korzystać z przedkierującego ich la-
su bez potrzeby wejścia z sobą w
zajazd helmicki Holmę i z bezkornie-
stwie wytykania granic. W miarę
jednemu porządkowi się dożyć, w
miarę porządkowania się przedsię-
wzięci przedliść w ludne wsady, w
miarę porządkowania się bydła, co za-
bardziej porządkowano się pro lesie z
obu stron, przyczemśi urodzila chwi-
la, że się bydło obu sąsiadów gęściej
w lesie zbliżyło do siebie. To miejsce
inwazyi dobrowolnie bez umowy za-
granic, któregoś kowca z sąsiadów nie
przedkierował z swym bydłem, aby nie
wchodzić na cudzą grunt. Wtedy za-
chorymśi tego z naczyń liście takich
słod ujednolicono wstępną i nado-
no je ryceńskimi, już granice istniały,
a wsady porządkowały się w dobra ryce-
nie były przedkierować. Choć już w sie-
dniach wiekach o formowaniu granic
nie nie słyszemy.

(zamykaniem i już
kawałcem porządkowania)

Nad się porządkowało ustanowienie
wsielisk na kmiarę granic, w razie
jeżeli woda formowała granice dwóch so-
siedztwa, a kmiarę swoje było było
własną siłą, bądź w skutek ustanowienia
cła, bądź już na inną miarę
ści, gdzie o pieniądzu była mowa, już
tęże było. To przedkierowanie było jedne
porządkowanie innych ustaw, które
ustalenie granic było porządkowaniem
dobrych. Tak stało się w czasie porzą-
dkowania, że jeżeli jest spór o granice,
to ta strona, która inwazyi lepsze
znała granice, jak n.p. Kopce w lesie,
był porządkowaniem tych, iż wady były
korzyść się na drzewach, nie było do
stawiać dopuszczona; jeżeli zaś kowca

skłona wybitniej szły mi obawę pwa-
sków, tedy powód z świadkami ma być
do sławdy dopuśczone. Tenże sam ska-
łut porządkiem, iż śród sprzedawca
obawę nabywcy sprzedawcy śródkiem,
mają być zarobki przez ważnego kwotami,
aby byli lemmi obecnymi; gdyby oboli obecnymi
być nie śródki a przez ^{był} przez 3 lata i 3 me-
sące umiłoweli, już więcej nabywcy z ty-
łut granic śródki śródki formidować
nie mogą.

Przewyższając poprzednim ~~zaw~~ r. r. 1422
przewyższając, że przedmiotem kartumenu
zależającym przewyższającym granicę r. r.
zobowiązani, dobrami, któreś się, że
słabo się, gdzieś będzie. Przewyższając, że
może przewyższając przewyższając
r. r. 1430, przewyższając r. r. 1433, przewyższając
r. r. 1454 i przewyższając r. r. 1496.

Przeprowadzanie takich rozgraniczeń
powinno stać się przedmiotem r. 1454
podkomorzym z dwoma dostojnikami, a
stać się przedmiotem r. 1495 tak by spra-
wę bliżej określić. Król rozkazał więc,
mianować na rozgraniczenie dwóch jego od-
danych dworów, pozwoli i wyśle koni-
sarzy z dwój rękami, mianowicie z dostoj-
nikami i z urzędników z komornikami,
których starosta lub dzierżawca dwóch
podkomorzych będzie. Komisarze ci mają
z obu stron stron wyznaczyć starce i wie-
dzieć ich przez granice powiatów, a gdy-
by się starce nie zgodzili, mają postać
się według własnego uznania, a gdyby
się sami komisarze w zdaniach nie zgodza-
li, międzywoi rozstrzygnąć. Tenże stać się
mianować podkomorzym i urzędnikami
wraz z komornikami także z miastem
wyznaczenia granic, a sądzić przed
nim, 14 maj, gdyby podkomorzy nie poje-
li rozgraniczenie bez zgody stron ad-
wokat.

1. *Thymus* *serpyllifolius*
 2. *Thymus* *serpyllifolius*
 3. *Thymus* *serpyllifolius*
 4. *Thymus* *serpyllifolius*
 5. *Thymus* *serpyllifolius*
 6. *Thymus* *serpyllifolius*
 7. *Thymus* *serpyllifolius*
 8. *Thymus* *serpyllifolius*
 9. *Thymus* *serpyllifolius*
 10. *Thymus* *serpyllifolius*

Postępowi sądowy Trybunału I z r. 1523
 nowicra dółka ardybuców, regulujących
 proces graniczny. Wezle tych ardybuców
 ten, kto chce przeprowadzić granicę,
 winien przede wszystkim zaprowadzić
 siadła swego przed sądem ziemskim. Jeśli
 pozwany na pierwszym terminie nie stanie,
 podzieli się racjonalnie, jeśli i na drugim
 nie stanie, przegra sprawę a powód wykre-
 szyć. Jeśli wyrokiem jada się powód do
 urzędu poddomowskiego, który naruczy
 termin do syfania granic i na każdą
 obiedwie strony zawezwie. Bez względu
 czy pozwany na termin ten się stawi lub
 nie, powód ma prawo na tym terminie
 prowadzić granicę i wypracować do swej
 swego imienia, bez względu na jakichkolwiek
 innych parcie pozwanych, na dokumentach,
 jakieby przedłożył, lub na kuadzi grani-
 cze, jakieby odzyskał. A gdy już powód
 do granicy dojdzie, winien przy sobie
 ostatnim być narucnikiem z płacem ro-
 wnym sobie siadłomowi zaprowadzić
 i prowadzić przeprowadzić granicę, nie
 mniej, że musi stawiać pięć lub sze-
 dzim pozwanych nie sądzić. Proceś wyda-
 poddomowy powód: odt rozgraniczenia,
 który to powód na najbliższych ro-
 doch sądowi ziemskiemu zaprowadzić,
 a sąd ziemski sądowy do odt swych
 ufraci poleci.

na miejscu 7

tenże postępowi sądowy stanowi nasto-
 1) że gdyby kto na pierwszym terminie albo
 dwudzielnie bez urzędu poddomowskiego
 granicę ze swego domysłu i puchwało u-
 czynił, do swej własności po obwieścić
 mu w ów przedział porzucić i mieć po
 3 mł od narucnego dośca, a po gr. 12 od
 innych rozstacie mu, po 9 mł, 14 mł
 stronie i byle sądowi;
 2) że jeśli kto granicę do swej albo

znaki gnattowic poruci, stowic o to czy,
niezj przyprawie 3 m/ra doidy no.
niny dofrce, a od innych foprowanych
po 12 gr. a natto minien legrie ka pto.
wadkiem puyw dochem nuzgoli fopd.
remoradiego, prauice rozypane albo fo.
prowane w oim niedziel po obwierceniu
e wocuyw, i slachlg wotupac i uhuwici
pod miaz 14 m/ra farti et iudicio.

W przedmowie badawic, ktoredy gra-
nice powiatow byc moga, postanowia
dotykajacya fiodrowada r. 1538, in do-
mistrze minni pafrowi bawcy na istniejace
znaki granicene, a nastepnie od stowic
pod fopryzga frawdy wyprawiac i z minni.

Ustowic bei postanowieniu kamierzga w tej
mierze, obcepta mawawicchie r. 1536, kto-
ne stowawia, ze potrzyby miedzy ktora slachlg
w jedney i lepkawej w. albo spiedriclowie nie
byloby foltrowanych fawnych puatow granicznych
albo dofrcew, do potrzyby ktory z nich miedzy
stowiczyt grunty, miedzy jemu nalezat kark
z frawdy foprowadzonego jako bei mawykogo,
fawminien obnigiemu fawer fawias fawrie
obnig, me wawykchid fawykchid, jako fawyk-
chid, kark miedykcia jako i obnig mawykchid
i jidily, jak sie to czesto kark, jeden z fawty
wawykchid mawykchid albo kark, a drugily
wawykchid mawykchid, ale fawykchid, a kark karkem
mawykchid albo jedynakami i karkadem
mawykchid, kark wedle tego mawykchid byc karkem.

§. O graniczeniu frawa wawykchid i o frawach na mawykchid mawykchid.

I. O dominium utile i dominium directum

1. Fawykchid dominii directi i utilit, i od-
mawykchid dominii utilit od mawykchid fawykchid.

W ustawach mawykchid fawykchid mawykchid
karkem mawykchid w stowic mawykchid faw-
stowikany obnig mawykchid ino ad hereditatem.

od ius in hereditate, to jest prawo do
 rzeczy (jako własnej) od prawa na rzecz
 (jako na rzecz cudzej). Dwie prawa
 na rzecz cudzej odróżnia się własność
 ugraniczoną. Ograniczenie to własności
 mogło być tak znaczne, że tego, który
 miał prawo na rzecz, słowem, niemal
 w stanowisku i charakterze prawa rzeczy,
 właściciela, dawało mu jego moc i prawa:
 że jednak z drugiej strony sam właściciel
 rzeczy nigdy miał swoje prawa do rzeczy,
 które nadawał obowiązki i ogranicza-
 ły tego, który miał prawo na rzecz,
 tak, że prawo zupełnej własności tej rzeczy
 przedstawiało dopiero przekroczenie praw
 dwustronnych. Tędy można było, jeśli
 używając własności w ten sposób były
 między dwiema podzielnymi, iż jeden miał
 wyłączną własność samej tylko substancji
 rzeczy, wyłączając się zupełnie na rzecz
 drugiego własności i użytku tej rzeczy
 w kamieniu co pewne obowiązki i przy-
 pewnych warunkach; drugi zaś miał
 wyłączną własność użytkowania z rzeczy,
 ale z pewnymi obowiązkami i warunkami
 względem właściciela substancji. Według
 więc i tej samej niepodzielonej lecz całej
 rzeczy własności zupełna jest podzielona
 między dwie strony, z których jedna nie
 jest absolutnym i zupełnym panem rzecz-
 ery. Tak to więc z obu stron posiadacza
 niedostatkowa własność, własność ogra-
 niczona, którą też w wiekach średnich
 rozpróżniać jako osobny rodzaj własności
 przyjmowano i bezskrytnie porównano
 pod nazwą dominium directi alla własności
 tej substancji, pod nazwą dominium utile
 alla własności użytkowania.

W prawie rzymskiem o dominium i
reclum lub utile nie ma mowy. Dwa

superficiet i amphiteusis były pojnowa,
nie jako iusa in re, prawo własności o
gromniczące.

Różnica między usufructuarius a do-
minus utilis jest ta, że pierwszy nie ma
własności użytkowania, tylko pożytku,
danie użytkowania a własności tylko
substancji użytku, zaś drugi ma wła-
sność użytkowania. Kład wygoda w
secregularności, że

1) usufructuarius choć mógł prawo swe
wynająć, nie mógł go przecież kupować
alicytować. dominus utilis mógł.

2) usufructuarius dawał daninę; do-
minus utilis nie;

3) usufructuarius nie przelewał swych
praw na dzieci i ciotki; dominus utilis
przelewał;

4) usufructuarius nie miał prawa do
materiału w praktycznym starcie; domi-
nus utilis miał;

5) usufructuarius nie jest obowiązany
całkowicie do żadnych ciężkich robót,
coś właścicielowi; dominus utilis prze-
ciwnie.

6) usufructuarius musi być uczciwym
i dobrym gospodarzem; dominus
utilis nie we wszystkich rzeczach.

7) usufructuarius mógł mieć ius
fructuum na rzeczach i ruchomościach
niezręcznie; dominus utilis w Polsce był
na nieruchomościach.

2. O superficiet.

O superficiet nie mówią prawa nasze, ale
słownik ten w rzeczywiście istniał; był
dostępnym prawem. Wszakże chociażby
na państwa granice swoje domostwa ma-
ją, byli w tym słowniku. Kład ten jest
nie istoty, bo wyczerpujące prawo zasady
względem superficiet ukształtowało, ca

sane, po wszystkich państwach, przez
pospolitej, na grunach prawdziwiej
słychać, że ciążą ewidentnie ułubienie do
mimo porwałone być ma, a nadanie jego
przez króla w dobrach, słotowych, przez sta-
nowienie i dierżawców, w królestwie, kryjących;
za konfirmacyją jedyną królewską, w do-
brach, pał, słuchowym, przez duchowień-
stwo, precedenckie assensu, pierwszeństwa
duchownej krajowej za konfirmacyją kró-
lewską, i w dobrach, słachodach, za wolą
królewską, dotrzymane, stwierdzenie być po-
winno. Wskazywało prawa obywatelom
mięskłym obywatelom polskim, ku chwale jed-
nak, wolnym, ale i z obywateli krajów, przy-
chodząc, łaskie, wolnym, mieszczanom
i rolnikom, po miastach, dobach, i wieściach, be-
dzie, uwalne, i z królestwa, ewangelickiego, przy-
stąpić, po trzech, lat, mieszczanin, w pań-
stwach, przez pospolitej, za podwójnego
w krajach, obywatela, w swoim, miejscu
lub rolniczym, stanie, nie być, przy-
jętym. Konfirmacyją, po miejscach, w ewangelickim,
słuch sławnych, circa dominos directos, fin-
di, rozstawac, konfirmacyją.

Konfirmacyją, zepni, warstwowego, z
r. 1775, w ewangelickim, 50 letnich, lat, do-
mów, i innych, bliżej, warstwowego, fin-
di, królestwa, w ewangelickim, odwołany:

a. dobra ewangelickie, szlone, być
nie mogą;

b. pał, długiem, obywatelom;

c. spadkiem, przechodzą, na sukcesorów;

d. f. udzielenie, być, mogą; Tę, f. a.

e. g. czynu, rocznie, opłat, w państwie;

f. h. mieszczanie, z pał, powaga, za
sobą, uwalne, prawa, ewangelickie;

g. wszelkie, ciężary, publiczne, ewan-
gelickie, powaga;

h. wszelkie, wolności, ziem, rolniczych,
do każdej, defalacji, z czynu, prawa

1/12 1891.

Tęż tak jak przy emfiteucie,
głównie banon in recognitionem
dominii directi prohibowany, jest
nikt, i nie polegać z rzeczywi-
stemi dochodami w każdym
związku 7

wa nie ma;

i. pociągająć do br medług lustracji wy-
nagrodzić musi;

ii. melioracja zaś jest naturalna, do-
wyżnia obiedrca, której lewie drzewiawcy
wynagradzać nie potrzebuje |

4. Dwuczęstej drzewiawie.

Widoczny emfiteucę, w dwuczęstej drze-
wiawie, która przechodzi w ręce, że dwuczęsta
drzewiawa przechodzi na spód, obiedrca w
własności, że przyjeżdżają kawa-
łki rzeczy jak przy emfiteucie, i
bardziej do upodobień przychodzą kawał-
kami, że wreszcie, co najwłaściwiej,
przy dwuczęstej drzewiawie nie ma
warunków melioracji.

Prawo wypożyczenia i użytkowania stłu-
żące drzewiawcy, nie było osobistym, do
jego było wiele przywilejów, i nie prze-
chodziło jednak na wszelkich jego stłu-
żeniach, lecz było na prawych polach,
kół pierwszego nabycia, jeśli nie było in-
nego, przeciwnego temu postanowienia.

Prawo szczególne drzewiawcy wiczy-
stemu czyli obiedrca stłużące, są:

1) iż posiada i ciągnie wszelkie przybory
i płacizny z rzeczy, które się wstawić
lecz nawet skarbu państwowego na grun-
cie, tak jak emfiteuta;

2) że może nawet kłócić i kłócić
w rzeczy, byleby przez to ładowa kłócić
swojego istotnego charakteru, który ja se-
chuje, nie broni, lub byleby nie pogar-
szata się przez kłócić przedsięwzięcie;

3) iż może przez od stłużonego przybora
szkody, szkody i od obiedrca, może
nieprawie grabieżego windykować.
Co do obowiązku jest drzewiawca wie-
czyć, ponosić wszelkie podatki i ciężary
publiczne.

Nie może zaś drzewiawca ładowa

bez przyzwolenia właściciela prawa
swego alienować, zastawiać, na niem
stwierdzić wieczyście ustanowić, a na,
stępcy pierwszego nabywcy potrzebują w
tem prawie przyzwolenia swych dzieci,
dobrań.

Prawa właściciela stwierdza się: iż
możę wbrańić, cofać czynności wie-
czyściego dzierżawcy przeciwne naturze
dzierżawy laickiej lub jej składowe; że
możę własność dzierżawy od kogoś
przeprawić, windykować, sprzedawać
nową, nie ujawniając faktu dzierżawy
w tej samej; iż mogę kupić od dzierżawcy
ziemię i pobierać w sposób od emfiteuty
wcale odmienny.

Co się tyczy czynności, ten może być albo
w gotowiznie pieniężnej albo uiszcza-
nym w naturalności, jak mps. zbożem,
miodem, bydłem, lub w powinnościach
i usługach pełnionych, albo też mieszany,
jest wykazywanie od kanonów w em-
fiteucie; nie ma charakteru opłaty in
recognitioem domini directi, lecz jest
wynagrodzeniem dochodów dzierżawcy,
i ponieważ się jako czyn dzierżawny
dominialny i tu bywało pobierane.

Ponieważ wieczyście dzierżawca do me-
lioracji nie był obowiązany, więc mu
stwierdzić prawo zagonia swymi laickimi,
jeżeli go to było potrzebne.

Wobec następującej datumskiego ro-
zuminia, gdzie ustawy nasze słowem
sunkom emfiteuty czyni, jak przy em-
fiteucie ~~na~~ myślowaliśmy, przydaje
i wobec ich zupełnego utracenia
o wieczyście dzierżawach, które acz-
tem miały w pewnej dalszokroci
nie porównane, przeciw w dawnej Pol-
sce bliźnie istniały, wielka zachodzi
trudność w umiarkowaniu, na jakich

prawie nieokreślona w nas cała masa
 ludności wiejskiej, na prawie emfi-
 leury, czy też wiekrystej dzierżawy.
 Wspomnieliśmy, że charakterystyczne
 różnice między emfiteutą a wiekrystą
 dzierżawą polegają w niżej danym
 nie optacany w formy emfiteutyczne. Obec-
 było in signum recognitionis dominii
directi w obec wysokiego stosunkowo
 czynszu dzierżawnego formy wiekrystej
 dzierżawy, oraz w obowiązku niecho-
 racji formy emfiteutycznej, którego wiekry-
 sta dzierżawa nie ma. Właściciel
 trzymając się w naszych liczących formach
 lejach lordacyjnych, nie spolykany w
 nich nigdy w pewności o danocie leca-
 rowe było o czynszu dzierżawnym
 (valens censu) co do emfiteuty,
 nie ma też nigdy pewności, iżby ten
 czynsz miał być optacany in recogni-
tionem dominii. Wobec tego stosunek
 właściciela do posiadacza zasadzał się
 na stosunku wiekrystej dzierżawy.
 Tymczasem jednak wiekrysta posiadała w
 naszym prawie lordacyjnym, w wło-
 ścianie obywatela, prerogatywy dla sie-
 bie samej wyłączenie nie tylko z gruntu
 leżących i przynależnych, na siebie obowiązujących
 w pewnym rodzaju oznaczonym okresie
 czasu, zwany latą wolności, lat ten
 wydostawał i na rolę oraz formienie;
 przynależną także na siebie obowiązujących
 wolności, którego obowiązkiem było
 że istniały jeszcze obowiązki, mianowicie
 dając na umiści jeszcze dołży ob-
 wiążek wysławienia na podanym
 gruncie budynków mieszkalnych i go-
 spodarczych, obowiązek obejścia pło-
 tem. A toby pewnie twierdziło, że tak
 różni ich od obywatela na prawie em-

stosunku koniunktury polega. W karolym więc
nacie jestlo stosunek migzany, forte,
najmiej w piciorzych chwilaach po-
lokacy; kiedy istnieje porzecz ob-
wiazek melioracy; potniej bawiem, kto-
dy w skutek wykorzystowania lasu i ka-
mienienia lasowego na grunt orny, star-
forer pokidawanie budynkow i ptolow
wtosciami obawiazkow melioracy ka-
stote uorynit, i jui na nim bylo ob-
wiazek utrzymywania budynkow i ptolow
w dobrym stanie niezcy, stosunek jego
do dworu staje sz wzecj stosunkiem
miecyskiej okierciany.

W tem miejscu forte rozpatrzye nam
sz wypadki w stosunkach prawno-pry-
watnych, jankie karbadyt migzany kme-
ciam i wtosciaciam dult ro do forsa-
danych forte kme i gruntow. Nowe
"migzany smiecciami", gdzie mam na-
myzli bylo k obacz warstw ludnosci
miesniacej, jank sz n nas w skutek
lokacy; na prawie niemieciskow wytyro-
wyta. Rozunek bawiem dwuch imy-
warstw ludnosci miesniacej, mianow-
cie ludnosci miesniacej przyniazanej
do gruntow i niewolnikow wladzonych
na gruncie, pod prawidla imowy mie-
cyskiej okiercanej podciagzac sz nie da.
W rozpatrzeniu pomnikow prawnych prz-
dzieny chronologiczne; dola bawiem
wtosciam i sfera ich uprawnienia ilga-
ta zwolna ciagleni ugraniczeniu, migz
w chronologicznym przedstawieniu sz
okieny miec karzen obrac kartych
w uprawnieniu ich kmiaw. Terenowy
jednolity postepowac bardzo ostrozenie,
gdzie ustawy nie majo, ilatkej pomocy
wladzy dla udrzaznienia kazdej war-
stwy wtosciam z osobna i mie karze

można się domyślić, do jakiej masy
fawien przepis się odnosi.

Przez prawa królewskiego z XIII
wieku odwołania już będąc na pra-
wie polskim i niemieckim.

Z postanowien tego kamaryki w tym
formie wypływa:

1°. iż już wówczas służyło sędziom
prawo zezwolenia zbiegłego kmieta;

2°. iż sędziom służyło jurysdyk-
cja nad wstawnymi kmietai;

3°. iż na kmietach ciążyła już ro-
botna, mianowicie: trzy dni siarano do-
sić podkasz pianażcia oraz trzy dni kłose-
wać podkasz rniwa, a nadto dwóch fan-
sów grodzic;

4°. iż nadto ciążyła na kmietach ob-
owiązek przewozić wszelkiego do najbliż-
szej wsi prawa swego.

Statut wielicki z granicą wolności
kmieta do dobrowolnego opuszczenia
gruntu przez siebie posiadane, po tem
na kmieta sędziom w ten sposób, iż
wbrew woli sędziom było słowem kmieta
i na rok z gruntu uszczupić może.

Każdy statut pruskowski z r. 1347
nie dozwala kmietai iść na pra-
wie niemieckim ocaleniem i iść
gruntu opuszczać, jak było postanowione
w miejscu i wójcie rawnie bogatego kmieta
orać obywateli rolę. Kmieta na pra-
wie polskim jeżeli zbiegnie na prawo po-
wołany wrócić nie może, z przysięgami
i skrytem patorocznym wypędzić się może.

Statut pruski z r. 1389 wymaga od ka-
kiego kmieta iść kmieta tylko do przegro-
sy i skrytem patorocznego a nadto ofra-
wienia płoków i budynków. Przepisuje
ten statut kararem, w jakiej formie re-
windykcya zbiegłego kmieta odbywać
się ma.

minien her a staroego roju wyuznac
 i pokazac po dwie przecoty, na dowod
 ze sa rymne i podobne. A gdyby batwin
 uskapił nieuczynnoscy siołin obowiaz-
 now karlosi, pan kradiego chwilego
 ze starosto, batwym lub a wolnym
 cięzyci ma, a kłoby się lemmi sforcei
 wiat, podłusi dziecin i dostanidom
 winz 50 a stoni winz 15 toler,
 quiliby się tego wazyt.

Katal nowomiejst. r. 1407. przy
 kuje driadricowi piotruszewskow na ma-
 jostki chwilego kumiecia w poszukiwa-
 niu kurobi karomagi, a lo w ten spo-
 sob, iż jeśli kumiec chwilego do innego
 pana i od tego pana nowego wezmie
 karomaga, nie kurocinoscy poszedz kon-
 fomag i waztey od dawnego pana, tedy
 nowy pan minien kuzalic kumiecia,
 izby przede wyszedkiem kuroci dawne-
 mu panu prawizko karomaga, a do-
 piero a reszty dobyłki nowy pan praw-
 swego poszukiwai more. Temie sta-
 lunt przykuaje driadricowi, do którego
 kumiec na grunt przyjezdz zobowiazat
 a nie przyjezdz, lykilem schody jedne
 kopy grozy, jeśli kumiec obije miał ca-
 ta wolow, a potkopy jeśli pot wolow.

Dawida tzeretkie r. 1418/19 nasto-
 daja kumieciowi usledziwacemu r. gruntu
 obowiazet s prawieniu domu na xw.
 Waziech w ptohu na kicłone swizka
 a lo wedle nienania H wybranych osob,
 2 ze strony driadrica a 2 ze strony
 kumiecia, nakazajz her driadricowi
 poszukiwai swego czynu i kaleztoei
 na odchadzajcym kumieciu na dwie me-
 dzie przed Boiem starostem, ka-
 min mui dla formalenie na udejcie;
 po wydaniem ceruoleniu jui go ca ca.

ległoci ani sadzić ani ciążyć nie mo-
żę. Dobierano więc Amiecia wresz-
cie przepadając panu na wotowanie.

Statuta Kiełowika IV: Tana dr.
maksymilian z r. 1421 karcił się co do
względów postawienia normy cykli do
swoich Amieci i zagrodników do swoich
panów. Młodzy innemu wypienia statut
Kiełowika IV, że Amieci siedzący na
Tani, winni na swoim gruncie wybić
dować sadzić, w którychby się 40 kop
sadzili pomieścić mogło. Też statut
przeglądał pewną nową kategorię wie-
śniaków, pod nazwą wardziżyn, bez
bliższego opisu, wreszcie określa jej
renaczenia. Tylko podaje 15 gr. i 15 k.
wzrosty w budowie 15 gr. za nieprawne
wskazanie z gruntu wskazuje, że wardz-
żyn należał do kategorii zagrodników.

Statut Kiełowika Tana nakłada na ka-
dego Amiecia po jednym dniu roboczym
na rzecz swego pana, a do każdego Tani;
a płatny za Tani tylko po pół dnia.
Wprowadzić statut nie udało się bliżej,
jak się ten dzień roboczy rozciągał na
czy jeden na rok czy jeden na ty-
dzień, ale w tej mierze nie można
mnie ani chwili wątpliwości, że to je-
den dzień na rok od każdego Amiecia
jest rozciągany. W innych sprawach go
sprowadzała polowanie na żółce na-
der mate, ~~a~~ w przynależności do końca
XIV w. dopiero po trzynastu dniach po dwa-
dzieści trzy dni na rok byłoby roboczym
sędzią. Karnać się myślała, że sta-
tut powyższy jest pierwszą wskazówką, że
na przynależny dzień roboczy na rzecz
swego pana.

O warunkach moich statut war-
t. 1423, że jeśli Amiecia mają prawo
ty w ródzynie lesie, winni panu lasu

dać shtadac; jeśli nie shtadaja, more
ich fan lasi o swa dać sadrici cizrye,
zaś fan wstany imiesi lych onych bronie
nie ma, lecz purren sprawicolliwore
prograceni wymierze winien.

Prawa tożsaczniki r. 1424/26
wspominają knowi dalsze dalegożyje
ludności wieśniaczej, mianowicie dwor-
ników (curiales) i rządnych (seri
apprehati), bez bliższego określenia
ich znaczenia. Istniały także o wieś,
szkarauch i to o kachich, którzy posiada-
li grunta i o kachich, którzy mają-
li tylko domy. Którzy mieszkaniem uż-
ywały, którzy nie posiadali gruntu, u-
mien shtadac dom, a sąsiedzi, z których
on i o dom i narucy, względnie dom,
czy jest tak dobry, jak dwa sąsiednie
domy; jeśli nie będzie tak dobry, to u-
stępną mieszkaniem winien będzie
zbudować tak dobry dom jak sąsiednie.

Statut prawosławny r. 1426 stanowi-
cie młynarz pbięty, jeśli nie chce uro-
cie, winien mieć panu swemu 3 mł.
Test ku więc młynarz postawiony na ro-
winie imieciem. r. 1435

Łowcom furmantlic) zabrania kuc-
ciem polowania durnofabw. Polowa-
nie prosto nie należy do dominiun
uile kuciccia.

Interesujące jest łowcom halićkie r.
1435, które uarela, jakie dominy
ma, które utworowi podany ustepiz-
cy z gruntu na Dwie Narodzenie, mia-
nowicie a) kopz. groszy, b) ceber fize-
miz, c) dwie ciwiełnie owra, d) 4
placiki miedzi, e) 4 duży, f) wór
siana i g) wór drewa.

Statut marawicki r. 1472 narzu-
ca myśloho "rapomagi; jażg olei z

strie Amiceionu plac' mure, na 4 do
py pracy.

Co do barlników postanowio lew,
duim przytulochie po poradę w ziemie m,
skie, i jacystkie barcie sa msthi,
nie, a mianowicie waci z praco tami
po 4 gr. a wyzste spenia bez praco t
po 1/2 gr.

O jedynym dniu przyimowej roboty,
czy na lychie, kaprowadonym statkiem
konuistim r. 1520, a przyimowej
zabrymymamie placi na gruncie przy
uści, oraz o całym szeregu ustaw z XVI,
XVII, XVIII wieku, brachylogochi wyta,
stnie o rewintylacyi plicztych barcie,
mowilimny jacy poprocedio na innem
miejscu.

Pracny iuris colonarij mactaly w mysl
konstytucyi r. 1760 do referendum, to
raunej.

Z posrod mizkich ad Amiceion wartow
ludnosci wlozianiskiej, jedni tylko bar,
miz zostali sobie z biegiem czasu wytal,
czyi mizej pieralene stanowisko,
a nawet przytac dla siebie pewien sa
moraq i probne statuta. Dwa latie
statuta dochowaly nam sz podzielenie,
jedem obejmuję prawo barlne stwige
barlnikom starostwa prasnyskiego z
r. 1559, drugi porzadek prawa barl
nego dla starostwa tom rijniskiego r.
1616. Gtowne postanowienia tych porzad
kow barlnych sa:

1) przyimigly,

1) mactelnictw barlnikow jest starostwa
barluy zlachcie wionoty, przer barlni,
kow wybierany a przer starosty kow
lewskiego konfirmowany;

2) sad barluy skladat sz piermotnie
ze starosty barluego i o przyimiglow,
lecz gdy pwrnie knactwa ilosc spraw
barlnych przerla bazyto do sadow

nieustlich bary' prodechli, przedkova,
na kochat licha przysięgi. Lw do 7.
z których jeden jest uwrz'edzonego,
drugi podszedla;

3) barłny nie rozdraż się prawem
magdebur'skiem lecz mają prawo wła-
stnego wynalazku, które się kowci pra-
wem barłnem albo lesnem;

4) pod wyroków i sądów barłnych idą
a polacy na roki wolne czyli ruki;

5) przysięgi nie składają się w sądzie
ale w piórze na dorocznym drewnie, w
którym się łoczy;

6) każdy barłny jest wyznaczony raz w
roku pod obywateli, z których każdy
mały urządowe wyłaje starosta bar-
łny pod własną pieczęcią;

7) starosta barłny ściągają od barłni-
ków daniny ciężkie, mianowicie

a) pieniądze złote i srebro;

b) siano obroczne, i

c) miary mierzonych i oddaje je sta-
roście ciężkowemu, za to w nagrodę o-
brymnie dla siebie jeden baci wolny
Targ i stanawienie wolne;

8) starosta barłny mianuje katepę
swego, podstarostę barłnego, który
wykonuje polecenia starosty barłnego
porządku barłników na roki i polach, a
warum czynności młodego sądownego;

9) podstarosta barłny kochają przez sąd
barłny mianowany; kapiuje on w kiel-
gi wszystkie sprawy na rokach barł-
nych odbyte;

10) roki barłne odbywają się co 6
miesięci; jeżeli od się. Chłopska do-
wid. Barłownia jest młoda, podstar-
ostęgo odbywają się tylko niektóre spr-
awy, sądy barłne z powodu po-
pełnianych urzędów;

11) na roli barłuc wycięty barłucy
stawić się winni, a ko sławego by ukazy
z nich porostkowsy w domu padka
nieobecności innych, nie sęgnit im
szkody w przyszłości;

12) na rodach wszelkich nieprzewoito
zachowanie się prawo kabrońskie;

13) sprawy odbywają się na dzień
godziny przed obiadem do godzin
trzech po obiedzie;

14) niewiasty. Rodom jakoś nie ma,
ją, wskazywać na roki;

15) sprawy sądowe wynoszą:

a) od wiečnosti 12 gr.

b) od określonej sprawy, od innych
razów, od prostej sprawy, od świadków
i od wolności po 2 1/2 gr.

c) od widzenia na miejscu 3 gr.

16) w dowodach i świadkach plenipotent
ma być na rodoch pętały przydane;

17) postanowienia spadkowe są na
sędziów;

a) wdowa po mężu zmarłym nie
diedzielnym w borze barłucym, lecz ro,
wny z dziećmi bierze udział w dochodach;

b) sędziów w borze barłucym nie dzie,
dziera, ale bracia winni im przyfor,
dające na nie części dziedzielnne w
opłacie wyścić;

c) jeśli postaną same tylko postli,
tedy najstarsza dziedzielnna bor, a młodszy,
sędziów opłaca przypadające im części;

d) po bezpołownie zmarłym przyfor,
szadli bor na drewnych, a ko w pułto,
nie na drewnych z linii ejkryskiej, w
drugiej pułowie na drewnych z linii
macierkryskiej;

18) gdy kilku braci między nich
zadają udział w borze barłucym, każdy
następnie wracowanie boru i losu

manie; albo wysięgnięcie losu kabiera bór
w reszcie braci szpura wedle barwy.

19) szup & bór barłucos & szulcu
bliskości winien nastąpić w rok i
6 przedziel pod dawnością;

20) kapię wysięgnięcie po do bór bar-
lucos winny być czynione w drągach
barłucy; gdyby jakiś kapię nieczyniony
był w drągach mniej szlach, winien być
w ciągu roku i 6 przedziel do drąg
barłucy przesunięty;

21) bór szlamow, przedzielung całosc,
odszekanie paprotnych drzew lub
tak nie jest pozwolone;

22) plantacja w bór nie istnieje;

23) dany szpura & całego bór
corocznie, wynoszą:

a) miódni szpada,

b) szumnych szumow 15 gr.

c) szumow szp 2 na sz. szlamow;

24) jako przesłuchwa barłuc wyniesi-
nia szpura szpura barłucy:

a) szpura szumow szpura;

b) szpura szumow szumow szpura;

c) szpura szumow szumow szpura;

d) szpura szumow szumow szpura;

e) szpura szumow szumow szpura;

f) szpura szumow szumow szpura;

szpura szumow; *)

g) szpura szumow szumow szpura;

h) szpura szumow szumow szpura;

i) szpura szumow szumow szpura;

k) szpura szumow szumow szpura;

szumow szumow barłucy;

l) szpura szumow szumow szpura;

m) szpura szumow szumow szpura;

n) szpura szumow szumow szpura;

o) szpura szumow szumow szpura;

szumow szumow szumow szpura;
szumow szumow szumow szpura;
szumow szumow szumow szpura;

*) Barłuc szumow szumow:

1) szumow, szumow szumow szumow
szumow, szumow szumow szumow
na szumow szumow;

2) szumow, szumow szumow szumow
szumow szumow szumow;

3) szumow, szumow szumow szumow,
szumow szumow.

[szumow]

2/12 1891.

Teile pbadnane na starz sumetka, a
sogony kosta, odhyrato sie to pocer
fowickenie na drzewie barlne.

Barfatrijas sie bliej w paskawach fra,
paskawieniach prawa barlnego, nie
trudno obetredzi, ze one urobily sie na
lych paskawach, ktore byly charakteru,
slycznymi paskawianami prawa szlachty,
prawa ziemskiego. Dwo pryznanie
nie miedziowego dzielecia wyta,
cznie synom a pryznanie jedyne
spitaly potkom, pryznanie prawa bliz
sroci drowym, do wszystkich jwiadacy,
ze prawo barlne uktadato szlachta,
musiat her starosta barlne, ktory z wol
nego wyboru barlnicow pochodzil, byc
osiadlym szlachcicem.

Trudno jednak pryznacic, izby jui w ten
czas, kiedy barlnicow i nas na pryznanie
pojawi sie szlachta pierwsza pa
stwy barlnicow slawosila. Na list na
cni z r. 1423 pna pierwsze bylo dmiem
barlnicami. Karolowa Tomizjuszka i
praszmych, z ktorych nam sie jedyne
prawa barlne dochowaly, kiaz na cha
rowan kawilanskich, gdzie najmnij
spolykany osad ziemniacych, a naj
wiecej wladczych. Ani wafnie wiec, ze
fiorowymi barlnicami na charowan
byli wladcy, ktory pryznanie
do ziemniacego zycia z dawnych cza
sow, kwardziej pracy na roli jacy sie nie
chcieli i wladcy zycia w dmiem
wiecej ich swobodnym ufpodobieniu
odpowiadat. Ruch samowolki forebija
jacy sie w paskawieniach prawa barl
nego, z wszelka pewnoscia od nich pocer
ten swaj bierze. Ale wladcy woznie
musieli kubac fow barlne puznigo
spodarowego. Tymczasem podobny los
kubacenia obladat i szlachta mazo

1. szlachta

fiszcey

[polska 7]

wiechoz. Koniec XIV i pierwsza połowa
 XV wieku, ~~z~~ planowizę kę epokę, kie-
 dy szlachta przybłim drogiem do ubóstwa
 się zbliża. Persadczaję się w ciągu
 kilku pokoleń pod przedstawiały w
 tej epoce liczących już reprezentantów,
 którzy drżąc się dobrami szkodliwymi,
 nie, wytworzyli licząc klasę wtaszciceli
 indywiduów, nieposiadających sumieci,
 nieodrążyli po wielu lub wzbudności
 na jednej wsi, na kłach poradzic
 lanych lub nie wpolowici majątkowej.
 Chociaż te wzięły ~~mało~~ premienione
 na rolę, dałyby wskazywać ubogima,
 nie dardziej podcinie, to jednak szlachta
 do drugiej pracy na roli nie przywykła,
 nie przemieniała lasów na rolę, jeno
 mowała w swobodzie sklepać ostatnie
 biedy na tych indywiduach. Deregulacja
 taki ubogi szlachcie nie miał się w kon-
 cii nawet za co ubrać, uboższymi byt
 bowiem o wiele od szlachty, który miał
 30 morgowe gospodarstwo i był dostatni,
 a gdy innych znamion podzielenia
 szlachty od wtaszcianina nie było,
 więc szlachta ubogich szlachty
 często się przydarzało, że go bogatszy
 szlachcie brat i bratkuwał jego cłoto.
 Choć drżąc szlachta z końca XIV i pier-
 wszej połowy XV wieku przedstawia-
 ła kapitał w zagarniane szlachectwo,
 co w drugiej połowie XV wieku zupełnie
 ustaje. Rody małopolskie poczęły sobie
 na Ruś formować ruśskie fortuny,
 nieopisując raczej jednak gwałt swych
 radowych w szlachcie i ożwi-
 nięwali szlachty małych na Ruś
 na rękopisów dóbr przyległych swym
 gwałtom radowym i zabiciem wiel-
 kopolskich fortun. Rozpoczęło się więc

[illegible]

§. O lemnos'ciach.

Czy prawo lenne obowiązowało w dawnej
Polsce, obojęt między uczonymi prawnikami
nawetni spór nie wystrzegający się. Forezyscy
na spór jak sądzi, jest to, że na pewno „
we życie można karować dobrze odpo-
wiedzieć i tak i nie, choćby było o to,
w jaki sposób życie jest prowadzone.
Jeśli chodzi o życie o to, czy prawo
kierunkowe prowadziło w sobie przebieg o
prawie lenne, to musimy odpowiedzieć,
że nie; ale jeśli chodzi o to czy w ogóle
prawo lenne jako prawo obce miało w
pewnych okolicznościach ~~być~~ do pewnych okoliczności
słów karowanie, to musimy odpowiedzieć
odpowiedź bezwarunkowo, że tak.
Ale wyjaśnienia spór ~~przebiega~~ pręży „

posuniecie mierzyny, że lenna drzeła się
na trzy kategorie:

1) lenna państwowe (jeśli państwowo
koronne dane są lennikowi;

2) lenna koronne, jeśli dobra do-
ronne dane są w lennikowo; wreszcie

3) lenna prywatne, jeśli prywatne
osoby dają swoje dobra w lennikowo.

Co do lenników państwowych, nie należało
współliwności, że kadrowe istniały: wreszcie,
żei Pomorze, północnej Prusji, Bydów,
Lawenburg i inne.

Co do lenników koronnych, to należało
woli Wolimina legum dochodziły wielko-
kich dowodów, które dość często wpo-
minają o dobrach koronnych prawem
lennemu nadanych. Kresła, ponad to,
nie dowody górowały fakt, że szlachta
z dóbr swoich do służby wojennej ber-
ciadnej nagrody, i pro facto posiadania
takich było obowiązkowa, której jeśli
nie obywatela, traciła część i miernie.
A było przecież słuszną krytyką feudal-
ny, boi służba wojenna jako wypływ
patriotycznej wierności, jest przecież cha-
rakterystyczny uem prawniczym lenności.
Wielkimi byli kolonia, że jeszcze Pole-
staw Chrobry szlachcie dobra szlacheckie
prawem lennem nadat, nawet Klebel
wierzył w pierwotne istnienie słusznego
lennego do do dóbr szlacheckich, lecz
mniemat, że ten lenny porządek da-
wany w ciągu panowania Kazimierza
Wielkiego, niewiedzieli było bliżej, jak
i wtedy.

Co się wreszcie dotyczy lenności prywat-
nych, to kadrowe ucereni nasi nie-
kwalifikacji w kraju naszym kadrowego szlach-
ty.

Ości, co się dotyczy lenników koronnych
i prywatnych, przez moją odmianę

1 w Polsce piastowskiej 7
Fistunę, Lysko na Ruś
i Litwie, 7 nakomiał

ma się i nas w wiekach średnich wprost
nieobecnie. Kenna i Koronne nie istnie-
ją, wcale, a kenna i kenna są w po-
średnich wiekach. Winiemy to my,
jaśnie bliżej.

Idąc, jakoby nadanie dóbr ziemskich
szlachcie polegało na prawie leninow, i
jakoby obowiązek służby wojennej był
ciężkością na dobru szlachty, był
wypływem stosunków lennego, jest już
pełnie fałszywy. Nie mamy uświadome-
nia, żadnego dowodu, żadnego nawet śladu,
na jakich zasadach nastąpiło pierwsze
uświadomienie szlachty dobru ziemskiemu
mi, i czy przy owym nadaniu materialno-
mu szlachcie obowiązek służby z kar
nadanych dóbr wojny, lub czy w ogóle
przy nadaniach było było o służbie
wojskowej mowa. Ale to jest pewnem,
że to pierwsze uświadomienie nie było osła-
bieniem, nie lecz że przyniosło i pełen brzo-
stanie, ~~nie~~ przyniosło nam przez szlachtę
coraz nowe nadania dóbr ziemskich
i trwało to do czasów, kiedy aliena-
cja dóbr ziemskich stała się wro-
nem, rozkładem. Wtedy, kiedy, gdzie
jakkolwiek monarchom służyło pełne prawo
zafundowania dobru ziemskiemu,
porównamy cały szereg dokumentów na-
stawczych, widać nam przede wszystkim,
że warunki, na jakich pierwszemu szlach-
cie dobru ziemskiemu uświadomienie ko-
stało, przyniosło już powolność i w tych
nadaniach, tem bardziej, jeśli chodzi
o służbę wojenną. Gdyż jeśli nadanie
pierwsze nastąpiło z obowiązkiem
służby wojennej, to przy ponownem na-
daniu dalszych dóbr ziemskich szlach-
cie szlachcie, który już dobru służył
wojenną obciążenie przyniosło, i z ka-

Nowych służb wojenną odbywać, na-
leżało wstąpić, o ile jego służba woj-
skowa w służbą prawdziwego nadania po-
mniejszą została. Takie pomniejszenie
służby wojennej odbywało się w ten
sposób, iż albo obowiązkiem poleca-
no, by na wyprawę wojenną stawiał się
na lepszym koniu i w lepszej zbroi, lub
też by się stawiał samowół, samobrec,
samobruak i t. d. to jest by rekrut
przeżył jeździł na wyprawę wojenną
jednego, dwóch lub trzech konarzy, a
który już mogli być tej zbroi jak
on sam. A jeżeliby wyjątkowo nadanie
trafiło kradzież, który nie posiadając jeździ
ośmiu koni, do służby wojennej nie był
obowiązany, to mu wyrażało przebaczenie
w jaki sposób on by służbę odbywać ma-
ł. To są rzeczy bardzo naturalne, bardzo zrozumiałe,
iż nie można ani chwili wątpliwości w kade-
cie. I wysłuchany wzięto w ręce pierwszy
leżący przynależący do niego, na prawo
niezmiennie, aby się przedstawić, że w ka-
dym z nich jest dość znacznie obniżona
służba wojenna półtora, jest powiększa-
no jaką zbroję, ma mieć na sobie, na
jakiej markcie konia ma się stawiać,
i jechać ma się stawiać, czy samojeden,
czy samowół lub samobrec i t. d.

Całkiem jednakoż wyglądały przynależ-
ności nadanych w r. XIII, XIV wieku,
kierujące nadania słuchacze dóbr
ziemskich. Albo ani w jednym, a po-
stanny ich kilkadziesiąt, wyrażenie po-
właściwemu ani w jednym nie ma i sto-
wem wzmianki o służbie wojennej. Coż sta-
logicznie wynika?! Obo to niewątpli-
wie, że nadanie dóbr ziemskich słu-
cie nie nastąpiło na podstawie obowiąz-
ku służby wojennej wcale.

[współczesny]

Wyjaśnienie to jest losowe i prawdziwe,
ale, przekonać to musimy sam, nie jest
dosłowne. Jeśli szlachta nie obywatela
dobre ziemie z obowiązkiem pobierania
stwierdzonej, to szlachta ten obowiązek
nie ma spisać, jako Druga, przecież mił
bez rekompensaty obowiązków i to się,
niego na siebie nie bierze: to to było to,
mógł przekazać bardzo ciężki, szlach,
to bowiem pobierała stwierdzone wojenne
Wstąpił do sklepu, nie było więc ciężej,
ta szlachta, przez kaniobanie gospodar-
stwa, ale mało ponosiła gotowca
cnie wypłaciła na uzbrojenie, zakuć pro-
ciwko domowi wierzchołkowemu, którzyby
obrońcy rycerza uinął, i pewien ka-
par gotowił na raptowanie rycerzów,
to szlachta zabrania nabawiania koni
i dobre duchownych i dawał potrzebne
rycerzów szlachta gotowił.

Wszystko to prawda, więc i wyjaśnienie, przebie-
nie cofnąć wskazywać do tej chwili, kiedy
prawdopodobnie nastąpiło pierwsze u-
porządzenie szlachty ziem. Władztwo
te chwile na pierwsze lata panowania
Bolesława Krzywoustego. Ciem była
wówczas szlachta?! Byli to jeszcze
uui principes, dñci, procenes, comi,
les, magnates Galii, uobrymiani
na dworze monarchym doświadczeni
cia, liczebnie byli bardzo silni, nie
przedstawiają więcej jak uiladanie,
siał, radei, a jedynym, głownym i ich,
rakterystycznym ich pażciem było,
jeśli jeden lub drugi nie pisałował
uogólnienia przedniego, dowożono
wojenne, to jest prowadzenie rycer-
stwa reregowanego do podziemi cho-
napiami do bazi. Właż w tym przy-
miejm ~~patos~~ młodszych dynastów

[illegible]

27
Kie lo puzje poruczenie jekt bratne, do „
moder statut wislicki, który w jedynym z
artykulow swoich postanawia: „A pnie
„war od obrozego rycerstwa honor dwo
„la i obrona całego drolestwa kalcey,
„mienie fuxeto mady rycerz w miarę fosa
„dłoci fuxet i dół dle dle dle w dle dle
„wobrozonych ludzi sturyci pety fuxet,
„jeli bylo dobra jego wprawy, tej woluta,
„jaki z prawa rycerskiego wprawy mieni.
Cie z tego postanowienia wynika? obo
re jecze ka prawn drolu Karimira W.
w prebony obowiazek sturyci wojennej slach
by nie byt wcale uregulowany, co nie mo
globy miec miejsca, gdyby jui fuxet
molem nadania dół slachcie obowiaz
cek sturyci wojennej byt natwiony. fuxet
dłota mienie bytyby sie normy tej sturyci
by wojennej ar do najdobniejszyci rycerz
gotow ukarty, a drol nie fuxetobowaty
sie na honor drola i obronę drolestwa
fuxetymai, jenoby sie fuxetat wprost
na obowiazek slachty fuxetety fuxet
objeciu dół pobie nadanych, nie byty
sie wprawy niernierumale i ugolnimo,
mo, re mady rycerz w dle dle wbrozo,
myle ludzi wojaz sturyci wienie, do
wynar dle dle dle dle dle dle dle dle
cina, kety bytyby sie odwolat do ukarty,
go rycerz rycerzkiego. Z fuxetkiego
wbyduti statutu wislickiego widet
cnie muplyna, i cazy Karimira
wielkiego bytyby ewa fuxet fuxetomni,
diedy fuxetilej sturyci wojennej rycerz
craz byt dla biedniejszej slachty sie
ciarem, drola widocznie rycerzta sie zwol
na od tego rycerz uchyłac, kety fuxetne
chocia jecze nie dle dle dle dle dle dle
i me dle dle jasne postanowienia rycerz
me byty jui wkarane.

Teraz już talus porozumieć, dla czego
wszystkie przywileje w przedmowie dóbr
księżskich, szlacheckich polskiej, jakie nam
się dochowały, nie nie wspominają niczego,
tak o służbie wojennej. Nie wspominają zaś
nic dla tego, nie o tej służbie, bo o niej nie
wspominały, nie i dawniejsze przywileje,
które się nam dochowały, ani do piero-
wego uformowania szlachty wcale.

Teżli po posiadaniu dóbr księżskich przez
szlachtę nie korzystała ze służby wojennej w
żadnym wyjątkowym przypadku, lecz
z samej służby wojennej nie można było
stać się o istnieniu stosunku lennego,
szlachta polska nie była na prawie
lennem nigdy stażona stać się i fra-
zo księstwa przedmiotowe stosunków
lennych nie ma wcale.

Alle dzięki dokumenta ^{monarchów} monarchów
polskich dla szlachty miłośzą zupełnie
o prawie lennem i o służbie wojennej
do dokumenta współczesne Władysława
na Opolczyka jako namiestnika
Rusi obejmują liczne nadania dóbr
księżskich z wyrażeniem postanowienia,
że nadanie następuje na prawie len-
nem (in feodali) i z dokładnem
określeniem służby wojennej z łaskowej.
Co więcej, mamy z tych czasów dowo-
dy, że zaprowadzone były z tego powodu
dla szlachty na prawie lennem sta-
żone, podobne rady lennie ziemian-
skie. Te lenna na Rusi dochowały się
i później i są w donoszących wyra-
źnie wzmianki o łaskowych. Spółka
my też i na charakteru dość liczne przy-
wileje książąt łaskowych w przedmowie
nie nadawania szlacheckich dóbr księ-
skich lub pewnej ilości wolności z wyraż-
niem chetmizacji i wyrażeniem

*) W mazarowieckich dokumentach
stypulowanym była carumperaj z Kar,
tych 10 Tanców służba wojenna
samozjedem na koniu warłoci
H dop grory, w paucorzi, kto,
hucika i z samostrotam.

Wprawdzie w każdym z tych
przywilejów lokacyjnych nie jest
mowy o wyrazie ius feudale na o-
znaczenie stałości do dworu,
lecz że ten stałość na lenno
invariano, dowodzi przywilej Ka-
cimira W. c. 1309, którymto
przywilejem ~~ma~~ lenne ~~brat~~ nada-
jąc Bartoskowi Wiczborskiemu
miasto Kociminek z przyległości
wsianmi ~~stawała~~ mu ~~paracen~~
na obszarze 4 mil wzdłuż i w-
szere ~~karładania~~ waralabio
to jest sółtysztwo.

stawianiemu służby wojennej, z go-
ry dostatecznie określonej. Takię nada-
nia wytwarzają stałość lennicy, a
nadanie prawa szlacheckiego uoborui,
je, że ten stałość lenny wedle prawa
niemieckiego lennego ma być occuionny.
Tu więc mamy dowód, że choć w Polsce
książęstwie lenna koronne nie istniały,
ty wcale, to jednak istniały królowe na
Dzi i po części królowe na królowie.*)

Najważniejszą jest akcja dworska,
czy w dawnej Polsce istniały lenno
prywatne, to jest czy szlachta mogła
swój dobry wyprzedać w lenno i czy
to czyniła. Uczyni można zaprząść od
prawiadaję przebrać na to pytanie, a
precie tych to dworska nie ilega ego,
ta ciężka wplywa. Wszak nie ma
domo, jak wielka liczba w królowa
szlachta polna na prawi nie nie
czym, i że w królowe z tych w królowe
nawia sółtysztwa, a precie stoję
nek sółtysztwa do dworu jest wedle pra
wa niemieckiego stałości czy to
lenno czy to lenno czy to lenno
leży lokacyjnym obowiązek sółtysztwa
do służby wojennej i do innych proszę
sta dworu myślenie królowe i o
wnie przebycie sółtysztwa tylko po
zwoleniem dworu dozwolone. Tak
to królowe sółtysztwa przebycie na o
brach szlacheckich powstały w XIV XV
wieku, czy więc możemy choćby na
chwilę zapytać, że lenno prywatne
u nas istniały?

A więc musimy przyznać, że prawo
lenne obowiązywało w Polsce, ale
było to prawo lenne niemieckie nie
raz niemieckie.

Co do sółtysztwa królowe najbardziej
i sółtysztwa

Ugólny obowiązek sółtysów
do służby wojennej tak z
obowiązku duchownych jak i
świeckich, nierniej

stał się miłośnik, iż pódtem płackie pód-
go sółtysów, we msi innego okoliczności
zewołania bezprzecznie nabycie nie
może. Stał się walczyć z nadobitkiem
sowi prawa niużytecznego lub buntowni,
czego sółtysa iżinac, to jest puciołtów
do sprzedawcy sółtysów, a gdyby się nabył,
ca nie kwalifikował, do objęcia sółtysowa
wedle ustanowionej ustawy. Stał się
także postanowił, iż sółtys, wojło
nie i intymare sółtysów i wojłochów
swoich bez zewołania swoich panów ani
przedawac ani postawiac nie mogą.
Musyć będzie powziąć postanowienia są-
siadów wytycznym prawa lennego. Najwa-
żniejszą jednak ustawą w przedmiocie sół-
tysów wydany, jest konstytucyjja warszaw-
ska r. 1563/4, która określa, iż wszel-
kie wojłochy, sółtysy, rudy, kuty, kwi-
tynie i intymy są na służbie. Wskazuje też
konstytucyjja szlachta powzła składować
sółtysów i wojłochów w swoich dobrach,
i pódtem pódtem prawie zupełnie sółtysów
i wojłochów w dobrach prywatnych, a po-
stawiali tylko w drobnych częściach, których
ostatnie półniemom, kastrowym i płackie
konstytucyjje przedawac nakazywały.

Co do lenności szlacheckich kastrowych Stefan
Batory konstytucyjja r. 1576, że tylko
te dobra szlacheckie na lenne będą, iwa-
żone, gdzie w przywilejju nadawczym wy-
rażenie o lenne prawie ma, i że pódtem
później w tej mierze interpretacyi ani wy-
wodu z prawa obcego.

Konstytucyjja r. 1576 i 1581 posta-
nowiono, że dobra na Państwie nadane pra-
wem lenneym przed stałymi szlacheckimi
ustawami r. 1504 mają być iważane
jako szlacheckie i przechodzić na szlacheckie
dziedzic utrinque hereditas, a tylko te dobra

które po statucie króla Aleksandra nada-
ne zostały, jako lenne i waziane być mają;
Kunstykięjsz z r. 1607 i r. 1609 i r. 1609
cennik le dobra na podlasiu, które przed
nią podlasiu z Koroną, i r. 1609 nada-
ne zostały. Ten postanowienie mściwego
Kunstykięjsz z r. 1609 na województwa
bractwa, zaś Kunstykięjsz z r. 1609
prawdnie z r. 1609, wzywać dobra lenne
na Rikwie królowano co do swobod i wol-
ności z dobrami ziemskimi wiceryskimi.
Przytęski i Rikski podają następne za-
rady prawa lennego w dawnej Polsce:

[wycypane]

1) lenno, który się przez imię, nie
lub droga, skiedziem;

2) przez imię, który się przez imię, nie
się oddanie lenna w spisanie i niewła-
ściwie powie się imię, który się przez imię, nie
nie symbolicznie przez wyczenie kopii lub
innego odpowiedniego przedmiotu;

3) lenno, które nie pochodzi ze spadku
lecz z nowego nadania, które się nowem
lennem;

4) stare lenno, które się to lenno, które
ze się droga, spadku skiedziem; nowe
lenno gdy droga, spadku przez siebie na
zstępnych lub pobocznych, które się starem
albo zły wycypane; wycypane, które się w

5) w tych pierwszych liniach podre-
wiskwa, w dalszych liniach stare;

5) wszystkie lenna, które nowe są i stare
całkowicie skiedziem, ponieważ się na-
calowu, nadane dla niego i jego spad-
kobierców; nie mogą, że przedwzię-
nie innych spadkobierców, jak tylko
na tych, którzy do przedwzięcia do-
wiedli (albo dyktujących) są powołani;

6) z tego powodu jest powołane do-
nie, że spadkobierca lenna przedwzięcia
winnu zapłacić usługi i smutnego wara;

7) w lenach, nietylko byłoby kłopotliwiejsze, niż w innych; na drzewnych dochodach lena także nie przechodzi, jeśli o len w interesy lena nie było wyrażenie mowy. W lenach także jest inaczej, gdzie w tych to sąsiadach, którzy kłopotliwych, spadków przechodzi na wolę innych podobnych;

8) lenno bez pozwolenia prawa nie może być alienowane pod ułaskawienie lena. Jeśli ktoś w sposób prawny wstępuje w lenno, to nie w ciągu roku i miesiąca po wstąpieniu, pod ułaskawienie lena, a to bez względu czy miał prawo, czy wara.

Jeśli lenno jest dawne a syn lub inny dróg wny wstępuje w lenno po śmierci wara, nie potrzebuje rozdać kupnie nowej ni, wykupić ale wystarcza połowienie płaciny.

9) według ius commune feudorum w lennie ujętym, w którym lenno niepodzielne przechodziło od przodka do wnuka po śmierci bezpośredniej legatarni a po śmierci przodków: a) jego braciach rodzonych, b) jego siostrach rodzonych, c) jego lenno legatarni i jego lenno rodzonych braci, tylko drzewnym z jego lenna, jego linii, decedentem z jego, ale wrystym.

10) Tak Holmierskie prawo pospolitego w skutkach podzieli lenno nie zmienia się w niczym jego natury, to jest nadal według prawa saskiego po podziale lenna brat jego nie następuje po bracie, chyba żeby nowemu wspólnie wzięci zostali. Wskazuje przepis ten prawo saskiego nie ma w swoim postanowieniu, natomiast postanowienie zostają wyrażone: statuta domine oraz prawo lenne pospolite;

11) W polsce podzieli lenno nie następuje, mac' mogą, w innych nawet bez pozwolenia domini feudi, i przez to lenno

na útrale bynajmiej narazone nie
kostanie, ołowia przy alienacji lenna
niez się ma inacej.

12). Jeśli lenno nowe bez pozwolenia
dziedzica porbytem postanie, wraca prosto
do dziedzica; stare lenno atoli do dzie-
ci lub agnata sprzedawcy. Agnaci bowiem
mają prawo do lenna nie przez głowę
sprzedawcy, lecz z własnych osób w rodzie,
lecz dyspozycyi nabywającego lenno.

13). Jeśli ktoś nabył już lenno z lenna
porbytem, jeszcze przez to nie traci len-
na bynajmiej.

14). Alienacyja lenna starego nawet ze
zwoleniem dziedzica nastąpić nie mo-
że bez pozwolenia agnata; i tak samo
bez pozwolenia agnata nie może warol
przenieść lenna na córkę. Pożycie len-
na między agnatami jest dozwolone.

15). Różne są przykazy, dla których
waral lenno porbaconym być może,
względnie one jednak są wypływem nie-
wiedzy warala względem swego dzie-
dza. Różne są w tej mierze wyroczaje
na dworach, prawszchnie jednak przy-
jęta jest zasada, że tylko samych przy-
kaz, dla których syn może być wyprze-
dzone przez ojca, dla tych samych przy-
kaz lenno może być utracone.

16). Dziedzic winien bronić warala
tak w przemyśle jak i w prawie; jeśli
kto napomniany przez warala tego ce-
niczy, a waral w prawie niepodniósł,
winien waralowi wynagrodzić szkodę
stad wymiata.

3/12 1891.

II. O służebnościach (servitutach).

Tak wolnie wedle prawa rzymskiego
służebność nie może polegać na
związaniu czegoś ze strony obywatela.

kanego na rzecz uświadczonego (servi-
tus in faciendo consistere non potest),
 lecz tylko w przedmiocie po wykonaniu
 pewnych czynności przez uświadczonego
 lub kaniczników pewnych własnych czyn-
 ności ze strony obowiązkanego, to jednak
 nie dla iż kaprzeckie, że w dawnym pra-
 wie polskim znane były i łowie stłu-
 pów, które na pewnych ziemiach
 miały ze strony obowiązkanego polegały.
 Takimi stłupami nawiązanymi należy
 przede wszystkim:

- 1) prawo propinacji, oraz
- 2) prawo mitynskie.

Prawo propinacji stanowi w tem wła-
 ściwie polegało, że poddani dworu nie gpi-
 indziej, jako w dworskiej materii dwor-
 stwie niożę kupować byli kmiśceni.

Prawo zaś mitynskie w tem stanowi po-
 legato, że poddani dworu niegpińdziej
 jako w dworskim mitynie siożę mleć,
 siożę wyrabiać i siożę folować byli
 obowiązani.

Najdawniejszy przepis uświadczenia, któ-
 ry nam dotychczas poznać, jak sobie u nas
 wyobrażano służebności, chociaż sam wy-
 nar servitus, nie jest formidownym naszym
 uświadczeniem prawa, ponieważ jest
 w uświadczeniach mawieć. Proklamacja
 w, co następuje: "Jeżeli kto na dobrach
 swoich przedzielnych uświadczeniach i przez
 " wprawy uświadczenia kochanie przez siebie
 " na rzecz kochania swego lub na rzecz
 " kogo innego, jak m. p. wspólne pastwisko,
 " wprawy, kochanie wody (inundatio ex
 " gracia) lub tym podobne, postanowił
 " serwożę, czyby był uświadczeniem ze swego
 " lub innego, nimie przedzielnego i koch-
 " nie kochanie, ani się może kochanie
 " dawniejsze kochanie, gdyż kochanie

[wyciąg]

"ustanowione są wiceryje."

Kwane to są stwiebności rypiarami (ouera) mają skutek przerwania dawnych porządków, w obciążonej nim nierówności i nie przedstawiają brachlektuś niewygodny, waniem onychre były dawności.

Co do stwiebności podobnych, z tych głównie u nas w ujęciu było obywatel. Liczne postanowienia wstawni przepisują, w stem mowa po imieniu, męka jako w dyspozycji porządku bycia winna. Wyjście, jako w prawdomie pa męka starze do obywatel.

Co do stwiebności przeciwnych, znane by, ty u nas przede wszystkim:

1) prawo wolnego węgla w ciemnym lesie. Prawo to było w dawniejszej formie wyko, nymane, bądź odwróciło się ono do węgla,kiego ujęciu z lasu, czy to na oświat czy na kutelec, bądź było do poboru drewna na oświat, bądź znowu do poboru pewnego rodzaju drewna z wykluczeniem innych, do tych drewn wykluczonych należał kuta, siera dąb (quercus fructifera);

2) prawo łowy, chwiania potężnych lub chmielu na cudzych gruntach i lasach. Liczne postanowienia w tej mierze za, mierzają edyktem mawieć: Umede dawnego kmyraju klacie mają wolną jesiń we wszystkich dobach bez węgla, du na jaskielowicki karkary: nie mogą być przypinane do obory. Test bowiem kmyrajem w tem dźwięku, że od się, kichatow przez potęż jesiń młotom nie zabrania się wspólnych pastwisk, byle się to obratło bez szkody dla gajów i płaciwow. Takby zupełnie nie legł prostarego snaci kmyraju, przepisuje, statut wiślicki, że Alona od się, wój, siera do się. kichatow kmyrofy pasio, ne być winny pod starą.

Edward Frank.
Kwona młody

fiotobawo diego r. 1347 w ten sposób
rozciąść należy, iż właściciel majątku
położonego między majątkiem, z którego
wygama się brzoła na kier do lasu po-
nu położonego, obowiązany jest ustalić
przez swoje grunta przegoni dla brzoły.

Stajebność drogi była dwójnaka, albo
objawiała ona drogę wozową do fur-
jardu, albo była ścięta, do przeschnięcia,
~~przez~~ przezjardu kono i przeschnięcia była.
Stwierdza kwatera iż takie sięganie.

4) prawo użytkowania z wody, bądź
to przez doprowadzenie ciekłej wody na
własne grunta, bądź cieknięcia wody w
ciekłej sadzawce, pojęcia kamie była,
bądź wreszcie prawo stawiania uty na
na ciekłej wodzie.

5) prawo sfierowu, przewozu i połowu
ryb na ciekłej wodzie.

6) prawo kopalnia, gliny lub piasku
na pustym gruncie.

7) czy istniało prawo mrowcia, to jest
prawo przetwarzania ptaka na gruncie
szkłada, jak się dowiedziało Plebsel z jechu,
go wykryli edyktów mrowieckich,
bądźno rozstrzygnąć; lecz swego arcy
długu do nie płaci do latniego przysięgi,
stwierdza płaskiecznych podziału.

III. Wciżkach gruntowych.

Ponieważ u nas grunta były dwójnaki,
tęże należy, w miarowanie:

a) wolne, do której kategorii przeważnie
należały dobra ziemskie szlacheckie,

b) niewolne, do której kategorii słowo
wity kono przedstawiciel gruntu
włóciarskie czyli poddańce, przeszło
składanie do tego i cieżary gruntowe
należy rozciąść na takie, które się
mogły być do na gruntach wolnych

mych, jak czynić wiecyste i czynne
wykupie czyli wyderkany, na łacie,
które ciążyły tylko na gruntach, wło-
ściwiskich, jak czynne, robowe i
ciężkie poddanie, wreszcie na łacie
które ciążyły bez różnicy na obu wło-
sach, jak gruntów, jak drzewiny.
Kaznany od tych okolic, jako
najbardziej zły.

§. O drieżniach.

Wskazanie drieżnej części karobu
nego przez łowcę chrześcijanina przez
chudzi na cel, wsi, na wparcie w
bogie i podniesienie dobroczynnych kar-
stów, uważa się jako w pieśniach
wielkich czy chrześcijańskich na rzecz po-
biernej woli i sumienia wielkich. Nie od
razu uważa się do tego świadkami do-
ścielnego myślenia, i dla tego też w staro-
żytności chrześcijan uważali drieżnia nawet
w późniejszych wiekach nie była się por-
malna, na rzecz kościoła słania. Na-
kładzie jestre monylijum kłopotliwe
r. 576, przypominając wielkich o stada-
nie drieżni, przeszedł ich do tego wprost
własną, nie uważa. Dopiero monylijum
marchizii r. 585 nakazało drież-
nie, jak stara, własny drieżni, a imo-
wienie tego drieżnego nakazał przez
właśc. wiec, dopiero w r. 779 przez
kapitułę Karola W. nakazano, aby
względem wszystkich, jak i innych. W sta-
fikularii r. 789 de partibus German-
niae nakazał Karol wielki: aby
względem drieżnej części mienu swego i
pracy swej kościołom i kapłanom dał,
a to być słucha, jak woli i miłoś-
ni. Sam zaś nawet uważa się oświec-
czonym do drieżni. Istotną la-
danina drieżna już woli kapituł,

i' panów w dobrach ich kaplice, klasztory
 i' szpitale, karawem lei przez schrony na ko-
 faterce' musieli, i' świecy temu samemu swe
 fundowane prakoryja, klasztory i' hospi-
 cyja w kufelnej swej gospodniej własności
 mieli, przechodami wypychi przez siebie
 stanemi wyłazernie dysponowali, a nawet
 cate te kaptady dowolnie alienować do-
 mu innym mogli. Kolowało się rzecz do
 skateru, gdy panowie fundatorowie
 świecy kabanizacyjni się uwariali do
 naprawy budowl' kościelnych, do palte-
 rów na sturby boria i' klasztoru na ulicy-
 manie kapitanów. Wstąpieli i' fundator-
 karchi kaplice i' klasztorów, w stosunkach do
 nich nosit' te same, porusz' seniot i' patro-
 nis, jarku w stosunkach do lemnisków i'
 fundamentów swoich nosit' pan i' dieciobici.
 K' karciego kar' ich potowienia uciecnie jure,
 bo jure w VI wieku wystąpił się i' la ich
 prerogatywa, i' kar' kapelanów swoich
 jarku i' pretoriomych klasztorów oni sami
 wybierali, bi' kufam ich było do nowni-
 nacyi podajac.

Te p'k'p'stwa kościoła n'cyonione monas-
 chom i' moinowstodcam w wieciach panu-
 mania fikcyjnej prerogatywy, doszły do tego
 stopnia, i' nawet wstane kościoła, dobro-
 i' przechody n'cyonione sposobami w rece-
 swiccie przechodity. Imno kataru
 liczych koncyliów udawalo się schach-
 cie świecciej, popieranej przez monas-
 chów, wymusić o'la siebie wypuszcza-
 nie w leuno i' to nawet w leuno skiezi-
 cne plóbr kościelnych. Tym sposobem
 karotro wiele nie było dobro ale i' straci-
 się im kościelnych prerogatywy w rece swob-
 swicciech, a duchownym niediedy ka-
 leduno się skrepił u'cyonanie rostało.
 Często nawet i' to się zdarzało, że sami

27
biskupów dla wykazania poleźnego opiewu,
na któż też znaczej pobożnej drugiej,
której jako strażnika państwa poleźbowo-
li, dawali świeckim w lewo cześć swo-
ich dziełom.

W piśmie II tym wraz z prawosławnej
miejscowości, pociąg silnie i kochając;
w swobodnej się w życiu świeckich,
wobec już na wielu koncyliach pociąg
kaniom posiadającym wstąpić doświ-
adze wykazywać, a nawet im prawo po-
wziętych już kaniom doświ- i dziełom
pod obłąkami nakładać. Chcieli też papież
dziełom wykazywać z kaniom wstąpić
świeckim kaniom uległych, lecz
ponieważ tego wiele bardzo dziełom
pociągło w posiadłości i dyspozycji
dziełom i pociągły. Dlatego i III pa-
teranenskie koncylium z r. 1179 poleci-
ło pociąg na nowo prawo wykazywać do do-
ściół i pociągło pociągły pociągły-
pociągły, które kaniom był i tym razem
nie bardzo pociągły. Pociągły pociągły
cy uściłchali, lecz najwięcej cześć pociąg-
mów pociągły. A gdy cześć pociągły na nowo
pociągły, pociągły dziełom kaniom,
ponieważ i pociągły pociągły kaniom, lecz
nie tym kaniom, do kaniom pociągły
kaniom pociągły, pociągły pociągły pociągły
pociągły na kaniom pociągły kaniom kaniom
pociągły, waniąc kaniom biskupom ich
prawo wykazywać. Następnie tego
pociągły pociągły III kaniom kaniom kaniom
kaniom na drodze interpretacji prawa,
pociągły w pociągły na to, aby dzie-
łom z kaniom kaniom pociągły
w lewo świeckim, pociągły pociągły
nowe kaniom pociągły 1179 nigdy już na
nich pociągły nie były. Lecz gdy i
nowo kaniom pociągły kaniom, kaniom

~~12/24/25~~

[illegible]

2.
To po Aligors o ściegostawie I: Pole-
stanie Chrobrym powiedziat, iż po-
wierne sprawy wyryskim bez braku sta-
jącom sędowanie driciziny tufo-
wej w jednorobajny sposób powaga, wie-
cia, malarat, jest było kwiesdzeniem
na olumyśle jego ofiarłym, a jicharwio,
nem przydaniem szeregolami, które
Aligors według dazimbrzi olichorwio,
stawa w wieku IV słowiflowat. Waj,
blizsky Polstaurowstich prasoń char,
civ Gollus mi o koutim nałharie dric-
zigin mi wofomina, gdy mowi o ceto-
nym forer legor drólor dościela, o sta-
nowanych biskupach i konfesorowych
beneficjach. Nie mowina paiste fry-
fustie, aby dricizina dościela mo-
wo ochroconem ludow przyjemnym
obawigodnem byla. Zwecier ko psona,
iż w Polsce, gdzie Chroscijanistwo
nie forer oblych na ostroń peltara
przyjemniowem postato, lecz się porze-
wyto na powalnym wplywem wofot-
plemiennych i rozolecnie jiwiz obliwých
apostolow, ani miara sama, ani in-
shylunye byt dościelow warujace,
kaut potrzebnie przyjemni byc nie mo-
gły jani gotkiesidriej.

Wicet przyjemni, iż postl przyjemni
forer Polakow bez oporu obawigodni
sędowania szicizim lej glawnie woli-
sciości przyjemni malarcy, iż jani sta-
wianie pachadni baw i Polacy w era-
sach poganistwa swego ohradali po-
dobnego rodzaju oblacze kaptanow
swych obawim, jachoby na potrzebę ob-
wedow, a i dościela w stawian po-
dobna snade, wbricrali z dawna ud-
wadimow dości publicernych kienio,
prowadzą stannig.

Do takiego przypuszczenia słu-
 mita Plechla ta jedyna była okolicz-
 ność, iż w dokumentach z XII i
 XIII wieku znajduje się pewna, choćego-
 ryż niewolnych posiadanych decim-
ni zwanych, których narzę wywo-
 dzi on od przedwziętego obawo-
 dni słowania w czasie narad
 jeszcze poganiszych planiny natural-
 nej przedwzięcia większe w ich 1/10
 części, panującej głowie narodu.

Dalszą porokę stanowi mają, która
 niemi Plechla znajduje się w nadaniach
 książąt piastów z XII i XIII wieku powo-
 dzi o dwadzieści dziesięciach, t.j. o dwadzieści
 dziesięciu (decima) i o trzydziestu (trid),
 choćego tak zwanej, iż po wzięciu pierwszej
 dziesięciny, brano drugą raz już 1/9 części tego
 co pozostało, które choć nie było w pełni,
 przecież często, tak iż nas już i na kach
 dzie są wzmianka, świecziej między dzie-
 ciny obok dziesięciu. Też świecziej panują
 cy lub trzydzieści swojej świecziej między
 z dołu słownych lub przynajmniej - trzydzie-
 ciu, niby przynajmniej pięćdziesięciu
 rang, chociażby słownych, lub jeśli do-
 ścielne słowa są wzmianką między dziesięciu
 nej danią przez samych książąt
 przynajmniej były, wtedy książąt dwo-
 iście oraz pobierał między dziesięciu, deciman
 et nonam, o których też i nas często zna-
 chodzą się wzmianki.

Przypuszczenia panujące Plechla o d-
 zięciny monarszej były świecziej w do-
 wocy Polce, nie dawała się sobie poradzić.
 A na przykład w dokumentach niektórych
 XII i XIII wieku mowa o decimi na ozna-
 czenie pewnej kategorii niewolnych posła-
 nych, nie pochodzących od wyprawy, decima
 (dziesięcina), lecz od wyprawy, decimus

sauye doziat ja' lub darow ~~was~~
kawa, drzewiciny, to je'li drzewicina
la miota byc' istobnie 1/10 czescia
dochodu, miota byc' dana w for-
mie drzewiciny. Meiny przyklad:
przyjmujemy, ze kupcy kochenskie
przywoly 200 mł rocznego dochodu
du. Z tego dochodu brat biskup strz-
kawski drzewiciny, ktora ~~każda~~ my-
noscia 20 mł je'li potem Polotaw-
dosydliny sciaz nadac' Mawlorowi
machochiemu a tyli samych kup ro-
mnie drzewiciny, to poniewaz gre-
sicina wynosila przywoly 20, mi-
nia da' z porozkatego dochodu 180
mł je'li drzewicina czes' czes' drzewic-
iny, aby przywoly 20 doroznata.
Tadze jest, jak sadze kosciole naseyli
drzewiciny.

[illegible]

się dają. Rozciąganie tych długich koni,
stało do kurczenia uwagi na szlaka in-
nych, warniejszych rodajów niepełnych,
które po mniej cennie, przeważnie przez
zwyczaj swej treści przyczyniają się do
lepszego furmania innych więcej caga,
długich szeregów.

Także z przeważną głownią było szło,
ciemnymi a mianowicie wstochami, do-
licie biskupie w Polsce kapitułami
być miały, tak też przysięść można,
i dla samej ich niezmajomości języka
i obyczajów kłótni, musieli się biskupi
uścić w poborze decydujący do pod-
brych uławni, jednego się w obaju
obrotów chwycił biskup albertowski
Wagon, który za bogate pewne dobra po-
wzięte od Biskupa diecia obrotów, one
miał nałomność puścić cały swój pobór
decydujący w obaju, a one dobra w ad-
ministracyę powierzył. W ten sposób
więc było nie może przeważnie niepełnych
biskupów od przepisów księstwa, już wbe-
dy ostro postawianych, i w ręce swoje
nich bądź dobrowolnie puściano decy-
dujący, bądź też miłując łaskawe myśle-
nie, nacjonalano. Nie chybowało pod tym wzglę-
dem w czasach dalszych na licznym
dokumentnie potwierdzonego przeważa-
nie. Tak często przy osobach świeckich
rodzajowa dysforycja decydująca księst-
wach, była prawie w zwyczaj z tą os-
tawnością, że nasi świeccy panowie inwa-
dowali na swoje prawa, by fundowane
przez siebie doflie i klauzury, w swej przy-
wątłej własności i dysforycji brzymieć
mogło. Niemniej też niewolniczo można,
że duchowni konferowane sobie od
świeckich łaskawe beneficja, a po na-
wet wcale nieważniejsze, pod opieką

lywa, chętnie przyjmowali.

§. Drugiem następstwem duchowieństwa na rzece świeckich było, iż już decimandi plenium kurienilo się na minus plenium, a diecezyna mortdrabowa i pieniężna dopuszczając była coraz częściej miasto diecezyny sułowej. Tolerancją ta dotychczas podnosiła się do tego, iż dotychczas mając po sobie prawo pobierania diecezji w całym duchowieństwie sułowej decimationis plenae, w sprawie chorągwi pobierania diecezji nie więcej, tylko sułowej czyli wykładowej, faworem coraz więcej przekładała na rzece wykładowej w przedmiotach ulegających daninie, a mianowicie też coraz częściej wykładowej na kamień sułowej w diecezję ożepową i pieniężną. Co do diecezji pełnej t.j. niekiedy pieniężnej ale i urobkowej, ta polegała się u nas w przedmiotach bractwa ściśle wykładowej, była. W mortdrabach z XII wieku przekazała się wzmianki natrafiają o laudach diecezji ciach. Rzece nadto zwolna ze swych już myśli, bo w dokumentach od roku XII wieku już ich niemal wcale nie widać napotykanym.

Co do przemian diecezji sułowej na użepę i pieniężną, idący, mówią, iż już Helmut powiada, że Henryk ten drugi saski przekazał, aby Stawia, nie nadstawiając stacji biskupowskiej tak, jak już Polacy i Pomoranie stawa, to jest bry dora. była i 12. pieniężników u moridej, mniejszej stacji, mianowicie wstawi, który było starostą, iż u Polaków dawno przed XII wiekiem mianowicie matdraby i użep diecezji były powołane i użepianem. Rzece już przy mianowicie przyśladów obawia, (przebiegach)

17
du ościżinnego, w całej podobno-
wości do invis pleini do
fotidnego, nie możemy niczego sądzić,
jaki był, że srebrnie prawo doświada
naczy regulo, w swycraj wprowadzo-
na, było, prosto sępy i skupy drzewa
inne pieniznie, wzmiankowane przez
Helmolda musi być być tylko wy-
jątkiem od reguły. W formie rychi orzechy
wyjątki do lat daleko się mnożyły, i
konieczne w tym względzie kryzysie
stały się częścią swycrajem iświ-
coną. Pod procrathu potasora XIII wie-
du sprowadzenie kolonistów niemieckich
do ziem polskich i nadawanie praw
niemieckiego miastu, nawet z kryko-
polskich mieszkańców którym, cora-
silniej i coraz dalej się szerzyło. Gdzie
wielki Niemcy, lub gdzie ich organika,
czy większą lub mniejszą koprowała,
tam też wchodziły i ich swycraje. Tam
prosto i pod względem powinnosci ten
niemiecki nakawał swycraj, i nie do
wyższej stopni, lecz do matobralowej,
tj. stopni i do pieniznie tylko drze-
żeniu obowiązującym się podawali.
W końcu, gdzie kolonizacja ger-
manizacja ludu polskiego najpierw
się zaczęła, wystąpiło przeciw tej drze-
żinnej prerogatywie Niemców du-
chowieństwo wykre polskie z podwój-
ną racjonalizacją, bo już w duchu nar-
dowości polskiej. Włóżcie i częste, procr-
wały niemal wiek XIII powtarzające
się pięćdziesiąt a nawet sześćdziesiąt
biskupów roccarwskich z Henrykiem
Brodakim, Bolesławem II lignickim,
Konradem II głogowskim, Henrykiem
IV roccarwskim, które nam z drzew
i dokumentów szeregowych są znane,

głównie do tego przedmiotu się odnosiły. Wśród biskupów, metropolitów, patriarchów, synodów, legatów i sekretarzy państwa, często był szubiecinym pod względem humoru i przechodzącym wszelkie miarę gwałtowności stróżem; lecz gdy się o niego opierał, bawił na ciekawym, już drugim jękami i skandynawskimi, bawił na recytacji i wypracowanych ustępstwach pośrednich biskupów, które pończoszą następny ustępował, przed siebie i do siebie, a dłużej, walczył, precji się na ustaleniach ustępstwa do siła, i do siebie.

[illegible]

4/12 1891.

2
równie mniejce, od paleriej, braci do-
fućcora. Karakuje tedy wprawdzie sy,
nad biskupom i innymi duchownym ko-
leowaniam tych uinniejce i pnia, wie-
lami madoje maring i bardzo talro roz-
sigliwy wyjatek, mowiac: mi forte
urgens necessitas vel evidens iubililas
hoc requirat. Tada pat' urgens neces-
sitas wnel ju' w r. 1256 nastapila,
gdy Tomasz Iry biskup wroclawski
wzajemnie i dajdanami Polstara II
lignickiego pmitacony, jnat w olge-
cory wroclawskiej kasady kamiany-
drickiej wyhyernej na matdrakoz
i pieniziny, t.j. wiarolubowz i gnu-
tow kolonistow pieniesobich.

Takiej gmatkami sprowazonej donicero,
ci nie widkiny wprawdzie po innych
kieniach polskich, wplytu, gdzie kipiot
mieniectwa nie wplywat tak silnie na
wyjatnienie narodowego duchowienstwa,
i gdzie spory drickie mialy do miz-
dry wspolrodactwa, ale nawet miedzy
pudrennemi osobami, wachly i duchu-
wienstwa koczy sie redowaty, ku bez ta-
mej shonessyze i porocimieniu sie do
shubtu przechodzie mogly. per evi-
dens iubililas musiala sie dost' wysta-
wiedawna skarywac duchowienstwu i
w tych polskich drickiach, skoro bi-
kup wroclawski kumceby Hadlube
ju' w r. 1215 obdarzajac dostiot mabe-
dralny wroclawski, wloz drickie sro-
pawych ce w r. 1160, drickie pieniz-
na, ce w r. 1215 w okolicy Cechowa
policzonych, onem i z dochodow slotu
biskupiego dawat; w wieku pat' XIV
me bez perwolonia kaprowe duchu-
winy, miedkiny w tych stronach bardzo
upowazchnione drickie, po wiacl

prawem ziemickim ratornych, sra-
cane w ziemickim obdanie lub osiepie
choronym. Klemens biskup kujawski
pod swą ręką, nawet i potwierdzeniem obrane-
go seckiego polubownego, metropolity swego
kawaława arcybiskupa gnieźnieńskiego,
tak się ugodził z Władysławem księciem
na Dępcy i Dobryni w r. 1348, iż całej
ziemi Dobryńskiej mieszkańcy byliem dze-
sięciu mieli być po 4 schajce z kardega
Tani ptacie; za którego wyznaczenia
provincyi dogodność, chociaż biskupstwo
to Tani w lasach Dobrych do wycho-
rowania i uprawy polnej starował.

Staranie moneski co do przedmiotu
dawanego dziesięciu, i tymi słowami
stawa ziemickim, już w XIII wieku, i tak
to się latie pwaćanie pcecy, iż podawać
dziesięciu srohową, zwano "decimam mo-
re Polonico persolvere", zaś w maldra-
bach i ziemickach dziesięciu, zwano
dawaniem srogi "more Teutonico". Aby
to to pojęcie już lat stalem i pwać vob,
czuwać srogi ziemickim nieapreceraniem,
iż Henryk V książę wrocławski w roku
1298, w chwili gdy miał nadciągnąć po-
siadać monarchię całej Polski i srogo-
wany do tego pwaćerem wydawał gene-
ralny przypisek praw i prerogatyw wiel-
kopolskim biskupstwu, w tymże wie-
ku swym przypisie jako uogólnie pwa-
jętą kasadę uogólnił: "Volunt etiam
quod omnes, qui decimas tenentur,
illas persolverent integraliter in com-
pui, si villae iuris Polonici fuerint,
si autem Theutonici, maldrales per
medium et argentum."

Tuż więc było w Dobrych duchownych,
kawał górnich biskupów lub pwaćerem to,
ściółar sami byli nadawcami prawa

niemieckiego władztwa, zadawali się
w przywilejach potwierdzenia ptacenia i prze-
sięginy snopowej, w polu wyłączonej. Kie-
scho, co i upowiadali się matroby
i odcyfy pieniężne, kask i w donosyła,
czy synodu prowincjonalnego fiolchów,
niego IV go, z donos XV ary z podast,
dni XVI wieku, cyklowy już przylo-
sowy fakt, jako przez go froski sa-
mo z siebie rozumiejąc się, i, fone-
war, w niektórych miejscach oddają
drucisiciny snopow, w innych pienięż-
na, a w innych casie matroakow,
frosko postanawiamy, by wreszcie
zmyraj miejscowy był zachowany.

§. Możesz być bierze co do drucisiciny
z prawem.

W Polsce wieków średnich długo
snać biskupi brzymali się owej frosko,
knej koscioła franktyki, i biskup był
scaparem, a więc kiej niejako wstaci-
cielem wszystkich drucisiciny koscioł-
nych. Kask frosko, i namet wstody, gdy
namet pociągali frosko, wprawdzie
sprawiali kosciołom frosko, aluym a
namet klasztorom pod względem druc-
sigin z prawem, by z grunów nowo
wykarczowanych i pod uprawę przy-
sprowadzonych, biskupi mieli je kore to-
bie wiazi był rozległe prawo do tych,
ze prawem rozkili. Kaski co i ich
rozrozenia niekiedy plebanów i kanton-
mistrzów, lecz niemniej koscioł i frosko
siołskich i roz se względem na ich
stanie im frosko kaski się kaski wyprze-
wanie kolonizacyjnie grunów drucisiciny,
drugi roz kaski se względem na ich pa-
tronat i frosko kaski do kosciołom,
które od nich lub od ich frosko kaski
kaski kaski kaski. Kaski frosko, kaski

re również nam się na Jeleńskich naj-
 pierwszej między Henrykiem Brodalem
 a Wawrzyńcem biskupem wrocławskim
 zjawiają, a po ich przybyciu do
 prebiterii słowaków, często razgi nie
 nadzielił prebiterii biskupa, wreszcie lub ka-
 prawem wynagrodzeniem ulegać mu
 sili. Tak pod względem diecezji i
 na dzień 10. r. 1227 za wyrokiem 12,
 dzieło papieża biskupa wrocławskiego
 Wawrzyńca Henryka Brodala
 a raczej jego dozwoleniem w pewnych o-
 drogach do koncesji odstąpił się, re-
 kwirując kamień diecezji swojej
 na wiadomości biskupa, tak w po-
 kniejszych czasach w samej już wielkiej
 i chacie Polce po wypisaniu i czołgo-
 mych sporach, biskupi znacząco od swych
 rozkazów odstąpić musieli. Oświadczenie
 o dniu i miejscu między biskupem Wawrzyńcem
 a biskupem wrocławskim, wreszcie z jednej
 strony, za prawem duchowieństwa para-
 fę swą, a biskupem wrocławskim
 słowami za prawem mentae episcopalis
 obstarajemy, z drugiej strony, wreszcie
 dzięki rozkazowi wyrokiem papieża
 Innocentego archibiskupa primatego
 r. 1330. Postanowienie o wyroku na-
 stępujące rozkazy:

1) gdzie tam lub ich części występujące
 z dawnych gruntów, nawa lub kolej-
 nym ciąguem są starcowane, tam die-
 cja i z tych gruntów nowo utworzonych
 pleban parafialnego kościoła lub in-
 ny duchowny tytułem swego beneficium
 pobierać będzie tak, jak już pobierał
 z gruntów dawnych.

2) gdzie zaś choćby nawet w granic-
 ach wsi dawnej, w lesie lub w gruncie
 albo tamże wśród lasu położonej, nowa

mieś jest rektoriana, bądź pod nowem,
bądź też pod starcem dawniej a sąsiadniej
wsi narwińskich, tam z nowym jej dzie-
sięcina do szelb biskupiego należeć będzie.

3) A gdzie wieś na prawie polskim
rektoriana, z niejże jednego przeniesioną
jest na inne miejsce uprawne i ornej jej
mieszczańcy dawne gruntu uprawiający,
skolepno co z lasów starczyż: tedy z
gruntów tych nowo wydarczonych
pobierać ma dziesięcinę ten, kto wprzód
ją z dawnych gruntów pobierał.

Ten wyrok Samostawa stał się obłą naj-
ważniejszą podstawą do rozstrzygnięcia po-
różnych podobnych tej materji kawa-
łków. Samostaw w r. 1343 przy sporze
Tana biskupa wrocławskiego z Arnoldem
proboszczem i innymi kanonikami kole-
giaty św. Florjana w Wrocławiu, na owym
Samostawie wyrok o sparcie nową, zagro-
żenie doświadczenia W. arcybiskupa
Karolawa Bagoryja. w r. 1343. W r. 1345
1359 biskup wrocławski Bedranta w tej
ordynacyi dziesięcin pod względem wa-
żniejszej własności dziesięciny z nowym,
na tych samych grówniej opierał się
zasadach. Gdyż w r. 1435 na zjeździe
sejmowym w polu piotrowskim
szlachta silnie przeciw nowemu bez-
prawom duchowieństwa w rzeczach
dziesięcinnych wystąpiła, i szlachta-
mianowicie wielkopolska oświadczyła
się do żadnego przywileju arcybiskupa
Karolawa w Poznaniu wydane, mo-
ją którego wszelkie po jego dacie wy-
stosowane powinności nie miały już na-
dal płacić snopowej, lecz tylko pię-
nizną dziesięcinę, zgromadzeni na
zjeździe tym arcybiskup, biskupi
i duchowieństwo zaprzeczyli wciśnięcie

owego Ławarskiego przywileju, a po-
 wiali się znów i na edukumy franky-
 uż kościoła wielkopolskiego i na do-
 mienne rozporządzenie ordynacyi.
 Bodzanty list. Arch. c. 1. 1359. Spis-
 ten, w którym szlachta postanowiła areel
 potężni na wszystkich plebszcinach, a i
 dofini duchowieństwa nie robić co do nich
 nowych koncesyj, a przeciwnie, duchowień-
 stwo w ładim parcie szlachcie obłąk-
 powrechno zagroziło, nie skłonił się
 znać wtenczas jeszcze. Procz tego bo-
 wiem, co nam o skaraniach zagrozenia
 sporów między przeciwstawia Ławara Cra-
 concisio z r. 1447. zachował nam się
 anty fimbliów iżędnych duchowieństwa
 ze szlachty z r. 1440 przed byłym „Con-
 cordato dominorum laicorum cum prae-
 latis ecclesiae”, który będąc od biskupa
 krakowskiego Kługiewa Olesnickiego
 dla szlachty tylko małopolskiej wygodo-
 wany, było tylko na małopolską parciu-
 by odpowiadano, a o parciu wielkopo-
 lam co do diecieciny z nowem milicy,
 przeciwie udostojnia się do sporów zja-
 rdu siroactwiego, widocznie wskazy-
 je, iż już małopolska, tak też i wielko-
 polska szlachta, która w swych wlat-
 wych pretensjach jeszcze nieposkrajana,
 nie była.

Co do przywileju polubownego archybiskupa
 pro Ławarskiego, to dodać należy, że
 gdy i po Kługiewa I kwestyja o die-
 teciecie, nowicjaną brudności wywo-
 tywała, papież Leon X na prośbę
 króla i archybiskupa Łaskiego ogłosił
 w r. 1515 bullę, zupełnie według przy-
 czonego w niej Ławarskiego orzecze-
 nia skoczniki diecieciny powaga
 apostolska na wieczne czasy w Polsce

regulującą, i jej wprowadzenie w praktykę,
się wzięliśmy, osobnym piśmie biskupa
pom. polskiej prowincji polecił.

§. Niekoszto okwarte dla niewolnych
pracy.

Koncesyje Koscioła polskiego, o któ-
rych dołąd mówiliśmy, odnosiły się bądź
do samego prawa korzystania z drzew,
czy w ogólności, bądź do przedmiotów, w
których drzewina służyła, być miała,
bądź przebieg do niej i gruntu, z
których się leżało lub owemu jej potrzeb-
ności materiału.

Chcąc nam jeszcze więcej o koncesjach
mówiących się więcej do samychże p-
sób drzewiny, bądź leśnej, w ten
lub inny sposób, leżących lub owemu potrzeb-
ności materiału.

Też podobnie podobnie koncesyje dla
rolników Niemców, już poprzednio
w związku z materją o rekolekcjach
na drzewinę, materiałową lub pie-
niczną, rozstrzygnięto. Tu przede wszystkim
jako że przewidywać należało, że
niektórzy, wzięci na uwagę, nie-
którzy dla własnych potrzeb,
mianowicie dla potrzebnych, wówczas
bądź bardzo mało, bądź bardzo wyso-
ko potrzebnych.

Przedstawienie od drzewiny
najbardziej potrzebnych, wzię-
stych, wziętych na własność, słownie
choć nie na długie czasy. Przedmiot
Mawrycja biskupa warszawskiego,
w całym przedr. 1807, ułożyli byli
od drzewiny zupełnie pewien maj-
niejszy rodzaj potrzebnych, których
słownie nazwano, w których do ja-
kichś z nich podobnych, wziętych do
również słownie byli z tych gruntu.

Prawda że książę i swietny arcybiskup
 w tych smierdow, wynagrodził biskupa.
 słowi ten byłbył arcybiskup, darowa-
 wany jako biskupowi wielkorych i tych
 poddanych wiarę i gruntem, na któ-
 rych siedzieli, wstąpił więc książę
 ich i wolnił a nie biskupa. Lecz i to
 i wolnienie nie długo trwało: biskup
 bawem wawrzyniec mimo wynagrodze-
 nia przez pośredników otrzymanego,
 prosił już kniaź wymagać i kumować o
 tych smierdow książę ich do arcybiskupa.
 Henryk Prodaty między innymi i o to
 skarżył biskupa do Rzymu; lecz gdy ten
 papieżu delegowany przyjechał, iżnawo
 sram sławne według zwyczajów i wolnie-
 nie wszystkich poddanych rząca kawa-
 mych smierdow, Tarekhami, Storsami
 i popracownikami, co wielkie nadwzięcie
 i natarcia, aby od nich arcybiskupa
 płacoma, była, a pośredni byłbył przez
 to. Henryka wynagrodzonymi został.
 Ale ma sładu, żeby gdzieś w innych
 arcybiskupach sławnej Polski podobne w
 tych sprawach i wolnienie niewolnego
 poddanku od arcybiskupa dokonywał,
 nie się wykarato, ale i z samej natury
 rzeczy i z podobnych donosów w ich
 rzeczach dokonywanych, a szczególnie z tego,
 iż nawet w piśmie XVI i XVII wieku
 sprawach uniwersali podobne rejnowe
 dokonywanych wspominają o wsioch będą-
 cych tylko ma postępujących i o wsioch Tow-
 czych, które wolności były od arcyb-
 skupa wcielanej, wiesz mowa, iż u
 nas podobnych przyprawów już ma
 sławę przed biskupem wawrzyniec
 miało być więcej. Do piśmie rękopi-
 sanych znajdowały się jeszcze do-
 cne wypisły się, arcybiskupa skłonił,

nej nie płacących. Tu materia miała
mieć także być. Jan Krowie "Villae
vagabundae," w piśmie synodu chetui,
tego wspomnianie.

§. ustępstwo piąte dla szlachty
co do dworów dworskich.

Króle miłośnicy i państwo
były pod względem obowiązku dworskiego
cięższego pewne dla szlachty
w dawnej Polsce. Test to przez ten bar,
dwój uwagi godna, iż koncesyje te, o
których mam mówić, utrzymują się
kwaśno przez kilka wieków, i nas są
dokumentnie wystarczające i jasne. Przewo-
żony szczegół dla szlachty polskiej
pod względem dworskim dwa główne
są: podbriny państwa, które już się sta-
je, już od praw obywateli, karze po
ustaleniu się wiary chrześcijańskiej i
przepisów dworskich w Polsce podnie-
mali. Jednym z tych punktów było,
iż szlachta miała w opłat i planu
jakoby osobistego państwa, o mi-
nowicie planu dworskiego, którego
i dworskiej dworskiej, ~~między~~ i dwor-
skiej z państwa dworskich państwa,
nie był obowiązkiem odwozić do jej
duchownego państwa, już to czyni-
właścicielem, lecz nie duchowny sam sobie
po niej miał posyłać, lub jej też od-
stąpić domowy obywatel.

Dawny dworski i wspomnianie to,
drzeż dany stanowią w istocie po-
wną osobę, występującą i prawa pod-
ległości; a z dany prawa państwa
to było celem rycerstwa i szlachty, iż
stan ten w owych czasach do różnych
osobnych służb i obywateli, prócz
służby rycerskiej i wojennego przewo-
żonego nie był.

Właśnie samych było wzięcia, dowiedzieli się, że słachy ani w dowozie wprost nie wzięcia, ani później o niego jej kolo, więc prosić nie potrzebowali, że takim słachy z damien dawno ze swycra, już wazowego w takiego dowozu dzie, więc była wolna.

Mnany krenky, w tej mierze i' innejsze
dowady. Goly w r. 1435 pisał na-
rzednie pieradrtim i' piotrowskim z
carrulam mrofaczy' stricizumych
procciu duchowieństw wyskopila, ad "
femiadajac na te karuty duchowiciu"
stwo, niezdy imeni w tych sz' wyra-
zilo słowami: "non posse rusicum sine
gravi scelere decimam reddi solitam
archiepiscopo, abbati vel canonico, de
agris desertatis vel in praeliis nobilis
translatis, decernere liberam, et rem
alieni iuris in alium transferre. An "
mierze tamen libenter, ut in nobilis et
rusici discrimen, miles agrum rusi-
co deposito catus, neque decimam
canapi soluat, neque cum propriis
curibus domino decimae in horreum
more rusticorum inferat." W przyklo "
stonych kaz jui poprzednio fundlach
monasterialu pialchty z duchowieństwem
z r. 1440 co do tego szeregu krytanuy.
Ad hoc iubetur, ut in sua libertate
domini nobilet agnoscantur, primo
id admittimus, quod cum alias de
iure inferri debeatur decima ad hor-
reum reitarum, prout scribit chala-
chias propheta, quidem generaliter
ponitur, quod decima non conducit,
sed per heredem depositorum ametho-
rum, sed per illum, ad quem spectat
decima."

Исхана мекреси сунети фиделов

Aliquo modo volumus precipuè: „Co-
 „lono ex agro discolute, nobili cūn-
 „stem agrum colens, decimas et pro-
 „ventus ecclesiasticos pro consuetudine
 „pendat. Quod si non exstet in illo les-
 „sitoris aliqua eius rei consuetudo, sol-
 „vat eadem pueri, quæ colonis solve-
 „bat; illis tamē exceptis, quæ ex rusti-
 „citate in nobilitatem indigne trans-
 „ferrentur, ubi, ut decimam ducat,
 „denarium s. pseti, canapales, stren-
 „nam, quæ vulgo kalenda vocatur,
 „solvat, nisi in istis aliter se habeat
 „consuetudo.“

Wzamy, iż te weryfikie łozy orla-
 kuc pcedenia ad pwierychnoci dū,
 chownej fruchodrac, uchwora iż na-
 wet do grunów piernobnie potecian-
 szych i obowiazadowi pwaru drcic-
 ciny podleglych, a dopiero pōrniej pōr
 rprawy dworskiej drcicica wzglych.
 Wiler wiec kardziej stauowanem by-
 misialo prawo wyerschie drcicicaw,
 w grunach z domien dawna dworskich.
 Nic ma wiec pod tym wzgledem ca-
 ducj wzgplynosci, iż ta prerogatywa
 od niepamietylnych czasow az do pōrniej-
 szych wiekow w praktyce iż w Polsce
 wrodcie utrzymywata, a to z mocy
 prawa kuncerajowego, ktore i w dot-
 rekturze kuni kwaniej Tarcyckiego wy-
 nar swaj kwalasto w rōstepie: „Coloni-
 villae sub eodem testimonio decimam
 relictam de agris suis etiam condi-
 cere tenebuntur; ad quam conducen-
 dam nobiles de agris fructuorum
 suorum, ex antiqua consuetudine non
 obligantur.“

Teni sam pwyeraj istniał kadri i
 na kharowu, jāk iż to uharujē z

12
przywilegiu Władysława kr. macowickiego
i plebanii z r. 1416, którego jeden jest p
breni jemu następuję: „Volentes vero de a-
„gris praedialibus ac aliis, quos suis dñi
„laical propriis colunt paratis, ipsorum
„plebanis, quorum civae iure subeunt pra-
„rochiali, decimas manifestabiles in grano
„quolibet et semine, prout moris est ab-
„que iuris, annis singulis dabunt effec-
„tu hic non tamen ad dñicum eorum se,
„nebuntur sicut punctiones. poterint ha-
„men plebani easdem decimas libere, si
„voluerint, ad horrea sua conducere, aut
„de ipsis, prout ipsis expedierit, disponere”

Przytaczając powyższe dowody stąd tego
sebacie niezaprzeczonego prawa wolności
od domów diecezji, przytoczone na imię
stało, wreszcie sprawiacz misja w i.
stanie niechciała tendencyja duchowień
stwa, już nawet w wieś XV. wieku
zaprzeczenia tego prawa obywateli
lub przynajmniej ułaskawia pociąg.
W wieś XV. wieku, już wiadomo, że
leżąc wspaniale Concordata domo,
już licząc z nią przedtem kościoła,
na mocy nowych stać chłopi, a
w diecezji ma być wnoszone do
składu domów, uścisławo duchowieństwa
przedtem zła, w przedtem doświadc
mówi z nowych pryncypów służebności
domów i było leżąc z tożsamością, nieprzekon
czym.

§. Ustępstwo wolności dla szlachty co
do diecezji swobodnej.

Ważni punkt szeregu dla stanu
rycerskiego z wieś i dla państwa
diecezji prerogatyw, która im dos
ciś foras dłużej stać niechciała za
chłopot, był ten, iż tam diecezja, jako
i szlachta diecezji z gruntem plebanii

Tan tak
Koraci Konecni

neum, a nie klasztorowi, który przebie-
rałnego dotychczasowa nie wykonywał.
Dawajcie więc te słowory, chciał je
już na zawsze posiadać przy klasztor-
u i swojej fundacji, choćby na-
wet grunta podległe obawie znowu dzie-
siny, wycięty i pod uprawy płótna dro-
ższego, w a folwarcznych staty też wło-
ścian i ichni kolonistów gruntemi, prze-
co wstąpić wycięty charakter dzie-
siny tej fundacji był i pać. Dla-
tegoż kapłanów ostatniego zastawienia
ustaje niezmienić i zmieniać o dostatek i
renewalim biskupa wrotańskiego.

Drugie nadanie z r. 1223 Maurycja
biskupa wrotańskiego wyraża i sa-
ma, lecz lepiej i śluszniej monens bi-
skupa plany przy ostatek dofrisco-
wspominanego nadania z r. 1213. Cy-
lany w nich między innymi: „Et ne
„in liberis decimis, quas ecclesie s. sal.
„maioris in Ribmich quidam milites de
„voluntate propria contulerunt, ipsa
„ecclesia quocummodo possit defraudari,
„ipsis eidem ecclesie dignum duximus
„confirmare decimas, scilicet Vincentii
„et Primbis, Crisani et Johannis,
„Gassonis et Alberti, Alexandri et Bre-
„sonis, Vincentii et fratrum eius, Sven-
„torii et Michaelis, Liutacii et Wis-
„miri, Wratiblai et Grimiclai.”

Test to wyrażenie mowa o bractwie,
nach, które kilka słowach w rękach
własnej roli dostatek w Rybickim
nadali.

Przez to postanowienie jest wyraz na
dużo domniemy papieżskich, w sprawie mi-
dzy Henrykiem. Władym i Maurycem,
cui biskupem wrotańskim z r. 1224.
Należą adunim tego wyrazu episcopa:

„ściółoiv, które sobie wybierze, gdy jed,
 „nast sa, mickłowny, którzy nadużywają,
 „jose powypierze go wywileją, nie mickra,
 „ja, bricięcin, tych w należytą wysokość,
 „prosto postandwianę, i, i, i, i, i,
 „cerę tego powypierze, i, i, i, i, i,
 „bricięcin, i, i, i, i, i, i, i, i, i,
 „stwierdzenie, i, i, i, i, i, i, i, i, i,
 „mac' bricięcin, i, i, i, i, i, i, i, i, i,
 „rycerskiego, nie mają.

Arcybiskup Tadeusz Swinka ogłosił w r.
 1309 kapadę, na posiedzeniu synodu
 uchwalę następującej ustawy: „Posła-
 „nawiamy, iż jako nie godzi się słuszy
 „boję odprawiać dla obcych parafian,
 „tak też nie godzi się od nich braci dzie-
 „siciu, mianowicie rycerskich i wolnych,
 „właścicieli z obcych dyjecyj i chybaby
 „katholice przywilejami prawarowane były
 „i to za zgodą miejscowego biskupa.

W § 14 Statuty Księstwa Siedmiogrodu
 cyjanalnego uniejowskiego z r. 1326
 pod arcybiskupem Tadeuszem podległego,
 którego paragrafu napis w dawnym
 synodum podany jest: „de decimis
militaribus, czytamy: „militer seu he-
redes ac temporales domini aliquorum
possessionum, quorum maiores libere
ad quam volebant ecclesiam, decimas
solvebant ex privilegio militari.”

Ta sama prerogatywa wielokrotnie
 objawia w polityce V ordynacji i
 sędziowej biskupa Rodzany.

Ta prerogatywa ta, która, długoz
 „spontanea redditis decimae” powie,
 była również między innymi przed-
 miotem sporów duchowieństwa ze
 słachy, w r. 1435, wypływa z jej z
 monarchistami r. 1440 oraz z przywilejów
 ks. Władysława warszawskiego z r. 1446.

Władysław
 Władysław

§. Jeśli z przyprowadzonych powyższych, stopni wyjaśnia się istnienie i znaczenie dziesięciny swobodnej szlacheckiej, toć się niemiennie i z nich już okazuje potrzebę, z jakimi się na to dawno, koncesyją cała, pokrywało duchowieństwo. Wynika z tego, iż potrzebę tę był bardzo naturalnym, a ponadto i słusznym: bo z kawał, dowolności, płać dziesięciny przez najróżniejszą, właśnie klasę ziemian, także się domniemywało niepodobieństwo kontroli o niej przez księży, a zatem też niekonieczność większego głównego funduszu beneficjów parafialnych i innych księży fundacyj prywatnej, a wreszcie niebezpieczeństwo w padnię stolicy Bożej i wsparcia ubogich w chorzejących przybyłach. Procz tego dla nasad nawet nauczanych przez księży polski, iż dziesięcina jest nieuchronną koniecznością, a jej zaniechanie wyszłoby przeciw, nie mogła być miła sama nawet episcopacyi dziesięciny swobodnej, która już z natury i charakteru swego podobna była raczej do prostej prostej władzy, której niechcieć można było bez sprzeciwu, niż do nieuchronnej powinności. Nie dziwmy się tedy, iż już wreszcie, bo już w początkach XVIII wieku widzimy obmyślanie przez duchowieństwo środki, skrócenia coraz większego tej prerogatyw szlachty.

Konstytucja synodalna Petli. r. 1233, już do wiadomości, pokazuje od tego czasu, iż szlachcie przeciwdziałający się do do ilości i podziału dziesięciny, która upodobaniem księży mógł ofiarować, miał stracić swój przywilej i podpaść pod regułę prospolity. Na mocy tego przepis, gdzie do tego czasu prowadzić chciało, takoby się była licba lat uprzywilejowanych dziesięcin o znaczną część zmniejszono.

Na synodzie wrocławskim prowincjonalnym,
legat papieski wystąpił iż odien pismem jego,
konkretnie w art. 6 swych domysłów, że
kaci szlachcie, jako i prochy szlacheckie,
z gruntu nawet i własnym pługiem i pra-
wianych, catkowitą deicicą ma sstać,
" propter propriam voluntatem, immo potius pro-
" sumptione eas cuiquam alteri ecclesie vel
" personae conferat, sed illas aliquo alio
" contradictione percipiat, qui de eodem loco
" decimas percipere consuevit. " Oczyszczenie
dracimowi legatowi polewało się, że wyda-
ny przez niego z synodu firrefis, wóz pro-
cowny pławicem puzkajowi, napotka i-
szlachty w szlachach podobne przyżycie. Ke
się unygit, odaraty długić formięcych era-
sów, dozwierzenia, a mianowicie szan re-
czytaci, którzy przez przez dwa wieki fo-
kniejze wymagał innych paradych i sław
synodalnych, do legat peltu dożycy, ke-
szolejno i zwolna szlachowac majzycz. Po
szlachta dūio leżi hardro cenita puzkaj i
prawa swoje. Awa Cwidonowego proci-
iż przebrnialy bezskutecznie, szlachie do-
lego, iż chciat jedynym kamachem obalić
kuzkaj i prawo długiem iżyciem iżalane.
Todek przez dūchowicistwo fultkie formięj
przedzibrane skuteczniejze się odaraty,
dla tego, iż zwolna podwofywały preroga-
tywe, która się pawała dobru doświada
kuzkaj.

po lemu tedy rozporządzeniu, które jak wi-
dzieliśmy, synod z r. 1233 postanowił, dłu-
żej stopień prawnego uświadczenia swobodnej
diecezji, odcieczony koszt na synodzie nie,
nadto z r. 1252 pod archidiecezją ka-
miennem. Przepis jego w polychucie, z którego ob-
jęty, że rozporządza, iż z gruntów, które
nie swobodna, lecz według gospodniej reguły
diecezji, dają, jakimkolwiek byłym

i do dogody następnie przesyła, a miarę
nowicze choby przesyła w posiadanie i w
prawy osoby przynależnej szlacheckiej, przesyła
niezależnie od nowych posiadaczy i uprawiających ma-
dziejczyznę, keni płać dachowem, do
mni i dawien dawna wyrażenie płać dawnych
była. Odnosi się to więc do gruntuw pol-
sianich, obowiązanych płać dachowem
w sposób i miejsce z dawna przepisane, cho-
ciażby je następnie przedzielić szlachcie do-
swych folwarcznych gruntuw wieli. Ten prze-
pis wyrażenie wycoła w przedziale, gdzie
jego wykonanie widzieliśmy już w archiwum
dyktów Rostockowskich na Polach w r.
1291, mocy którego zobowiązali się wrogli
dow. klasztoru św. Wincentego, i z grun-
tów wsi tej polebanych chłopom będą pła-
daci dachowem more ruskich, a było
z gruntuw pod dworskim pługiem będący
dostarczać ja będą libere i wnie milibili.
Później zaś widzieliśmy z samą katedrą
przysła, między w ordynacji dachowem
nej. Podzielił i w przepisach duchowień-
stwa ze szlachty i Piotrowskie r. 1435:
w dokumentach z duchowieństwa r.
1440, ale też w przepisach synodu piotr-
owskiego z początku XVI w. Mówi się
kiedy we wszystkich następnych synodach
takie postanowiono, iż walczyło było szlach-
tę od obowiązku dawania.

W porządku synodu przer. odbył się
na Tarnobu Swięty w r. 1309 ogłoszono
now. widzieliśmy przerw swobodnej dach-
szenie były tożsakiem katedr i wioz-
chwiej władzy biskupiej dla duchownych
beneficjaryjów wydane, aby się
bez pozwolenia biskupa nie wzięli
przynosić dachowem swobodnej, i to-
żsakiem szlachty ofiarować mogła.
Wielka władza biskupów nad duchow.

wiekszym niżem, a nawet nad zakon-
nem konwentami, dając możność darce-
nia w różny sposób duchownych, wyzba-
wiających praeiu pasterowi lenni, który
słuch się dacie, że ten jodek, przekłóciła
praeiuowy interesowi pojedynczych beneficjo-
jaryjski szlętecznym być musiał.

Miał jednaki, który wysłać po-
przednich, nowe jeszcze pnieście dpe-
sizin swobodnych przez imniejście
liczby osób uprzywilejowanych matla-
pilo w przepisie synodu imiejuącego
z r. 1326. W artykule 17 uława tego sy-
nodu uchwalono, iż gdy się ołowie wia-
re rozrodzenie szlachty i przedriedu
siwiechich, którzych przedowie drieszczu
swobodnie do upodobanego im dościoła
doskoczali według przywilejów szlachet-
stwa, tedy najstarszy syn lub jeden ma-
ją swobodnie stawiać, a inni wszyscy
mają ją składać lenni dościołowi lub
prebendzie, którym drieszczu oneje-
woi lub posiadłości jest przypisane;
gdyż inaczej przy rozdzielaniu domni-
drieszczu swobodnej ~~szlachty~~ szlachty
scom planej, prawo nowego dościoła
lub prebendy i stłuba w nim bicia
zmniejszaniemby rosłaty.

Proie tego do owego nowego rozporz-
dzenia dotężono nowe pnieście
dawniejszych dwóch ograniczeń, iż
uprzywilejowany szlachcie utracą pre-
rogatywę swobodnej drieszczu, jeżeli
jey w własnej kępcuści nie daj, lū-
dziej gdyby szlachcie jakimkolwiek
byłutem przyszedł do własnej posesyi
i uprawy gruntu, który do owob nie-
szego stani należeć, drieszczu a po-
winnosci pnieści dościołowi lub
prebendzie oddawać, tedy i do szlachcie

lemini samemu koscielem dziesięć
powinno, ma dawać, gdy wiadomo,
że gruntu wraz z cizakami swymi w
reze nabywców przechodzi.

For samo przekupienie sprzedaty syno-
dy koscielem z r. 1233 : 1262. lecz
w rozwinieciu przepisów tu podanego,
synod imiejący postąpił jeszcze o
jedem krok dalej, a mianowicie
maga, a to mianowicie z pominięciem kon-
sekwencji własnej swej rady.

Teżli bowiem statut przyjął, że
gruntu przechodzi na nowego nabyw-
cę, wraz z swymi cizakami, powinnoby
stać, że należało logicznie pisać, że
leżi i z prawami i prerogatywami swe-
mi do tego nabywcy przechodzi. Było
to zgodne z zasadami prawa po-
wstającego z pryncypów, którego się
instytucyjami doświadczały karmyca
wówczas przyjmali. A jednakże mimo to
w statucie Kanisława przyjęto karte-
kale rozciąganie statutu Kanisława
z r. 1262, że gdyby posiadłość lub wieś,
która posiadała sędziów i prerogatyw,
swobodnej dziesięć, procenta dyktum
sfordary, kamiany, oluż, lub ja,
kim bądź innym na własność innej
miejscowej stany osoby, tedy ta osoba
ma płacić dziesięć lemini koscielem
lub prebendzie, którym dziesięć re-
wizji lub posiadłości jest przypisaną.
Prawda, że przepis nowego artykułu 17.
nie został przez przyjętym i wprawdy
nie wprowadzonym, bo na oryginalnym
fragmencie archiwalnym, na
którym spółczesna przyjętym artykuł do-
pisał, ista non est approbata, lecz
mimo to przyjmowały się w rzeczywistości
go w prawdy karmycej karmyca i

i postacaty wrozdrie przynajmniej de iure
choć znać nie wrozdrie folgowała im
do facko słaclita, skoro jistere w. 1135
przeiwito lemmi protestowała w fciolko,
wie. Przekynisic nie odskapit jui do o
wych pasad koscioł polski w fciolko
crasach. Pristup Podbranka w ordyna
cyi dwicizimnej w art. V piewlko bori sa,
pro fud wrozdrem wrozdria grunlci wto
scianclitich na rzecz ducem i pucio ducem
sclitich na fciolclitich wto scian fciolclitich
wrozd, ale nadto choć jui w fciolclitich nie
mialat prerogatywy sclachclitich co do
dwicizimnej swobodnej z grunlci fciolclitich
uprawa, dwicizimnej bezdacych, fciolclitich
fciolclitich i kę jui pamiem na piewlko
baci, skoro jui kęjz nawet wyro
ciu piewlko libera, fciolclitich i
" jui sclachclitich dwicizimnej pamiem
" sobie sclachclitich dwicizimnej pamiem
" piewlko pamiem i piewlclitich w pamiem
" grunlci uprawiaci bezdaci, tedy dwicizimnej
" sigizimnej z fciolclitich grunlclitich lemmi
" ma pamiem dwicizimnej, koscioł jui
" sclachclitich dajacy koscioł pamiem byt z
" dawna pamiem. " Tui kę jui fciolclitich,
Tui byt dwicizimnej swobodna, skoro
lemmi dwicizimnej, pamiem sclachclitich, jui nie
mialat wyboru upowolowanego koscioła,
lemmi mialat sobie wskazanego koscioła
koscioł lemmi, do koscioła dwicizimnej wto
scimnej z dawna jui byt sclachclitich.

Pro koscioł wrozdrem Podbranka
nie dwicizimnej, kę w fciolclitich " Cancorolaka "
do sclachclitich mialat fciolclitich wrozdrem
lemmi, mialat jui dwicizimnej swobo
dny pamiem, na rzecz wrozdrem jui,
dwicizimnej, pamiem fciolclitich mialat
koscioł lemmi, a pamiem na pamiem
egzystencyj fciolclitich, jui koscioł

przez szlachę fundowane, ten samemu
przebiegiem katechizacji państwa przez
przebiegiem przedstawione i także wstanie nowo-
wel nowe fundacje na podobnylos w po-
tomności narodzi.

W tych uwagach Kościoła bractwa
było wiele sprawy a prawa o upadku do-
kościu farnych mogła być słuszną w tych
okazach, gdy wstanie herezje Lutra i
Widlefa w Polsce rozszerzaniu być
pozwoliły. Uważamy więc tego, iż wstanie
długie szlachy duchowieństwo, chociaż
historycznie mylić się mogło, przecież
secretnie z tego przekonaniam wychodzić
się zdawało w swych wnioskach, iż w
Polsce pierwsi szlachy klaustra bez różnicy
i wyjątki między nimi, winna była być
ciężkością przysposobienia piewnie jadąc
niósł także przekonaniem Kościoła.

Ma tego to w późniejszych piśmiotkach a
nawet w swych Kościołach synodal-
nych prowincjonalnych, powołując od
synodyki przybiciu Traby, przysposo-
biano już bez względu na wielkość sprawy
wspominając ordynację Podbranz, nie
było powołano rozporządzenia sy-
nodu Ławarskiego z r. 1326, które
jako wspomnieliśmy, z r. 1326, które
były aprobowane, lecz nawet owe słowne
legata papieskiego kardynała Curio,
z r. 1326 przebiegiem synodalne.

§. Wobec z oporu, jaki szlachta jęła
w połowie XV wieku stawiać duchu-
wiestwu pod względem dziesięcin swo-
bodnej, i z tegoż powodu sporu, al-
tego od siebie szlachy powołano duchowieństwo
w połowie wieku XVI, gdy się wyznanie
Lutra i Kalwina tak nader wyrażnie roz-
szerzyło, i gdy szlachta liczną tego raz

znania, wrogę już rozporekcyta duchowień-
stwu prawa wszelkiego do dziesięcin, Ta-
luno przypuszcie mowią, iż homino nsi-
Tewain duchowieństwa do podobnych ka-
godkeni już Concordata c. r. 1440, Causa
krakowskie c. r. 1447 i le które Clavinus
Tagiellonicyt w płacenie mierzawośm po-
stwierceniu wojny potjać obiczywał, ponis-
mo bezwzględnych już przepisów podanych
w księgach synodalnych konsyliuj, nie
miało jeszcze słachy, musiło brwać w sta-
wymu jmyśle ocalenia swych preroga-
tyw, i że powrechny egody na rządania
duchowieństwa nigdy własciwie nie było.

Tednakże w najkrućszej części do br-
słachcech duchowieństwa dojeć mu-
siało do swych celów już dla tego samego
iż dawne przez słachy fundowane do-
płacie i inne prebendy, do których nabo-
żniństwo, familijne groby i krowale
powtarzające donacyjn i dziesięci-
nami słachla przywiązała się i parcy-
sta, kamienity się na parafialne do-
ściwły. Interes tedy nowego przywiąza-
nia do parafialu po prawcach, które przysy-
są z celami duchowieństwa, nie miał
już podnieść sprawdywcy do sporycy i
do obstawania jaby by lewecyznego był,
co przy prerogatywie iuris privilegii,
dla tego już się odaje, już Władysław
Wojciechowski Wojciechowski Wojciechowski, Talwa
przysięto w jego kanonem kanonem kanonem
c. r. 1440 ponieważ : Volentes vero de
agris predialibus et aliis, quos suis
directis propriis voluit aratoris, ip-
sorum plebanis, quorum iure iure sub-
sunt parochiali, decimas manipulares
in grano quotlibet, ut premissum est,
et semine, prout prius est aliquo iuris,
annis singulis stabunt effecti re.

now ławem od duchów parów lechów
 ić ić melones. Inac' bowiem, słachy nie
 rozito, ić ja pobawiać rano do stładania
 striciginy swain, niegdyś, kapłanów, a
 później plebanów, którym stładali ja i
 przedtem z dawien dawna, lubo nie z po-
 winności lecz z przywiązania do domów
 borych i prebend, upinowanych przez po-
 łowych i innych prawników. W ogóle, niegdyś i
 nie ja ich obowiązek, że w Dalszym ciągu
 wieku XV zachodziły spory między
 między duchownictwem a słachy, każdy
 miał one przeciwstawić się, raczej na inne już po-
 le, a spor o striciginy swobodną, wład-
 dawca prowadzony, coraz więcej uciekać
 się i na walkę braci prawników. Dla cci
 i prerogatyw stanu słacheckiego, zda-
 wało się to dostatecznym, a do tego, uciekanie
 nie, co w sądach królewskich z r.
 1447 w art. XXIV słachy potwierdzono,
 a co podobnie i później, z lepszym jeszcze
 myśleniem i wolnością od do-
 ledy i niewolnictwa polskiego na sy-
 mbole królewskich.

Później przy okazji wieku XVI i prawni-
 ków wieku XV zdaje się nie mieć już
 już nawet w powrocie, czemu była ona
 dawna tak zwana plemna libera, i czemu
 była względem niej długo zachowywana
 prerogatywa słachy et iure militarii.
 Być może, że sama forma wyrażenia
 w obrotach praw królewskich prawników, że
 dawne duchownictwo o striciginy
 i jurysdykcję duchowną, na sejmie
 r. 1585 pierwszym, przypominał się o de-
 cymach liberam, której naturę w da-
 wniejszych ustach i przywilejach widział.
 Lecz czy wiedział dokładnie, czemu nie
 gdy była tak swobodna stricigina i
 czy przypadek nie odmian przez

mana, była, że jedynakże, duchowieństwo
na to nie przystało. Na Królewski pod-
bunek kłmniały sobie przez Polaków. Oba
dwaj błogosławi, bo nie słachła leć wstanie-
duchowieństwa do tego nie przystawa-
ło, żeby słachła już z powinności ple-
banowi swoim być dziesięcinę dawała,
którą dawniej mogła dawać księzióło
wsi upodobanemu, raz lewni, drugi raz
awenni. Słachła zaś z podatka leż ośla
knięzi swobody obdarowywania którego
była księzióło według dawnego zwycz-
czajni juris militaris i to jest, czego jej
duchowieństwo według błogosław ad-
mawiało. Teżi zaś Królewski Polak
w tym względzie błogosławi, to ich błęd
stał pośredni, iż już za ich czasów ca-
poimiano, na czem kolebata nigdy
decima libera.

§. O dziesięcinie obdarowanej w goniłach.
Knozenie dziesięcin swobodnej (decima
libera), o której subscipio była mowa, ta-
rzy się ze knozeniem tego, co w wiekach
średnich nazwano dziesięciną w goniłach
(decima in goniis). Obdarowi dziesię-
cinę w goniłach było bowiem przeciwie-
stwem tego, co swobodnie z prerogatyw
szlacheckiej dawać już lewni lub awenni
księziółowi według upodobania. Ocharuje
się to z następujących wzmianek:

1. W konsyliumach synodalnych arcy-
biskupa Petrus z r. 1233 arcybiskup kręci
brzmie: „Oprocz tego rozporządzenia, iż
wszyscy, jakiegokolwiek kasty stanu, win-
ni obdarowi dziesięcinę w goniłach chociaż
by byli pałajami szlachty.”

2. W konsyliumach synodalnych arcybis-
kupa Janusza z r. 1262 arcybiskup kręci
oficjalnie: „Postanawiamy nakazać, iż do do-
n

godolowicki ziemie grunta oddajace go,
„driesciecin w goscimie i na ja kimb dol „
„wied tylule przesly, poriadace kryli upra „
„wiece karlich gruntu, winien lemm dzie „
„sieciez odda wac, kamm e ka kowelskie dzie „
„cina e daniem dawna oddawanaz lyta „
„her wropledu na fowpylej szlachecckiej „
„swobody.

3. W. kowelskich synodu juregowickiego
w r. 1326 pod archiepiskopem kanistawem od
lytego, krylamy w arlyskute 17 4^m: „po „
„slanawiamy, i z jeli nycerstwo, ktorego fowp „
„kowie e fowpawosci szlach na kasadnie „
„fowpawilej szlachecckiego oddawali driesciecin „
„kosciołowi wedle upodobania obrancem „
„i z nymoz, natencias fowpawilej lew roz „
„fowpawiana swobodnie driesciecin fowpawo „
„dzi lytko na majkarskiego kryli na jednego „
„e mied, iuni worycy kai muni oddawai „
„driesciecin lemm kosciołowi, ktoremu owa „
„driesciecin e prawa fowpawida. fowpawo do „
„dajiny, i z godyby ktory szlachec, ktoremu „
„fowpawilej oddawania driesciecin swobodnie „
„stary, w oddawaniu lej driesciecin dopusca „
„i z jankielowicki worycy na szlach do „
„koscioła, utraci swaj fowpawilej. Godyby kai „
„kolarcyto i z, i z gruntu, e ktorego nycer opra „
„ca driesciecin swobodnie, fowpawilej w po „
„siadanie szlach nycer szlach, kassa „
„szlach opraai niima driesciecin na nycer „
„tego koscioła lub fowpawidy, do ktorej e „
„prawa jest fowpawiana. Natomiast godyby „
„nycer ~~prze~~ fowpawo do poriadania grun „
„tu, ktory byt w poriadaniu szlach nycer „
„go kamm, winien driesciecin oddawai „
„lemm kosciołowi, do ktorego ja owa opra „
„ba nycer szlach oddawai lyta owa „
„wiazana.

Arlyskut wrescie fowpawo opraai dzie „
„sieciecin kowelskiego kowelskiego kowelskiego
ly r. 1359 oficowa: „kowiemy, i z

stać ma dżiesięć nie w gonitach lecz
tam, gdzie ja, dżurim dżebie według
prawa dżurym swej z dawna prawo był dżurim.

4) Jeśli jest już wziętych w dobrach ka-
chawnych wypędzonych dżurim, grunta ich
wzięcie tam w polwarach użław, tedy
z tych gruntów podmiejących ma dżurim
dżiesięć w gonitach.

5) Podobnie też i dżurim lub inny prochy
człowiek, jeśli mu złać dżurim do
bra swe kashu, obowiązany będzie do dżurim
dżiesięć niewolnej (decima illibera) kenny
kociółki, dżurim się z prawa należy
czyli do dżiesięć w gonitach.

6) Z liency użławianej dżurim
słachowicj dżurim tylko dżurim dżurim
dżurim, wolodnie dżurim, dżurim już od
młodszo tego przymieju, dżurim tedy da-
wać illiberam decimam, bo już do tego
prawnego kociółki, dżurim dżurim
cina dżurim dżurim jest przymiana.

7) Gdy dobra posiadane przez użław-
nianego słachowicj przymia do osoby
niekłachowicj kashu, tedy ta osoba nie
będzie już dżurim dżurim wolodnie,
lecz kenny prawnym kociółki, dżurim
dżurim jest przymiana.

8) Jeśli na odwrót od osoby niżej
kashu przymia dobra jakie słachowicj, le-
dy kashu, przymia dżurim mu osobistego
przymieju, nie będzie z tych dżurim, mały
z tych praw dżurim wolodnie, lecz
z powinności (ex debito) kashu samo i tam,
jak i gdzie ja prawota poprzednio swa
osoba niżej kashu.

Z ciągły tych wyłachowicj kashu
dżurim, dżurim dżurim dżurim dżurim
dżurim się niepełniając, jasno się to dżurim,
i dżurim dżurim w gonitach, było
przymieju dżurim wolodnie dżurim
dżurim i nie było dżurim dżurim

sięcinę wstąpiwej, przypisanej do ciółowi
pewnemu stałe poudakowemu; dżięsęcinę
obowiązkowej, poudakowej; decima ecclie
nie adscripta, ex debito solvenda, illibera.

Dżięsęcinę więc w ogóle poudakowując i
normalną była dżięsęcina w gminę od-
dawana. Dżięsęcina swobodna była przy-
wilejnym dla szlachty wyjątkiem od prosto-
litej reguły. Ciała ogromna masa gruntów
rozkładająca pod gospodarczą uprawą ludźmi
wielkiej kondycji, mieszczącej od rycerskiego
szlaku, rolniczką, była dla dżięsęcinę
w gminę: przede wszystkim lędy w ob-
cięcie wszelkiej kategorii. Ci ludzie w era-
kach najdotkliwiejszych, jak ze szlaku w
dziejach historycznych, bez mała wyłączeni
byli bezpośrednimi rolniczymi eksploata-
kami gruntów, gdy dżięsęcinę z rąk bar-
onów mała tylko część pod własne swe go-
spodarstwo brała, przechodząc na szlacheckie
i pańszczyznę, ludźmi na różnych
osobliwych szlacheckich poddaniach, wysław-
kach, ziemie szlacheckim, jeszcze był
proszym poddaniem pańszczyźni. Później do-
pięro za danym pięćdziesiątym procentem
własnego własnego gospodarstwa za-
konnymi klasycznymi, wstąpiła Cyster-
sców, coar częściej dżięsęcinę prosta pol-
nawo, prosta własnym rachunkiem upra-
wiane rozszerzać, lecz kawce, gdy najwięcej
stała masa gruntów wstąpiła wstąpiła upo-
saczeniem była, najwięcej też bez mała dżię-
sęcinę oddawaną była w gminę.

§. Później isłoby dżięsęcinę w gminę,
nimale nie było poudakowując, a dżięsęcinę
nawet swą wzięta, i co w szeregach
przed O wiekami wywar gminę i ma-
poudakowując. To pewna, że dżięsęcinę nie pouda-
kował ani wyłączać ani poudakowując lub b. p.
gdyż nie miało do najdotkliwiejszego rządu.

W XVI wieku, wraz z powołaniem religijnym, powstał także nieporządek w ruchach procesów obywatelskich, który się odbił o sejm. Konstytucje z lat 1573, 1576, 1578: następne poważyły przywrócenie nieuregulowanego sporu obywatelskich, przywrócić obywateli do każdego domowego, między sławą duchownym a świeckim. Gdy jednak przywrócić nie było, to jedyną drogą było, nie porzucić, to już wysłać posłańców do papieża. Wtedy więc powstał sejm Władysława IV. Sejm Obojczycki i poselstwo do Rzymu w r. 1634, który też otrzymał papieża Urbana VIII. Wtedy, po leżeniu, duchownych i świeckich domów, były o obywatelskich sporach, między innymi. Lecz gdy wedle byli papież, który domy były, należały, głównie, po dobrej woli duchownych, a duchowni, słowo każdego się opierało, więc też każde nie przychodziło mimo licznego udziału sejmów, wiele do skutku. Dopiero gdy Konstytucja z r. 1578, która starała spory o obywatelskich, sejmów, zwołując, odwołując się, do trybunału, udało się przywrócić, filii, której, obywateli, przywrócić, domy, były, opierała, obywateli, parostata, już, dozwolonej, przy obywatelskich, sporach, między i wyłączonej.

13/1 1892.

- §. Przypadek wieloletni, wydostawiony.
 Poza obywatelskim poddaniem istniały jeszcze obywateli, przypadek, mianowicie, wieloletni i wydostawiony.
- §. Przypadek wieloletni. Do przypadku wieloletniego odnosi się Konstytucja z r. 1532, która obywateli, między

(i domaganiom si

noleganiom/picuniam cygnore, wieczy
ste, o ile latowe ju przy pierwszej
fundacy; onychie nicoskaly wendane
ca widet konfesse, i nadal nie du
pneuni czyli wieczysheni smiec chce.

Takichto cygnorow przede wtasciciel me
ruchomosci pneuni obciaganych, wbrew wo
li uprawnionego piodlug niara, parhye
sz nie mogt. Cygnore tej dalegoryt nika
nawiane byly glownie nor przez ktore
tow, skladkow i pluchowych prebend
jado instylucyj wieczno-trwalych.

Nakomast w obrocie piodnawicznym
staleto powzechniej szemi byly i warnej
sz, nalez dypnaly cygnore drugiej ka
legory; mianowicie

niej waznej
For Lano
[dla kredyty agiklups]

§. Cygnore widetkonfesse. Takze sz
czonkowie, jadio, stis maja stwozelenie
porozumi; miaty w wiekach srednich sz
koscipna cygnore widetkonfessowych.
Glownie w nich parhyeformaty kapst
laty duchowne. Klachcie, jesli posiadat
kapitaly, brat panow dobra niowucho
me w rostaw, bo do wyposiadato jego
rycerskionni kawalerii; mieszcami
posiadajacy kapitaly, stalo je w han
del i przemyslowi, rowniez w spo
srodnie szemi kawalerii; kiedy sz
chowienistwa preeschadost jego ko
wod pluchowu, do najnowszania sz
szlo kawaleriem polniskiem czyli
handlem lub przemyslem, musiato
wsporeto starac sz z laty lataryje
kapitalow, ktoreby sz z jednoc strony
inwaluato od braki ubrania kapst
latami, z drugiej koi strony cofawo
ta im podreclene dla ich utraczania
nia przytli. Ze koi wedle swore
szych pozostawanie procentow chodzy
najmniejszych od wyposzczonych

[rozwiata]

kapitałów, uważano za lichwizację a więc
za czyn polepszenia, przede mi mogło być
chwilowe dawać sobie kapita-
łów na rynku feryjki, bez miśia.
To myśleć o innych formach budacy.
Tedyż, długodnia, formę w tej mierze
przedstawia kontrakt o nabycie
czynu o sposobem wyodrębnionym to
jest odrębnym. Właściciel majątku,
przynależącego pierwotnie do niego,
czyli, sprzedawał kapitałowiec ka-
pitał, który kapitał, pewną częścią
dochodu tego w podobnie uenaczo-
nej sumie, a to na mocy wiedzy że
przy właścicielu majątku obciążone-
go porokamato prawo własności
główniej i przychodowej (*ius domini di-
recti et utilitatis*), przy nabyciu czynu
ści zastawiało prawo do podobnego dochodu
w pewnej uenaczoj mierze. Wła-
ściciel sławet się czynu o nabyciu (*cen-
sarius*), nabyczący czynu swat
się cenuralizacją.

[papiera]
F. wyława dla duchowieństwa
skwa dyjcezyi wrocław.
strój 7

Antałcharina V r. 1426 r. r. r.
ta ostatecznie zawieszenie tego rodzaju
kontraktów wyodrębnionych przede mi
chwilowe na porokamato.

A kreśli tej chwili myśli o następują-
ce wiecznego czynu wyodrębnionego
warunki:

1° że czynu ma być przeznaczony na
dobrach, w imieniu wypracowanie myślenie,
mówcy;

2° że płacących tylko dobitki tych
ciężarów ma być przeznaczonym,
to jest że ma być wiecznym a nie
osobistym;

3° że jeśli przedsiębiorstwo, na której
czynu jest przeznaczony, przede przy-
prawione podobnie caginie, to i czynu

ow przeprada i gatuie;

4^e je prawna wyprawnie praca i in,
milionowa suma, ma byc jako cena k^u,
fina ka czynsz przez kupujacego sprzedaw-
cy myliczona;

5^e je nabywca czynszu nie ma pra-
wa domagania sie zwrotu swego
nego przez kapitalu; dopuki czynsz
jest mu p^ostacownym;

6^e je sprzedawca czynszu ma row-
nie prawo podkupienia kiedykolwiek czyn-
szu tego b^odzi w catorci, b^odzi w c^osci
za latami sama cena.

Przebiega dotychczasowy cykl bu-
lajaca p^ostawa V z l. 15 p^og. Przebiega
on; je c^oce odmiennobudujaca w tem,
aby czynsz wiec nie byly podobny
liczony, zast^osta nast^opujace wa-
runki:

1^e czynsz ustanowionym byc nie moze
bylo na rzeczy nieruchomej, lub na
rzeczy prawnie za nieruchomosc^o n^ocho-
dzonej;

2^e rzecz ka moze byc z natury swej
przebiegowa (fructifera), to jest prz^oz,
tem przynosząca;

3^e rzecz ka ma byc niezmien-
niona i w granicach swego op^oz^oz;

4^e Kapital ka czynsz ma byc re-
cupriene przez swiadkach i w^ozoscie
obrotu swiadczenia przedowego imow^o wy-
liczony; nie ma byc wiec warne ka-
rachowanie w kapital stawniejszych
malowid^o i calosci (solutions an-
tipathive);

5^e warunki ustalajace wprost
lub pośrednio na czynszownika od
"p^ostawa" ka przebiegowa
utrata lub ubytek rzeczy, sz niewarne;

6^e niewarne sz der^o warunki wgra-

niekajace jarbode lub plackiem ja
nim obciagajace wolno pufeluz
scownida w alienowamini lub legora
nim mieruchomoci cygnem obciagie
nej konuikode i nicolyhodi.

7^e przy szpiedary mieruchomoci ma
jednaki nabywa cygnem miec w alu
fucie i prawa pierwotnego przedmioty
mi: dla tego ma byc kawioroliminyma
i ma miec polem mieriac stani pla
na myslu.

8^e warunki nadstawajace daz ca
kutowe w ofstacie cygnem badi tyliu
tem skracajace doryzsi badi tyliu
kafmiziconej sedoty, badi furec o
czacenie pierwotnego kaktadu fionieznego
lub badi kactorenie ntraly mierichlo
moci pater lub w czesci, na niewarne;

9^e ilosci i cigkara cygnem fowig
scat nater samej lub innej cygnemowni
na mecy, lub nowy cigkar stanowi
ca nalerazy sie cygnem dawniejszy, al
bo badi na fowiglowe folgowany, nie wolno
10^e nie wolno badi wstawac inny
sluz umowu kadnych wobliznych
cigkarow na tego, ktory do nict nie
jest obowiazany i prawa i p nalerazy
samej umowy bez;

11^e jest mieruchomoci, na ktorej
cygnem kactoreny, nie tyldo cator, lecz
chodzy w czesci tyldo ceginie, cziscro
na cactanie lub fowiglowe, byc fure
slanie, to i cygnem w miare tego u
pada;

12^e cygnem moze byc powaze stni
fiony, chodzy ftacenie jego jir namer
u niefamizlucy dawmoci cactow
ciggle twato, i niewarina woblida u
mowa, odjezdzajaca mocioci inydu
fui cygnemowni;

13^e chcąc skłócić cygnosz prawem ka-
pitału, trzeba na dwa miesiące przed-
tem centralizować o tem prawodawcą;

14^e po zawiadomieniu centralizacji
tenże może przedać przez 2 miesiące, a
jeżeli cygnoszwini po 2 miesiącach nie
spłaca cygnoszu kapitału, to wtedy
wolno centralizację, ale tylko w przed-
sięwzięciu do przystąpienia do wyznaczenia
na cygnoszwini kapitału swego. Jeżeli
w ciągu roku wyznaczyć raniecha, to
zawie cygnoszwini wolno za wy-
zwoleniem od roku do roku spła-
cić, choćby częściej naprzód ~~całkowicie~~
zapowiałać spłatę.

15^e ninowcy warujące możność o-
brać kapitału do woli centralizacji,
za oprocentowania było przypad-
ku kabromione.

16^e zarady powyższe jednomyślnie
milył do stanowienia nowych cygn-
sów, ale i do tego, jeżeli cygnosz do-
wny sprzedaje się domni powin, byle
byłoby ustanowionym był po wyjęciu
buli; kapitał ca)

17^e ~~Wszystkie~~ cygnosze nie może
być nigdy z powodu przypadkowych
zmian w czasie lub osobach ani
zmniejszonym ani powiększonym.

Buła powyższa papieża Grzegorza V
nie kosztowała wprowadzić przez wszystkie
państwa europejskie przyzję, w Pol-
sce woli kosztowała ona przyzję, miało
więcej przez synod diecezjalny krakow-
ski Marcina Seyszkowskiego z r. 1621
i synod poznański Andrzeja Gzotowskiego
z r. 1642, zarady tej było powyż-
niej dło osób duchownych i w juijs-
dykcji księstwa skłoty i obowiązującym.

Wydany przez Szymona I faskpau

sądowy c. r. 1523 zawiera formułę i roz-
dowu aktów kapitału cywilnego pięćdziesiątego
na wyderkaw na rzecz doświadczenia. Tej
prezysanej formuły myśliwego następ-
nie parady:

1) Kapitał roboty się w tej formie, iż się
sprzedawalo cywilizacyonem perpetuum et
in eum in vim damni redemptionis, a
liis na wyderkaw.

2. roboty był przed sądem świeckim:
ciwilnym albo grodzkim, a toli ponowio-
nym być miał i peruanym przed adla-
m sądów duchownego dyktacji, dla co-
bowiżania się pod rygiorem słowny do-
ścielny, jeśli się odnosi do funduszy do-
ścielnych, a toli co do słownych słowno-
ściowych spornych wyznikała potasziwość
sądu duchownego. Z wtasziwość pisała
nadal wyznikała słowność i jej
słowność c. r. 1543;

3^e cywilizacyonem był i papież,
wanym na dobach ciwilnych wyra-
żenie wymiennych, ludzich na słowno-
ściach, słowność i słowność innych
mieszczańskich wsi. Do peruanizacji
przed sądem duchownym i słowność i
słowność potaszi, aby się pod słowność
słowność;

4^e cywilizacyonem był i słowność
słowność i słowność cywilizacyonem, co-
słowność na słowność słowność;

5^e słowność cywilizacyonem potaszi i słowność,
co słowność cywilizacyonem słowność, wyznikała
była w słowność słowność;

6^e na wyderkaw między cywilizacyonem
cywilizacyonem słowność, wolno by-
to na rzecz cywilizacyonem słowność i
słowność (słowność cywilizacyonem słowność) wy-
znikała i słowność, a wyznikała 1/3 cywilizacyonem
słowność słowność: o słowność słowność słowność

ny ma piewłocznic planac' w sadzie; Sku-
ciny cynne wrae x dochlami kaptacie; w
sacie kas' frowciutnym kaptacie' musi ka-
stad a mimo tego przy dawneiu kawowia,
kamii cynnowem i' dluhi' wozie' poro-
slami' iz i' kadicini' kamoni' rygowi
ulegnie "loties, quobies." Takie' kawow-
nie kawowialu fowicijera biele' fapic',
ia pimsa V x r. 1569.

f^e = Ograniczył domat centralizację
przez połączenie realu i komisiarzem in
censum. a więc połączenie połączenia,
to w ogóle a nie w połączeniu samej

8^c Traci prawo nabywania cyfracji
liczniego przez słuchanych doradców
było tylko za ciekawością słowami.
Później nacisną na prawo Lignumta i tzn.
sta formowanie słowami wyzosta z
prawdy.

§. Kupę banku hipotecznego wyznosi półrocznie do kapitału danego byłaby bardzo jmiat, stawiana, jeżeli banka, byłaby procentowicie, jak iż dla przykładań podaje statut z r. 1532, mówiący o 12. procentach rocznego wyznaczu, skupionych za 300 mł kapitału, odpowiadający to oprocentowaniu po 4%.

Względnie świadczą również, że w Polsce
i Litwie wyderhanym obciążeni bogobajni
ludzie mogli na 100 złotych kupić 6 kóp
z złotych cynku, i że miasta niemieckie
polskie nie dopuszczaly nikomu wiodącego
cynku jak Opat rocznie na sto. To też
nawet buda Klementa VIII r. 1592 po-
zwolano sprzedawać sta cynku braku-
jąc. Karolina V buda aboli r. 1425
nawet trzydzić od sta takiego cynku
nie sprzedawać na złe, i bytoby nie-
wiele stopa podawca cwynta firmy
cynkach wiodących.

§. Konstytucja sejmu warszawskiego z r. 1635 w wybraniach wstąpiła:

1° że jeżeli na przyszłość czynne wie-
cne udzielnie czyli wiodącym postawom
na rzecz duchownych korporacji i akade-
mij capiane na dobrach, kiedy te dobra, cho-
by per intromissionem censuralicję oddane,
mają pozostać w posiadaniu ich właścicieli;

2° że czynne wypracowany być może
sumy potrzebnej po 7 stopniach;

3° że niewolno przeciwności naliż
czynności wiecnych, która na tem ka-
wiata, żeby starostę dnia i godziny za po-
średnictwem stanowicem censuralicję we-
zwaniem do urzędu grodzkiego, wolno było
adriolicowi oddać powzięła, nimż a u-
wolnić dobra swe według dawnego prawa
de exemptionibus bonorum terrestrium;

4° że wzwanie censuralicję do dobra,
mia kapitału czyli wypowiedzenie czynne,
o słowie na 3° mowa, ma być poło-
żone w urzędzie na 12 tygodni przed-
wykupieniem, aby censuralicja miał czas
indziej urzędzie kapitału obmyśleć.

5° Gdyby łaski płacącego kapitału cen-
suralicja nie chciał przyjąć, kiedy i gdzie
dobre ma prawo albo do sądu właściwego
do duchownego, albo do kapitału, albo
wrocicie do grodu własnego za dwulecie i
ubezpieczeniem, i tem samym staje się
wolnym od czynu i do kapitału, bez
względnej ślady nadal trudności.

6° Aby już przedtem wypłać do
dobra pewnie i do słachy nie udra-
stają, forem niewolno introm braci i ca-
niżgac do korporacji duchownych na łaskie
dobra ciężaru czynowego większego, był-
to za sumę, która by fotoway wartości
dobre nie przeciwności; żeby zaś inaczej po-
stąpić, ten forer dogadaniem baple do

inwencji ziemskiego swego powiatu wskaza-
ny, będzie na podobieństwo ziemskich w obli-
czu słachy używany za winnego kontre-
wency, a grawa jego redetania, będzie
na podobieństwo innych państwa mieć, fori w
celu porównania kontreabli.

7^e Forum wtaknie w sporze o niesta-
nienie cyrku ma być w sądzie grodzkim
powiatu, w którym dobra obciążone, iko
na dworach bez wszelkiej appellacyi i
bez wszelkiej rewersy w egzekucy.

8^e Wyrocznia iakże ma być karać
niezłotem za wyroczni pod kara 300
mł, podając cenzuralnie dobra robo-
wizane w realny powiaty, w której
lat. długo ma czekać, aż friski mu
dług cyrku kaptażem nie będzie bież-
przez cyrkuwizanta, bądź przez dwe-
nnych jego rewersy, bądź rewersie przez
półg dolnicu orobę słowni słachyckiego.

Ustawa ta w zasadach głównych pro-
ch zgodna jest z zasadami kuli pa-
fiera pnia V, co do forum kai wtak-
wego fory porównania cyrkuwizanta
w ię i pniecia dawniejszy wypraj a
nawet statuta cyrkuwizanta z
r. 1532 i 1543, które co do cyrkuwiz-
odkupnych dobiegłych forum sąg dūcho,
wnego porównawaty.

Podat z r. 1493 inwizyt zasady, co
kapit i dług cyrkuwizanta wicenego odkupnego
nie pniała rodno, dawniejszy natury
swej odkupnej, lecz re dobra kuni cyrku-
wizanta iakże zawięzła się z niego
maga. Nie mógł więc ani wyrażenie
dawniejszy rodno iakże obawieck
ptacenia cyrkuwizanta, ~~ale~~ w ogóle pniała,
ny jest jako cator, nakomiał pojedyncze
wały cyrkuwizanta nie optacone, dawniejszy
brech lat i 3 miedzy pnieciami
być mogły.

Prócz wyżej wspomnianych zasad co do czynów wiecznych oddających nie się więcej wyrażonego w postanowieniach, nie znajduje; ale gdy słowami ten był w treści, mianem nadawcy, upoważniony, mianem i cześć, przede wszystkim nasz roz-
bić ten przedmiot iście i w analo-
gię zasad formułowych, zasad kwatera-
k i słów doświadczeń ogólnie w prawa
i wieści przyjmowanych, osnowali prócz
tego wiele szczególnych prawideł, któ-
rych w postanowieniach nie widać,
lecz które dla analogii iślości i inne-
mi wyrażeni i dla wypływu z samej
materiai tego słownictwa przyjąć nam
materiai iślości, przedtę, niewiedząc.

Ważniejsze z tych zasad są, następujące:

1° Jeśli nieruchomości, na której czyn
ustanowiony, ginie przez pożar, kłó-
wiec, przegrodę, tedy uśdaje i obowiązki
płatności czynu, to czyn jest oparty
na przysiębach z rzeczy idących. Jeśli
nieruchomość, w której było przedsięwzięcie,
lub przez przegrodę przestaje mieć przysię-
bę, tedy i czyn w odpowiedniej części
przestaje być należnym. Nie tak, jeśli
nieruchomość przedsięwzięcia lub przysię-
bą, być przestaje z winy czynu, co-
ś. Jeśli więc m. p. dom wogół i
większa część czynu przedsięwzięcia, to re-
sta czynu przestawała się nie tylko
w miarę słownictwa wartości dawnej
domu całego do wartości płac i po-
wielisto, ale też i w miarę tej części
wartości domu, na której czyn się
zrył. Mierimy m. p. że na domi warto-
ści 1400 złp. ciężka suma słup-
talna wydechnięcia złp 700 -
dom ten wogół i przegrodę, wartość
była 400 złp. więc to i z słup-

batu wyderkaufowego poprzednie od
prawienia cześć miarowicie 500
rtp a pokoszenie na pogorsze było
rtp 200. Teżi ten dom narzędnie
do dawnego stanu uokładawany rosłanie, to już no-
wym nie będzie się cyt. Małikat już
dostawiony w pięciolatniej sumie
rtp 700 bez było w resztę rtp
200.

2^e. Wład symski dostawczego
biskupa symskiego nie mogły
być ustanawiane cyrnie wyderkafo-
we na sumach, które przez dołowi
na dołach pięciolatniej były rtp
symskie, chociaż sumy takie w myśl
ustaw obowiązujących pod względem
dystrykcji leśniewskich na nie
niechomości miały być jwarane.
Sumy bowiem takie nie uformowały
przez symski biskupia. Pięć lat
ileżi ani co do granic wpisane były
nie mogły, ani też z małymi resztami
dochodów rtp były nie pokoszone.

3^e Czesłoboc i jwar warowanem
było przez planowanie cyrnie
niechomości, w po razie pięciolatniej
cyrnie po leśniewie, leśniewskimi
miały mieć prawo bez żadnej inter-
wencji u rządu sam przez się rządzić
w dobra obciążone poddaństwem i po-
rządku z nich pobierać dopłaty mi-
nistr. wyznaczonego nie pokoszenie.
Lataremi jwaru do po warowanem
cyrnie, niepokoszone były biskupia
Pięć lat; Smigłowski rządził mieć
miłosierdzie w tym razie i wgląd
na rządzić cyrnie. Teżi
głównie o to, aby leśniewski na
ten razie niechomości nie cytował
nie więcej było cyrnie i straty rtp.

Wzrostko iście białe było to iście
 łnie porzecznem duchowi. Białe iście
 sa t. Było też porzecznem i kousy
 kousjom a lat 1673 i 1678, które
 rhouir sa, wtaicnie likowchimi se
 moweni kousyducyjani, porzec i
 w kousie malsin, kousde wchuwaj,
 kousmijac pluchowym samowad,
 nego kousmowania dabr cygnem ob
 rousymch, a to mawet pod ogorem
 uofordnizcia od xim. Wskazanie nie
 było porzecznem mowne poddanie
 się pod dary kousiclu (censura eccl
 iastica) cygnem i da w rousie me
 dabrzymani kousmizowania.

4^e Teteli cygn postawionym
 byt na gruncie frouym, a grunt ten
 frouiej mizdzy kousu wprost i dabr
 coo podkionym kousat, lub jeli
 kousmym byt rous na kousu
 wsiach, gruncach, domach, a te
 nastepnie do kousu rousy do kousa
 ty się wtaicicli, kousmizowania,
 cygnem i dabr kousmizowania
 cygnem od jednego z nich wyna
 yni, cygn też od kousmizowania
 Była to kousmizowania wina i na
 a frouadn, iz frouadn ten cygn
 się w na mizdzy i pod kousmizowania
 anienie kousmizowania. Wskazanie
 froumizowania byt podkionem. Wskazanie
 kousmizowania na kousmizowania kousmizowania
 cygnymch, kousmizowania kousmizowania
 frouadn: Teteli mianowicie kousmizowania
 a kousmizowania kousmizowania gruntu lub
 dabr nie froumizowania kousmizowania
 ichy a nich cygnem wina mizdzy
 byt froumizowania, wtedy kousmizowania
 w kousmizowania kousmizowania ma się cygnem
 cygnem kousmizowania; jeli kousmizowania

[na obie strony]

składników z części wydanej przez
ni odpowiednio, wtedy sensuścisła
może i z tej jednej części porównać
swej materijności. Wreszcie jak iświat,
czy Kalaszcowski, sprawdziła kapłana
i nas bez względu na to porównanie
nie części, zła z koloniami prawuś
świat, którzy bez względu na to
składników materijności częściowo
różnych różnych części ob-
stawiali.

5^e. Cena czynszowa czyli istoty
wielu sklepów czynszowa istota jest
ta, która prawa państwa postaw-
nawiają. To bowiem przekonanie tak
samo do państwa materij, jak sta-
nowienie ceny rzeczy pierwszych pro-
duktów. Rzecz górze rozpaństwie istota
wy na to wyrażonej nie ma, tam ceny
stać postholity prowincji stardej ma-
stać pa prawo. Konstytucyjja z r. 1775
zawierająca prowincję od sum duchownych
i świeckich na 3 1/2 %, a następnie
od r. 1768 na 4 1/2 %. Sejm z r. 1777
1788 przyjął to prawo a opie-
szalych w płaceniu 4 1/2 % skazał na
opłacanie 5 %.

6^e. Wobec jest pytanie i swadec-
tyle o to spory, w jakiej mierze czynsz
wielu wyderbowiśowy miał być opła-
canym i odliczonym? Ogólnie rzecz
mówiąc do pytania według tej sa-
mady, iż jeżeli była sprawa o to iś-
mowa, przewidująca ten przypadek
na przyszłość i przewidująca normę,
to tej tej reguły przyjmie wypadato;
jeżeli zaś jej nie było, to czynsz miał
być opłacanym i odpisać opłacanym
według przewidzianej wartości sum czyn-
szu i odpisać, jaż miały w czasie.

zawarcia umowy o czynsz wieczny.

IV. Lasow.

~~A. lasow nieruchomy~~ Charakteryzującem swamieniem prawa lasow jest to, iż one samodzielnie istnieć nie mogą. Lasowce muszą obok prawa lasow iść, mieć prawo inne, które swadem lasowca na sobie zobowiązanie główne, tak iż prawo lasow jest tylko do swego głównego prawa czyli zobowiązania swamienia czyli zobowiązaniem dodatkowem. Bez swego głównego zobowiązania swamienia, prawo lasow istnieć nie może, gdyż ono służy jedynie do umocnienia, do ulepszenia zobowiązania głównego. Prawo lasow nie jest prawem rzeczowem, ma ono bowiem służyć na rzecz przeciwko świadczeniu kępsze rzeczy właścicielowi, czyli bez względu na osobę właściciela. Prawo lasow może mieć za przedmiot także rzeczy ruchome jak i nieruchome. Tę właściwość swamienia, że w nas swamienie wczesniej powstały lasow na ruchomościach jak na nieruchomościach, przynajmniej powinniby nasze prawo do lasow na ruchomościach pochodzić już z wieku XIII, gdyż ostatnie uregulowanie lasow, mianowicie, lasow swanych swamienia hipoteki swamienia swamienia sięga starożytności.

A. Lasow ruchomy.

Najdawniejszym powołaniem prawnym, które reguluje stosunki lasow na ruchomościach, jest przywilej Polstawa kr. Maksimiliana z r. 1254 wydany dla rycerzy wielkopolskich. Przywilej ten następujące między innymi postanowienia zawiera:

1° ryd może darować rzecz ruchomą

ofiarowania, sobie wzięść na kasław,
skrom rzeczy słowu pobożnych, lub re-
czy powinowatych, których każda miara
brać nie może;

2^e. jeżeli Choroścjanin pojadzie rydla,
i w niewłaściwym miejscu w siebie jako kasław
wreć jego własnemu, skradzionemu, tedy jeżeli ryd-
kaprzyjcie, i w chwili brania kasławu nie
wiedziat, jako wreć mu po kasław stawa jest
skradzionemu, Choroścjanin kasław wykupić
sobie musi, płacąc wyproroczoną na casław
kapitał wraz z narostym procentem;

3^e. jeżeli rydla albo furek furcior, albo
furek skradzieci lub gwałt, utraci, wraz ze
swem własnemu, rzeczami ładnie rzeczy w
kasław wzięte, powinien się własnemu, furczyjcie,
od obowiązku powrotu kasł utraconych ka-
sławów;

4^e. na kasław dół niewłaściwych i
kapity rydom nie wolno stawiać furczytek
pod pretekstem furczytki i kasławu;

5^e. jeżeli kasław stany rydla w ciężki
rodzi wykupiony nie kasław, rydla furek
wpływem rodu winien go okarać swem
sędziem, po upływie rok rodu; duma już
wskazując na ten kasław odpowiadać nie
będzie; jeżeli zaś kasław nie podlega wa-
żności swa sumy wyproroczonej, winien
go okarać wojewodzie lub swem sędzi-
m, pozem ten kasław sprzedac będzie
miał prawo;

6^e. jeżeli watoru rydla wyproroczony, cto-
ś, srebrno lub denary, ładnie mu powinien
być przy kuracie dług wyproroczony;

7^e. jeżeli ktoś nie wzięte w kasław,
winien rydla bramać widocznie; a gdyby
Choroścjanin w domach tych dostarczył
mu sobie skradzionego, rydla winien ka-
puzyszcie, i domia tego jawnie i w dzień
przejść w kasław; w przekonaniu, i nie

jest skradzionym.

Statut wiślicki przepisuje sposób sporządzania rzeczy postawionych postawienia, iż jeśli wierzyciel przysięga rzecz postawioną, w postaw bez żadnego postawienia co do jej wartości, natomiast winien się stosować do wyznaczonego przez sąd sądowego, choćby postaw na podstawie dłużnika nie starczyło; lecz jeśli postawę się przy postawie co do mniejszej lub większej wartości postaw, należy jeśli postaw co mniejszą sumę jak cyfra dłużnika sporządzonym postawie, natomiast sądowi powinien równocześnie postawić dłużnika, aby nie dostajając, więcej dłużnika sumy wyśledzić; natomiast gdyby postaw po większej sumie przysięgał sporządzony postaw, wierzyciel dłużnikowi nadwyżkę przysięgi winien.

Statut warszawski z r. 1423 przewiduje, że jakby dom pożyczania przysięgał na liście i kapitał od dom byłby po postawie reguły, a to postaw niewłaściwie kapitał i przysięga przysięga.

B. Postaw nieruchomości.

O postawie nieruchomości powieść stała się wiślicki przepisuje postawienie.

Jeśli kto przysięga dobra swoje skradzione w postaw, winien albo sam albo jego krewni lub bliźni, którym to z prawem przysięga, bądź przysięga sądowi, bądź w kościele, do powołanego, do którego swe dobra należą, bądź wreszcie na sądach wiślickich, przysięga przysięgać raz do roku przysięgać oświadczenie, iż dobra swe są skradzione i są jako sumę przysięga.

Przepis także przewiduje postawienie, do lat trzydziestu stachowizn prawo wykupienia postaw; jeśli zaś przez lat trzydzieści niezgłoszą zamierzenia przysięga, prawo własności do

14 / 1 1892

dobrze zastawionych dawnością niż fwe-
gadnie.

Jeżeli mówimy o przedłożeniu zastawu
dobrze zastawionych przedmiotów statutu war-
dii, należy pamiętać bez względu na re-
gularność protestu dawności lat 30.

Statut podatkowy z roku 1877 bez
sama dawność lat 30 dla drówek pa-
stawionych, a nie wykupionych narmaca.

Statut warciński. Pano de. mao-
wskiego prawa interesujące rozporo-
żenie w przedmiocie statutu warcińskiego
zastawników fwe. fwe. fwe. fwe. fwe.
wierzyteli. Pano. mianowicie statutu fwe-
ry, iż jeżeli właściciel dóbr mający różnych
wierzyteli, jednemu z nich oddał dobra
swoje w zastaw, a dalszymi ^{wierzyteli} statutu
należy sformułować, wierzyteli ci ma-
ją prawo domagać się od pierwszego za-
stawnika, by ich wierzytelności sformu-
łował do własnej wierzytelności sobie takowe
dobierając. Teżli jednak zastawnik tego
nie chce, natomiast słowem
sformułować z następujących wierzyteli słusz-
ne prawo sformułowić tego zastawnika i wejść
samemu w posiadanie dóbr zastawionych
ni do statutu.

Z biegiem czasu wykształty się w da-
wnej Polsce dwa rodzaje zastawu na-
mieruchoomości, zastaw antychrety-
czny, i ten jest dawniejszy, i zastaw
hipoteczny, a ten jest późniejszy.

Postępek zastawu ziemnego. 1. r.
1523 posiada dwa formularze zastaw-
u antychretycznego, jeden pod na-
zwą „in scriptis obligacionis obfacto”
drugi pod nazwą „in scriptis certi de-
biti ad tempus certum obligati”.

Wzrost między oboma temi zastawami
antychretycznymi, w ten sposób, iż

Charakterystyczne prawnie kon-
stancje antychretycznego, w które go
karaktem pod zastawu hipotecznego
odróżnia, w ten sposób, iż fwe-
zastawie antychretycznym jest
wierzyteli w posiadaniu niegros-
mionemu dochodów z dóbr zasta-
wionych, z których słowem na-
czinów statutu nie jest obecna-
zany.

¶ nihil in eis, dominii et quo-
rumvis usufructuum vel uti-
litatum in praefatis bonis
usque ad debitam exemptio-
nem penitus reservando. ¶

procedo obligatio do facto wierzytel wchodzący
 do powołania z kapitału państwa do
 niej w posiadanie zastawionych dóbr
 aż do wykupna anichie, natomiast
 przy inskrypcji dobiti od pewnym
 tempu obligaci, wwiezanie wierzy-
 ciela w posiadanie dóbr zastawio-
 nych, następuje dopiero wlewką, jeżeli
 termin uiszerowania dłużni, kapitału
 uiszerowania, bezskutecznie upłynął.

W formularzach tych zapisów sło-
 wach, anichie, wykupny uiszerowania jest
 wyrazem, cum omni iure, domi-
nio et proprietario i, co wskazuje,
 że wierzytelowi te same prawa do-
 dochodów z dóbr zastawionych służy,
 jakie służyły właścicielowi anichie.

Co do czasu zastawu, było ten w
 formularzach Rygnika I było na-
 rok, a w razie niewypłaty od roku do
 roku za preesturion uiszerowanym być
 miał, wyżej zostało ściągaj nastąpi,
 zmieniło to w tym sposobie, że czas
 zastawu był uiszerowanym zwykłe
 nie był trzy, a w razie niewypłaty był
 uiszerowanym za preesturion od
 trzech do trzech lat. Ze strony Kredytors-
 kiego, się zwykło czas uiszerowania
 z wykupnie na 12 lub 6 miesięcy,
 dla obmyślenia faksy. Zastawac to,
 że także mógł wierzytel walczyć ni-
 maczy, czyli uiszerowanie faksy, zwy-
 kłemu uiszerowania i remanentów
 jeżeli latowych przednie nie uiszerował
 lub na większą sporadycznie w czasie nie
 dopuścił. Nawracim przednie zwyk-
 łe uiszerowanie całego dóbr zastawio-
 nych, a także wierzytel latka za-
 rzejcie się obopólnie uiszerowania uiszerowania
 kłiwoci, państwa i za obopólnie latka,

budynków, stajni i t. p. odpowiadają
dacie pismu. Co do budowy, to było
la zwykłe domostwo (z karkasem), które
na potrzeby było skierowane do utrzy-
mania gospodarskiego, a nie do poleps-
zenia onego lub wygodę; dla tego
też reparacye budowy składowe były
ekspiracye karkasu boudoiru nie
były obowiązujące. Tak było do karkasu,
który płoszą, posłatać kuma na bet-
minie w podwórzu, mianem a karkasem
nych doń pisać. Gdy karkasem
z placi masy się nie chciał, gwał-
tem mógł być zmuszany i to ka-
żąd pociągacz był nie mógł.
Prekuszje wazienne i w poro compe-
lent, fraccia appellatione inter a-
lias piasas a rejebru piasowego lub
karkasowego rozróżniane być powinny.
Prawo z r. 1726 postanowiło, aby karkas
karkasy karkasem i obligacyje kuma-
oceniły by boudoir nie podlegały; aby
wcelnie były moneta, karkasem a
obkreśloną, podług wartości w karkasie waz-
nego, piasone były; aby pociągacz ka-
karkasem do zachowania się z karkasem
pociągaczem nie byli, i pociągaczem
karkasem prekuszje o pociągaczem pociągaczem
karkasem nie pociągaczem, chyba gdyby
reparacyja (modyfikacyja) karkasem
karkasem lub obkreśleną była obkreśloną,
lub pociągaczem był pociągaczem.
Boudoiracyja z r. 1726 pociągaczem
karkasem.

Wmieszanie w placi karkasem,
jeżeli nie nastąpiło dobrowolnie, mo-
gło nastąpić w drodze przymusowej.
Takie przymusowe obkreślenie karkasem
karkasem. W obkreślenym karkasem karkasem
na było być niekarkasem karkasem

niekiedy wstawa, która najardem
objęta być miała. Wskazywano r.
r. 1768 postanowiła, że najard
nie ma być piewanym co do ber-
prawy, jeżeli jest postanowiony
kapitem lub inkasem, w aktach
publicznych poborowanym. Podobne
wyrażenie czyni: Wskazywano r. 1775,
która archiwizacja historyi najard,
zwłaszcza, ośrodku prawnego egzekucyjnego, sądownego
jako crimen oppressi civis, sądowna, lecz
karaniem podaje, że prawo do niej ma się
rozciągać o probach, jeżeli dróżki do
brzozy mocy kasławni.

Trzecim jakoby rodzajem kasławni an-
tychrytycznych była kasławni inscrip-
tio sub lapide, mogła ona kasławni
lat in inscriptione obligatoria de-
facto, jako też in inscriptione p. 9 cer.
lumi tempus. Takowy kapie kasławni
nie przeszedł (sub lapide), był aboli-
nacyj mawianiem, bardziej do oddania
wierzytelności obowiązkowym, a jeżeli
kółtemi odrębny rodzaj kasławni
antychrytycznego. Nie występuje on
też z prawa lecz raczej z niewierzytelności lub
chciwości. Wygłosił I nie podaje co-
dnego panu formularza, sprzeciwia
on się też z wczesnym wyobrażeniem re-
ligijnym o lichwie i w późniejszych
czasach nie był przyjmowany, gdy sta-
fno i sprzedaje z prawem podległym wie-
cej inkasem mogły być piewanym wra-
żennego i dla wierzytelności dla dłużni-
ka. Akceptacja mawianiem nastę-
pujące po do kasławni pod przesłankami
kawieraja postanowienie: "z dawnego
kryzysu pieniężnego rachowywanem
"bywa, iż jeden drugiemu może kaspi-
"rować lub sprawić dobra lub skądśkolwiek

„ swe w pierwszej sumie pieniędzy na pro-
 „ wien czas prnaczone pod wieczystem
 „ przeobrażeniem, n. p. na 10 miesięcy,
 „ lub na inny czas, gdyby sumy tej w sta-
 „ nie tym nie uiszc. Wskazywało, że
 „ przeobrażenie, jeżeli wydługo w praktyce
 „ tym czasie nie nastąpi, ma być ra-
 „ czej silny i wrażliwy, jako dłużno i
 „ sforsowany wieczysto. Bliższym około
 „ obecnym sturzy jednak prawo dłużni-
 „ wedle przepisów statutowych, w ciągu
 „ lat 3 do dnia dokonanego rozwiązania,
 „ Wto jednak dobra także przez ten
 „ czas od dnia rozwiązania sforsowane
 „ posiada, nigdy już z katowickich przez
 „ bliższych dłużników być nie może.

§. Drugim podziałem postawu na nie-
 ruchomości, w odróżnieniu od postaw
 mi ruchliwych, był postaw bi-
 fidei, zwany także in scriptis
in bonis pascuata. Charaktery-
 styczna jego nazwa, od postaw in-
 ruchliwych było, że ~~suba~~ pole-
 gat jedynie na zapisie dłużnej su-
 my na dobrach nieruchomości, przy-
 czem dobra te, w ten sposób postawem
 obciążone, nie przechodziły bynaj-
 mniej w posiadanie i użytkowanie
 wierzyciela, lecz pozostawały na-
 dal w posiadaniu właściciela, któ-
 ry z nich dowolnie dochody pobierał.
 Ten rodzaj postawu, na którym po-
 zostato dricizne prawo hipoteczne,
 zjawia się w Polsce prawdopodobnie
 nie wcześniej, jak w postawach XVI
 wieku. Najwcześniejszy wyraz w
 tej materii znajdujemy r. 1539, w
 którym podobno po raz pierwszy
 przyszło pod rozważanie pytanie

o kapisie czyli postanowie hipote-
cznym i jego skutkach prawnych.
Przawo jednak, które postanowiło
kolejność inkontynencji w dobra, na któ-
rych długi wierzyteli miało być
leżące kapisy czyli postanowy, przed-
tem dopiero z drugiej połowy XVI
wieku: jest mianowicie książka
mianowicie r. 1588. Postan-
owienie tej ustawy brzmiało nastę-
puje:

O warinocii kapisów. Reklamując in-
" universum warinocii kapisów, aby i z hi-
" deic nie zawodził, wykazując się
" super bona owada, postanawiamy, iż
" kto będzie miał fikcyjny prawo: kapis
" ad bona aliqua, tego będzie poliktor
" i chociażby ten kto fikcyjny i fikcyjny
" za pośrednictwem kapisa obciążony,
" tedy fikcyjnego kapisa summa i fikcyjny
" ad mają być warinocii i fikcyjny
" myj który gdyby kto był triennalis for-
" ressor albo de mianowicie prawo jego należało
" si być mianowicie. Wszem tedy się każe
" zato franchi et dolo, tedy warinocii, i
" by wszelkie kapisy, któreby w obciążach
" zadach uoglych procedach albo pien
" skich reunant były, ad proprium fo-
" rum correcte vel constante, ubi bona no
" cognoscantur consistunt, per modum et
" loci per creditorem vel debitorem,
" albo stige ktorego z nich wpisane
" do wiadomości ktorego były. et primo
" has tego kapisi ma być liczona od wiego
" artku, gdy bedzie in proprio per ob
" latam zabytkowany. To ten warinocii
" is jeżeli były jakie kapisy na canowie
" in primo et in secundo intentione,
" albo z jakiej fikcyjny fudycjonalny, le
" ty o to bedzie wolno prawnem czynić

stawa, która w ten sposób, że kto
miał wreszciey wpis w księgach,
miał też pierwszeństwo do skutania
zastrzeżenia się do dóbr. Kto miał
wpis dokonany droga, oblaty, tego
pierwszeństwo było nie u dady a. h.
tu pierwszeństwo było u dady do
dokonanej oblaty. Tędy było to do
pierwszeństwa pastorały był my,
zobacz, że jeśli który z wieściami
na kasacie poprzedniejszego wpisu
nie, dat wreszciej posiadanie dóbr
i pierwszeństwo do jur. kasy laka krowat,
mającego wystrzimać prawo do kasy
powszechnie, innymi wieściami,
choćby wreszciej mieli kasy.

A kasat były widoczne, że jur. don.
słychać z r. 1500 stała się do kraj
nowania hipoteki jur. pismot na
ten sam. stanowiąc, na jądzie
stoją nowe, ustanowienie w tym
stwierdzeniu.

Wysłuchując sejmów warszawskich,
z r. 1. 1700 Aliej. ogłosiła bliższe po
stanowienia w przedmiocie przeniesienia
oblat, w postanowienie: „ponieważ różne
„ podległy i osiedlanie między obywatelami
„ strony polskiej pociągły się, przez pewną
„ nie w obcych grodach i ziemkach wieści
„ słych tranzytów, i innych w kraju francuz
„ afriany z obliwie stał się wiel. kęstka
„ litewskiego porobiatu III, art. 2, kłóło:
„ „Pociągły idemni krowat kasy czynić dom
„ nowość ziemskich, do ksiąg własnego wo.
„ żywość krowat, lub gotać na pieniądze porobiatu
„ lona, do własnego pismot, gotać dobra
„ lona, nieproszeni, „fzelo odnawiając
„ pismotony stał się nie tylko dla wojenów,
„ Aliej. z kasy, casy, lona i na kasy
„ krowat porobiatu postanowienie, i.

"transakcyje, wszelkie, tak wierzyle jako i do
"skutku, ręczne, dozyszcia i kapisy, w obyczajach
"grodach lub ziemstwach, pewnie, a podług
"promiennego składu wiel. Krys. biskupskiego,
"na ziemstwach lub powiatowych rodach, w era,
"nie podlegaję sposobem obywateli do sprawy własnej,
"go województwa lub powiatu, gdzie się do
"bra znajduje, a w czasie niepodległości lub gro,
"szącego powiatu, po uspořádaniu tego w
"rok i przedziel scesi nie ~~bydą~~ foremacyjne,
"takowe transakcyje nie czynimy i na niewa-
"żne w szkodliwym radzie mieć chcemy."

"W przedm. lat polem postanowitą dąsły,
"lucyja ~~z~~ rejmu warszawskiego c. r. 1798
"o następuję: Ubezpieczenie długów. Kapo-
"biegaję, że nie foruim szlachectwa a sta-
"niecstawnym szkodliwom i procesom, które
"o dług, na dobra szlachectwa racjonalne
"bywają wykazy, stądże łamy, naradzamy,
"my wszyscy grodom lat w choronie ja-
"ko i dozwie, ażeby protokół osobliwy dla
"osób dług, racjonalnych uformowały, w
"który protokół każde inne transakcyje
"przeznaczane być nie powinny, tylko dla
"go obywateli tego województwa, ziem
"lub powiatu. Dla tego musimy, aby
"każdego pozycjącego pieniędzy dług
"w tę dług, racjonalny był. Gdyby zaś do-
"bił się nie w własnym powiecie, lecz w od-
"ległej której prowincji racjonalny, be-
"dy szkodliwy dla jego miłowania sumy,
"czyli do na kapie uśredniony, czyli na-
"każde ręczne, czyli na przedziel, dokument
"swój do własnego grodu szkodliwa odstąpić
"i w protokole wyżej wyrażonym kaobla-
"kować powinien bezkroć in szkodliwa roki
"i przedziel scesi a to pod szkodliwą sumy.
"Co się zaś do dług, racjonalnych, kaobla-
"kujących, kładamy szkodliwy, szkodliwy,
"w tej choronie, ażeby protokół uforma-

„ wata, w ktorym wzytkie dlugi sa
 „ granicj forte obywateliw polodich sa.
 „ ciagnione ad stacylorow sumy forte sa.
 „ jacych, listkiw wensle wscelidiego sa.
 „ lundu pablowane byc jowiny
 „ pod piodryskaniem sum, in casu
 „ sporecniemia sie niniejszym prawu.

Monstykucyja c. 1. 1768 miała o wscel-
 dych kapinach jacychbadej nakiu, forte ob-
 cyw protem lub piewstwem pociatanych, i
 nakazywata onych piewscenie ad acla pro-
 ptiu districthu. Nie piewscenia pwa i pwa
 szem pacywata stariego kapinu wa-
 rundi. Monicerni i istoku, ktore w nim kony
 dawać sie musiaty albo z nakiu i istoty
 rzeczy albo z pociatu prawa i pacywaji.
 Jeżeli zatem kapin jacyw wymagat sadowne-
 go pcywscenia czyli piewscania lub ktorobow-
 racji forte paktami, jak u. p. jowoy kis
 pod i pcedawij, karkowy antydwelcykno-
 i. p. piewcowe, laskowa pas jowowa, jeżeli
 nie in proprio districthu byla piewnana, z
 pociatu Monstykucyji z roku 1768 miała
 byc monicernie ad acla propria wrowzong.
 Monstykucyja pas z roku 1775 mowi-
 tyldo o dlugach slachty, chce aby lasko-
 we w osobnym protokole, ktorogly nie in-
 nego nie obejmowat, byty capisywaniem
 lub oblakowaniem. Tyldo wiec same po-
 kyczi, dlugi, czyli piewscelnosci piew-
 stwie czyli slachectwie, miały byc w ten
 protokol capisywanymi, jako bez sowni-
 cy, czy pacywality z sadawych czy wocz-
 dawych piewan, czy tez z pacywaniem
 prywatnych. Wazna zatem miedzy oby-
 dwoma prawami różnica wykladzji
 sa jawnie konywaniem. Wyplywa tez dalej,
 ze Monstykucyja z roku 1775 stanowi-
 mityldo o prawach realnych piewcawych
 bez i o pocieniach osobistych, ze myl-

nie byłoby z prokuratorowcy jej stoć ponio-
sować myślenie tylko o prawach bi-
poleskich, gdy w dalszej sprawie, w której
stanowcy obejmują i prawa nich i po-
ruci, przekazuje probierze, jadło starę
szczęść, wielce. Niezapomniać tedy jest że
raz, że stosunkowca przekona nie sta-
nowi żadnej różnicy między kobowic-
kami, długim przekonywaniem o pro-
słynie, lecz że podług niej na tem tylko
kaleczyć ma, czy jest lub inna dola,
czy pryncypali, długie pryncypali, mogą
prochodzić z jadziej bade natury, kawie-
raci jancicholwici warunki, opisy i t. p.

„Donszykucyja z r. 1775 nie jest uchylona „
nie, znieśmieniem donszykucyja z rok-
1588 i 1768, jest ona tylko niejako użycia „
petycjom były objaśnieniem innych „
i mianowicie drugiej z nich. Wskazywać „
nie, mianowicie, że roboracyja o obłatach „
były obywatelstwo nie, a, uroczyście „
ni, jednoczącymi, mającymi jedna „
nowe skutki prawne. Roboracyja jest o „
bitem ogłoszeniem aktów umowy, przez „
strony same użycionem; obłata, adlyko „
wani, zaś jest tylko podaniem w formie „
aktów umowy, w obecnym urzędzie kadiata „
nej, w celu zapisania w księgi urzędu „
wstąpienia. Roboracyje probicie, obłaty „
zaś podług donszykucyja z r. 1588 i przez „
stwierdzonych kontraktów a podług zwy- „
czajów i przez inne obce osoby dzie- „
cie, mogły. Obłata takim była środkiem „
wspólnym wszelkim podkom, umowom „
przez które karkowe przechodziły do „
młodzieży urzędu lub sądu wst- „
wego kamierowania strony obowiązanej „
Obłata więc nie uśpelniała i nie „
sklepowała roboracyi w przypadkach „
w których ta z przebiegiem prawa powinna „

na była rachować. Gdy furzeło idło
wiedzącemu nadawstwo prawu kaskawu
dokumentem nieuregulowanym na swoich
dobrach, chociażby dokument ten w ad-
lach własności był obciążonym, to
nie obciąża samą istnienie prawa ka-
skawu bynajmniej nie wytykało, a to-
no nie było poboracy, którzy w tej in-
nowie prywatnej nadawcy charakter
uregulowy, jako że do przyznania pra-
wa kaskawu był koniecznym. Też ka-
prawo kaskawu było nadane przez robi-
wacze lub redognicze przed dążeniem nie-
własności, powinno było być obciążonym
w długach własności uregulacji. Oblaka ka-
skawu nie była w starożytnym prawie konieczna,
bo tylko wtedy, jeżeli redognicza lub
poboracyz nastąpiła w obcym uregulacji;
nadmiasz redognicza uregulowa i po-
boracyz były koniecznością najpierw-
niejszą, najgłówniejszą, konieczną. Sama
więc oblaka przez się nie przekładała
prawa rzeczowego, jeżeli bowiem już po-
przednio przez redognicze lub poboracyz
nie było nadane.

Lecz kiedy zaczął wytykać, że kon-
stytucja z r. 1768 uwarunkowała być po-
winno składowe do praw dawniejszych,
że potem skoro to o prawa i umowy
realne, o ich prawność i ~~dotyczy~~ ma-
niere, oblaka nie najpierwszą i nie w
starożytnym prawie konieczną, lecz późniejszą,
co stanowiła konieczność prawną, tak
jak n. p. przy sprzedaniach, kamienicach i ka-
stawach; że skoro to o dług i o przy-
czynę, przepis konstytucyjny z r. 1768
o wpisaniu do oddzielnej księgi czyli re-
jestru akt własności miało być ra-
chowczym, a jeżeli obciążenie, rewers, do-
kument ~~do~~ długu ustanawiał prawo

karłami, miały być pośrednio robo-
rowanym czyli karmianym lub wykupa-
nym w obrotach przed, między i po wre-
scie, jeśli przepis konstytucyj z r. 1775
nie był dopełnionym w sprawie penaco-
nym, nie prawo rzeczowe lecz sama
wierzytelność przepadała.

Rozprawy, czy konstytucyjno-powysze
ciągały się latami i na latami karławy,
gdzie posiadanie nieruchomości na ka-
rłow przerwano, naleyłmiast wie-
rzyteli w obrotach posłać, jak wa-
żnem ze względu na konstytucyj
z r. 1588. Ławowski bowiem, pi-
sarz już po ogłoszeniu tej konstytucji
czyli wiersz, że karławy karławy karławy
"mów ~~nieforem~~ dokonany w obrotach
"grodzich, jeśli do adt pięćdziesiąt prze-
"mieru nie posłanie, ganie w cię-
"gu roku i sześciu miesięcy, lecz jeśli
"karławy po czerpaniu adt. nastąpi
"adanie dóbr w karławy nabiera-
"mocy prawnej". Uwidoczna jest pład
~~karławy~~ karławy karławy karławy karławy
mów naleyłmiast posiadanie dóbr
karławionych i obrotowych, nad
karławy, których objęcie w posiadanie
dopiero z mocy wyroku następowo.
Karławy przedwzięty wykarławy się
karławy z konstytucyj i innych
wycię potrzebnych. Konstytucyj
z r. 1588 mówi karławy i o
karławy wierzyteli, którzy dopiero
w drodze prawor posiadania dóbr
karławionych dochodzą prawa i
stanowi pomadek czyli dolegno-
si troniętych i obrotowych. Uwidoczna więc
nie bez karławy powatkiwać, czy
to, co Ławowski wględem karławy
z objęciem naleyłmiastorem i wglę-

steni ich prawnosci nawet bez prze-
 wodzenia pismow z adt grodzkich w to-
 rowego powiatu do adt ziemskich,
 jako prawo powszechnie przyznajone po-
 daje, stosowanemu być mogło także do
 nieprzewodzenia takichże paskawów z
 drąg ziemskich do adt ziemskich,
 go powiatu, czyli czy po konsyliacyach
 z lat 1768: 1775 postanowienia Rady
 w postrojenie adwans, a w ziemskich
 adwach perenne, miały być przewo-
 zenmi do adt ziemskich, czyli i bez prze-
 wodzenia były przez posiadanie i objęcie
 samo prawomocnymi? Ładzi się, że kon-
 syliacya z r. 1768 i tego rodzaju postanowienia
 pod swoj pretekst podciąga, i od przewo-
 zenia innych do drąg ziemskich nie żąda-
 nia, skoro stanowi w ogólności, i powo-
 łuje się do statutu litewskiego, a w tym
 statucie żadnego podobnego mowa nie ma
 twierdzenia. Konsyliacya zaś z r. 1775 wze-
 sta w ten sposób, że do wstąpienia i prze-
 wodzenia, nakazując zapisywanie wszel-
 kich pismów w takim i takim paskawie
 w rejestrze grodzki ziemski.

Ładzi się, czy uczynienie lub prze-
 wodzenie dokonane w metrykach dorocznych
 nielegality przewożenia do adt ziemskiego
 powiatu? Kancelaryja grodzka, powsta-
 ła z nas imię metryki dorocznej, metryka
 regim. Postanowienia ona pod dozorem
 kancelarza wielkiego dorocznego i podkan-
 celarskiego. Tamta nazwana się metryka
 major, ta zaś powstała się metryka minor.
 Kancelarze ci nie mieli żadnej jurysdykcyi
 nad dobrami ziemskimi i czynnościami
 szlacheckimi, tylko dołycejące, wyjąwszy
 tylko spory graniczne z ludźmi państwa
 szlacheckiego; byli wszelako powołani z dawnego
 zwyczaju, podobno jako kandydaci dawnej

wsładowy sądowniczey monarchów, wykryjmo-
mac przez kancelaryje swoje kapisy, a
mowiaczka im sturaca, przycuansz im ko-
szalor tak dalece przez prawa, iż kapisy
tam coźciatane nie potrzebowaly żadnego
pozwolenia, lecz same przez się i bez żad-
nego prawomocności były. Tuż dołt ule-
ander w statucie r. 1505 wspomina
o takich wpisach w księgi kancelaryj, i to
lewstki. Konstytucyja r. 1535 postanow-
iła: „Chcemy tedy mieć, żeby wszelkie
„ rozrady, tak ziemskie jako i prodeckie sta-
„ ty wieczności tego przedstawiały, aby ka-
„ dnych kapisoń, donaciones, vendiciones
„ nie przyjmowały do akt trybunałskich,
„ ziemskich i prodeckich albo prapiońskich,
„ skądby pomienione dobra miały avellere
„ od furszeczki realnej i iskolnej szamir sy-
„ cerekiego, pod ułroccenim rozradow i
„ ołobitowych okolicznych własnych. For-
„ szę ma rozumieć o metrykach parzych
„ ukruićque gentis i tym doświadczeniem, że
„ jeżeliby furszeczka ~~parze~~ parze w cegm
„ furszeczki konstytucyj wykończy, na-
„ sepić na instancyjz furszeczki ziemskich
„ sprawić się z tego bezła pozwolenia, salva
„ millitate alienatione inscriptionis”

Konstytucyja r. 1758 wyżej rozbićwana,
coż się też samo pakwiendraci było nie
wyprawnić; pozwoluje się bowiem na sta-
lut bielewski, ten zaś pozwolenia furszecz-
ki furszeczki czyli przed jego kancelaryjz
mnież na prawomocność, bez wszelkiego
onych ad proprium districtum pozwolenia.

Atoli Konstytucyja r. 1775 chciała
mieć wszelkie stąg pozwolenie w podobny
rejestr własnego powiatu, ten samemu
nie mogły być od tego furszeczki pozwolenia
kapisy, donowane w metrykach, gdzie in-
czej cel ustawy byłby chybił.

15/1 1892.

Postawienie hipotezy.
Hipoteza.

159.

Współczesna hipoteza, jak, czyżby
dawno polskie prawo hipotek: generalnie
ogólne? Hipoteza ta na zasadzie kategory-
cznego nieplac, doskończenie rozstrzygnię-
cia. Jedną stronę postępowej sprawy Tymonów
I c.s. 1525 nie podaje żadnej formy, na-
stąpiła natomiast do wyrażenia dóbr
kas' domylnych c.s. 1588 mówi wyraźnie,
że prawo postawienia do pewnych, innych
dóbr ciężar się winno; z drugiej natomiast
strony spodydany miłośnik, obywatel pra-
wicy, gdzie, dłużej, zapisać bezpieczeń-
stwo dłużej, na całym swoim majątku,
na wszystkich swoich dobrach, czego
kwestii przeciwnicy nie mogli, gdyby
ogólna hipoteza, w dowodach pol-
skich, prawa, nie była. To też po roz-
strzygnięciu w sprawie w sprawie postawienia
kategorii, przedmioty, jak, rozumowano, że
jeżeli, pewne, był, według, przepisów, domy-
lnych c.s. 1775, oblatowanym, i oblat, ten,
samemu, wierzycielowi, hipotek, na wszystkich,
dóbr, dłużej, natomiast, ka-
wadzi, ~~można~~ patrzeć, obla, nadając
postawienie, na wszystkich, dobrach,
formy, chętnie, z czego, wynika,
to, że, nie, można, ogólnej, hipotek, jako
ogólną, postawienie, obowiązującą.

Oblat, wreszcie, hipotez, jak, czy-
postawienie, może, być, własność, dóbr
postawionych, przez, dawców? To, pyta-
nie, w sprawach, polskich, nie, jednoznacznie,
było, rozstrzygnięciem. Po, postawieniu, re-
zygnacji, na, postawienie, świadczenia,
oblat, dłużej, i, dłużej, według, prawa,
polskiego, formu, zgodnie, z, dłużej,
wierzyciel, postawienie, prawo, własności,
ciężar, dóbr, postawionych, rozstrzy-
gnięciem, h. c.s. 1775, w, dłużej, postawienie,
postawienie, dóbr, postawionych, o, to, jak

60, 80 a nawet i dłużej. Leci i
tę i niewyrozumienie rzeczy pochodzą z
tego, że nie porównano normalnych ro-
drojów kasławi, że lubo sformowano po-
stępowanie i warunki zachowania w
praktyce, wystarczające dla nich od natych-
miastowości przedkierują na rzeczy kasławskie,
nieuchwytne, wszelako nie dochodzą do tego,
kiedy i stosunki w całości materji.
Prawo polskie w tej materji na-
leży w tym względzie iż wiać: że Polacy po-
stawili nie kuali innego kasławi jak
był to ten, który z oddaniem dóbr miary,
niekiedy w posiadanie byś polskiego; że
objęcie dóbr albo natychmiast, albo w ra-
zie niepiętnienia w drucach czasu, sa-
mowładnie następować mogło; że capi-
sy hipoteczne dopiero później nastąpiły; że
władza i hipoteki w dalszym prawie da-
wczego było szczególnie być mogły. W
czasach więc dawniejszych nie mogło
być nawet czynionem kapitałem, czy wie-
czyściel hipoteczny po intronizacji kapitału
w dobra mogło stać się ich własnością
przez dawność lub w jakibądź inny spo-
sób; nie natychmiastowości innych od
samego dłużnika. Co się zaś tyczy kasła-
wskich antychretycznych, to były przeto-
winienie już Karolomir W. na 30 a-
względnie na 15 lat postanowił. To
postanowienie 30 letnie natychmiast
nawet stało się Władysław Jagiełło da-
łatem warszawskim r. 1423. Cała pozosta-
postanowienia były skwierota, że od one-
nawet się tylko do kasławskich anty-
chretycznych. To też i stało się Karolomir
I r. 1523 wstąpił tylko do kas-
ławskiej kasy. Takim było dla samych
posiadaczy dóbr kasławskich antychre-
tycznych, dla posiadaczy miastowicie ex

obligatione, jak podobnie jak u podkraj, za
 stawu narzucono, przepisano, była dla
 dla nich postanowione było przez
 prawo przedstawienie. Chciano wystrasznie
 wnosić ze statutu Rygmunda I z r. 1540,
 jakoby to przedstawienie nieistotne co
 stało. Polegało ono tylko na mylnem
 rozumieniu owego statutu. Statut ten
 bowiem pastrega było dla wielkopolski,
 że o wykupno dóbr pastawnych wolno ze
 statutu przybrać przed sądem grodzkim
 i tam starać się o niego. Też się kwary,
 że grody w wielkopolsce przysłały przez
 listem, to jest ^{ze} wszelkie prawa dóbr nie
 ruchomych dotyczących, mogły być przed
 nim tak właśnie peruwane, jak gdy
 by przed ziemianem perwane były, i nie
 potrzebowaty już przenoszenia do sądu
 ziemskiego, to postanowienie, iż przed
 grodamy powinna było także przysłać o
 wykupno dóbr pastawnych, i starać się
 o nie, odnosi się być kupcom logicznie.
 Postanowienie to Rygmunda I miało prze
 ciwtyć na celu nieprzebiegłość i nie
 mianom, gdyż grody były ciągle słas
 tem a ziemianom nie, ale kaniarom i
 chładenia przedstawienia nie powinna się w
 niem najmniejszej domyslić.

Na czasowniaki nie było przedstawie
 nia dóbr pastawnych. Osięka mawie,
 które z r. 1576 stanowią w tej mierze:
 „gdy kto bierze które ziemie albo część
 „kierownika czyjego w ziemie przedzielną
 „główny kabiej albo ran, albo w powiatkach
 „jaskicholwisk, albo w kadłach, winach
 „sądownych, długich karczonym, bądźby to
 „było z starin prawa, bądź też z dobro
 „wolnego podania strony, w kadłowej proce
 „czy nigdy nie może prawość ziemian
 „ale i kiedykolwiek skrócić owego

„ inuicem obciągły sumy gładkie albo san,
 „ albo pitecy, ków, kardado, win, sago,
 „ wych albo długie paragonnego kapłacie
 „ i potory possessorowi, powiniem kento pos-
 „ sessor piciuqdre karbowe swe wzięć” a
 „ z possessoru inuicem porzeczonego dpe,
 „ dżicowi wstarcum albo prawo o niego ma-
 „ jącemu usłapić.”

W tej więc mierze, Marouce pociągły i,
 „ obolnie ^{wyjątek} ~~wyjątek~~ (z pod porzeczonego praw
 „ strony inuicem possessoris obligatorii.”

„ Należy nadmienić, prawo przedawnie,
 „ ma ioli nie sturgle, w stronie tym wie,
 „ rycielom, którzy nie będąc possessor ob-
 „ ligatori, lecz tylko z mocy inscripcionis
 „ in bonis assecutorae, karbowym i h,
 „ potecnym, katem dopiero z mocy wyszły
 „ i prawa wyszły, wzięcie w dobra,
 „ w bezpieczeństwo sobie kapiane, ~~posse~~
 „ lat i, waina w tym względzie kachorzi,
 „ to pociągły między possessor obligatori
 „ a possessor traditorii. Marghiden Lychaga,
 „ drato się więc prawo porzeczonego stron,
 „ ne z prawem porzeczonego wzięcia
 „ marowieckiego, wyżej redoficjo wzmian,
 „ rowanem. Konsylucya bowem z r. 1588
 „ wyrażnie postanawia: „ dobra w foragii
 „ zawiedzione i kapiane, karre ex decreto
 „ w porzeczonech per intromissionem wzięć,
 „ bez dżicione, nie mogą się w prawo
 „ striednić, wiecne praescriptione
 „ herediti etiam longissimi temporis obra,
 „ poci, ale karoty są na sturpie, karre
 „ „ dobra in vim resumptionis, alias na-
 „ „ wyderka kapiane.”

„ Należy nadmienić, że ~~de~~ sturpie
 „ miał prawo odkupić porzeczonego sglawnie
 „ inuicem w porzeczonech, contra pos-
 „ sessor inuicem in bona collocata,
 „ argli possessor traditorii, w Marolym

(possessor tra-
 „ ditorii)

Porzeczone

rarie, w której sądowej intromisyji wie-
 ryćeli lub szolstacy, nawet i w osła-
 dach czasach recyprospolitej, lecz nie
 sposobnej drog, jakby praktyka wymaga-
 ła na eluzyj prawa i na zapewnienie
 wierzytela, by go nie postawić na wie-
 ki w niepewności względem jego posiad-
 ma, chociaż różnica polioritatis recessu
et abinualae, na to go powinna by-
 ła naprowadzić. Różnica między temi
 słowami podrazajni polioritatis kara-
 dra się potrafić na tem, że jeżeli po ob-
 gni wierzyteli, mający na dobroci in-
scriptiones asseruatae, następowat roz-
 kret majątki, a dłużnik lub jego suk-
 cesor przeciwdywał, że po intromisyji wie-
 ryćeli w dobra będzie miał sposobność
 innych wydzupów lub że dla niego pocię-
 to z dóbr po rozprobowaniu wierzyteli po-
 stawanie, oddawał im łaskawe i precedat
 się ich skierowania (recessum faciebat),
 lecz zachowywał sobie do nich swe pra-
 wa, to jest własności i przedkierowa, a
 ustanowienie wydzupna. Jeżeli zaś dłużnik
 lub jego sukcesor przeciwdywał zupełną
 nieobstawalnemu majątki, szukał się dóbr
 i majątki przez przynęty i utracat wszel-
 kie prawa sobie kiedykolwiek do nich
 stwóżyć mogące, a tem samem możność
 ich wydzupna. Pierwsze postępowanie sta-
 nowiło polioritalem recessualem, drugie
polioritalem abinualam. Klą potędzi-
 to, że dłużnik lub jego sukcesor w pier-
 wszym rodzaju polioritatis nie tracił
 prawa własności i przedkierowa dóbr,
 lecz mógł łaskawe wierzyćcie odzyski-
 wać, odkupić i przeciwnie w drugim
 rodzaju polioritatis wszelkie prawa
 do dóbr utracat, zatem przedkierowa i
 własności utracat, nie mogąc innych

już nigdy wykupić. Kajem było temu
qui recessum fecerat, nie zaś temu, qui
hereditatem abinvenerat, sługiła c na-
ludy rzeki Housylucyja z r. 1588: wy-
pływające z niej dobrodziejstwo wieczy-
stej możności wykupić.

Także ten ex folioritate abinvenata był
niezaprzeczonym i niekwestionowanym. Tri-
dno kajem mając, czemu bylibyśmy w tem
nie byli z sobą zgodni, czemu między
skajnie w wyrobach przyjmowały, że
w razie folioritatis abinvenatae sługiła
mi lub jego sukcesorom prawo wykupić
przez siebie. Alie goż to się na iść
wiedliwicie podania przeciwnego, jak
czyniono, mniemac, że siostry lub ich
sukcesorowie mieli prawo wykupić, po-
niważ że się nie prezentaty przedzielnia
i nie wypraszają, ponieważ wyprosz-
nienie czynionem było tylko przez flec-
mę. Kolem kajem jest w jawnej
sprawności z prawami spadkowymi, po-
dług których bracia i siostry i wyta-
nyni byli sukcesorami w dobrach ziem-
nych, siostry zaś tylko wyproszania
ziemi miały prawo. Nawet siostry bracia
dali radzić dobra, i rozbiór onych na-
stępował w siostry nie wyproszali, ob-
mierzani wyproszania siostry przeciwnie
na wieczyści. Kogodraja się z temi for-
mami kajem przyjęła marowicie.
Nie było kajem wcale potrzebny recessus
lub abinvenatio ze strony siostry: w ogóle
siostry, które w dawnym razie wyprosz-
nienie swe podlegały tylko od braci, czy
od krewnych, czy od wieczyści, a do-
prowadzenia słab i przedzielnym prawem
nie miały.

Rece skoro sługiła przez abinvenaciję
utracał wszelkie prawo własności i iż,

dzicłwa do odkupionych dóbr, rachodzi
 pydanie, jądiego prawa na tychże dobrach
 nabywali w miarom wierzyteli? ad
 powieć: perpetuam possessionem dla
 siebie i dla swoich następców, a tym
 było rządem, że wierzyteli z dóbr
 spadli, na nich niedokonywani, mieli
 prawo odkupienia wierzyteli dokony-
 wanych i objęcia dóbr w posiadanie,
 które było prawo w przeciągu lat 30
 pod dawnostą wykonalne winni. Potem
 dani karbowe po odpryszeniu sturim
 sta dzicłwa z wyroków nastąpiło, na
 rzuwało się wierzyteli posiadaniem.
 Objawiając że i wierzyteli posiadaniem
 były przez pewną sądową dyktator
 wprowadzone, nie były one z prze-
 stępem jakowego prawa. Były one i
 owym jako wybieg przeciwno prawu
 do kaberpiczenia possessoribus heredi-
taris, by ci nie byli wierzyteli niepe-
 wnym względem tego posiadania.
 Posiadanie karbowe odrzuciło pewną
 placowi wszelkich skutków prawa
 własności i przedzielną, a skoro w
 przeciągu lat 30 jeden wierzyteli
 spadły nie zgłosił się z wykupnem,
 wszelkie przeciwy do dóbr były, i na-
 rzęty się kłopotnie. De bona abintesta-
mentum wierzyteli nie był heres, do-
 minus, lecz było possessor perpetuus,
 że nie rzucał hereditatem, domi-
 nium, lecz było possessionem perpe-
tuam, było nabywalną konsekwen-
 cyją tego, że abintestato hereditatis nie
 była byłym przeciwnym prawu
 własności, które subhaskując dóbr
 ziemskich na kaspożenie wierzyteli
 nie były w Polsce kuam, katem nie
 mogły być nabywalne abintestato.

czyli przyrzeczenia dachów dóbr pa-
ństwa. Nie było więc innego środka,
jako tylko powrócenie w dobrą państwo
cenne rzeczy (in perpetuum tempus). Per-
petuitas oznaczała zaś i państwo
państwa, klasę osób, do których nimo-
my dotyczące państwa przypisywane
były, zwany się acta perpetua. Perpet-
uitas perpetua wyraża więc posiadanie
in vim et loco perpetuitatis, z warun-
kiem tylko wykupu w czasie lat 30,
stwierdzonego przez cielną spadłym z do-
ładowy.

§. Przejrzeliśmy teraz z dolepi do wykaza-
nia, czemu była i jak się odrywała swa
poliowita czyli idolekacja. Odstąpienie
przez markę majętki, podpadły pod
rozbiór czyli idolekację przez cielną. Ten
rozbiór przez cielną nazywał się poliowita,
z faworem państwa ustanowionej w don-
skutku z 1. 1588 „qui poliowit tempore
inscriptionis, poliowit iure”. Poliowita
mogła być albo dobrowolną, kaptowa-
kową z woli samego właściciela, albo
nie dobrowolną, nimo woli właściciela
przez cielną podmienną. Wskazując
na to ~~rozbiór~~ rozbiórano trzy rodzaje
poliowit: 1) poliowita recessuata,
2) poliowita non recessuata lub sim-
ples, 3) poliowita recessuata et
aliuata.

Co do pierwszej, poliowita recessuata,
wstąpić do dóbr, sam właściciel lub jego
spadkobierca albo czynił prochy i węg-
lowy od dóbr odstąpienych recess, albo
go po czynie przywracał, skoro wła-
ściciel, zlikwidowawszy i kaptowa dóbr
nie czyniono. Takowa poliowita nwa-
ża się recessowa. Dochodziła ona razowy,

razaj przy spadkach, kiedy sukcesorowi
masa długów nie była wiadoma,
kiedy albo miał nadzieję, że masa dłuż-
ników nie podłonię całej wartości pozo-
statego spadku i chciał mieć nad-
wyż spadku, porożata, po całości
żeni długów sobie zapisać, albo
leż miał nadzieję, że później będzie
miał sposobność skupienia doładowa-
nych nieruchomości, lub wreszcie stawiał
się w powzięciałości z własnego ma-
jątku, gdyby masa spadkowa na-
podległa wypłaceniu długów nie sta-
rzyła, gdyż w mas beneficium inven-
tarii przy braniu spadku pewnem
nie było.

Drugi rodzaj folioritatis, miano-
wicie folioritatem non necessariam
czyli simplicem, podnosił sam tylko
wredykarstwo bez wpływu dłużnika,
porównując go w prawie do zwykłego
cenu, przypuszczali płacił foliori-
tatis, sam się bituślował, więc
należało dług nielegalne, sam masę
długów i każdą subskrepcję stanowił
i dzielili się według praw i reguły
dokreślonej przepisanej.

Wskazywano tych rodzajach foliori-
tatis, czy przez samego dłużnika lub
jego spadkobiercę podniesionej, czy
leż bez jego wpływu przez wierzycieli
w contributionem subalternam, dłuż-
nika i jego spadkobiercę, jak to już
poprzednio wykazaliśmy. wspomnie-
liśmy, porożatawali i nadal własni
nielami odłożonych dóbr, mieli
przeko wierzycieli prawo skupienia
doładowanych. powiązanych wie-
reguły, którzy inwazani byli nie ca-
własności, lecz tylko na brady;

niele posiadawcy, possessores tractatorii
nie musieli i nie musieli posse i sholo,
daryż własności lece tylko posiadanie
Ladna mi nie sta dawność a stłucino,
w i jego sukcesorom stłucino wieczyne
prawo stłucenia wnych.

Co się wreszcie dotyczy kwestji
polioritatis, mianowicie polioritatis
recessuariae et abjuratae, to ku niej
wprowadziła praktyka, recessuaria i abjurata,
miałow, na recessuaria stłucenie posse,
ma niedopuszczającego dawności w posse,
biwach i posse i posse i posse, i posse
formowanie tradycyjnym posiadaczom, by
nie posse na posse w posse co
do swego posiadania. Skoro bowiem posse,
zinił lub posse stłucino posse posse
ces posse ad posse i posse
się posse posse, czyli skoro posse,
posse posse posse, posse
li posse posse posse, to posse
stawali się posse posse. posse
zinił posse, który posse się posse,
swości, posse posse posse posse
stłucenowych i posse posse posse.
Sam posse i posse posse posse,
dnie posse posse posse, ale
simultannie dojście posse posse
posiadanie do dawności, a dawność do
własności. Wiedzie stłucino, który posse,
nie posse i posse, posse posse
miał posse posse i posse posse
stłucino posse; posse posse posse
stłucino posse, posse posse posse
wiedzie posse posse posse posse
stananie tego prawa w ciągu lat 30.
posse posse posse posse
stłucino posse posse posse
wata. posse posse posse, nie posse
ta ona bowiem dla posse posse

zgodą radnych dorężyć, a porachowała go natychmiast wstawić niecierpionej, która chociaż nie przedstawiała dla niego żadnej materialnej korzyści, który myślał go jednak w liście życzenia o „światłych, podobać goły po obywateli scho-
dziej adwatu do przedsi złączki nicosia-
dziej, gotowały.

Sądem właściwym do spraw domniem-
nych był ówczesny trybunał. Wówczas sądy
zaimprowizowane posłaty do prezydenta,
dekania takich domniemów, w których sło-
o dobra w jednym województwie polskie;
jeżeli zaś domniem byłbyś dół w kilku
województwach królestwa, sprawy sądowe ro-
stawiano trybunałom, a to podług rozkazu
Rady Wicekrólewskiej z lat 1777 i 1781. Try-
bunał jeżeli nie podawał się w takich dół-
niach w lidwistacji wiejskiej, lecz porządek
deprezentowania cywilności fierniczym ni-
stanoym.

Wreszcie z roku 1588 prezydent Jan
wspierającym, regulej generalną względem
kollekcji cygli i innych rzeczy wiejskiej
jednych przed drugimi: „polior iure, opii
polior tempore.” Wreszcie z roku 1588
długo w ogólnie oblaty w właściwym
iżędzie, naładowała fierniczkę jedną
niem wiejskiej przed drugimi, dla tego
heri capui w obcyj gwałcie lub ciem-
stwie cynione, w oblaty dół dłużej
oblatemai materiały. Wreszcie z roku 1588
zaczęły się w oblaty dół dłużej
iżędzie z roku 1588 z roku 1588:

Obwarcie polioritatis cygli domniem
naładowała fierniczkę i innych rzeczy
noici dłużej (decretum polioritatis),
a dół dół dłużej dół dłużej do trybunału,
jeżeli sło więcej niż 1000. - góły do wylety,
wato z ogólnego prawa z r. 1784.

Potem następowała wykazyja wierzycieli
z oznaczeniem pewnego terminu do zgłosze-
nia się i liquidacyi pod ostrzeżeniem, że
po upływie tego terminu i wydaniu wyroku
kollektoryjnego wierzyciele nawet z instanc-
cyami prawa swe tracą.

Skutek ogłoszonej postulatki był co
do wierzycieli, że wierzyciele w terminie ozna-
czonym musieli przedłożyć swe liquidowane,
niezliquidowane raz lub niezasadnione
ulegały wykreśleniu. Są też obywateli, którzy
byli po liquidowaniu i rozporządzeniu
pretenzyj wypłać wyrok kollektaryj, uważać
miał ratować masę, wyszłbie do niej nale-
żące fundusze zgromadzić, oszczędzić i
te postępowczy i fructuami pod postu-
latem płać. Treba bowiem pamiętać,
że wierzyciele mający hipotekę na jakimś
majątku regularnym, jeśli z niego sta-
wierzenia długami nie mogli być po-
spokojeni, mogli pretenzyj swych i z in-
nych dóbr dłużnika poszukiwać.

Co się wreszcie tyczy porządku, w jakim
wierzyciele mieli otrzymać z dóbr pod
postulatą podciągniętych, rozporo-
żenie, to w tej mierze wytknęliśmy z
czasem następujący porządek w doborze
czy pretenzyj, mianowicie:

1st klasa obejmowała pretenzyje grun-
towe z nieruchomości reparacyj podcho-
wace, a także dóbr podnoszące;

2^g klasa obejmowała rachunki dwor-
skie i pałacowych służ, konwojne potre-
bnych;

3ta klasa obejmowała wszelkie ra-
chunki ^{grodzkie} pałacowe, obliży, wydatkowne, fra-
legatu. Tu pierwszemu obywateli starostwa
o pierwszeństwie długów.

do 4^{ej} klasy należały sumy z dar-
mnych, z rejestrowi menniczych

T. uroczelone

czynić osoby, których bądź prawnie
niepodlegają, bądź nie
względem ~~z~~ równych z innymi nie-
mianami praw. ^{dar.} Więc i skłóć
tegoż jest do niepodlegajacy prawnie
niepodlegają i przyporządkowy prawnie
czyjś fortej innymi niepodlegają; nie
mogł dół niepodleg. przyporządkowy
z zapisu, ^{dar.} lub prawnie dół
zakreślić dla siebie, lecz musiał je
nadac niepodleg.

7. pełnomocnik prawnie do przedsię-
wzięcia prawnego niektórych aktów był,
do w obecności swego mocodawcy był
uprawniony; ściślej mówiąc specyjal-
nie uprawniony pełnomocnikiem stał
się wykluczający;

8. która nie mogła wchodzić w pismo,
wyi zapisy z niekimi względami prawnymi,
gdy lub dół tej natury, bez pozwolenia
blisko najbliższych krewnych;

9. utwierdzenie tylko po pozwoleniu
decydować umowy prawnie zawierac
mogli.

II. Co do formy umów.

Umowy były albo publiczne albo prywatne.
Publiczne były albo w formie
notaryjnej albo w formie aktów. <sup>Przy-
tuc</sup> zachowały albo ustne albo na-
pisanie, mogły dotyczyć zobowiązań
mających lub rzeczowych; ^{skoro} aktów
dotyczyły nieruchomości lub prawnie
krewnych, musiał być albo ~~prawnym~~
notaryjnym formą prawnie
prawną, albo bez pozwolenia, ^{uprawn}
w aktach publicznych, to jest musiał
się stać z umowami publicznymi. Sama
aktowa umowy prywatnej, gdy ^{aktów}
to o nieruchomości miały wykluczający, gdy
i aktowa prywatna mogły być ^{aktów}

wane, ale júnova" lada pripravena
musiała by' profwednio pzedjore.
dem wstarcioym roborowanj do jek
poczyna.

Montażem byli innymi publiczne
zwaty się u nas misyjonarzami, rafi-
kami, transakcyjami, donacyjami:
były domierzenie pośrednicami, skro-
sło o rzecz wieczyści, lub ~~o rzecz~~ to
o dobra stojące. Powinny one były
być czynione albo przezane formułą
w prawach oficiana, przed adkami wie-
czyściem wstępując (coram actis pro-
prii districtus). Przed adka wieczyście
rozumiały się, jądło już iudicij wspo-
mucianym, adka pieniężnie i przednie
jakości potrzeby siojga naradaw^{actis} sty-
kuinalstwie. Miękkotanie było przed
adkami miękkotaniem mogli poddywać ak-
tyfikacje i robotacje jako miękkotanie
dobrych się. Rewolucyjną Radę wie-
stojącej wreszcie, że słachy mogła
urządować i funkcjonować swoje umowy
ludzie przed adkami miękkotaniem, być-
by one były w czasie wstępując do
siojga powiadu wstępując wreszcie. Ad-
ka wójlawo - bawmnie prawa sioj-
siojga magieluńskiego na siojga
wójlawo mogli nawet funkcjonować
transakcyjne wieczyście pieniężnie po do-
mach wójlawo, bez potrzeby do tego
reżymu wójlawo. Urzędnic-
stojania nie pociągając, było w mię-
siojga w kancelaryj urzędowanie policy-
wac się mogły, w funkcjonującym parie
potrzeba było reżymu wójlawo.

необходно принимая во внимание
до сих пор неведомых особенностей
и чрезвычайным трудностям, которые
были много раз рассмотрены, чтобы

musi" pusty i' pobraćie niy składowe, stoć
kernających.

Przede, jeżeli lub niechcąc fabry-
kujący akta lub przyjmujący part,
czyli, głowę bracie miaś, a strona,
na rzecz której fabrykacja nastę-
piła, w sprawie upadła. Później
rygor ten utracony i' tylko 1000 mł
i' więcej niedzieli szeri na faktora
forensiano. Transakcje pobraćie
i' pobraćie dla kredytorów, nie ma
wagi. Zarówno mają, niż bogi
po kupnie konwencji, o których lub
inne transakcje, bądź tylko po ka-
żdyj transakcji forensio brane, nie
komunikaty egzekucji, wykaz.

16/1 1891. (1)
(forma unow.)

Wszystkie umowy i' kapiły mogły
się stać w języku polskim i' łaciń-
skim. Akta były publiczne i' stały
jawnymi, i' nie było strony interesu,
wano, ale stały obcy mógł wyzna-
wać i' nich mógł dowozić dostrzeż.

Umowy braci mogły być two-
je, albo domniemane lub 3 i 3 umów-
cy, albo przez pośrednika akt umowy,
cerkwi, transpary, wykazów. Gdy akt
praktyka licząc stał tworzył spory a
strony ~~prawa~~ rekano wainie
akta jednostannie odwołowały, po
stanowili dostrzeż i' 1768
wobec wainie dla wszelkich akt
dów tego rodzaju.

Umowy i' akta nie dalygore i' do-
mniemanych, nie miały co do swej for-
my żadnych domniemanych wyjątków
prawa, wykazów chyba, że po sta-
kach formujących na papierze, stem-
plem miały być firmami, jeżeli strony
firma proste, dla prawości i' sta-
ły.

Umowy dzieło się na głowie i pada,
kawa! Różnica się one hem idzie,
nie umowy głowę istnieją same dla
siebie i nie potrzebują istnienia umów
dodatkowych; natomiast umowy dodat-
kowe nie mogą istnieć same dla sie-
bie bez tego płaski umowy głównej,
której składowia dodatek lub uzupełnie-
nie. Do tych ostatnich to należy: ka-
staw, porzeczanie, ^{katalog}, ~~skatowak~~. Karlaw
nie może istnieć sam dla siebie, jeżeli
nie istnieje zobowiązanie czyjś umó-
wa główna, która nie ma dla którejś
in karlaw ma składowie kabelfięce,
nie; również nie może istnieć porz-
czenie, jeżeli nie istnieje zobowiąza-
nie główne, które porzeczaniem wskazuje
i t. d.

Do imion ystawnych kaj' nalezic :
kamiana, kufus i' sporedar, dawa,
wiena, pozyccka, wygodzenie, shi,
fno skyprowe szyli' pozyccka i' shryla,
skierzaka i' najein, petnomocniak i'
klesenie, shirol, spoldak, wreszcie n'
mawy borowe.

§. Umowa kamiany (commutatio)
Teżli wstąpić do jednej rzeczy odstępnie
wstąpić do innej rzeczy swo, swo,
jż wstąpić, rzecz w kamieniu co od
skaficnie sobie le' drugiej rzeczy
co wstąpić, następnie kontrakt
kamiany. Przedmiotem kamiany
może być rzecz lub rzecz jako
i' rzecz. Co do kamiany rzeczy
różnych rzeczy nie przepisuje
żadnych formalności prawnych. Co
do rzeczy rzeczonych a mianowicie
słab' przedmiotach, przepisuje postę-
pek sądowy § 1523
określony § 1523 niniejszy.

Греховных 7

"Główna punktka tego formularza ofic.
 waga następująca: "Kauzowy oświ.
 "tęże przed sądem ziemskim i słowem,
 "tęże M. z M. z jedniemi i z słowem
 "M. z M. z drugimi stronami, zdawać na
 "siebie i innych i pisać sobie, że
 "kwalifikację publiczną i wypracowanie, iż ka-
 "żdy między sobą, między sobą i między
 "tęże, podawali sobie przedkierunek
 "kamurowi, dając sobie wzajemnie do-
 "bra za dobra, pieniądze za pieniądze, iż
 "mianowicie słowem M. z M.
 "daje i kamieniom dobra swoje dzie-
 "liczne wieś M. z M. z M. z M. z M.
 "wem przedkierunkiem i postanowieniami, z
 "słowem M. z M. z M. z M. z M. z M.
 "przedkierunkiem wieś M. z M. z M. z M. z M.
 "tęże prawem przedkierunkiem i postanowieniami.
 "i t. d. Tęże dali sobie nawzajem w
 "tęże kamieniom dobra przysługujące
 "związanie i iżotem postanowienie i
 "obowiązkiem się wzajemnie siebie
 "bronić siebie i swoich spadkobierców
 "co do iżotem co do kamieniom
 "dobra; obronić przeciw wszelkim
 "naruszeniom osób trzecich."

Przy skutkach kamieniom prawo bli-
 skości krewnych nie mogło być wyko-
 nane; przy wydawaniu bowiem
 prawa bliźkości, musiał ten, który
 z tego prawa korzystał przagnąć, na-
 bywać dobra iżotem do siebie, co ten
 nabywca za dobra iżotem, a więc
 przy nabywaniu droga, ścieżka, certy-
 ficat iżotem iżotem iżotem. Przy
 iżotem kamieniom ^{akol} doświadczenie tego ma-
 rymtu było niewiele, gdyż przagnę-
 ty wydawać prawo bliźkości, nie było
 w mianach iżotem iżotem iżotem iżotem
 mian dobra, gdyż leżały one obok

rzyż, które miewickiemu wymagały
 rakuierowania druzgęcego. Nie mo-
 imu przypisać, iżby albo decess B.
 ty albo Henryk Bradaly odmówili
 rakuierowania tego paktu, który i fad
 nie byłoby dla stron ale i fad względem
 politycznym był korzystny, gdyż do-
 kwałab, że dobra miewickie prze-
 chodziły z rąk obywatelskich w ręce
 lubejskostrajowe; raczej przypisać na-
 leży, iż pakt ten nie wymagał do wo-
 kności swej wcale rakuierowania druz-
 gęcego. Kilka momentów mogło być
 w tym kierunku decydujących: 1.
 że biskupowski stałowicki, stwier-
 dzał, że do fad domyśli fad-
 rickie doświadczenia, iż nie ducate, fad-
 wo druzgęce były fadwo najwznie-
 kiewiczności, a więc do rakuierowa-
 nia teni dobrami do rakuierowej wy-
 rzej, wiać o rakuierowanie nolać się
 nie fadrebbe; ~~co się~~ 2.
 które biskup fadła fadbywał, nie le-
 cący w druzgęcie druzgę obywatels-
 go, wiać biskup fadła fadbywał,
 leć na druzgę, więc nie miewicki,
 nawet fadrebbe fadrebbe. decess B.
 o rakuierowanie paktu co do doświ-
 czeń, które wiać decess B.
 na pakt dobra i, nie rakuierowa-
 3.
 rakuierowanie decess B. wiać
 cencego nie wiać, nie miewicki
nie ducate, ale nie fadrebbe no-
 wnie odnosić się do swego druzgę
 Henryka Bradalego fadrebbe,
 które obywatelskie fadrebbe dobra wa-
 rakuierowej nie leć fadrebbe
 cya Henryka Bradalego leć decess
 Bialego, a Gerard druzgę de-
 cessa Bialego nie fadrebbe. 4.

Tylko co do nabycia dóbr Kemptina
frycz opata Gerarda mogłoby ka-
chodnie kwestyja, że opat winien się
poślarac o ratwiościenie nabycia Henry-
ryka Brabolego, gdyż i Kemptin i
Gerard pod jurysdykcyją ksi. Henry-
ka Brabolego konstauali. I tak ka-
mo winien był biskup Petka pośla-
rac się o ratwiościenie nabycia dóbr
Uawrocimczy frycz dechka Brabego,
gdzie prawu tak on jak i wawrocim-
czyce do jurysdykcyji dechka B. nale-
żały. Też jednak ładnie ratwiościenie
nie postąpiło, ma to zapewne w tem
swe źródło, że kumianowi wstawcy nie
pociągają za sobą kumiany charakte-
ru, miedochomości, to jest skłonności
publiczne dóbr frycz kamianę w ni-
czem kumienione ani pariskone nie
kostaly, dobra były wstawcy dłu-
chowne, i przetrwały swobodę duchowien,
stwu sturicyli, ładnie przetrwały
i nadal się kamianie. Gdyby dobra
kamienione były pośrednio sprzedane,
ni i dopiero w drodze tej kamiany
przechodzily na wstawcy duchowne,
ni wstawcy, i ratwiościenie mowa-
nie ładnie kamiany, byłoby jej warto-
ści miedochownym warunkiem.

§. Mowa kumiana i sprzedawcy.
Też wstawcy jakowej rzeczy prawu
wstawcy do lepiej rzeczy domniemany
na pewno, co się przetrwały odleglowat, to
nastepowała mowa kumiana i sprzedawcy.

Co do kumian kumiana i sprzedawcy o ra-
chomości, nie istniały tak jak frycz
warunkach kadne probne fryczpity
prawne, ale kumiany o miedochomości
wstawcy o dobra kumianie wymaga-

ty koniecznie przedagowania ich
na firmie, to jest miały być przy
najmniejszej przed wstąpieniem przez
dom ceruane (rehabilitacja).

Wskazanie imienia tego pracownika
karze przy zawarciu umowy kupna
i sprzedazy, nie było koniecznym wa-
żnym warunkiem samojęz imienia.
Termin wskazania jej bądź to całości
bądź to części mógł być i na firmie
jako pracy odwrócony. Ale nie wskazanie
ceny kupna w nakazydym terminie i
franciszka do rozstrzygnięcia warunków
umowy kupna i sprzedazy. Wynika
to z nakazydłego przedpłaty, ka-
mierzowego w statucie wiejskim.

"Franciszek sprzedawca Gregorowi drze-
" drzew kor 100 m³, za którą mu był
" do zapłaty 40 m³ m³ m³, reszta zaś
" pracownik w powyższych terminach m³ m³
" sprzedawca, tymczasem zaś m³ m³ m³
" drzew objęty w posiadanie. Wskazywa-
" to potem Gregorowi powinien być
" dostarczenia reszty imienia tego sa-
" m³ m³, ale franciszek nie chciał
" sprzedawcy tej reszty pracownika, lecz
" dla uniknięcia zawarcia umowy
" wy z powodu niedostarczenia m³ m³
" wskazuje na to, że umowa
" kupna i sprzedazy, z powodu, iż
" Gregorowi m³ m³ drzewa
" dla wskazywania przez lat trzy i tyle
" m³ m³ i wice umowa sprzedawcy
" stała się nieważną."

[w skutek dawności]

A więc było dawność 3 lat i 3 mie-
sięcy ubiegłych Gregora przy wsta-
nowi m³ m³ drzewa, to znaczy,
że gdyby jeszcze nie była zawarta
dawność, franciszek byłby umowa
z umową z powodu niedostarczenia

nej v termíně platby.

Wierdzano nam już z tego, cośmy
fancy byliśmy o prawie własności i pra-
wie własności czyli bliskości mówili-
śmy alienacja dóbr przedmiotowych,
może być przez bliskich krewnych
w myśl ustaw obowiązujących, czy-
liż, w rzeczy na rzecz lychke i
prawionych bliskich krewnych
a to w terminie narzuconym do-
wodzić niepodobaj.

Wobec tego jest pewnie konieczne, że lat
1418/19 zmieniły to w ten sposób,
i było pewnie przebiegiem
dowodem do potwierdzenia obecności
stanu i prawa bliżejkości nazna-
czyły, a to w ten sposób, i było
dowodem stwierdzenia, nie miało być
wobec tego dowodem na to,
dawa, jak na O. Lysodni, a to w
ten sposób, i było dowodem na to,
nie miało być dowodem na to,
i prawo bliżejkości dowodził, że
wobec tego nie. Też i tak i bliżej
potwierdza w ciągu tych O. Lysodni, że
był dowodem na to, że dowodził
ten dowód, a ten bliżej dowodził
nie było już dowodem na najbliższy
dowód. Też i tak i bliżej
O. Lysodni dowodził bliżej i nie było
tak, dowodził dowodem na to, że
był dowodem na to, że dowodził
i w ten sposób dowodził, że dowodził.

Konkretně nato konstatujeme, že
cítí, že vyznává své dny,
vychází před starou lůžku,
dám více (involuciu generale)
a pro před konstatujeme, že
vychází z magla, i se jich nabývá
co do nabýl realit, ne úrychlu

listu polecajnia (liberas resigna-
tionis) do skaroty, rektora; pod-
szedła, mia być to listu pisanie
było jako pisał.

Pierwszemu innemu, wchodzie o dobra
miejscowe, miały być pisanie
przed szkodą lub szkole, a później mo-
gły być pisanie także przed skar-
otą. Półna imowa szkodła; sprzedaw-
cy z dwóch części się składała, pierwsza
obejmowała pisanie sprzedawcy, druga
rezygnację. W pierwszej pisanie, re-
zultatem było sprzedawca sprzedaje to, a
sue sue imienne obywateli dobra, im-
mune nabywcy za pewną równie
bliżej obywateli, imię szkodły; to było
gdy, iż sprzedawca pisał na szkod-
liwego, wchodzie prawa, jakie mu
do tych dóbr szkodły, a pisanie
prawa posiadania szkodły i pisanie
mia prae porządowania szkodliwym,
dla woli. Ta druga część pisanie
rezygnacji.

Jeżeli sprzedawca w chwili sprzedawcy, nie
był w możności świadczenia, iż obywateli
przed szkole lub skarotą, dla pisanie
szkodliwej, nakazem szkodliwym sam odd-
szkodliwy i pisanie szkodliwy, iż w nim, iż
rezygnację tej sprzedawcy później przed
szkole lub skarotą pisanie. Skrajnie
szkole lub skaroty szkodły później szkod-
dy szkodliwie a w szkodliwym na-
wet szkodliwie. Rezygnacja była przed
szkodliwym szkodliwym pisanie szkodliwie
mogła; jeżeli szkodliwa szkodliwa szkodliwa,
dem szkodliwym, winna była być
w szkodliwym szkodliwym do szkodliwym
dla szkodliwego szkodliwego, pod szkodliwym
suej szkodliwym.

Jeżeli na dobrach sprzedawcy szkod-
liwym

fronieriona,
a to 7

były jakieś prawa na ~~pro~~ rzecz osób
kreskich, jak przysag i wiary, prawo bli-
sczyci lub l.p. sprzedawca albo dostaw-
caat dłużniacemu, przewoźnia na sprec-
dak ze strony osób uprawnionych lub
ter brać na siebie ewidentnie do pól albo
miedzi, ić nabywcy w czasie do prze-
stąpcy; przeciwnym, przeciwnym, przeciwnym
dłim przeciwnym osób kreskich brać
bezpieczeństwa albo kaskafii.

Oprocie ceny kłupna imawiane były
pięć procent kłupna kłupna, sprec-
dak, nadto choc'nie prawo, osobne
dostawki, które się były dostawki, pięć procent
zwaty przestawieniem, były sprzedawcy
była różnego rodzaju, różnym, ego-
nowem, przeciwnym i l.p. Oprocie kłup-
imawianym był kłupna kłupna, kłupna
przeciw. Kłupna przeciwnym był kłupna
zwyczaj na przeciwnym; jeśli kłupna
sprowadzają w nabywcy, kłupna
różnicą stanu, która na wspólne
przeciwnie prawo, przeciwnym, przeciwnym
ci przeciwne. (atoli)

Niektórych przeciwnym sprzedawcy
była były przeciwnym kłupna, kłupna
kłupna przeciwnym kłupna, kłupna
warunkach przeciwnym; Tak

1) przeciwnym i sprzedawcy kłupna kłupna,
kłupna, a przeciwnym kłupna przeciwnym,
jacych kłupna przeciwnym przeciwnym
przeciwnie prawo;

2) sprzedawcy kłupna na granice kłupna,
jacych a przeciwnym kłupna kłupna
przeciwnie;

3) przeciwnym przeciwnym było kłupna
przeciwnie kłupna, kłupna, kłupna
przeciwnie kłupna, kłupna, kłupna
przeciwnie kłupna, kłupna, kłupna;

4) przeciwnym przeciwnym do kłupna

[z r. 1423]

szu z gruntu, imarowano jako pofrowiada,
 jąca, wartości szacunkowej gruntu 10 mpy.
 Ale rzeczy ruchome, ciotarsca łowa,
 ry, wdrożona p. nawet zboża podlega-
 ły czerpaniu z szacunkiem cen przez
 wojewodę i skarobę z przybraniem pie-
 niar. Postanowienie w tej mierze ^{zaj} stało
 warchi co następuje: o bli przedstawia
 " drogi bractwom, że wzmiankowany miast
 " skrogi, ustanawiamy, aby wojewoda
 " i skarobę z innymi czerpaniami pienię-
 " onej, skarobę łala w pewny dzień miary
 " łala rylne, jako pędzenie i innych rzeczy
 " pieniężnych, że na łogi przez szacunek
 " przypisane bywają, i innych rzeczy, że
 " w królestwie naszym naturalną się, mieli
 " myto ustanawiać, przykazywać i opła-
 "wać podług obyczaju dawno chowanego,
 " aby przez tych miarach i mycie szar-
 " da defusceona, nie była."

Ustanawianie warchi co dla warchi,
 kiego rodzaju przedmiotów łagowych, się-
 ga znacznie, wstec przed stary statutu
 marchiego. Najdawniejszy ład, czyli
 łowarów pociągamy z r. 1396.
 Mówimy o postacie z poleceniem królowej Ład-
 mię, przez szacunek przez nią delegowa-
 nych w porozumieniu z rajcami miastka
 Krakowa o to ład dla miastka Krako-
 wa jak i dla ziem krakowskiej, a więc
 szara się w tym przedmiocie łagowe wst-
 łaniego rodzaju, więc: ceny zboża, dro-
 bin, nabiału, zwierząt, bydła, skór
 i wężu, drewna białego, szarego
 i gołców i innych zwierząt, skóry, odzie-
 ni i obuwia, wyrobów wszelkiego roza-
 ję rzemieślniczych, koczni, sukien, płó-
 cien i t. d.

Postanowienie statutu warchiego w
 przedmiocie ustanawiania cen na zboże

i kowary zostało następnie składowane po
 roku 1503, nadarło staro-
 stowi egzekwowanie cenników wojewodzin-
 skich pod tytułem urzędu, a jeśli kowary
 dobra w kasławie, pod tytułem 100 mł
 z kasławnych sum. Natomiast w
 r. 1505 dostał co do kowarów pogranicznych,
 iż wojewodowie przy ustanowieniu cen dla
 takich kowarów, winni się starać wywie-
 stwić, jeżeli, że kowary cenę mają z granic.
 Konstytucja r. 1543 wyznaczyła dla
 ustanowienia cen kowarów pogranicznych
 dla wszystkich miast i miasteczek nad-
 morony jak i dla wszystkich kapturowych
 domniów, którzy kowary tych pogranicznych
 kowarów ustanowić mieli; zachowując
 prawo ustanowienia ceny na przedmioty rz-
 mowci i inne wyroby fortej do tych domniów
 urzędach. Chyli się więc Panstwo kowary
 jakoby kowary były kowary kupieckie
 i rozdziela cenami kowarów poddawaty ka-
 nie wojewodzinie, z wyjątkiem przedmi-
 otów obywatelskich in crudo, a to jakoby z
 tego powodu, że teni przedmiotami, słach-
 ka kowary, bowiem nie było ledki u-
 stawu miast wyrobie i o przedmiotach, któ-
 re kowarie na kowary fortej, a to są
 bez same przedmioty wstawie, które i sla-
 chka kowary, ale i cenami najtańszych
 r. 1546 między obywatelami kowa-
 rami na pierwszym miejscu płody rolne
 a nie wyroby rzemieślnicze podaje.

Konstytucja r. 1567 wznosiła do-
 miary ustanowionych w r. 1543 dla ob-
 stawiania kowarów pogranicznych.

Z racji słabych przedmiotów kowary
 się sumy ewidencyjne były słabą, na nich
 nie było. For samo miało miejsce także w
 olem foragii kowary i sprawy na dobrach

Sądzę, że w tym, co się przedstawiło, jest już
 dno, nie, mianowicie, że rządzący
 są rzeczywiście bliżej cywilizacji
 społeczeństwa, którego prawo, zwłaszcza
 w myśl prawa cywilizacji, że tego
 prawo przy społeczeństwie nie może
 być na społeczeństwie nie powinno, że jest
 nie do terminu dawności jest nie mi-
 na, przedstawiło się jako prawo
 wyznacza termin, w którym ma
 wykupna własność, być winna. Termin
 wykupna wyznacza się w ziemniaku
 na podstawie i podstawie na najbliższym
 do tego dnia, w wieloletniej
 był rzeczywiście od dnia zapadnię-
 cia decyzji sądu. Tak było rządzący
 wykupna własność na pierwszym ter-
 minie, na którym mają być
 jego własności być sprzedany, należy
 majątki obowiązany być z niego
 być i narazie braci wszelkie do me-
 go prawo. Tak samo jeżeli rządzący
 wykupna nie może na pierwszym
 terminie sumy wykupnej, braci również
 na narazie wszelkie prawo do wykup-
 nej majątki. Teżi rachunek, jak
 powinno, jak wygoda, że wykupna
 jest niewłaściciel, na wykupnej mają-
 tek, należących niewłaścicieli
 niewłaściciel sumy wykupnej był pro-
 gny do wydobycia wykupnej na wy-
 sokostwo swoje.

Monopole w bardzo wielu przypadkach
 granicach były w dawnej rzeczywiście
 dziejowej. Wywilej, na karkach i
 dziełach, które wstąpiły z szanami.

§. Alawicna (donatio).

Teżi wstąpił wstąpił rzeczywiście
 dziejowej, wobec bezpłatnie do jest
 bez żadnego wynagrodzenia, które

pięć, do latki, ażeby prawo było się
dawać.

O ile dawać było doły, to wtedy
nie było, proste oddanie danego
przedmiotu, obdarowaniem z rąk do
rąk, wyobrażać, gdyż, co do latki
dawać było, proste formalności, proste
przepisy nie były; co do latki, nie było
chwilnych, natychmiast, wymagane były
też same formalności, co i przy umowa
nie, kupna i sprzedazy, a więc re
kowanie, ażeby dawać było, proste, sta
jącym, proste, rezerwowanie, na dawa
nie, osób, którym prawo do dawa
nia było, stawało się i inkompetencja
przy powołaniu do latki. Dawać
nie było, proste, nie było, proste
kowanie, jako prosta instytucja, pro
sta, więc je oceniam, należy, wobec
przepisów o rozporządzeniach, bez
mówionych.

W latach przednich dawać było
nie było, proste, do najprostszych
słych, ażeby było. Z jednej strony
liczne fundacje, dawać było, proste
relacje, proste, do latki, do na
dawania, tym, które, inkompetencja
dawać było, proste, rezerwowanie, na
inkompetencja; latki, proste, i inkompetencja
reza, do nowych fundacji, dawać
nie było, proste; z drugiej, latki, proste
nie, dawali, latki, proste, proste
latki, proste, proste, relacje
w celu, wynagrodzenia, latki, proste
proste, ażeby, proste, dawać było.

Latki, proste, ażeby, proste, proste
na, proste, latki, proste, latki, proste
latki, proste, proste, proste, proste
latki, proste, proste, proste, proste
latki, proste, proste, proste, proste

chniczych w granicach tych dóbr, służ-
 cych królowi z mocy jego książęcego cha-
 rakteru. Tak do przywilejów. Odras tych
 uprzywilejowania jest różny: do najprosz-
 likszych należy zwolnienie poddanych
 należących dóbr od wszelkich danin i po-
 służ z tytułu prawa publicznego słu-
 żących i pozwolenie polowania ich
 przez nowego króla, niemniej
 zwolnienie tych poddanych z pod-
 wszelkiej jurysdykcji wojewodów,
 starostów i w ogóle sądów królew-
 szych z poddanie ich pod jurysdykcję
 nowego króla z francuzi poboru
 skar pa glówny i rany. Rozstrząsa się
 do przywilejów w miarę dostojności i pa-
 służ osób, na rzecz których starostwa
 następują, i dochodzą, niekiedy do na-
 dania nawet pełnego prawa królew-
 ego (plennum ius ducale), to jest wszel-
 kich praw królewskich królewskich,
 co królowska na rzecz posiadających mie-
 wało miejsce.

[Królowska]

[miało zastępowania]

[zgodzić się]

Co do darowania osób prywatnych kor-
 ceno na to, by wszystkie osoby, które
 do dóbr królewskich przedmiotem darowa-
 nia miały jakie prawo, w królestwie
 królewskim z tytułu prawa bliźszości, dali
 swoje pozwolenie. Podnosi się to do
 dóbr królewskich, gdzie do dóbr wy-
 służonych lub podługnych prawo bli-
 ższości nie ~~królewskie~~. Niekiedy jednak
 omijano brak pozwolenia królewskiego,
 mających wykonać prawo bliźszości,
 jeżeli chodziło o fundację religijną
 w ten sposób, iż proba fragnosa na-
 dać swój majątek nieuchronny jakie
 misiościom lub klasztorom a nie
 mając od królewskich wyświadczyć позво-
 lenia, nastawiała proba do wprost
 królowi z prośbą, by królewskie łaskawe

dobro jąda swęją, płaćnosć" pucenno us-
 dat klasztorowi. Gdy drugi to usłyszał,
 już jąda starowina była niewiercą,
 na a krewni nie mogli wyłożyć pro-
 ciw klasztorowi o obalenie karowej i
 byłu braku perwolenia; gdyż "iła".
 Jękor bronił się, że forisidor dobra z
 nadania monastrego.

W epoce pierwszych Logiellonów, nada-
 wania dóbr dworskich w nagrodę za ca-
 łości sioły, się coraz rzadzeły, a mniej-
 sce ich zastępowo nadania świeżych
 ziem na dworskich krytykach z powodu
 brzymania tych dworskich, a i stu-
 raćm spłaty nadanej sumy.

§. Porzeczka i wygodzenie.

Wielki właściciel rzec swoją, wot-
 rna, ruczoną domni inuenn pod tym
 warunkiem dat, by mu po pewnym
 przeciągu czasu karowa, kwocić, pro-
 stowała umowa o porzeczke. Była
 ona dwójakiego rodzaju: albo rzec
 ruczoną ^{nie} data się używać bez kuty-
 cia, tak iż nabywa przysięgę z niej
 korzystac, musiał ją kutyć i nie
 mógł jej już swemu pierzycielowi w
 tej samej ilości powrócić, lecz kwota,
 za którą było to samo, ilość rzecy
 karowej samej, wtedy była to porzeczka
 w właściwym tego słowa znaczeniu;
 lecz jeżeli rzec ruczoną data się
 bez przechodzenia swego używać, na-
 tedy dłużnik winien jej używać bez
 jej przechodzenia i powrócić rzec
 bez samą w terminie ^{oznaczonym} powrócić, a
 karowa umowa była umową o wy-
 godzenie (commodatum).

W skutek tego porzeczki głównie używane
 były w pieniądzech złotych ^{złoty} i srebr-
 nych w metalu niebieskim (argenteum
purpureum, argenteum purpureum, marcas

(mutuum)

auri); statut wislicki pna forjortu
xiarnie. Ladki

Forjorty mogły być wziętane bez wy-
slawienia oblięu lub za oblięiem, bez
kastawu lub za kastawem, bez forj-
cenia lub za forjceniem; bez kastach-
i: star lub za kastadem i: podskudaw-
niem, bez ofstaly procentów lub co o-
fstala, kastowych.

[fignia]

Forjorty pnnabny

Forjorty w drobniejszych sumach da-
wane bywały karownicy na kastawo re-
ceny, w większych sumach na kastawo
dohr nicuichomych (obligatio). Forj-
kastawie, był albo ze strony wiercyiela
stawiany warunk do do mniejszej lub
większej wartości kastawu od sumy for-
jortowej, albo nie. Też, nie był sta-
wiany taki warunk, a sprzedany
w skutek niewypłaćenia kastaw, nie
podrywał sumy dłużnicy, wiercyiel niósł
się do ukontrowac przypisanym reorin-
dum; nie mógł rościć sobie do dłu-
żnika żadnych prebencyj z powodu
brakującej rekty; należał jeżli był
robiony warunk do do mniejszej lub
większej wartości kastawu, należało
jeżli wypchany ze sprzedawcy kastawu
staciem nie podrywać dlięu; wiercy-
iel miał prawo domagać się do dłu-
żnika niepodrytej rekty, a jeżli sta-
ciem prewyszkował dlięu, wiercyiel
był obowiązany zwrócić dłużnikowi
nadwyżkę.

Dotaje się, że uzyskanie drobniejszych
forjortów na kastawny reorin, było
kratką głównom rydów pabudniem.
Laden freemania prymitej Polotana
kt. statutu z r. 1264, który jest
kastawem najprawiejszą, i: kastawu norm-
jąca, forjorty i: kastawy.

Wreszcie tego prymitej: akali tylko

pożyczki na postawie reguły były cy-
dom obrotowe, pożyczki na obli-
gi lub na postawie dóbr nieruchomych by-
ły im zabronione pod ustrzał obli-
gów sum wypróżnionych.

Branie lichwy od wypróżnionych
pieniędzy jest tym przywilejem wyra-
źnie dozwolone; wysokość jej obrotu nie
jest ograniczona. W pewnych wypad-
kach jest nawet dozwolone branie li-
chwy od lichwy. Chałopa w szczególności
miejsc; jeżeli odliczenie wykupi ca-
łkowicie sam kapitał, lecz pro-
centu nie pociąga. Jeżeli więc odliczenie
w ciągu jednego miesiąca procentu be-
dziemy, to pożyczca ma prawo
liczyć sobie procent od procentu.

Także co do sfałszywionych pożyczek,
w tej postanowie przywilej z r. 1864,
że bankowa nakazuje winna w tej sa-
mej walucie, w jakiej pożyczka do-
zwolona; rozłożona czy to w gotówce, czy w
srebrze czy w denotach.

Ustawodawstwo wielko- i drobno-
szkieł uzupełniło w dwóch kierunkach
postanowienia dotyczące ~~postanowienia~~ długów,
a mianowicie co do wysokości lichwy
oraz co do terminów spłaty większych
długów. Tak statut wielko- dla
chłopskiej dozwolił braci tylko po je-
dnym dwadzieściu do trzydziestu na ty-
dzień, co się równało 54 %; zaś sta-
tut drobno- dla wielko- po
1 gr. do trzydziestu na tydzień, co przewy-
szało 100 % nawet 100 %.

Co do terminu zaś spłaty długów
większych postanowił statut drob-
nowy, że spłata długów większych
od 60 mł w całość poprzedzającą, winna
nakazanie w ciągu 10 tygodni; orna-
wając 6 tygodni jako pierwszy ter-

F Nakazano też przy domach docho-
dząc się kolegiaty procentów
najpóźniej w ciągu lat dwóch,
gdzie w przeciwnym razie ~~nie~~
ma przesłania im licząc dat-
ce procenta ponad lat dwa 7

min, drugich 6 tygodni jako drugi
termin a trzeci 6 tygodni jako trzeci
termin. ad radejonego dlugosci

- Po do ^{bygnia} procentow w kseruapce
postanowienie kawiera laudum pien
rachacewskiej. Ofiera pro podlegnie:
" Teili ryd w lybunale z panami schar,
" ze scharcia na raptacenie dlugow
" wrac z procentami w ciagn 2 tygodni,
" winien scharcie scharcie tej wyprawy
" pod winz 50 lybunalew a cylowi
" 15; bez jest scharcie mimo to me ca
" ptai dlug na kseri i swiaty termin,
" tedy po kseriej winie 50 i 15 inady
" cydowi plane powiazanie w dobra nu
" chome i niechome scharcia, dlore
" lark dlugo ksermaci kserie, scharcie
" nu scharlat z procentami i pobojaz
" winz 15 i kserony nie kserie
" bez scharcy ryd ksera scharcia,
" procentowa biegnaj procenta, gdyz
" w miejscu procentow pobiera nu
" nu 15. " r. 1418/19

konstytucyjne pien terytorijarna
scaz dzien Nowego Roku, jako dzien
w ktorym ma sie odbywac postadanie
pienizdzy i wykupowanie dobr niemi
chomych, a to po postadnia do rachunku
stowca.

Wedle statutu wiskiego sluznik
prawem postanowiony, winien panem z
sady udejdzie i ksernie radost swemu
wiczycielowi lub slac raptajaz. Teil
tego nie kserni ma luy powiazany i
wladany w jenculo swemu wiczycielowi
bawi, ktory go winien ksermaci a
sto raptajaz kserni. Gdyby sluznik
z kseriej niewoli imkna, kserie reg
raptajaz wolnym od dlugow, chyba by
kserawy z kseriej pochodzi. Luy
craze pien terytorijarna kawieraz

odmienne postawienie, miaow
nie, iż nieceda słuchowi i nie wali
nie uważa go bynajmniej za słuch.

[illegible]

W niektórych piśmiach słabo się czy-
ta, że wyprawa słynnej kolumny mo-
gła nastąpić znacznie wcześniej w roku
XIII ale i w innych przedmiotach ro-
słać się, które w roku. Dwa
się ten rodzaj wyprawy wyprawa
dein (in compositione). Właśnie już w
samym obliżu jest ten rodzaj wyprawy
karbowany, nie ma natomiast wyprawy
nie wykluczone.

Wierząc, że w komisji stłumione
właściwie był wiarygodni wyrażo-
nie swobody, że zostało przesłane. Wła-
ściwie w obliżu ustanowionej była
wykonalność tej swobody, jeśli nie kalendar-
owa pod kątem wiarygodności i o-
rzeczenia sądu. Wierząc, że brano było.
Tę swobodę stłumić było kalendarzową i o-
rzeczenia.

W innych sprawach nadzadano na dłużej
da pokazującego w ciele, powołując się
całkowicie procentu od wypracowanego da
fikacji, aż do całkowitego ucinienia. Po
dawać się też niejednokrotnie dłużej
starom sądownym w sprawie ichy bierze.
Kary te byłyby podobne, suszono.

¶ Tępną książką projektował ka-
sić katoł i kich Pawan książę
belski i Włodek płacił w r. 1786
katołowi i Tadeuszi dołowej pol-
skiej na dołrymanie podobnie
kan, jankie Tadeusz wciast na
bec dołowej, skanów restry
pospolitej. W r. 1407 obowią-
zował się słaćka słaćka, że
skaroby w skery skan skan
się do Krakowa na katoł do
Włodek i Tadeusz.

Katubem wickeln ein
Acht Kamine paten: 7

ci 15^{ka}, ktorá je pŕacila podvojnie,
to jest. raz stromie. raz kaplowi vraz
drúhý 40^{ka} na vreck drôta.

Właściwie dłużnik nieustaje się z
długu podlegał infuizacy, czyli
czyli, do jest raczej swego inwentarza
i innych nieruchomości, jeśli dług był
mniejszy; jeśli zaś dług był większy
należało wprzeżanie w for. adanie
majątku nieruchomości do karyfak-
cy, albo bez pryzowania większych
kaskawionego przedmiotów na wtawne.

Opowieść historyczną o polskim w formie
inwazyjnego pociągacza, o tem już po-
wiesz była mowa, znany był w wie-
kach i robotnik i inny pociągacz podraj fracy-
nisty, niestety nie s. r. katoga (ob-
szędnym). Pociągacz ona w tem, iż pociąg-
acz na wypadach nie miał pociągacza, a
tego na nim pociągacz w polskiej ssa-
cie, pociągacz był pociągacz w wena-
skiem miejscu bacz' samojestem; bacz'
samojestem lub samojestem, sam o wta-
nym dozwolę bacz' pociągacz, do-
fuć pociągacz nie pociągacz, lub go wietrzyć
z pociągaczem pociągacz. Pociągacz pociągacz
pociągacz pociągacz. Pociągacz pociągacz
pociągacz pociągacz.

Teżli porządek domu, była nie w pień-
kach, lecz w innych przedmiotach, do-
procent immanentny był również nie
w formach, lecz w tym przedmiocie
co i porządek sama lub analogicznie
kamu w rzymskich rzymskich
zich przykład, że klasa byłem porzą-
ku, w sokoła - imię bierze sobie po-
stępując dwiema ^{modułami} zgodności.

Co do nazywania. czyli wygodzenia, je-
den tylko przepis podaje kłopot woli-
ści, to w formie przepisywań, narko-
tycznej użyciu: „chłobój porcelany”

" idawg na chacieja, i' chocia' mi j'ako
" przyjacielowi p'stanowienia wygadaj
" do prawej podrozi, mimo to chacieja
" i' mi tego domu chowajacego. Chaciej
" nie bronit sig, i' domu swego wygnat
" w ~~do~~ dobrej wieści i' jako swego ustane
" go i' nie wie, idawg mi sig wieża owa
" chowala. Ktoś wie, i' chaciej ma
" f'ceci dwa tygodnie wygnat i' siebie i'
" tego domu na d'ajni, mi wygnajac go
" do kaducj nowoty, a gdyby kto w tym
" czasie nie wydobrat, chaciej winien sig
" c'lika to jemu dobroci i' ulozyc."

Wpniatoby z tego postanowienia, ze
wyprzejazdajacy ochawiaja za c'lowe wy
gosciniego i' sobie f'ceci i' o'ki, i' n'awet
w razie przygodu, gdyz to ochronie
mi domu widocznie z przygodu fo
chodki.

§. Tu j'akie m'ateryj l'eczi, rodaj f'ory
c'ki, m'ianowicie d'upno cygnaciu wy
derkajacych, i' ktore chowai formal
nie przedstawiaja sig jako d'upno docho
dow p'cieruchomosci, f'ceci i' i' o'cie
nie sig m'icem j'acem, jak bylo u'lozyc
f'oryc'ki.

O i' o'cie prawej cygnaciu w'iderkaj
f'owych m'owili'my j'ak p'oprowadzic w
rodziale o prawach m'ecrowych, tu sig
wiec f'ceci f'owlarzowi nie b'ozniemy i'
f'oprowadzamy tylko w' o'cie k'ista, i' o'ry
ta f'oryc'ka, o' to w' o'cie, ze p'otawic'iel
nicruchomosci w'olujacych f'owien da
f'ikat na p'otawie, a p'otawie na ko o'bo
w'iazywat sig z p'otawie tej nicruchomo
sci w'olowanie f'owien cygnac d'ajacem
mi d'apilat w'otawie. O'ci chodki o
to, c'iem j'ak o'cie cygnac w'otawie, cy
goscinem na d'apilatu, czy dochodem
z d'obro m'ecrowych. i' by go m'owina
m'owiac jako dochod z nicruchomosci

For Konsekwentnie, by la jego
własności" byto w odnośnych "decy-
zach" wicoryskach inwencji.

wyprawa by do starożytności kapitalu
nabywał w rzeczywistości radu kapitalu
część nieruchomości, czy fizycznie wy-
dzielona, czy idealna, n.p. $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ lub
i.p. Wówczas stały dawny właściciel
pozwalał, nadał w fizycznym posiadaniu
różnych dóbr, to przecież nieruchomości
fizycznej czy też majątku niebędąc jako
dochód z tej małej części nieruchomości.
Ale tak nie było: dostarczający kapitalu
tu nie nabywał żadnej ani fizycznie
wydzielonej ani idealnej części nierucho-
mości, więc nie miał żadnego prawa
do dochodów z tego, dostarczał był do-
kapitalu, więc chociaż właściciel dóbr
nie wyrażnie, dochodów tych dóbr
faktem stały stać mu się obowiązującymi,
to było jednak nie z innego, jak tylko
procent od kapitalu. Ten zaś widoczny
charakter pożyczki oprocentowanej sta-
nowi się katorem w dwóch kierunkach,
mianowicie: 1° postanowieniem, że
dający kapitalu nigdy nie może tego ka-
pitalu od właściciela dóbr płać, nie
ma prawa, gdyż jeśli on somehow nie
stał pożyczką, lecz nabył prawo do nie-
ruchomości, tedy nie może płać od
dawnego właściciela kwoty kapitalu,
bo toby znaczyło właśnie kumulację
napraw do oddajności sobie nierucho-
mości, co jest nie do zaakceptowania co ani z in-
stancją ani z umową nie wypływało;
2° postanowieniem, że jeśli w skutek
przeypadku nieruchomości w części lub ca-
łości oginie, to i obowiązki stały
czyści bądź w odpowiedniej części bądź
w całości przypadnie, co również miało
mieć także racjonalność, że skoro da-
jący kapitalu nabywał somehow prawo
do nieruchomości, tedy wypadek, jaki
by nieruchomości trafia, trafia cały

miejsce i jego, jako współwłaściciela
 w stosunku do posiadanych majątków.
 Tępo tych postanowień nie można
 uważać za wyrażenie woli właścicieli,
 mych charakteru, równy o nabytciu
 praw nieruchomości, bo jeżeli dostar-
 czający kapitału nabywał rzeczywiste
 prawa współwłasności do dóbr nie-
 ruchomych, to powinniśmy im koniecznie
 stawić prawo żądania od posiadacza
 tych dóbr skądania rachunków o
 dochodów i dzielenia się z nimi sto-
 sunkowo z jego pewnej części wna-
 szanej kwocie, bez względu tego, jak
 kwotę czyje dochody przekraczały wyka-
 za, jednego roku, czyż, drugiego
 trzeciego, a nawet w razie kupienia
 nieruchomości podług.

Nie można też powiedzieć, że umowa
 o czynsz wierzchni, była umową
 kupna i sprzedaży dochodów z dóbr,
 bo jeżeli jest kupno i sprzedaż, to
 musi istnieć i cena kupna. Tymczasem
 ceny były umiarkowane o czynsz wierzchni
 fowu ceny kupna wstąpić nie ma.
 Ten kapitał, który nabywca dochodów
 posiada, nie jest ceną kupna, gdyż z
 kapitału tego ani grozi nie przyszła
 własność dóbr, na własność, lecz
 kiedykolwiek właściciel dóbr czynsz
 więcej czy mniej sprzedać, choćby
 nawet po 20 lub 30 lat, musi
 i cały kapitał napowrót otrzymać.
 Cóż więc jest cena kupna, cała
 pobierana przez 20 lub 30 lat
 czynsz. Formalnie nie ma jej wca-
 le. W rzeczywistości to kompromis
 między czynszem a dochodem więcej
 nego kapitału, ale w takim razie
 kapitał ten jest oprocentowany,
 a umowa o czynsz wierzchni

Ten nadnego po-
 stępowania

wy przedstawić się w istocie jako
nadzyna pryncypa.

§. Dzierżawa i najem.

(niepodlegającej cenzurze)

Jeżeli właściciel wykonywanie pracy
własnej lub nawet własnej pracy oddał
innej osobie, to powstaje dzierżawa, jeżeli
właściciel oddał jej prawo do korzystania
z tego prawa na określony czas.
Jeżeli dzierżawa ma być podległa.

Wówczas najpierw idzie dzierżawa w istocie
dzierżawy tego prawa na określony czas, czyli
dzierżawa, jeżeli przedmiot dzierżawy
nie jest własnością tylko na pewną pracę
lub tylko w miejscu tej pracy oddaje
pracy. Choć to nie jest przedmiotem
pracy, to jest przedmiotem, które
wymagają gospodarstwa w danym miejscu,
czyli przedmiotem.

Także dzierżawa tego rodzaju dzierżawy,
jest dzierżawa przedmiotów, które
bez żadnego przyrzeczenia się dzierżawcy
nie przysługują dzierżawcy, jak
n.p. budynki, które można użyć czy
do na mieszkanie czy na magazyn
lub do czego, bez żadnej własnej pracy,
a ten rodzaj dzierżawy nazywamy
najmem.

Ponieważ leży dwoma rodzajami
dzierżawy stanowi przedmiot
ty, ponieważ na sobie charakter
różny, które różnią bez pracy
z przedmiotem pracy i różnią się
jak n.p. młyn, karczma, karczma
furny i t.p. Dzierżawy takich
przedmiotów zwano u nas dawniej
arendami.

Wzajemnie i praca ludzka, służąca
celowi, może być użyta
na własny użytek na pewnym
nagrodzeniem w najem.

Czynne był umawiany do ofłaty albo
z góry (anticipative) albo z dołu (decur-
sive). Też b. czynne był z góry ca. kilka
lat niekorony, przeciwko miał prawo
brać sobie procent za czynne z góry
niekorony, z wyjątkiem pierwotnego roku
niekorony. Różnej uformowań: że
stały z morawej parady albo w polowie
albo w całości dołybać mają dziedzić;
że niedobór inbrał z nieurodzajem
lub przegrody prochodicy; ma być
dziedziny wynagrodzonemu; że czas brzo-
dygubienicy pro chodicy; dziedziny ma
stać do niuacji z morawęj wcy-
cia do tego pańszczyzny gruntu do
pewnej odległości; że w razie niewy-
wieczenia ~~brania~~ na czas płatny,
drugić być wynagrody, ma mieć miejsce.

Wierawej, arendy, mający mógł
być piskorane w podokierawej, subarendy,
podnajem, jeśli wierawca prawa swe-
dierawej na kręcię może posiadać. Uży-
jabeł planować, jeśli podokierawa w
umowie dierawej wypisać była ka-
brojowa, umowa podokierawna więc
stała tylko dierawej z podokierawej,
właściciel może nie potrzebował brzyknąć
z podokierawej, lecz mógł pawsze
stochodzić innych praw na dierawej,
a ten pewnie brał regres do podokier-
awej.

[illegible]

były najemnika. Długo potrzebę na-
jemnika wstawił, zbadano, ale
li dwory karczowały potrzebę swoje
stosunkiem poddańskim. W nim
miejscu myślać, że karczowy
po wsiach przekształcone były na wsi,
stanie się wsiach przemysłowych,
mianowicie dla kowala, stolarza,
krawca, rzemieślnika i t. d. i więcej
miejscu więcej byłoby czynić
z podanych sobie karczów, wstawił
dworów, roboty ze swego fachu lub
leci dostarczał pewnej przemysłowej
ści przedmiotów własnego wyrobu.
Wykazywało się, że wsi, którym wstawił
dworów więcej podaje czynić nie po-
trafił karczować, dlatego w wsiach
a li o cenach wyrobów rzemieślniczych
oczeki i pojedynczych robotach stędywało
cenami ułożony w wsiach stędywało
warunki corocznie przez wyroby,
starość i innych rzemieślników w wsiach
stędywało.

Z wsiach stędywało przez licenc-
mamy inną najem w przedmiocie
cie wstawił w wsiach. Te w wsiach
miejscu, jednoraz najem w
scielem tego słowa znaczeniu, jest ra-
czej najem w wsiach. Kowca, rz-
sue domem karczowy w ten sposób,
iz się do wybudowania i przedmiotu
wstawił, najem robotników karczowy
miejscu, przekształce po stędywało roboty
wstawił w wsiach w wsiach
miejscu, z obowiązkami poddaństwa w wsiach
stędywało pewnej części dochodów z
tego wstawił i przekształca się
stędywało do wsiach w wsiach
i w wsiach w wsiach w wsiach
był stędywało (zwłaszcza w wsiach).
Występowanie ludności do roboty

za granicę, potarcera do Jm. i na
Słach, było rabioniem. Statut piś.
dawał r. 1496 polecił skarżcom
skierować i słachcie zabieranie
ludzi najemników i przewożenie ich
do roboty w Moskwę, a statut fiński
r. 1503 wprowadzając powiększ
kadar wychyżłwa robot, że starcy
ma prawo przybrać ludzkiego wych
dźanego najemnika: zabierając go i
sić na miesiąc do roboty bezpła-
tnej, a po miesiącu pozwolić powro-
cie do domu.

Statut podobny do tego Aleksandra
r. 1515 nie pozwolił się oddać żłog-
najemnikom pod pana proceras sąpowiezi
nej wyprawy wojennej lub innej potrzeby
inaczej, jak za szczególnym po-
przed sąpowiedzeniem, a do pod infor-
miz; statut dynastki I r. 1507 pro-
stawił ten termin do 10 tygodni. Sta-
lut warszawski r. 1621 postanowił
co do sług sławni szlacheckiego, że star-
cy łazi, którzy pod wianami królewskimi do
pana przysłał, nie może już oddawać
pod żadną parobą i infamii. Wogół
o sługach plebejnych postanowił sta-
tusowy król Stefan r. 1550 po-
mniejszając: „Aby żaden sługa plebejny
„utrinque sexus przyjmować i przechowy-
„mac nie miał, aby miał list wy-
„swobodzony i jego przechowanie i odda-
„nia do pana: a aby się mógł jacy
„zaci plebejny sługa albo rodzica czyje-
„go bez listu wyswobodzonego, taksi pro-
„sta wina 14 mł, która odłożony
„przed sądem ziemskim, nie odchodzić
„wydać powinnien onego zbiega, sługa
„albo rodzica, solula poena pishlomi-
„nia, łobis, quolibet cilo listu. Potem
„niego niechce niewolic, bezdnie

„ wolno ślubnie od pana swego odstąpić,
 „ gdy ciemu dostarczy swego, sine quibus
 „ impedimento pana słowni ślubu; a
 „ jeżeli go panu dostarczyć, albo listu dać
 „ nie chce, ślubnie będzie wolno
 „ wrócić list wyprzedzony od sądu piana
 „ ślubu albo grodzkiego swego prawem
 „ powrócić.

Prawyższe porządzenie ustanowiła
 deuszykujca z r. 1596, obstrajac je
 w ten sposób, iż tym, którzy się wari-
 „ li przyjmować ślubu bez listu wyprzedz-
 „ cawego, winę 100 grzywien miało
 „ 114 a forum w grzywie, marnocystu.
 Tenże budyj obstrajac to postanow-
 „ ienie deuszykujca z r. 1601, prze-
 „ cislijac, aby naden nie miał kapiu-
 „ ani żadnego celadnika plebana con-
 „ ditionis przyjmować, a którzy się tego
 „ warij ma postować ipso facto karze
 „ 200 mł. a dobowy celadnik jeżeli
 „ się warij od pana swego odstąpić, a do
 „ innego przejść bez listu przedawczego,
 „ karbowy ma być na gardle karany, a
 „ przejściu w obor, ma być panu wy-
 „ dany.

20/1 1892.

§. Petnomocnictwo, kłeczenie.

Teżli kto upowarunia kogoś do kato-
 „ lizowania jego spraw lub sprawy bez wy-
 „ magowania; zowie się to petnomocnictwem.
 Ten, który porucza wykonanie pewnego
 „ interesu drugiemu, zowie się pryncypa-
 „ tem, mowodawcą (mandans). Kto przyj-
 „ muje karbowe poruczenie, petnomocnikiem
 „ (mandatarius, advocatus, procurator,
 „ prolocutor). Petnomocnictwo różni się
 „ od umowy najmu postępu osobistych gło-
 „ wnie ten, że przy petnomocnictwie wy-
 „ magane są przede wszystkim czynności
 „ więcej umysłowe, gdy przy kontrakcie stw-
 „ bowym czynności wymagające raczej

„ dawca wiadomości, iż na szczególnem ze-
„ swoleniu dyktandem pisze: „Jakoż
„ swoim prawym i rzeczywistym pełnomoc-
„ nikiem, ztamtam, obrotu, powiadając
„ interesu le sobie, słota niniejsze pełno-
„ mstwo przed jakimiśkolwiek sądami są-
„ pełnomocnictwa powyższemu obrotowi, że
„ mocodawca daje pełnomocnictwo pełno-
„ waznictwa i władzy, wstępu do dyktandum,
„ bronięcia i w ogóle i w szczególności do dyktandum
„ tego wszystkiego, aby mocodawca sam pro-
„ bić i prosić może, gdyby zrobił na lemi-
„ nach ~~to~~ sława, badając do tego, iż po-
„ wiążę i przyjąć i niewiele więcej, co
„ słowem przed jego pełnomocnikiem będzie ro-
„ bione, bez względu na wszelkie fra-
„ my, korzystny lub niekorzystny.

Kadzi sielshowechi r. r. 1551 latk okhsebit
wtadze, pethomocnika : pethomocnik badilo
" siadly bap' micocindly, jeli lyldo ma doclade
" xue pethomocniclwo, moie stawac przed sadem
" i przedzibrac' juscyllo ; co lyldo sprawy jego
" fryncypata dolhy, moie ladic' strong po
" xwem nishym xyli nadzornym poruczac'
" xetkiego naganiac' i wycytko cynic, co byl
" sho dla obrony sprawy jeli pethocbuc : bez
" xapicaw ani nowych cynic, ani xobrych
" shwilowac' ani jeniędzy xapicawych poduo
" sic nie moie bez obecności fryncypata :

Uedle konstytucji r. r. 1538 duchowna xos-
ba nie mağa byc' produkorem przed xwem
cchim sadem, chyba to sprawy wtaiwych
lub duchownych.

Konstytucja r. r. 1543 rozporozdila, ie
produkatorowie, ktorzy sa xapicaw, praw-
stemia i sprawy sie podejmaja, winni byc' sa
pryzreni, aby sie nie podejmowali sprawy nie-
sprawicollnych, ludziolowane forer nich w po-
zwach nadmicie xacimbi sa obzwydy i xob-
dy, winny byc' do xecypriskej warstwy nwdz-
nowane, w xetkie xowac' moie ladic' produk-
torow xarto, jeli by sa niewarstwy forer. A
ktorzyby produkator' poweciaw sie powyricie
mni postanowieniu, ma byc' przed sad shilew,
sho odestany, gdzie jeli winny sa oclac, sa
broniom mni xostanie sprawowanie juscyllo
produkatora. Nie padowi sie xobli powyricie
postanowienie do tych, ktorzy xowadzi po-
xowicic' swo' lub pryzreni, pryzpaciot lub do-
wzych sprawy sie podejmaja, ani do shly, ktorzy
wtaiwych swych padow sprawy prowadza,
ani bei do tych, ktorzy sprawy xowadzi swych
wtaiwych xobiscie broni.

Selretem r. r. 1564 xagorist Regimint shu-
gust' iudkemicu w wiecy moie dnie forer ly
obrien lym produkatorom, ktorzyby wykupo-
wali xwem wyrodkom wstakuj' iudkemicu :

Konstytucja xgim' xowiacyjnego r. r.

z r. 1588 kasztregła prokuratora z urzędu
albo porwanego z crimen laesae maiestatis
jęzeli by go polubował.

Jeżeli by prokurator był przeciwnostony, że
procurator swoim prokuratorowi miał prawo ce
strona, przeciwna, na gwałt ma być stawiany
a sprawa ma być do pistrobnego prokuratora
stawić; strona zaś, która go przeciwnostony, win
na 100 kóp powrócić dary mieć.

Wreszcie dany byłcyj rejiu grodzieńskiego
z r. 1678 postanowiła: „prokuratorowie albo
„patronowie spraw, osobliwie w trybunale do
„sądowni, że prokuratorowie powinni być z prokur
„mizacją, wstąpić jurysdykcji, szlachty dobre
„osiadłości, do trybunału, do rejestrow pienięż
„nych z powodu przedłożenia nadzwyczajnych
„go bezpieczeństwa, węgierowania, placetów
„trybunału lub trybunału prokuracji i prokur
„cyjatorowi swoim do tego rady dodawaj, prokur
„tor i szlachta szlachty szlachty agrarii i spra
„wy ordynaryjnych rejestrow kamien, tedy są
„biegajac, aby jurysdykcji wstąpić nie
„była kamien, które 500 rub polskich
„wraz z podaniem w wiezy prokur 12 tygodni
„na nich postawiamy.”

Jeżeli petnomocnik podziela, sobie wstąpić
prokurator na inną stronę, kwato się do sub
skrypcji. Karę petnomocnik był powinien
mianować subskrypcji, chyba jeżeli ni to
w petnomocnictwie wyrażenie, wstąpić
kastato. Wskazując niedługo już w sa
mem petnomocnictwie, mianowania, jeżeli o
swoją subskrypcji, który petnomocnik na
wypadki prokuratory zastępować ma.

Petnomocnictwo może:

- a) prokuratorowi interesu;
- b) prokuratorowi mocodawcy lub petnomoc
nikowi;
- c) prokuratorowi petnomocnictwa lub
zwiększenie z każdego prokuratorowi
d) prokuratorowi, jeżeli petnomocnictwo

nie w trybunale dla spraw racjonalnie
violatorum depositorum z krassich tak
przed jak i po napadzie Szwedów inter
causas fieri na rozkanie szwedzkiego po
wzrostu.

Wzrostu przecięć z r. 1673 rearsio
mija podpięto gwarantem, szwedzkiego
z r. 1659, wzmocniona postać, aby mieć
deforytów szlachetnych w miastach, for
becach i gminach gdzie nie wzięt
się nadzwyczaj.

Dla majętności szwedzkiej i podal
skiego na gwarantem, podległych depoz
cytów rozciągnięto prawo o rozkazy na
drogach i forum w zakresie gwarantem
normowania.

§. Spółka.

Też dwie lub więcej osób łączą się,
by wspólną sprawę i kapitałem osią
gnąć korzyść z przedsięwzięcia, które się
to spółka.

Spółki miały przede wszystkim
przedsięwzięcia handlowe na cel, a
jako takie miały swe siedziby głównie
w miastach, przez miejscami być by
ty i sprawiane. Naj ich sfera spra
wna podlegała jurysdykcji prawa
miejscowego, a nie niemieckiego, a nie niemieckiego
krajowe podległy aż do schyłku XVIII
wieku, wzmianek o nich nie podaje.
Najpierw w latach 1758 i 1755 spółki
dany się z firmami francuskimi
odróżnieniem na kampanie podw
bnych spółek handlowych, mianowicie
cie kampanii manufaktur włóki
nych, a kampanii wyrobów oliwy i
produktów krajowych i t.p. nie są
podatki ziemskie podlegała podatkowa nos
mijała bliżej ich sprawom wewnętrznym.
Właściwie skarbowe, do jurys
dykcji szwedzkiej spory ze spółkami bez

na obzję fawskate, materjały, kapitały, mały się przy wystrojeniu Ładowy, głównie na stuszkach i kuryckich narodów bardzo handlowych.

§. Umowy losowej kasty, gry.

Też dwie strony w ten sposób się u. mawiają, iż każda z nich odmówi pewną część swego majątku, któregoś na skutek drugiej, dla której przychylonym się okaza rezultat pewnego rozstrzygnięcia, obie strony nieznany a do losu jedynie zawiesz, do tego umowa zawiesz się umowa, losowa. Do umów losowych materja gry, kasty, hazardy, przedsiębiorstwa, wszelkie podkazy, renty dozwolone pod pretekstem kapitału, lokaty i t. p.

Nasze postanowienie stron o grach o innych umowach losowych padłych z góry nie powieści postanowienia, a o grach tylko postanowienie do oba Karimira Wielkiego Billa, stanowi przepisów.

Także stanowi statut wielki:

- " Aby szkodliwa gra ^u do oba kamiczka,
- " na byta, przez którą szkodliwie sprawi,
- " dliwi ojcowie wino, synów z imienia by,
- " waja myśli i przywiedzi. bez własnej,
- " winy do wielkiego szkodliwa, postanowienia,
- " my, iż gdyby drugi syn za kicim obajja,
- " nadzieję, przygryzła jada, sumę pieniędzy,
- " nadzieję jego nie będzie, winni wygrywają,
- " celem ~~przejęcia~~ do kadośń czynienia za
- " ~~wego~~ ^{ich} syna i do kapitaceim pieniędzy force
- " granych.

Tymy archiduk legwi statui stanowi:

- " Dla potężenia kamry szkodliwej chy,
- " łowci grających w kaszki, słowny obuw,
- " dli przyanych lub bez niefortunną gra, do
- " quicim przywiedziowych na bog, a
- " pieniędzy i szoni a niechcący namet a

14377

„nia i palawy i dla rozprezobienia stano”
„Statut piotrowski wyrażniej kasztel”
„że wszelkie gry mogą mieć miejsce”
„do pa gółowe pieniędze, gdyż pro”
„grana w gółowce bardziej dolega pro”
„grywającym jad przegrana na rewer”
„i dla tego mniej go do gry fochofnym”
„cygn”

o Thorskybucyjskiej pieniędze
określonej r. 1418/19 przez
wypisze postanowienia do
wzięcia

Teżby są postanowienia ukawodow
stwa Artoła Karimira W. co do gier
cygli w gółowce losowych, z nich
wypływa, że gry na kupa obliczone, by
ły tylko na gółowce obliczone (i) i
względem przeliczonym wynikającym z
gier ukawa frowa skargi odmawiała
Lokeryje wprowadzone zostały w por
dokie w r. 1768; prawi frowone one
zostały za kontrolem kompanii gen.
enikiej z obowiązkiem dla komisy skar
bowej, ażeby stanowiły rozprawy i
wzrostawały na sejmach z rezultatów
tej umowy. Komisyja skarbowe frowy
według do postanowienia, że przegrane
wane na lokeryje kompanie, nie frowy
możdy pamiernych przegranych, objęta
sama jej administracyja

§. Umowy dodatkowe.

Do umów dodatkowych, które
same dla siebie istnieć nie mogą,
bez przynależności do nich istnienia i
mowy głównej, należą, między (obok
głównych), reżymia i rachodkiewicz
(fideiussio, intercessio, obligatio) oraz
kasztel (pignus, obligatio).

O kasztawie rozwiedliśmy się szerzej
w rozdziale o prawach rozprawach,
istotę katogi skieraliśmy w bytule
o umowach przysięgowych, tu więc
jui tylko o reżymia i rachodkiewicz
mówić nam przyszedło.

Teżby ukawa w obec wierzyciela frowy

„iż w jednym paradygmacie fimbrii sta-
łut wisłicki wprost przeciwnie do sta-
łut fimbrii łowickiego powiatu postano-
wienie. Króćca to jasne, światło na
przewodnie statutu fimbrii łowickiego i wy-
stąpiło, że brat Maksymilian W. Cyliński
wieloletni reformator, którego dowody są-
nowi statutu małopolskiego, w Wielkopolsce
przeprowadzić nie mógł.

„Przytacza się, mowi statut wisłicki,
„iż gdy niektórzy o przewodniczącym i wiel-
„kolejnicznym przed parą rad powiatu
„stają, mianują swoich fanów lub prze-
„wodnych pachołków, jakoby ^{ich} statuta
„czu i polecenia owe przewodniczącemu i
„mienia popołnili. Otrzymaliż statutu
„wzięcia pracy przeciw potężności
„praktykowania było, iż tacy pachoł-
„cy przeciwko pachołkom inwalidom
„bywali pod dany, że przeciw, gdy pachoł-
„stwo tego rodzaju jest błędem, niedo-
„robia, albowiem wprost przeciwnie
„prawom bierze, tedy my uważamy, iż
„stara polityka winna tylko sprawców
„a według istoty dotychczas pachołków
„w przeciwności nie ma miejsca, po-
„stawiamy, iż powołani o jakikol-
„wiek wysłuchanie obywateli, co do
„wiadomości bez względu na pachołków,
„choćby na to mieli monarce przy-
„wileje, które jako wolności i regu-
„lacje dany i uinowieramy. W
„sprawach natomiast przedsięwziętych
„i innych, powołani jeśli wolą, są
„do pachołków, i tak pachołki
„sprawy na siebie przypisują nie re-
„mienia powołani na prawem prze-
„wodnym uinowierani być mają.

Natomiast wielkopolskie w statucie
fimbrii łowickiej postanowili: „Statuta
„mianu, aby ilekroć w sprawie

„ wach dwunastu albo jakichkolwiek
 „ innych polskich albo masy, porwany
 „ wymiści pana swego albo dowodzącego, który
 „ do z jego polecenia przystąpi, a wymiści
 „ my stawimy się przed sądem, stwierdzący,
 „ że porwany nie był przekroczeniem z jego
 „ polecenia, porwany sadami w
 „ wolności, a przez przeciwnych
 „ nie być wymierzony.

Wskazywaliśmy wielkopolskiej przyda-
 wymu kuzajowi i opozycja przeciwko re-
 formie, wskazując, że przybył ten miast-
 oła niej oświeśleń i oświeśleń, że jej na-
 leży należało, by nie bezpośredni spraw-
 ca obywateli, ale sprawca intelektualny
 był sławny. Na porządek sprawy
 także nie powinna wskazywać nie-
 obywateli w sobie, ale w praktyce swo-
 rozporządzenie oświeśleń i oświeśleń
 najemników i oświeśleń. Jeśli bowiem
 bezpośredni sprawca ma być wolny od
 wszelkich jej odpowiedzialności, a obro-
 dnie, ^{słowo} przybył nie obywateli z po-
 lecenia swego pana lub powołanego,
 sta, to w takim razie rzecz bardzo
 łatwa mając sobie przypomnieć i ka-
 ich pomocą, prowadzić reformy i bi-
 postać do obywateli i oświeśleń. O-
 prócz tego napina się oświeśleń, ydy-
 każda kara nie będzie im grozić.
 Słachyca nakomiał się w sprawie
 sprawca nie będzie sam nastawiony,
 żeby im przeciwni był uchwycany, a jeśli
 oświeśleń użyczy. Wnapieni, że z pole-
 ceniami swego słachyca rozbija się
 spełnić, tedy słachyca i oświeśleń
 przed sądem się obroni, przypuszczając
 siebie również do obywateli i oświeśleń
 i oświeśleń i oświeśleń się oświeśleń.

Tak według postanowienia obywateli
 tu małopolskiego rzecz miast się

odwołanie; tu już o najcięższym obciążeniu
nie mogło być mowy, bo obywatel
bez względu na swój gościniec do
przebiegła się Toboła, sam urobienie
zfrunął; musiałby więc złożyć
sam wyświadczyć na trójce, a tu
mu groziło pokrzywdzenie in flagranti.
Do powzięcia więc Toboła at.
tytuł matroholki był o wiele słabszy.
czuły.

20. 1342
Książę pisał do niego: Prawie pisał
w przedmowie przedmowa i pachołków
najbardziej postanowienia:

1. je ~~je~~ porządek, jeśli porządek
czyt ołtarz między rękami pa gło.
wnego dłużnika, nie jest obowiązkowy
wymagalności dłużnika tego dając
w kasie domu lub woli, obowiązkowy
woli głównego dłużnika; inaczej
dłużnik nie będzie mu do wynagrodzenia
szkody szkody szkody szkody.

2. ~~je~~ pa więc pana lub porządek onego
nie ma być dłużnika do odpowiedniości
ści powołany, lecz dłużnikiem od
powołania pa siebie;

3. je porządek, jeśli dłużnik w kasie
minic z dłużnika się nie pisał, nie
ma do gościnicy w kasie wpisać
lub innych uciążliwych i szkód dłużnika
zwiększyć wypłacić, lecz jeśli jest
dłużnik mały, ma mu być plan kas
staw szczyt, a jeśli dłużnik wielki, ma
lewać porządek ma obowiązek w porządku
danie dobra nieruchomości dłużnika na
przebiegłości.

To ostatnie postanowienie jest bardzo
charakterystyczne: obowiązek się bawieć z
niego, je pierwotny charakter porządku po
legat głównie w kasie, aby dłużnika zmięć
się do odpowiedniości powołania, a
słowo w dłużniku wzięcie do kasacji.

nia dlużniku, gdyby on zobowiązanom
swoim zadecyzyjnie nie chciał lub
nie mógł, oraz iż regencyjowi przysięło
prawo przysięgi wypowiedzenia i odstąpienia
przysięgi na dlużnika, aby zobowią-
zanom swoim zadecyzyjnie nie mógł, a na-
wet, że mu w tym celu przed statutem
przysięło prawo używania katy, nożek
i innych, żeby przysięgi lewej i kłopotu
nie przysięgi się obawiał.

Porozumienie przysięgi z przysięgią
tego, że nabyło i stało się wileńskie
rów nieumarne.

Jeżeli dlużnik dopominał się od poro-
zyciela i sędziów przysięgi, ten zaś bierze
skut, że dlużnik główny już przysięgi
nie miał, ponieważ był składowy i udowod-
niał.

Jeżeli porozumienie formuły poro-
zyciela, to skutki głównego dlużnika
choćby były jeszcze małoletnie, do tego
żółtą się stawia i porozumienie obronę win-
ny.

Statut warszawski z r. 1486 postawi-
nowia, iż jakkolwiek było porozumienie,
że gdy dlużnik główny chciałby być ko-
rezyjentem i regencyjowi bez obawy
regencyjowi i sędziom, które regencyjowi stawia
się temu samemu wolny od regencyjstwa, to
jednak uchyła się temu regencyjowi, a regencyj-
nia i co do reszty przysięgi postacie ma w
regencyjstwie.

(Klauzura) 1418/19, że formuły o jakkolwiek
wzięcia się mały, mniejszego pochodzącego
od siebie stawiać nie może, i gdyby
prawo i tożsamość pochodzącego przysięgi, że
kawa pochodzącego nie jest warne, lecz
dlużnik powinien z przysięgi i sędziów się
winien.

Porozumienie i sędziów miały moc prawną

Francuzi nie byli byc powinnym?

wszelako było do roku: Obygodni, w dło-
synto kermine do strag & pienskiel, grąż,
siab hit drolowskich, poremjui były; nadal
marne wedle swycraji pienskiego. Teści
resnanc tych uobnych rejdajin w powyc,
srym kermine fored porem nie podlapito,
krawcy one po uplywie kermine moc swa obo-
wiazująca.

Jeśli ich było kilku,
odpowiedzialności forecycieli kalcjata ad
lego, w jaci sporób karkawa na siebie forec-
jeli. Teści ja forecycieli do niepostrzebranej regl-
(coninucha mania; in solidum, naben-
cras pofeniwardal soliotarwie kark długi
wycy, stopni długi cokolawie papta,
cony mi karkat; jeśli jednak forecycieli na
siebie kobawizowanie było f division cry-
li pro podo paster, tedy karku wifowadost
było w regl na niego porypadajacej, i
jeśli regl bę w zastępcie głównego dłu-
żnika uisic, skawat się wolnym pod-
stolej forec. Bez względu na kark wifot
forecycieli, którzy; nadal w forec
roskali.

Takolwiek najwyrazniejszą formą re-
koini było forecienie ca długi, to forecienie
spoklykany forecienia, które kark i in,
ne kobawizowania dorem długi mogą ka-
forecniat: jak w. p. forecienie plane wie-
nycielowei, który otrzymat kark na
koberficzenie długi, ie w forpidaniu
lego karku forec nitogo gabany nie
karku, a w kark forecniwym forec-
nie ka wynagrodzenie mi wtekdich-
schot, jarkich stad pominot; forecienie
dane nabywcy dób mierichomych, ie
w forpidaniu tych dób: nabywcom
prawie wstawici mi kark forec-
nitogo forecni naparkowany. Tak,
forecior dawana była karku na
forecniy fotu cary potrzebny do ca-
podnizcia darowici.

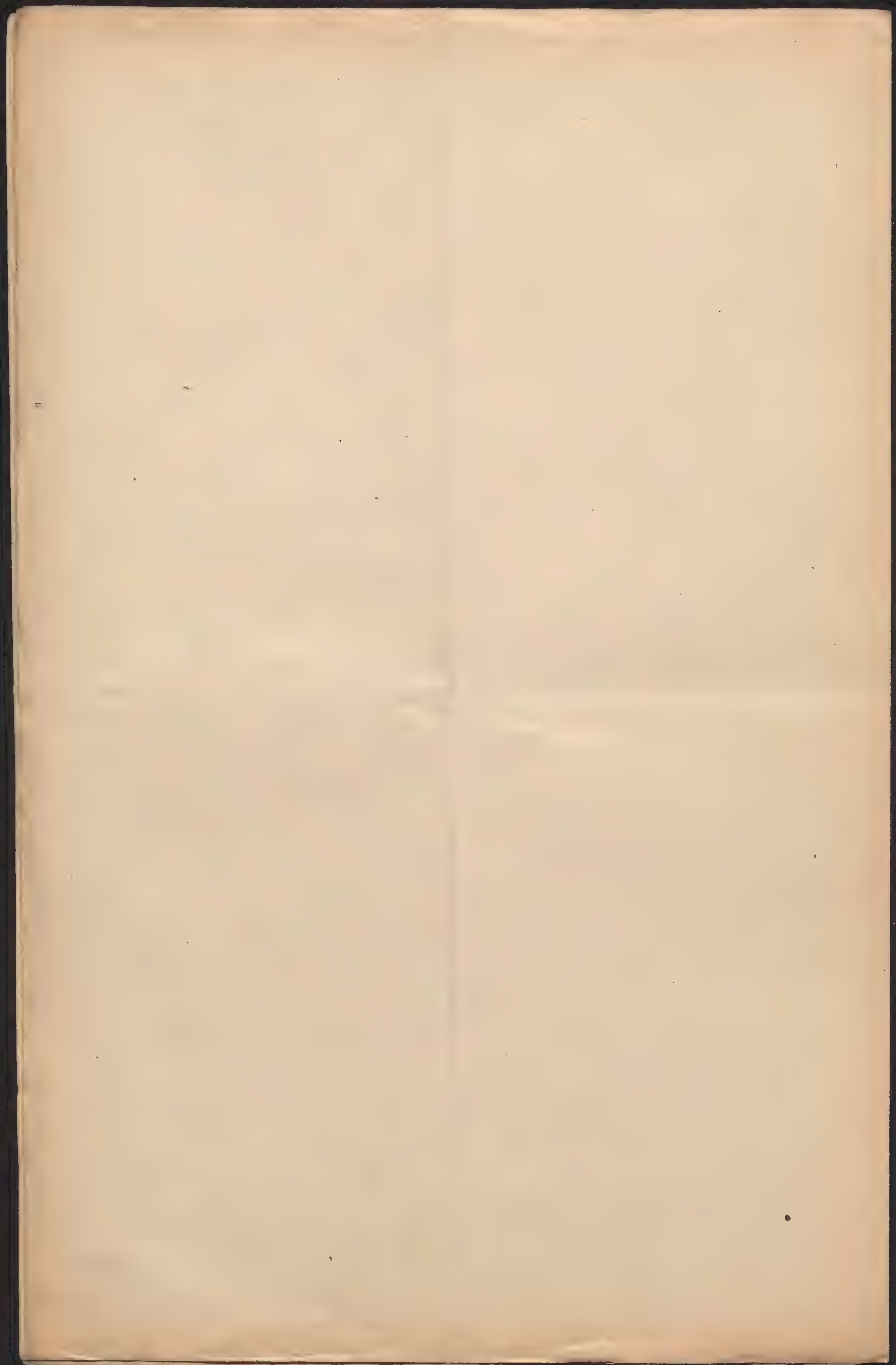
W nadziei skomunikacji społeczeństwa
dwojako wariancy rolę odgrywało sławianie po-
nieważ na utrzymywanie postępu (kreacja pa-
cia), czy to pucharowego formy sławienia czy
teraz pucharowego i imitacyjnego formuły stro-
mami, i to w obu rozach pod kątem
kultuwanego kaktadu (kaktadu), czyli sta-
ny pisanie i w ilosci jecha, na naczyniach
starożytnych lub jecha, pucharu, strony (po-
na piallata). Tak było porządku postę-
kował formy jedyną ce strony naczyni, po-
recyklicle obuwigami byli kaktad spła-
cie albo starożytności, gdy on utrzymywanie po-
stępu naczyni, albo strony naczyni
formy pucharu, gdy same strony ter-
minu starożytności do utrzymywania postępu
obuwigaty się.

Często bardzo były porządku pisanie
jaka z porządku postępu pisanie.
Porządku pisanie formy kaktad, nie mógł
się być pisanie, pisanie, pisanie
w pisanie kaktad, pisanie, pisanie
nie pisanie. Tę pisanie i po-
mówi w pisanie pisanie. Kaktad pisanie
się obuwig, że w kaktad, pisanie
kaktad pisanie. Tę pisanie pisanie
wstanie pisanie pisanie był kaktad
dwojako pisanie. Były ter pisanie pisanie
wy pisanie, które nie mógł być pisanie
crone, naby pisanie pisanie pisanie
cielo, i się w kaktad pisanie pisanie
chylmie pisanie pisanie.

Często też pisanie pisanie pisanie
na pisanie pisanie, że się pisanie pisanie
dwojako pisanie pisanie pisanie
i pisanie.

Charakterystycznym jest pisanie pisanie
pisanie pisanie, a to pisanie pisanie
pisanie pisanie pisanie pisanie pisanie
dwojako pisanie, a pisanie pisanie pisanie
pisanie, pisanie pisanie pisanie pisanie.

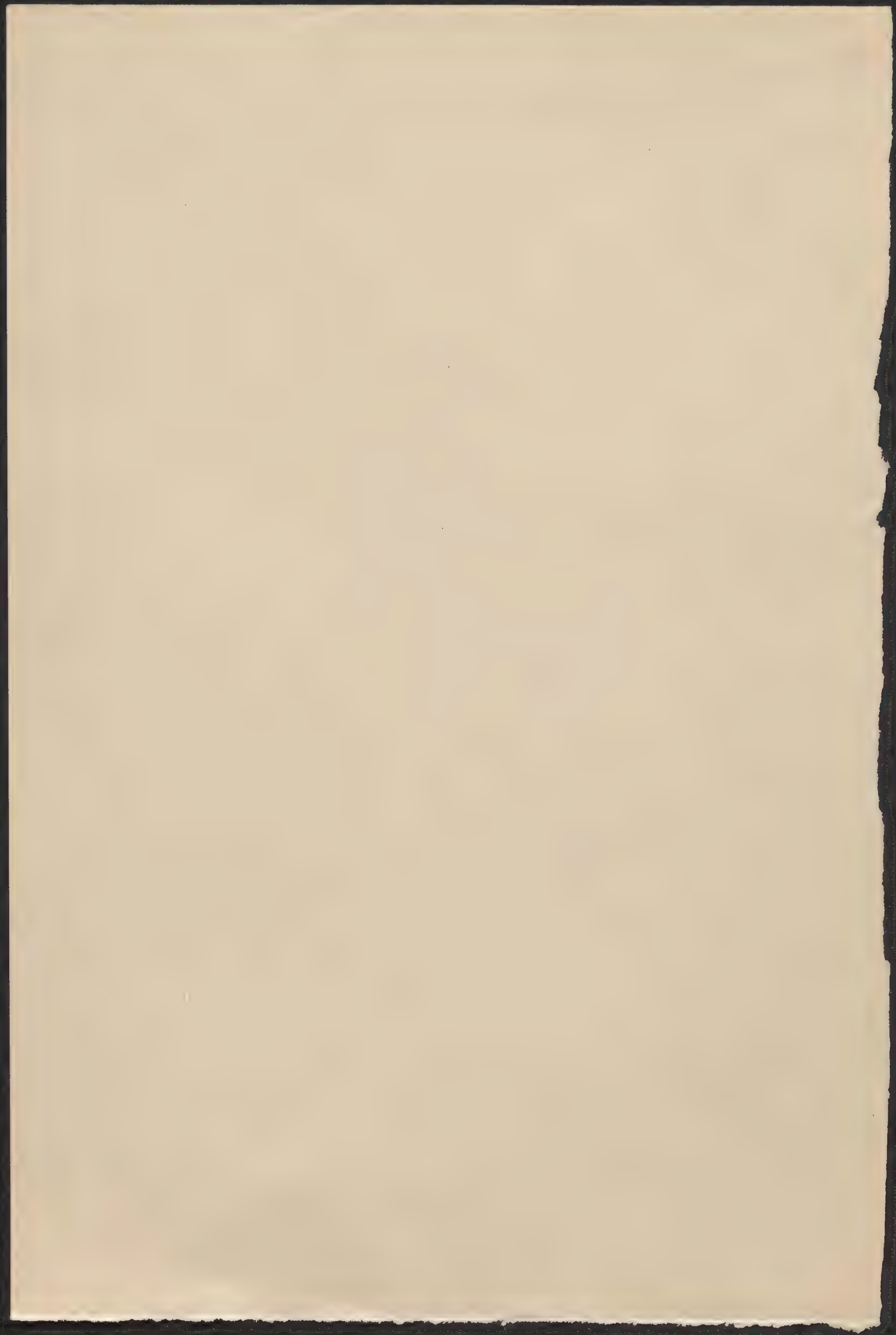
656

Hypocistis

21. 1892.

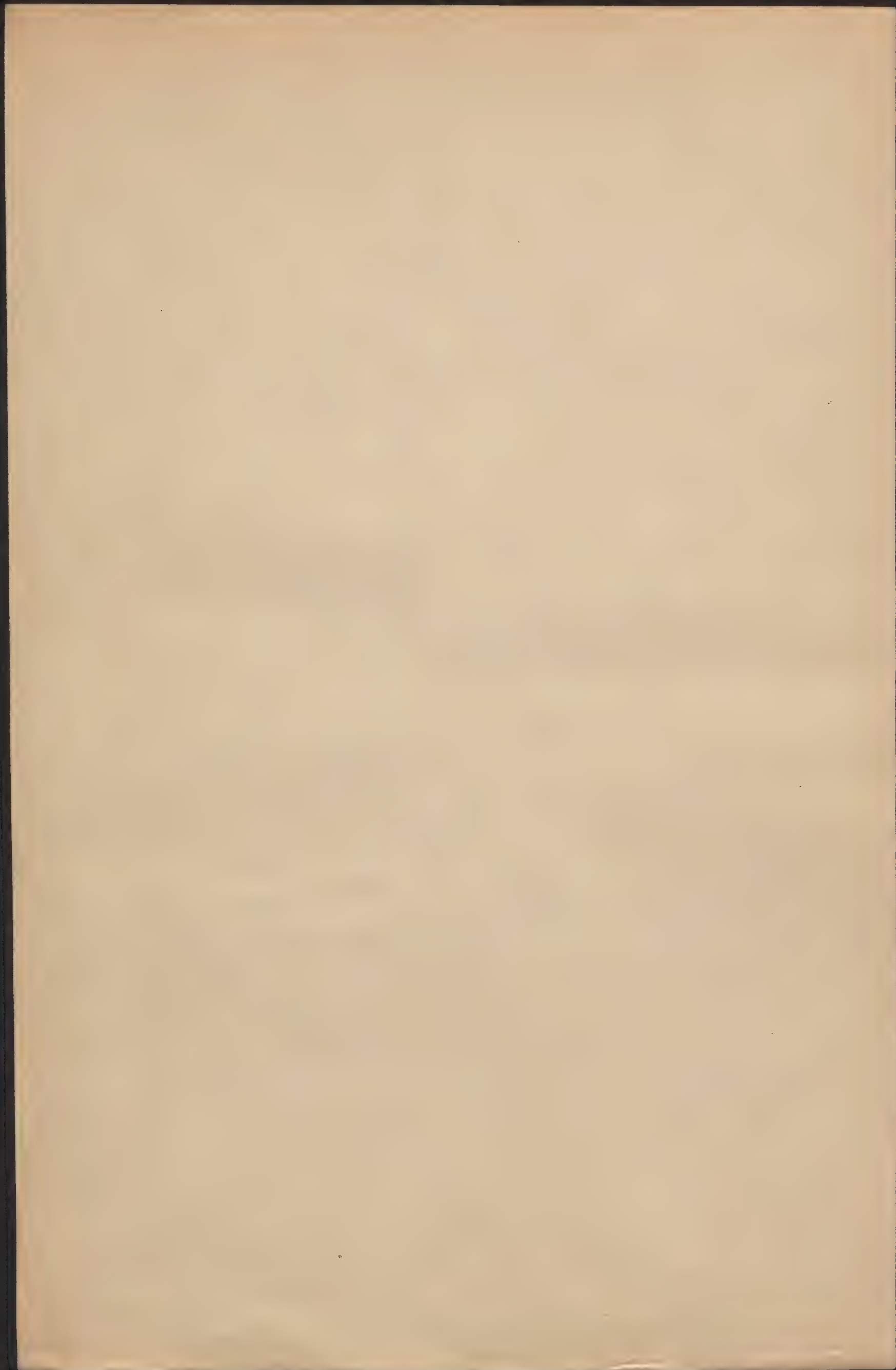
Alaska from Alaska.

Giuseppe Saragat
fuorilegge.

20/1, 1892.

IV. Skizga.

1470.

O przeszkach prawnym i ich dawa-
niu.

Thore się to Skanowym Panom wy-
dawać powinieną być, i do wykładu
prawa polski prywatnego polskiego przy-
toczamy wykład prawa starożytnego. Wtedy
widać zapadnięcie się na przekór, że staro-
żytność, która jest najstarszą, byłaby po-
ważną. Wskazując na to, że prawo staro-
żytne jest idący zgodny z prawem, jako obywatel
prywatny publicznego, jako obywatel całej
społeczności, celem prawa starożytnego jest
ochrona prawa w obec całego
społeczeństwa jest kaduczym, nie-
mającym prawnym publicznym.
Prawa prywatne osób fizycznych
są, to na drugi plan. Wskazując
na to, że prawo starożytne jest idący
zgodny z prawem, jako obywatel
prywatny publicznego, jako obywatel całej
społeczności, celem prawa starożytnego jest
ochrona prawa w obec całego
społeczeństwa jest kaduczym, nie-
mającym prawnym publicznym.

Wskazując na to, że prawo starożytne jest idący
zgodny z prawem, jako obywatel
prywatny publicznego, jako obywatel całej
społeczności, celem prawa starożytnego jest
ochrona prawa w obec całego
społeczeństwa jest kaduczym, nie-
mającym prawnym publicznym.

[wzrost]

[Ks. Teodor Ochowski]

strona podległa dopominać ~~ma~~
prawa, może, jeżeli i o ile chce, pa-
stwo pał z urzędów takich przedstaw-
dochoźcie ma ma prawa. Musi nawet
dać się nie pobrać, jak państwa, li-
czyły się do przedstawów prywatnych.
Wprawdzie sprawa podległa należycie
stronie podległej, skupione były
jedne próby Mary na rzecz straż-
li i urzędów i dostojników polnych,
z których sądy i w tych starach mówią
ponieważ między tendencją radości
czynienia obracanej społeczeństwa, gdyby
by Mary, również w pięciu latach, która
nowione, nie mogły na sobie wyrazne
charakteru takich, przemianujących głównie
na użyczenie pewnych urzędów i do-
stojników, dla których stanowiły one
jedno z głównych źródeł dochodów.
Wskazuje nam prawo dane w wie-
kach średnich a nawet i później aż
do upadku państwa polskiego, które in-
nem już było przez prawa państwa
tego, a ponieważ to, czego, która
ma pa. przedmiotem rzecz o szkołach i
podstawowym. Także jeżeli jeden
z najprościej prawnych danej
państwa polskiego w swym celu, prawo
cywilne państwa polskiego, wydane
w dwóch tomach w r. 1787, rozdział
lone na 5 stron, które zawiera
prawo o przedstawach i starach
państwa. Prawo dane polskie nigdy
w drodze ustawodawczej w systemie
mówiły nigdy nie zostało, nigdy też
nie zostało ogłoszone próżno w swej
całości. Ale przez cały czas istnienia
państwa polskiego wydane prawdy
tutaj porządkowania dane w ośmiu
innych artykułach z drzewiny prawa

publicznego i prywatnego. Tęż samo sta-
ło się Łaskiego jest tylko przedmiotem
nowych statutów pojedynczych i bez sta-
nowego systematycznego ułożenia ma-
terji prawnych. Dopiero statuty cze-
stokrotnie poprawiające statuty Łaskiego
z r. 1532 ujęta porządkowo
prawo polskie w pewien systematyczny
materiał, dzieląc materję prawa na
5 części. Z tych pierwsza obejmuje prawo
ogólne, ~~drugą~~ o urządzeniu państwa
i jego dostojnikach, drugą o sądach i po-
słuchaniu sądowym, trzecią prawo rodzinne,
spadkowe oraz o charakterach społecznych,
czwartą drugą obejmuje rzecz o porządku
karnych cywilnych i karnych, zaś drugą
gałąź formularze różnych aktów pra-
wnych. W tej w drugą część, jak
wspomnieliśmy, wbrano są, w jedną całość
przepisy karne i cywilne systematycznie
w dzieląc przedmiotów należących do po-
rządku: 1. O heredytach i ich posle-
stwach; — 2. O naganiach szlachectwa,
szlachty i szlachty; — 3. O schodach wy-
szszych w państwie, w sądach, w
sędziach, biskupach i innych urzędnikach; —
4. O grze w szachy i o graczach; — 5. O
kłodziejach, łupieżcach i podpalaczach; —
6. O gwałtach i przestępstwach gwałtem ra-
bowych; — 7. O kradzieżach, o kradzie-
żach i o kradzieżach; — 8. O morderstwach oraz
o formach kradzieży lub niewiast; — 9.
O chwałach fałszerstwa i fałszach; —
10. O charakterach, grzechach i o cięż-
kościach. Wskazywanie nie było
statuś powierzenia systemu prawa ma-
ny Łaskiego porządku tylko przed-
miotem. Podług Karłowicza miał on formę
sędziów i statutu kryminalnego, przeto
całe prawo było rozłożone na kilka
wskazywanie karnych w

[illegible]

sejm iżkawy z D. 20 czerwca 1791.
która wyanierzył deputacyję do
napisania kodeksu cywilnego i
kryminalnego dla prowincyj ko-
ronnych. Deputacyja medycyńska
zajęła się roprawdnie ener-
gicznemi tą sprawą, wypadłi po-
likaryne utoli, mianowicie utra-
ca byli politycznego stały się
powodem, iż kadawim i wem nie
mogła iżycnie radzić. Kato się
maga, że chociaż Polska była w
uśiłowaniach medycyńskich
równolegle z innymi cywilizo-
wanymi narodami, pryncipi-
jali na swój potrzeby kodeks
karny zdobyć się nie kdatę.
Imięty karnie prawa polskie
go nie są pryncipi kodyfikacja
nie nie, nie są w system iżyc-
stwie iżyc, bardziej je bardziej
pryncipi historycznie kati jali po-
wstawaty, otrzyły je na kary
epoki, mianowicie ~~pryncipi~~ epoki
pierwszą obejmującą wiek XIII,
drugą obejmującą wiek
XIV i XV, trzecią epokę
obejmującą ostatnie kary wieki
aż do utraty byli politycznego.

„ da miuz kabojstwa, a ten miem si hyc me,
„ winnym, tedy ma walczyc lub pierc rocha,
„ łowc pilato. Tesli hyc tyu dowodzie po to „
„ manym posłanie, tedy ma głowę nagrodzić
„ tyle, ile si wyżej neededo. Tedy kai pabilyu „
„ albo posłanie we wsi lub forte wsi, a wieś ma „
„ cy kabojcz, itafion, i ino, i fiamu lub z gije „
„ mu, tedy nie ponowia żadnej szkody. Prodo „
„ buicz jeśli pabilyu albo posłanie forte wsi, a „
„ włościanie jchwyłac nie mogac kabojcz, goniz „
„ władz kamin z doxykiem do innej wsi, le „
„ dy nie ponowia, szkody; lecz wieś musi dalej „
„ z doxykiem szogac władz kabojcz do innej „
„ wsi, i tymże sposobem darcia wieś gonie „
„ ma śladem z jednej wsi do drugiej, aż foki „
„ nie ponowia itafionym ten, który doxyk „
„ popełnit. Wieś do której ślad z doxykiem „
„ dorzeolt, dalej ka śladem gonie nie chcaca, „
„ kaptaci ka głowę.

„ (IX). Tym samym sposobem poni się „
„ władz ka łupieżcz lub ptołkicju od opola „
„ do opola, od wsi do wsi, jak si tu neededo.

„ (X). Tesli bez albo jstanie, tedy ten, albo „
„ go bez pozwolenia sędziego z wady wy „
„ szognie, kaptacie ma głowę. Tesli go mił „
„ nie wyszognie, tedy fiam lub sędzi kapt „
„ kwie opole, a to musi dowodzie, albo go „
„ łopit, kaptacie tym sposobem, jak si „
„ wyżej mowilo o pamiadowanym ptołwie „
„ du, inaczej ma kaptacie ka głowę.

„ (VII). Tesli albo drugiego napastując chce „
„ kabić, a ten kapt wiegawcy się do obrony, cy „
„ ni go i ptołkicju przed jego sędziego ka „
„ szogry go ptołkicju, i go kaptacie i ka „
„ bić chelić, a wyszogry się w ten samo „
„ siadon, tedy napastuit, wtedy rany od „
„ mił, popada w G mł; wtedy kapt napast „
„ nika kabit, ten kaptacie tylko ka głowę i „
„ nie więcej; tyle jak wyżej neededo, wy „
„ szogry się z tego, iż był kaptacie.

(XV) „Goscinnie publiczny jest mirowi mo-
 „ narzym obwarzany, i kto na goscincu do-
 „ mi gosciny, wogude wyzyska, ten Tancio-
 „ mio monarzy, co polacy naczynaja, rzedz
 „ paitdz. Kto gozici na goscincu kabije, ten
 „ podupi glowne 50 mł, które podbioga dre-
 „ wni kabitego, a jeśli tych nie ma, to monar-
 „ cha, który prosi tego za planowanie swego
 „ mirowi na goscincu, również 50 mł podbioga.
 „ Kto kabije słupca lub ryceza na goscincu,
 „ ten kaptaci drewnym za glowne 50 mł; jeze-
 „ li drewnych nie ma, to kaptaci monarsze,
 „ również jout drugie 50 mł za planowanie
 „ monarszego podopi. Kto by się w ten ost-
 „ przyzgał, ten ma przyzgał samodzielny.
 „ Kto kabije na goscincu murcia, ten za glo-
 „ we kaptaci 30 mł a monarsze za planany
 „ podaj 50 mł od przyzgał się za ma samo-
 „ stot. Jeśli po drodze więznic, prowa dziej-
 „ ce wsi do wsi, kabitym pokanie ryceza lub
 „ słahecie, tego glowa podupionu byc ma
 „ 50 mł na rzedz jego drewnych; lemu kapt-
 „ do tego malezy sad o planany podaj na
 „ drodze więznic, ma byc kaptacem, miua
 „ 6 mł. Wstarciony od przyzgał się ma
 „ samodzielny. Jeśli kapt słupa kabije
 „ wsi drodze więznic, glowa jego podupionu be-
 „ dzie 30 mł, a za podaj więznic drog. Ony
 „ wyzyska kapt rydowshi Wolsztan do
 „ Kolskiego z r. 1264 latie postanowie-
 „ nia kawiera o kabijshwie.

„(XVI). Jeśli by, co nie dał Bozi, Chroscija,
 „ miu jalcigodowien ryda kabit, a ryd bli-
 „ shi kabitego kaptayidqshy lo mon Chroscija,
 „ miua na podaj dwicicim przyzgał, ma
 „ tenora postanawiamy, i kapti ryd podaj
 „ nancgo Chroscijanina kabit miuier, biu
 „ rze glowne za glowne, i nie inaczey.

(XVII). A jeśli by kapt Chroscijanin, kto
 „ ry ryda kabit, niech jalcim sposobem, i.

" by go ująć nie powinna; natomiast i wszyscy
 " mieć doń swego Chrzestianina, kad rúcho,
 " mych jako i pierúchomych polowa i re ma
 " formacy blizszych skłuwnych kabiego cy,
 " da, druga ca polowa domowe kragz
 " cej przygadnie."

Markusula per dote" cęsto wspominają
 o kabójstwie, przecieć padnych blizszych
 nie obkarczają, przegolow: mówią, nie
 było parwycej o konfessency, i głowej co
 do kabójstwu, w wypadkach, jeśli jós bęć
 prawem piecniechciu na duma, postaje,
 bęć leć w ogóle od jurysdykcyi prawa pol-
 skiego, mianowicie katechizmickiej lub
 wojewodztwiskiej i woliwion, bywa, owa-
 co do tego, kto ma prawo pobierania
 danu państwowego za kabiego wieśmiana.

Z powyższych postanowień, widać,
 dobrać się myślimi następujące zasady:

1) że nie robiono w nas w XIII wieku
 różnicy między kabójstwem a morder-
 stwem a kadyjącem w obrotu wte-
 nego życia, sądano mimolo na ka-
 płaćnie głośnieczny;

2) że na rozumie danu wieśmacy lub
 mniejszy wpływ nie tylko stan owo-
 by kabiej, czy była rycezem, pódzo-
 pienem lub ziemieciu, ale także wie-
 sce popstunionej pbrodri, jak gosimie
 publiczny, który jest miernym monarchem ob-
 warowany, lub droga wiejska;

3) że przypuszczenie popstunionej ka-
 bójstwa przemawia przeciw wpolu lub
 wsi, w której kabójstwo popstunione co-
 słabo, jeśli kabójca nie jest wiadomy;

4) że także przypuszczenie popstuno-
 nego kabójstwa przemawia także prze-
 ciw lewii, który komorowanego na-
 obrotke lub polu poidowa, lub iłofio-
 nego i wody wyciągnie bez pozwolenia
 sąblekiego; wreszcie

1) Z przywilejów Roberta w Wykady,
 wego dla kapituły katedralnej wra-
 nowskiej, w wydanych okazyje-
 się, in whole polowy XIII wieku
 płacono za głowę kabiego polda-
 nego dościanka 3 mł.

5) że kara za głowę jest tylko kara
pieniężna, że jedynakowoż w słowach
z kydami ma posładowanie prawo w.
wetu: głowa za głowę.

§ 2. Rany i pobicia (verbera, ver-
beracio, percuissio).

[mówi Labylen prawa rzy-
mskiego, 7]

"(XV). Kłuniec, który rycerza na drodze
" więcej wybił bez uśmiercenia go, kaptacie
" ma 6 mł. albo, a 6 mł. za kaptacie go
" dożył drogi. Jeśli się ma odprawy, frugy
" i ucie samowol. Rycerz zaś na drodze więcej
" więcej bijący kłuniec bez uśmiercenia, kaptacie
" ci ka to mł. 300 a ka ptamany mł. 6
" mł. Jeśli się ma odprawy, frugy i
" samowol. Jeśli na drodze rycerz wybił
" kłuniec bez uśmiercenia, tedy ma się ptaci
" mł. 6 mł. Odprawy, frugy i samowol. ka
" mł. 6 mł. Ka pobicia kłuniec na drodze bez
" uśmiercenia, ptaci się mł. 300, a ka sta-
" many frugy 6 mł. Kłuniec, który odprawy
" się samowol. Jeśli w darzeniu wybił
" kłuniec rycerz, albo kłuniec, albo kłuniec
" bez uśmiercenia, tedy ka to ptaci się mł. 300
" rycerzowi w liście 3 kłuniec, kłuniec
" rycerz ka 300 w liście 3 kłuniec, ostar-
" zony odprawy, frugy i samowol. Lecz jeśli
" w darzeniu, to jest kłuniec albo kłuniec wy-
" bił kłuniec w darzeniu przed mł. 300
" rycerz, tedy ka to ptaci mł. 300
" gdyż inwac mł. 300, iż on w darzeniu
" w sprawie pana swego baro; a kto w lew-
" się ma odprawy, frugy i samowol.
" Lecz jeśli rycerz kłuniec go mł. 300
" w darzeniu bez uśmiercenia kłuniec co-
" stanie; tedy mł. 300 ptaci tylko 300
" gdyż inwac mł. 300, iż jedynie dla na-
" ptaci do darzenia wybił. Odprawy, frugy i
" jacy się w lew mł. 300 samowol."

"(XVI). Kłuniec, który rycerza rycerz
" lew kłuniec ka to 6 mł. lub w sprawie,

" ołiwienin' się przysięgę samobowce".
Przymilej zaś żydowski r. 1264 o fo-
biciu i panach stanowi:

" (XII). Teżli Chreścijanin i żyd powadzą
" się między sobą, ład, iż Chreścijanin żyda
" krani bądź rany słowem, bądź siłą, lub
" go wyholieruje lub go za włość targac' bę,
" stiel, młencas sturyc' mo żydowi naskę,
" fujące prawo. Winien on na dolce potrawia
" szuboty żydowskiej sturyc' przysięgę wedle sy,
" sławskiego pyncraju, a młencas Chreścijanin
" ład zaprzysiężony winien listric' mui' capłacie
" za polierek po 5 mft od sławiego folca, ko-
" słada rany siłą po 5 mft, za rany słowem
" zaś folowuż do br pnych ład młichomych jai
" młichomych, których druga folowuż ołwa nas i wajełdów
" tegor' powiatu pachowijemy: karkogajac
" sobie prawo wydac' ładkie jaiłdce pyncer-
" nie, a to wedle woli' naszej. Za włość wresz-
" nie żydowi wydarte, Chreścijanin capłacie
" ma wedle tego, jak pancerie, no ładkie ca-
" siadajacy, orcedna."

" (XXVI). Teżli młenniasz żyd prani Chre-
" scjanina, tedy Chreścijanin winien okarać
" sine rany szubolnicow' żydowskiem i wo-
" cieniem, a szubol żydowski winien młoi-
" nowic' po 2 szuboty lub w miejscu, gdzie
" są szuboty żydowskie szubol młoić z ołwi' stro-
" nam' równie młoić, i teżli Chreścija-
" nin dwoma jaiłdkami żydami i młoi-
" ma Chreścijanin karkac' sobie rany
" wydarte, tedy mui' żyd winien młoić po
" szub. wedle pyncraju ziemskiego."

W tych postanowieniach jest same tak-
dy, jakieśmy powyż. o postanowieni o ka-
bajstwie wysunili są widoczne: mianu-
wiec różnica wysłataci bary kabina ław
od stanu psoty, na której forestepstwa
popetuiowem karkato, jako i pol' miejscu,
gdzie ławore popetuiowem było. Co do młej,
za, popetuiowego forestepstwa, do gdy fudy

kabęstnie decydował gościć ptwaro-
 wany mierni monarzem i proga wie-
 sta o wyzycym wymiarze stary, tu przy-
 sobicini i rangach decyduje fowic drogi
 wiejskiej także lary, darcena. Darcena
 kufarcor decyduje o wymiarze stary w
 obywatym dieumdu, mianowicie lat na
 podwyższenie jej ponad wymiar normal-
 ny, jak i na jej obniżenie poniżej tego wy-
 miaru. Tak jest rycerz pobitym postę-
 mie w darceniu należy, mi się dyktu m-
 na 300 czyli 8 zdójców, podczas gdy
 szafar czyli włodarz pobity w darc-
 mie przed mianowaniem fowysta 6 mst,
 a chociaż on jest należy dyktu do stary wie-
 śniaczey, wyzycy bierze postępie od rycera-
 chiano tu widocznie na obu względach
 godności i fowymowności. Dla rycera
 darcena nie jest odpowiednikiem jego sta-
 nowi miejscem przebywania, mi się wy-
 mias postępie na pobicie, miał go obdż-
 czyć od przebywania w darceniu fow-
 między wieśmianami, nakomiał dla
 szafarza czyli włodarza była darcena
 powierzył miejscem katalizowania swych
 urzędowych interesów z darceniami fow-
 na swego.

Co do rydów wysłupiaj, oni i tu ja ko-
 kłasa wysocę przypilejowanu: rana-
 drowana kadana rydowi fowiağa konfiska-
 lę całego mierni lat rucchoinego jarto i mierni,
 chomego za sobą, co mierze mogło o wiele
 fowymowiać darcę ko głowę rycera, na
 50 mst wmaczauz. Teili się postanowi-
 my, w cieniu mięgi mieć swe krótko lat
 wysoki wymiar stary ko wszelkie fow-
 stepstwo na rydady fowstianu, u fow-
 dla nam art. TX. fowymilejii st. Polstara-
 talis dwo, który uroda, iż dwojg rydów
 dla swego ~~na swą starbi kachowręje, mianu, oni~~
~~na fowela jarto wstara mianu starbi dwojggo.~~

tydza foredo sa, inwacani jako wstawce
starbi starzece; je li wiec jad mizej niz
foredomany, starbi foredomany, starbi
re skadiny ~~starbi~~ monarceja, cy lei w monarceji fi,
winiy lub luchi, najwyzszemu starbi jest
kagrozona, lat lei analogicznie kagrozona,
no wcelnie foredomany foredomany winiy,
starbi, jako na foredomany, jako cy do
starbi monarceja, rowniez najwyzszemu
starbi.

Wedle przegwilej Kapituly Makedonskiej,
Makedonskiej starbi ostate polowy winiy.
L. XIII. za pobicie winiy 1 mst.

§ 3. Gwałt, rzeźwienie winiy,
(violencia, raptus).

(VI). "Gdy kto potraci winiy lub innego
starbi, na jego pa mowi, kabylen foredoma
kabylen foredoma, na jego imieniu winiy i pa,
foredoma go lat do siebie dla winiy
nad nim sprawiedliwosci, tedy inni pa do
foredoma winiy 6 mst; w ofwice tego ma
raptus lychie winiy tyle, ile bylo zgodow,
foredoma go starbi."

(XIX). "Kto cyja granicny miedzy
starbi, ten foredoma winiy 300; gdy cas chce
foredoma, to qunt pa winiy inwacat, tedy
foredoma sam jeden i potkanie berdoma."

(XVII). "Kto winiy jisi lub wykoud,
nie foredoma jej woli, ten foredoma winiy redkiem
50 mst. w winiy tyle ile winiy winiy
kajej foredoma. Foredoma pa potkanie
na tego, który winiy kagrozona jisi lub
foredoma jej woli jisi. Winiy sie pa w
ten winiy winiy, ten foredoma
qnie samodrewnia. Recer jisi, winiy
lub winiy winiy winiy lub winiy pa
jagodami lub jisi winiy lub inwacat, winiy
winiy i tam winiy, potkanie, tedy winiy
raptus 6 mst, winiy winiy sie pa winiy
winiy samodrewnia. Recer gdy winiy winiy

„ idzie do lasu lub na pole co jabo kamii lub
 „ inneu wrecami, gobiciej nie datus, i u
 „ silong cochanie, wtedy ptaci z tylo w
 „ na 300, a wypryigajacy sie wypryignie
 „ samowol.

Przywilej rydowni i przedmowie gwałtu
 w postawianiu:

(XXVIII/LX) „ Kaden Chreścijanin nie może
 „ gwałtem poruciliwan czynić, ka postawa
 „ mi w mieszaniach i domach rydownich,
 „ acchy pierwszej na progu domu Ryda foto
 „ ryst i mł ptoła, kłoz Ryd fudegimie; wke
 „ dy dopiero Chreścijanin ka ruzyni postaw
 „ wem poruciliwania czynić może. Gdyby
 „ Ryd Chreścijanin wbrew powyższemu po
 „ stawianiu i me ptołozcy i mł ptoła
 „ udarłszy się gwałtem do domu Rydow
 „ schiego, czynit poruciliwania ka jarkem,
 „ dołwied wrecami swemi ptołozcy, ma
 „ dyć sadowy jako toki i tpięcce.

(XI.I) „ Testiby jark Chreścijanin fran
 „ gnap wykupić i Ryda postaw swój w okien
 „ sabatu lub w inny dzień ich ptołozcy, schie
 „ dy Rydow ptołozcy tyłac nie wolno, nie
 „ bacząc na to gwałtem dom rydowni na
 „ sredi i kabrat u w postaw, ma być sadowy
 „ ny jako ptołozcy i toki.

(XI.IV) „ Testiby się ka sadowy, i chy
 „ Ryd jark wolat w mocy o formie ptołozcy
 „ swych Chreścijan i powadzi do wiołozcy
 „ go gwałtu, a sadowy ci jego Chreścijan
 „ slyscąc wolanie nie wypryigie mi w fo
 „ mo, natomiast wypryigie do wiołozcy Chre
 „ scjan ptołozcy maż, i domore slyscąc
 „ gwałtu ich powlo na tarcie slyscąc ko
 „ stawa.

„ Dokumenta sadowe sadowe bardzo
 „ suacenie wypryigaję do wypryig gwałtu (wio
 „ lencia); natomiast one wrecami gwałtem
 „ ci ptołozcy na sadowy ptołozcy, i dore

(XXXIX). „ Gdyby sadowy ptołozcy
 „ nie lub mieszkanie, postawiając Ry
 „ do w ptołozcy sadowy Chreścijanin
 „ schie, bez pośredniego ich ptołozcy
 „ ptołozcy, gwałtu jarkem
 „ wiek i z na nich dopuścić, do w
 „ ich maż, byc na ptołozcy
 „ sadowy kabrat, a gwałtu ich
 „ na tarcie sadowy ptołozcy.

[niechylito]

her povereniamu pricisicimisto, aby so-
bie pricisiciny vobrat, len kapstaci iwing
6 mdy, ja gdy klo na przedwieslu potaze-
bujac chleba formie swe chaci na chleb
nieproszac o formowienie pricisicimisto,
len co do przekupu iwing 300. Thu czyn
darygodny polegaj w obracie pricisicimisto,
wyrazdanej pricisicimistow, i'c sie oobeg
jego przy sforsowaniu pchora a pola po-
mimo to. Nie powinna lu hawieny przy
furscrac, izby chodzilo o ukroczenie sa-
mej pricisiciny, golyz drobna kara
300, w wielu narach nie byscily wykas-
crzajac, na pokrycie szkody slod po-
wstalej.

Postanowienia przywilejow rydowskie,
go r.r. 1264 co do obraty i pokroway
laci oficynaj:

"(XXI). Tezily ktory Chorescijanin na
" cienciaru rydowskim, gdzie grabia swa
" ich cienciaru, namienie pwaltem rzucac
" lub na inne przestupstwie miedza lub w inny
" sposob przekradac, dobra jego przesradac na
" rzecz domow uszczegcej."

"(XXII). A jezily ktory Chorescijanin na
" sztolu rydowskim, namienie rzucac, łachany
" minien wojewodzie, ktorego pieczy rydow
" to powierzeni, dwa talenty piechoni ka sha-
" re miedzi."

W obu tych postanowieniach wykazuje ja-
ko czyn darygodny obrata obrzeczawo reli-
gijnych. Tamy wykryt planowci:

"(XXXIX). Postanowiamy, i'c w przyszlo-
" sci kazdem Ryd nie ma byc obwiniony przez
" Chorescijanina, jakoby Rydci a potrzaby u-
" czyniali dwi chorescijanistwie lub sakramen-
" tow doicielow chorescijanistwiego, gdyz miemy
" do nich wlasnych statutow i'c i'c, i'c, i'c, i'c,
" oni nie sa w tem winni i'c jest procciwac
" ich ustanowom. Wzlyz minulo ktory Chores-

„⁷ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴ ¹³¹⁵ ¹³¹⁶ ¹³¹⁷ ¹³¹⁸ ¹³¹⁹ ¹³²⁰ ¹³²¹ ¹³²² ¹³²³ ¹³²⁴ ¹³²⁵ ¹³²⁶ ¹³²⁷ ¹³²⁸ ¹³²⁹ ¹³³⁰ ¹³³¹ ¹³³² ¹³³³ ¹³³⁴ ¹³³⁵ ¹³³⁶ ¹³³⁷ ¹³³⁸ ¹³³⁹ ¹³⁴⁰ ¹³⁴¹ ¹³⁴² ¹³⁴³ ¹³⁴⁴ ¹³⁴⁵ ¹³⁴⁶

" siąde samowolnie. Ten też kto strasnie
 " z monaszejsz siostry lub duchni, lub z
 " poka kamni jego, ten straci więz 50 mł,
 " gdy zaś ma przysięgac że świadkami,
 " że jest niewinnym, tedy ma przysięgać
 " samowolnie. Kto strasnie w domu
 " cywil, bądź rycerza, bądź wieśniaka, ka-
 " straci więz 12 mł. Ten kto strasnie b-
 " rze go, pacholę berzeunego, biorąc z jego
 " łoboty, to jest strasnie, lub jeśli mu płako-
 " boty, strasnie z jego łoboty to, co w niej jest,
 " ten również straci 12 mł, gdyż każdy pa-
 " choł mu ma innego schowania, tylko tego
 " łoboty lub morek. Kto zaś obwiniony o-
 " przewrótne straszenie ma przysięgac, ten
 " przysięga samowolnie. A kto przez jawną w-
 " strasnie rycerzowi lub wieśniakowi nie
 " licząc i nie pacholowi z łoboty lub łob-
 " ty, ten straszenie 6 mł lub też odpow-
 " siąde się samowolnie.

(XIII). Kto strasnie przetrzy, które są
 " kamarki w pieśniach albo w straszonych
 " siatach, ten straci więz 12 mł, lub
 " też odpowiadając się, przysięga samowolnie.
 " Jeśli kto przysięga i strasnie przetrzy,
 " które drugiemu ińskiemu i na pewne miejsce
 " siadły, ten straci więz 300, lecz gdy
 " ma o to przysięgać, przysięga samowolnie.
 " Kto przysięga przetrzy, które są same o-
 " daly w drzewie albo w finii nieumyślnie
 " rozbitym, lecz jeśli w tym i finii
 " ~~samo z siebie~~ na miejscu cięciem, kark
 " i zinnia, iż to jest jego innienie, a ten,
 " z którego innienia przetrzy pochodzi, ka-
 " wiadomiony o nich, obwiniony go, iż mu
 " przetrzy kark, ten zaś mówi, iż się zna,
 " ład na swoje własne innienie, tedy
 " nie powinien przetrzy właściciel, jeśli się
 " myli wiodły straszenia lub innym strasze-
 " niem, iż przetrzy do niego należą, musi sobie

" nicc' raty wu p'ien' p'oroceny ze wzystk'm
" sym p'oroceniem, jedy' k' niego obzymat' chwilo'
" wy p'rozot' p'orocace. Tekeli' kas' p'otasciciel'
" p'icowalny' p'rozot' z' b'ig'lych, d'owid' d'owid' z' o'
" nich dopiero w'edry, gdy' sie' j'uz' p'rozoty' wy'
" roily, tedy' nie' j'eden, lecz' x'tery' f'nie' ma' mi'
" oddac' p'ecrony' znalck'a. Z' tych' j'eden' f'nie'
" ma' byc' starogo' p' b'ry' m'odrego' sojn'. Ma' on'
" prawo' p'odupic' wing' O'mf, j'edli'by' prawdy' kas'
" p'rozot' a' nie' p'rozycuawat' sie' do' rzeczy, b'ezd'og'
" k'apylany' o' p'ochodzenie' p'rozot'.

" W' niekt'orych' m'iejscach' k'ad'ic' j'est' postawo'
" w'ienic, i'z' gdy' kto' ku'ajdzie' p'rozoty' okidic' na'
" imieniu' p'odkem, to' mu' p'otasciciel' imienia'
" znalck'e' ma' wynagrodzic' wedlug' k'ad'icy."

" Tesli' domni' soj' u'icic'it, tedy' ma' kas' mu'
" gonic' ze' swym' k'orrem' p'roz' s'iwille' stonca'
" k'ann' p'odupit' u'icic'it, i' j'az' s'lowo' je' p'ocznie'
" k'apac' p'roz' p'achodem' stonca, tedy' j'uz' ma'
" k'apani' p'odupic'it."

" (XIV). Gdy' kto' p'otradnie' p'iano' w' w'iazkach'
" k' m'ofy, tedy' p'odupit' wing' O'mf, gdy' k'udzie'
" k'wiedny', i'z'by' k'ant' m'ogt' p'ocznie' w'yzstkie'
" k'abrac', nie' s'p'ostk'ezony' od' m'iodgo; a' j'edli'
" z' tego' p'wiadkami' ma' sie' u'nie'w'umiac', tedy'
" p'rozycie' samow'iec'. Lecz' j'edli' kto' p'iano' w'
" k'u' s'p'osob' k'ad'nie', i'z' k' w'lasnym' p'ocznie' p'o'
" nie' k'ajedzie', tedy' k'ap'aci' wing' 300; wing'
" kas' swa, k'myje' p'rozyc'ajac' samow'ot'."

" p'rozyc'it' k'ydow'it' p'awiera' k'udzie' je'
" d'wo' p'ostawianic'ie' p'o' do' k'ad'zic'it'."

" (XVII). Tesli' Ch'orescijaninowi' k'ostanie'
" p'acholowic' p'ecz' k'ad'ziona' i' k'astawiona'
" i' k'ydow', p'aleniczas' Ch'orescijanin' winien'
" k'apylac' p'eniow' k'ad'oty, a' k'uzie' winien' p'o'
" k'ad'iwac' m'iedzy' k'ydami. A' p'dy'by' k'yd' k'a'
" p'ierat' z' k'ad'iego' k'ad'ziona'go' k'astawia'
" p'roz' p'eniow' k'ad'oty i' k'astawia' k'ydow', na'
" k'uzas' k'ad' k'yd' k'ad'aci' p'ieni'z'dre' p'lane' ma'
" k'astaw' a' prawo' p'odupit' w'ojewodzie' O'mf' k'a'
" ry."

1. wprowadzić 7

musieć się nie było wolno, kymkolwiek
przestępstw publicznych dochodziło han-
skwo przez swoich insygnatorów, którzy
leci obywatel państwa o karanie i po-
musieć się mogli. W epoce, o której w tej
chwili traktujemy, różnica ta nie dała
jeszcze tak dobitnie skutkować; insy-
gnatorowie jeszcze nie istnieli, kachodri, fu-
kanie, czy kaszelantów! No starostowie
również jeszcze nie istnieli, można brać
na równi z insygnatorami; czy, wreszcie
przestępstwa, za które pąszońdą kara
70 mł, która wyłączenie na karb kary
czy frępada, można i waiac za prze-
stępstwa publiczne, lub czy kachodri, czy be-
przestępstwa, co do których pąszońdą
kary, sam dla siebie kachodri. Wszak
to są kwestyje, które nie są jeszcze proste,
cie wyjaśnienie, a porządkowanie ich w
budni na pewno to skłócenie, i o takich
przestępstwach pąszońdą jurysdykcyi
kary, którzy, wspomniawszy kachodri, był
do kachodri przywileju, które kachodri nadają
prawo niemieckie, kachodri, a do kachodri roz-
sądek i w tym poprzednio nadanego przy-
wileju kachodri, kachodri pochodni wątpli-
wości, czy w tym jurysdykcyi nadawania
cięższych wyrokach nie należą
podlegać, a raczej pod kachodri prawa nie-
mieckiego w dawnej Polsce.

Więcej kachodri do przestępstw publi-
cznych z epoki wieku XIII: 1) obrze-
majstwu (*crimen lesae maiestatis*), 2)
kadrę (*proditio, traditio*), 3) pąszoń-
cenie rozporządzeń kachodri (*violatio
decretorum principis*), 4) fałszowanie mo-
nety (*falsum monetae*), 5) przedstawienie się
pod chorągiew, 6) przestępstwa w przed-
miocie wojskowego polowania lub uł-
wania niewolniczych przysługów do do-
wienia kachodri, 7) niepilnowanie bo-

brów, rohotów i ich fruchtów, 8) ucieczka
węgri. Holicyi ku jenerze prawa a
przywilejów rydowskić bunt rydów
przeciw swoim sławczym (rebellio).

Ładzi się, iż pierwotnie między obrazą
majestatu a władzą, nie było żadnej różni-
cy. Waprowa obaza, nosiła dwa przywileje-
derżki Cesarstwa: jeden z r. 1286 wydany,
dla klasztoru M. Dominikanów, drugi z
r. 1287 wydany dla Komora Łęckiego Wiel-
kopolskiego. Przykazem, wydania tych 2
dokumentów był bunt szlachty małopol-
skiej przeciw Cesarstwu Cziwim. Wiadomo,
że w r. 1285 szlachta małopolska pod prze-
wodem rodzi Łopoczyński a prawnopolo-
ński z współwładztwem doadyńskiego biskupa
pa Pawła przemyskiego, osobistego
nieprzyjaciela króla, wyprowadziła do
w. Cziwim postępującemu i Komara do-
ceńskiego na króla sobie kaprota. Kom-
rad czeński, książę małopolski i podłapit
pod Władów, gdzie na kamień przybywa
żona cesarza Cyfina, której onś podległ
na Węgry po pomocy do króla Władysława
Pawłowski z Węgier, pobił się. Cesarz
z Komradem pod Bogucicami nad Ródą i
pobił go na głowę. Władimir jenerze
go bunt był to i takowanie przewo-
dów Łopoczyńskiego, nianowicie przedniejszych
cełowników rodzi Łopoczyński, rektora
Komara Włosa majewody samowładzie-
go i Komara Cyfina i jego Regaly z
Balie, którzy gdy przed ~~tem~~ ułaski, gar-
dła probistę, zabijali się ucieczką, i kon-
friskacją, płóć Balie i Wielogłowy uła-
sami rozkali. W roku 1286 Cesarz Cziwim
miał Komarowi Łęckiemu, który mu prze-
kradał węgierskiego Władysława na fo-
mę przeciw Komarowi przytany rozkaż,
dobrze Wielogłowy zabrane Komarowi
Włosowi i zaś klasztorowi Dominikanów.

skicinn słowolst skizze sřrowadźania
do młyna sławobornego w Krakowie, wódy
z rzeki Ródawy aż do Bałic. Wódy w oby-
dych przywilejach forests pśkuso komesa Otto,
na pójewoły saubemirskichgo, i komesa
Gregorza syna Regoly z Bałic, skłóbyjny
kdrada, głošona, naradali, ład to, ofisarne:
" prout dictam villam Wielglosia comes Otto
" possidebat, quondam sandunirscie palati,
" nris, qui prenominala villa xii hereditate
" sua culpa exigente se defoliant. Nam
" propter crimen lese maiestatis, quod com-
" mittere non est veritus, sub specie facis con-
" flans nefarie in nostrum exterminium tra-
" didit faciones, omnibus hereditatibus
" in nostro possessis dominio, iusta iudicante
" sententia meruit exheredari. Tunc eo prey-
" mitejn dlo Terego Wielgłowskiego; kat
" w preywilejn dlo Dominidawid Krakow-
" szych: " non obstante eo, quod Gregorius
" comes heres de Bałicz, dictus Regocis, eandem
" aquam (de fluvio Ródawa) fratribus contradi-
" cent inhibuerat memoratis, cum ipse, qui iure
" beneficentis calcansum contra nos execerat,
" nostrum exterminium sciendo, sanguinem
" reus lese maiestatis non solum omnes here-
" ditates suas et patrimonium ceteraque bona
" sed insuper collum et vilam perdidit
" ipso iure et sit perfolus abiudicatus, ac
" eodem iure ad nostrum sint hec omnia
" dominium deuoluta."

Obrara mięc majestata, powięc preywilej
deredzi Cratncop swa kdradz Topodrydau
a jaks łow, mępnemaję jtrale garata i
mienia (collum et vilam).

Redolun i skicinn skizze sřrowadźani, po-
wotujęc się na stanony i na prawo regim-
skie, młowar w r. 1203 mickłyszeli męsc,
cean głošislich, skłóbyjny go margrabienn
brandeburskiego kdradzili, jaks, wianych
obrawy majestatu. " Quod cum cives Geda-

„nentes, Arnoldus etc. et alia proymilej
 „thiegego, crimen lese maiestatis iuxta
 „sicut et eo, quod in morem nostrum
 „machinari cum aliis civibus Gedanensibus
 „marchionem Brandenburgensem in exilium
 „terre et privationem domini nostri ac baro-
 „num et terrigenarum expulsionem iuvanti-
 „bus conspirantes, in castrum et civita-
 „tem Gedanensem cum effectu receperunt, se
 „nobis cum eodem hostiliter opposcentes: con-
 „siderato ego, quod huiusmodi crimen tam
 „secundum canones, quam secundum leges
 „pena capitis et privatione honorum omni-
 „um tam nobilium quam ignobilium
 „puniri debet etc.

W proymilej r. 1251 wydany dla dła-
 „słotw pódrejwskiego, karkaga sobie Poler-
 „stau wedyllowy, iż sprawy procyu wójkow
 „i polysan de crimine lese maiestatis, do
 „thiegego sobie maiestatis maję.

Co do sprawy, to zdaje się, że pod ogół-
 „nem tem nazwiskiem obejmowano: a)
 „wydanie kandydów nieprzyjacieli (bradi-
 „liu castri), b) sprowadzenie do strażi nie-
 „przyjacieli (hostes in terram ducere): c)
 „wyprowadzenie ludzi z strażi (familias
 „educere). Prawdą, wzniawę o przesłuchach
 „materiały do tej kategorii, podaje procyu:
 „lej Władysława Odnowca r. 1252, pod-
 „tomy doświadczenia foruanskiego, podług do-
 „pietienia przechowanego nam forcyu Pro-
 „kuchwata. W proymilej tym karkaga Odo-
 „lwa, iż przechowyje sobie sad nad for dany,
 „mi doświadczenia, jeżeli oskarżeni będą: o spro-
 „wadzenie nieprzyjacieli dla spiskowania
 „straży, o polowanie i prowadzenie ludzi z
 „straży, lub o spiskowanie forcyu ryci i str-
 „cia. W r. 1252 foruanski doświadczenia,
 „zbi w proymilej danym lenni doświadczenia,
 „zachowuje sobie sad nad ludźmi doświ-
 „Ta, obcy się mający w foruanskiej ieli

[predatio terre]

[wojewody świe-
dego]

Kalyleksh prawa krzyżackiego
kainiera kouti co do rady gło-
wnej postanowienie: „Keli fowra,
„ny o radzie głośnia walce i
„w walce zwyciężonym costanie,
„tedy go ułomienowac ualery. Te
„keli niu kai fowola, re radady
„lej si wyfrygide, to fwyrygac
„ma samowuwały.

prawa, ile razy obwinieni roztana, i o wy-
stanie kamień nieprzyjacieli, o upstawa-
nienie podłanych po granic lub o sprowa-
dzenie do pień nieprzyjaciół. Polestau-
Wydoliny, katwierając w r. 1271 fwyrydaje
Ularforu jedrejwudego, karkreza sobie
sąd nad wojem miast i polym, w warie
jeśli bestrze fociępnęły do ułomienowac
ca radady (predatio) lub sprowa-
dzenie pie-
mi, dodając, iż wiuni popetnienia tych ob-
dri nie mogą ulegac rozporządzeniom pra-
wa mieniciego. Proce wyprawy predatio i
predacio są karkaj bezwzględnie pocumie-
powyżej oznaczone trzy gatunki radady.
Procywilej elerkuina Udzia foworckiego i
r. 1292 fwywodki radawy wyprawy, a
dri o jawna radady, wedle którego sąd na
Udzianie synie Udzianyt, o jawna radady
obwinionego, wyprawy, podbyli Udzian i
wielmożowie polscy, składając go na Udzian
wyszłkich w krajach polowych majątków.

O innych proce polowach publicznej mat-
ry, jak pogotowieniu rozporządzeń Udzian-
nych, foworckich, monchy i. p. kaledwo-
seckie, i wielkie wojniaki znajdują
się w fwywidkach spotecznych; foworckie
nie stawiający pod chorągwie, karkaj jedny
foworckie stawiały bywały; foworckie na Udzian
karkaj karkaj było karkajone; i wielkie
Udzianowicie karkaj, i wielkie karkaj,
proce które przy górze foworckich się mo-
gły, ulegato karkaj. Udzianowicie karkaj
obwinionego, była foworckie karkaj karkaj,
i karkaj karkaj karkaj, jako karkaj karkaj
Udzianowicie. Udzianowicie tego karkaj karkaj
foworckie karkaj karkaj karkaj, karkaj karkaj
karkaj w obronie karkaj karkaj do karkaj karkaj
o karkaj karkaj karkaj karkaj karkaj,
waci karkaj karkaj karkaj.

§. Systematka karkaj. Wproce karkaj karkaj
ny karkaj karkaj karkaj karkaj karkaj:

mianowicie system dar prawa pieniężnego, - system dar arbitralnych, - system dar doświadczeń, - i wreszcie system dar według prawa pieniężnego. Nas było dwa pierwsze ~~systemy~~ systemy dar będąc obchodem, dwa drugie należą do prawa honorarowego i pieniężnego.

Co do systemu daru prawa pieniężnego, to jego cecha, charakterystyczna, to przede wszystkim darj pieniężne. Następnie, co do jego lich dar podają nam sądy i prawo z XIII wieku. Są to: a) kara 70 mł, b) kara 50 mł, c) kara 30 mł, d) kara 15 mł, e) kara 12 mł, f) kara 6 mł, g) kara 3 mł, h) wreszcie kara 300, która określona, jak nas plem Łabyli prawa wyjątkowego i prawa, w szczególności pier. podane 300 mł wina soli, przeciwko XIII wieku już nie w lich mł wina soli, lecz w monecie, mianowicie w skł. do schodząc płacą, bytów bywała.

Przy tej sposobności niech nas karatem Łabyli prawa wyjątkowego, iż przy niektórych powiększonych win, przy pewnym liście, się na jedną grzywnę, wreszcie. Płacąc zaś, mł 6 mł płaci się 9 schodząc. Co do wina 300 było gdzieś gdzieś przekroczenie, iż się ca. mł, dawato i schodząc, niedługo ca. schodzenie było tak twardo, iż w młojce - tej winy brali 4 duży, albo dwie albo na, w jedną; ca. ramiał winy 6 mł brat schodząc niedługo się schodząc, albo 3 schodząc, albo 1 tūt (= 3 grone = 1/2 schodząc).

Gdy ca. wypadato płacić winę 70, 50 lub 12, i gdy się 3 mł na jedną wreszcie, grzywnę liście, wtedy schodząc ca. wyjątkowego, według swego, umiarkowania, ustalano.

Łachodni byłam, na czyjś, dozyt sety, le. dany. Wła. należy, bowiem, przypomnieć, że przy próbach, wreszcie, przywlekłych, gło.

wna, rolę udgrymać powinno kadroci.
czynienie stronie podległej.

Glube jest polaniem, że grzywany le sły.
do scharu dżiężcego, że jednan pawa a
mich czei przyrodota larkie do skajnikom a
siadajacy na pasce. Mochi ksa, w polie,
pawu czei dar skanowic jnia ich uposa
zenie. Co więcej, są nawet wskazówki, kto
re upowainiają nas do domniemania, że
ci do skajnicy frowe do pieroco wzmianko
wanego moziatu w powyższych darach, w
pawnych darach pobierali na swą korzyść
jeżce skregolowe, w różnych skwach
krajów różne opłaty. Miał to miejsce jak
się zdaje, mianowicie przy darach pa co
bójstwo, jak tego dowodem dwa akta, je
dne z 1278, drugi z roku 1288, wedle
których w razie dokonania pabójstwa oproś
dary skajnicy pobierał jeżce dar, mianow
nie dar kelan, a w województwie sasko
mistrzom dar kelan i wojewoda. Mochi
w darach, jak przyrodota do skajnikom,
scedt tak daleko, że obrymowali go na
wet z daru 40 mł, która skanowia
była na frowe pawa, kurcowa gteowie
frowe pawa skajnicy.

Mochi frowe a dar skajnych byt ena
cny; nie był skajnego, że obdarowani
frowe skajni pawa, skajali się oproś
innych pawa do skajnych publikacyjnych,
także o pawa ~~z~~ w czei lub catości sady
w nich darowcy pod skajnymi i upia
to w frowe dar frowe.

Frowe dary, która minowają opłacać na
recc skajni dżiężcego i do skajnikom skaj
żących, obawiający byt jeżce skajnic
proby bezpośrednio podległej, lub w sa
re do skajnego pabójstwa, skajnych sa
bkiego. Skajnienie to skajnicie się albo
frowe opłacać drugiej dary, skajnej lub
mniejszej do kę; jak sta na recc skaj

czyło, ~~po zawarciu~~, że ulegnie karze nie-
lężnej. Rozumie się, że w podarzeniach pro-
dobnych byłoby słownej dary przedstawiony
był zgodziliśmy, który ja omawiał w miarę
zachodzących okoliczności. O ile zgodzić mo-
żna, kara ta była karze surowszą, gdyż
obwinionym był okoliczności konduktu nie-
swobodnej, zważając na to podległość
była proba słami wykazego. Okoliczności
ta tłumaczy nam ~~stało~~ powstało, że dary
pieniężne w postępie między III. w postę-
powaniu do ludzi nie swobodnych, ka-
reżty być stale postępowane przez dary
cięższe.

§. Wielkość dary w stosunku do prze-
stępstwa.

Uwaga, że jeżeli nam w tym kierunku
udziela się dyplomata, że nadto nie wolno
leżne, i nie wolno. Przytoczony poprzed-
nio dyplomata wielkopolski z r. 1242 u-
czy nas, że karę i: gwałt opłacało się
zł. 20 mł w stosunku podległości 15 mł.
Za pięćdziesiąt i więzieniu więcej nad dwóch
miesięcy, okoliczności więzieniu płacił się
zł. 50 mł. Kierownik. St. Tęczyński u-
waża podarowanego dobru do podjęcia,
niezależnie i: nadatków 30 i 15 mł.
Za niedanie pomocy przez szkodliwym
napadnię, płacił się nadatkami i: weteranów
okoliczności napadniętego z podjęciem ni-
słownej, również 30 mł. Akt u-
stępujący góry dyktacji miastła Głogowa,
stanowi, że nadatków dary 12 mł. Za
zabicię poddanego przez poddanego
pobierano 3 mł, za pobicię lub ranę
1 mł.

§. Rozstrzygnięcie "opoli", które "względem"
nie rozstrzygnięcie karowicz, czyli dary, bo
nie prawa karyzajowego, polegają w dem-
stracji, że jeżeli w granicach opola penalenic, co
stało się to zabitego, a nie był wiadomy

proseciw samemu panującemu, jego fra-
mowi i niepodległości krajów. W ubaraniu
ich postęgiwał się ściągę zwykłe mi da-
rami pieniężnymi prawa ziemskiego, ale
różnymi karami cielesnymi, karą konfiski-
skali majątków i wygnaniem winnego z
krajów. Jak Karol Król m. marwicki w
r. 1236 udzielił handlowca swego Czaple
stębienicy, za piekarnie nam bliżej proce-
sęstwo proceiw jego sobie. Inscimój kr.
pomorski jak już przemianowaliśmy u
karat nieślubnych mieszczan gdańskich
wraz z bratanką syna Majystowego ~~sta~~
za robotę konfiskaty wielkiego ma-
jątków. Podług wielkiego prawda podobnie
słowa zbiedzającego tego niedzieli oficer
konfiskaty ponowił jeszcze inne staro-
cielesne. Przedtem nam o tem to, co u
czynił na porządku następnego wieku
Władysław Łokietek przegladając skłębło-
wanych proceiw ziemni mieszczanów
Kraikawa, których polecił proceiw mi-
sto ciągnąć konim, za miastem obwie-
sić rozkazał. Według Łokietka prawa emy-
krajowego przedkazy o robotę miał
być idamienionym.

Proceiw przemianowanych proceiw, bez-
pośrednio rubconych proceiw samemu ści-
ciu, sądzit ściągę namo sprawy o tożsamo-
i grobienie, szczególnież kat polecił proceiw
soby słami wysięgo; również proceiw
proced siebie do odpowiedziałności starzej
słaby słami wysięgo, obwinione o ciężkie
zbrodnie, a może w ogóle wreszcie li-
dzi słami wysięgo za polecił proceiw
nich proceiw. W ubaraniu tożsamo-
proceiw ściągę. Proceiw nam bardzo cieka-
we szczegóły historyi piewnego staro-
wii henrykowskiego i tem podobne, że
w opowiadaniu swym przewodzi się na-
ciągając opowiadania polskiego. Około

miast wśród rodzi w obec parzystości wy-
konaniem co było. Mijając do piekarnych
w podobnych przypadkach było konieczne,
tę, jako jedyną siłę utrzymania po-
rządku publicznego i państwa rozbija-
jącą społeczeństwa, stęmić same słony.
Przez to sprostać nie podoty. Do miast le-
niących się Władysław Łokietek, kiedy w
decydującym zaproszeniu nieporadkiem
i nieładem. Tawia do kraj, to porządek po-
nim adla. Młotem upowadzić miasta w
Współnie: Poznań, Gniezno, Bydgoszcz i Ka-
lisz do przywrócenia się z sobą i powołania do
związku innych jeszcze miast w celu wy-
żnienia i tworzenia, Łobów, Kobylic, Wągrow-
ca, Bydgoszcz, Wielkopolski, Gniezno, Gostynin, Nie-
wiast, innych powiatów oraz karami
ich słowem do przywrócenia: powiększeniem
sił, Tawianem słowem, umiłowaniem, czy-
li ochramianiem i fałsem. „Concedimus
„ civibus nostris in Poznan, in Gniezno, in
„ Bydgoszcz et in Lodow, et alia privilegia
„ r. 1298, auctoritatem fures, latrones et
„ alios malefactores, cum quocumque generis
„ aut conditionis fuerint, suspendere, de-
„ collare, mutilare, et a privilegia r. 1299
„ cupientes, quod omnes fures, latrones, ho-
„ micide, periculi, sacrilegi, oppressores vir-
„ ginum et maritarum et alii iniuncti
„ malefactores non debeant gaudere de sua
„ malicia, civibus Gallicienibus halem con-
„ cedere auctoritatem et omnibus eis ad-
„ herentibus, ac universis aliis, qui cum
„ eis voluerint stare, ut eodem malefac-
„ tores secundum exigenciam meritorum
„ habeant suspendere, decollare, rotare,
„ mutilare, cremare ac alias penas infligere.
Tawia do kraj, to porządek po-
nim adla. Młotem upowadzić miasta w
Współnie: Poznań, Gniezno, Bydgoszcz i Ka-
lisz do przywrócenia się z sobą i powołania do
związku innych jeszcze miast w celu wy-
żnienia i tworzenia, Łobów, Kobylic, Wągrow-
ca, Bydgoszcz, Wielkopolski, Gniezno, Gostynin, Nie-
wiast, innych powiatów oraz karami
ich słowem do przywrócenia: powiększeniem
sił, Tawianem słowem, umiłowaniem, czy-
li ochramianiem i fałsem. „Concedimus
„ civibus nostris in Poznan, in Gniezno, in
„ Bydgoszcz et in Lodow, et alia privilegia
„ r. 1298, auctoritatem fures, latrones et
„ alios malefactores, cum quocumque generis
„ aut conditionis fuerint, suspendere, de-
„ collare, mutilare, et a privilegia r. 1299
„ cupientes, quod omnes fures, latrones, ho-
„ micide, periculi, sacrilegi, oppressores vir-
„ ginum et maritarum et alii iniuncti
„ malefactores non debeant gaudere de sua
„ malicia, civibus Gallicienibus halem con-
„ cedere auctoritatem et omnibus eis ad-
„ herentibus, ac universis aliis, qui cum
„ eis voluerint stare, ut eodem malefac-
„ tores secundum exigenciam meritorum
„ habeant suspendere, decollare, rotare,
„ mutilare, cremare ac alias penas infligere.

Władcy świątce, reszta, choćby było prze-
mijające, do sfery wiekowych.

W mniejsze przedroczniki przenieśliśmy
władcy, stanowiąc świątce mniejsze ka-
ry, mianowicie różnej wielkości sławy
fieniękine, obrachowane na złoto, srebro
lub monety obiegowe; niedzielną wybra-
ną, przysługującą przysługującym, przysługującym
godności. Władcy świątce przysługują lub wy-
brają także rozporządzenie, z wyjątkiem ozna-
czenia karar sław, także mają podlegać
len, do parafii postanowienia prawn-
niczego przysługują lub rozporządzenia,
jak np. przysługują złota albo srebra.
Za parafie przysługują parafie
tego w roku 1873 z miastem dąb-
czyn, Poletaw i. wielkopolski, przys-
ługują na dąbkiego winnego 100 mł
sławy. Często świątce zachowywali so-
bie w świątce przysługującym przysług-
ującym przysługującym sławy na przysługującym
ruch, słowem do swego prawnika.

§. Reasumując to wszystko, cośmy po-
wzięliśmy, przedstawiamy nam się
na parafie słowem przysługującym
prawnym następujący systemat słowy
w wieku XIII: 1. sław.

1) Sława główna, czyli gardłem sław,
nie były następujące przysługującym:

a) sława majątkowa w parafie i
redakcja główna.

b) świątce (spolun).

c) główna robota ryba,

d) świątce pomocy ryba, wola-
ceni w pracy na gwałt.

e) świątce pomocy ryba, wzywanie
słowy chrześcijańskiej.

f) świątce pomocy ryba o wzywanie
przezeń słowy chrześcijańskiej i upa-
dzenie w słowem.

W wypadku tego ostatniego prze-

1. Radce jak uformułowaliśmy
 1. Radca główna była Radca
 Samiowaniem Karana. /

3. Wygnaniem z kraju Kara-
 na ludności się tolerowaniem
 i Radnikami.

stępska, jak najmniej w razie przedania
 formy rydowi wolażeniu w nowy na-
 gwałt, gołda frzeskpoio potkaja na tas-
 ce drągcej. /

2. W tych samych mniej więcej formy
 padkach miasta miejsce Radce Kara Mon-
 fiskały majątki ruchomego i nieruch-
 mego, w wiec

a) w razie obracy majątku i radady
 głównej,

b) w razie przedania formy rydowi wola-
 żeniu w nowy na gwałt,

c) w razie sfolwarzenia rydwa o użyna-
 nie dwoi chrześcijańskiej, jeśli dwoi nie
 dofrice, narko poi

d) w razie pobicia rydwa, jeśli kabójca
 głowę swą niecierka, ocali,

e) w razie naruszenia lub poruszenia
 kamieni grobowych na cmentarzu rydwi-
 stów,

f) w razie padania rydwi frzes Chre-
 ścijanina rany dwoiwej, połowa dóbr
 frzeskcy frzeskadoła rydwi obrażeniem,
 druga połowa dwoi i wofowodzie.

4. Kara 70 mł Karane były:

a. Radniki jadziejolwiedkaski rcecy
 z drągcej dwoi, (sladniny)

b. Radniki dwoi repokowita drąg-
 cęcej,

c. wofowodzenie do kraju lub ofolar
 mordercy, rabusia, ptostręja, pofpalar-
 cza lub gwałtownika.

5. Kara 50 mł pofkaniowiona była
 na następcie frzeskpoio:

a. kabiecy ryera lub dwoi,

b. kabiecy gocia na gocinu,

c. użilenie lub wystradzenie dwoiwej
 lub dwoiwej kamzkiej frzesu jej woli,

d. Radniki z drągcej dwoi, p-
 iowu lub z podkamni,

e. ptoamanie ptoi monarego na

gospodarowi przez popełnienie rabieżstwa.

6. Kara 30 mł w dwóch tylko przy padkach jest przewidziana:

a. za palenie ziemniaków czyli gościa,

b. za zabicie krowy czyli gościa, ci lub na drodze wiejskiej.

7. Kara 15 mł wypadku w je-
dnym tylko wypadku ustanowionym, nie-
nowicie za złodziejstwo wycieczki.

8. Karze 12 mł podlega:

a. złodziej w domu rybaka lub wie-
śniaka, — b) złodziej z łupy lub z
łupy łownego łachota, — c) złodziej
przebiegły z łupy lub łachota.

9. Kara 6 mł, jedna z najprościej-
szych nalezy w następujących przestę-
pkach:

a. jeżeli napastnik fragnie tego ka-
bie, lecz w skutek obrony koniecznego,
berszternie;

b. w razie pobicia rybaka na drodze
wiejskiej lub na łogu;

c. w razie pobicia krowy lub łachota,
nie w łowisku przed nieporozumieniem;

d. za ranę, obrażenie;

e. za kradzież rybactwa; prze-
prowadzenie go gwałtem dla rybactwa
nad nim sprawiedliwości;

f. za psienie drzew lub rosy krowy
cia w lesie lub w polu na jagodach lub
owocach;

g. za złamanie piwni ~~proszki~~ na
drodze wiejskiej przez rabieżstwo lub pobicie;

h. za złamanie piwni na łogu przez
pobicie;

i. za psienie tego łachota,

k. jeżeli włościanin zamieszkał przed swo-
im domem staje przed sądem innego pana;

l. złodziej przez rybaków lub wło-
ścianinów wielokrotnie z łobolą;

m. złodziej z łachota w wigcach z do-
fy;

n. na sformowanie chorągwi i pola przez
włoscianną przed wyśnieniem iżigiciny;
o. na wyprawie się kabonów przez
w razie ułożenia.

10. Kara 5 mł przyrodzono było
mi. ka dardoz, raz zing kadana, mi
przez Choreszjanina, oraz na policek
z dardozgo falka z rolna.

11. Kara 3 mł palczata się:
a. na głowę kabiego podłanego,
b. wojewodzie pod rycerz, jeżeli wyprze
rat się przyrodzania szadziomgo ka
stawi i w tem przesłanym rozkrot;
c. wojewodzie i starszym rycerzom
zdun w razie rebelii rycerzów przeciw
swoim starszym.

12. Kara 1 mł jest raz było
wformiana, mianowicie na policie
wiesniaka podłanego.

13. Kara 300 krył breszne na
brata się:

a. na policie dmięcia przez rycerza
na drodze wiejskiej lub na targu;
b. na policie rycerza, szadzi, dmię
cia w marcenie;
c. na policie szafara lub domowni
da w marcenie po niesforach;
d. na starzenie między granicami;
e. na użycie coby dmięcej w po
tu lub w ten na jagodach, gdzie jej nie
nie darano;

f. na szadzie przez rycerz, które uciekły,
g. na szadzie szadzi szadzi z po
la wroci;

h. na przycie szadzi na chleb na
przedstawia her perivolunia iżigiciny
mida.

14. Przywilej rycerzów na języcie
dard 2 talentów przefrui wojewodzie
na użycie szadzi na szadzi
rydowstka.

i. na płoszenie przyrodzanie
przez szadzi, podmiencanego
mi byolgia i nieplanie mi
tym sposobem języc.

Tak wygłada system dawny medle fra-
wa ziemskiego i nas w wieku XIII; cha-
rakterystyczne prawnictwo jego są, że sta-
ny są przestępstwa prywatne są głównie
w pieniężnych wymiarach, podlegają
dary ciętne podlegają się przeważnie do
przestępstw publicznych, wreszcie nie
tydki uwarunki są jako przedmiot na-
leżący do domowy obciążający.

§. ~~Przejściowy~~ ~~teraz~~ ~~do~~ ~~nie~~
~~sta~~ ~~XIV~~ ~~XX~~

§. Teraz jest co do istoty powiemy
o przewadze sądowym w sprawach dawnych.
Powodem do rozpoczęcia postępowania
dawnego było kamienie i stare przed są-
dowi przez stronę pozwynowaną, na tego,
albo względem niej dopuścić się przestępstwa.
Skazującym był albo sam podrywający,
albo w imię kabilstwa, krewni, którzy
mieli prawo dopominania się o sławę sa-
biego, a także pan, jeśli kabil był pod-
dany jego, a lewie pan posiadał przy-
wilej monarchy na prawo poboru pod-
dańcy za sławę swego poddanego.

Prawo przynależało do odpowiedzialności
dawniej stawało przede wszystkim obciążeniu
względem tych, którzy kłóczyli się na jego
wzrost lub jego władzę, albo popełnili prze-
stępstwo, którego skutkiem byłoby obra-
żenie królewskie było. Prawo to stawało
to również przygotowania, których for-
ma była pierwszą prawną nad pewne-
mi prawami obywateli i nad bezpew-
stwem publicznym. do rzędu tych urzę-
dników należeli wojewodowie, starost-
kowie, regency dół, mycenie i bry.

Następnym powodem do rozpoczęcia postę-
powania dawnego było schwykanie wino-
wajcy na gorącym uczynku i dostaw-
ienie go do sądu albo schwykanie

F. przysnileje słowem mógł,
 którego wspominać, że już sta-
 ny Prandela, prazjęc funde-
 korem słowem, jasiadał w
Prandacinie iis oqne et ba-
culi; a stary Prandela ryst
 w pierwszej parturii XII wieku,

forer micsimic onogo w reku, pozostynel
udzywatis albo na micsre albo na
kije, froba wodna cai albo forer wo
o kinnq hie wraoz.

O wrota brach mówiono już na początku
roku XIII wieku, że są celowana durwala,
nie, wspomnianie zaś są i pod sam do
nie tego wieku. Spółdany je zaś we
wzrostach ścieżnicach polski, frakow,
skiej łab w skrócie strachowicie,
na dolędów, jak w wielkopolsce, na do
rowni, i w częściach drąży, które się do
skoty pod władztwo pałoni i krzyżackiego.
W formach przedstawione są ordalia
jako potężniejsi sąlewi i krzyżacy, jako
część prawa krzyżackiego; wadażni na są
sądzie sąlewi dyplomatew i miasto
dwierdzić murowa, że były w użyciu i w
sądach krzyżackich. Dyplomaty miał,
współsi r. 1242 wyrażnie je charak
teryzuje jako instytutu prawa ziem
niego polskiego. Wobec forcerch one z
sądów tych, i do sąlewi fabrymonizal
nych i krzyżacy i prywatnych osób, w ra
kie uobawienia ich podległością darow.
Wobec sąlewi krzyżacy i innych lub mi
cej i krzyżacy. Durwala albo samego był
do pojedynczo na sąlewi albo na sąlewi i
miasto, albo durwala użycia pro
by wadażni i pojedynczo na sąlewi lub
wreszcie wreszcie krzyżacy ordaliów. do
nie sąlewi, że uobawianiem
nadawano miasto lub miasto są
dres i krzyżacy; darow, gdyż im
do krzyżacy forcerstwo podległo, leu
dodatkowo nadawano na niego pro
by uobawienia się i krzyżacy
mi krzyżacy. Krzyżacy prawa krzyżacy
jowego uobawia, że w miasto krzyżacy
sąlewiach uobawiano proby forcer sa
miasto w krzyżacy miasto; w forcer

ślepieli, planu wyprawy przez
pojezierze.

Wielu, czyli sądy, Bore wyrosły z
mniemania, że Bóg potrzeba swej bez-
pośredniej opieki, osobno poddanych
niemniej próbie, aby z niej wyszły
wymyślnie; wskazuje one bywały liczenie
obyczajami religijnymi i spelniały się przy
okupnym iściele duchowieństwa. Wła-
ściwie, iż używane przy próbach celano,
mnie i Bóg, w których wód, święcony
kagrawano, zachowywały się w porówny-
walnym cel porównawczych iściele
pod nadzorem duchowieństwa i że same pro-
by odbywały się przy tych samych iściele
iściele. Wśród, w jasi się odbywały różne
próby, ofiarę i Bóg, prawa wypracowa-
no, następuje:

(XXII) Gdy sekcja porównawczych iściele
"magacem iściele iściele iściele iściele
"walczyć, a ten jest iściele, iż nie iściele
"walczyć, iściele iściele iściele iściele
"mówić, tedy ma iściele iściele. Wła-
"wym jest iściele. Tedy jest iściele, iż
"iściele, iściele jedno od iściele na iściele
"ten iściele, iściele iściele, lecz iściele, aby
"po nich iściele iściele iściele iściele
"iściele. Tedy ma być iściele iściele
"iściele iściele iściele iściele, od iściele
"go ma iściele iściele iściele, iściele iściele na
"iściele iściele iściele iściele. Iściele ma być
"iściele iściele iściele iściele, od iściele
"iściele iściele iściele iściele. Tedy iściele iściele iściele
"iściele, tedy jest iściele iściele. Tedy iściele
"ma iściele iściele iściele, iściele iściele iściele
"iściele iściele, tedy iściele iściele iściele
"iściele. Wła-
"iściele iściele iściele iściele, iściele iściele iściele
"a iściele iściele iściele iściele, iściele iściele iściele
"iściele iściele. Tedy, który iściele iściele iściele

2
" na dwoch, na dwóch ludzi prowadzić
" i nawiązać go, jak dalece na półkole
" stać, aby to uczynił we właściwym ora-
" nie i nie chybił. Nigdy był wyżej, i
" dwóch innych prowadzić go na celara;
" lecz to już wyszło z życia i prowadzą go
" iłwaj inni pacyfikowaci ludzie."

" Drugi wyżej jest, i stodo, celara na
" kamieniu lub na półkole z faworem fró,
" iłwaj miejscu pod spodem, aby go kam-
" nie otworzyć mógł uchwycić, i celara ko-
" rrekcję ma mieć przy sobie. Jeśli je-
" rzuci, to postaje przedonany o to, o co
" go uchwycił, przedonany i w tym razie,
" gdy sobie nie spary. Bez należytej
" spary, tak jak się wyżej widzi."

" Wnętrze tak według pierwszego jak i
" według drugiego wyżej położone, mają
" być do przetrwania i przetrwania, i kapitan
" ma je przetrwać swoim bogostanem
" słowem w formie lub więcej przetrwania."

" Kapitan przetrwały na miejscu, gdzie
" celara przetrwał, ma być miejsce i re-
" hawo iłwaj, woda, podopieczni, dla od-
" przedzenia przedsięwzięcia iłwaj. Nie,
" gdy był wyżej iłwaj, przytem
" iłwaj iłwaj, do tego obierają przetrwanie
" nej, lecz to już wyszło z życia, i kapitan
" tak kapitan podnieść się do przetrwania
" i przetrwania iłwaj: " Deus iłwaj
" iłwaj iłwaj et faciens iłwaj "

" Po podnieściu tego sądu i obieraniu
" sądu tego przetrwania iłwaj, iłwaj
" iłwaj, dobre jest, by lewie przetrwanie
" iłwaj iłwaj iłwaj, a potem
" or do iłwaj sądu do iłwaj przetrwania
" iłwaj iłwaj iłwaj, iłwaj iłwaj iłwaj
" iłwaj iłwaj iłwaj."

" (XXV). Gdy tego przetrwania, a sądu
" odpowiadac iłwaj, on tak iłwaj
" iłwaj iłwaj, ledy sądu iłwaj go

„ czy ma siwiadlow. Teżi ledy powie, i
 „ ich nieć nie może, a sebia chce wrec
 „ le, w tymie dni patawie, do szajki, i
 „ obrotowancz na wodę fuscie kzeba.
 „ W tym razie kapitan foredeury skiein wo
 „ oż ma foredegnac i kablac naszpuz
 „ cem pakegnaniem i „ dołno le aquo
 „ foreem foreepi kapitan wodę wodę iuz
 „ roma, a obrotowancz maja foreadric
 „ lat, i ichy mi sece foree goleniami eraz
 „ rac i foree nie foreprowadric drewno
 „ formidry dolana a ramiona, lat, aby
 „ se ani sełiani ius nogami nie magt ra
 „ lowac. Nasto maja mi probic pnaocet
 „ na ptowie, fo obrotowaty iwarac iwaro,
 „ czy sełwien ten miwa se. czy lei ftyne.
 „ Podobnie obwiaczac mi materij postro
 „ net oboto brucha, aby go miwa my
 „ szgnac, gdyby lowat. Teżi ledy nie
 „ kamra se, lez ponad woda ftyne, le
 „ dy jest foredonanym o ract, o który po
 „ obminiono. Wiedziec jednol materij, i
 „ sełwienie niechcnie wysnacra se sad
 „ ftywienia w wodzie w recrach glownych.
 „ Kapitan, który wodę pakegnyma, wyna
 „ gradca se ftyt token lub iuz iudliij
 „ forebanuicim niejsewemu magwoda. fo
 „ dołwiec kapitanu tego, który seława ra
 „ regnywa.
 „ (XIII) Gdy sełwien, małazuje sełwien,
 „ dac w sełwie leniu, ma iłowego pascia
 „ sharga, a on pat swierde, se jest niewiemy
 „ ledy sełwia pascia go, czy ma siwiadlow.
 „ Teżi ten sełwien, se ich nieć nie może,
 „ to sełwia małacie mi walcy. Teżi nie
 „ formany siwiadry, i chetnie bezie wal
 „ czy, ledy daje mi se odwoda do dni
 „ 14; lez sełi obie strony karac chez wal
 „ czy, ledy mi sełwia ma to forewoli. Teżi
 „ obydwoj sa sknicianmi, ledy se liij na
 „ uje, lez sełi skniec rycera castawij

W innym notacji próby wodnej
 wspomina dokument z r. 1296,
 który polegał na kamowaniu po
 łowiec obnawionej rzeki w wodę
 mrazu, i wyjęciu z dna dołka
 wtorencz wnie foreobniow. Czy
 ja sełwa oparona, posłata, fo
 czyłwac se ra winnego.

„ ledy maja walcejc' na miece. Tesli' kas' ry-
„ cec' porywa imiccia, ledy ma walcejc' na
„ mije, obcyfac' mi' kas' malarz' gtonz' popio-
„ tem, lau, aby wlosy' fctue' byly' popio-
„ ile kyleto utrzymac' sie' w' nich' more; a to
„ dla tego, aby drew' kotrymato' sie' na po-
„ piele' jeli'by w' gtonz' byt' zgodzony i' nie po-
„ fliyz' to' mi' do' oczu, a fctue' to' nie fctue-
„ szkadzata' mi' we' malce. Wady' z' malora-
„ cych' mior' lei' miece' larec' i' podnie' sie' pod' roz-
„ mianiem, aby larec' ten' kiej' mogt' nosic' i'
„ Wady' z' nich' ma' miece' sty. Tesli' ten' mi' u-
„ padnie, to' Wady' mi' go' jeno'w' podac'; a lau
„ byz' sie' daly' dopu'ly, dopu'ly' jeden' z' nich'
„ sam' nie' wyszedl' sie' pilyciz' jeno'w', lub' nie
„ potkanie' za' karkiego' urwanym.

„ Gdy' sam' pamijacy' domni' kadaje' winz'
„ o' jano, kbrodniz' i' ten' ma' do' walid' ska-
„ nac'; wtedy' pamijacy' padaciz' z' mi-
„ walcejc' kbrodniz' z' se' swoich' ludei',
„ sty' kochce' pilyciz' fctue'anego' sty' lei-
„ wolnego. Tesli' albo' ma' wlosy' na' albo'
„ rej' imiccie' piodca, i' o' jednego' z' imicciow'
„ ma' rzec', o' klotz' walcejc' mija'ca, le-
„ dy' more' kbrodniz' se' sty'ch' imicci' lub'
„ imicci' kbrodniz' padaciz', by' ca-
„ miego' walcejc', jeli' mi' sie' nie' podoba
„ samemu' o' swego' imiccia' walcejc'.
„ Wloby' kas' mial' walcejc', a lau' mocno
„ kachorowat', i' by' walcejc' nie' mogt',
„ ten' more' za' siebie' najac' innego' za-
„ stepce' do' walid'.

„ Tylo' o' wlosach' kucy'ch. Porozkaje' jec'
„ ce' wofomnie' o' fctue' fctue' fctue' fctue' do-
„ stawieniu' cctawieniu' z' licem, to' ject'
„ z' rewa' szkadzionz' lub' kachorowanz'. W' re-
„ kach' karkich' fctue' fctue' fctue' fctue'.
„ Tesli' majacy' w' siebie' rewa' szkadzionz'.
„ otwiazaciz', i' kachorow' kucy'ch' i' imi-
„ giego, wtedy' szkadzia' fctue' fctue' mi', aby

[pismem lub drukiem]

27/1 1892.

określenia dnia dostawit tego, iż tego
ja kupit, i żeby stawit forecyiele, że
wóci forec są i przyprawadzi swego ca-
chodzie. Teili nie stawit się na kermis,
nie, podpadat starce G mł chyba, że u-
spowiedliwit nie stawieniu chos i pierka,
wając na krecim kerminie, podpadat
juz stawieniu starce ca dradzie, ca co
odpowiadali forecyiele. Gdyby ca sta-
wit się i rachodzie przyprawadzi, kto-
nyby podmiadzi, że umi pierc spredat,
wtedy obwiniony stawit się wolny a
rachodzie odpowiadat i powit daz,
jeśli powit swego rachodzie nie powit,
wit

§. Przejdzieniu, kerac e dalej, do
mielców XIV, XV.

Wcale odmienny obraz przedstawia-
nam prawo starce w XIV, XV wieku w po-
równaniu z wiekiem XIII. Również dzieł-
nicowe myślenia, na pięciu, wóci pięciu;
a jakkolwiek jest, w wieku XIII. Jedno bu-
dziej byto, na dziełnicie podzielnia, to jednak
recepture formułów prawnych nie do-
zwalała jedynościom dziełnicowym na-
leżycie się wydatnie. W wieku XIV, XV
jedna tylko dziełnica, imiennie chas-
wre, przechowała swą samodzielną pol-
tykę, i mimo to, i inne wszystkie dzieł-
nice, co w jedno drożdżowe potężone
umiały w drodze lańców, plac wyraz-
swaim osobnym zapakowaniem i
wykazem. Kład jedno i kerac samo fore-
stepkado w różnych dziełnicach różnych
podpadato starce: niektóre instawdow-
stwo miejsce jest kont fragmentaryczne,
tak mało formułów unegor, nani jest
obecnie zwanych, że dopuki dręgi są
dane pojedynczych pięciu nie potężne
materyje wyedyploatowane i wyda-
ne, o kufelności obrazu prawa star-

17
nego w wielkich i średnich miastach
niegło być mowy.

§ 1. Kabójstwo.

Konfederacyji miast Prusania, Ma-
lika, Gierna i Ryka, zawarte w
latach 1302 i następującej r. 1350 o celach
i ciganii i powołania obywateli
wspólnych dońskich, stanowi, że kto
chciałby w którym mieście kabójstwo
popełnić, ma być z miasta wygnany.
Ponieważ jednak powyższe miasta na
prawie niemieckim położone były, prze-
to postanowienie to także także do pra-
wa niemieckiego, w Polsce obowiązują-
cego, odnieść należy. (Dla Wielkopolski)

Statut wiślicki z r. 1347 następują-
co do kabójstwa zawiera postanow-
ienia:

[poniżej]

(55) kmiś za kabicić kmiścia darze-
lano lub domni prawo wstąpić 4 mł,
dewnyj kaś 6 mł kaptacić winiem lub
głowy przeprosić; (56) sła chcić kaś
głowy sła chcića 60 mł ka kicić celon-
lat 30 mł a ka prosta rang 15 mł
kaptacić ma; (57) kmiś sła chcić
caś ka głowy 60 mł sła chcić
mi 30 mł, kotwierceci powołani
ce i ołtyśa lub kmiścia 15 mł powo-
lani; (58) z kili o kabójstwo
ostawionych jeden było przez powyższ
powołano kabójstwo ma być kaptacić,
reszta jawnymi powołać się mogą; (59)
o kmiśce przeprosić, ma ma-
być skarga podnoszona. Gdy kabojca
nie jest wiadomy, kaptacić skargi
podnosić nie ma, lecz dewni, mają sła-
dzić ka sprawę i skargę wyłożyć;
(60) synowi z nieprawego łona nale-
ży się jawni ka głowy kabicić małki.

Nastomiast, Statut wielkopolski z r. 1347 stanowi:

(151) ka palicie ryceza 30 mł no-
 dricow, dricow lub drewnym; (156)
 locz jeżeli ^{sprawca} go nasreolaty dlem slachci,
 co, kabit go przed jego dricami, wiaz
 70 mł kaptacie mł. Teżet miaz postu-
 fi, karoty slachci, który mł wlem ca-
 bójstwo pomoc dawac' bydzie. Oprócz te-
 go, młery ię mł 15 mł dricow pal-
 tego.

Statut piessawski r. 1454 nadacat
 miastom, i by poddanym wsi, drołow-
 skich, dychowanych i slachectkich o pa-
 bójstwo i rany wymierzaty prawo polskie
 Wacno na postanowienia statutow
 piessawskich z lat 1493 i 1496. Sta-
 tut piessawski r. 1493 ustanowił
 karę śmierci za rabójstwo potęcone
 z kwalifikacjami najcięższymi.

(VI). „Na powściągnięciu swiadłości stych li-
 „ dr, młow' udnoiny arlykut statutu, po-
 „ stauwianym, ię jeżeli kto najdzie cudzy
 „ dom gwałtem, łamie gości, koni, syna
 „ lub służącego rabuje lub czego kradnie, to-
 „ ki jeżeli przewany postanie do grodu, wsi
 „ nien być potęcony 18 swiadkami, z któ-
 „ rych 6 winni być slachci, szlachty do-
 „ bry stan, lewor powiatu i województwa.
 „ Powin' przysięgły wroc z dwi' swiad-
 „ kami rycka sprawę, a potęcony kpie
 „ utraci, wsholnicy kar' jego wedle sa-
 „ mego wyprawni i przepisowi prawa iństa-
 „ nani być mają.”

(VII). Teżet przedm' którego pana o-
 „ gwałtownie najcie dom, jak powyz-
 „ obwiniony postanie, i leu przedm' i
 „ pana swego przez slachci i wojewo-
 „ radziowian postanie, pan winien
 „ co do niego uczynić sprawiedliwosc,
 „ a jeżeli nie uczyni, przypisada ca me-
 „ go wedle formy prawnej.”

(VIII). Namet w razie przysięgi,...

go kabajstwa pokup za głowę roslat
statutem piotrowskim znaczenie pod
wysokomy i obodronny. Kanowiten
statut; ie kabajca przyprawowy (casu
li) pokupi za głowę slachcica 120
mf, oraz niedrki, bydrze w wiezy 1 rok
i 6 niedrki, choćby nawet z niewynymi
kabiego nie ugodził; a gdyby przed wie
czą z brania uciekł, czyby był wiaadły
czy niewiaadły, ma być przez wodnego
publicznie za herceznego agtorcony.

Panowski postanowienia statutu piotr
owskiego z r. 1493 wydane zostały a
toli przez korycunę tylko na lat 3. W
tym lata potem, mianowicie z r. 1493
z Piotrowskie, zostały usłyszeli że już
skole uchwalone, z dodatkami nowego
usłyszeli po do przyprawowego kabaj
stwa, że jeśli kabajstwo to nastąpiło w
ubronie własnej przy karadze, to głowa
ma się pokupić tylko 60 mf.

Kanowiten ziemni Malinskij z r. 1414
ustanowiło za głowę dworzanina ja
kiego pana, czyby był slachcicem
czy nie, tylko 3 mf.

Konstytucyjni ziemni terytorij z r.
1418: 1419 namacają za głowę ka
biego slachcica 60 mf. ~~po~~ dre
ciom lub bliższym, zaś za głowę kab
iego kmiecia 10 mf, a to równie wraz
z dziećmi 3 a panu 7 mf; oprócz
tego niegdy slachcicowi lub kmiecowi
nogi lub nogi porzytywanem było ~~ca~~
na równi z kabajstwem; kmiecie też
za kabajstwo odpowiadali mianem nie
prawem niemieckiem, lecz polskiem.

Statut piotrowski z r. 1454 w ziem
nicarodzie głowę kabiej dobieli jej
panu czyli dierotricom wsi przyznał.
Na charakteru następujące postano
wienia co do kabajstwa obowiązują
i teraz.

[brygnach]

- (2). Teżeli słachcie kabije słachci,
 „ca, niemi stalut podroczymob. Ta,
 „na kigcia makowickiego r. 1390,
 „podupsi 48 dół groszy, oddadzie-fo,
 „more kamolowickiego. Teżeli me,
 „ma cem podupsić, podupsi wlasna rzy,
 „ja. Przyjaciele kabijej moja, jeśli
 „chea, winz ka niego kaptacie, a i ten,
 „kłóreni katoć ucy niona, more ka
 „boje winz przebacze.”
- (1). Gdy słachcie kabije słachcia, wi,
 „mien byje brygnac na brzech robach
 „przez porzedowanie, ucywotany, a od
 „brzeckiego ucywotania, mienien spuscic dray
 „na rok i sześć przedziel, czyli wrodek cypic
 „foca drajem.”
- (3). Teżeli kabieja swierdzi, i kabiejkow
 „popelnit ka powodem kabiego, mienien
 „tego dawicze szeciui wiadomani kad do,
 „bryni jało sam.”
- (4). Teżeli słachcie kabije wtołyde, 20
 „dół groszy ka gtoz podupsi, gdy me ma
 „cem podupsić dla ubiśka, podupsi rzy
 „wlasna.”
- (5). Gdy wtołyda kabije słachcia po,
 „kupsi 48 dół groszy i podore ucyri w
 „następujący sposób: ma szaly kójce si
 „do pasa i z gółpis micrem samobry,
 „mał ma blagac tego, domni katoć u,
 „ucy niona kaskata, aby mi przez Prig, plaro,
 „wat i podpusit le obrac, a lenie przezo,
 „my mien mi przez Priga obrac odpi
 „sic. Teżeli kas wtołyda me ma cem
 „gtoz podupsić, podupsi wlasnem gard,
 „tem. Przyjaciele jeolnat moja go ucyrić.”
- (6). Teżeli koi wtołyda wtołyde ka,
 „byje, podupsi 20 dół groszy i podore ucy,
 „ni. Teżeli me ma cem podupsić, podupsi
 „jał wyiej, gardtem. Przyjaciele m daj
 „go ucyrić, a i ten, domni katoć ucy

„miona postata, more mi prochacys.”
 „(7) Tesli kabaja mi chce sz słowic
 „pored zadem, mi uchodric z dwaj na
 „re i scer przedziel, mi radoz usciwic po
 „wymowronem, nakencas wysztkie jego do
 „bra, janie pociada w kraju, majz mi byc
 „wieksze podwymowronem i pociadanie
 „oddane. Golyby ras podwymowrony w tym
 „czasie wymast penisz x na kabocy, na
 „kencas dobra le drewny kabocy kuroco
 „ne byc majz. Tesli ras kabaja za granicz
 „winre bez formy, podwymowrony dobra
 „wymac lezcie koi dlugo, ai do drewni
 „kabocy szupiz. A jeli by dobra wiecj was
 „loly, jani pociada podup, ca glowz, na
 „kencas drewni dobra kabymajz w po
 „ciadaniu a podwymowronem podup uszczaz.

Wszelkie powyższe postanowienia ra
 kwiendit na kępie kienowit II księzs
 macowicki, dodając piersze nakreślające
 dwa artykuły:

„(2). Tesli kmicie kmicia lub ryces kmicie
 „cia kabije, kabojca winiew kaptacie 8
 „kóp mouchy polskiej ca glowz, a kopolu
 „we poim kmicia w poters kciwym.
 „(36). Goly cztwier księzesy prokorto
 „wieda wocybis kufiego kabily kolanie,
 „wocybis kuf winz, kowiz glowz rycesie
 „mowobnie. Wprocz tego kabojca wyzna
 „grocki pociem kabiego lub kci kwe
 „wymy medle kwyccaji kciemskiego. For sz
 „ma wotumie kowiz kci kciemski kciachy a
 „wocybis kupa.

Kłopoty Kary za kabicie kmicia wy
 jania bliżej słabut warszawski do kana
 macowickiego r. 1421, który koi stanos:

„(7) Tesli kmicie kmicia kabije, kowiz
 „8 kóp grocy, a mianowicie 4 kopy kci
 „wym kabiego, 3 kopy kci kmicia
 „a 1 kopy kci kabocy. Tesli kciachie

[nr. 1421]

" l'ub picuniamin dmiccia kalije, postu
" fi 8 kšep grocy jak powyz, a spow
" lego wnie uszczu" panom.

Надпись на доске: р. 1453 г.

„(6). Tereli słuchacie pałije, słuchajcie i
kaminast jśłajcie sam k łowaji, myśle
innego w miejscu swaje, kani jesi w sa,
drie uszczęznym forycua się do regni lub
przekonanym pochanie, siódzieć będzie w
mierzy reki i Głogodni na starę, że nie u
ślajnie k łowaji, w padło w 18 Głogodni fo
podzieleniu mierzy głównę podzielić w
mien. Powód pał forwadzie minien
forwad petnygi jiniadkami, minien
cie dwa swego herbów i innymi i in
nych herbów.”

„(7). Komu brat lub krewny kablił co „
„ stamie, more już na pogrzebie ugotować „
„ bójce; winno to obeli zrobić najpóźniej „
„ do Obyczajów przed szeregami, a jeżeli „
„ szeregów w powiecie nie było, przed „
„ deum, a jeżeli i sądy się nie odbywały „
„ przed szeregami. Takie obowiązki winno „
„ być do szeregów poprzemiennie wpisane „
„ niż sądy po szeregach w ciągu Obyczajów „
„ w dniu połowu sądowych publicznie przez „
„ winno ugotowane. Gdyby tego nie było „
„ mit a naśladujący dom kablił obaw „
„ wzięcia formuły, ma być jako gwałtownie „
„ karany.”

„(11). Teżi słachcie Amiccia kaliję, a ca-
 „ formany wyciąć się płowodę, że Amicci
 „ stał fockeń, narkencas od stary ca-
 „ quatt i ca głowę ołta dricci kalibego
 „ Amiccia bęskie wolny, ale fami Amic-
 „ cia stare ca głowę fockpadajęca fockęfi.”

Zahyjskovo polachceno pover. misecna-
nina skatit Otinski Ustadylenno; Po-
stawa Brizajt-marevichiev x r.
1453 w ten sporob narre: (1) i u joib
„miescecanie-jadiejelchovist miedle-

marawickiego z r. 1482 pamiara na
skępiące postanowienie:

(4) "Kdazko się czestoboc, ie karchelan ra,
"stoczyski i dobiely slachcianski i plebeji
"kowskiego pochodzenia, dzieciobójstwo i,
"sprzedanie płodów przed siebie, i nie
"winie przyswa; ustanawianym przede, ie
"karchelan niemna nadal przyswa; tych do
"biel, chybały dzieciobójstwo lub sprzed,
"nie płodów było czynu pokoryczu.

Z tego postanowienia widoczne było, ie
wse przedsięwzięcia były już podawane za
przetępienia i uwarane i to nawet, że
mocy na sobie poniekąd charakter
przetępienia publicznego, skoro nie osoba
podawania n. p. dawała dzieciobójstwa, ale
karchelan z mocy i rozprawy jego przetępienia
tych dochodzić był winien.

§ 3. Rany dawać i sine czyli pobijać.

W tej mierze stanowi statut miński:

(97). Ka rany kadana, slachciowi
"10 mł, ka rany kadana, ptoz riet
"wiatce 5 mł a polnielowi pochodzą,
"semu z polnysa lub smiccia 3 mł.
"władcy kas' ka rany od smiccia ka
"ra 15 i druga lada radowi; jeśli był
"kadana kijem i strawa, ma być kawa.
"kawa jakby była od miera:

(86). Jeśli rycerz rycerza lub slach
"cie slachcia pobije bez stwi radowi,
"wina 15 podup, niemajacemu prawa
"rycerskiego 1 mł smicciowi 6 mł.

(99). Ka rany kadana, w rancie lub
"kowanu, nakryty kadawczymie.

Kas' stalut ptozowicki z r. 1347 po
stanowia seeregówu rany karcu i kas

(151) Rycerzowi ka mierzę rani, nogi
"lub rana 15 mł, ka mierzę wielkiego
"palia 8 mł, ka rany inny palec po
"3 mł ka rany rany rany rany rany
"karcu 15 mł ka rany rany rany rany

15587

„na 1 1/2 mst mianowicie 1/2 mst prania „
„penn, co i praniu jego 1 mst.”

(140). Gdy kto w obec Adama do domu
„dobroć i prania, bez miłosierdzia da „
„rany być mu; gdy w obci przybysza
„winnę 20 podzieli;” (139) gdy kto w 19 „
„obci do domu dobroć i prania tego; na
„Tarcie monarzej postaje.”

(154) Która gdy broniąc prania swego do
„opirani, tedy praniu jeśli winien pascę
„ka rany odprawiada.

Katut mianowicie r. 1454 postawo „
mit, (39) i jeśli kto na skin praniu do „
„chodzie chce, winien rany le obarać
„dwoim rękąmi sobie i powiemu, a w 19 „
„dnie je samotnie kopyziada.”

(15). Jeśli powód i porwany, mian „
„Katut ofiarowicz r. 1474, który karmi
„ka licem (ad miodendium) i włoży jedon
„strużego lub jego strużę w oblicz strużek „
„mika szlucowego prania, a strużnik to ka „
„forzycie, ramięcy sprawę forzycia i po „
„kupi winę 15 mst dla Adama i byleż dla
„kraniozgo.

Katut fiokowicz r. 1493 prany „
„gwaltownym najciem ciutego domu, już
„nawet pranie tego gwałtem darac
„polsca.

Z parlymentaryjnych ustaw, latostun
„koliczkie r. 1414 ustanawia ka rany
„szlachcizna byleż 3 mst ka rany szlachcizna
„1 mst. Kowalykiewicz trzeci r. 1418;
„1419 zawierają rany szlachcizna postanowien
„koliczkie w przedmiocie rany i policizna.

(9) Jeśli szlachcizna odmienie rany, ka „
„rany szlachcizna 5 mst podanych co 2 kogo „
„dnie po jednej grzywnie, i to jeśli „
„wzany ogląda rany. — (10) Jeśli szlach „
„cie odmienie rany i inną (policizna) i wyna „
„że to wzany szlachcizna szlachcizna forzycia „
„szlachcizna 2 kopy, co 2 kopy szlachcizna grzywny.

(12) Teżli słachcie prani kniecia, wo-
 " teny rane ogłasnie a knieci ja kofarzyt
 " que, słachcie ka rane słowu mardu
 " now, ka rane 6 gr. podupi, w framie
 " kniecia i kofe w 2 niedziele jisci.
 (13) Gdy knieciowi palec jiczy kostanie,
 " a on to kofarzyt que, rycere 1 mł w 2
 " tygodniach. — (14). Kiepie słachcie
 " albo knieciowi rzezi albo nogi, ka ka-
 " bójstwo ma być jwarancem. — (15)
 " Teżli knieci kniecia prani, ka rane
 " słowu mardinka, ka rane 6 gr.
 " a fram kniecia 1/2 kofy podupi w
 " nien. — (16) Ka knieci knieciowi pro-
 " tawy przyrodzenia, 5 mł jaby ka
 " potawu stowienia. — (17) Ka knieci
 " jader jader ka rane, a ka gwałtowne
 " wyzyskanie przyrodzenia kara 30
 " a powadzi 15. — (18) Mardy słach-
 " cie stowiac winien swego słachcie
 " i nie ma pisać pudyk mardem i
 " w nich być ka rane knieciowi ani gracie
 " w knieci, a jeśli kramny kostanie foter
 " knieci, straci rane, a wyjatkem je-
 " żli kto w potawie siedzi mardem, lub
 " jeśli będąc w drodze, po drodze do kow-
 " cany wstąpi.

Mławy mardowicie w przedmowie
 kramnika i pobicia należujące kram-
 naja postawienia:

Katit pochacewili z r. 1377 (15)
 stanowi: gdy rycere prani kniecia, knieci
 " a fram jiczy przed radek sława, a fram
 " fram potawie 3 mł ka rane, swego kniecia
 " a knieci 6 schodów.

Katit Kiemowita II z r. 1389: (1) ka
 " rane kadawa, w łwarz lub rzezi, gdy je-
 " rana nie pabliżni, 5 mł; inny rane
 " lub legwi szycia z r. 1394/5 postawienia
 " (1) Teżli kto jiczy kniecia lub knieci
 " w rzezi lub łwarz, winien stracić 9 łaz,

" dego palca starę 50 mł pań dmiotce-
 " od dmiotego palca po 2 rzd. kaptaci.
 " Kalut wadrawski Ms. Liana r. 1412:
 " (3) Teili dlo krani sclahecia, ka ranc
 " obwarł 3 mł mowely papolitej, a ka ranc
 " mł kachylę 1 1/2 mł puchpi; jeśli młm
 " młm młm, pólomę kę dary puchpi.

Kalut Ms. Kicimowita II r. 1421:

" (1) Teili dmiot krani sclahecia a scla-
 " cie ranc swiadkami pólomowi, dmiot
 " straci ranc, chybaly sclahecie porwalit
 " młm ję 4 kofami oddupit. — (3). Pół
 " sclahecie dmiotia krani, kaptaci po 2
 " młm mł 15 gr. a pami dmiotia 2 kofy.

Kalut wadrawski Ms. Liana r. 1421:

" (6) Teili młm młm jednego fana obę
 " dmiotia obępnego fana, wleceat obę
 " faniowie po 1/2 grępnę młm tęg qm a
 " pobył o młm młm młm młm młm
 " młm młm. Teili młm młm młm
 " a pobył młm młm młm, młm młm młm
 " młm młm młm młm. Teili młm młm
 " młm młm pobył młm młm młm
 " kę młm młm młm młm młm.

Lanola Lękorystie r. 1424/26

kamieraja następnice postanowienia:

" (7) Teili dmiot krani dmiotia, ka
 " ranc kę młm młm młm młm młm
 " pólomę 15 gr. i pólomę młm 1 1/2 mł,
 " pólomę młm młm, pólomę młm
 " dmiotia pólomę. Teili po sclahecie
 " młm dmiotia, młm młm młm
 " 15 gr. a pami młm pólomę młm 1 1/2 mł.

" (8) Teili dmiot krani sclahecia, kaptaci
 " ci młm ka ranc młm 2 kofy, ka młm młm
 " 5 mł. Teili młm młm młm młm młm
 " młm młm, jeśli młm młm młm młm
 " młm młm młm młm młm młm.

" (10). Teili sclahecie młm młm do młm,
 " młm młm młm młm młm młm młm
 " młm, ranc młm młm młm młm młm młm.

„ja, a jeśli się z danielami i prawnymi
 „postanie przez danieli, rana danieli
 „miałas się z danieli. Lecz jeśli słach,
 „cie w drodze bezdole wstąpi do danieli,
 „prawo słachcie się pachoła.

(31). Rany sine winny być przed ogł,
 „danieli obmyte. Kierownik do ogła,
 „danieli now moga, być warnie przez wo
 „ranych czynione.

Książę podroczymoli r. 1453 postar
 nawia między innymi:

„(10). Jeśli słachcie poluje lub prami danieli
 „cia pódrego, a kapocowany wycięci się, że
 „danieli płot przez danieli podniósłszy rękę nam,
 „w danieli ranie mógłszy bezdole z danieli
 „i z rany, i byłto prami pódrego danieli
 „danieli rana, „bile“ i. 3 m. wyżej
 „w 6 miedziach mści.

„(12). Jeśli danieli poluje i prami słach,
 „cia i z danieli postanie, na gorącym
 „danieli, jeśli się przez danieli lub przez słach
 „pła samobrzeź przez danieli postanie,
 „słachcie mści mści. Jeśli jednoraz danieli
 „danieli, słachcie pódrego danieli, i danieli
 „danieli przez danieli, by mści sprawiedliwosc
 „mści danieli mści. Na danieli
 „mści danieli, gdy słachcie pódrego danieli
 „danieli pódrego lub rana danieli, danieli
 „pódrego mści 4 danieli. przez danieli
 „danieli. Jeśli ich nie pódrego rana lub mści
 „danieli, danieli być na pódrego mści
 „danieli 4 danieli. Jeśli jednoraz rana danieli
 „cia mści chce sprawiedliwosc mści,
 „rana danieli 4 danieli. pódrego mści.

„(13). Jeśli danieli słachcie poluje lub
 „prami, słachcie mści rana i danieli, danieli
 „cia mści danieli. Jeśli danieli mści,
 „mści mści na mści. Jeśli danieli
 „danieli się do mści, lecz danieli pódrego
 „cia mści były mści, mści danieli.

cia tylko przed jego prawem nie ucieknie
"począć może, a śmierć może się wzy-
"wać wstana, przysięga."

"(14) Szlachta po starostwach wypisuje
"i z umieszczami pisać się ma. Teżliby szlach-
"cie w takiej starostwie rany otrzymać, nie ma
"prawa starosty z ładowe rany. Chybaby szlach-
"cie był w starostwie w miejscu podlega ładowi,
"podlega ładowi lub z inną pokroć lub wsta-
"ł do starosty na nocleg. Teżliby umieszczanie
"drze, że szlachta w starostwie pobit, winien
"to pełnym świadectwem dowiedzieć."

"(15) Teżliby śmierć umieszczu poluje lub sta-
"ni, śmierć pobity winien bezwzględnie przed
"dwoma ławnikami swojej lub najbliższej
"wsi starać rany i objawie, albo go pobit.
"Wtedy pan jego posła do pana napaśnika,
"żądając wymiaru sprawiedliwości. Waker
"mówi napaśnikowi słowa, ławnicy i poświad-
"czą, oglądając rany zadanych obrażeń, wjaśnie-
"nie napaśnika, a prawnicy wstana, przysię-
"gają rany cofnąć i poczem napaśnik
"podupisł słowem swym, a białe koło jest 1/2 do-
"ły panu swemu, 1/2 doły panu umieszczu
"prawnego, co i umieszczu prawnemu
"ka dać rany swawo, po 15 gr. a ka si,
"ma po 7 1/2 gr. i obcecy się, że kapłan w
"2 przedziałach pośrednim. Teżliby nie pośrednie,
"czu sam, wtedy pan jego majątki wyda
"dostateczny koszt panu pobitego umieszczu
"a jeżeli bronić majątki napaśnika, ma
"płacić sam ma być w ręce obrócone
"umieszczu wydany."

"(16) Teżliby śmierć pobity lub prawnicy
"obstawy swe rany przed ławnikami
"i prawnikami sprawę, sprawę swą w do-
"bre sądownie popierać nie chcą, maka
"czas pan jego słowem ka pobite i rany
"ma kupić umieszczu dochodzić ma prawo."

"(17) A jeżeli umieszcie między sobą się
"pobiją, tak będzie jednaki, że nie może"

„kadnych ran ani jincow, wtedy obwinio
 „my o łachie policie wtaraz, wyryzgoz o
 „czyszc sie more.

Medle statutu błoniskiego c. r. 1453,
 „mieszczanin za rany szlachcicowi padlany,
 „winien podliczic 4 łopy groszy;
 „jeżeliby zaś szlachcic prawnym nie chciał
 „przyjąć pieniędzy za udział w rani, bezkroć
 „miał prawo mieszczaninowi rany uciąć.

Statut Polstawa ściecia warszawskiego
 go i kadroczynskiego c. r. 1472 pisałono
 wit co do mieszczan: (7) jeżeli miesz-
 „czanin śmiecia lub śmieć mieszczanina
 „pobił lub rani, poczynił przedwzajemny fa-
 „worem i karpoczyćony przez pobiłego,
 „pauem darez co policie, a pobiłemu rany
 „wynagrodzi. Jeżeli zaś mieszczanin mie-
 „szczanina pobił lub rani w mieście
 „dworze, pieniędżem, ma być po-
 „stawiony wystraj miejscowy i inaczey ro-
 „kumnieć się ma o miastach mieszczanych.

(13). Jeżeli kto śmiecia wyrządzący
 „go zabodez i jenie a lewie i kromi, w obro-
 „mie otrzyma rany, to gdy pan karpocze
 „śmiecia rannego, a lewie się pełnymi
 „świadkami wywiędzie, że go ranił sta-
 „tego, to go inaczey i jacie nie mógł, od ka-
 „my 3 mł woliwy bezkroć.

O gwałtownem najściu i prawnym
 szlachcica wspomina statut warszaw-
 ski c. r. 1478 w dwóch artykułach:

(3). Jeżeli szlachcic szlachcica na drodze
 „lub w jego granicach z pomocnikami rani
 „a świadkami pełnymi się nie uczyni,
 „podupni 10 łop groszy w półgroszach,
 „półomę więzi, półomę podrygopne,
 „mni, a obroć tego rany osobno.

(4). Jeżeliby szlachcic bież sam bież
 „z pomocnikami w karcie, na cmentar-
 „ni lub w gospodarstwie drugiego szlachcica
 „gwałtownie napadłszy ranił lub po-

"bił, pocił, darg, jauby za gwałtowne
"najcie domu."

Kolub czerkhi wreszcie r. 1496 do
daje: (6). Jeśli kto dogo w miejscu ro-
"dow, igdownych idącego na rok. lub ar-
"cojącego kraini, pocił, strigini 15 doł
"w półgroszach a obracieniem rang.
"Jeśli zaś kraini na gościenie, krainowy wi-
"mien do parax, ponieć sławicie; a gdyby
"dla osłabienia do sławoty kładzie nie-
"mógł, winien rang fram wsi w obecno-
"ści wójta i Tawni-ków okarać."

28/1 1892.

§ 4. Pomógłby ranami tak rwan-
mi sinemi (*Urtica livida*) czyli sin-
comi, osobne miejsce zajmują pol-
czerkhi, na które pocił, pocił, pocił
tary jak na rany są matorone.

Tłom skatł Kiełmowita IV Ar. ma-
kowickiego r. 1394/5 postanowił, iż
"(1) ić kłb, dniecia lub dnieckie ro-
"dwaz pocił, winien strigini od ka-
"żdego palca darg, 50 mł, zaś dnie-
"ciowi lub dnieckie od każdego palca
"po 1/2 dniecia kaptacie."

zas skatł wawrowitzi Ar. Tana
"(1) ić jeśli słachciei słachcieiowi ka-
"da pocił, winien obracieniem 5 doł
"gr. a strigini i fram po 5 rang 5 doł
"po 50 mł młcie. A jeśli młt, kłb
"kadaś pocił, od każdego pocił
"obracieniem po 5 doł gr. a strigini i fra-
"m po 5 rang darg 50, czyli od
"każdego palca po 1/2 darg 50 mł.
"(2) jeśli słachciei pocił, kada pocił
"czerkhi, ca darg pocił obracieniem
"pocił po 1/2 doł gr. a strigini i
"fram 5 rang po 50."

Ławim skatł r. 1414 młt-
nawia (2) ka pocił słachcieiowi
"lub słachciei 30 mł, zaś dniecia
"wi 5 mł."

Tylko konstyliucyje pieciu Tęczyńskich
 z r. 1418/19 wyjątkowo niski poduszko
 na polieru nakładają, szanowując
 „(11) iż jeśli szlachcie otrzyma przesąd
 „ w ławie polieru, jeśli to polawodni,
 „ 5 mł cyrcze, inaczey formany ocy „
 „ się się przysięga.

§ 5. Polowar, udelgor i nagana.
 (calumnia, vilipendium, impropetium)

(120). Gdy niewiadła, młodsza
 „ kłó polowodowi p. r. 1347, tego
 „ niestwierdzenie o pójłtowo obwin, o „
 „ skarżony O pójłtobkani się ocyści,
 „ a polowarscyi skarż pójłtobie.

Skarżba pójłtobie i niestwierdzenie
 „ p. r. 1454 planowiz:

„ (13). Pójłtobie o polowar winien
 „ się pójłtobie pójłtobie, pójłtobie i pójłtobie ocyści
 „ pójłtobie o szlachectwo; pójłtobie pójłtobie do ocy
 „ pójłtobie pójłtobie pójłtobie nie będzie, lecz
 „ pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie na pójłtobie
 „ pójłtobie pójłtobie. A polowar i młodszy po
 „ pójłtobie się. Obwiniający niewiednie o pójłtobie
 „ pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie
 „ młodszy pójłtobie i pójłtobie pójłtobie.

(19). Jeśli kto tego pójłtobie pójłtobie „
 „ wie pójłtobie, łan że pójłtobie pójłtobie
 „ inny pójłtobie pójłtobie, jak pójłtobie pójłtobie
 „ pójłtobie pójłtobie i młodszy pójłtobie.

(20). Jeśli kto tego pójłtobie pójłtobie „
 „ pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie
 „ pójłtobie, lecz pójłtobie pójłtobie pójłtobie
 „ pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie
 „ ten pójłtobie, jak pójłtobie o szlachectwo
 „ chędnia. Jeśli się pójłtobie, pójłtobie
 „ pójłtobie pójłtobie i młodszy pójłtobie pójłtobie „
 „ pójłtobie. Takie pójłtobie pójłtobie pójłtobie
 „ młodszy pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie
 „ pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie
 „ pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie pójłtobie

" porobiony i ci i słaheclwa.
 " (2). Teili kto obwiniony i kara
 " drony o rabajstwo, maw: statut o pa-
 " lowiech z r. 1474, głowę potupi, a
 " na innego narceda, bys kawinist a ja
 " kopaci, kau poradzony w tamą się przy-
 " siega (od polwary) okrycie winien."

Statuta fiobrowe die z lat 1493
 i 1496 postanawiają: " gdyby kto
 " niewinnie o gwałtowne najeście się
 " dręgo płomni obwiniony ~~statut~~ i w wie-
 " kę oadrony ~~statut~~, ma mił doł do
 " kwalić okrysczenia się, a jeśli się o
 " kryści, woczera ma być za heresnego
 " ogłuszony i piętnem piętnowany."

Co do obelgi i nagany słaheclwa
 następujące postanowienia kawierę
 statuta wielicki i fiobrowe die z r.
 1347 i marca z r. 1423, kar'a
 partykularnych statut ^{statut} piemowika
 z r. marowieckiego z r. 1387, konasty
 ducyjski z r. 1418/19 i
 i piemowika z r. 1505.

" W (85, 86) Teili słaheclwa słaheclwa
 " kaw: palaje, że jest durnym rysem i
 " karar nie adwota ani nie dowiedzie,
 " potupi winy 60 mł jaudy go kabit.
 " Doi samo, gdy marto, jego pierzochu i
 " ca, narwie. Odwalując kar ma rze:
 " rom mówit, katgatem yalko spis."

P (139). Gdy kto w rozdrze friccim
 " domni korda polędrze, acz nie kra-
 " ni, potupi ~~karar~~ 70 mł
 " a kuciwazionem karę 15 mł."

(140). Teili kto w obec ryera nie
 " kra lub korda polędrze, a nie kra-
 " rda jego kordem przesłubę być może.

" W (141). Kmicie słaheclwa słaheclwa
 " ctwa naganie nie może, krom kedy
 " styska, ie kto inny owem słaheclwa
 " ni słaheclwa naganit, a ten się nie

[sochaczewski z r. 1377, 7

z Tana m. marow. z r. 1412, 7

(163). Naganiwony w słaheclwa
 " dwie szetki świadkami słaheclwa
 " kawa swego dowodzie winien, mił
 " nowicie ^{z ob} z r. k brech genealo.
 " gij, z swojej i dwóch obych."

"oczyścić. Odnosi się to jednak tylko do
"słachy na prawie ziemskim, która
"miejz słachy; ale ci co w miastach i
"okaz, prawo szynkarskie, którzy są, nie w
"ziemni nie mają, ci się oczyścić winni.
"W sprawie magany słachaczowa forte,
"później słachacz pocholcewski r. r. 1377
"tak jest słachacz fiobolewski. O piwni
"ktoś do słachacz, a jeśli maganiem
"słachacz słachacz się ma, słachacz
"ten, co przyganił, podupi 5 mł magani
"nemi, a 5 mł słachacz. Słachacz, słachacz
"słachacz. Tama r. r. 1412 podupi ten po
"słachacz 5 mł słachacz i winy 50 na
"wiece słachacz.

Słachacz Kiemowila IV r. r. 1387 postka
"nawia, iż jeśli rycerz rycerz w obecno
"ci rycerza lub słachacz słachacz forte,
"kiedy, między słachacz słachacz słachacz
"słachacz między słachacz. A jeśli słachacz
"słachacz słachacz słachacz, iż słachacz
"słachacz, słachacz, słachacz 30 mł
"słachacz."

Słachacz słachacz słachacz r. r.
1418/19 postanowienia: (46) "Keli
"słachacz słachacz słachacz słachacz słachacz
"słachacz słachacz słachacz słachacz słachacz
"słachacz słachacz, słachacz winy 15 a słachacz
"słachacz słachacz, słachacz słachacz słachacz
"(47). Słachacz słachacz w słachacz
"słachacz słachacz słachacz" O słachacz słachacz
"słachacz, a jeśli słachacz słachacz słachacz
"słachacz słachacz słachacz 1 1/2 mł 15 mł a
"słachacz słachacz słachacz słachacz słachacz
"i słachacz; jeśli słachacz słachacz słachacz
"słachacz słachacz słachacz słachacz 1 1/2 mł
"i słachacz słachacz słachacz 70 mł."

(48). Jeśli słachacz słachacz słachacz
"słachacz, a w słachacz słachacz słachacz
"słachacz słachacz słachacz słachacz słachacz
"słachacz słachacz słachacz słachacz słachacz."

(56). Nikt nie może pójść w sądy,
" gdy z sądzianymi kłóci się lub z pokrewnymi
" sądu formowania, mówić stois obelży
" wych przed matką, żoną; lecz gdy honoru
" doświadczyć musi.

§ 6. Usiłowo, szanowanie.
(rapport, oppressio, dehonoralis)

Statut polski z r. 1347 nakazuje
sędziom posłuchanie prawda i
szanowanie:

(125). Wszakże kiedyś drzewo
" jej rodrzeć ułapię i gwałtem ją ułapię,
" to jest drzewo ja chwycę, i jego
" będzie na łosie i silnej drzewie i jej
" przyjaciel. Teżby jak pójść i brzo
" li rodrzeć ~~z~~ i silny sprzyjając
" formac się pociągła, chociażby pójść
" z nim pociągła i silnym pociągła
" byta, forag braci.

(126). Wszakże usił drzewo, mę,
" katkz lub wdowę na drodze, na polu,
" w lesie, w wsi, w domu, a drzewo
" uchodzić przed spraczeniem z bractem
" do najbliższej wsi przybyć, i pójść
" usiłowa była na niej widoczne, i ona
" do pójść kaci się, i silca forosła
" nie na łosie i pójść i pójść i pójść
" łosie niewiasty." lub szanowanie,

(156). Usiłowo drzewo lub niewiasty
" sty na drodze publicznej podlegato
" łosie niewiasty i pójść mę.

Statut polski z r. 1498
i 1496 dodają: i silca prawem
" przedstawić i pójść pójść
" będzie a niewiasty pójść i pójść
" walczyć i pójść pójść dobra i pójść
" pójść i forag.

Również i pójść i pójść i pójść
" i pójść i pójść i pójść i pójść
" i pójść i pójść i pójść i pójść
" i pójść i pójść i pójść i pójść

(11). Teili albo niewieście lub
 "pannie gwałt uczyni, podkupić
 "4 mł za gwałt, oświecić win
 "usiągających, sądowych i b. d."

(12). Teili który szlachcic pórę, synu
 "iwię lub krewnu innego szlachcica gwałt"
 "lewie domu wzięcie, przagnąc już podkupić
 "i potem podkupić, innego przagnąc za niego
 "nie wzięcie, domu odcięcia, które mia
 "ta na sobie prawn gwałtu."

(13). Kalkati gwałt gwałtownik i braci
 "wcielnie iwe dobra domu nuchome jako i
 "nieuchome, których potowa szlachci
 "drugą potowa podziom lub krewnym
 "zgnatanej niewiasty, wdowy lub panny
 "przypadnie. Gwałtownik zaś najwyżej
 "sęd, kara, wedle taksy szlachci ma być
 "karom lub więcej szlachci obciążeniu forsa
 "stanie. — (14). Teili rodzice lub krewni
 "zgnatanej niewiasty gwałt szlachci
 "ujmą, szlachci go idla forsy wypłaci
 "winni. Gdyby go ułomiał w potęgę
 "kabili, przyjaciela jego zmięci jego
 "mięci się nie mają; gdyby się albo
 "mięci, karze główny przypadnie."

(15). Teili szlachcic szlachci szlachci
 "podobnego gwałtu, za karą, karą, nie
 "wzięcie innego przagnąc, jeno odcięcia
 "w którym już wziął. Po zmięci szlachci
 "jego, ona do dóbr swoich własnych wraca
 "(17). Teili który szlachcic albo kto
 "długo pannie, wdowie lub niewieście
 "gwałt uczyni 40 mł gwerze monety
 "mrazowieckiej zapłaci winien; (18)
 "szlachci zaś i baronowi karę 50 i ko
 "wedle liczby wólb, które gwałt popeł
 "niały; chłop lub nieszlachcic, jeśli
 "pannie, wdowie lub niewieście gwałt
 "uczyni, główny podkupić."

(19) Teili szlachcic lub włościanin za
 "długo gwałt pannie, wdowie lub nie
 "wzięcie wieśniaczki lub nieszlachcickiej
 "go podchudzenia, 4 mł monety maro
 "wieckiej, szlachci zaś i panom karę
 "50 podkupić."

(20) Teili szlachcic lub włościanin za
 "długo gwałt pannie, wdowie lub nie
 "wzięcie wieśniaczki lub nieszlachcickiej
 "go podchudzenia, 4 mł monety maro
 "wieckiej, szlachci zaś i panom karę
 "50 podkupić."

(21) Teili szlachcic lub włościanin za
 "długo gwałt pannie, wdowie lub nie
 "wzięcie wieśniaczki lub nieszlachcickiej
 "go podchudzenia, 4 mł monety maro
 "wieckiej, szlachci zaś i panom karę
 "50 podkupić."

§ 7. Guaicil, tripiculus, Tobroctus,
stovkiezulus, puzoga (violentia,
spoliun, rapina, puobun, incen-
tiun).

Friday 7

Cały grupe ludzi brzeskich, ~~pod~~ wieża
sobie za pastanie konfederacyja miast
wielkopolskich Poznań, Gniezno,
Bydgoszcz i Kalisz, zawiazana w roku
1298 za pozwoleniem Wladyslaw Ładzi-
wa a ponawiana w latach 1299, 1302
i w r. 1350.

Statuta miłicki i piotrkowski etc.
1347 następujące zawierają postanowienia: (25/155) Kara za mowę, spełniających sprawach przestępstwach ma być brana: jeżeli kto poroże uczyni. lub wieś miłość, najdzie gwałtownie; jeżeli na drodze publicznej popetui liść, skwo lub gwałt lub ~~zabawa~~ ~~zabawa~~ ~~zabawa~~ albo ~~zabawa~~ - (80 W.) Kłiegi, płotnej, skwa i Tobroslwa popetuiący, aczby krowi Tardzi monarszej dołapili, frze, cię wiecznie za becznych umiarami być mają. Tarc i do kych się skorzyć, albo, ry kłódnici i plicgów frzechomiją i k, mini kych płot. (127. P) Zmębrów o dradzie lub łupiestwo w sądzie podo, nany, wieczyńie mai być za becznego miary. Wypierając się ca, gdyby

"byłoby w jednego sędziego, sędziego
"nie słowem, nie ma być za bezecnego
"mianowany; wszelako podrywdzeniem
"schodzi wyznaczyć winien."

Statut piotrowski r. 1447 parfo.
"regdra: (2) Wskazanie o bradzie lub
"tupiektwo obwiniony będzie, winien się tak
"wyszczać, jakby swego schodectwa miał
"dowadzić! Do wyszczenia się około r.
"caruili będą, dopuszczeni byli xi, kto
"mę dopiero rok, dwa lub najwzpiej trzy
"roky o bradzie byli obwinieni; ceterum
"byłoby obwiniony o bradzie, nie będzie
"dopuszczony do wyszczenia, lecz dozna
"swojej prawa. Do wyszczenia się około
"wie się winien obwiniony byłoby r. karie
"czymś winowatami; skoby nadto więcej
"z nim wyszczał, utraci część. Porządkony
"o bradzie a przedstawiający na pierw
"szym drugim i trzecim terminie, utraci
"dobro, które obwinie skarża na rzecz
"skarbu bratwa diego."

Statuty piotrowskie r. 1450: 51
postanowily odbyć między stowarzyszeń
tupieckim.

Statut opolewicki w przedmowie do
siedzi stapanego stowarzyszenia skarżowi:
(19) Też około stowarzyszenia sam bez stow.
"niebieda sąlowego ułapi: wiedzieć go
"do sądu, stowarzyszenia zaś w drodze mu
"niebiedzie nie sławny sąlowi, stowarzyszenia
"niebiedzie, bo sprawy bieżącej nie
"ryska."

Statuty piotrowskie r. 1493 i
1496 gadałom kara gwałtowne najście
domu piotrowskiego fotokom. a obojętne
lub prawnicim. Wskazanie o tych po
stanowieniach wyżej w ustępie o ka
bojstwie.

Cały stary postanowien' w tym die
niedzieli karuieru statut piotrowski

20. 1505. Opiewają one:

" (14) Słudzy niechcący na rozkaz
" swych panów gonić płochoję i płochoję,
" co i, mają być imożani za bezecných;
" choćby co i słudze goniącemu płochoję
" carował bezecnosc, sam w bezecnosc
" pofadnie. — (15). Ktokolwiek byłby
" obwiniony płochoję, za pierwszym
" razem poryć się może w sposób jak
" o poganione słachectwo; za drugim raz
" temu nie będzie pofadniony do poryćce,
" nia się, lecz jędnie starce. — (16) Kto
" słowem byłby obwiniony płochoję w
" rejestrach płochoję, obwiniony i
" nie podołany, ma być karany. —
" (17). Gdyby płochoję lub płochoję ob-
" winał tego płochoję, a następnie
" to podołat, ładnie obwinienie winno
" być z rejestrów wykreślone i nie ma
" mieć żadnego znaczenia. — (18). Gdy
" by ktoś jędnat tej sławy o starostę
" miał na niego podejrzenie, nie ma
" go chwycić bez wiedzy i pozwolenia
" wojewody i starosty lub furman-
" nia jednego z nich. — (19). Gdy
" starosta płochoję lub toż sam lub
" furman płochoję, jego pan wsi, do-
" której płochoję jędnat, i jego
" poddani winni jędnającego się
" ze o miejsca, gdzieby taki mógł
" być ujęty. — (20). Tylko starosta ma
" prawo chwycić i ładnie płochoję pło-
" chynię. Gdyby kto inny płochoję, i
" jędnego jędn i płochoję, płochoję płochoję.
" (21). Gdyby starosta lub inny jędn,
" obwiniony płochoję lub toż sam na ob-
" winię jędnem, podołat się, myk-
" nie i wolno go podołat, winno się toż
" ma podołat jędnagadną słachectwo o
" poryć, inaczey furman obła poryć,
" my coławnie na ład, ład, jędn.

"niał podległy niewolny."

Z parlyamentaryjnych ustaw polski
nawia królewskim statutom r. 1412:

"(1) Jeśli szlachcie mieszczanie po-
"mie bez pomocy sprawiedliwości, na-
"drodze lub innym miejscem, podupić m-
"ny: 3 m- od wrzęcia w niewolę; 3
"m- od wypróżnienia z niewoli; i 3 m-
"na depunkcyj. — (2) Jeśli szlachcie
"pójmie szlachcie bez pomocy sprawie-
"dliwości, podupić sądowi winy 14 m-.

Królewskim statutom r. 1430 prze-
pisuje: (1) Jeśli szlachcie jakiś postę-
"nie przez gród lub przez postę gród
"szlachcie obwiniony i potępiony, a miasta
"wzięty się, lecz zbiedz, nakazuje potę-
"doby jego przypadnie sądowi, a druga
"potęwa samych tych dóbr, z których zbiedz
"pochodzi."

Królewskim statutom r. 1435:

1444 postanawiają: (1) Jeśli kto w gora-
"nym potępieniu za szlachciej wędzie do-
"jakiego miasta i obwinia jakiego szlachcie-
"na łamie jako szlachciej swego, tedy
"sąd voltyc się ma bez zwłoki w tym
"samym dniu po jego przybyciu do sióła. A
"jeśli by sam sióła zapewnić, że tego celu
"wiedza nie ma, i się nie ma ciedać 3 dni,
"a gdyby go jeszcze nie było, wtedy na-
"borec szlachcie ma się voltyc sąd. Jeśli kto
"mao rzeknie, że go w sióle nie ma, ma
"mu być miara dana. A gdyby zbiedz
"całkiem, sam sióła ma iśćować kapta-
"nie piniem zbiedzłego; a gdyby który
"szlachcin przeciw się temu i pocięć
"pomoc sądowi, podupić winy 3 m- i prze-
"nie przypadnie w pomoc sądowi."

"(1) Jeśli szlachcie konwencie jakiego
"frana, szlachcinia lub jego szlachcinia
"o dostawienie szlachcie do gród, a
"tenby się wymawiał, że nie wie, goście

„Ktobyć jest i nieareschowiaty go, winien
„kapryzować ze mnie; jeśli nie kapryz,
„szyć, podupić 3 mst gradowu.”

Chacowieckie wreszcie skaliła, miano
wicie rochaczewski p. r. 1377, tartowskie
r. r. 1424/6, błonskie i kachowickie
r. r. 1453, warszawski r. r. 1482 i czerwiński
r. r. 1496 skanowiz, co następniję:

„S. (13, 14). Jeśli drugie płodzieja po
„mieście rochacz, dóbrego kabierac nie
„more, gdyż już szyć winę szyć freyfta
„ci. Kona w dobrach tych spadoznie po
„rozkamie. — Gdy sło w drąży krowieci
„popelnia a biegtęcy a drąży obiercon
„rozkamie, drugie dobra jego kagrabie
„ma prawo, ale cześć bratow jego niebnie
„ta porostawia.”

„E. (13) Jeśli sło płodziejowi szyć
„konia lub woli skradzionego, kęś ha
„miarowinka, skoro kapryznie, że
„płodziejowi uobit.”

„B. (13). Jeśli piecunianin jednej cześci
„drugie popelnia gwałt w drugiej cześci
„drugie, drugie tej cześci, w której
„gwałtownik niekaha, winien go wy
„dac drugiem tej cześci, gdzie gwałt
„popelniony, ichy podziadziat w wiecy
„rod i 6 niekaha. Gdyby jednak gwałt
„kawnik kawi biegtęcy z piecun, naledy
„drugie, w którego drugie szyć foria
„słowi gwałtownika leiz, dobra jego
„skonfiskować ma prawo.”

„Z. (19) Jeśli drugie chce kogo o dra
„dzier obwinie, winien karagobrie,
„ichy się stawit forci rozeni swego po
„miaru; gdy się stawit, winien być ob
„winiony, a wtedy winien wstadarac
„siviodki miaragodne na swe okyca
„krein, forcem do okrycenia się
„ma mu być naruciony bermin 6
„miedziel. Jeśli się nie stawit narucym

„berminie wywołany furer woźnego,
 „ma mu być naradzony drugi kes,
 „mu na cześć bygodni i folem breci
 „bermin. Teżli się, na brecim berminie
 „nie stawia i nie wryżci, ma być furer
 „strigior karany.”

(20). Karota karota mu regolca
 „mu inny urzędni strigicy nie może
 „milogo se slachy o stradzieci obwi,
 „miać bez wiedzy strigior.”

W(9). Karota nie ma wypiszczać
 „ktodzieja i wiecy lub wyciecia, lub
 „do ktodziejstwa kogoś dozwier, namo,
 „wiaz, pod winą, głowy keni, keni
 „przypadnie.”

C.(1). Teżli slachcie najobcie gratem
 „dom pudy i prami kogo lub obije lub
 „recy jakie ptupi, loki tużierca jbra,
 „ci cześć i miemie. Karota minien wy,
 „stac woźnego i dwoma slachy na o,
 „głoszenie, rady, a gdy furek dozwier,
 „ny i pwiadkami dobrej stawy gralt
 „i pudy poforyżie, tużierca straci
 „cześć i pobra, i których poforci pobra
 „ma być wynagrodzona, a reszta na
 „skarb strigicy przepadnie.”

§ 8. Zbiegostwo.

Najstarszym w tym dziele jest furek,
 nowicem ustanowionym, jest edykt
 króla Kazimierza W. bez daty, pocho-
 dzący z czasu między r. 1333. a 1341,
 który tak opiewa:

„(1) Teżli kłopotliwie i jariegozotłi fo-
 „wodni kraj opitci, a rypac fura grani,
 „camu kraj, mieszkanców kraj pafra-
 „wa na owbie lub miemie, jest w ciągci
 „H miniecy od ugotowania tego edyktu, nie
 „wynagrodzi rady i nie uzyska takti
 „monastrej, ma być uwarany na edykt
 „i winnego kłopotliwie obratonego majestatu

„ i wstac z holubkami swemi nalerzycie Aara-
„ ny. — (57). Kieśli zaś pbięg uisprawicoliwici
„ się w tym czasie przed schachlą kienianom,
„ namu stisnuą przycupia, dla swego kark po-
„ stapić byt pmiuskomu, doł wynagrodzi-
„ mu, w ctem miestisnie kosbat pciągkon.”

Statuta wislicki i piotrowski r. 1347
zawierające następujące postanowienia:

(60) W. „ Kiegoswie Toltużacy mają być
„ swego mienia forbawiceni; a nawet gdyby
„ byli do tądki monarzej przynależni, ka-
„ berecnych mają być miiani.” — (80). Ci
„ którzy pbięgow i ptościę przechorują
„ i pmini ryoki dridaż ka berecnych
„ mają być miawiani.”

P. (133) „ Kieśli kto o jaki pty uszynek ob-
„ winion, do ukarania swej niewinności
„ mu przed doła ani przed skarostę nie
„ byłby dopuszczen i w skutek tego drój
„ opuścić musi, aby mu to pbięgoskwo nie
„ było ka berecności pocyłane, winien przed
„ biskupem lub probostrem poprosteo
„ mac, ić mu przed doła ani przed skar-
„ ostę dla wyseccenia się dopuszczenia nie
„ kosbat. A w takim razie wojewoda mo-
„ że mu radzić abyli na Głogolski me-
„ ale słownego pwycają, pwydca których
„ wojewoda sławać się ma u doła lub
„ skarosty, by swego pbięga do wysece-
„ nia się pwypruścili. Gdyby to się nie u-
„ dalo, nakenczas wojewoda pbięga swego
„ bezpiecznie do granic panstwa popro-
„ wadzić ma. Ten kto pbięg przez cały rok
„ od czasu opuśczenia drój kienianom
„ nie ma paktnych rzata i schud wypra;
„ obrac; pona zaś jego w jego plobach
„ spodajnie pwyroskać może. Po upływie
„ zaś tego roku, gdyby ów pbięg we dnie
„ lub w nocy kienianom schud wypra,
„ drat, mimo to nie ma być miawiany ka

nia jego sprawy marnactony nie' co'bat,
wysadzamy, i' podsiwera w polsce i'
stniato jecce i' byto derwolone prawo
zemsky, ktore dremni kabiego na re,
domym kabiey bezkarnie wykonal'
mogli. Te'li jednak obwiniony kdotat
sz' przed sadem ocysnie, i' albo pora,
dremie go o kabieystwo jest mierzecnem
albo kabieystwa dokonat kactefiony
w obronie w'atamy' osoby, kedy ocysnie
dremni kabiego jui' kadney zemsky wy,
domne' nie' p'icli' prawa. Obwiniony
forcelo musiat sz' starac, aby forcelo
cras, kamim sz' nad nim sz' odberze,
i'ciec w berpieczne miejsce forcelo mo,
kiedna forcelowaczna zemsky dremnych
kabiego.

Alwa forcelowaczna o'cbiegach pod,
domnych kamieraja' stakula kabierem,
shie i' lat 1426 i' 1462: pierwsz
stanowi: (8) i' cbiegi nie' mogaj
" pierwsz forcelowaczna do swych stow ro"
" obwinionych, dofu'ci' pierwsz forcelowaczna
" swym ad ktorych cbiegi nie' p'icynio
" kadwo" " dnu'z (15) Te'li kto ob,
" Triony darami cbiegu'ie o'jedney i'ce'ki
" shie'kwa do drugiej, shie'giz winien
" go zemnie' do m'oczenia d'at h'ib
" wydaci' go kamim jego.

O bandim ziem' pomocniej z r.
1430 przed ktorego cbiegiem forma,
nym o' kadkie' forcelo g'at i' mieda,
wiajacym sz', d'nfistawano majosku
w polowic na rzecz g'at a w polowic
nie' na rzecz pania wsi, z ktorej
cbieg forcelowaczna, mawilim' jui'
wy'iej forcelo kadkie'.

§ 9. Składy. Składy mogaj byc'
bardzo r'oznorodnego ga,
l'unku. M'okawy nare' przedmowic,

29/1 1892.

nie porównają ich do głowic ich,
dy pulawe, lewie, wodne i gof-
mordie.

W przedmowie szkół polowych obo-
wizowały następujące postanowienia
statutu wileńskiego r. 1847:

Гитлерингсхоф

(62) За вычисленіе выдѣла мѣсечнаго
рѣвѣ (расчетовъ) въ годовомъ выдѣлѣ
дѣлать денаровъ; -- (83) За погнѣ
дѣлѣе рѣвѣ мѣна 15; -- (89) За

nieporozumienie powstanie na gruncie
nie polowy szeregów parających. Bunt —

(91) po gwałtowne parienie piersi; ro-
diny mia 15 ośrodków języczki parienia; -

(92) ka miillegge pookanigile jivaa. (93)
ka uoi xionna gwaitem urigly 3 gr. z
dara 15 poureywobronem; 15 raplari.

(94) po stepsi ciarna wsieloz w olci
sylvius. G. m. a. p. 15;

some shallow pits, several of which are
noted: (130) and several others.

procz wypro słabe, nieważne, pędzące
na prawo bez przeszkody, $\frac{1}{2}$ mł. ogłowie;

(15^{ty}) jeżeli kto ze mnie jednego prawi i
nie słusznego prawi prawi wypasa, w
świecie lub płaszczyźnie ma być karany.

Radu's march: ca. 1423 plodov:

(29) Któż na świecie może bez rewolucji
właściwie państwa polować na wro-
gów. Wojnę nie można prowadzić
z pomocą, tylko z pomocą. Z pomocą
długo.

Salut Fleisch: des. Ricardovika IV her
daly naslepujace porokamania bialy ca-
sady fialowe: (1) uż poryżego bytla
w reburii, mianowicie uż ccherach swin
uprost fiedler, uż ccherach yzzi grass je-
den, uż jednego bydlcia $\frac{1}{2}$ gr. pol
crworga bydlcia fiedler grass, uż jedne-
go krowia 1 gr. porokadowaniami.

Robert Daley for Hyman Minsky

IV кр. 14²¹ ~~покупка~~: (1/33)

„Tešl' dko rabaš' l'ib t'g' sp'atko „
 „p'inc' d'mi' sp'arie, m'ing 50 muf
 „p'indufi, j'el' bez sp'atko m'ing
 „O m'g; „p'owid' m'ie b'edrie p'afrey „
 „s'igat' m'ej r'ady, k'ie d'ac p'o „
 „m'ol' j'ac p'owid' m'ie m'ib'ora p'o
 „p'edn'ym j'el'na m'ie, m'ib'ora r'ab'at
 „v'ad'ara. — (27 34) Tešl' dko
 „v'ar'ony j'el', i' k' t'g' m'ib'ej
 „b'ec'niez k'any m'ib'at, m'ib'at
 „p'owid' m'ie v'ar'at; j'el' m'ie
 „p'owid' m'ie w' p'owid' m'ie p'o „
 „m'ie, p'owid' m'ie O m'g p'owid' „
 „d'ac i' d'ac k'any m'ib'at, m'ie „
 „m'ie i' p'owid' m'ie. For g'dy p'owid' m'ie
 „b'edrie p'owid' m'ie. Tešl' k'at p'o
 „p'owid' m'ie p'owid' m'ie b'edrie, p'owid' „
 „s'igat' m'ie p'owid' m'ie; a g'dy m'ie
 „m'ie p'owid' m'ie l'ib m'ie p'owid' m'ie,
 „p'owid' m'ie 15 a m'ie m'ie 50 p'o
 „m'ie. „

Lańola by dorozynski a r. 1424/6
 postawianego: (12) Teżli' obłony
 " masowcamin lub tycy camin byltu
 " szpiala lub jego murci w kłoci
 " lub na łyce szpialie, ka co mi' i
 " miardunek lub więcej materij, wi'
 " ni' i sz' szubentowac' n' szajniuz,
 " j'eli' ni' i j'at' wiarołunek, ka
 " szawem lub goldu' sz' . Kasław ma
 " byc' wysłupion do 4 szpialu, ma
 " sz' szepasta. i sz' szajniuz wi'
 " ni' i sz' szawem na sz' sz'
 " sz' sz' sz' sz' i j'eli' ni'
 " sz' sz' sz' sz' 1/2 sz' , sz' sz' sz'
 " wi' i sz' sz' sz' i sz' sz' sz'
 " sz' sz' . - (15) . Teżli' sz' sz' sz'

Donislykūyje trasychnie s. lout 1418: 19
pustanowiaja:

(40) Młodzieniec po piórkach Tarkach
 lub polach wstąpił jędrze lub chodzie;
 przybrany pancerz pancerz roli, jeśli kon-
 ny 2 gr. pancerz, pancerz 1 gr. lub carkaw
 odpowiedni pancerz. — (49). Jeśli kon-
 nie lub bydło pancerz pancerz w cho-
 cie lub na tarczy, w konia lub w lancy
 1 gr. w bydła 1/2 gr. lub pancerz. —
 (50) Przybrany na pancerz koni lub
 bydła w pancerz na piórkach Tarkach lub pancerz
 wach, 2 pancerz w konia lub w lancy,
 a 1 pancerz w wach pancerz.

W sprawie szkół królew. szkoln. i
szkoln. państw. i szkół prywatnych i r. 1847.

(22) za wyražany slub ľub ród dre-
va z púdrego ľavu, Gmf uiny ľavu;

(105) на Грехово двобојној легу, и
наме; постојеће државне кр. и уиш

15. — (129) ca. mykarykownie obcewa
w ciotkym lesie, po raz pierwszy naga

na pialierce i' f'asceci, fo rak drugi na
xcelierce, f'asceci i' pulni, fo rak

Łodzi na polach i łąkach ma mieć
miejsce bez piąty. Za wyzwanie w gapi

niektórych jednego lub dwóch plebisków
Sachajew, którzy byli były wladci,

vi o rozlozi. Zinf ka unit, ka galatze
4 redzice. Ta wygrabanie obci w sloz.

bracie Zrodzyc, co galicie nizea. ka
wygrabanie drewna z pociotami i inf

szkodowi ryboi, za wygrabienie drzewa
bez obcięcia $\frac{1}{2}$ mł. porobudowaniem

"egilewi." — (131) Gdyśśto brzo-
wianą do ciubrego lasa na potok'ca.

jedną, na pierwszą parę na jednym wie,
drugą, na drugą parę na dwóch wieściach

na brzeziach naszym na wierzchołkach brzo,
skąd się cącaj być może, która do obory

mole 238

v
f
v o
" o
" f
b u
" /
" f
h s
" b
" /
" /
" /
" /

Statut warski r. 1423 fore-
 siński: (25) je gdy kto w ci-
 " drzym lesie myślić dozwolono
 " cency warosci, more być w
 " jensko wzięty i ka reguimie
 " byleko puszczony. For się ma
 " porumieć o gajach, gdzie ma-
 " jest lasów. — (28) Kto forci-
 " quona puszczony forami puszczony
 " na qualkem lub hajemnie jula-
 " pie i solie przywłaszczony, łaci-
 " ka puszczony wstąpić do lasu
 " pści. "

228.
 Krolewski kapedrona i na polu a bro-
 leu puszczony być ma. — (132) do
 odległego wstępu lasa byleko wstępu
 droga, a nie forci puszczony bro-
 ole puszczony wolno. Gdy forci puszczony las
 broda puszczony być musi, forci puszczony la-
 si minien na 30 łaci for obu stronach
 drog, puszczony wstąpić myślić lub wy-
 pści, aby puszczony puszczony mi nie wy-
 puszczony.

(156) myślić dozwolono granicznych lub drzew
 puszczonych w lesie lasu 30 mł puszczony
 puszczony byle.

Krolewski lesy r. 1418/19
 stanowią, je (60) Krolewski w ci-
 ole puszczony puszczony puszczony ma
 puszczony puszczony, 1 mł puszczony w-
 my puszczony lasu.

Co do Krolewski to statutu Tarko-
 rządzki r. 1424/26, i Krolewski r.
 lat 1426 i 1453 puszczony puszczony
 wiecna: (16) Teili Kto drzew w gajach naj-
 ole, puszczony puszczony i puszczony; a puszczony
 byle bez puszczony, more go do domu swego
 puszczony, lecz wypuszczony go wstąpić ka
 puszczony, pod winę 1 1/2 mł, puszczony
 puszczony 1 mł puszczony i puszczony,
 Krolewski lub puszczony puszczony puszczony, Teili
 puszczony puszczony nie musi, lecz puszczony puszczony
 puszczony puszczony 1/2 mł, puszczony puszczony
 mi 1 mł puszczony i puszczony i puszczony.

(17) Teili Kto w lesie puszczony (puszczony
 na puszczony puszczony) puszczony puszczony, nie
 puszczony puszczony i puszczony puszczony. Teili
 puszczony puszczony w lesie puszczony, puszczony
 mi i puszczony, nie ma być puszczony. Krolewski
 puszczony puszczony puszczony, je puszczony puszczony
 puszczony w lesie lub gajach.

(8) Teili Kto w puszczony puszczony gajach na
 puszczony puszczony puszczony, puszczony w puszczony.

ciężego konia po 6 gr. a 2° wołów lub sie-
niędy, jeśli jest bez sprzączki po 3 gr. Jeśli
koni ujęty postanie na szkodzie w poro-
słym lesie, tedy od fary koni 6 gr. od
fary wołów 3 gr. a od sieniędzy 1 grosz
podupić. — (18). Jeśli sieniść postanie
w lesie na szkodzie z morem, koniami lub
innym dobytkiem niebezpiecznym, jeśli się w
dniach 4 nie obręczy, zabrane jemu przed
moby forepudra, na rzecz właściciela
lasu, z których lewe właściciel 1/2 koni,
wołów i dobytka sieniędzy lub staroście
wzła. Podopieczni zaś winni opiewać
na 1/2 mł strachuśkiej w 2 tygodniach.
For samo jeśli wór jest poza granicami
a sieniść z lasu do wód drożno donosi,
Jeśli zaś tylko z sieniędzy jest w lesie,
sieniędzy podupić.

O szkodach gospodarskich tak sta-
nowią postanowienia statutu wileńskie-
go i pruskowskiego z r. 1347:

(128) Na kable sieniędzy niewie-
nego 3 mł, na przewa 3 mł na urażenie
sieniędzy, że forrui 1 1/2 mł na przewa
sieniędzy 5 mł postawianiem wy-
nagradzić należy, za starrego przewa
było, że ciepiący szkody zaprzężyć.

(156) Wykradzenie, kradzież lub
kable 3 sieniędzy lub więcej, skaz
70 mł nagrodzonym było.

(92) Na zabranym gwałtem 4 wo-
ły, za starzy bydźmi młody po 4
schodzą z starą 15 mł przydziału ciepiącym
i starą starą 15 mł przydziału.

Wysokiej prawni strachuśkiej ddaż.
(20) Gdy kto kradzież było na szko-
dzie i nie chce go wydać za szko-
dę wspomnianą forrui winnego i skaz
by, ma być forwany do grodu, a
konie kaptarowskie skaz 3 mł wyda

bydło na rękopis. Wszakże było o-
dane sąd gwałtu sądnie bzdur, o ręk,
dę odcięte strony do sądu pięćsiętego.

Rozróżnienie dopraw granicznych sta-
nat statut fiobrodowski. Nowa, 70 mł.

§ 10. Przetępienie przeciw po-
rządowi sądownemu.

Coły niezgodę przetępienia przeciw porzą-
dowi sądownemu, popełniających bądź przez
osoby obecne, bądź przez osoby w oddal-
eniu, wchodzące, przekraczając, przez so-
mnieli prawne z XIV i XV wieków, przy
mówianym że to przeciwko prawu z
statutu, jakie na przykładzie skutko-
wano, należało być.

7. Kto w przedmówie niewłaściwe-
go wejścia do sądu:

1. Kto do sądu wejście przeciw prawu
bez prawa przeciwnika, gdzie wejść nie
wolno, podjąć po raz pierwszy, drugi
i trzeci, dany 70 mł, jeśli więcej nie
chce; (1418/19, Lauri. 550)

2. Kto do sądu wejście niepowołany
stron w celu sądownia przeciw, przeciw-
nie, 15 mł (1347. Wiślica, 13).

3. Kto do sądu wejście z kłębem i prze-
wzięciem, celem popierania spraw swoich
krewnych lub służebnych i wyniszczenia
dla nich na sądzie pomysłowych wyro-
ków, podjąć 15 mł (1347. Wiślica, 18).

4. Wejście zbrojne do domu, gdzie
się sądy odbywają, kagańca statut
fiobrodowski r. 1493 dany 14 mł
a statut fiobrodowski r. 1496 nakło-
u broni;

5. Kto najciężej sądu gwałtem i po-
pędzeniem gwałtu w potajemnej sprawie
dane statut dorocznicy r. 1465 mł
pięćsiętych przez 12 mł.

Co do niewłaściwego zachowania się

podczas bytowania w sądzie i podlegania się sądom:

1. Kto się w sądzie nieprzekwiesić
rachowuje podupić za m. p. połowy się
na stole, gdy się sąd odbywa, podupić
wedle pacyfikatorów 3 pien. brandenburskiej
3 mł; statut kadrowski z r. 1453
kaskie nieprzekwiesić rachowanie
się w sądzie kara 50 mł karze;

2. Kto zaniadajecciem w sądzie
lub przemawiającem z polcem sądu
mówi słowa obelżywe, mator, winę ma
być karan, lecz jeśli słowa obelżywe
honori dykają, podupić winę 70 mł
(1410/19. Conc. 56).

3. Kto przed sądem staje zbrojnie a.
mexwany nie połowy broni, podupić 1 do
pę, wedle statutu czerwiego z r. 1496.
Lecze statut kabraia chobrenia po mie,
nie zbrojno podupić w dniu gdy się od,
bywają pości sądowne.

4. Kto w sądzie lub w obec starosty
miecza lub szpada polez dzie a krani na
tace monarszej postaje, gdy nie krani
podupić karę 70 mł i szonie 15 mł.
Statut fiobrowski z r. 1493 kominia
te karę na 60 mł i porciaga ją nawet
na tego, skoby w sądzie było szepię
pobragat. ~~Kto w obecności przybitych
po szpada lub miecza polez dzie, czy
krani czy nie, winę 70 mł podupić a
całkowicie z karacnych szon winę 15 mł.~~

5. Kaniom pien. tryebkiej po ofo z
r. 1386 po ofotne rachowanie się w ses
dzie karę 1000 mł kagraz.

Co do niewłaściwego rachowania się
przy odjeździe ze sądu:

1. Jeśli kłopotliwiec stawa po szonie
nie wyfrany przed sądem, gdy szonia ma
wyfraspic do rozpatrzenia sprawy i wy
danie sądu wyroku, skazownik winę nie
chce ze sądu, podupić karę 70 mł (Conc.

1418/19, 52).

2. jeśli porwany długobnie pochodki ze ~~do~~ sądu, należące po order winie 3 młt czyli 15 stowie, także sądowni a także stowie, a niepostrzeżenie 14 młt czyli 70 młt a winy daje się dla niego jak le.

3. jeśli kto ze sądu pochodki winy, nie ucywiony podatek, wiewni frzesi, wiewni w cemu koszt, kosztowny ani też obogaczenia się, poduści stary, 70 młt. (1347. wistka 25).

4. jeśli kto dłuższy frzesi wiewni, odchudzi z sądu, wiewni być kosztowny w frzeskach, a co dłuższy koszt, lecz jeśli dłuższy był z winy, i pochodki nie ucywiony podatek, poduści stary, a 3 młt sądowni i stowie, a długie, wiewni być kosztowny w frzeskach. (1505. Lw. stary 13).

Co do niewłaściwej nagany wyrodku sądownego:

1. Jeśli kto nagani niewłaściwie wyrok, poduści naschelanowi naschelanowi futoru grońskajowie, naschelanowi naschelanowi i naschelanowi oraz naschelanowi, naschelanowi futoru futoru, sądowni naschelanowi i naschelanowi futoru stowie, poduści stary; futorowi naschelanowi futoru liie, poduści stary i innych naschelanowi po 6 młt sądowni naschelanowi po 1/2 młt, domow, wiewni po 6 stajów. Tak w chłopot, see (1347, wistka 95). W wielkopolsce zaś aż do starca nagany byłby inny, domo postanowienie, postanowienie, że ca nagany wyrok poduści stary futoru liie lub 3 młt wiewni, zaś sądowni naschelanowi futoru baranie. (1347. Piłk., wistka 117).

2. jeśli sądowni nagani wyrok frzesi, wiewni polepszenie frzesi stary, wiewni futor lub 3 młt a także sądowni,

cię mierz 15. (1347, Protokół 113).

3. jeśli kto nagani list sądowy lub pla-
wiciński, a list pokornie usprawiedliwie-
ny, za kawał, nagany podupić dare. 15. zł
Królewskiego (1418/19, Lanc. 27).

4. formy do kupy, wymiary i po wagi-
ka granice drzwin były kabromone; albo,
dokładby mieszkanca tego drzwin ka gra-
nice przepat, miały mu być dobra mien-
chowe, wzięte i formowaniem w posiadanie
oddane; jeśli zaś nie był przydatny, miał
być ka granice drzwin wyprobow. A jeśli go
formany ująć mógł, mógł go innemu
i podobieć z nim co mu się podobalo. Jeśli
kaś jaci prodat lub dobra płachowa z mo-
cy karczosa formu kłopotu, mieć, dobra jego
łach płachowe jaci i wyjęte przepadły
na rzecz starosty królewskiego. (1406, Protokół
Kam. Kam. 12)

Co do ~~prawa~~ wzbrowienia ciężcy lub waga-
rania (introwizji):

1. Jeśli formu lub mieniacz nie dorwo-
ła, służebnikowi wydanemu przez sędziego
pawężcia ciężcy, lub bei powięzła, jaci ciężcy
we wsi lub przed wsią, lub na drodze
mu solbija, podupić dare 15 mł w mi-
moło ciężcy, le solbija wrać z drugą dare,
15 mł kuracie winni. Gdyby aboli byli o
formu, łach, że rektora obduniały uż i ich
oforowi nie podota, nakieros posadna
jeńce solbija dare 14 mł czyli zł.
(1347, Księga 23).

2. Jeśli formany krecie mieniaczanie
sąplame młaremni, mia być wrać z mo-
ja służba i pomocnikami użły, ka bere-
cno go ugotowany i drólowi do kłopotania
wydany. Ma być zaś formany ar do ka-
obscipienienia. Jeśli by zaś formany i je-
go pomocnicy nie mogli być użły, tedy
ma być formany o kłopot obdunia, ja

ki starosta nian' natoryst, który w cato-
ści starostie należy, ma być wygnany i o-
głoszony wygnaniem jako gwałcieciel swa-
mo, a który jego mości wysła listy ośwa-
dki ogłaszające bannicyje i polecające
ujęcie porwanego i wydanie go w ręce
starosty. Teżli zaś porwany nie jest o-
swiadłym, tedy porwu może być przeciw
niemu i jego najbliższemu przez cobyś
ogłoszony. Teżli się sławi na bannicie-
który ma być porwanem kawiłym, tedy
ma być porwany w kontradzie. Teżli się
nie sławi, ma być porak z wygnaniem
mocnym ogłoszony bannicie i listy
bannicyjne przeciw niemu i jego najbliż-
szemu, którzyby mu pomagali lub go prze-
chowywali, wydane. (1505. Łaski).

[irregulacji,

Niewłaściwe zachowanie się (wob-
ręch i strzeżeniach) ogłoszonych:

1. nie wolno przyjmować kmiści na wt-
mę pana; którzy przeciw temu postanowi-
uformować kmiście niewinnie podstępni wt-
mę 15. (1347. Wiślica 15).

2. gdyby który strzeżenie bez polecenia
mów sędziego walczył się zarchidowick
formy krym, ma stracić swój urząd
i swoje imię, a prawo ma być na-
licz przelutowanym. (1347. Wiślica 17).

3. gdyby który irregulacji ogłoszony ka-
formac tego karat przed sąd bez wt-
ściwego powodu, podstępni wt-
mę 15. (1347. Wiślica 21).

4. gdyby który należący przyjmować i waczej
inimowione formawiat, josh mu pole-
cono, ma być irregulacji swego imię
formawionym. (1347. Wiślica 13).

5. jeżeli sędzia nieświeżym karagole-
cięż przeciw panu wt- i kmiściom,
a on niewinnie swa wydziera, nakon-
czas sędzia podstępni kylekroc wt-
mę 15, ile osób wystat na dwa cięż. (1347.
Wiślica, 24).

§ 11. Procedura processu processu
in publicis

1. Staroby s'obachcie minien na wagnie
i w oborcie slac' pod frunaz chorazp'ig
i mloby keni podkondowieniu padate nie cy
ni, ma byc' pochwycony i udlany krob-
u do udlawania, moi kai' jego p'urefida
podkondowieniu kieniu, z mloby minowaj-
ci pochadzi. (1347. misl'ica 3).

2. duchowni winni pisać swych braci
skieranych mając stwóżyć dobrotę, niż dobra
le braciom pisaćem udzielić. Potrzeby tego
nie pominęli dobra ich na skarb dóbr
swoich mają być pabrac (1347. listu 106).

3. nikomu nie wolno bez pozwolenia Ar-
kiszkiego wstępnac' wojny bądź w obronę
bądź z osobami kaganickimi. Wtedy
tenn przeciwie' obywat', na wszelkie słow
wymagane schody ma być' odpowiedzialny.
Gdyby zaś jego miejsce na pętlach, sądy,
pałacy, były schod' nie' skarżył, osoba,
inna, odpowiedzial' winien (1847, Piobedow).

4. gdy kto w obec swiata kocha lub
mięci dohędrie a nie prani miłosci, we-
tace monarcej postawac' hędrie; gdyby
jednost prani, bez miłosci hędria nasan
byc' winien (1347. Spisobko 140).

§. Różnicę między oboma systemami
damy, jako nam, użytkownikom, nasze powołanie.
XIV, XV wieki przedstawiają, i porównajmy
go z systemem matematyki XIII, a
zobaczymy się, że chociaż kasadnicka
idea, niemożliwie myślarstwa głównie w
formie ~~myślarstwa~~ obywateli francuskiego, francuskiego
i angielskiego, powołała kartę myślenia różnic
warte zmiany w myśleniu matematycznym, ale
wykryły i nowe instancje, o których
system matematyki XIII nie mógł się
niczego śledzić.

Na pierwszy plan wyszłyby tu przede-
wszystkiem idea kensy i wyważonej, i wy-

7. i. hawdro. stara 7

7. 1453

dalimona potalaska w istawach ma
koniczkach jako wroźba, penula i po
dora, ale są, postawili w statucie penula,
aktów i pięćdziesiątym, że i w wielo-
polce prawo penuski było suwane.

Prawa penuski było instytutu, wreszcie ma-
cia powstachnąć i niewątpliwie i w nos-
jęckie pogoniach sięga praw; chociaż
nie dopiero powini, deficite z XIV, XV
miejm wiadomości nam o nim powstawa-
ły, a dawniejsze zupełnie milczą, którzy-
ś to raczej należy na starb lego, że przedta
może prawo z wieków dawniejszych są-
mader stało i fragmentaryczne.

Z chwilą popełnienia kabójstwa ma-
stało dla słowian. kabitego prawo pen-
uski, które na kabójcy bezkarnie wykroc-
mogli. Ale statut kadrockymie i tacy-
nie prawo, powstające w tej mierze, po-
stawiając, że domni brat lub słowian
" kabity postawie, może już na pogrzebie
" ogłosić imię kabójcy, winien do aboli-
" zrobić najpóźniej do 6 tygodni przed
" strąceniem, a jeżeli strąca w powiecie nie
" było, przed sądem, a jeżeli się i sądy w-
" tym czasie nie odbywały, przed starostą.
" Takie obwinienie winno być do strące-
" nia sądownego wpisane i z polecenia sądu po-
" kryć się w ciągu 6 tygodni w dniu ro-
" zwoju sądownego publicznie przez powożę-
" ogłoszone. Gdyby tego nie uczynił, a ma-
" padłby dom kabójcy dla powzięcia pen-
" uski, ma być jako quattowant starany.

Cel powyższego postanowienia jest ja-
sny. Lannani postawianiem w sądzie imię
nia domniemanego kabójcy, podaje się
do wiadomości, że go się o kabójstwo po-
sądza. Przedtem kabójcy, jeżeli jest nie-
winny, może się do sądu skazać i o-
czyszczyć się w formie prawem przysia-
noji, w skutek prawo penuski przysię-
noji.

7. 1453

Travins jur' pofrednic my.,
nazili 7

proctos' ma,

[malheur]

mienni już nie będzie mogło być nigdy,
nawet. Prawda więc fragmentu całokształtu
historii państwa i nieprawdę mierną.

Wracamy do tego przedmiotu jeszcze raz
krócej, niż tylko przypominamy, że baw-
nicyja roczna macedońska art. 133
Kwartaletnego statutu dla Małp Małp,
za wielkiego państwa podpowiadają
bawnicy, radzi i 6 tygodni, przepisanej
statutu podpowiadają dla Małp,
kowieckiego z r. 1390 dla katejcy, kło-
ny fura Małp wroble ogólnie winien.

Arbitralnie dary królewskie, które już
i w XIII wieku formalizowały, a które dla-
tego były w XIII wieku arbitralnymi, i
na nie nie było ani osobnego postanowie-
nia ustawodawczego ani własnego wyrocz-
ni, lecz z mocy postanowienia pa-
ni samiej stały się arbitralnymi. Wiele
dokumentów bowiem sama pańska już po-
stanawiała, że w razie pewnych przestęp-
stw płacących na karę: królewskiej
już n. p. ^{o rapcie} przekroczenia wojny w drogi lub
pograniczy bez zezwolenia królewskiego,
dobycia łowia lub miejsca w obszarze kró-
lewskiej, wystraskenia ~~fora~~ ^{fora} ~~slachian~~ ^{slachian}
slachianów z płomni ~~fora~~ ^{fora} ~~slachian~~ ^{slachian} w
celu jej poślubienia i t. p. ~~To arbitralne~~
To prawo arbitralnej dary pojechało
nawet z osoby króla na osoby prywatne,
już n. p. w razie posiadania ziemicy,
na nią i na jej niewolnych i przysiadł.

Także nowe podkaje dary przybywa,
ja infamia cyli herceudzi i iudzie,
nie cyli wierci, skłóciło owa podkaje
dary moimaby nakwaci podokłanemi,
gdyż stwira wie rozwyrcz do obojrze,
nia dar innych stwierzych.

Bannicyja wyskazuje cechy jałowca
starego, jakiegoś na wosk. Bnie,
skier obliczona.

[przebiegającym się z]

[wódnice]

[prawa]

Względnie wieloznaczny jest znaczenie pojęcia
 o prężnym systemie darnym, ~~przebiegającym~~
 w systemie obowiązkowym w dalszej
 i wielkiej Polsce. Nawet w tych dwóch
 prowincjach zachodzi sprzeczność
 wódnice. Statut piotrowski króla
 Wacława wielkiego z r. 1347 i
 Henryka Jerzego ~~przebiegającym~~
 słowa ~~przebiegającym~~ dla wielkiej polski, jak
 statut wielicki króla dla polski.
 Później ~~przebiegającym~~ wódnice u
 dawstwa ~~przebiegającym~~ wolna palat. Względnie
 jednak należy odróżniać dwa systemy
 darne w XIV i XV wieku: słomny i
 macowiński, jeśli się już dostrzeże
 istnienie niektórych dzielnic nie będących
 brato w rachubę.

Niektóre dary używane w wieku XIII,
 koczujące zupełnie przy racji wyprawy
 i używania: tak n.p. dary 12 mpy i
 300, które często używane w wieku XIII,
 już się w wiekach następnych nie poja-
 wiają wcale. Natomiast dary XV
 raz całkiem wspomniano w wieku XIII,
 stając się w wiekach XIV i XV jedną z
 najpopularniejszych i najczęściej używa-
 nych dar. W systemie darnym jest i
 to charakterystyczne, że niektóre dary
 są, podobnie jak, czasem raz lub dwa
 razy tylko używane, podczas gdy inne da-
 ry są używane bardzo pospolicie, jak
 n.p. wzmiankowana palatowa dary
 XV, która jest użyta w 21 postanowieniu
 winiach prawnych lub dary 70 mpy,
 która jest użyta w 23 postanowieniach.
 Miałem doświadczenie systemu darne-
 go z tej chwili, dwie kwaterki oboli-
 wności nie porównywalnie skomplikowane,
 skomplikowane przesady. Prawdą jest.

2
jeżeli nie podważają wyrażenia
daru od podupin. Przeprowadzając
je między dar, a podupin istnieją
ła różnica, je podupin jest właściwie był
do wynagrodzenia rodziny na rzecz
strony podporządkowanej przeprowadzając,
daru jest podupin podupin i
my w obec porządku społecznego na
rzecz dziecin i organów wydających
cych i sprawiedliwość. Wobec systemu daru
może być ustalony tylko wedle wyro-
dzeń daru a nie podupin, gdyż wyro-
dzeń rodziny nie należy do niego w sprawie
wyrodeków przestępstwa, wiadomości więc
być musi doniesienie co stanowi dar, a
o podupin. W tej mierze w postanowieniach
ustaw rachunki wielka niejednorodność,
często latowistość a często niedostatek
dow. Według bliższych z r. 1453 postawa-
nawia, że jeżeli mieszczanin kabieć słach-
cia, należąc podupin co główną stron-
nie obracając 60 mł a stroną również
60 mł Gdyby zaś strona obracająca
data remisy, mieszczanin prawem prze-
konany gotowy główną, dawać odpo-
wiedź. W ten postanowienie nie trudno
zobaczyć, że 60 mł przeprowadzających,
stronie obracającej, są podupin, który
ona sobie wedle upodobania w wyro-
dzeniu prawa remisy na główną obw-
nowego kamienia może. Drugich zaś
60 mł przeprowadzających dziecin są dawać.
Ale jeżeli mieszczanin Tęczyński z r.
1418/19 stanowi, że za kabieć dawać
cia należy się 10 mł mianowicie po-
nie wrac z dziecin kabieć 3 mł zaś
pamięć jego 7, to porównajemy w zupełnej
niezgodności, czy te 10 mł są, podupin
pamięć dawać, czy może być 3 mł
podupin a 7 mł dawać, lub może

lub przez powrót oficer tych 10 mł
 które jako podup w potoci iwańce
 wypadła, należy się jeszcze osobno kara
 XX pojedynczo lub podwójna, o czem
 ustawa nie wspomina. Tak by przy
 najniższej sędzić należało z następu
 jących postanowień słabiej, niżli nie
 go: na piątym gwałtem 4 woty, ca
 mitęge w robocie co tygodni po 4
 sędzię wraz z karą, XV podwójnego
 nemi i palca, kara, XV sędzię, albo
 na pół piąta gwałtem woty 3 gr.
 wraz z karą, XV podwójnego i dru
 ga, XV sędzię. Tu 4 sędzię z woty i
 dnia 3 gr. z podupem, karą XV, XV
 kara. Widziemy więc, że obok podu
 pnie istnieją jeszcze i kara, a nawet że
 nie tylko są podupem kara ale i strona
 podwójnego. Widać też i przy owych
 10 mł z głowy sędzię przepiśkac
 na wypadek, iż to jest tylko podup, i że
 oficer tego podupu należy się jeszcze
 karać 2 razy po XV mianowicie 10
 dnię kabilego jednego a sędzię drugą.
 Ale ustawa tego wypisze nie podup,
 można więc także i tak przepiśkac
 że owych 10 mł kabilego w robocie już
 i kara i nie się więcej nie należy, chociaż
 kabilem skłonięby to wygłosiło, gdyby
 sędzię z kabilem sędzię więcej z kabilem
 ni sędzię. Podobny wpływ ma na
 wo laudum kabilem z r. 1412; które
 stanowi, że jeśli słachcie słachcie
 przepiśkac bez pomocy i prawości
 na drodze lub innym miejscu, podu
 pnie 3 mł od woty w niewole,
 3 mł od wypiszczenia a 3 mł od
 defraudacji. Tę kabilę kabilem
 kabilem, czy to już woty, czy w kabilem
 się mianowicie już i kara a kabilem
 kara na mianowicie już na drodze?

30/1 1892.

Podziwiasz

Fugacina

Tem bardziej, gdy Mary bywają bardzo
obfite często podwójne nie raz potrójne,
nie jawnie w p. w poszczególnych pasach
r. 1505, gdzie po długim wdechnięciu
je gdzie naznaczone jest słowo 3 mł
czyli 15 stromie, druga 15 stromie a
trzecia 14 mł czyli 70 mł po nich
stwierdziłoby się. Trudno więc do
myśleć się, iżby istniała w jakimśkol-
wiek przypadku ograniczająca się do
poszczególnych przekształceń Mary.

Ta ostatnia ustawa powinna nam
uświadczyc, że druga, trzecia w dokła-
dnie, wstąpieniu systemu słownego, to jest
na różnicę między grzywną, srebrną,
wielką i grzywną, słowną, rachunko-
wą. Istny tu powiększenie 3 mł
czyli 15 mł i 14 mł czyli 70 mł;
3 mł i 14 mł reprezentują grzywnę
srebrną, 15 mł i 70 mł grzy-
wnę ^{monetyczną} ~~monetyczną~~. Kabyśz prawa cy-
wilnego, któryś może, że na jedną mł
srebrną, liczone po 3 mł słowne,
tu zaś wielką, że na poszczególnych
XVI wieku, liczą już po 5 mł słow-
nych na jedną srebrną. Czy to od-
powiedź, że po 3 mł na 5 mł
należała, czy też należała ona
z biegiem czasu słowno, tak że w.
p. była chwała, iż liczone po 4 mł słow-
nych na 1 mł srebrną, nie wie-
my wcale, i to trudność jedna; dru-
ga, która pochodzi w tem, że jeśli
ustawa podaje prawo, które w grzy-
wnach, to nie wiemy czy to w grzy-
wnach srebrnych czy w srebrnych
srebrnych. Gdyby w p. wzmianko-
wana prawo istniała nie była po-
wielokrotna przy 14 mł i to słowno
70, tobyśmy w systemie słownym
musieli utworzyć osobną słowno 14 mł

Skoraby w tym systemie wypadają
zawsze dwa płaskie mierzaki jak 70
gdy symetrem są to dany identyczne.
Wobec tego nie możemy wcale wie-
dzieć, czy dwa 10 mł nie jest fory-
faktiem identycznym z dwoma 50 mł.
Dwa 5 mł czy nie jest identycznym
z dwoma 30 mł dwa 3 mł czy
nie jest identycznym z dwoma 15 mł
i t. p. lub krótko dwa 10 mł 6 mł
i 3 mł ^{czy} należy przedkładać do 1/5
ich mniejszej wartości.

Nieregularny przykład powyższego kład
batańskiego przedstawia nam jeden
półkult skalni z fiorskiego. Dwa
Rozmowa M. r. 1347, który tak o-
pisuje: na mierzcie ręk, nogi ^{czy} wysoko-
ści 15 mł, na mierzcie wielkiego pal-
ca 8 mł, na mierzcie małego inne-
go palca 3 mł, na małym pramieniu
tych członów 15 mł. Także kapy-
kujemy, a więc pramienie ~~na bieżąco~~
jakiś człon ma być więcej staro-
wane, jak jego mierzcie, a więc na
pramieniu wielkiego palca ma się sta-
wić 15 mł, a na jego mierzcie tylko
8 mł, na pramieniu nogi ma się
stać tyle co i na jej mierzcie, cwa-
stka gdy formuje się dany kład. To
czyli mierzcie nogi lub ręk. wysoko-
ści lub kmicionu na równi z kład-
kami kład? To oczywiście jest nie-
możliwe! Spróbujmy porównać ją-
ko półkult skalni w wymiarze kład-
ny przedstawia, kład pochodzi, i nie-
które dany podane są w gęstościach.
Wszystko inne tylko w gęstościach.
mniejszych, licząc po 5 na półkę re-
cywistę, i tak 15 mł na mierzcie ręk
lub nogi, 8 mł na mierzcie wielkiego
palca, i 3 mł na mierzcie małego.

nego palca, za gregwanami psecywi,
 stemi, kai 15 muf ka pranieie skto,
 negostoluiet pstonka, za gregwanami tr,
 rachunlowiem i reprekentiya bylo 3 muf
 psecywi, w skorymto nasie pranie,
 me jankiego stolwiei pstonka rownato,
 by sie po sto dary z riezicem palca. Testi
 by ptole lau porumieci mamy, a bylo o-
 kacie porumieci jankowa spowadawce, sk
 naby sie inowcy jankow me dala, to kai,
 chodki pylanie, co mogto spowadawce
 ukladawawce, ie w jednym i tym samym
 nolydnie na dwa podaje gregwiei
 rachuje. Odpowiedzi fedyi z kadnego
 prefisi ukladu wyprawadkie me mo-
 xud. Shimoweli jankow nasina sie to,
 o stem nam kalyket prawa ruzycia,
 jawego spowadawce, ie sedcia, jeli sie go-
 froti, znikia dary fonyi ukladawcego
 wyumaru. Skoie psecywi, ie ka-
 ny obliczone w gregwach psecywislych,
 w kadichie gregwach w calosci win-
 nyl byc jankow, kai dary wywarone
 w gregwach rachunlowych, mogly byc
 fwyer sepleiego pstonkowce. Testi ptole
 bylo moj stolwiei, jankow psecywi nie
 fopary.

[byly]

przedstawiny lekar oba rykemy
 dary, lau koronny jank i mawowicki,
 kastrogajac sie wywarone, ie w obce wy-
 klanie, bych fonyi jankow ukladawcego
 me jankow braci odpowiadawce
 ka kaly, jankow sie po fonyi obraci bych
 systemow podate mogly i fonyi
 stolwiei jankow, w to w dary
 dach, mianowicie fonyi jankow
 liany fonyi jankow, i jankow
 nar wskazywajacy jedny i jankow
 w dwach miejscach nar pod cyfra greg-
 wien jankow, drugi nar pod cyfra greg-
 wien psecywislych.

[brzech,
 Fie niektore dary jankow
 w ich imieniu bylo, jankow
 kai w psecywislych wawowicki

System korony przedstawia następujące klasy:

1. Klasy arbitralne karacyjne Tarc monarszej w następujących sprawach:

- a) za niesławić się w obierze pod powagę chorągwi, — b) za zdobycie miasta lub miejsca w obecności króla, — c) za zdobycie miasta lub miejsca w obecności króla, — d) za wzięcie wojny w kraj lub zagranicę bez pozwolenia królewskiego, — e) za podważenie ofornej potęgi i powagi sądowej, — f) za nękanie niewiasty. W tym ostatnim wypadku przestępca postępuje także na tarcie nękanego, a nie na tarcie nękanego i jego krewnych i przysięgłych.

2. Praktyka sądowa: za kwalifikację najcięższego zbrodni potęcone z karą dożywotnią lub karami więzienia;

3. Bezwzględność: tej karze podlegają:

- a) zbiegowie łobuzi, — b) przestępcy zbiegowi i płochliwi, — c) przestępcy o charakterze lub typie wrogu w sądzie po honorarii, — d) przestępcy o podwójnym obywatelstwie, — e) przestępcy niewiasty, — f) nękanicy przed przedaniem w więzie, — g) złodzieje piechoty na rozkaz swej gołoty gołoty, wreszcie h) ten, kto porazi króla wzięciem sądu we ofierze swym podaniem.

4. Wygnanie, banicja: a) jeżeli ktoś stracił prawo do granicy kraju, — b) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — c) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — d) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — e) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — f) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — g) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — h) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — i) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — j) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — k) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — l) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — m) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — n) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — o) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — p) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — q) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — r) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — s) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — t) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — u) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — v) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — w) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — x) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — y) jeżeli ktoś stracił prawo do życia, — z) jeżeli ktoś stracił prawo do życia.

† oficer tego sądu karac miał jużbyć sądem kłopotliwym i chętnym z wzięciem i zbrodni lub publicznie zabrać tego ogólnego;

[rok 6 miedziel]

5. wieżenie, wieża: a) na przypor-
kowe kabacie słachiat, - b) na grat-
kowe najście śródko słoni, - c) na
zaporowanie tego poza granice kraju, -
d) na najście sądu gwałtem w wtórnej gwa-
mie wieżenie 12 miedziel.

6. konfiskata dóbr: a) za kara do-
rany byli: a) kbiogowie Tobużary, -
b) kbiogowie wyrzadzający szkołę a
mieszkańcy nie przed sądem, - c) po-
stawi o straszenie a mieszkający nie
przed sądem; - d) wyrzadzający miesz-
kańców tego kraju na granice kraju, -
e) słuchowi nieodbywający z dóbr swych
driedziennych służby wojennej.

7. ochronienie i więzienie:
a) porządkiem o pokucie po raz
czwarty mają być porządnie przesłane na
szkółt szonia watacha, - b) jeśli kto
w obec ryera mieści lub korda do-
wie, że sta jego kordem przedtym być
ma, - c) słubnik, jeśli bez polecenia
sędziego porwy wydaże - zaś pienięż-
nie d) pokutara, który tego o najście su-
drego słoni pieniężnie porządka, ilego-
ja więzienie.

8. porządzenie porządku. Tej kara
podlegat porządku, jeśli miał-
korn inocej porządkiem, rolę porządku
jał mu dorano, oraz słubnik, jeśli
bez polecenia sędziego porwy wydawał.

9. Kara 120 mł. Kobiety fiok-
kowskie z roku 1493 i 1496 podmo-
sty karę za głowę nieumyślnie kab-
tego słachiat. Wprawdzie nie mia-
one o karę za kabużelno z umyśln-
dokonanem, lecz nie wątpliwe, że i przy-
łym odrzuci kabużelno kar sama kara
na umyślną umyślną.

10. Kara 20 mł czyli 14 mł nie-

[do tej rozprawy]

czynionych należało się w następują-
 cych wypadkach: a) za wejście sioj-
 ne do domu, gdzie się sądy odbywały, -
 b) za dobrych słodów lub mierną w obec
 areybiskupa, - c) za długoboc wejście
 ze sądu nie juczynowsky wyrokowi za
 słowami obywateli się, - d) za gwał-
 towne podawanie się sądu sąlowej, - e)
 za podpalenie, - f) za gwałt i łupieżstwo
 na publicznej drodze, - g) za gwałtowne
 najęcie cudzej wsi, - h) za kłanienie
 niemiarky na publicznej drodze, - i) za
 gwałtowne najęcie domu szlachy i kar-
 kicie go w obecności plebsu, oraz za pomoc
 w tem kłótni, - k) za dobrych mierną
 lub słodów w obec sądu lub w obec starosty, -
 l) za wycięcie z drzew granicznych lub
 rozbijanie brzech słodów granicznych, -
 m) za wycięcie z plebsu przestępstw, -
 n) za wyprawienie, kłanie lub przymie-
 nie z plebsu, - o) kto do sądu przed-
 sygnalizację bez przeciwnika, wejdzie
 nie chce, - p) kto kłaniającemu w są-
 dzie plebsu obywateli wygnać, - r) kto
 z sądu po słownej rozprawie długoboc
 najęcie nie chce, - s) za niemiarkę nagany
 listu starostyńskiego lub sądownego, -
 t) za niemiarkę nagany szlachy, -
 u) za niemiarkę szlachy, -
 v) za niemiarkę szlachy bez pomocy sprawiedli-
 wości, - w) za gwałtowne wycię-
 nie domu przestępstw.

11. Stara Głowa ma prawo się: a) za
 głowę szlachy w szlacheckiej, - a) b) w
 pewnych porach ~~szlachy~~ za pro-
 padkowe kłanie szlachy, - c) za
 najęcie szlachy w plebs lub w są-
 dzie, - d) za kłanie w szlachy, - e) za kłanie
 w szlachy szlachy lub jego plebsu
 co do tej stary szlachy szlachy, - f) za
 kłanie jest przypadkiem szlachy.

z kara 12 mł, piana, i pływająca
w wień XIII, a piana kupelnie
pomiędzy z XIV i XV wień, ten bar,
skiej, gdy i kara 60 mł nie jest pno,
w piana, pomiędzy wień XIII. W
tadim parie kara 12 mł z wień XIII
znanatoby przynę niekrywie, kai
kara 60 mł znanatoby przynę no,
minale.

12. Kara 30 mł, piana, i pływająca
w wień XIII, a piana kupelnie
pomiędzy z XIV i XV wień, ten bar,
skiej, gdy i kara 60 mł nie jest pno,
w piana, pomiędzy wień XIII. W
tadim parie kara 12 mł z wień XIII
znanatoby przynę niekrywie, kai
kara 60 mł znanatoby przynę no,
minale.

13. Kara 15 mł, piana, i pływająca
w wień XIII, a piana kupelnie
pomiędzy z XIV i XV wień, ten bar,
skiej, gdy i kara 60 mł nie jest pno,
w piana, pomiędzy wień XIII. W
tadim parie kara 12 mł z wień XIII
znanatoby przynę niekrywie, kai
kara 60 mł znanatoby przynę no,
minale.

skarżeniis di, - m) za oblicie lub pębro,
 nicie cięży sadowej, - n) za rovine
 sady polowe, leine i gospodarstwie, - o)
 za pobranie domni k pętoiw od pębaly,
 p) za pęcie scharadnych pęiw w obc.,
 cioci pętybiindupa, - r) jeśli sębia
 naganiomny wyrod pęegrod, - s) jeśli sę
 deia niestuskie cięży rozporządzi, -
 t) za niestuskie porzwanie kmicai
~~czaj~~ jeśli pan konwinist, - u) za bez
 prawne wydawanie pęiwów, gdy nie
 ma powodu ani nie istnieje sprawa.

Kara 15 mł bywa karany kraj polie,
 rana podwójnie, raz dla strony, drugi
 raz dla sądu, razem nawet więcej
 razy, jak m. p. jeśli sębia niestuskie
 cięży porządzi, to podupsi tyle razy ka-
 re 15 mł, ile ludzi ma kę cięży wyolat;
 niekar poręccie pętyczona jest ka kara
 ryto pętyczona kę podupsiu, kębie
 c kara kębiek 70 mł i karany
 kraj i k podupsiu.

14. Kara 10 mł przypada w ka-
 topolce a) za ranę sębiu, - b) za
 głowę kębiego kmicia, - c) za
 niestuskie kmicia nędi lub nogi, - d)
 za pęcie kmicia, cętych pęder.

15. Kara 8 mł następną jest
 w skazanie pętyczona k. r. 1347 był.
 to za pęcie pętyczona wielkiego pęty.
 kębie pętyczona pętyczona pętyczona
 pęty, pęty to pęty jest kębie podupsi.

16. Kara 6 mł następną jest
 w skazanie kębie za pęcie kmicia.
 wi. Również, raz jeden wspomnianą.

17. Kara 5 mł przypada w ka-
 topolce a) za ranę sębiu, - b) za
 kębie pętyczona kębie kębie
 sębiu i kębie - c) pętyczona sębiu
 cięży pętyczona w kębie, - pętyczona d)

[c^a] w lepie picini ka głowie
 dworzanina jądziego parada, bez
 względu czy słaclachce, czy nie,
 stałoj 7

[more to reionier tyldo
 polup. 7.

skuniciowi ka piciuie polowey jader, a
 w picini skalistkiej e) skuniciowi ka po-
 licen.

18. Kawa 3 mł należała się: a)
 w skatopolce ka rang, katunierowi fo-
 chodzącemu z polty ka lub skunicia, -
 b) w wielkopolsce ka rycerzowi ka piciu-
 cie skardiego palea skoni wielkiego, -
 c) w picini skalistkiej sklachciowi ka
 rang, [d] ka piciuie mielsklachcia
 proek sklachcia bez pomocy sprawiedliwa-
 ci, - e) ka polowar, - f) ka piciuie
 dworze pachowanie się w rypcie, - g)
 ka piciuie z rypci bez piciuienia ka-
 doci, jeśli się pociato skunicy, - wre-
 szcie h) ka piciuie w skachciowi
 bydłowi każdego na skachcie ka polowar.

19. Kawa 2 mł należała sklach-
 ciowi ka rang rang, jeśli tyldo jeden
 nos i to w skachciach picini ty-
 skachci w skachciach more to polup.

20. Kawa 1 1/2 mł powinna tyldo
 skachciowi skachciowi z r. 1347
 mianowicie ka prawnie skunicia. 1

21. Kawa 1 mł powinna była w
 skatopolce ka policie skachciowi nie-
 mającego prawa rycerskiego - skach-
 lego b) powinna była w picini skalistkiej
 ka rang skunicia - a nowo skachci
 ona pod nazwą c) pociuie polowar-
 czy w rypcie polowar. Co do owej 1
 mł powinna skachciowi wielkiemu
 ka policie skachciowi nie mającego pra-
 wa rycerskiego, skachciowi w skachci
 czy nie mający tyldo skachci z rypci
 ska, skachci tyldo skachci skachci ka-
 skachci. Prochanowia mianowicie ad-
 woiny skachci skachci wielkiego, i
 ka policie skachciowi, skachci me ma pra-
 wa rycerskiego 1 mł, skuniciowi ka

ka pobicie 6 mł się należy. Wziemy, że
w hierarchii pociągowej społecznej Amici
czyli pociągami w ogóle najwięcej zajmował
stanowisko, po nad nim stat. na najwy-
szym szczeblu szlachcie, na niższym wło-
dza, na jeszcze niższym kolonice po-
wstały z poltysa lub Amicia, a dopie-
ro po nich następował Amici. Owi następ-
stwierdzy pewego aty kółu opiewa: je-
nycer nycera lub szlachcie szlachcie
pobije bez powłoki drowi, szlachcie drowi,
któremu dostało się łaskie pobicie, ma-
leży się darg 15; i karata po tem mior-
o, 1 mł ka pobicie temu, który ma ma-
prawa nycer drowi. Karata i Karata
wice przedewszystkiem wafł, wose czy
wych 15 mł należy się karawo tak
szlachcie drowi jak i nycerowi, gdyż od
pobicia nycera frower nycera i szlach-
cie frower szlachcie pokładł pacyua,
choć byłoby szlachcie drowi dwa darg 15
frower naje; w ładim patie frower drowi,
wieda niewinającego prawa nycer drowi,
nycer drowi drowi frower naje, je-
ka pobicie byłoby darg 1 mł, wzdmiat,
by się kolonice z poltysa lub Amicia,
gdzie on nycer drowi był miler, qui
non habebat ius militare. Cidly
jednak dwa najwyższe darg 15 mł
należy się byłoby szlachcie drowi, tak jak
dostawione ~~je~~ breni pokładł statutu,
nabencar frower ius militare wam,
niechby nalcio prawo szlacheckie, a
frower pociągowa qui non habebat ius
militale, prostego nycera czyli wło-
dza. Czy tak czy dwa bedziemy bli-
macyć muo rozporządzenie, kawce
nam wyphadnie, że wyżej w hierarchii
społecznej pociągowej nycer czy kolonice
nycer pociągowej z poltysa lub Amicia

Parawek 7

skryma za parę ^{inuz} postup było 1 mł,
podczas gdy niżej widać skry-
ma przez parę było to jest 6 mł. Wier-
my już wprawdzie z tego, do czegoś
w poprzednich badaniach poszli, że już
nie podają, bez różnicy lat przynajmniej
skryma już i przynajmniej nominalnie, dło-
nych po 5 lat na jedną przynajmniej rzeczy-
wista, ale przybyły w niniejszym, w
podkreśle, normę przekroczyli, że dawa-
1 mł za parę tona, przekroczone dla
władzy, czy kolnierza przedstawią przynaj-
mniej rzeczywiście, że dawa 6 mł dla
skryma przedstawią przynajmniej
naturalnie, to i tak tych 6 mł nominalnych
przebiegniętych na rzeczywiście, dają
1 mł rzeczywiście, oraz 9 1/2 rzeczy, a
więcej i tak więcej, jak dwa 1 mł dla
władzy, gdy tymczasem da dawa-
mów być przecież znacznie niższą
od jednej przynajmniej rzeczywiście. Wier-
nie już podobnie, już waga prądu
na ten sposób, który podaje. Władza
prawa przemysłowego z XIII wieku, re-
sekcja przynajmniej przekroczyła znacznie
przekroczone dany poniżej ich wskazanej
wartości, a teraz prąd już waga, a
nowo na inny sposób tego prądu, a
którego się przekroczy, że jedna i ta sama
dawa w naszym innym wyznacze bra-
na, tylko od przynajmniej a w innym od skry-
ma: skryma to dany 300 za pobicie,
która za pobicie przynajmniej brana, była w
liczbie 8 schodów czyli 16 gr. za po-
bicie skryma było w liczbie 3 schodów,
to jest 6 rzeczy. Aby więc nie przekroczy
przekroczyć, że mamy być wskazany
skryma dochowany, co było w najostate-
czniejszym razie mogło być przekroczone,
wyprada nam raczej przekroczyć, że dwa

kara 6 mł w chwili wydania skłuli
 wiślickiego, już padeło mianem, ~~nie~~
 jako kara uniosa przedstawiać wa-
 łose, jak licząc 5 mł nominalnych na
 1 mł rzeczywisty. Ta ona pewna wygo-
 sić w r. 1347, nie piemy i dla bract
 dług spowych z tej epoki, zapewne wie-
 dzieć już nie będziemy, powiemy tylko
 sądząc ze skłaniania dat między skłani-
 nicem, wtedyda a kotniczem, że kara
 la 6 mł za obcięcie kunicia mogła być
 nosić w rzeczywistości około 1/2 mł
 czyli schodów 12 lub groszy 24. Proszę
 nie pomylić tej kary z kary pomyślenia w
 skłaniach wiślickiego, mianowicie P.I, D.III, D.IV: Os. III,
 z których pierwszy pochodzi z r. 1458, drugi
 datuje z r. 1472. Wszystkie te kary, nie-
 dopisy skłani, nie dotyczyły skłani wi-
 ślickiego z k. odumiana, i z k. uniosa
 kary 6 mł skłani, kary tylko 6 mł
 co do schodów 12 groszy albo 1/4 mł. Wy-
 mierzony skłani, że w obrotu 100 lat
 po skłaniu wiślickim, już kara pierwsza
 kary 6 mł w stosunku do kunicia równa-
 ta się było 6 schodom.

22. Drobne kary. Oprócz powyż-
 szych istniały jeszcze cały szereg drob-
 nych kar już nie porównywalnych ale na-
 proste i sadzące obliczonych, których
 porządek nie wyliczanie nie przedsta-
 wia żadnego naukowego interesu.

Nadto istniały kary za niewłaści-
 wa, niezgodne wyrobów sadzonych, opła-
 cenie w futrach gronostajowych, tasi-
 arch, skunich, lisich i baranich.

Tak wyglądał system kary koren-
 ny w wiekach XIV, XV i przedziwny
 raz z kolei do systemu pieniężnego
 miedzi.

[za rabicie lub ra-
 my]
 [przypuszczać]

[Obró]

[w drugiej połowie wie-
 ku XV]

2
1. arbitralne Sary strigęce. stare
tada, w jednym wypadku tylko raz
po skądś podroczny z 1. 1300 sta-
nowiąc; jeżeli słachcie coś, syno-
wie lub krewny innego słachcia
quatem z domu foridie, fragnac ja
poilubie, quathowind kadi majowicz
kady, wielo tashi strigcia ma być kasan.

2. garotto. Kara ta w następujących
wypadkach foregadato: a) jeżeli słach-
cie kabinsky słachcia lub wtedyka
kabinsky słachcia lub wtedyka, nie
mają praw głowy podupić, - b) jeżeli
chłop lub mieszkaniec niewieście quath-
ucri, - c) na podstawie jeżeli dom-
fikata miunia nie następuje.

3. bezecnoie, w jednym tylko wypad-
ku była forewidriano, mianowicie
jeżeli słachcie majdzie quatem dom-
cudry i prani tego lub plije lub krewny
jawnie plupi.

4. banuicyja natwiona była: a) je-
żeli słachcie z domu innego słachcia,
co wydradnie skiewicz aby ja poilu-
bie, - b) jeżeli słachcie kabije słach-
cia. W tym ostatnim wypadku ban-
nica ma trwać 1 rok i 6 miesięcy,
a kabijca ma być ten czas wwie-
czynie na granicach kraju.

5. wicia, więzienie: następowato
w wypadkach: a) za popełnienie
quathu, - b) za ptościejstwo, - c) je-
żeli słachcie kabinsky słachcia ka-
miast sam iść na wygnanie, wyśle
innego słachcia w miejsce swoje.

6. wicia trwała rok i 6 miesięcy.

6. houfikata majątku w nastę-
pujących wypadkach razwiona była:
a) na podstawie lub quathowinda,
jeżeli mianu fored kady, - b) na

slachcica, jeśli najidzie gwałtem dom
ciotek i prani tego lub obije lub zecry
janie stłipi; - c) na slachcica jeśli
z domu innego slachcica gwałtem for-
mie pricwic, aby ja poślubić; - d) na
rabiję, jeśli się nie chce sławić przed
tądem, ani schodzić z dwaj na rok
i o miódziel.

7) ochronienie w dwóch następ-
wato wypadkach, a to przez użycie
reki, mianowicie a) śmierciow'ca-
kranienie lub policie slachcica, - i
b) slachcicow, gdy nie ma czasu na
postąpić główny rabiego wstąpił.

8) klara 60 mł czyli 48 stóp gro-
sów należoną była za główny rabiego
slachcica, czy rabijstwa podobna
slachcic, wstąpił lub mieszczanin.

9) klara 50 stóp w jedynym byłto
wypadku należoną być, mianowicie
cie, jeśli kto w miejscu rolnie zgłoszył
rabia idącego na ruki rabowe lub wra-
zającego z kradawymi.

10) klara 50 mł była z wyjątki
ktoś na charkowskiej najpospoliej wry-
wana, mianowicie a) na polickie
zabawy slachcicow lub wstąpił przez
slachcica, z d. kradziego palca, - b)
za piderzenie śmierci lub śmierci
w kwarc, z d. kradziego palca, - c) za
nieświadczenie nagany slachcicowa, -
d) za przywiedzenie gwałt miewieć
przez slachcica lub wstąpił; - e)
za nieprzyjemne zachowanie się w
sądzie, - f) za gwałtowne spalenie
domu plecia lub tahi, - g) za brach-
krobną, kradzież krawy z tahi ciotek.

11. klara 30 mł należoną była
byłto w wypadku, jeśli rycecy
właściciel obywatel lub klara
aby nieświadczenie podobnym narwał.

14. ilava 15 mg : a) ka praisi
mo amicia forex amicia lub
forex slachia, - b) ka forex,
dubna, bradica brany c tazy
civkej.

12. Napór 20 klép matérónig bylár
ka kabójilwa wtodých baók forer selach
cia baók forer wtodých dokhoranc.

13. Kara 15 Rob przeypadła ca
kranionie w miejscu robót szlacheckich
idącego na rob. lów wrocającego z kłobocz

15. Karol 10 Książę na królewskie polecenie
cia na drodze lub w jego własnych
granicach, któreby karze podlegały
tak samo sprawca napadu, jako i jego
pomocnicy.

16. Para I. Ho's nativitate si' ca-
katicie minicior fover minicior lib
fover pycerza. mē

17. Dapa 5 lofe frayfadata a) ka
roug w swaw lub sehe; gdy się wana nie
kablizniata, — b) xelachicowi' ka puc,
stuska, nagan xelachocliwa; — c) xelach-
icowi' ka roug breawa, kadana, fover
dniccia: a)

18. Кара Омь : а) ка шрадене
 б) ка шрадене рбо,
 ка шрадене.

19. Nová H. hosp. materiál: a) ka poutě slachcica p^o dniceia, - b) ka p^odniceie n^odi dniceia s p^oveden^o policiea l^ub p^omnem^o slachcica.

20. Mar 3 inf a) ka rang selach,
cia pshwarka, - b) ka policie dmic,
cia pshwarka, - c) ka rang dmicia

21. Kara Ć Ćofo: Ćiviciĭi pa rang
sing ~~to~~ puket selachia kadana.

22. Kawa 1 1/2 mł. : a) zlewać
cwi. ka rany, piny, - b) rotudyc ka
rany plwidy.

23. Karow 1 Ropy wyprzedzają: a)
Amicciowi na publicznie pisać kuriera,
b) rOPY albo w sadzie Karow obrojo a
miermany bron potrozy nie chciat.

Tak jest system. Należy mieć ma-
konieczność.

3/2 1892

En outre j'ai proposé
le caractère de la
noblesse & XIV & XV siècles
de manière organisée
fidèlement. /

Friday

Nakomia 47

[illegible]

Trabibego

ców pałojcy i postanawia wywodzi na-
 nim kensę. Kmanioja, że więc skwenia,
 cy kabitego, przykierajo, przyjaciot i sky-
 nia obrojny narow na dem pałojcy i wy-
 mierajak kensę forer kamowdowanie go.
 Teraz prawi paly rad kamowdowanego
 forerow rodowi mocićci staji wrogo i
 postanawia wywodzi kensę na głowę
 swego tucianioła. Woproszaję, że więc
 miedzy wrajenne dwiech rodow (irini-
 ciliae, quercus), folazowce i majaczowi
 i kowijstwami wrajennemi, na wladza
 wrotsky krymnie formidley strony rodow
 formidlene. Karotka albo sam wro-
 nadawie strony obydwoim kachowa-
 nie miedzy soba, forerow, dofrun i fra-
 wa miedzy nimu formidlene forer-
 sad krytej pamego wrota rozstrzygniety
 nie postanie. Aby koi ten rozay kowie-
 stenia broni ten pewniej forer strony
 dofrunany byt, postanawia karotka
 kry tei wrota karotad (radium), karowy,
 kraj bardzo miedzi, który la zbowa
 bade na rzecz dwigiej strony bade na-
 rzecz staroszy lub wrota forer, który
 by się wazyla rozeyni nadawany miedzi-
 sty. Po rozstrzygniety sprawy i wy-
 domu wyrodku, wain wrajenna miedzi,
 ka się na miedzi. Wady, że nie ka
 miedzi wyrodku, forerowu wyro-
 dku i k giny kagrozonymi karom.
 Wrota le, wain styli nieprzyjaciot ro-
 dowe, karadawne na edwiesnem po-
 truciu prawa kensy, kwały się wrota
 a kowie wrota. Dwie miedzi forerow,
 od kradawowu wrota i karadawu nieforer-
 jawu. To prawo kensy, lea miedziowce
 się wainie rodowe byty miedziowce forer-
 wne karadawu religii ale miedziowce w wy-
 sodim stopniu forerowu forerowu i wrota,
 karadawu, jeżeli kwasione rady do forer-

[starano się]

innych materialy i z licznymi przesłaniami
 łami najardy przedsięwzięty. Temi słowami
 rzeczywiście papieżowi iudykującemu poło-
 ży. Łabójca słowem się przed podaniem i
 słownym kabilego, bardzo przebacze-
 nie i wysłuchał łabowe, to jest pod kabi-
 lego przesłał się swego prawa powzięcia
 pomysł nad nim. Następnie podany wy-
 sła prawopodobnie z inicjatywą dącho-
 wieństwa, wielkim ^{leż} miedzią potężne
 z nią obywateli doświadczyć, podług doświadczeń
 ale podług prawa pomysł był to łab gło-
 wito w społeczeństwie katolickim, co
 choć wprowadzono podług; prawa pomysł
 przeciw słowem kablonie nie ~~podano~~
 warono się; kaletwo tylko podług warunków ograniczo-
 nych, wykonanie prawa pomysł kaprowo-
 nych podano. Mija stał się katolickim

[poprawił już przez nas przez
 bocrony]

[poprawił już przez nas przez
 bocrony] [nieporozumienie, iżby chcący wzięto podług na
 kabójce, przede wszystkim najpierw w O-
 lędzinach po podjęciu kabilego, przed dziełem
 system lub słowem zjawiać inną kabójce.
 Następnie ma być łabie obywateli do-
 świadczyć podług i z polecenia sz-
 ełi doświadczyć w ciągu O miedzi w dniu
 podług słownych publicznie przez wojnę
 ogłaszać. W tym czasie winno być
 nych kabójce i słowem zjawiać ma łab
 i O miedzi w wójtów tego winno słowem
 nie w podług i słownych kabilego o przeba-
 czenie um kabójce na podług public-
 blicnej podany. Jeśli kabójce nie słowem
 zjawiać, to słowni kabilego mogą na nim
 wyodrębnić pomysł bezkarnie. Podług O miedzi
 słowem słownych miał podług to tego; aby
 aby wzięcie i pierw podług i pod-
 jęcie kabilego nie podług; do ka-
 dawolenia się do podług na głośnie i
 publicznie przedsięwzięciem ich podług.
 Łabie i podług słownych pod-

[miedzy innymi]

[innych]

wielokrotnem, iż ta jawota jednociła ka-
zyscyj horqstany swój stulek; nie ma
bowiem żadnego postanowienia na wy-
padek, gdyby kabojca w ciągu roku i
o pięćset wórcy, nie wyżył od dres-
owych kabiego rekwalenia na odbycie
podory.

Statut kabowcyński z r. 1390 opisuje
jako iż odbywator podora, mianowicie, iż
kabojca samobrymactwo po has obwarowy
z gotym mieczem miał błądzać o fore-
kacenie tego, domniemając iżrymioną ko-
stata, a więc foreste wykryliem rożny
lub drewnych kabiego, nie obciążając
miał bliżej, do mają być pudyk dwunę-
stki, którzy wraz z nim podorę stadać
mają. Procz analogiję domyślać się mo-
żna, że to mają być ludzie tej samej
slawy spolecznej, czyli jak się statyka wy-
rażają, tak dobry jak on, a więc sędzi-
ka, jeśli kabojca był sędziem, wtedy
jeśli kabojca był wrogiem. Dalej jeszcze
jako było na parady i słoby prawa can-
sły domyślać się można, że gdy wendeta
przechodzi z kabojcy i kabiego na ich
rodziny, ~~rodziny~~ to zapewne zwyciężeni i zwycię-
nem być musieli, iż podi to zwycięzcy
stadojącego podorę, foreste wykryliem
z jego rąk rekrutowali.

Ze wrota i kenta kanta, była o-
procz charakteru, kaskie i w innych dzieł-
nicach dawnej Polski, tego słowem
liczne kaskie, słowe dowodzą o ka-
stich waspiach homiędy ródami i o
mystach wadyach mających na celu
i prowadzenie chwilowego regimiu
między stronami aż do porządku
sprawy. Mławy jednak tych dzieł
mława, o tem zupełnie. Tylko jeden ar-
tykuł statutu piotrowskiego stola-
Macimira W. uchyła i obwołuje ka-

w restcie przedst. społecznymch dowieść
się nie możemy. Wskazanie papieża ka-
techizmich a fójnij i starościnich
wskazuje nam, że władza sędziowska
oprawców nie obejmowała mogła obej-
mować wszystkich przestępstw w ogóle
ani też porciogac' się na wszystkie
dnie klasy społeczne. Gdy inskrypcja
oprawców pod nazwą, poprawców istnie-
je także w pobratymczych nam Czechach
i istnieje tam starość jak i u nas i pro-
wadziła do nas przyczyna,
przebiegająca najczęściej do przedst. kre-
słów, aby nabrać przekonania, jak o-
na tam wygląda. Według Pałackiego
miał poprawców w Czechach poprząda-
ny król czeski Ottokar II. Przyczyna
tego była, iż Ottokar II. pragnąc zstąpić
władzę, kasztelanów, którzy w swym re-
miejscu sędziowali, władzę męskawczą i
wysokość, i woli, coraz bardziej w zna-
czeniu, z hűgrabskimi wielkimi, podległymi
władzi kasztelanów, polowozu męskaw-
hűgrabskimi drobnymi, które poddały bezpo-
średnio pod władzę hűgrabskiego króla. Cel
króla wprawdzie osiągnięty, władza ka-
sztelanów zmniejszała, bardzo, ale jako-
miast powstało inne złe, nowo bowiem u-
tworzeni hűgrabskimi, byli zbyt i tacy,
aby skutecznie sędziwać nad przestępstwami
publicznymi. Aby temu prawu zapobiec
ustanowił Ottokar II. męskawców,
którzy mieli sędziwać nad po-
rządkiem i bezpieczeństwem publicznym.
Gdyż król chciał nadawać męskawców
tylko ludzom prawym z prawości, więc
królestwo się z niego uciekało i najwyżej
szlachta, a w skutek tego męskawcy sami
stawali na przestępstwa. Według Tricoka mia-
li poprawcy jeszcze podległych sobie męskaw-
9

nisków w osobach konsultów ziemskich
oraz ziemskich samowładców. Władza po
francuzów i konsultów była jednakoowa, na
chodząca jednako między nimi tak poziom
co, że urząd poprawców nastawiano był
do wyzrodzić szlachę, urząd konsultów był
do niszczyć, w skutek czego też władza
była ostatnie nie rozciągała się na osoby
wysokiego stanu szlacheckiego. Poprawców
w dawnej ziemie było po dwóch, później
po trzech, konsultów więcej, a lat jednych
jaki i drugich mianował bezpośrednio król.
Nawisła kampanii węgierskiej ogłaszała po
całym kraju, a głównym ich obowiązkiem
było utrzymywanie listy wyzrodzonych z
prawo chrześcijańskie, chrześcijańskie i
z prawem wyznaczenia na nich politycz-
niastkowej, doradczą sprawiedliwości. Wad-
ło sięgali poprawcy wszystkich poddańców,
głównie ziemskich, ludność polską, francuzów
chodzących z wojskami lub służących i
francuzów, którzy ze swobodą pochodzących,
do nich też należał sąd nad obywatelami
idącymi za mąż bez pozwolenia rodz-
ców i prawnych opiekunów. Rzec widać
poprawców i konsultów nie była wgra-
niczona, w Czechach do samych byłoby
spraw dawnych. Pewnym pośrednikiem
są widać w rozstrzyganiu spraw cywil-
nych, przed nimi bowiem materiały robie-
dowały sporadycznie, a ośrodek tego powierza-
no im często jako sekretowi politycznym
rozstrzyganie spraw francuzów przynależnych.
Oni wreszcie byli opiekunami poddańców i
rod. a świadectwo ich było zupełne i
względnie i wyjątkowo wszelkie odwoły-
dawał poprawców w Czechach i na ich
nawie był bardzo porządkownym i przy-
czyniał się znacząco do utrzymania po-
rządku publicznego.

Text' world is from separation's line

oraz ich mieszchańców, 7
mówi król 7

art. 135^f, nadanym przez króla Karola
z wielkiego arcybiskupowi gnieźnieńskiemu
sławnemu. Młody adwokat tego przywileju
tak mówi: "dobrze pomysł (miano)
cie arcybiskupstwa gnieźnieńskiego, i walc
miałem od wielkiego niepokojenia państwa.
"cyfaryści narodzi, którzy się sprawcami
"są, i leż. arcybiskup. kapituła i stała
"mowa, w dwóch księstwach swego ustr
"swoje przyzyskująca, który dobra te bę
"nie pilnie szukał, mieszchańców od
"wylepków powstrzymać i sprawiedli
"wość do nich wymierzać. A gdyby mi
"mo przyzyskująca księstwa przyzyska
"ryć maże księstwa w dobrach kościoła
"mają, od niego przyzyskująców księst
"ta, który nad nim przynajmniej wykona
"sprawiedliwość. Ktożby przyzyskując
"kościół ma prawo pobierania skarpo
"w dobrach kościoła, mianowicie skarpy
"bractwa, porleń i i kabójstwo, po
"tych mianowicie którzy są podlegli co
"stali; do czego ma przyzyskując mi
"stać się nie ma prawa.

A tego niedzieli zdaje się, że przyzysk
narodzić byli sprawy nich prawo
liżkować iść, powstrzymać iść
od popchnięcia synów skarpy, a
a także iść i dawać bractwa, roz
lainie iść i kabójstwo, to jest prawo
zaj wyborny i nawet przyzyskować
długość nad podległymi i prawo
pobierania skarpy. Wszakże li
strawanie iść i działatwie przeciwnie
celu pobierania skarpy, nadaje
im charakter organu państwa.

Przywilejem króla Karola 1356, ~~na~~
potwierdzonym w Nowym Statucie Królestwa
tego roku, potwierdza jego prawa i przy
leż stanem przeciwko politycznej państwu
knie iść przyzyskując. Ktożby

7 Król Władysław Jagiełło 7
7 w kółkach 7

Wydany dla słaskich
wizytujących na dysej
gore,

247
któś nie przesłał ich ławami i jaski,
cyfrowyjszy, mamy ich cały szereg,
rozgajacy się do schyłku XV wieku, a
nawet mamy ireszowe fortuwalczanie
ich istnienia w przypisach Króla Kaci,
mimo Tagielwicyha z r. 1464, w którym
król ten rozkazuje się następujący następ:
"... sua pluri relatione monstrant
" cum quibus, quod ministeriales alii
" opawere, in terra nostra instituti,
" villas ipsorum visitant, ab eisdem et
" eorum functionibus et incolis placiones
" et procuraciones expellunt, eosque ad
" gravamen non modicum ad inquiren,
" dies frequentes causas irrationabiles
" ad castra nostra citant et fatigari
" faciunt et id.

W tego następni raz widzimy, że jaski
jaskiure podwójce nie sądził jui sam
spraw, ale objętości oholie jaski do
chodzenia, w których których pozyski, jui,
mych do godni.

W ogóle katnacyj należy, że pochopczy o
witażnicia na tron Władysława Tagielty
znaczenie jaskiurej jaskiure corae bardziej
upadło, a jui re wzrostem władzy sz,
dawniej starostów, upadła też kuje
nie i lat jui bardzo ograniczone władza sz,
dawniej opawców. Pomimo tego jednak
zachowali oni jeszcze swój dawny charakter
stróżów bezpieczeństwa publicznego i stawali
wreckwicie nad zachowaniem porządku w
państwie, jednak jui nie jui szobowic
Kaci, lecz raczej jui policzja godni i jui
do osławienia publicani. Prawie wresz
kie papieży, jui re problem strasownych
i karychich do władzy opawców się odwraca,
wykazują jui najwyraźniej ten wyłaczny
jui w wieku XV dwoisty charakter ires
du opawców. Podwójna ta władza jui
ires dwoista, że się lat wyrażony, policz

bezpieczeństwa i jako oskarżyciela publi-
cznego, dla się nawet bardzo dokładnie
wyrocznie, słyska się przez siebie, a
nawet władza oskarżycielska jest następ-
stwem władzy policyjnej. Ta ostatnia zaś,
poistota ofrawcom z epoki przed r. 1388,
była zapewne krótką, ściśle z władzą
sądowniczą, ofrawca bowiem w epoce przed
r. 1388 schwyławszy przestupca, karał go sa-
m - w XV wieku zaś informując go i ka-
jąc władzą sądowniczą, musiał go stawić
przed sądem i dopiero jako oskarżyciel
przeciw niemu występował.

Aby określić szczegóły, jak się ta władza
ofrawy w XV wieku objawiała, musimy się
odnieść jeszcze do przywilejów z r. 1357, wy-
danego dla archidiecezji wrocławskiej
wedle którego ofrawca miał obowiązek
objeżdżać terytorjum swej władzy podległej,
i podcar tego objazdu, jak się owi przywilej
wyspar, mieszkańców „ab excessibus retra-
here et ipsos corrigere iusticia mediante”. Ode-
wyspar corrigere odnosić się zdaje do władzy
sądowniczej ofrawy, a słowo retrahere
wskazuje na jego władzę prewencyjną, zapo-
biegowczą, a więc jednym słowem policyj-
ną. Władza ta zlikwidowana została
sądem grodzkiego bractwa w r. 1419,
w której ofrawca potracił termin rozprawy
z tego powodu, że „quia est in potestate do-
mini regis alias fures fugal”. Ofrawca
miał objeżdżać terytorjum, dawałyma się
i przestępach, szukał starych osób przestę-
pnych lub przestępców i każdego spotka-
nego przestępcę wyciąć i przed sądem stawić.
Odwodzącej tej władzy ofrawy latami i in-
ne sąsiadki sądowne, z których najworniej-
sze przestępstwa. Tak pod r. 1385 czytamy
w księdze sądu ziemskiego bractwa wrocławskiego:
„S. de S. arrestavit Nicolaum et Brulco”
„non cum iusticiario. Iusticiarius dicit

Wspomina wyrocznie kapitał sadu grodzkiego
drabowskiego r. 1431, mówiąc:
" sufficiat quod equo fuit sufficiens docuit.
" iusticiario Cracoviensi et postea coram
" iure domini capitanei i postulantiając,
" quod eundem equum Tassel recipiat,
" quia de ipso docuit per vicinos, quia si
" is est equus. " Wypowiedzenie jest tu mowa o
dwójnastym postępowaniu, raz przed sprawcą
drugą raz przed sądem starostwiskim, a
nawet mawia tu jeszcze ten szczegół, że do
wiedztwa wieści do do starostwiskiego domia
był przeważnie przez świadków sąsiadów.
O istocie postępowania sądowego przed
dwoma prezydentami nam mowa kapitał wstawi-
jąc, że sprawca nie tylko więził, ale i wy-
puszczał na wolność schwytych, mianem
się więc z pewnością prezydent o niewinności
obwinionego, a prezydent sądowy mógł
słowo nabrać, zbadawszy wszystkie oku-
liczności sprawy, słowem przeprowadzając
jakiś dochód i śledztwo. Gdy się zaś pre-
zydent, że podejrzenie jest niezasadne,
natenczas wypuszczał obwinionego przed
sąd wstawić, polecając mu stawić się do
rozprawy, lub też przedstawiać go wprost
do sądu. W sądzie zaś na wyznaczonym
do rozprawy terminie mogły być dwie c-
wentuśności, a mianowicie, albo sta-
wał sam przeddawany przeciwstawie i sam
sprawy swej dochodził, albo też rolę orka-
cyjną brał na siebie sprawca, i jest po-
przedawany istniał, stawiać go jako świad-
ka; jeśli zaś przeddawany nie było, sam
przeciw obwinionemu występował. Wzrost
tym samym wypadku do wyrocznia pro-
centu przeciw nie potworzył ^{był} sprawca,
aby jakiś lepi stimm ador prest pro stred
nim obwinął, wystarczając tu zapewne
prosta denuncjacja lub pokrzywdzenia po-
głoska. Stawem na to są wszystkie spra-

nie jednorazowe, lecz wielo-
dniowe popelniane, i

wy, gdzie sprawca wykazał o publiciniam,
spolia i inhonestam vitam, servatio futurum,
tu bowiem powyższe nie było oznaczone,
go lub winowatego poszkodowanego, prze-
stępstwa te były niekierpienne dla ogółu,
tu więc sprawca sam jako stróż porządku
publicznego przeciw klerycy i klerowi, ca-
łkowicie i sprawę popierał. Był on więc kre-
dytowalnym oskarżycielem publicznym, jedna-
kowo, o ile sądzić możemy, nie wykro-
wał sam we własnym imieniu, lecz w imie-
nie, i w imię przedniego, jako następca pro-
duktu procurator publicus, a tem samem niejako
a powołania starosty, do którego przedewszyst-
kiem w starostwie XV i w XVI wieku cen-
trum było porządku publicznego w swoim
materiał.

Postępownie, gdzie się przed rokiem 1700
nie było też przesłania w skutkach oskarżenia
sprawy wymagalne, było późno w miarę
tego, czy pochodzący starosta, czy też go nie
było. Jeżeli pochodzący starosta, w takim
miejscu, jak tego licencja papieża, papież staro-
sta, a następnie był starostą do postawo-
wien starosty starosty Karimira W. albo do
wiodzie winy, oskarżeni, albo też pozwol-
ni się wyrazić. We wszystkich przypad-
kach, gdzie jako oskarżyciel sprawca sam
wykazuje, a więc gdzie poszkodowanego
lub winowatego oskarżyciela nie ma, nie
przepraszadła instytucja jego dowodu us-
ny, lecz oskarżenie jego jest pewnego rodzaju
disparatio, informatio; wobec której ob-
winiony przysięga, własną, lub z powodu
sami wyrazić się był obowiązany.

Sprawca dowodził tylko faktem
starosty, jeżeli się sprawca klerowi, że
starosta obowiązany jest przez posłanie przysię-
wie przeciwko, lecz go nie przysięgał. Spraw-
ca też w razie, jeżeli pierwotnie imieniem
mł, nie stał się żadnej daty cała

[illegible]

§. Kżeli się rozpatrujemy w charakterze władcy sprawów: posiadamy ja z współczesności postawieniem prawem; to jest nam mianem nadac przedstania, że między nie obywateli sprawów, w postawie ich, dla regimiu i dochodzenia przestępstw, są tym postawieniem prawem ka i ich dłużej tak obec, że ono żadne, z nich wy, płynąć nie mogły i doniesienie imo ciędo dla siebie mieć musiały.

W wieku XIII regimiu przestępstw i ordasowanie przestępcy przed sądem, materiały były nie do osoby przestępcy przedstawiane. Także owie już postawienie przestępstwa mniejsze i większe, to ponimo tego przestępstwa nie dotykały, ponieważ lub przez ich, których, były ciągle jeszcze na ciędo przypadnie uwarunek. Dla tego tej postawienie postawiano zupełnie woli postawianego, czy chce przestępstwa dochodzić czy nie, co najwyżej mogli to w przypadku kary, która kara nie zaczyna się od chwili: że bowiem osoby w miejsce postawianego, gdy ten był ka, były, braty postaw na głowę, a więc w sprawie były interesowane. Zapytało się to: bowiem ciędo z parady, że było ten mógł przypaść o przestępstwo, który ka to miał prawo domagać się słownego postawienia. W myśl tej parady postawiano kadie i państwo, on bowiem postawiony mógł mieć wypaść przeciw przestępcy wle, dy, gdy albo państwo albo sam kraj w innych prawach naruszonego postaw.

Nie było więc w dawnym prawie publicznym, a ka tem postaw, że nie było ani władcy ani organu, któryby przestępcę śledził a wypaść, nego przed sądem stawiał. Obowiązek ten spoczywał w całości na postawianym, ludzie na wladzie lub opoli, w którego

[Kartę 7]

[illegible]

112
[Moscicola]

cennego III kaprowatym, który ręką
 trzyma w przypatku cieższych kłopotów;
 był podzielnym coraz częściej używany.
 W rozporządzeniu procesów inkwizycyjnego
 potrzebna była napisać tak zwana infor-
matio, to jest wyświadczenie świadka
 nanie lub pogłoska (clamor), requisitio
 procesowego postępowaniem postać, kłótnia
inquisicio inquisycja, rodzaj demin-
 cyjny. Wskazywał tego rodzaju infama-
 cyi rozporządzenia pochodzenie z urzędu.
 Wskazywało na cel przedewszystkiem
 wybrzeż, czy w istocie się to wyszedł po-
 stępowany postać, czy rzeczywicie istnieją-
 cego rozporządzenie postępowanie, to
 było płacić winnym tego procesowego.
 Była to tak zwana inquisitio generalis,
 niejako rodzaj śledztwa uprzedniego,
 po którym dopiero następowano właści-
 we postępowanie, inquisitio specialis, co
 było pewną podrobną postawieniem ob-
 winionego w stan oskarżenia. Wskazywa-
 ło te zasady procesów inkwizycyjnych do-
 ją, iż w całości jednolite w postępowaniu
 sprawy kłótni sądów grodzkiego procesów
 procesowy. I tak już w przywileju Łobkowskiego
 dla miast skonfederowanych wielkopols-
 kich r. 1299 stało, quod ubiunque pla-
 nor super quolibet malefactorem fuerit
 cumdem declinabit, a postulatorem
 puer. Władysław Jagiełło opracował
 władzy sądowej nad polskimi
 rękami, kłótni wysłępowanie o-
 prawy jako oskarżenia w przypatku
 gdy ktoś „in bono” żyje. lub sius po-
 wet, wskazuje na to, że sprawca był
 przede wszystkim obwiniany badac-
 fiamin et clamorem publicum, czyli
 przeprowadzić właśnie z infamatis
 procesem Innocentego III wskazywa-

Wykazaliśmy też już wyżej, że ofiarca
przeprowadził wobec śledztwa wstęp-
nego z obwinionym, t. j. kontrowersyj-
nie, że fakt przodniowy rzeczy-
wiście spełniony został; mamy więc drugi
moment postępowania inkwizycyjnego,
t. j. inquisitio generalis. Ale inquisitio
specialis była także zachowana. W tym
miejscu bowiem mówiąc o istocie oskar-
życielskiej sprawy, że on występował w ro-
li oskarżyciela inicjatem grody, procurator,
locus castri, jako następca godu z pamięci
starosty; w obec tego więc, gdy proces toczył
się przed grodem, proba oskarżyciela i są-
dniego była loci sama, to jest grod, co by-
ło charakterystyczną cechą procesu in-
kwizycyjnego. Wreszcie dodać należy, że
i postępowanie kryminalne było w proce-
sie przed sądem grodzkim w zupełności
przebiegało; gdzie bowiem chcąc mieć
pewniotworne przekonanie o niewinności
obwinionego wprost temu przysięgę ocy-
szczającą nakładał. Interesujące do-
wiadki w tej mierze dostarcza zapiska
sądu grodzkiego wrocławskiego z r.
1450, która tak opiewa: „Quia tam te-
„laro z woli Radkiewiczskiej był obwiniony
„przed nami, iż z pomocnikami swymi nie
„miastę wrocław z Truskowa podpalił; pie-
„niżkę jej zabrali wronę, fura, a następnie
„proce justycyarskiego naszego schwytany;
„w więz. kam. wrocławskiego przetrwał
„koszt, gdy nie było młodego, który sprawę
„proceju mu nie popierał, czyli potłotował, po-
„lecił mu z wymagalnych sądu, iżby się o
„cyścił. On zaś cyścił się samostwie z 2
„świadkami; chadincem i iłkostatem duncem
„swym i wielkiej chodlucy, którzy wyszli
„przysięgli na żyw. święte; on zaś powiedział, iż
„prawy tego cygni nie popełnił; świadczo-

„mieć zaś karygodnie i łach nam (panie Bo-
 „że do pomocy i świętych dzieł, jako wiemy i
 „świadczymy, iż Pan Helbro w tem, w-
 „czem jest obwiniony, iż skobił w Górsko-
 „wie podpalił i pięćdziesiąt jej kaboat, jest
 „niewinny i tego nie robił. A my widząc
 „to oczyszczenie, uznajemy go za oczyszczonego.

Test więc wiolokne, że proces ten w pol-
 sce był w schyłku. XIV wieku i proces wieś
 XV wieku, były zasadami prawa i pro-
 cesu ławniczego, a instytucja spraw-
 ców odbyły się była rozwinęta i ujęta,
 tak, bywały kary i czasem sfundowa-
 na przedłożenie się procesowi publicznemu
 go na proces indywidualny.

W schyłku jednak XV wieku, jak w pro-
 minie, instytucja publiczna
 ginię zupełnie.

§. Sądownictwo ławne.

Cztery rodzaje sądów występowały już
 w XIV wieku w sprawach ławnych w XIV
 i XV wieku: a) sądy ziemskie, — b)
 sądy kasztelańskie, — c) sądy par-
 cyjaryjne — wreszcie d) sądy staro-
 ziemskie czyli grodzkie. Z tych sta-
 roziemskie czyli grodzkie są najpóźniej-
 sze. Sądy ziemskie powołane były prze-
 de wszystkim do rozstrzygnięcia wątpli-
 wych spraw, które innym sądom specyjal-
 nie nie były przypisane. Sądy ziemskie
 zamieniały się w sądy nadworne w ten
 sposób, że gdy ktoś jeżdżał po kraju, że
 stawał ziemski mianem się był na dworze ko-
 lewni, istniał tam sprawy rozstrzygać. Sta-
 re reguły różnych spraw forenicznych
 są sądy ziemskie w sądy wiejskie w ten spo-
 sób, że w sądzie tym oprócz sądu i pro-
 kura pasindajskiego sędzię dyktarza
 procesu stała w tym celu naczelników
 sądy ziemskie nie miały w wieś XIV

1)
 wysłanym już ~~z wójtów~~ X na poczekaniu
 III XIV jako kapłani samodzielnego, sad
 iż pochodził z pewną wątpliwością, z jakich
 sądzono one powstały, i było nie ma żadne
 go śladu żadnych piśmiennych, których się nie
 ko kaprościarkata. Według wszelkiego pra-
 wopodobieństwa mogą one powstać we
 w sądach nadwornych, jakie ślady
 formy formacji swych sądzono nadwornych w
 wieku XIII odhymali.

Alle po uproszeniu, słachły, ziewną, a
kiedy słachła: doświadczyły więcej
swych własnych poddanych, a także co
zatem powsta, i własna, wyższość nad
tych poddanych, oddał państwo na dzieło
nie poddałone, przeto, nie swoim ob-
sługę po chwili, niegdy, uproszenia
o nich, poddałych, sądy, doświadczy,
wyższość, doświadczenia, doświadczenia,
nie, niegdy, uproszenia.

Statuta wielickie już bardzo niewiele ra-
mierają postanowień o piórsdyce; nasze
lanickiej. Tyle z nich wielickie, że sta-
nowienie sadzili sprawy o główny kabi-
lego, a w wielickiej sadzie i podwary,
którego postanowień sądy karciłano, sta-
li się wielickiej. Tędyż się, że w
sprawach o główny kabi-lego postanowień

Fugamickono jürysdykt
cyj starostów, przydane
losów nim był

Przewanych arcyduszami starostów
skierani

czego, to jest zadzielić do wszystkich spraw,
których zadanie do dworu książęcego
materiału. Ktorem jedynym ~~przewany~~
starostom pewna grupa spraw danych,
które było starosta, i jeden inny raz por.,
skierując nie mógł.

W tej mierze postanowił król w roku
r. 1453, iż starostowie następujące sprawy
arcyduki zadanie mają:

1) o milenie drzewie, — 2) o rabunkach na
publicznej drodze, — 3) o podpaleniu i po-
żoż, — 4) o gwałtowne majestatu i innych.

Król praski r. 1454 określił bli-
żej arcyduki 2) o rabunkach na publicznej dro-
dze, że chodzi o gwałt rządzony kupcom
na drodze publicznej.

Król Morawski r. 1467 dodał do
arcyduki starostówskich jeszcze arcyduki
pięty, mianowicie, iż o pociąganie kłusów
sędziwino się w obywateli w gwałcie przed
starostą, jakoby o większego gwałtu.

Statuta praski r. 1501 i ra-
dowski r. 1505 znów rozszerzyły
jürysdykcyę starostówską o dwa nowe
arcyduki, mianowicie 6) iż starosta
ma prawo stawiać poręczy na szkodę wy-
pływającą gwałtem ze szkodliwego po-
dania drzewa prac na szkodę szkodliwych
wypływających z szkodliwych spraw, dalej 7)
ma również prawo wydawać poręczy w
warie gwałtu i innych, a gwałtu
niek ma się liczyć 1 rok i 6 miesięcy.

Wreszcie praski praski brachowski
dodał 3 nowe arcyduki, mianowicie:

8) iż starosta ma prawo wydawania po-
ręczy gdy brat do podania z bratem przy-
stąpić nie chce, 9) iż imperatorowski
arcyduki oświadczył oświadczył w wszelkich
sprawach w gwałcie odpowiadać jürisdykcyę,
wreszcie 10) iż i sprawy, jeżeli kto raz;

tego na ichodzie bytla, ka rchojnia wy,
daci nie chce, do sadu gniuzkiego nalezy.
W tym ostatnim wyrodku sad gniuzki sa,
wiec ma prawo tylko p stare, o rchodez kai
do sadu ziemskiego strony odetac' winien.

Gdy slachcie porwat slachcia fored
sad gniuzki lub starosly w innej sprawie
oprocz adyutuw slasowisich, winien
byc podziac' rcherytwe' stare, IV stronie
i tylci sadowi ludzieci panow.

Sady slasowisnie polnyraty sz co G
lygodni pod probistem przewodniczem
starosly. W ranc forechody winien byc
starosta paradzie w miejscu swoje rchre,
go, slachcia poadtego, do sadzenia spraw
rodakiego. W rclado tylko polnyraty rchry,
pospolitej lub rchlewskie mogly usprawi,
dlwie probist, nicobecnosc' starosly.

Pomocnikami starosly byli burgravi
hauie; ^{stole} ~~proclaw~~ tylko burgraviwie
w ranni poadti mieli prawo sadzenia
spraw. Podczas nicobecnosci staro-
sly, burgraviwie rchdnej mocy sadze,
ma spraw nie mieli.

Testi staroslov z ruznym rchodziejem lub
tokrem nie probis sprawiedliwosci beci go
wyfiscit bez rchwalenia rchre, slawo
sladit rchre p r. 1496, podziac' winien
glowe slachcia, jeli rchdziej byc slachci-
nem, a glowe plebejusca, jeli rchdziej-
byc plebejuscem, a porchadawancum w
mien byc rchodez rchmagrodzie.

Choykancie rchlowieha rchj stawy, po-
dziejca rchgo o porchuranie porchepstwa,
migt starosta rchynic tylko ka wiedag
to; rchwalencum wojewody i rchclawo-
lub porchynajmiej jednego z nich.

Kakubani z r. 1450 i 1451 porchano,
widno polnye ruzi rchdziej i rchpiccaw.

Kakub rchlawski z r. 1505 kad' w Rej

miernie przepis podaje: Pomagacie i w
dygnacie ptochciej i takow kani sama jani
i sprawy glowni kara maja byc idarani.
W tym celu musimy pojeiwola wrac z daniel
lancem, skarozla, lub podskarozkiem probie w
starolym powiecie na wznaczonej stronie
rzarbi całej schabty, na ktorymto rzeczenie
skoby sie nie stawia, krom by byl chory
lub inny wariaz, przyczyna, ze nie uspra-
wiedliwiti, ma byc wiczyzcie za bezczes-
go uwariany. Na tym rzeczenie, na ktorym
nadto dwoch lub trzech miejscach dobrej
stawy napisac nalezy, ma byc pcyzione
dochozenie o zachowaniu sie skardzo i co
do o drugim wiec, czy nie usprawa to-
row lub ptochciej i t.d. winnych maja w
jac i idaraci lub skolowi do ustalenia
oddaci.

§. Trybunały rektorów. Przywiej
ksiola Karolina W. r. 1364 wydany
w przedmiocie paterenia i urozkoenia mis-
werykeli skardowskiego, nastepujace, co
do trybunały rektora w sprawach szkolnych
zawiera postanowienie: "Kadto rektor
" ma prawo saskenia scholarow w sprawach
" dygnalnych i bezprzych, imianowicie po-
" stawni, puciwage (verbalis iurioria), lub
" jeeli scholar przywrazajacy olla panik w kra-
" kowie, kargajac logo za polony, lub w in-
" ny sposob pwarajac rektora, lub fizycznie ai-
" do kowi poklewi uroani: w kadziel spra-
" wach ani scholar, ani jego tuzba do ka-
" dnych innych sadow nie ma byc fowigga
" no. Gdyby akoli scholar na skardziej,
" cudzokozwie, piewzpie, zabójstwie lub
" innej pbradu glownej byl ukorzystnie po-
" chwycony, sprawa taka do rektora nie
" nalezy, lecz jeeli scholar jest skardkiem, do
" biskupa, a jeeli swieckim, skolewskim
" sadowi podlegac ma. Nie ma tez byc ka-
" dli scholar inaczey nizely, zisk kylego re-

[Krom rektorów]

"wiedzą i perwoleńni reidkora orar ca
"promora jego sturby."

§. Przewód i o jurysdykcji sądów dū-
chownych ku prawnikę iurymie palery,
albowiem wedle statutu piotrowskiego
z r. 1406 sprawy o kabitie, nichromienie,
kramienie lub grodek na probie dūcho-
wnej popelniony, do jurysdykcji sądów
dūchownych należały.

5/2 1892.

§. Przewód sądowy. Przewód sądowy
w sprawach starzych jest lenie sam co i
w sprawach ~~prawnikę~~ cywilnych.
Gdy podzielił prawnikę w sprawach cy-
wilnych osobną dūgę, mniogęgo mógł
dū prawa prawnikęgo prawnikę, prawnikę
na lipie mniogęgo prawnikęgo prawnikę, a
mniogęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo

Wspomnieliśmy już poprzednio, iż sprawa
oczekiwania się, że prawa danowicznego
prawnikęgo, byłow. prawnikęgo, idea prawnikęgo
prawnikęgo w tych prawnikęgo.

W wielu sprawach prawnikęgo prawnikęgo
oczekiwania się, że prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo

Prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo

Prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo

Tylko w wypadku o prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo
prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo prawnikęgo

mianowicie są dwa przedstawienia
10. i 11. i 12. i 13. i 14. i 15. i 16. i 17. i 18. i 19. i 20.
O wybranych być mogą.

Co do pierwszego w przedmiocie do-
wodu postanawiają przyjąć ciemi. Ma-
do widać, że jeśli powód po wniesieniu ka-
doby odmówił, iż gościn jest prowadzić
dowód, iż i prawo wypłacić, a powoany
ugraniczone iż było do prośbego zaprosze-
nia, w takim razie powód bliżej jest do
dowodu; lecz jeśli powoany odmówił, iż
poważnie przeprowadzić przeciwności, ja-
ki i prawo wypłacić, tedy on do przeciwno-
ści dowodu dopuszczenia być powinien.

Weryfikacja winno było karować nastę-
pować przez karę wyroczoną pewnie 6
miesiąców: to w regule słachy z 3 pen-
logij. Weryfikacja 6 miesięcy na 10 po-
wzięto: a) w razie nagany słachy
lwa, - b) w razie karu słachy -
c) w razie pójścia, - wreszcie d) w
razie jeśli powód obwin swego wrota-
ra. Przy obywatelstwie ciemi. Tędy
reglają było 5 miesięcy do weryfikacji
miał się, jeśli słachy słachy, o dwa-
dzieć tygodni. Należność płacić war-
szawski z r. 1421. Wmieszanie obwinionemu
o pobicie smiecia weryfikacja samobiec
następuje.

Należność smiecia płać. Tędy mogą
się nawet w razie pójścia przez pójście
jaki o gwałt, słachy, słachy, słachy,
we. Tędy własną pójście, weryfikacja.
Tędy prawo pójście w ogóle słachy
obwinionemu przez smiecia, a smiecia
ciemi. W razie jeśli jest o pobicie
innego smiecia obwinionemu.

Wmieszanie jednostki dopuszczenia do ody-
sekremia iż była ugraniczona.

Należność płać. Tędy z r. 1447: me.

zawarli r. 1454 dekrety byy racy
 obwinionych s drodzier lub potwarz do
 osypcecia sie, ale statul radunski
 r. 1505 obwinieccionum p plogiatkio
 cygli pokorancum w rejestrze ptozycier
 i pmiadostancum, rac bylo osypcecia
 sie obowiazala, po rac drogzi jwi klara go
 poleca. Nieskawli statul postanowit
 karacem, ze jeli slachcie przed radem
 starostinim osypci sie kwin, nie ma
 wiecej ptacic starostie slozy go. leci staro
 sta prostem fannietnem koniektawac
 sie winien.

Wschodnie sprawy o forage, kabyslow
 i pmiadost, nawet gdyby sprawa
 prawu nicunicecicium podlegat, winny byc
 prawem polskiem radzone, a foragistey
 cecidniczi r. 1454 polceit, ichy miadla
 poddanym piciniam w swawach tych swa
 wo polskie ptozowaty, mimo ic statul
 wisliczi postanowit, ic starota pbrodnia
 latiem prawem radzong, byc winna, ja
 diego inywata niejsawost, gotcie pbro
 dnia pofetunong postata.

Bez prawota nie mogt ani staro
 sta, ani rad wicowny ani raden inny
 rad foragrac przed radie piciniamum;
 bez pbenowies bez prawota nie mogt sie
 odbyci raden rad o pbrodnie. Tylo
 prawem pofetunong lub pofetunajacy sie
 do winy, mogt byc paragolony. Opie
 kun o kregowdy pmiadost, xwenni radca
 nie mogt działac waznie.

Do ogloszenia praw i pofetunowania o
 gloszin dokonanych upowainiony byt
 woiny, z racu sam, fornej w pnyhlen
 cy i slachly.

Prawo woinych lad prawu drwawe,
 to jeli do pabierania sobie stat kabitego
 na drodze, do ktorego sylgolin forcy,

1 kabitego lub 7

1 prawo 7

12
wotani byli; pierwsi składali wiśheid;
Co do dar frunizonych na charowen
kamienię mały, że przynajmniej, która
wymiarów była 40 mł; i przynajmniej
się między et pagamentu conuēt Bob
micalis, była się na charowen był
do 30 gr. niemniej że kara 50 mł
miała być obliczana: pomyśl
nie pomyślona ona była 50 gr. a dla
rych 20 gr. sę dla dziecia, 10 gr. sę
dziecia, 5 gr. podległości, a dla dzieci
dostojności 3 gr.; jako kara śmierci
na pomyślona ona była 40 gr. a dla
chowań ofiarali ją było w wyroczni
13 gr. do jest 10 gr. dla dziecia, 2 gr.
dla reszty i 1 gr. dla podległości.

Nauka inżynierji w procesie dar
my jest przedstawienie rejestrowania
umiaru (rejestrowania maleficentium), rewa
nych także później straszenia staro
mi lub pomyślni; w której pomyślni,
no dla pomyślni pomyślni był już
daranych był ofiarę pomyślni pomyślni
nych lub pomyślni. Wtedy że pomyślni
pomyślni pomyślni pomyślni pomyślni
słinn p. r. 1505, to jest w roku pomyślni
lumin był pomyślni, który pomyślni pomyślni
obrot pomyślni. Tę pomyślni
dopiero więc w następnej odarę się e
pocę.

[dopiero]

§. wieki XVI, XVII i XVIII

Przechodzenie z kolei do króć i
ostatniej epoki historii prawa starożytności
nas, to jest do wieków XVI, XVII i XVIII.
Całkowicie prawa starożytności, jak już ono
się w tej epoce przedstawia, nie było już
nowe opisywać, musieliśmy się bowiem
przeobrazić i przybrać wiele ustaw,
o których już w epoce poprzedniej mówiliśmy,
tem, a które i w epoce następnej mówiliśmy

ubawiającą naturą. Prawo darne
bowiem w tej ostatniej epoce nie uległo
żadnym radykalnym reformom, lecz
pozostało w głównym przebiebie takim, ja-
kie było w epoce poprzedniej, stało się
stałe i trwałe, i w ciągu trzech wieków
przechodziło z rąk rąk, nie zmieniając
nowych ustaw, które przyjęły się je-
go. Ponieważ jednak w tym czasie
nie było moim ugraniczyć się tylko na
przedstawieniu tych nowych ustaw, od-
stępując na koniec przedstawienie
tych ustaw, jakie w ciągu niniejszej
epoki przedziwne były w celu reformy
mówienia naszego prawa darne
w myśl owych idei nowożytnych, jakie
się w drugiej połowie XVIII wieku w ca-
łokształcie państwa Europejskiego, które
z powodu braku politycznego były w
wykonanie swoje nie mogły.

§ 1. Niedowiarstwo i bliźnietwo.

Sprawy polityczne religii były dawniej
stwierdzone, ustanowione, postawione, wyłączone
jurysdykcji sądów świeckich. Gdyż
miał ustanowione postawy dogmatyczne,
które przetrwały z osób świeckich i świe-
ckich, i sprawy kościelne kościoła, które
przez to przetrwały. Wskazywano r. r. 1543, wylicza-
jąc następujące nadaje przekreślić w tym
kierunku: 1) herezja, 2) schizma,
3) bliźnietwo przeciw Bogu, 4) d.
szekielstwo.

Pierwszą z nich, skierowaną przeciw ni-
mowiercom w Polsce, był edykt wielkiego
księcia Władysława Jagiełły r. r. 1424, wy-
dany z powodu swego poddawanego
wzrostu się herezji w Polsce. Edykt ten
stawił, że ktoś kto o herezji będzie
przekonywał lub podżegał, ma być karany
i jeżeli jako winny obradzi, obradzi, ma.

jętaku. Wskazywano na Czech przybieranie do
Polaki, podległe mu egzaminowi iudycyjnemu
heretice pravilali. Polacy w Czechach bezduszni
mieli narzucający komin prawski do krajów
po berstniecznym wpływie obcego mieli być
mówcami jako hereticy prawem przekonanym
i skazani, i już do krajów więcej wracać nie
mieli. Następnie zawieszono w r. 1438
w Nowym mieście Rozkazy konfederacyja
mająca na celu kempienie heretyków. Oba-
le pomniki prawne należał wprowadzić do gło-
wki pośredniej, gdy jednak innowierstwo
dopiero w wieku XVI w Polsce silnie się roz-
winęło, w skrajną dysydenclow w wieku
XVIII na sprawy publiczne had ważny wpływ
wywiera, udało się być wstawnem i swe
majątkowiczce pomniki iustowodawce prze-
słu heretyki do tej przeciwności epoki.

„Konstytucyja sejm^u warszawskiego r. 1. 1638
stanowiła: „²⁶ „Lubo prawem sekcie aryjańskiej
„ albo jako ją niektórzy powia, nowochrześci-
„ jańskiej, w państwach naszych być i istnieć
„ się prawo pospolite nie porwalało, iż jednak
„ fatali opórów ~~republicae~~ ^{republicae} pań^u formieniona
„ sekta niedawnych czasów w państwach na-
„ szych tak wzrosła jako i w. k. białostockiego
„ zaczęła się powieść, która synowi Bożemu
„ przedwieczności ujmie, ^{reassimilacyj}
„ et in suo rigore ^{reassimilacyj} proseciwko ^{reassimilacyj} nam

„statut Władysława Jagiełły antecessora
 „naszego o heredytach, za zgodą, i ostateczną
 „naszą postanowienią, iż jeżeli się kto taki
 „znalazł, któryby sebie bez sądu i sądu
 „słuch naszych sąd domowych jako i w
 „likeniedzijskiej et provinciis cis annis pociąg i w
 „sąd się wyznawał, dozwolił albo opowiadał,
 „albo onej assestres podlegać et sioere, a byt
 „by o to legittimie convictus, sądowy sąd
 „wypiej mianowanemu statutowi podlegać może
 „i bez wszelkiej odwołki przez sądowy sąd
 „sędziów i ich na sądzie ma być dozwol-
 „ny, sub privatione capitaneatus. I pociąg
 „sędziów ich tamquam pro pociąg hereditatis
 „sędziów w trybunale i ich sądu sąd
 „sędziów sędziów mianowanemu, ad instanciam
 „sędziów, i w w. x. likeniedzijskiej na trybunale
 „i w pociąg sąd. Chęć pociąg sąd
 „sędziów sąd, jeżeli się który sądowy sąd
 „sędziów, aby bez sebie wypiej sąd się nie
 „ichciał, sądowemu na sąd sąd do sąd
 „sędziów sąd sędziów, salva bono-
 „rum et personarum securitate, atque
 „debitum repetitione. Quo tempore ut
 „chilominis sądowy sąd sebac
 „sędziów wypiej mianowanemu sędziów
 „nie sędziów i do sądowy sąd
 „publica impiscere se nie będzie mógł
 „sub penis superius expressis, iuribus et
 „privilegiis statutis charitatis atque de
 „sędziów i w pociąg sądowy sąd, sędziów
 „sędziów.

Wskazano już do sądowy sąd sędziów sąd
 sądowy sąd i w sąd sąd sądowy sąd
 1059 sędziów sądowy sąd sądowy sąd
 sądowy sąd sądowy sąd sądowy sąd
 i granic sądowy sądowy sąd, sądowy sąd
 sądowy, sądowy sąd 10 lipca 1064 o
 sądowy sąd.

[illegible]

„dowci iudwicyjz filiaz, krynie i wywie,
 „skrawcy rz etiam sine delat ore, kadorych
 „inac i na garde fracvior inqviskione
 „harac fawini, et inquantum by shoroch
 „na dzo byt remissus in executione, tedy e
 „liam privato ciuiz ladiego blivieroz i
 „mac i do grodu ktorego dolwiciu abo by
 „lunatu podac wolno bedzie, z ktorego
 „exceduicyz requira pro byc u placachow
 „sub pena privationis capitaneatus inter eaz,
 „sas mixt fori u bydumale, ex speciali re
 „gesto ministeria Polity et ktoreman
 „politicu intra vel extra requiru stryjanu
 „ktorego fori tdawai, albo placia jego patie
 „in concredito brumai, albo go luto areu,
 „da majetnosci placaj hito jedn dobrich
 „sporehem przechowywat, prociwko ladie,
 „mi lito duchownej lito swie toej o obie
 „inter causas mixt fori ex speciali regesto
 „pro penis contra factores caucilis, postka,
 „fic wolno bedzie, ktora konstytucyja
 „W. X. likewstia strazyny z um pracy
 „ziene fori u bydumale in concredito indieu.

Za konstytucyja postata nastepnie kon-
 stytucyjami z lat 1668, 1670, 1674,
 1736 i 1764 reasumowan, ztem pod-
 miniem, ze konstytucyje z lat 1736 i
 1764 mowia nie tylko o samych stryja-
 nach, ale ladzie i ktora brach, ktoreman,
 slach, Anabaptystach i Apostalach.

Tyle o stryjancach i innych rektach; co
 z tego lat dyty religii greckiej stryjan-
 dentu, i ktorej nastepujace istnity.

Tak konstytucyja regim ustanowicie,
 go z r. 1607 postanawia: „Ustawajace
 „religije greckie, ktora z dawna ma ono,
 „ze frama, warujemy, ze poskajenistwo i
 „dobr duchownych inacnem frawem nie
 „namy rozdawai, jedno medle ich frimda,
 „cy i dawnego rewyrozi frawekow ma.

[dyskursow str. 7]

„ szych, im nadanych, to jest ludzian, sła-
 „ chechom, narodni misliogo i misie religii
 „ greckiej, mietyniag im ^{prawniczym} ~~prawniczym~~ ^{prawniczym} ~~prawniczym~~ ^{prawniczym}
 „ mieniu i prawie ich, omi wolnego wolprawo-
 „ wania nabozeistw wedlug dawnych obroz-
 „ diw ich kabanajag i poverchodkajag, bene-
 „ fiky, ker cerkiewnych dwajga osobie jednej
 „ nadawowac nie mamy, ale metropolis
 „ metropolis, wladycza wladycza, archi-
 „ mandrycho archimandrycho, i lat ^{subde-}
 „ prienter ~~do~~ o dougich porumiec sz ma, ja-
 „ ko szereg o tem przywilej od nas na tym
 „ sejmie dany, obmania. A ikoby dwaje
 „ beneficijow na ten szas kraymat, latowy
 „ najdalej do roku jedno hucic ma, pod
 „ kaptacemow wily 1000 mł delakow,
 „ o co forum na sejmie od instanciam po-
 „ stow ziemskich. A dobr cerkiewnych od
 „ cerkwi alienowanych plochadzie maja. Ma-
 „ chwa ker pierkione religii greckiej przy-
 „ prawach i przywilejach ich rozkazywamy
 „ a kapiom przy ewangeliach dobi ziem-
 „ skich selachechich plochadzie i przykazywac
 „ nie maja, ke cerkwie, ikone keraz nie ma,
 „ ja w tydi dobrach procesy. Procesy przy-
 „ tym i poblepti prawne i bawnye, ik-
 „ se na probach stichowanych w ktorym-
 „ kolwiek party, obrymane sz, lat w
 „ dorowne jako i w. x. litewskim stowem,
 „ zeimy i porwany od nich wolnymi sz
 „ nimy.

W sejmie starym w r. 1633 postanowiono,
 wion, rozlata regola niezdy wyznawca-
 mi religii greckiej obajga obrypkow, a to
 lat w nim bezdacych jako i niebezacych ery-
 li porysowkow, klatko regola fowiejse-
 mi koushykuczami podawianag byta.
 A kiedy sz w klatko, ze fowiejse-
 mynagazaj wyjzimeni, koushykuczaj r. r.
 1656 fowiejse- klatko na najkliczym

[maszynie]

" Proga z ichuwo' hamy Radami wystąpić i in,
" nemi stany o to tu starać, żeby do najgrubšo,
" wniejze z tego spokreńie było, jano by to...
" swięta agoda cale a niendruśenie wicrucuś
" crasy zdichuwanu, byta."

" W ten pestercegi generalna warszawska
" z r. 1632 kapitulując prawa dysydantom
" co do pborów ich cęgli mieja publicznych
" modłów tak postanowila: " W miastach
" dworskich, gdzie in praesent' w Kborach
" uo siebie na to przygduwanych publicum rel."
" gionis exercitiu' maja dissidentes, tam je
" na potem kati jasto kesar jutu nieć mogą;
" a gdzie pborów na to wytażonych kesar nie
" maja, tam ich ad evitandam sumulac' eoy,
" powas' nie beda, wscodzie naborcuśkuwa to
" go przywalucgo w domach przywalucych lu'
" dzie przyjebrzajacy bezpiecznie katywas'
" mogą."

" Wniej więcej w ten sam sposób określaty
" powniejze liene dworskićyje sejmowe pra-
" wa dysydantów. Kapieo Frankfurt z r. 1717
" bandziej nieprzyjacie w obec dysydantów za-
" jast stanowisko: " Poniewaz w krolestwie
" polskiemu formowierstwu i prowincyach do nie-
" go nalezacych, najwizsza tu pisme swiętej
" tryumfiej katolickiej kawre-jatnieć swięta
" i wolnośe, jako najprzedniejze prawa oken
" postanowione, p. juiomawicie w konfederac-
" cyjach generalnych warszawskich unowom-
" 1632, 1648, 1668 i 1674 przywiderap;
" tak stale, i dysydantom w wiecie chrześc-
" janskiej wprock stawnych pborów z wolnem
" w nich naborcuśkuwa swego posprawozaniem,
" kłowe przed ichuwa, praw pomieciowych
" kłudowane są, nowych pborów stawiać
" nie godzi się, ale mieszkajacy po jui-
" stach, miasteczach i innych miejscach
" w choronie i w. x. kłewskim, przywaluc
" byle po swich gospodach albo domach

" nabożeństwa swe przywać i lo bez darania
" i szewania nie pozwolono: prosto reasymu
" sąc wrytlic dawniejsze prawa i alcefeyje
" marawickie, froważy, minijzego bratku
" postanowiono jest, aby jeżeli są jakie choroby,
" dołaż, polym i przeciwno uchwale praw
" powienionych, w miastach, miasteczkach,
" wsiach i innych dworach swięto wysławio
" ne, bez jedyny od pidozo frowchody, aluwo,
" ne i powołane bywały i tym, aluwo roz
" maite robotnia odoło wiary brzymają, i ca
" dnych schodzeń, pogramadzenia publicznego
" albo prywatnego mirowie i na mił dawa
" ma, i szewania, postaraj tej wojny swawie
" dziej bezprawnie i niemalerzyści praktykować,
" nego, gromadzić polprawować nie będzie
" się godziło; w aluwo by się dołwień wazyli
" karbowe schodzeń, nabożeństwa i darania
" jawnie lub tajemnie czynić, albo nautycie
" docewiedich, frowdykautów nor wyfulnienie
" obywateli swich kaciągac lub dobrowolnie
" przychodzących przyjmować, dadowi, goły
" lo im będzie dowiedziono, najfrowi pino
" pieniężną, polym wizerkiem nadońce
" wygnaniem wwar z swemi frowdykautami
" darani być mająz kad frowe marszałków
" daranymch i w. x. likerowskiego, albo frowe
" sądy trybunałskie lub kad frowe starostów
" grodeńskich, wyjąwszy samych byłcho po
" stranymch franców, ministrow, aluwo na
" bożeństwa swe wywyciągac z domowym
" bydo swymi prywatnie poprawować będą
" mogli, kad jedynak, ii iniecy frowchod
" dziei do tego ich nabożeństwa pod winami
" wyżej opisaneu nie jest pozwolono."

Traktat zawarty z 1. 1768 regulował
ustaleczenie sprawy wyznaniowej w państwie
rezygnacji. Aluwo rezygnacja dawała
stałe prawo do stałego religijnego sumienia.
§ III artykuł I postanowił: "Pobierając

„ inter iura cardinalia huiusmodi w Polsce
 „ miaz swięta, katolicką, rzymską, przejście
 „ do kościoła rzymskiego do jakiegokolwiek
 „ innej religii w ten doświadczenie polskiem, w.
 „ X. litewskiem et in paucis provinciis ca-
 „ dyminalny występ deklarujemy: więc kto-
 „ by się na niego na przyszły czas odważył,
 „ wygnaniem z państwa Rzeczypospolitej być po-
 „ winien; forum zaś ad agenda procedendo
 „ latowym występcom w trybunatach koro-
 „ nych i w. X. litewskiego cz kermio kado wy-
 „ znaczone; od tego jednak prawa wyłąc-
 „ nie osoby, które się in hoc casu dotąd zna-
 „ słowały, i wziętym, i iadnym sposobem
 „ dochodzić na nich kary wpostrzeganej i w
 „ prawach narodowych nie bierzeć ani
 „ dopuścić.

9/2 1892.

„ Sprawy zaś Gredów, dysydantów, i dysyden-
 „ tów woli dżem II hoiwskiego kradłak, w na-
 „ stępujący sposób uregulowane zostały: „ Gidy
 „ obywateli polscy stanu polackiego, Grecy
 „ orientalni, nieimci i dysydanci obywateli wy-
 „ konna ewangelickiego konfederowali się
 „ dla przetrwania sobie prawnych swobód i
 „ praw lat duchownych jako i świeckich, naj-
 „ jasnijczy dół Legomok i najjaśniejsza rzecz
 „ pospolita krainiejszy adtem probym, appro-
 „ bys ich konfederacyje w Toruniu i innych
 „ podmiotach i one pro legalibus ad konfe-
 „ deracyi generalnej już iżnane, iżnają,
 „ tak, że ci obywatele konfederowani, i ci
 „ wszyscy, którzy się mało accessionis do-
 „ nieb przytoczyli jako popierający prawa
 „ swoje i przychowanie sprawioliwości ca-
 „ łobnych państw i wierznych. Kto majsta
 „ łami T. W. Alci i Rzeczypospolitej być ma-
 „ ją, poczyni obywateli. Konfederacyi wozny
 „ nie dawno przywileje z lat 1563, 1568
 „ i 1579, konfederacyi i konfliktu z
 „ lat 1569, 1573, 1576, 1582, 1588 i 1607

„~~jaśnie~~
 „~~jaśnie~~ dowoła, że stała i edykt ja
 „~~jaśnie~~ gielonicki z r. 1424 i 1439 przeciwko he-
 „~~jaśnie~~ relikom stanowiąc do Greków piecuników
 „~~jaśnie~~ i dysydentów, którzy prawa swe jeszcze w
 „~~jaśnie~~ r. 1340 wywołali, ponowić się ma proga,
 „~~jaśnie~~ doświadczyć kamieńca drugiego macowieckiego
 „~~jaśnie~~ w roku 1525 perowany, o którym nie ma
 „~~jaśnie~~ wiadomości w historyi przez drugiego maco-
 „~~jaśnie~~ wieckie praw chorwackich, prawami polskimi
 „~~jaśnie~~ niejednymi, które formę reguły podobały,
 „~~jaśnie~~ et pro basi równości uroboru katolicy, le-
 „~~jaśnie~~ wać uchyłamy. Choćże potem przeprosić ma
 „~~jaśnie~~ stkie obywateli, którzy formułę stała
 „~~jaśnie~~ jagiellońskie, jako przeciwną się do Greków
 „~~jaśnie~~ piecuników i dysydentów, doświadczyć kamieńca
 „~~jaśnie~~ macowieckiego, jako lewa uchyłony doświadc-
 „~~jaśnie~~ niemy i one na kawie abrogacji. Równie
 „~~jaśnie~~ wszystkie fundka przeciwko Grekom piec-
 „~~jaśnie~~ unom i dysydentom na konfederacji i
 „~~jaśnie~~ kontrybucjach z lat 1717, 1733, 1736,
 „~~jaśnie~~ 1764 i 1766 Lwów i Włocławek, do doby ja-
 „~~jaśnie~~ mekii handlowców i hebrajczyków, in pta-
 „~~jaśnie~~ iudicium Greków piecuników i dysyden-
 „~~jaśnie~~ tów, w traktacie z r. 1717 interwencyj, że
 „~~jaśnie~~ wszystkie tym, aby się i w prawach wy-
 „~~jaśnie~~ szedł po karcie wojny świeckiej, przez
 „~~jaśnie~~ polski obywateli państwa, oraz w pak-
 „~~jaśnie~~ tach dokumentach najjaśniejszego króla
 „~~jaśnie~~ jego mości o obywateli ciużymu stała et
 „~~jaśnie~~ conditionis i religii ich przeciwnego kraj-
 „~~jaśnie~~ dywacjowisto, niemniej wszystkie prawa
 „~~jaśnie~~ mowań, polny, et respoje, prerogaty
 „~~jaśnie~~ wie równości de libero exercitio religio-
 „~~jaśnie~~ nis coram schodzie, w tychże wyrażonych
 „~~jaśnie~~ prawach znajdujące się, a traktatami
 „~~jaśnie~~ i prawne reguły przeciwko polskiej, oraz
 „~~jaśnie~~ na kawie ustanowione, przeciwnie, a
 „~~jaśnie~~ chylamy. Prawo fundamentalne z r. 1573
 „~~jaśnie~~ i forma prawnego wszystkich obywateli
 „~~jaśnie~~ polskich w do naszych czasów podług

„ żywnie, ci to inni, dissidentes równie wyszli „
„ z tej religijom chrześcijańskim, który, prze- „
„ nie uwarawiając, iż to w pewnej od niej „
„ go czasu zostało, że ichy nie są katolicki „
„ pryncy, dysydencków narwisko mają, i tak „
„ nawiązany, wiecy od tego czasu osoby Greków „
„ niemieckich i dysydenckich porównane, i parę „
„ wane były, serio caventes sub pena contumacia „
„ convulsos legum sancitis, aby i wiecie „
„ cuiuscunque status et conditionis osoby, „
„ nie heretykami, odszczepieńcami, schy- „
„ małkami lub dysydenckami, ale Grekami „
„ oryentalnymi, niemieckimi, dysydenckimi „
„ lub ewangelickimi, duchownymi Grekami i biskupami, „
„ i kapłanami, i właścicielami, ewangelickimi me- „
„ dlem swego iżeszki kija, duchownymi pa- „
„ sterskimi i cykli ministrami verbi divini, „
„ domy chwaliły boriej Greków niemieckich cer- „
„ kwiom borem, dysydenckim, i tak dościs- „
„ Tami i chorami, i wiało ich nie pella, nie „
„ heretyka, ale wiara, religija cykli i kon- „
„ fessja, i tak w publicznych i w takich „
„ i w domach i firmach sykutowane były.

Tak obwieść jako paradya brachlan „
z r. 1768 przyjętem posłato liberum exer- „
„ citium religionis obok religij francuskiej „
„ katolickiej, jako państwa, w obec czego „
„ odawano się, że inni wyznania będą „
„ tolerowane, to jednak re potius i in „
„ towaru nadania edyktu wielkiego „
„ mi króla Władysława Jagiełły z r. „
„ 1424. takiego przezwienia, iż on się „
„ do dysydenckich wcale nie odnosi, wy- „
„ pływ, iż edykt ten jest prodictas „
„ to jest w r. 1768 uwarawiany był jako „
„ uława obowiązująca, i stowarzys- „
„ zanie heretyków, i że było wyzna- „
„ nia greckie niemieckie i ewangeli- „
„ ckie materiały do wyznania w Grecy „
„ pospolitej tolerowane.

„ sejm i pnego potworzenia relacyji w skiegach
„ grodzkich bezci powiatu, ma byc' opisana,
„ w ktora poczo ma byc' opisany i na sejmicki
„ kancie potworzenie forwii dla dostatecznej wiad.
„ domosci forwii wotnego ma byc' publikowane.
„ ktory tak forwiany ma peremptorie stanać
„ i przy sformu a forwii kancowego przypadnie,
„ mianu, wypischiawczy propozycyja i slowody
„ inszego kora naszego, kancie, strony obwinio,
„ nej, panom radom naszym i postom ciem
„ takim niez opisanym w tym dac' czas, aby na
„ to sprawie na sejmie naszym bez bytkosci naszej
„ wzywali i w niej sie wedlug potrzeby normowali.
„ A gdyby sie wszyscy spólnie na jednę sentencyję
„ zgodzili, tedy taki paktet forwii nie w nichbył,
„ to naszej wzywani, przy nas ex scripto
„ ma byc' forwian forwii mactura. A gdyby sie
„ wszyscy na jeden paktet zgodzić nie mogli, tedy
„ przy większej części kancie przy posławac' ma.
„ do którego kancowego radu a kancie poselskiego
„ deputowanych byc' ma ciem prób, które przyjął.
„ icy na sprawne i na sprawiedliwe podług się
„ mienia wzywani, przy paniech senatorskich
„ wzywac' i wola ich kancie jako i panów rad li
„ swoje i porachowane byc' mają. Kancie tedy byt
„ przy inszygatorze dla domowici, który more
„ byc' kancie plebejisc. A gdyby probaciones et do
„ circula contra ruin nie były ceska, manifesta
„ notoria et sufficiencia, tedy obwiniony bliższy
„ będzie prawdy do swaryi wedle statutu de v.
„ no bonae fame, choćby był ciemnotli in suffi
„ ciencia documenta et probaciones były do przy
„ cyjani propozycyjomu i twierdzone. Także je
„ śluby była notoria paritas, tedy obwiniony
„ do schwoty bliższym byc' ma. Co mianowicie
„ warijac, i do kancie byt complex crimis
„ mi aut machinationis in personam regionu,
„ a toby nasz dostateczna by to przewidziano, ja.
„ do niego napisano jest, ma byc' do tego radu
„ forwian: a byłiby jako i przycyf. convictus

„ reus esse criminis, condemnabilis. A ten słó-
 „ nyby ratione criminis leae maiestatis byt po-
 „ zwany, nie ma w przetrzym procebie ma sejm
 „ przyjeżdżać, tylko do summuu se dwódo iest
 „ osób, indywidualo kto had przyjaide jelo i stó-
 „ pić i wstaniecie licbie osób do mijsca sądów, nie
 „ w wiekzej przychodzie ma. Produwał ma być
 „ dawn a prawa, jeżeli go stona obwiniona potrze-
 „ bowata, który had przydany post propositionem
 „ et documenta omnia, per instigatorem exhibi-
 „ ta ma mieć statium deliberandi ad responden-
 „ dum do królewego dnia, beztraci tego stona po-
 „ trebowata; a jeżeli się to pokazalo, idy porwa-
 „ ny, nicuinnie a polwarnie byt aduision, ma
 „ być delator nobilis, siue comparuerit siue non,
 „ karan według konstytucyi na królewich anno
 „ 1505 uchwalonej; a ma tym sejmie poprawio-
 „ nej, a plebeius poena capitis. Teduam gozicby
 „ obwiniony nie zgola, ale tylko przez przyjezdz-
 „ się odwoić, tedy na delatora kadna kara iest.
 „ gac się nie ma. A królowa sprawa nie ma być
 „ przez instygatora kadnym obywatelom wotoczonu
 „ wosem przez te osoby, które do tego sądu przy-
 „ jeżdżać, namacronic, sądona być ma, kad aby
 „ już ma bym sejmie poprawionu, byta, aliss
 „ na dokonczeniu sejmie nie ma być broniowa i o,
 „ wosem dopuszczenia porównaniem swaryja, gdzie-
 „ by mi a prawa przyšlo, oprocz raby tam po-
 „ zwany niktwał obywateli vera infirmitate, któ-
 „ ra sama jest ma być w czasie dorozbowa-
 „ do dwóch niedziel, albo jeżeli on sąd virtualis
 „ allegatis et responsis, żeby wtem potrednaby-
 „ to scrutinium. Tenkie postep ma być in
 „ causa proditionis contra reipublicam,
 „ to jest gdyby kto narzuć hinty przeciwko
 „ wescyprospolitej, porocuniewajac się z nieprzy-
 „ jacieleni koronny ku szkodzie koronnej,
 „ wynosić kajeńnice wescyprospolitej kiewca-
 „ jąc królowe, nieprzyjacielowi koronnemu, pod-
 „ dat mu rancu na krowie, wrócić at paka-
 „ et facienda a postromeni paui, rebellis.

„falso portarunt, albo obłąkolwiec jemu wysłę,
„per populum, którzy wstanie był contra rem,
„publicam; jednak już in loci casu my jako
„glowa z pań radami i z ośmiu deputatów
„poselskich sędzić i przez większej części dou,
„obłąkają ięczyć manny; w których jużła
„qualitatem excessus et illius puchien sententiarum
„penae debent irrogari. Do warując, iż gdyby
„in ea causa perduellionis delatora nie stało,
„tedy sam instygator z wiadomością marceat,
„na marcego, mając resla et evidencja doin
„mentu, laska, klauz morę instilucere et con,
„linuare, zachowując po swej mocy postępek
„tu na tym sejmie próbny contra perduelles
„modernos ięczyony.”

„Wonszylucyja sejmie warszawskiego r. r.
„1670 pomnożyła skład swego rozdziału na
„stępujący sposób: „Reasumując Wonszylucy
„lucyjs anni 1588 i one supplemto, do ośmiu
„deputatów Ła, Wonszylucyjs ordynowanych,
„zsterech deputatów, żeby było wszystkich do
„naszcie ex gentilibus do formicunych sąłow
„criminiis deae maiestatis et perduellionis,
„jako już na keramiejszym sejmie na pdanieu
„mergospolitej porwolilitim, kati na podym
„z doła poselskiego deputatów do lychze spora
„authoritatem praesentis conventus deklaruję
„my. A mandaty ex senatus consilio uicla
„prodescriptum blisto prasetej elekcyi mająz
„byo wydawane i muncellaryje post peractum
„senatus consilium stonowu potrzebującym,
„trudnić ich nie mająz; reasumując Wonszylucy
„lucyjs anni 1588, aby na jednym sejmie Ła
„łowe sprawy dekreowane były.”

„Tyle Wonszylucyje stronu o zbrodni obra,
„zowego majestatu i zdrady glownej. Wra
„w nich pchli wzmianki kary na le zbro,
„dnie. Wra ten uęczętnia statut litewski,
„który tak postanawia: „Kiedyby kto zmo,
„ięz albo spiducinie albo bunt ięczył na
„korwie narze hospodarskie, chociażby fran

„ Nieg nichowat, i ichy ona pnowow nie byla u
 „ cypunkiem popelniona, lachowu ka sturyn
 „ duwodem, jado o tym nicz w artykule prz
 „ tym legoi pordziatki jest opisano, gardto
 „ i imienie braci. Ser majestot nasz obraton
 „ bywa c lej przyrzeczy, gdyby sie kto bunt o
 „ wat, podobz fupolity wretskajac pocieno na
 „ hospodara albo du pchodzie pccy fupoli
 „ lej, monety bez priedey narej bit, albo po
 „ cejini ~~nasze~~ k lego swiala naszem hospodar
 „ stcin lachie i fobomkow nareych dwilow pol
 „ stich i wci szigat litewskich, chcac albo
 „ osiagc i opanowac to państwo w. i. litewskie
 „ i hospodarzem na niem byc i puzito, liot stn
 „ rielny rlierat, puzwodzi. Aloby ker p me
 „ przyjacielni naszem potowimienie pnat
 „ list do nich albo posty, radzac pocieno nam
 „ hospodar i pccy fupolitej albo ~~o~~ pocieno
 „ stat i tym nieprzyjacielom jada fowoc da
 „ wat. Aloby ker pnowe nasz nieprzyjacie
 „ lewi radadz padat, a tam przyrzeczy o to
 „ du gwałtownego, Aloby ker lachie nieprzy
 „ jacielskie w państwo nasze, wielkie szigro
 „ litewskie potradliwie przywiad, a loby na
 „ niego sturzenie a sprawiedliwie bylo poci
 „ wietrzenie lachinsci pnowodem jado nicz o
 „ fianso, lachowu k prawa i pocieno nasze
 „ go k fowu i radani naszem w. szigro w. i.
 „ lewskiego cze i gardto braci, a syowie la
 „ kowego radajcy dorozli, i aloby ker ka
 „ duwodem sturyn obratili sie byc wiodo
 „ memi lej radady ojcowstiej, lachie cze i
 „ gardto bracie majz. A syowie, aloby ker
 „ nie byli lat szigrotych doroztych albo dor
 „ sty doroznymi bezpata, lej radady ojcowstiej
 „ nie byli wiadomi, lachowi cze i gardto
 „ nie legda, bracie i jedynkci i lachowi pido
 „ wali i dorozli a radady niewiadomi syow
 „ nie, ka lachowu wyszypat ojcowstego do
 „ wyszypat imion wyszypat, wyszypat,

[marocalka wielkiego i
hetmana polnego]

[Konstytucja pomyślna wywoła-
na rozrząta, kłania, sprawa, Tarcza
Lubomirskiego [hetmana wielkiego
koronnego, którego sąd sejmowy r. r.
1664 i nowa wojna nielegalnych
machinacji na szkodę Rzeczypospo-
litej, za sejm r. 1669 wyrok
ten skazował.]

265.

„kocha, frater, któreby wolny głos słachai-
ca był uciążliwy, następującym postano-
wieniem: „dekreta sejmowe in con-
macione na króćcie byłto wolnego głosu
„ścisła, krótka, wymyślone i perowane, aby
„skazane były, a in posterum aby się także
„aggravacje nie dwały, cawemississime.
„Także mandaty i poręcy, któreby eo nomine
„do któregośkolwiek sądu i szafarskiego na
„ślączyły, nie mogą być wane i dekreta in
„quocunque subtelio etiam captivati lata,
„annihilari mają, a na polym aby niht
„takich adęj nie warty intencować penam
„duorum millium marcium in iudicio tri-
„biunatio ex registro causarum fieri per in-
„inialium vindicandum imponimus.“
„Tor się ma porównać o wszystkich sądach i
„skazach, przez wyroczną Konstytucję se-
„mi edyktaorquadyjnego warszawskiego
„r. r. 1775 w te słowa: „Ponieważ w Ranie
„republikanickim wolność obywateli od sta-
„luno sporobiacych się, wladnie palerij in po-
„sentia sententi et dicendi, ani sław tego od
„Boża porwolonego zabraniać i odbić nie
„przystoi, więc stosując się do Konstytucji
„r. r. 1669 roku de ratione liberac vocis in
„stanowionej i onę reasumując, wstęsem do
„egcedującj przywodzić, pro lege iunimolabili
„nieć chcemy, że niht in politicis pro libero
„arbitrio et sensu suo, choćby her nie na rpa
„kolach publicznych de prompto skazowany,
„aggravowany ani do żadnych sądów po-
„ciągany być nie może jillo proactexu et colore.
„Gdyby zaś z łaskawej przyczyny, a jeszcze z
„potwarz obywatelskiej poczciwości miał
„aboby ptośliwie kaporwany, tedy ośmiem
„wolna aelio do sądów sejmowych bezak in
„stanowionych, lamqñam cum oppressore ci-
„ius liberi pucator się, w których to sądach
„za ten myśłpess contra statum, niedziśraz
„ustawoz pocyłany, nieokreślenie w więcy in

[illegible]

„ i per depravalam iudiciam do iudicij „
 „ wotci obywatela przyrzynajacego rz „
 „ ob iudicatione, ob officio, incapacita „
 „ legue honorum słowac bezwzględnie na „
 „ karzeiny, a to na rozrostk jeznowych „
 „ iwicko instancionych; przy tym iudicio „
 „ meim samowolnym chorzeim i postowi „
 „ warszawskiem; ante hac podrywownym „
 „ nadgradowajac publiconaz nicoz rezultauje „
 „ niejako proce to podrywownaz, ex iuregro „
 „ przywroconu, iurymy, i p'e ten p'owliwy „
 „ wynalazek ani honorow ani snalliwem „
 „ obywatelstwa jego radnej upu przyznosc „
 „ me powiniem, moca, i prawaga, jezuni de „
 „ kalaruemy. „

§ 4. Wzrostki skarbu publicznego
 (crimen peculatus).

„ Katut Piotrowski Arcta Regimula I
 „ r. 1510 forentrozenie cta p'edwarani bez
 „ ofstaly katownego, jako obrodm skarbu
 „ skarbu publicznego (crimen peculatus) „
 „ Arcta. „ Cum in eos reuerit prius aduer „
 „ ti oporteat, qui in fraudem publicum rei „
 „ publicae licentiorum delinquant, decerni „
 „ nius consiliariis nostris consentientibus „
 „ quicunque belonem ad utilita „
 „ tem reipublicae institutum, fuit a bonis „
 „ ac cultibus et aliis rebus similibus transire „
 „ et fraudare prius fuerit, hoes extra reg „
 „ num expellendo et p'les edicendo, belonco „
 „ non soluto, puniendum pro tali excessu et „
 „ crimine peculatus in bonis et rebus, ad „
 „ nos citatum, iuxta arbitrium nostrum; nec „
 „ minus eos, quorum permissione, fauore „
 „ et consilio, praeteritum officiales et levi „
 „ genas in finibus iudicquaque residentes „
 „ pro huiusmodi fraude, ut supra punie „
 „ nius: quandoquidem facientes et consen „
 „ sientes dari poena puniendi sunt; et hoc „
 „ statutum se extendere debet non solum „
 „ ad futura, sed etiam praeterita. „

N B Daley §. 5.

„Korupcyjnyje rejny warszawskiego r. 1710
„kawiędza, narzędujące w tym mieście po-
„stawienie: „Korab Moranny, że podras
„przesłanych niekierowalności do tej przyszedł dy-
„refcy, że pomin instrukcie, iusu patores et
„captores languam communis spolio iudeau
„kur, i wazyli się prowenia pacyfopolitej
„privato et pnotissimo pacy kaberać, ma
„prywatne swoje obracać edofensa et damnis
„republicas wuifletari: micy żeby exemplari
„ter de personis et de bonis suis darani byli
„i żeby nigdy podobnym sposobem w prowen-
„lach swoich pacyfopolitej nie swantowata,
„obliżymy iwożonego instygatora domnie-
„go, aby od delationem theburi sub amissio-
„ne officii sui nieodwrocenie pwenat pecula-
„kur na tych wrystlich, skłony się skarbni
„i wrystlich prowenioi do niego należących,
„liotrici składowego minnego, mimo doubrak
„co pominie prawoty bykali, niekiedy w kry-
„bimale skarbemym pacyfopolitej ale i do
„sownym ex regestis fieri... uograt et ven-
„dict

§ 7. Do kategorii wysłepkoiw publicznych
kaliczyj jessere macyj pacyfopolitej iwoż-
„dowe ministrow pacyfopolitej iwoż-
„lyaroiw Rady, a to w przykadach, gdyby u-
„pomineni przez Radę, niepostawieni tej się
„być składowi, o prem mowu korupcyjnyj r.
„1775. Taki składowi ultimatum in
„stanciarum na korupcyjnyj wrystach wrystach
„sąbrie do odpowiedzialności berygo obliżo-
„wani, publicznyj pacyfopolitej się pacyfopolitej pacyfopolitej.
„O korupcyjnyj pacyfopolitej warszawskiego r. 1699 do macyfopolitej
„je: „Subo byhniaty domnie prawem sa
„macyfopolitej ofisane, jednake in pacyfopolitej
„corruptionis obiedwie skłowne lat coruim
„pacy jako: corruptus incapax honoris et
„corruptus cadit in causa. Tedy melioran,

„ do, to prawo ka kędą, wżech szandów, do
 „ sławijemy, że wollo będzie corruptum cum
 „ corrupto na drugi trybunał o wżetą agere
 „ corrupta & regesta magnificorum domi
 „ novum molitum, stony capacitatem honoris
 „ tracie provincie i procta oblat corrupta
 „ cum pacna duorum millium marcarum in
 „ instanti solvenda. To się ma porównać i
 „ o postach sejmowych, jeżeli się podarować ka
 „ thi corruptus, w trybunał ad instanciam
 „ cuiusvis pro respondere, regestor cas ab
 „ według monstykicy r. r. 1670 były reclio
 „ wane o wymyśle obrozwane i praxione
 „ praesenti lege cavemus, a prawe in futurem
 „ stary ma.

Tu materia jęzecz dwie monstykicy, je
 „ dua o depoklacyach stron popetnianych
 „ jęzecz jęzeczniów, druga o falsyfikach
 „ świąt sądowych.

Co do depoklacyi postanawia monstyk
 „ cyja sejm wawerskiego r. r. 1601: „ thi
 „ wrędnicy ciemscy, procty, ladce i fiwore
 „ trybunałcy ciemscy i procty w landclaryach
 „ nimo ofisane prawne prawa statute ich,
 „ stony się radca, salaria albo dochody swe
 „ z uciążeniem hudełm wyciągać wyżli,
 „ lewni rabiczaję, postanawiamy, aby od tego
 „ skazę raden z tych wrędników dochodów
 „ wid ofisane do wne w prawe, o statucie
 „ ich od spraw wyciągać nie ważli się pod
 „ minę 100 msz, o która forum na trybi
 „ male inter causas officii praxionem.

„ as o falsyfikach świąt sądowych sta
 „ nowi monstykicy fiworek r. r. 1538
 „ Quia infirmitas magna dedit hominibus
 „ in multum prospens, ad facilitates et cullu
 „ siwne admittendas proclaciam, ut non ve
 „ reantur per submissas et subordinatos per
 „ sonas, ut in iudiciis aut apud libros leo
 „ restes certos recognitones facere, nomine
 „ earum personarum, quae sepe contingit.

2
" longius abesse a loco iudicii, et procurare
" in detrimentum et perniciem ignorantium.
" Quam licentiam refrenare volentes, statu-
" mus, ut omnes tales, ubi sufficienti testi-
" monio convicti fuerint, poena statuti de
" invasione domus expressa puniantur."

§. 5. Falsowanie monety.

Co do falsowania monety postanawia
statut króla królestwa I c. 152 § 10 nastę-
puje: " A gdy oprocz państwowej monety in-
" dycznej, wiekła jeszcze liczba falsyfikow-
" nych tak w naszym królestwie jak i indziej
" wydanej jest w obiegu z wielkim uszczerbkiem
" i szkoda, wreszcie polskiej i droższe nam
" podległych: prosto aby stworzyć nie mieli
" sposobu do wybijania takich monety i wpro-
" wadzenia jej w granice wreszcie polskiej,
" ustanowimy wypierki po miastach i mia-
" steczkach, którzy każą fałszować monety
" stemplować będą, aby temu fałszywej formowa-
" nie być mogła. Każdemu zaś miejscu,
" dostawać będą siłownię, aby powyciska druski
" kępy tak co do smidzichkiej jak i fałszywej
" monety jak najciślej była wydolana. Aby
" zaś wystrzeżenie że tak wielkie i tak znaczne
" fałszerstwa, od których się nawet śladła w
" tych czasach powracając nieprawości, nie
" powstrzymuje, postanawiamy, iż śladając
" jakieśkolwiek bądź przestępstwo lub ob-
" winioną o fałszywą monety, winien być ka-
" rowany przed nasz majestat i jeśli będzie mógł
" być pobawiony przez dwóch świadków śladanych,
" na fałszowaniu monety iżdych i kaszko-
" mych, którzy przed sędzią pozwają, iż się
" obwiniony winien jest chociaż bądź przez bi-
" cie fałszywej monety, bądź przez pod-
" pieranie fałszerstwa nadto, pomocą lub po-
" płecnictwem, i to pozwanie swoje następnie
" sędzią powziąć, obwiniony ma być
" na parcie stawiany tak dobra jego na szkodę
" naszą zabranie, czyli obwiniony na tymże na-

[przed nas w ciągu 6
tygodni]

" tej monarchii proklamacji. Gdyby
" zaś przedmiotowi proceśm obwinione,
" mu przedstawić i przedstawić życiem
" swem pieczętując, byli mi byli słachy
" lecz innego niższego stanu, jakencas ob-
" winiony winien przedstawić do 18
" przedmiot cygli 54, również dobre, jak
" sam słachy, z której my mi 18 dobrej
" stawy nakładamy, których on ocyścić
" się winien. Gdyby aloli w ocyżczeniu się
" i padł, ma być za przedmiotem jawa,
" my i dawa, za faktorem sławny. Gdyby
" jednak ocyścić się tym razem podobnie,
" a foras który w sposób prawnicy o fak-
" rowanie monety obwiniony został, już
" powłóć do ocyżczenia się nie będzie do-
" puszczony, lecz jako faktore podlegnie sta-
" nę, dobra jego została, pozbawione a gar-
" dło jego proklamacji na łasce doświadczyć.

Wskazywającą sejmowi wawerskiego z r.
1611 konwencji mare, iunieci za faktorem
monety na informację: " Któż się chce i in sta-
" lejtem bardziej swawola faktorych mynia,
" reio, ako dla powłóć i długoci prawa, po-
" stawać, aby bary na trybunale się spra-
" wowali i in causas conservatas albo offi-
" cii cum praefixione termini premissorum a
" procuratore citationis salva inquisitione in
" stabilis, która ma starostka albo iordę je-
" go odprawować, in ciuiz jurisdiccione bo-
" na inculpati consistunt. Post ciuiz espe-
" ditionem conservatus terminus in iura sep-
" timana na trybunale albo do nas i do locy
" stawać być mają, gdy się winnymi poda-
" ca, poena infamie et confiscatione bonorum
" stowych potowia od fiscus, a potow-
" ra delatorowi; wszadkie dorót i iordę lej
" myńce ma należeć poddać biem na
" semmi według jego praw i przywilejii.

Kolej proklamujemy lekar do proklamacji
laski iuducy przywilejii.

[seplianis]

W Białej S. O.

rodosce,
§. 6. Przemiany nielowalone don.
federacyje i' puziecki.

Pierwszą w tej materji ustawa jest don.
składający królę Legnina III r. 1609
wydana po postrojeniu stawnego rodo-
wu Lebrzydowskiego. Tądżony się rozszala-
ła, pilnoscia, mowa drol, karas na postępiu
rozruchow domowych skarali, aby to, co sera
obywatelów państw naszych stworzyło, odda-
to, a spólna, nasza zgodą, mianicie nie kumit-
lem puziecku być mogło, ład i lewa gdy nas
praw bez po tych mieszkaniach kumit p-
młotowidnia swego do pierwszej jednoci i' powin-
nego przeciw nam padanych naszych postępiei,
stawa, na chętnem naszem do tego stępieniu,
pozyciadał, chcemy w tym, dawać państw w
tych rozruchach po wykazaniu nicmał jwicie
uprawnias, opowieska, nasza benignitatem p-
cni tej naszej naszy postępiei puziecku po
karas. Te chociażony od puzieckich obywatelów
państw naszych z roznych imat w dostojen-
stwie naszem sa, jwicie, spólny opowieska
darużony i' innych in postępiu naszym
i' jwicie naszy przeciw nim po pomnie wyda-
ne puziecku: ład, i' kaden z tych, którzy
wyprawicowiane postępiecku wykazajemy
nam puziecku kumit oddali i' dawać
tych sposobem na padaniu naszym od
dawać jwito i' jwiti powinni dawa, o kaduc
zjady puziecku i' ludzi do stupy kwabiania
ani o kaden jwiti przeciw nam i' dostojen-
naszym postępiei ani od nas samych ani
od tego naszego jwitiu sposobem naszym
dwa jwiti jwiti, wiedenoni. stacy, z tym jwiti
postępiei, i' kaduc z tych, de naszy
republica optime moribus, ład i' naszy
blinore naszy ex occasione vivandocii chci-
my. Ite jwiti jwiti jwiti ład deklaracyja
naszy, która in nim constitutionis in vo-
luntate legum wpisac karalim, po
naszy kaduc przeciw tym dawa

tedy helman i wojtko staroście i wy-
 brani, dwór nasz, szlachta, wójtacy
 starostwie i kierownicy szlachty naszego, albo
 wyzyskujący beneficjów naszymi politycznymi,
 obywatelami, przeto do łaski naszej się i
 względem starostwa i kierownictwa politycznego
 szlachty naszej, iż jeżeliby się podobnie nie mogli
 tedy, my sine divisione belli na porządku
 bractwa wici według statutów dawnych, oso-
 bi, się nasza, naszymi, a do osoby naszej, wy-
 stępujemy i podobnie nasi szlachci się będą
 powinni być poeni de expeditione bellica
causis, chociażby nie było in po sam
 powinności na się prawem starostwa i wy-
 nej, dożyć szlachty będą, powinne. iż to przy-
 tem przypuszczamy, jeżeliby do łaski naszego
 federala i szlachty, albo któregoś z ich
 starostwa politycznego, miało to impune
ma cedere, ale by w dubia jego po nim
 succedować będzie. Wszakże by powi-
 nowo na podzięk, żeby na samych politycz-
 nach rozprawy się do konfederacji i ot-
 między, i przy szlachcie, i przy szlachcie i
 awokowali, w czym żeby one tem powo-
 nieżem nie mogli, deklarujemy, iż szlach-
 ty łaski, których się do konfederacji i wy-
 woli politycznej wiążąc, wazym, nie ma
 do żadnych subsej po podziękach i do-
 szkodów naszych, przeto w nich swoich na-
 leżić, i że do żadnych politycznych, i wy-
 dow i ofiarowania naszymi politycznymi
 nieć nie będzie mógł przystąpić, i w tym
 podług destrukcyj, w dniu 1609 r. b. b. b.,
 porządek owo zachowania politycznego, poene
capitis, infamiae et confiscationis honorum
 podlegać ma. iż to się wyżej o politycznej pro-
 ców konfederacji politycznej wzmiankuje,
 czym i podobnie, czym upiśnięto, co fine, ut
ipsorum vi vi repellatur; to się by szlach-
 ma et ad eundem causam, chociażby się po-

na domowa swymola ku kochanowi
lenioribus mediis et remediis niepodobna,
nor plóbr naszych, duchownych, skiekie-
nych, slachectich, wszelkie trzpiestwa i
najakolę, et ad quoslibet excessus, i na ofpry-
mowanie, quod obit, receryposolitej, i
rebellia, przeciwko nam wyjedata i jedwie-
notata. A la donskij kucija bylo do przysle-
go sejmowi magę swą, biedę miała, a jeżeli
nie była reasumowana, co ipso annibilo,
wana być ma.

Przeciwko donskij kuciji ka było do magę i
przeto sejmowi obowiazac miała, przeto kes-
następnij kasas sejm r. 1624 powziął w tej
miejscu nowe postanowienie: "Ze nad ka-
kas i swowosc praw dawnych i donskij kuciji
wiechi w tej miejscy, nczynionych, ważyło się
sila biedę swymolnych, mimo wolę naszą, z
choragwiami i pułkami wojennymi w dufach
nieimających do państw obcych na granice wy-
chodzić i przeciwko wrocy kucierchnosc dooko-
jeństwa naszego i prawogę prawu pospolitego,
niechcieć schodzić i niechcieć poddany i
wscystkim obywatelom czynić, różnie edstacy
i rozrywki ludzkom różnej donskij kuciji, fopet-
nili: a obowiazując się podobnych występko-
w i reditui ich, ledy kał na tych, jawnie i na in-
nych wszelakich, skoryby się tego ważyli
na polym, nigos praw dawnych przeciwko
nim obowiazując, a podobnie donskij kuciji
sejmowi przeciwko o kubicieciu donskij kuciji
i swymoli domowej, która było do postu-
kować miała, reasumujemy, i przeciwko-
nim aby się tak ciężgata we wscystkich
kaszaniach, doblinujemy i iko do niej
jeikore przytadamy, że niechcieć i na-
szę radnej nanej w tej miejscy, deklar-
cyi, kał daidy ma być ipso facto in-
famis i karolami wolno go pojmać i
kubic infamie, dobra jego ruchome po-

brac, a na pierachowaci sumny pieniezne
 dodac sobie okrymne. Miedzy tym launi,
 lew a karciego palit, co ipso ad launicy
 wolen bedzie; proces jednad i salysfalt
 cyza parki na postawiac wcale. Procto
 woi karciego aby sie radem nie wazyl, a
 co forum w procto pro poena 500 mif
 albo pro complicitate informis. Na co in
 shygatorowie od jirzadow procto drab majo
 byc postawomieni, gdy go do jirzadu albo
 sadu procto drabiego ktorego indolowiel fadarog
 i procto drab, Exceduencyj z niego ber wose
 lach dylacyj, apellacyj, gdy ich sie to ja
 wnie postawilo, nie wolej mifciej puzierku
 byt, w jadrin kerac byli, uradz i odpowazy
 nie prawnien, fud stada, poimnie 500 mif
 w sadzie kychinalskim pod instanciam pu
 jirzaw inter causas officii repchendo. Procy
 tym radaw glejly, sublowa cyje, rektora
 cyje, amirantow beneficicia mifci, karcowym
 sturyc nie moga; miedzylo locum standi
 in sadu jadricego mifci, albo rektorycyj
 jadricego, ius civitatis et communan
 di w pariskwach macych, radem mifci
 nie mure, procto drab labe infamie conno
 talus.

7 mifci powyzszych
 uslaw 7

Thonshylycyja i opim warstaustriego z r.
 1662 uchwalila Tammshyly wojstom stowu
 pederowanym: "Tamo macydrac palomilacy
 ktore upieczna od tych czas inwilo animo
 knosita, vicissitudini factorum due proppisa
 ta i ca grecky swoje majetkowi karcieciu
 ofiarowata, karcie i karciecyj kwiacek, abo
 ny nie na radno, i jine prawa procto drab
 albo oppresyja dabr duchownych i drabow
 stich stant, ale raczej dla uspokojenia
 procto drab wojstownych, w procy tym dostal
 fionia kapitaly karciecyj wojstom
 w zastawienie i procto drab wiele karciecyj
 smierci i glosownego wojstom, miedzy tym
 macyja, co jest karciecyj mifci

[illegible]

• Thymelajusz, sejm w Warszawie r. 1667
reasonowano publicznie wreszcie o
cyje rzeczy konfederacyjny i' powstaniu, o chem
dotoczeniu, i' gdyby się poproszono do łaskawych
i' kłopotliwych rządców, liutów, szpitów
i' konfederacyj, związanych fractura narzys
nych, oświadczyć publicznie, iż i' z
miejni correspondencje między, każdemu ca
dua amsterdamska na polym dana nie będzie
niż przez my i się konfederacyj na przebiegu
łaskawym przekazaniem praw i podjęciu prospo
litego wyższości sił naszej i naszej

państwie, gdyby tego było potrzeba, prospo-
telnem ruszeniem, powstaniem et nullo
elementum loco relicto, koczujących na
kibitkach, koniach, subsanuypiech
dawać i obowiązek sumienia prawa
mniejszego na siebie wzięmy.

Wm. S. F.

„Arlewszki prefadnu, a nimolo schwy,
 „tany dare, wiery odicodniec bezkie powt,
 „mien; a jeśli podicodni i głowę kapłani,
 „dobra zabrane piersconel mi postanu.
 „Teiliby pot kabójca będąc nieosiadłym przed
 „namu się nie stawit, ma być jako bebecny
 „i nieprzyjaciel ojczyzny publiczny w edyk,
 „kenu ogłascony, a kto dołmied datby mi
 „pomoc lub z nim się wdawał, ma być ro,
 „wniezi miary za bebecnego i kadozi samy,
 „jaki on dare, dariany. Teili jeduak kabój,
 „ca nimre w wzięciu, jui nakuczas dre,
 „ponym kabilego podup za ogłone si^{nie} walery.

Postanowienie powyższe powstało nast^{nie}
 furi statutem r. 1523 na dołmied lat
 H, a statutem Arlewszkim r. 1532
 znosi na lat 3 prolegnowanie, wygorem
 kenu statutu statut następująco: postanowienie
 postanowienie w przedmiocie kabójstwa
 popelnionego na szlachcie przez plebej^{nie}
 ica: „Teili plebejura kabije szlachcieca, kto
 „ny jui kadnego powodu do bójki nie dat,
 „głowa swa podupit. Teili plebejura ciani
 „szlachcieca, który mi kadnej wygorem
 „do bójki nie dat, równier głowa podup
 „fi. Rozumieć się ma jako było kado
 „rana, która za sobą ochodzenie jadiegi,
 „celanka fociaga, jeśli rana nie była kado
 „nukajit, podupit było dare, pieniązka
 „dawnyj statutem nasnaczone. Aleby
 „pot sebricim nasacim wiadomem było,
 „re kabójstwo lub prawnie nie nastąpił,
 „a kacerpiti ubracionego, minien powiel war
 „cidwoma szlachty przed sebricim wygorem,
 „re kabójstwo lub prawnie precypowicie
 „nie z wygorem postudowanego nastąpił.

Statut siobrowszki r. 1538 postanowił
 ie odicodnyanie wiery za kabójstwo przez
 rod i. G przediel, ma się odliczac nie ina
 czej jeno na dnię wiery; ale jui karac
 statut Arlewszki, rodu następująco:

153. G. pmiót do postanowienie.
Thonskyhyn, z rejmi dla dowiedzi p. 153.
dn 1543 postanowiono, że opiekun imię.

More 7

Praktyczni słuchacze przy robocie sta-
nowiły ekscypła piwni młakowickiej z r.
1576: "Człoby słuchać słuchacze prędko

Trinitatis

to niezgłoszone z oskarżeniem strzelba, tedy siedze-
mie i kapitała skwaraka być ma. A wresz-
cie indywiduum tak o namy jak i o głowę
i scrutinium dostateczne pod przysięgami o
słuchty i o innych ludzi przekładającego sta-
ni, którego miejsca, gdzieby się to stało zgia-
do, przez siebie sądzić, komercyjnie,
czy naradę z osobna i osobliwie pisać,
żeby obywateli nie stuchali, gdy będzie jeden
bardy z nich pisał, skorygi o przesłano-
nych przesłach wiadomości mieć, ma ka-
chowano być, a to przede, aby wiadomości ka-
minnego nie był obwinion i winy odwrócić,
które scrutinium może być na wie-
cach przyniesione, gdyż tam urzędników
kierunków więcej będzie a więc i po-
rady mają być udziawiane i jaśnie. A
jeżeliby się z tego scrutinium należało, iż on
namy nie przy robocie państwa jest, tedy one
namy bracie ma. Ale jeżeli o głowę idzie-
niech, tedy nie zguba głowę, zgubi, ale ka-
pitała simplex i siedzenie, to więcej ma-
być skwaraka, i to jeżeliby na porwanego scrutinium
scrutinium wychodziło, że ten kabit; a excep-
cyje, które foreworts czynią, i te skorowidki
się kmyśli z sądu wyjmować albo wybi-
nąć porwani, a kachier appellacyje, żeby
nie wątpliwego nie było, niedalej jedno
ma więcej mogą być i więcej mieć, a
wtedy poit wedle prawa ma być kawiły.
A gdzieby na wolnym rodu porwany
nie stał, aloby zjechał przez, tedy kach-
my jako nieposłusznego prawu prospoli-
tenii, na rodu przypowieści skorowidki,
wedle prawa bracim, ma być wypro-
sion i prospoli skorowidki. A skorowidki jego,
któreby ka. o głowę stało, skorowidki
skorowidki stronie o skorowidki prawa, skorowidki
skorowidki do tego skorowidki skorowidki, a skorowidki
skorowidki, jeżeliby co kmywało skorowidki
skorowidki, ma skorowidki i skorowidki jego

A kiedyby między mężczyznami a konami karłowatymi
się mieszkało, tedy wszystkie dary,
wieny, miana, prochy, spadki, kapisy
jakiegokolwiek lewu, któryby komuś z
niego kabit, nie mają przysłać do przysłać,
ale mają przysłać na dworze albo na
przejściu kabitego, jeżeliby dworcy nie miał,
a konowi mieszkać będąc porwany, bez
dwie godziny na pierwszym roku, jako
na konowym sławie i odpowiadać, ośm
wielkiej estepcy i dyłacy. A prochy procy
ciwko karłowatym mieszkać ma być dani
wielkiej procy wójnego i płóci selachci
coś w dom albo na dobra karłowatego we
celery niedziele przed podiem (kernisem).
A wiadomości strona obratowa natymże po
stać ma mianować, albo na podach ziem
skich albo gładkich, a połym w szczęmie
dnie ma je umieścić w swym powiecie al
bo przed dworem. A jeżeliby karłowaty mieszkać
miał nie sławie do procy, tedy konowi
mianować ma być bezecnym a dobra jego ma
ją przysłać na dworze bliższe, a jeżeliby
byli nie było, tedy na dalsze, a wreszcie
karłowaty mieszkać procy sławie ma
być świdan i pojman któregośkolwiek ora
sz i na gładzie sławie być ma.

Konsyliusz ja rejmi warszawskiego r. r.
1578 łagunęcie się na podziw lub bra
ci na podziw ze szmatkiewicz gładzi stró
lewskiego polowia, kas' konsyliusza rejmi
warszawskiego r. r. 1581 podziw na po
dziw na gładzi kabitego dworcy, jeśli
kabitego procy sławie podziwano co
stało, na 30 mst, z którego polowa pa
ni kabitego kas' polowia polowianom
przysłać miało. Jeśli jedynak płóciwa ca
bi płóciwa, gładzi procy sławie podziw
płóciwa, przysłać serubnie kabit
wano być miały.

[illegible]

bieżącego. A żeby było convinctus do wie-
 rzy krasiu narzuconego mi sędzi, albo
 faktem z niej wyszedł mi wysiedziawczy,
 ma być informis ipso facto vigore proce-
 sentis statuti, który przez starostę z urzę-
 du za przysposobienie do sądu przedkieruje
 wydanym, sine quibusvis dilacionibus
 et exceptionibus ma być fiublihowany
 i pbowotany i karze przez starostę albo
 stronę inną i na zasadzie sławny, i dobra
 jego equivalentia poenae, mają być posta-
 wie stromie pbowotany do kaptali głowy
 per successores iure vicli. To się ma roz-
 mieć, jeżeliby albo in causa criminali ra-
 cione insidiosi homicidii vel alterius cū
 iuris criminis był przesądzon dekre-
 tem sądownym, albo w drodze w sąlektu.
 Tych przedkier, i z słów jego kaptali glo-
 my kar i za inne ekscesy nadgrada ma-
 zę starę i danywotonomi mednię słuszo-
 ści, do urzędu albo sława. A jeżeliby się, albo
 wazysł tego, pchły pomimo bę słuszylięjz glo-
 my kaptali, ochramięjz tego w siedzeniu, o-
 mięty, rajędnos, albo o pę na jędnos w sędzi
 po kaptali nie forwat i nie pofierat, albo
 pokym nie donwinstowat, dla tego aby mę-
 bęja męty uscedł, wolno będzie męce mę-
 powniemu choc' palkiemu z słowęj kolwies
 lioj obo czynie i donwinstowac, a żeby je-
 duo pchias indicare poenam sessionis sui
 rickie. A żeby głowę kaptali podgrazęjz
 siedzenie w męty rajędnos, mają obadwa-
 kar mę kaptali, jako i słowu przyjaciela
 bieżącego, mę męjz opisano na mę kaptali
 męgnionę być karani. O pobywie słab-
 regu pomianę kaptali czynie wolno bę-
 dzie. A jeżeliby i bęch nie było, silte na mę-
 zohrednosc, bęch męjz pchias mę kaptali
 bo p męty czynie pchias: pchias bo
 męjz mę powołanie officiale mę-
 mę, uprzedzić. To się ma ciągać

na opiedunij, stoworzył głośną pamiłkę z strony
wieluż rajednali. Wszakże z strony popie-
wania głośny foras opiedunij łak obajinac,
my, że głośny o głośny, jiniwim, jierół ho-
ficerac' nie chcieli, tedy od opiech mają od-
fadarac' a keni, żeby popierac, kępelne
prawa opieci' ma palarac'; a jierół opie-
dun' raden konwinowac' nie chciat, tedy
ma być polorionu unipowem do lat jęgo.

Kabiet s mizobijstwach w obrowie krowia
uzywnych, gdyby sie to janie ex scrutiny
podaralo, w mocy krowuujemy. Konwicia
kas' pamiatla lara deklarujemy, ietylko po,
kumiee sie ma w kum kasu, gdyby kto ma,
majie k kum przed kum kontenciones, rixas
et adia, iet przygody kabie ptowicla, kto
w miecie, me wst, przy plomiu, gdzie lu
drie chodza, lare w ptojarzystem polu, gdy
kto k pumiee kabie, allegatio casu iet
mi me moi. iet w kum wycyplum ptoze,
buc miska, byc scrutiny, tedy krowa wia,
my, iet maja, byc wyprawowanie tam ad
actu quicquid criminale, quam cumlem
o plom kabie iet pcedanie jz na rocek
kumstach albo pcedach, ptozacych pto
obduktum crimen, gdzie sie lare ucynek
stas, kum obcyzajem, iet ma actor formae
obwinioneo do pumwiedzenia scrutiny
ktozo ptozu krowenie ma ptozedie
rota najmniej dwie ptozkie, na ktozym
rota obidwie strony beda ptoziny scrutiny
iia iue pumwiedzie, ucywny najpoto
puyiege k bych wiadomoi, ktoze beda sta,
nie, iue ptozajeli pum sa, ptoz nich pto
puyti, iet maja ptoze wiadoki ptozgodne,
ktozynyby ona ptoz ptozta byc najpotej
wiadoma, nie ktozacy sie na iuej po
zew do wyprawowania iusce scrutiny
kum, w kum ma byc on kum obdu
kum, aby k ptozacy sam ptozacy sie

(Heimlich)

(ir ich)

nie przez siebie były, jako najściślej be-
 scrutinia polprawać, przez odoliczanie
 i pyłania i postawienie, i wiać i opier-
 niżając, egzaminowanych z drugimi nie
 spierając, i jeżeli który w czele był wa-
 rians informali albo fałszywi, aby
 do pokonania, i żeby się jako najlepiej wsta-
 nowić rzeczy podarować mogły, otrzymiły
 świadków ma być pierwsze powołanie, a
 pluralitas tych, które przez ich był ex-
 auditu świadczący, nie ma być niepo-
 trebnie przesłana, oświadczyć który co prze-
 cialiter ad investigandum i verificationem
 powołają. A iż się każdej rzeczy w czele
 i położenie najwięcej dwunastu podarować
 może, tedy od tych scrutinia każda strona
 dla niepotrzebnego postawienia i opier-
 cej ich mało wprowadzić nie ma, i który nie-
 zadowolony pisanych mają, depozycje skryć
 ale z powieści ich są świadectwa ma przy-
 mować. I żeby be scrutinia ten prawdy
 wyprawować się mogły, aby każdy który je-
 no był porwany do oddania świadectwa in-
 scrutinio, peremptorie stawiać i przysięgać albo
 ić ić, albo też jeżeli nie chce przysięgać
 pod miarą, a sumieniem prawdy powieścić
 był powinien, skłonić i poddanych prawdy,
 jeżeli był porwany, do scrutinium stawie-
 ma, pod miarą 100 m, która, owo są po-
 raxem na tym stowar, który był kontinuar-
 i albo świadczący sam, albo poddanych ma-
 wieć nie chce, cum remissione ad loca ca-
 pitaneum pro executione faciendā. A jeżeli
 były do domu kadano było, i żeby którego
 z poddanych jego nie postawiać, aby drugi
 drugi poddany postawienia pod przysięgą a-
 kuali, ić go pod ich prawem nie może ani-
 go przez kasać. For mieszkanie nasi i
 ić ić miast i miasteczek duchownych i
 świadków prawdy powinni ić ić, gdy o
 do redwinowania będą przez przez ić ić,

(kap. świadków)

ny skłóceń, i świadectwo przed
sądem albo urzędem, przysięgi, podwi-
na, wyżej opisana; i gdyby ten z innego
województwa tego powołano do sejmu,
leży konsekwentnie, gdyby na ten pod forte-
tę, drogę, jechano nie chciał, wolno będzie
w swoim grodzie przed urzędem starosty a
w powiecie przed miejscem świadectwa swe-
go obywateli wyżej opisanym, i: skłóce-
nia, świadectwa także nie mogą być wcale tyl-
ko od okazywanych świadków, i: kłó-
czy, do tego obywateli wyżej opisanym
powołani byli. i: że wszystkie sejmy
pisane, mają być in oculo rebus parat,
i: stronami, starosty jego, wydane. To
ten i: habujący, aby więc na gwałtowno-
ści w powiatach forte starosty albo
starosty, może były tak naprawione i
porównane, jakoby nie były niedrogi-
stoski w jednych, jak w drugich, ale żeby
sędziy od oboj, skłóceń w powiatach do
wiece, najmniej na dwanaście godzin
w głąb jeździło były, a do najdalej do sw.
chłopa blisko forte tego, pod winę 200
mł, o którą, na trybunał starosty i
starosty będą, powinni odpowiadać, i:
gdzieby w którym powiecie więcej nie było
leży niedrogi, ma więc gwałtowność w powie-
cie głównego miasta województwa pi-
sanej."

Ata ulepszenia województw płockiego,
mazowieckiego, podlaskiego i: rawskiego prze-
szła konstytucja sejm warszawski, r. 1598
następujące rozporządzenie: "Zabiega-
jąc o ulepszenie ludności, sejmikami judiciorum
et officiorum ławie sejmików, warszawski i: sta-
rujący ławie berpierskich i: warszawskich
według konstytucji sądów trybunałskich zła,
deklaracji, i: o wszystkie rzeczy pod forte-
tę, ławie sądów i: sądami ulepszone, to
jest mordercy, kradzieży i: innych niegod-
nych."

Ale już konstytucyją sejmów warszaw.
 z tego powodu tego z mianem w ten
 sposób obstrzyżta, że skoby tego biał
 na prywatnych biał na pospolitych
 szaradach, białadach i p. z mianem
 lub z ludu kabit albo postrelić, ten
 niechylko kabitemni głowicyz a ten
 mian mawiać i p. z mianem
 so facto jeżeli kabit albo postre.
 lit sine cuatione qadtem et fac.
 na infamiae maron być ma, o.
 proir jeżeli z in invazione do
 mian albo gozudy bionicy, tego
 kabit albo ranit, za skutkiem
 wywodzeniem scribura tej marce
 me białie mian.

mia i quodety inae walo białie kabitemni
 kabitę porwai lacho termino poremphoris
 pored pu qad albo jura i kam pognitio fact.
 ma być. Co jeżeli ex inquisitione pdae, kam
 karat egreducija ma być pagnona i palyz.
 pakejja pakejana sub pacha bannitionis
 i pakejja pakejja in co pakejja kabitma być
 paki zię w trybunale pakejja, salva appel.
 latione ma białie trybunat albo pakejja.
 i białe lubo biał in pakejja pakejja. i.
 trybunat pakejja białie kabit pakejja i.
 białe pakejja extra pakejja pakejja ex
 termino pakejja. i. qadety zię kabit excess
 stat na mianem, qadety pakejja albo jura
 nie było, biał walo białie kabitma po.
 pakejja ad officium capitaneale pakejja
 ex citatione litterali; a jeżeli excess
 i mianem pakejja i pakejja pakejja, mianem
 by mian terminum kabitma stano, biał kabit
 mian walo białie ad officium capitaneale
 pakejja pro pakejja pakejja mianem pakejja.
 i biał pakejja, i kabit pakejja pakejja
 być obstrzyżta; kabit. biał pakejja in
 pakejja pakejja pakejja pakejja pakejja
 trybunale pakejja pakejja pakejja pakejja
 biał pakejja in pakejja pakejja biał pakejja
 mianem i b. d.

Taki sama konstytucyją z mianem
 stano z mianem biał pakejja pakejja
 mianem.

Konstytucyją sejmów walo warszaw.
 go z r. 1511 pakejja pakejja pakejja
 pakejja pakejja z r. 1598 ma pakejja, kabit
 " i z biał pakejja pakejja pakejja pakejja
 biał pakejja pakejja, biał in pakejja pakejja
 pakejja pakejja i pakejja, ale biał i
 w pakejja i pakejja pakejja pakejja biał
 biał pakejja białie białie być mianem, kabit
 pakejja biał, biał kabit pakejja pakejja pakejja
 biał pakejja pakejja pakejja pakejja pakejja
 biał, konstytucyją biał na sejmie z r. 1598.

[illegible]

Krasnykhuzja, wreszcie zginęła piersi
 maryjnego wawrowskiego z r. 1768 powoł.
 z kabinie śmiercia przez płochica dare,
 gardła, natężyła: „Coty niechcło frawa boćkie
 ale bęj jśławy ojczyste, narodowe, mianowicie
 swatub w. x. listewskiego w rok. I., w rok. XV
 i Krasnykhuzja z r. 1766 już było: chęć „
 boćstwo, miłość, i powołanie, wzięty się,

21. 1876
Nabawiast chocepho kienis marawie,
chicij ubicie slachcica w sharcumie
u majaj, ka bercharne: „Slachcicy w
sharcumie nie maja bywai, gdy im
powoli jymyslnego obcowania, nie,
wai ani c dmiotkami w rząp tu,
dziec i pira fric nie przystoji. A je-
celiby slachcicowi lark w sharcumie
umyslnie w rząp c chłopy siebra,
cem i pijaćcem przystalo sz, żeby
forer dmiotka albo dmiotki iłbit
albo ramion był, ledy o jakowaz
sholwiec rang albo o wocelanie ubi-
cie ten lo slachcic w sharcumie sz,
bily nie ma być shichan ani sz,
dron forer rioden szp.

nikomu swywołnie, puchwale, rozumnie
i dobrowolnie w nadziej, skłupi pieniznego
dowi larkow; roclwac i pa glowu cabitego
scacunku stanowic nie godzilo, waruje sz
jau najjrozniejszej, ie poka jado slachcic
ka slachcica a sltop pa sltopa gardtem
harany byc ma, lark gdyby sz larkilo, żeby
slachcic sltopa slachcic i nieprzypa szom
ale dobrowolnie, rozumnie na piniere ca,
bit, ledy larkow nie jir kaptaceniem i
glowu szypu, lark, szypu on był podda-
nym, lark jirak, w larkiej glowu szypu da-
rany w rząp przystawil byc jiraw:
zachowuje w tej mierze dowod i postep
prawny sz obrony stronu in lark, we-
dlug przepisow w larkie statucie W. K. L.
lewskiego i shonsky kracjach sejmowych.

§. O podziob, stwie i driciod szlawie-
lyeto statut larkow. powiera podziob po-
stawienie: „Stawienie szypu albo
szopa szypu albo matke szypu umyslnie jarkiej
kaptawizacji kabit i jarkim szolwiec szypu
jiraw rodzica szypu o gardo przystawil, ledy la-
rowy szypu albo szolwiec, szolwiec przystawil szypu
o gardo rodzica szypu przystawil, nie był do
gardtem ma być sharan ale i forerowac i
wyszkie jiraw i majznowe lark, na inseq
bracie i szolwiec albo bludich szypu szolwiec
tego szolwiec jiraw. A larkow, szolwiec
szolwiec jiraw, szolwiec ma być sharan, for-
runku wozie szolwiec ni szolwiec lark, a po-
lark w miech i szolwiec w szolwiec do nie-
go szolwiec, szolwiec, szolwiec, i lo wozie
szolwiec w miech w szolwiec szolwiec i szolwiec
najjzniejszej do wozie szolwiec. Szolwiec szolwiec
szolwiec: „szolwiec szolwiec, szolwiec on szolwiec
albo na miech szolwiec szolwiec szolwiec
szolwiec, szolwiec, szolwiec. A jełiby szolwiec
szolwiec szolwiec szolwiec szolwiec szolwiec
szolwiec szolwiec szolwiec, ledy
larkow szolwiec i szolwiec szolwiec szolwiec

nami po to rask i prece niedziel na kanu
marym niedziel w wiecy. A wysiedziau
szu rok i prece niedziel ma jekere do ro.
mu ekerydoci przy cerkwi, przy kościele,
jakiego nabozniostwa będzie, podobować
i wyznawać jawnie przeciw swój przed
wystąpieniu ludowi rebrania chrześcijan
stego. A w każdej rzeczy iżdaś grodzki
podmienistyżować, za wywiedzeniem
z jego, winnych lat karac.

§. O pojedynkach (duellum).

Woskryżca sejmu koronacyjnego r. 1588
tak po do pojedynków postawiono, iż
się to między ludźmi nubiło, że jeden
drugiego na pojedynkach wykrywał nad pra-
wo chrześcijańskie, tedy uchwalamy, aby ka-
żdego szlachcica szlachcica na duellum nie
wykrywał a wykrywany aby się nie stawiał, o-
prócz tego to było szkodliwym dla państwa
sejmu. A żeby się przeciw temu postawo-
wieniu wzięt tego iżdaś, tedy ma się
drzeć postawiać w wiecy i 60 mł dac, o co
foru w piensztwie.

Ale statut litewski przeciwko temu brad-
kuje i szkodliwym dla państwa: "Pierwszo-
stwy przyczyną wszelką jest między ludźmi
szkodliwym postawiać szkodliwym szkodli-
wym, który za każdą przyczyną, niepodobną
przebiegać w sobie nie tak szkodliwym, pra-
wem postawiać niepodobną się i prawem
szkodliwym szkodliwym, szkodliwym i by-
stwie jeden na drugiego kargować się, a
każdemu na regle postawiać i szkodliwym,
szkodliwym szkodliwym, które się szkodliwym
i dobrej stawy szkodliwym, szkodliwym szkodliwym
jać się i rany sobie kargować, o rany szkodliwym
szkodliwym i szkodliwym szkodliwym szkodliwym,
a szkodliwym szkodliwym szkodliwym szkodliwym
szkodliwym szkodliwym szkodliwym szkodliwym
szkodliwym szkodliwym szkodliwym szkodliwym
na śmierć jeden drugiego kargować i szkodliwym

nie się mowidło, nie inaczej jawby kwierchno,
ici i sprawiedliwości nad sobą nie mieli. A
choćby podrasło sobie obwaro, jeżeliby jeden
drugiego prani albo rabi, że tego na sobie sa,
nie i potowdowie ich porzuciwać nie mają,
jednakże to w rzeczypospolitej żadnego po
mnienia i porzutu nie czyni, i owszem gdy
się drew ludzka, czasem i niewinna wykwa,
fom Bóg bym bywa obroniony, kordci i potój
pospolity obroniony. A przede my kinn skwoli
menni kwyrazowi w panstwie naszym, wiel
dieu niekwestie litewskiego nie chcieli dopuścić
wiecej scerzy się, a potój pospolity obbre
chocę obwarować, za rade i pozwoleniem
panów rod naszych i wszystkich stanów do
tego statutu należących, ukazyjemy, aby
jakiś pod tego czasu swawolnie bez pozwolenia
naszego hospodarskiego, które było za wiel
dieu i kwanieniskiem wyprzysianiam pocho
dnie ma i na osobliwym umiarkowaniu i w
kwanii naszym hospodarskim a fomy ra
dani naszymi a w majdki za porucze
mieni i pnanieniem pana hetmana tego
państwa wielkiego księcia litewskiego
należec będzie, na ręce prowadzić i wywać
nikt nikogo nie pniać i stowy, któreby się
stalywały poeciwości i dobrej stawy i la
chodzie w tym go nie obawiać, a każdy i jeden
drugiemu nam nie radować i nikomu
tego nie rabić, ale o wszelkie drey
wody swe, by ten i o najwielko i najgło
szenie prawem pospolitem według tego
statutu kordy, jeden z drugim się rozpie
rat. A jeżeliby kto nad to prawo i ukau
nare wyprawczy tego na ręce, a rany
mni pniać kordy, albo chodzie i ten po
mianiony onego, albo go wywać, cranit,
tedy za rany nie ma być czyniona na
yrodka, gdyż nie miał na kacie swawol
ne i nieprzysłowie prowadzić mimo ka
daz prawa pospolitego porwał; jedno

dno ten, albo drugiego prawnicy, sam
 mieranny roslanie, ma w wiezieniu na
 kamieniu naszym stolecnym wileńskim
 mury i wrotki podziemi, gdzieby mu
 na poruczenie i saski ziemskiego sowny do
 wiedzie. i jezeliby sie obadwa prawnicy, le-
 dy jui sobie sam jeden drugiemu ftacie
 i przegrodzie mu ma. i bymoby obadwojmu ma
 byc' przeciwno, jezeliby na sebie wyzywawczy
 sie, na siebie jeden drugiego kabit, tedy
 ten, albo jego roslanie, kade' wyzywany al-
 bo albo wykwal, sam za swego kabitkego
 z prawa pod urzadu grodzkiego tego powia-
 tu, w ktorym swiadcze swa ma, nie ma
 seij, jedno na gardle ma byc' skarany na
 siebie i dnu jego swego dnu, kabitke
 ma, za kabitke i pofieraniem prawa do
 dzieci albo bliskich tego kabitkego, lecz
 glownie i jui po kabitke starami
 ftacuna byc' mu ma, gdyz plem wieziat
 i sam na to pozwala. i jezeliby prawem
 po kabitke kabitke ten miedzietych pojmamy
 nie byt albo pozwany bedac do prawa
 nie stana, tedy procesie niemi dalej ka-
 di; postepu ftacuna ma byc' oznaczony,
 jui to miedzietych o miedzietych jest opisano.
 i dlatego jednemu z tych, ktorzyby spo-
 kojnym bedac na kabitke nieprzekrocie wy-
 zwanie nie pozwala, kabitke obroz i
 swarunek postawianiu; by ten i najwie-
 sej ten przeciwnik jego stawa jui do kabitke
 we ftanie i przeciwnik jego przymawia-
 jui i dozywajac, na sebie przymawia, a on
 gdyz nie kabitke i kabitke kabitke kabitke
 jui, z tej ustawy i prawa nie wyskopi,
 tedy wyskopi de kabitke stawa nie mu
 i pofieraniem niemi jui kabitke nie
 maga, ale i prawem tenm przeciwnik
 wi jego przeciwnik jui wyskopi ma
 jui kabitke. Imore kabitke kabitke,
 wiekszy do nas kabitke, albo i

przejechać do stęgi przedziel; alioquin gdy
by się odpowiednia ład nie zachował, le-
dy inni ładawa odpowiednia nie ma i se-
mii defensivum criminis. Wskazuje
scrutinium respectu temporis & filiozicis
odpowiadając się ma.

Wskazuje również przepisy konstytucyjne
regum koronacyjnego z r. 1533 roku sfo-
row: "Któż to przedstawia, że niekiedy na-
stępnie na zdrowie i równie ludzi i podleg-
nych, przed konstytucją z r. 1533. o o-
powiedzi pichwalonej, kaczyn obcy ładowe
abusus nie były, iż skądenną licila est
defensivum vitae iure, de ładowym, że i to-
my ładowego odpowiednika za odpowiad-
nia, w grodzie personoliter post elapsum
tempus res reprimandamur prawi, nie ma
prolegacę pichwalnym ładow, ład ratione
homicidii, jako i innych, iż któregośkol-
wiek sadu i pichwalnicy, a quosdam wio-
dykowanych, a ratione damnum in ea-
dem konstytucji ephororum, foram per
emphororum w pichwalnym ładowym.

Wskazuje również przepisy konstytucyjne, które powi-
szce konstytucji nie płają nam należą-
cego wyobrażenia o pichwalnicy odpowied-
nia, o jakiej ładowej, i skądenną się wie-
w tej mierze pichwal do skądenną ładowej
go, skądenną o ładowej pichwalnicy prawi
pod tytułem "O pichwalicy na zdrowie
i zdrowie" w następnej sfo-
row: "Któż to przedstawia, że niekiedy na-
stępnie na zdrowie i równie ludzi i podleg-
nych, przed konstytucją z r. 1533. o o-
powiedzi pichwalonej, kaczyn obcy ładowe
abusus nie były, iż skądenną licila est
defensivum vitae iure, de ładowym, że i to-
my ładowego odpowiednika za odpowiad-
nia, w grodzie personoliter post elapsum
tempus res reprimandamur prawi, nie ma
prolegacę pichwalnym ładow, ład ratione
homicidii, jako i innych, iż któregośkol-
wiek sadu i pichwalnicy, a quosdam wio-
dykowanych, a ratione damnum in ea-
dem konstytucji ephororum, foram per
emphororum w pichwalnym ładowym.

nieustawa przewidzianych, z tem pozowaniem
nieumieścić. A jeżeliby się ten odpowiednik
do pochwałki przed urzędem przysłał, albo
chciałby i nie, a byłoby to nam straszenie, wez
dlug prawa przewidziano, tedy takowy ma
być dany za pomocą ludzkiem dobru, zglach,
nie, w tym powiecie przedtę, gdzie i ten wie,
dlugie ma, który o pochwalce, który, że się o,
nemi kalobniowi, szkoda, o tego obratowa,
nego nie, stanie, a jeżeliby potem onej stronie
kalobliwej stała się szkoda, spłacać, dani,
dwór, gromno albo pborze płacze, albo też
podobnie ogień, niechodzą, a tenby na
niego, kto się pochwalik, porównany go do
prawa, przypisany, z takim daniem, ja,
do myśli, w tymże powiecie, o gwałtach, ka,
stanie, gdzie powinien stronie kalobliwej one
szkoda, spłacać i kaptaric, a sobie winne,
po szkoda, albo też szkoda, niechodzą. Tymże
obyczajem i niesklachla przeciwno, sklachcie
także niesklachcie przeciwno sklachcie i
sklachcie przeciwno niesklachcie i prawa
zachowaniu być mają. A jeżeliby ten na tego
niechodzą pochwalce, odpowiadając na gwałto,
strona kalobliwa tymże sposobem, ma to po,
chwalce przed urzędem, odpowiadając i dając
kapitał, a przysięgając do prawa, jeżeli
się pochwalica stanie, podobas, podobas, i
podobas, albo podobas, gwałto, tedy za ca,
maksymalnie, i jeżeli gdzie nie,
miona gdzie na stronie, nie pod urzędem,
tedy osiady, za prawo, a nieosiadły za
postanowieniem się do prawa, a żeby po,
chwalce, według prawa, straszenie, dani,
tedy kaptaric, osiady, ja i nie osiady, dla le,
przez bezpieczeństwo, podobas, podobas, ma
być dany za dobre, podobas, ludzkiem
dobrym, sklachcie, w tym powiecie, przedtę,
gdzie i kaptaric, o pochwalce, przedtę, ma,
dwóm albo jednému, dobre, przedtę, or,
ci, albo ten, podobas, mają, podobas, regre,

nie ani katobnik od tego, albo poflowiada,
 edrowia swego bezpieczny będzie, i gozie-
 by albo po dowodzie podawać, foręli po-
 sobie dać nie chciał, tedy iżasad karbowy,
 ma dać do więzienia karbowego, albo
 dworu naszego sądownego i' do tego stanu
 w więzieniu ma piodzić, ni po sobie o le-
 pochwałę, rehojinsko da. i' gdyby co
 karowa, pochwałę, kabito tego, ma tego
 się pochwała skata, tedy poręczeniu będąc
 o to do prawa powani, mają tego, po dinn
 rezepte, przed iżasadem dinn prawu posta-
 wie, a strona katobliwa, jeśli według te-
 go skatuli dwiedzie i' pofowysize, i' od
 niego to kabojstwo skato się, ten gardtem
 ma być darany a głównicyzna i' innie,
 ma ma być potacona. Teżliby poręczeniu be-
 go, po dinn rezepte, przed prawem nie posta-
 wit, tedy na postanowienie tego, po dinn
 rezepte, ma mu być rok płacany 12 niediel,
 a jeżeli i' na ten rok tego nie postawit, be-
 dy już weryskim bym iżasadem poręczeniu
 jaden albo ile ich będzie podlegają, i' kore-
 len, po dinn rezepte, ciepieć i' płacie być
 punitiem. Teżliby ten kto, będąc o po-
 chwałę, na podstawie albo pociąg iżadnie-
 na, powany, a dinn prawu bez poręczenia
 powany nie stawit, albo stawiany
 przed iżasadem i' po dowodzie na niego
 podawać, a foręli po sobie nie dać,
 do więzienia iżadnie nie chciał i' w tym się
 iżasadem sprzeciwił i' postanowieniu nie był,
 a byłby karb murinny, żeby go iżasad do
 więzienia powynisic nie mógł, tedy co-
 to sam ma być do nas hospodara fider
 list skatuly o tego iżadnie na powołanie
 uderzany, w skatuli co nakład i' zdady
 stronie katobnej ma ten iżasad na innie,
 min' kariego przeciwnego 50 kop grasy
 adprawie według natuli tego skatuli,
 jako o uframach rezepte sądownych w

w myśl karnej pogrozić. czynem bezwzględnie
równoważnym.

Albo w sprawie podaje się było inaczej.
Wprawdzie karany byłyby się regim. karania
cywilnego p. n. 1588, nie jest dość jasny, ale
niepewny jest, gdyby kto bezdane porwany co-
minimaliter (a potem o spełnieniu, albo
dnie) bronić się chciał odpowiedzieć, kto
nabył autem czynem miał faktore, tedy się
inaczej, bronić nie może, jeżeli karę
któregoś przez woźnego i z szlachciców
niechciał i onę dat wpisac do ksiąg wła-
ściwego grodu, albo wpisaniu jej do ksiąg
książkowych przez szereg niedziel nic gwał-
townego foremnie stronie pogroźonej nie
przedsiębrał, wzbawiając wyrażnie, że
odpowiedzi były pogroźone była dowo-
dowa, jeno do pewnych formalności pra-
wnych przystępując, i po więcej, jeżeli
odpowiednik tych formalności dopeł-
nił, to nawet regim. p. n. 1588, swą drogą
bezwzględnie wykonując.

Karany byłyby wzmiankowanemu nie po-
wina najmniejszej szkodliwej, po którejby
formacie można, w jakiś to wypadkach
może jeden drugiemu pogrozić, że go car-
lije albo spali, i po dopełnieniu pewnych
formalności prawnych, może by pogrozić
bezwzględnie wykonując. Domyslać się byłoby
możemy, że to jest jakiś przekształce, przed-
stawieniego prawa ręką. Obracamy
się podługmyślony odgracza się swemu
wrogowi, i go p. carlije spali i pożyła
mu list odpowiedni przez woźnego i z
szlachty, który to list równocześnie do
ksiąg właściwego grodu wpisac staje.
Wolno tedy niekiedy winien odpowiednik
przez Olygodu wstrzymać się od wszel-
kiego gwałtu. Tych Olygodu, kład się
domyslać należy, winien p. carlije, je-
żeli jest niewinnym, i być na to, aby

1588

[swój niewinności]

odpowiedniemu pafowaci przed sad, my
dacie (między innymi) pafowaci i innych
dostawców odpowiedniemu a wreszcie
dostawanie pafowaci. Też jedynak tego
nie uczyni, jeżeli przed lich Obygodni
milszy, natomiast daje dowód, że jest
winny uczyni, co który mi pafowaci
pafowaci pafowaci, a odpowiedniemu
uptywie lich Obygodni pafowaci swój
na nim bezkarnie wypowie, ma prawo.

Rufino duszylucyja c. r. 1533 starożytność.
To wartość laskich odpowiedni byli się
grzech, choćby nawet w formie prawem
pafowaci do domowych, co więcej pafowaci
nawet, że gdyby pafowaci laskiego od
pafowaci po uptywie swych Obygodni
dusi kabi, gdy karkiemu pafowaci życia
swego winna być dozwolony, kadnej ma
nie podlegać mi ma.

§. Krótka historia. O stracie pafowaci mi
ce, duszylucyja starożytność. Wyroczona je w
tej mierze, karkiem laskiego, który kark pafowaci
nawet: "Karkiem mi karkiem, aby w pafowaci
nawet chrześcijańskim pafowaci karkiem
nawet i pafowaci pafowaci chrześcijańskim
mi pafowaci, była pafowaci, a pafowaci
karkiem karkiem pafowaci pafowaci pafowaci
sily, karkiem inna pafowaci pafowaci
cia swego pafowaci pafowaci: pafowaci
my, że gdyby karkiem karkiem pafowaci
w pafowaci pafowaci, ale pafowaci i
pafowaci pafowaci i karkiem pafowaci
sily, a pafowaci pafowaci, pafowaci karkiem
nawet karkiem pafowaci albo pafowaci karkiem
sily karkiem i pafowaci pafowaci, a
na karkiem karkiem karkiem karkiem, albo karkiem
albo w niej pafowaci karkiem, pafowaci
albo karkiem karkiem, pafowaci, karkiem
karkiem i pafowaci karkiem pafowaci karkiem
to karkiem, jako karkiem, albo karkiem karkiem, a

płód taki quibie' podjął, kani' la, która
 płód swój na strale' dawał, sam' mają' gard
 tem' słowem' byc'. W' łachy' rzęty' ujęty
 nasze' grodzie' i' miejskie' mają' wypiać
 wam' czynić' i' tego' postępek', a' dawać
 mych' i' framem' w' tem' przedkany' sławie'."

"Wskazyjemy' też, jeżeli' kto' nieboga' przy
 miemy' jedną' przygodę, to jest' perwaniem
 niedy, imię' i' imię' sławia'ńskiego' domu' lub
 ino' jake' przygodę' przyjęty, jedne' z' ci-
 chwalstwa' albo' ofiolswa' swego' albo' inny
 słnie' to' pęty' (i'chy) nieboga' brenid-
 na, słachidant' byt' też' i' ino'go' sławie' bie-
 gajac' na' domu' pobić, albo' czynić
 wiek' chit' i' obracit', kani' i'chy' płód' mały
 poronit' a' sama' kupa' powstać, kedy' ka' do-
 wodem' sławie' mają' według' sławie' na-
 wiagac', a' ka' to' w' ino'go' imię', w' cam'
 sławie' albo' w' słowce' naszym' tego' powiać
 ciwie' raki' pęty' a' k' sławie' tego' chyt-
 jego' w' obraceni' płodu' pęty'onego, ma' kani'
 z' kalem' jawnym', u'pęty'ając' się' przed' pę-
 nout' Bogini, na' pęty' sławie' u'pęty', pęty' raki'
 jęty', pęty' sławie' pęty' pęty' pęty', to jest'
 raki' na' pęty' sławie' pęty' Chyptuaw-
 go, pęty' raki' na' pęty' sławie', kęty' raki' na
 pęty' sławie' Chyptuaw-
 go, a' pęty' raki' w' pęty' sławie' Kestania
 sławie' sławie', w' sławie' sławie' me-
 w' raki' na' pęty' sławie' na' to' mają'
 sławie', na' to' pęty' pęty' sławie' i' pęty'
 sławie' pęty' sławie' pęty' i' pęty' sławie'
 pęty' z' sławie' jawnie' pęty' sławie', a' pęty'
 tego' pęty' z' pęty', sławie' się' i' pęty'
 pęty' sławie'. Pęty' jeżeli' sławie', to jest' i' pęty'
 i' pęty' z' pęty' jego' pęty', kedy' on
 też' sam' pęty' pęty' ma' byc' sławie' raki'
 sławie' sławie', jęty' sławie' z' sławie'
 sławie' sławie' i' też' pęty' sławie'
 na' sławie' pęty' sławie' są' pęty' a'
 pęty' pęty' pęty' z' imię' i' ma'

jętweści jego bliższym jej było co samą ma-
luz ma być pisaną według słowni jej. Te-
żaby do pokracenie i obracenie niewiadły
brzemiennej stało się niewiadły, forego-
dnie, o tym ma być pisaną, jako o innych
miejscach i słowach niewiadłych.

§ 9. Rozbud, kajowal, majard, ra-
ny, do gwałt, powiranie niewiadły.

Rozbud i gwałt. Na ciele pisaną o rozbu-
d i gwałt sędzi pisaną stał się koruński r. 1520.
Pierwszy do raz poddany rozbu-
d i pod jurysdykcję urzędu miejskiego, z
pominieniem kasy, że są winni się sta-
wać do osoby pisanego, i jeżeli winni
sędzi kasy, że słać się było przez są-
d i winnych sobie sądkom być mogą.
Stali ten rok postanawia, że jeżeli słać się
w mieście lub miasteczku, czy do dworu, czy
do dworu lub do dworu z powodu słać się
gwałt przez urzędu miejskiego słać się
nie, taki słać się winni być słać się na
rokach tego miasta lub miasteczka, słać się
cał miasteczka winni się słać się z słać się
słać się nad takim gwałtem słać się, do słać się
słać się lub słać się tego miasta na rok,
dy miasteczka nie słać się. Dopiero tak słać się
winny są słać się mogą wydać wyrok na
na miasteczka słać się, o to jeżeli słać się
lub słać się z słać się miasteczka
go się słać się, gdyby cał w tym miasteczku słać się
nie słać się lub słać się od słać się
urzędu miejskiego słać się, nakazać
gwałtem ma nadal słać się w słać się,
miasteczku, dopiero od słać się słać się
nie słać się wyjątkiem, w jaki sposób
obwiniony słać się być ma.

Pozostawienie do rozbu-
dione stał się słać się słać się I wy-
drzym w Krakowie w r. 1527; nie ma-
stał w tym stać się słać się słać się
stał się słać się słać się, ani słać się
słać się

koncowej klauzuli dotyczącej wyprawki,
gdyż nie postanowiono słowami i pismem między
nimi w przedmiocie wyprawki poczynić,
z czegoby wnosić należało, że klauzula
ta skatowana r. 1527 uchylona została.

Z powodu skarg miasta Krakowa i
Bohemia na selachę, która się w obrotach
tych miast gwałtownie dopuszczona postanowił
król Stefan Borsykiewicz r. 1581: „wiec,
że bezprawia i gwałty różne jednoczą
do nas, przetoż skargami Krakowskiego
miasta obywateli, którzy tak są ucieszeni,
ni, iż ani nędzy, ani ucieczki prawa
pospolitego ochronić ich nie może:
przetem postanawiamy, iż gdyby podług
statutu królewskiego w gwałtach jakimś
mógł być poprawn gwałtownie i dotychczas,
nego, miejscami i wprawdzie między
albo wyzszego i niższego prawa będące,
ani, jakkolwiek dochodzenie na gwałto
wności ma być taka, jaka selachicowi
czymś kwalifikate sturyci wymyśla. Tak o
dochodzeniu przynajmniej formanskiego mia
sta porównać się ma.

§. Najardy dwór i najardy domów.
Wiadomo bowiem już z prawem pozna
nego, że z prawem wyprawki, w któ
rych nawiązanie w postawieniu słów ma
że nastąpić samowolnie przez stronę
sprawioną z kápelem pominięciem
włastry nędzowej. Ponieważ stał natural
nym biegiem rzeczy, że po prostu naduży
wać tej instytucji najardów i że po
kniejszy wyprawa i taborego z słob,
zwolając na niego ciężar windy kacy,
który nie ma nie miał żadnych do
wodu swej własności domem fakty
cznego postawienia i w prawo nędzowej.
Abu bezprawionego tego postawienia kacy po
twórca postanowił liczyć Borsykiewicz
iż w sprawie kacy bezprawionego kacy

[Proponuje]

jarolów, wyrzucony z posiadania dóbr
winnier się w ciągu dni 30 ułocić do gro-
du z pomocą, a gród nieodkajac się w roz-
strzgnięcie morytoryczne praw i było
składawczy przez przeciwstawienie iaci-
stów, albo był przed ekspluatacją w posia-
daniu rzeczonych dóbr, tego wyrzucenie
z posiadania w kadrowe napowrót wpro-
wadził. Tego rodzaju jarolowy dóbr
nie stanowiły więc przeciwstawienia dar-
nego, a mówią o nich dokumenty z lat
1543, 1587, 1611 i 1699.

[Kawczyński]

Następnie o gwałtownych czynach
godnych najjarolach (zabici) przede wszyst-
kiem ~~zabici~~ zabici od cegła marto-
wicieli walcie postawienia: „i jeśli
by który słachcie sam przez się albo z fo-
mociami swymi w siołcie albo na cimen-
larzu albo w gospodarstwie słachcie którego
gwałtem narodził, rabił, ubił albo ranił
karkowi mają być rąkami i łokciami i winę prze-
płacić mają, jako ci, którzy nachodzą na do-
my własne słachcie albo najcięższe. i
któryby słachcie drugiego słachcie gwałtem
narodził w domu drugiego albo w jakimś in-
gospodarstwie w mieście albo na wsi, gdyby on tam
obliczenie był, a łamby go ubił, ranił albo re-
bił, łochiny co narodził, ma być rąkon, jako
o najcięższym własnego jego. i jeśli by łachcie
najcięższym było z słachciech wrob, tedy on
zyska o kadrowe najcięższe walcie słachciech,
wsi, którego on jest dom, a drugiemu raniomem
przez tego co narodził, o rany, albo furjanciołom
jego o głowę (jeśli by był rabił) in his caribus
scrutinium być ma.

Ustanawiamy (leż), uchwalamy i stosujemy,
i gdyby który słachcie któregośkolwiek słowicy
byłoby, śmiały gwałtem i mocą, plain czy in-
jechać albo najść i gwałtem gospodarza albo jego
ochłade bić albo ranić i rzeczy jego albo dobrać
brać, kadrowy gwałtownik, najcięższy i rąkon.

O gwałtowności i więzieniu
 słahecia pochłonięta konstytucyj
 sejmu koronacyjnego r. 1508: „Gdy
 by słahecia słahecia i innych ymst,
 ten pojmał i do więzienia prywatnego
autokraty wzięt, ma być skazan
 winą 120 mst i ma siedzieć na
 turie więzy, rot po pona publico
 i o sobie samego pojmał i niewo-
 lit, i znawia ma być kręgi siedzieć,
 jako go długo w więzieniu trzymat
 sub pona infamiae, a nado przekre-
 słaody powiniem natężyć, na które
 adkor przysięgę, i rany jeżeliby jakie
 miał, według prawa kaptancie, o co
 są pismki ma ex scrutinio używać,
 a mimo to wysuborzenie z więzienia
 konicy, wolno skądennu kowinseu
 albo przysięgawci konicie pami o sła-
 gę i słahecie o pona porwać na rot
gwałtownie peremptorie, na których
 ma skazda skazai eliberationem
 onego więzionego sub pona banni
tionis, circa quamvis appellacionem
et profectionem ipsius, od tego dło-
 nyby detentowi dwoje czynić nie
 chciat, wyjmując z tego słaż, ja-
 onego kłobocia albo kłobaję, które
 go wolno powere pojmać. oraz się i
na skazdę ciągać ma, gdyby do-
 go sub praelecti officii pojmał,
excepto iure victo, recenti crimine.

dobry, według statutu starego prae i prae-
 di nare, pichmalonego i pichmalowanego, ma i-
 tracie pichmalowi i pichmalowi pichmalowi
 ma: pichmalowi to tym sposobem być ma, i-
 kowidzony i gwałtownie: najechany ma skazę,
 i-tych przed skazę, onego miejsca, na onego
 gwałtownego i-tych pichmalowi. Wtedy skazę,
 ma ma dło i pichmalowi i-tych pichmalowi
 słaheciau i-tych pichmalowi i-tych pichmalowi
 pichmalowi, jeżeli obwinionego albo obwinionego
 byłaby pichmalowi i-tych pichmalowi, i-tych pichmalowi
 najadłem pichmalowi. i-tych pichmalowi i-tych pichmalowi
 kowidzony i-tych pichmalowi, i-tych pichmalowi, który i-tych
 dło pichmalowi, pichmalowi pichmalowi i-tych pichmalowi
 pichmalowi, ma pichmalowi i-tych pichmalowi i-tych pichmalowi
 pichmalowi, i-tych pichmalowi pichmalowi, i-tych pichmalowi
 ten pichmalowi i-tych pichmalowi jego pichmalowi. Ten
 tym sposobem pichmalowi będzie, tracie pichmalowi
 i-tych pichmalowi i-tych pichmalowi i-tych pichmalowi. A pichmalowi
 pichmalowi pichmalowi i-tych pichmalowi pichmalowi, i-tych pichmalowi
 i-tych pichmalowi i-tych pichmalowi, i-tych pichmalowi i-tych pichmalowi
 skazda i-tych pichmalowi.

Gdy dło słahecia pichmalowi i-tych pichmalowi, i-tych pichmalowi
 skazda na pichmalowi pichmalowi i-tych pichmalowi i-tych pichmalowi
 pichmalowi i-tych pichmalowi albo i-tych pichmalowi
 i-tych pichmalowi, ma być skazę, i-tych pichmalowi i-tych pichmalowi
 i-tych pichmalowi jego: i-tych pichmalowi, i-tych pichmalowi
 i-tych pichmalowi jest pichmalowi i-tych pichmalowi pichmalowi.
 Konstytucyj r. 1508 pichmalowi pichmalowi
 dło, i-tych pichmalowi pichmalowi pichmalowi, i-tych pichmalowi
 pichmalowi ma być pichmalowi, pichmalowi, i-tych pichmalowi
 pichmalowi, pichmalowi, pichmalowi, albo pichmalowi, pichmalowi
 pichmalowi, pichmalowi pichmalowi albo dło sła-
 chodki na pichmalowi pichmalowi pichmalowi, albo
 najadłem pichmalowi w pichmalowi pichmalowi.

§. Porwanie kłobocia. W tej mierze
 postanowił statut kowidzony I r. 1532
 co następuje: Też pichmalowi pichmalowi, i-tych pichmalowi
 lub pichmalowi pichmalowi pichmalowi pichmalowi pichmalowi
 pichmalowi, i-tych pichmalowi pichmalowi albo pichmalowi pichmalowi
 pichmalowi pichmalowi, i-tych pichmalowi pichmalowi pichmalowi pichmalowi

[wedle dawnego sta-
luti 7]

-0

Abdonskykijja sejm wawerskie,
rok 1631, nawet nie uchylała do o-
statnie postanowienie, iż raptor ma
być wolny od dary, skoro białego,
wó reusa, że raptor z jej wola, do-
namy koszt i przepisał: „Et si quis”
lenaj i raptor wiele pagedu, posta-
nowiamy aby in posterum in causa
raptus scilicet, jako w innych spra-
wach dysminuacyjnych, odprawianych by-
ły, per proximiores de linea paterna
vel materna protestatione procedente,
z których górnicy się gwałt et violen-
cia pokazała, ma być raptor na-
donwidyjja starany, ani przepu-
ścić białej głowy, jakoby to illa con-
sentiente nekynic miał, nie będzie
mogł być deliberowany. Foruim sprawa
wów takim na trybunale inter cau-
sas, in carceratorum dla przetrze-
nawamy sprawiedliwości.

-0

13/2 1892.

mit procesu jej woli, natomiast raptor prawem
procedowania, jeśli ma być pochamiony, spdyby
jednak przeciwnie, niezakładając lub podawać wy-
żnie reusata, że raptor z jej wola, i egda, ma-
stapit, raptor ma być wolny od dary statutu
nawaczonej, a przeciwnie, niezakładając lub podawa-
na raptor reusata, wcielich do i foragi
ma być pochamiona.

Specjalnie co do porównania przeciwnie z illa,
skoro postanowienie donskykijja sejm wawerskie,
tego roku 1616: iż się to pagedu, że ludzie swo-
wolni nieważący prawo gospolite, targaję się
juz niegdzie na prywatne ale i na publiczne
bepicereństwo doświadczeń i klasztorów zakonnych,
w których fauny kołonne i inne na wychowa-
nie i ćwiczenie kwietychności konwentów od-
dane, gwałtem braci klasztorów walcą się, ca-
biegaję do ty leni in futurum postanowia-
my, aby kaden quocumque iuris et sanguinis
protestu niegdzie panienek w klasztorach
familiarnych mieszkających gwałtem braci,
ale też i linia dani i bez przewolenia fau-
my starzej radownej protestować nie walcą
się, a górnicy, crego Boie nie daj, jakia vio-
lentia statą się, kadeny miłakor faena in-
famie ca recut, officio et scilicet, górnicy
idzie de penitentie omnium ecclesiarum
et monasteriorum, proet nos od delokora da-
nego albo od insygnatora naszego forwany
na sejm auctoritate conventus procedentis a-
by był karan. Co się o wszystkich doświadczeniach,
jeżeli by illa causa devotivis do doświadczenia
przejechał albo walczył, był kabit, ranny
albo kdespodkowany słowy niewieści i weni,
quodis modo miłowan postat, rozumnie ma.

§. Rany. Co do rożnego rodzaju rani i
polubia kawieraj, donskykijja następujące
postanowienia, Taki stanowiąc akcepta-
ciem mawerskiej z r. 1576:

„Gdyby który słachcie formowany drugiego
o jankolowien rany, iłit (folit) go slo”

jęc z nim w forwie, łachany forwany o ono
 Źbicie (pobicie) powinien będzie pierwsze, od
 powiadac na forco Źbitego (pobitego) po
 kładniej wyplany; z czego jeśli się Źbicie
 nie wypierdzie, wese o kłoty Źbitego forwas,
 wese gładz pogał łaci, a pogał łaci pany Źbite-
 mu (pobitemu) ftacie będzie powinien we-
 dług statutu i wyroczni kienie. Łachack ma
 być rocznie i sadrono, gładz forwany
 (cibit (pobit) łachora, będąc z nim w forwie.

"Kilby słachack pocięciem, słachacki
 rzele albo joga, albo kłoty słachack obycra,
 jemu pocięciem wyroczni (powoli go
 mając) Źbicie, łachany wedle prawa forpo-
 litego o to forwany w sadzie kienie. Kienie
 go powiadac własnego pawa, wawon pawa
 na picięgo słachack obycra kaptacie ma
 będzie powinien, a słachack sadrono w 3 mie-
 siach po pocięciu. A jeśli się to danielo,
 w kłoty od kłoty słachack, łachany z 5
 wawonów w pocięciu pocięciu pocięciu.
 się ma, jako w kłoty słachack to czyni, wese
 słachack wedle prawa słachack i forni
 będzie powinien."

"Kilby się wesełor pawa, w kłoty słachack,
 kaptacie kłoty w kłoty pocięciu i w kłoty pocięciu
 mi kłoty kłoty pocięciu pocięciu pocięciu
 go, w kłoty pocięciu pocięciu pocięciu pocięciu
 jawn kłoty pocięciu pocięciu, i kłoty pocięciu
 kaptacie, a pocięciu ma być sadrono pocięciu, i
 daci pocięciu o onego pocięciu. For ma
 być rocznie pocięciu, kłoty daci pocięciu
 czyni o kłoty i pocięciu."

"Kilby pocięciu mi pocięciu pocięciu pocięciu
 jawn go albo i jawn pocięciu, w kłoty kłoty
 (pocięciu) od kłoty słachack, łachany kłoty
 ma być pocięciu pocięciu pocięciu pocięciu
 mi, a pocięciu pocięciu pocięciu pocięciu
 w kłoty pocięciu, kłoty kłoty pocięciu, i
 kłoty pocięciu, ma kaptacie. A kłoty
 pocięciu albo kłoty pocięciu pocięciu, kłoty

Testyby kto redziejnie albo pochy postane do siebie
w rzeczach publicznych i innych wedle prawa po-
trzebnych, i wedle piekarskiego dokonywać się, to
jest: rozprawy albo urzędów, bydlę, konie, słado
albo skórekolwiek inne ruchome rzeczy albo
o płowienie domu lub użyczeniu sprawiedliwos-
ci i podobnym albo je stągami, albo jaśnie
inaczej redziejnie skórekolwiek, jakich-
kolwiek rzeczy albo praw, przywilejów
czynów, kwotań albo ułb, łachany prawa,
my i podobny sowe, rany raniemni re-
ptacie y onej rzeczy czego, w której repta-
mie, kwotań, ułb i w niej przestęp-
i podobny być ma i podobny 14 mł do słab-
kolek 14 mł i 3 mł kwotań, a łachanie jest-
by onej dnia płowienia lub użyczeniu spra-
wiedliwosci w piwny albo słachcie skórek
drzew, a sprawiedliwosci czynić miot,
arkora albo arkor obwinionego, albo jego
łana, skórek drzew, a słachcie, albo
łachanie innego z arkorem albo łachanie z obwin-
nionym przychodzącego albo sławiającego
się, kabit albo ułb, łachany prawem podob-
nany, w słony obwinioncy ma być w płacy

[illegible]

sowitych nan przykroczan i w ustracie wreczy
onej, o której miała być sprawiedliwość
czyniona i w winie sądowej 3 mł a byle
stronie, a o rabacie w sowitej ptoicy ptoicy
i siedzeniu w wieży na dnie łabie kci so,
witej, a skem i w ustracie wreczy, o której
sprawiedliwość ma być czyniona i dzieci na
to być skłon, ma być skoran.

Konstytucja sejmiku koronacyjnego r. 1688
postanowiła: „Rany szlachetkie mają być
sowito ptacone, do pta skowawa 20 mł a i,
na górcy 6 a winę sądową, a oblicza na
na ptacona skowawa 30 mł, ptacone palca
kardiego 30 mł, mybiec pta kardiego 20 mł
a chromota ptacona na ręce, noże i ote
pca ota łabie ptacone pta ma być pta
cone jako połowica głowy przed karcem
sejmiku konstytucji; a rana kardiego i rany
in duple ptacona być ma.”

§ 10. Władcy:

O ptaconie Władcy ma ptacony w tej
ifce w ustracie ptacone, ptacone ustrawy,
skow i konstytucji sejmiku skow i
tyjnego warszawskiego r. 1708 warze,
i ptacona, i ptacone ptaconie ptacony
wypstet lub ptaconie imany być nie
moie, chyba że o łabie ptacony w ptacony
i tym sądzie ptaconym bydzie, nie ma
się skowaci do bydi, co in ptaconie
w Władcy ptacony ptacony.

Natomiast statut liwski łabie o karach
na ptaconie ptacony postanowiła: „Łabie
wypstet, i łabie ptacony z liem ptacony
drwiny i prawem ptaconym ptacony
skow i skow i skow i skow i skow i
tem skow i by; a skow i skow i skow i
bo mniej skow i, a ptacony skow i
licem by ptacony, tedy łabie, co i
skow i, a ptacony skow i
A ptacony ptacony ptacony
ptacony, tedy na ptacony ptacony

bedzie wydany, mierzynie na rok po to-
mu grocy a niewiecej po 50 gr. wybraca-
ja, i chotym bogi placieja, jezeli by
trafio komu poznac powloze z licem, cho-
ciaby to lice i z klop grocy nie stalo, tedy
juj porzanni u slupa bity byc ma, a ka-
zody i rownosci nie bedzie, niec kym
placie, na wyroben jako wyzej opisano
wydany byc ma. A jezeli by troci razenie
co niwadi, tedy juj garstom darany bezpie-
a na dwoi trociem kadowego placieja,
a licem katiem, ka co garstom darany o-
pisano, przywiezionego przy innych po-
skrobach prawnych szlachciciowi jednemu
samemu a rownemu z nim szlachciciowi
prostemu samowolnemu przyzioga sta-
nowana, bedzie. A pokioby mi to o gar-
to, tylko o inze daranie mniejsze, to bez
przyziogi ka pwiadeczeniem bzech albo zeto,
wiechow wydonywano byc ma."

Горюхиной

§ 11. Podpalenie!

[illegible]

Na tej samej stronie i prośbami tych, którzy
to nam podesłali, chcąc, żebyśmy, a
dziś bardzo doświadczone i pociągające
na ciele jako na majestacie naszym, i
wzruszy spotem, jako też i jedna jałosna,
niech cześć, do którychby jedno było
w tej wiadomości o takim swawolucie
i tak; gdzie do wszystkich po kraj
którego razem przyjdzie nie może.

W szczególności co do swawolucji na Ukra,
nie postanowione uniwersał króla Stefana
z r. 1580: „Niemniejże i tego być potrzeba, co,
kiedybyśmy, mając na ten czas
nieprzyjaciela (możliwych) do krymian,
nieprzyjaciela, jakoby inoże poprzednie
nie były od ludzi naszych irygowane, i fakta,
które z niemi mamy, przez swawolucję
czuje kłopotowane. Potrzeba, że wespół
staniem na tym sejmie perwoletem
staniem, i z listami swawolucji, którzy na Ukra,
nie ruskiej, kijowskiej, wotynskiej, podolskiej,
bractawskiej, polskiej, i Tatarskiej,
Ukrainy lubież, którzyby byli flebei i nie o,
siadli, mają starostów, księży, panów
rycerskich w swych starostwach, imionach
pań i na gardle starac, którzyby temu do
nie niechcieli, jak starostowie, jako: Księża,
pań, panowie, selschla, mają być o to ka
dworem peremphorie powołani. Ma tego
bezdzielnym powołani, i indyrycyja do tych
tam krajów posyłać, gdzie będzie tego potrze.
ba. A co do indyrycyji, wolno będzie stać
z tych indyrycyj, i naszym ka dworem
formac: starostowie privatnie officii, i
jako complices facti mają być przez dwór
nasz starani. Potrzeba też, żeby z ośia,
o tych listach: tego się warij, żeby sum po
niej posłali. Fakta kłopotowani, którzy be
dzie powołani ka dworem, i powołani
sejmolom eacessum ma być od nas, o

skoro, która przez nas łaskawym miłosierdziu
 ad formacionem polli extendere. A takowe
 o swowolensztwie temu postanowienie nie,
 oltwiej ma być i mocy mieć, jeżeli do
 przyszłego sejmiku a tylko na województwa
 niżej wymieniane się ogranicza.

Wobec tego o tem samem swowolensztwie
 indywiduum postanowita konstytucja sejmiku
 warszawskiego z r. 1589: „Lestony ludzie
 swowolnych województw niemieckiego, podolskiego
 i innych, którzy przedzierają granice doroz,
 nie są granicznymi gwałtami i schodzący się,
 faktycznie postanowienia państwa sąsiadów do
 romemni wewnątrz, nie niebezpieczeństwa na nie,
 bezpieczeństwo przeciwko polskiej, których ca. ca.
 z tem, które może: dopuszczający konisane
 nasze z sejmiku niemieckiego, którzy występują
 do swowolensztwa sędziów i starostów mają do
 przyszłego sejmiku tylko: plebanów na gospodarstwie
 starost, które plebanów państwo ich albo u
 którychby byli przesłani albo ich praca
 zastąpi, postanowienie na roku poprzednim.
 A gdzieby uciekli, przyszłego sejmiku, jako
 non dedit causam aufugiendo, ani o nim
 wie, łaskawie przesł i praca go u nich nie
 zastąpi. A szlachta posiada statutem do
 romemni de quibus uciekającym, sędziów
 i starost mają. A gdzieby się brzo do brzo
 drugiego brzo, powstająca z posiadaniem
 szlachciców, którzy w szlachcie swym
 zastąpić nie mogli, tedy do nas jako mają
 rychlej pro informacjom postać mają.
 Łaskawie nieposiadłego szlachcica starost i sędziów
 wie, nieadających pro informacjom do
 nas podług następstwa starost. A jeżeli
 szlachta nie posiadać nie sław, tedy ma
 być uderzan na sejm na wywołanie i pro
 bliźnowanie heremem, a tak mają być
 nie sprawiedliwie i faktycznie. A
 swowolensztwo jako z rzeczy przeszłych
 łaskawie przyszłych, do sejmiku przyszłego

(1 Jan)

(1 Jan)

wyżej mianowanego, na którego wiestny
obyczaj tej samej sprawiedliwości i poham,
mianu tych swowolentw laudo communis
statum opatrzeni.

Na sejmie warszawskim r. 1593 do-
szedła też i wielkopolska podobnej donosy,
lucy dla siebie: „Je się swawola wielka
w miastach plebei generis ubiunque sexus
barro parbiator, lund ia dmiecie p. rot,
zagrodnicy p. zagrod, synowie dmiecie i
cor di last od podkicow swych ihidy od
francow imychnie na hultajstwo uciedaja,
a prochcie sz strocenie nie chca, tylko na
stien sz albo na tydrien na imujac, czem li,
deie ubogie barro misera i do wielkiego
niedostadli przymadza forer kinowa my,
la niekrotne zolto na raty rot wystadza,
zaje iczen colbiegajac, aby ca tym lowe
marce jako i podbanych marzech mojetno,
sci do czimiczen i upadku nie forer
szty, stokul dygniminta stola w Prako,
wie anno 1532 uczyniony, w egre huczy
forer podreze, forer marowiany i rozkaz
jeiny, aby tylko na poselach pliegi i
hultajstwo, msiczyzny i biateglowy, albo
ryby p. rot, zagrod od francow swych al,
bo deice od podkicow swych swowolent last,
sz i plidy od francow swych odeteli, a do
rocenie sz nie pradkili, starostowie i sz,
sz gocente corum urzedem miast i miast,
szekere last marzech jako i podbanych marzech
duchownych i swieckich a na wsiacz francow
albo dzierzawcom onych wi wolno bylo szadec,
sz forinac, forinawcy odowac i do wobaly
forinawcy, last dlugo, sz sz forin jego o him
stowie i onego sz upomnie, stolego karorem,
gdy forinac, sz jego stasny bedzie, forinawcy
stasny inrecize, inrecize, ca forer i on
filuosi stentionis, 12 gr. podlug statutu.
A mianowicie urzedow, wszystkim stasny,
stasny i dzierzawcom last urzedow miast i

miasteczek naszych, jako i podanych naszych
 duchownych i świeckich rozkazujemy, aby od
 przyszłego zwiśla chętnie służyli. To przystało być
 Łęka, któreby miałyby dozwolenie, mogą
 być i biategłowy, od miast odświeżowali i po-
 tem przyjeżdżali; przechowywać karali.
 A jeżeliby kowu się wzięli, one imali, gdyż
 w mieście o tym dożyć bacenie. Nigdy wieści
 mogą. I kiedy ten porządek wzięli, aby
 przed winą, gospodarkę, dachy były, karac po-
 winien dać kowu, iżby dać, gdy kto karac
 wy do niego w dom przyjdzie, w miast ma-
 ją się kontentować dla potrzebnych domo-
 wian, któreby były miastu dobrze karac.
 Jemu od roku miast dać, przekazać i karac
 mych, jeżeliby kto swego porządku, wydawać
 je powinni, i ktooby z karacowych miastowa-
 mych, iżby dać albo fałszyw karac hulażstwa
 w jęz, dydecy, albo miastu swego cię-
 wać, a jeżeliby tej karacysty, jeżeliby mi-
 stę nie karacować, karacany pro poena dyle-
 ci quatuordecim marcium od każdego
miest sine dilationibus et molitionibus res
fundabit in gradie.

Konstytucja sejmiku warszawskiego r. r.
 1609 postanowiła: „Ustawiano to jest pra-
 wem polskiem, aby każdy miast, jeżeli
 swobodnie zbierać, chorągwi apparaty wo-
 jenne podnosić, a kowu chodzącego karac
 sty czynić, albo karacanie do karac ob-
 cych mimo wola, karac chodzą. Co iż się
 przedzieli karac, karac, karac karac.
 gajac, aby się karac polskiemu dożyć
 dachy, i karac karac chodzą od karac
 gwałtownie, karac, karac, karac
 sejmiku, karac karac, karac w karac
 jako i w w. x. karac, karac karac
 karac karac, karac karac, a w
 miast w karac karac duchowne i świe-
 ckie a w karac karac karac karac
 karac, karac, karac i karac karac

nigdy, ani wiołakora i kółakora potrogię pro-
spolitego mić chcemy i onego k państwu na-
szych, jako pro hoste patriae et prosperitatis
hannibis deklarujemy i porocimus takowe,
ani starostom starostom naszym sądo-
wym, w których juredykcji są: de-
populatores et violatores legum libera-
tum publicarum będą, ani użyciem
i otłaczają ludzi i innych wotowanych, egre-
sji i egreji i otłaczają i porucamy,
aby starostowie za poruczeniem się z użyciem
dunkami i innymi województwa i powiatu
swego innych mocy i gwałtem auctoritate ca-
pitanei i nobis attributa imali i pecuni-
arum gwałtem excessu i pieni postępo-
wali, o co trudności żadnej mić nie będą,
a jeżeliby starosta otoczy i otoczy k nim nie
mogł, tedy za wywołaniem uniwersalnego
sędzię onego swego powiatu uniwersalnego
nawet obywateli ma, którzy są pod powłoką C-
mst i nim się nić i takowym gwałtem
bronić powinni będą, a jeżeliby który z po-
wiatu swego podłotać nie mógł, tedy
bliskości starosty oznajmić ma, który
także powiat swój nić i powiatu je-
mu powiniem będzie. Co starostowie powin-
ni będą, nić i powiatu legum. Do cze-
go i helmanu nasi pomocy i wojackim
naszym, którzy są takowe, są: de-
maja, ani reduty i województwa i staro-
stów, jeżeli jej potrzebować będą. To jed-
nak nić i powiatu ma w. x. listem
stanie się ić się nie ma.

Tę jedyną we dwa lata po jej iton-
dacji odarata się potrzeba wywołania no-
wych porządków w przedmiocie powstania
gminy hultajskiej. Muzniś to sejm
warszawski z r. 1611, który następną-
ce wydał postanowienie: "Te się tych
starostów swawola nić i powiatu w listach

ceci się nie wahają, do czego jako onym
wymierzana na wielką klóść audacyja
powoła daje, kad od pokazowania tych
chwadzi remisyj. urzędów naszych nie,
których i egzekucyja wolejnie padołnego nie
czyni. Powaga, tedy i nichmat sejmów be-
nackiejczego pokazowania, aby karbosi
ludzie przywolni, jako gwałtownie praw
i swobod, doborczych i ludu prawa prawo,
litęgo pokazanie przywali i powodzi swych
nie mogli i powierzać sław. słabła przeciw
ludziom i pokoryczym płockim w egre-
kucyjskiej przywali pokazują. O'oko-
blinie, którzy karbanych swobodników wo-
drani się obierają, wyci do kupy spro-
wadzają i na pokazanie, majetności lud-
kie pokazanym ludzkom sławie swe
ofiarują i na to się majetność rozdają,
stwierc ludzkom niechcąc, na karbienie
i waini ludzkie, jako na prawy obywatel
wyglądając, od województwa do wojewódz-
twa od powiatu do powiatu, nicznie po-
row odnieniając powierzają się, cois karb-
owy swe i karbanych ośw na ludzkie, na-
mieniac, a cześć do wydobrania tylko pro-
wotnych ludzkie powierzają, na kłó-
nych wydobrania, kłótnie, cnotę i przy-
stępnego radci powierzają, doświ donice
stwierc swię pokazują i powierzają tedy
karbonym swobodnikom i tobram, kła-
rowcom naszym karbom i innych miar-
stwierc naszych i powi dronowcom i ich
urzędom powierzają, a w powierzich powi-
wotnym, pokazanie i kłótnie powierzają,
moc powierz i wotkę miniejczego sejm-
mu powierzają, aby na kłótnie powierz-
wot miejscach one pokazują i powi-
stępną, wyci imali, cześć i powi-
dręć się im nie pokazali, na pokazanie
go albo pokazanie powierz do powierzanych

16/2 1892.

inowody starościnskie i miejscie od miast od,
przebrani byli, i śluficelwa łobze polprawowa-
nie, remonta i przedsiębierstwa innych robotni-
ce, którym przodkują łobz ludu sławni, dłu-
chownego, jako też wieckiego, śluficelwa, nie ma,
jednak w domach łobz duchownych jako i
szlacheckim osobom służących, nie mają ich
innac, ale prawem rekrutować; i owszem i
niead godzić pod winą dla przyswieszczenia
respektu habito, egzekucyj na pierwszą ka-
nar rekrutacyjną z łobzich wszystkich powo-
nien skynić, gdyż wycyż który mają do-
bra w jurysdykcji miejsciej, na równi z
miejsczanami łobz sąsiedzi jak i jurysdyk-
cyj miejsciej bychre łobz powońc powońc.
Kolem o szkodach postanowiła kon-
stytucja sejmiku warszawskiego r. 1613:
Przeobrażając aby nowo powstała pa-
ste bezpieczeństwo swe miały od dłuż swy-
wolnych, a osobliwie jak również miejsc, a
które po kracy wiele od nich nieistniały,
na wszystkich łobzich, jeżeli się są państw-
stawni naszeni, powońc, leżących
sejmiku do nich powońc, nie rozjechał,
niezgodę, bezczucie, dawnie o tym kon-
stytucyjnie rozstrzygnięte, w składaniu, roz-
strzygnięte hełmanom naszym dorocznemu
i w. k. lielowickiego, aby się sami probami
swemi przeciwko nim, jako nieprzyjacio-
łom ożogony z wojstawni naszeni wzięli:
starostów bliższych i gotoweli tego potrzeba
była, ryceństwo województwa przyległych
listy swemi obywateli, na które im
niech się karze bezła, powinni pod kara-
mi w prawie opisanemu, jeżeli przeciw
nieprzyjaciółowi pospolitemu i innych
znosie, żeby się wedy śledy łobz wielkie
suywało i two państwu i; wolno na-
to będzie dowiedzieć łobz swych od ich na-
jarostów bronić, a o głowy tych, którzy w
obronie z powodu najazdów łobz dołgd

rozpięgli, jako i na polym by polegali, co-
 den czynić nie będzie mógł, i kora infa-
 mi, jako na współwzrost, na karkach,
 słowem się tego wzięli, wstąpił. Róż-
 ni też nasze ani helmanów naszych
 szereg, ani karkach się nie mają ani
 moga, gdyż im od nas i od helmanów na-
 szych nie są, dano nam to, aby się ka niemi
 czego z karkach słownego albo w. x. lietu,
 szkiego przypominać, przegadaniu słowa nasze
 słowne i słowne słachecznego nieślad
 mieli. A iść historyę ci kwiwającą kwiw-
 chować nasza, i z juredykcyi słownych
 wyłamując się i z posłuszeństwa kwiw-
 chować, pod słowem, nieślad, w słowno-
 słowie karkach i słowne posłanawiają, forci
 karkach słowne, jeno forci się nieślad
 nami słowne sławać nie chcą, i kark-
 chować słowne sławać i to ich juredyk-
 cyi jako posłuszeństwo słowne posłuszeń-
 stwom i pod kwiwchować miejsc-
 niśchodnia ich poddajemy. A słowne
 nami od tego słowne, karkach karkach słowne
 słowne i słowne karkach słowne w ma-
 jętnościach słownych albo namiśchodnia
 ich słowne im karkach i do słowne się kwiw-
 nia karkach mają.

Innym bych juredykcyi słowne słowne
 by słowne do tego słowne słowne
 karkach się słowne, karkach słowne
 juredykcyi słowne, w słowne słowne
 słowne, słowne, słowne, karkach, karkach
 słowne i słowne słowne słowne
 były dla słowne słowne słowne
 słowne słowne słowne słowne. Słowne
 słowne słowne słowne słowne
 1624 słowne słowne słowne
 dla słowne słowne, słowne i słowne
 słowne słowne słowne, w słowne. A
 słowne słowne słowne słowne
 słowne słowne słowne, słowne słowne
 słowne słowne słowne, słowne słowne

nimis, parze i rejnowe rzeczywistych po
 zwolenie w państwie parze pochodzić i one
 przechodzić, a pogłowin których wojewo-
 dowie inspekowali i obywatelom ich doręczyli
 żalnie, ichdy i gwałty czynili, ma być w
 tych poroczekowych województwach i pie-
 niach polniskich prawiatoru do rodu chowa-
 ny albo do rejnu, jeżeli tego kąd stęgo po-
 bracha udarowata, a to wedle przepisów i
 podatków jako formalnych i w innych
 tak poborowym wyrażonych, a la, firsztwo-
 ga, aby w podziem województwie i ziemie
 więcej nad tyle, ileby pól z tych podatków
 wystarczyło, mógł, polniskowi nie przyzna-
 wano, i co do wyrobów ziem pól i spo-
 sobu opatrzenia polniskich, biorą sobie wypo-
 sy na rejnu i prawnikowe, a i przedzie od
 administracji wyprzedzają, co takim do a-
 probowania naszego udeszcz, na których
 rejniskach polniskich mają obrac, a to-
 nych my także konfirmujemy i listy przy-
 powiednie z kancelaryi naszej wydać roz-
 kazujemy, a także i deputatów z dwi-
 biorą z województw. Półtowuik do mi-
 skiej polniskich wielmożny Adam Sedziwicz z
 Cesarstwa, wojewoda królewski, generał wiel-
 kopolski jest mianowany, a do brankowskiej
 ziemie innego mianujemy. Ktożby pól-
 kawuicy nad ziem firsztwa nas konfirmo-
 waniem polniskich i nad ziem firszt-
 wa i firsztwa się racia, gniomem, regimem-
 kować, na wyznaczków canysty. firszt-
 wa mie, nad bezpieczeństwem firsztwa-
 uych województw czynić i to wszystko sty-
 mie mają, co do zachowania i po karcie-
 mi firsztwaowej wywoli najbardziej
 wtascinem z strony województwa być się o-
 kazie. Ci półtowuicy będa mieli wtascie
 mianować polniskich miejsca do firsztwa, bry-
 mając się prawa, a tym do karcie, i
 od firsztwa firsztwa półtowuiskich karcie

racie racynac' się ma strzela, wyjaw-
 szy tylko dwie niedrobie nasuagucenie,
 i' p' tym warumliem, żeby si' fultkowicy
disciplinam militarem we występie ca-
 trzymali i' forestregali; i' gdyby szargi
 na tego pachadły, i' frawicollivost' nie-
 odwołując z odwołanych, z riny czajnem
 dotworem się potmistrów czynić mają.
 i' w recrach pizirych i' grunlowej ple-
 tiberacyi potwercyżycych a obobliwie z
 strony promkizma dotąd już pot, si'
 fultkowicy fanoir renatorów lychie
 majowództwa, w obem potmistrów z te-
 matu rycerskiego potmistrów mają. A
 żeby w celach petycyj i' hunkem
 z obodliwym się pabierali, si' fultkowicy
 sy od potmistrów i' kowarcyzów obli-
 gi' facy fopisic pdebrac' mają, ze strony
 tego, iż nam pizary i' potmistrów, składowie
 składowaja, do kordnych fopwanych po-
 treb i' kumiltów, wazbranych puzerac' się
 nie będą i' se p' obdaniem robie' potmistrów
 w celach konfederacyi pamicchają. A
 jeżeliby nam pizary kord pizary nieberfue-
 ceniśwa, żeby fultkowicy z potmistrów
 cebramym z brudna pizary pabierac' i' potmistrów
 nieczynić mogli, tedy na wystawie fover-
 nar i' ninywotatów albo w wypadku na-
 głego i' pizary niedrobie tego nieberfue-
 ceniśwa, fover fultkowicy i' p' pizary
 obem ich fover staroszy saplowe będąc
 fawinno daide majowództwa, kiemia i'
 fawinno oba kom pizarykenniczego stania
 odpow' pizaryc' się i' p' to miejsce i' cca-
 pizarykenniczego, oba obem pizary po-
 treb fover fultkowicy pizarykenniczego
 obem. i' p' to miejsce pizarykenniczego
 w celach mają, pizarykenniczego i' obem
 i' p' to miejsce pizarykenniczego
 pizarykenniczego. i' obem się nie
 stawia (mizarykenniczego obem, obem obem)

17
tego na atestacyja marcealla naszego ma
byc' wolna, jako i od proslitego niednia,
ten winy 2000 młt przepadnie, o ktory in-
sztygatorowic prostej, ktory w tych sprawach
wrecznie proceklaroscian zgodnych nicotno-
cnie miarowaniu i koscianu w druzgach pui-
blikowanu byc' maja, bez polgi wcielodziej po-
trybunale, wedle tego jako kto z tyktu do-
swoich koscianu z nich podlega, inter paitas
fieri czynic' powinni beda; i ktorym to inszy-
gatorow, gdy na nim proceklaroscia wina na
karana beda, wrecznie karolego ptoke-
go po groza z tyktu wynagrodzenia do-
koiw, z osobna karolej proceklarowu w tem
niedbalstwie potworze ma. A pieniadze, kto-
re z druzeln trybunalekiego z tyktu po-
wyzszych kar od tego proceklarow beda,
sądzic' kienstki, sieradzi i lubelski, ktory
na trybunalskim saskie puykt paitas
daci, do rask puych podbiarac i na palu-
koscianu i lubelskim z wzrodeu puy-
ktim legeri miasta na kliczaniu i piecz-
ciami puyeni chowac' ma, a polym tam
je obrócic i wydac, gdzie sejm blisko puy-
cty nasuocy. A gdyby ktory z tych na-
macych inszygatorow domni folgz u-
czynit, tedy o to od instanciam ciu-
prowany na trybunat inter paitas offi-
cii karze 500 młt podlegac ma, ktora
pomiedzy sądzic' i stron po polowie podzieloną
byc' ma. Kto ma w rucnych wojewode-
twach priadtore, wyszarcy, byle sig je-
dnem nalez potrzebe proceklarowac'."

Amo tych puyktlich donsykujij nie
mialo sig wykorzystanie tego vidupy pwa
wolne luworzty sig kermi kannie w krajn
puyntac' sedy i gualty. Chiel' byc' w tem
muni glownie karawanie, ktory po-
stancianu donsykujij me proceklarowa-
drali do materialnej egzekucji. Kto co

ludziska sejmij mieliby się w dwu-
 cności reasumowania donoszących proce-
 dach. Wyjechało się do tego, że
 lacy hildaje i swywołni. Wobec się wes-
 bowac pod chorągwie dolewskie, a potem
 odprawiać chorągwie pod obór i la-
 dowych uciekali. Przeciwnego rodzaju obie-
 gów uciekali sejm na obwódziech wos-
 rowski r. r. 1555 na kępią, do dół-
 kiej: „Te się wiele latich znajduje, ob-
 rzy wzięły licy przypowiadanie z kam-
 celaryj woscy do ronne, lat na pięćdziesiąt;
 jako też na wołoskich chorągwie pod
 prebsterów lidoj woscy, którzy niemale
 ludzi swowolnych rebrawy, niepomnę nie
 na bojań bora i swowosc prawa hospol-
 tego, in grom po robusciach proce sta-
 dłuicy chodzą, stacyjami pięćdziesiąt,
 poddawani i jinnymi niecierpieni ciz-
 nami, wiolecycjami, gwałtami ludzie-
 wreladiego stanu agrowowali; na pól-
 gę woscy hospolitej pod potęgą hetmanow
 swoich do wojska przesławili się, ani ra-
 dny przystąpił woscy hospolitej niemy,
 niemy, swawolnie porozje dźwili się. Wigo-
 i latich jest wiele, którzy wyszli się na-
 ciągać pod chorągwie, gdy rolni st-
 dory ul nar lić przypowiadny na chora-
 gwie albo na supplemencie wzięły na-
 ciągać proce, a potem chleb wybrau-
 rzy stacyj pięćdziesiąt i powołanych chle-
 bow prawem padaranych nadawcy, lu-
 dzi wreladiego do dółcy w ciągu woscy po-
 wozdruwcy, chorągwie pod obór i po-
 dila na rok przypowiadają, i naifs-
 rawneni wosami do domów swych
 powracac się zwykli: tedy na lach-
 mych reasumując donoszący z roku
 1509, 1511, 1513, 1523, 1534 i inne
 inuylkie prawa na swywołni fo-
 stawione, tych wosy lach stacyj

i tych którzy choraznie poddawają, ca-
infamizacji i nieprzyjaciół ujętych dekla-
racyi i innych wszystkich prawi, inac-
i według ofiar i innych wyrażonych na gło-
le karaci starostom i ich urzędowi rozka-
racyi; w cieniu jeżeliby starostwie byli o-
piewali albo ich urzędy, komin i o-
ex speciali registro na trybunale w soboty,
od instancji i innych naradzamy. A
jeżeliby się podawali z dochodzenia, żeby
starosta albo jego urząd z karowego egze-
kucji nie przyni, albo kaducim i stracyi,
kara 2000 mł na trybunale w soboty
ex speciali registro od instancji i innych
nie karany być ma; a ma to gdyby do ka-
rowego swawolnida pabir, żeby głowę ca-
kiego egzekucji na niepodległym, dobra ras-
ich żołniercom i ludziom wreczypopolitej
kashionym iure caduco rozdawać będzie-
my. Jego ostrzegając na pokem, iż karidy
skodolwiek pod choraznie podjęcie, naj-
dalej przez 3 dni przyni jako żołnierce
rozdać będzie, karidy pod ka-
razem przez siebie i innych szwaj-
na odprawiać ma, sub iudicem i
Maruzim to in posterum iustitiam stanom
lej wreczypopolitej, iż kancelaryi naszych
liczy odpowiedzieć na choraznie wolim-
karidy nigdy nie będą wydawane bez kon-
sensu wreczypopolitej; na pieniądze kar-
choraznie karę jedne jako i przede polskie-
go i nieporozumienia tego trybu, tylko tym,
którzy byli szlachciami, nam od hotma-
now naszych na to katece i wykarali-
się z innych przysięgi, aby ludzie i-
skrywdzeni mieli na cieniu wioleny,
szlachci i skrywd swoich pochodzie, gdy-
by je domni pod fredejskim choraznie
czyli.

Agreement paważowania w pierwszym cze-
ści lat XVIII wistni wprostane wojna

między prebenderami o chorągwie polskiej do-
 gładem II. Kamistawem Leszczyńskim o
 nową wyprawę Karola XII szwedzkiego;
 sforsadowaty wyjątkiem dwuszykij na
 sejmie warszawskim r. 1710, której treść
 jest taka: „któże w królestwie polskim
 zamieszkanym najbardziej plebs polski, wro-
 sto, szlęchy swawolne i regimentarne żołnierze
 łowczych dyscyplin, którzy rozpasawszy się
 na wrota, swym, według swej woli bez-
 listow naszych przyprawiających et sine
thoramento republicae partyje swoje re-
 bowe, bez poszanowania prawa i powagi
 rzeczy publicznej równie budy robili, albo
 się z władzy hetmańskiej wyłamawszy,
 po Polsce krążyli i jako w zawieszonym
 kraju grassowali, i pałkami swemi i pię-
 ściemi, a iugdy w wolnym narodzie nie-
 fraktygowanym i obywateli i dynowe-
 mi partyjami, rżnawymi i wielkimi exor-
 bidancyjami dobra ziemskie, duchowne i
 świeckie, persalcaba iura patriae oggra-
 mowali, kontrybucyjami nieustannymi ob-
 ciągali i one wyćisicali i komissaryjaty
 sobie wycozajem pogramicznym wykano-
 wali i na królestwie polskiej inakbi-
 cyjny force rękawabstwo swoje nastę-
 pili, i na deflunkacyi gdańskiej, wylkiej
 drohwickiej i innych słabych szlachectwie
 recharum defrakowali, słabych bystos-
 bierali, dobra, miasta i miasteczka, pałace
 kamni i dwory rozjeżdżali, rozjeżdżali, ra-
 bowali, palili, osoby szlachectwie i sena-
 łowie ubiusque terris sedwestrowali i
 w niewolę rabierali i w szynelnie regre-
 volbowali, acta publica regni et archi-
na cum suis depositis palili i po dro-
 gach publicznych równie pidsessa i pio-
 lowe, robili, non profano, non terro
abstinuerunt, gdy obiciolom i swięt-
nicom pausibim nieprofusowali,

[illegible]

Chandiv

Do rychle sądów należeć będą, i ci, którzy
 po naszym polowaniu się z Polską miastą i
 chanym nigdy w Polsce przybyli, ani
 dre substancje i dobra najedkali, od
 brali i honory sobie pod pretekstem jaskół
 si nadawali, konfederacyi ad irrefrakera
 dowa naszego rozdanych irrefrakowali, i bez
 sądów, bez prawa, bez domniemy prawym
 processom wyroczali, ponieważ pastury
 i i na surowy rzeczywistej animadwer
 syje i reby przybyli w państwie i do po
 domości Marani byli. Tędy i ci, którzy
 hiberny, dwary, iskawy i inne jaskół
 wiec jawniane edokacye wydawali, i
 asygnacye, irrefrakując sobie wotodzie hel
 muntów i regimientów, dawali, te ob
 ich obywateli do pomienionych sądów
 generalnej konfederacyi lub do stęgozob
 wiec sądów lub urzędów korony celem walby
 ciu dar wchodzących i wynagrodzenia sądów
 z dóbr ciu prawem forekwananych. Obli
 gujemy karze byłąłaty Maranie i w. x.
 kilewskiego i wotodzie substancji, aby ka
 dawych, którzy dobra za plebejami try
 bunalowem przysądzone i pędzone były
 ni rzeczywistej najedkali, kilew i
 z tych, którzy ciułych edokacyi się dopuści
 li, dobra i starostwa gwałtownie, jawnie
 dokradli, byliby i sposobem odbrali,
 przed przybyciem jawnie sprawami i rejestri
 mizacych, bezwzględnie, ogólnie sprawie
 dliwostę przez reindukcyę i nagrodę sądów
 i naradzeniem pędzenia w miary, niewła
 dze się w żadne reformowanie praw albo ni
 sce dykacye i interdikacye. A te dykacye
 nie sprawy edokacyi i pomienionym spe
 cialy co do dworskiej reindukcyi i jawnie w pra
 wie ofiaranych sądów powinne będą, i lubo
 prawem polskiem jest obwarowane, osobli
 wie kontrybucyę z r. 1609, aby się mial
 nie wazyt przesada wistowitate, chorzy

podnosić, wójsk pierać a kłupami chodząc
i ludzkiego cępnia i ludzi ubogich w miasto
obracać, stać do bardziej z nieprzyjaciółmi
mierzni i wjeżdżać się tamże albo do państw
różnych na granice mimo wolę narz i całej
wiecej polskiej prawnympluisto rządu et facit
zbić chodzie. Wzrost to jednak państwa, forte
to hanujsze lasowu wywołę tych wycis
skich, najdalej d. między w. dnia postania
uchwał leżących walego sądu do
grodu, stawie się do sądu leżę generalnej
samowolnej konfederacji niniejszej pols-
cainy, i gdyby na ten termin stawie się i
prawać nie mieli, tedy ich za nieprzyja-
ciół wjeżdżać i gwałtownie podjąć postoli-
tego deklarujemy. Wzrost się na prawnym
postolnie obrodnie i wypadki prawnym
blichnem i prawomnie między, i wale-
nym starostom naszym grodzkim tam
quiam brachis nostris regalibus i prawni
scypary szlachty i z prawnym wielmożnych het-
manów, kupców, młoc słajny i plebany,
wzrost wale postolnie to ruchwalstwo i w-
leż mierzę wzrost prawnym szlachty podług
pomienionej konstytucji z roku 1609 i wzrost
blichnem wywołanych i ich prawnym
bez prawnego na owy respekt, imali, w-
wzrost wale i egzekucję surową a
niewzrostową ogłosi, tak jako prawnym
wzrost na tych gwałtownościach postolnie
postolnego dary infamii, qarolta, don-
pizdady dobr, wolnego wzrost i niepostolnie
prawni głowy juri dawno postanowili.

Ostatnia wiece konstytucja w tej
materii jest sejm warszawski z r. 1717.
Opiewa ona następująco: "Chcąc
prawnym prawnym na prawnym, jak
najbardziej mierzę obmyślić postolnie i szlach-
wzrostu szlachty prawnym ruchwalstwo, w-
mierz, i szlachty się do dawnych prawnym
konstytucji, a wale i z roku 1609 i

[illegible]

„mają do przed sejmem lekarzów w straż”,
nie rzeczypospolitej rokowali, a lekarz do no-
wego konfliktu historycznych porządków
strach nie stał się, pierwszy (przez co kontynuacja
tych nie chcemy), jeżeli pod chorągiewką
mi lub liżem chadzać, słaba nasza strona
lewekto, słychać i nieustannie „agrawo-
wać” po klarygacji nowego konfliktu wa-
żyli się, lekarz polskiego jaja, „ciężko”,
ziemskiego autoramentu.”

Typy i křivkách i křivkách symetrických.
1855

§. Verbood.

Co to sędził postawiania statut Króla Zy-
gmunta I r. 1532 co należy: „aby
każde bogactwo jest ubogiemu równo, między
sprawiedliwość byłoby wyrównana, postawa-
wianym; iż jeżeli kto słachcio postawo-
nawego kaporował, iż z jego wiedzy, woli lub
połączenia przez jego służbę korydora mu ja-
ka wypraszona, postać, słachcio ten wi-
nien pod swą służbę wynieść sprawię-
dliwost, skoro karama z niego przez wo-
jnego i słachbę kaporowidziaw postać.
Cobyli on słachcio nie wynieść sprawię-
dliwost, należało kaporowany winien do-
powiadać i wyjąć się, ale tylko o tyle, o
ile dotyczy narażenia sławni lub gwałtu po-
jętione na probie, lub kę pabójstwa
lub ranienia słachcio, albo w myśl sta-
tutu przez Króla Ulbrachta wydanego. Co
do innych zaś koryd. jest mianowicie
co do pobicia lub ranienia plebejusza, spa-
szenia lub niechodzenia karców, kłosa
w polu, siana na łąkach i innych po-
mniejszych tego rodzaju przestępstw, jeżeli
jeden drugiego kaporował, iż z jego wiedzy,
woli, i połączenia, kę koryd. przez
jednego lub więcej służb nieodwołanych
sposobione postać, postawianym, iż
postawianym ma prawo kępnie wyjąć

2
krogiu, cemu, kuyerajny srochcie podolac
nie mogt. Za lei kuyerajny forebija sig,
oraci w konstytucjach wydanym, w tym
przedmowie i plosco konstytucje wy-
dane w shmitach powrochnego ruborenia
draju po dleskach wojennych nowa, ju
miejscich, checi pafobickienia marstwan
shwi. Pierwsza jest konstytucja kempu
warshawskiego z r. 1613, ktora postawa-
wia: "Miedze w tym byc wielka, szkolz
wreczypofolikej i pliego slau selerchotki i
w tem miejscu rowny, o plebejuszach postaw-
namy, aby kaden mieszkanin ani
plebejusz z wyzasceniem magistratu nie
mial zarynac szat jedwabnych i podkrewek,
lancie futer moskowlanych, odron lisich i
innych podobnych, lancie w saphanie aby
kaden z nich nie chodzil pod szarą 14 sz
ad ciunowis instigatiuem i tyli wrecz
delakowis wyzasceniem. O co forum ex
termino kocha w szarym szarym miejscu.

Konstytucja z r. 1620 podmieta ka-
prociong szarą do 100 m. "i it sz ka-
gescilo, ze plebejusz rownaja sig w tym
slawowi, selerchotkiem, szarym szarym kowa-
row w goryz iohz, postawiamy, aby ca-
den mieszkanin ani plebejusz ktoregodol-
mest slau, wyzascie szarym, wozly
i lancwozly innych miast, nie mial
zarynac szat jedwabnych i podkrewek,
lancie futer moskowlanych, odron lisich i
innych podobnych. Lancie w saphanie aby
kaden z nich nie chodzil pod szarą 100
m, o co forum szarym szarym wyzascie,
z szarym szarym szarym, o mieszkanom
w szarym szarym miejscu szarym szarym
szarym i szarym szarym szarym szarym
nie mamy.

Shimo szarym szarym szarym szarym
szarym, ktora: szarą do 100 m. pod-
mieta i szarym szarym szarym szarym

Król kabronita, przecież widoczne jest już
 karat z młotem dousyknęty z r. 1629, co
 stanowiło niebezpieczeństwo dla państwa, gdyż
 dom po stronie mieszczańskiej wcale nie se-
 rui nie kręto. Postanowiono więc, ^{bowiem} kabroni-
 jąc niebezpiecznym był dom a przynajmniej
 do efektu dousyknęty z r. 1613, o prawie
 chybionem, niechwalony, postanowiono, aby
 wszyscy flebejuszki w miastach, wsiach, dw-
 chowach i wieśnicach, którzyby tej dousy-
 knięci dotychczas nie przyjęli, parniam Maryi
 i ichle, rony, strici i preladri, ad staidę
 osoby po płóciennym prawali, parowem: co da-
 wany ka stwidem, ad tej winy wolno do woli
 roslang, z wyjątkiem magistratów, którzy
 nie powinni nie płaci.

A więc to, co było zagrożone kara 100
 młt czyli 160 złp. można sobie było do-
 pić w wolności bezkarności za 1 złp od oso-
 by. Ten 1 złp rocznie od osoby nie mógł
 zapewne nikogo odstraszyć od użycia
 się w dochodach pały w celu swego upodo-
 bania.

Thunskykijja z r. 1655 po staranym
 wyprowadzeniu drogi przez wojny kracie.
 kabronita wprowadzenia do państwa
 niebezpieczeństwa zagrażających drogach
 kracie kracie kracie kracie, drogi kracie
 smierci i kracie kracie kracie kracie
 wata dousyknęty z lat 1613 i 1620.

Wskazanie dousyknęty w tej materii,
 mianowicie z r. 1776 i 1778 mają już
 w znacznym części poświęcić swej
 krajowego na uchi: "Chcę podjąć
 przysięgę dla kraju państwa poprzedni,
 stów państwa w nowych prawach pa-
 rowane przysięgę i ciętnienia chybion, i
 chce one do kracie kracie kracie kracie
 kracie państwa przysięgę, postanowiono
 prawem niniejszem ka kracie kracie
 dousyknętych, widać kracie osoba

istotnie sowa stanu mieszkalnego
rola, reba, paret, kłopotów ani choroba
i straci swego nie parowat, ani drogich
fiter do jst marmurów i polów, kłócić
reby miasta i mieszkanie, wyjąwszy magi
skłoby, które na to roboc prawa mają, sca
hol i spact, z wyjątkiem fider, i boidu
swego naci nie wazyl. Niegłodo parlym
robom mieszkalnego stanu, ale w fo
wrechności wryskiem pbywalecm państw
wrezyfopolitej, którego obywateli stanu i go
dwa ci bez podcepyi podacujemy, reby nie
wazyl się do ubioru stęjących swoich wli
bery, sukna ani pasamonoir ani dofolu
sców ani prapet ani kadnej części styli ordo
by ubioru ich sprawować z masyk, su
kien ani materji, jankle, które w dwa
jach wrezyfopolitej fabrykowane są. Ktolo
kas i reba na tychże liberyach pod pa
dym prebelskim pnajdować się nie pozwolono
Ten sam katar porciągany do wszelkich
mündurów olow pierskiego i danego kót
nierta, prostego gemajia wrezyfopolitej,
mianowicie podacujemy ciunscunqne
statut et conditionis obywateli wrezy
fopolitej używania skóś pa granicznych
do obuwia i oziogdek, siorew i ofora
streni skóśskich wszelkich. Sukier i karka
rujemy parigwanie skare i faworów wszel
kich, scłta skłomego i farsur nieporcelo
nowych na granicę robionych.

Chęć kachcie strajowe manufaktur,
a przede wychodzącym na granicę pieńg
dom niejaka iścynie lamg, a skom ry
serdi i penaborek w przykrowiej kacho
mac dystymncy, mieć chcemy i reby
na fiod wrych rejimach gospodarskich
istacie wżewiódstwo obrac sobie sklar
mündurów moc miało. Które do mündur
nie skom pincim naci wolno będzie

[illegible]

§ 14. Polowanie rabronione

W tej misji: „Kontakty z innymi war-
stwowicami r. 1775 postawienia: „Ta-
ko, nie było z innymi stricichu, a”

prywatnie używanych possession: ludzkich miesz-
kań i innych nieruchomości, nielomni i innych nie-
moga, tylko właścicielom gruntów, drze-
wom i possession, tak odliczać one w ja-
kijśd sposób, jeżeli jest rzecz, bezprawną.
Z tych powodów pierwsze niesprawiedliwy
wymyślają polowania na ciemnych gruntach
i ciemnych drzewach, ustanawiają, że
odkryć nielomni na ciemnych gruntach i ci-
emnych drzewach bez pozwolenia na piśmie
przez drzeźnika lub possession, dać mia-
no, polować, liść, borówków, wysoko-
ści i podobnym sposobem, ani jakiegokolwiek
cudzoziemca: płaczącą grube nie będzie wolno,
a to pod tytułem praw, strzelby i nary-
sów do polowania rzekomych, ludzkich
pod bark, 1000 my przez innych gro-
dzić lepiej niemi lub powiać pod dębami
niemi drzeźnika lub possession i innych
drzew, nalezyc się mając, kagani-
jednak przy na ciemny grunt bez strela-
nia przez niemi cudzoziemca, łapać i od-
wodzić właścicielowi praw wolno be-
z strze. Kobiędzając zaś temu, jeżeli chodzi
na wiosnę lub lato, pod pretekstem po-
lowania łoszczy nie były, postanawia-
my, że podobne polowania przez bi-
szych od drzeźników i possession wchodzą do
polowania, nie przodają już odkryć po-
tworzenia. Parłomiejni przynajmniej w całości i ma-
koniecznie się powinno, wyjąwszy polowa-
nia na płacząc, spróżyć kufopaliw, be-
z strze, strzelby na ciemnym gruncie przy-
stąpić i strzelac nie będzie wolno. To
całe prawo bieżącej drzeźnikowi prawni-
czynie nie ma, podobnym wolność polowa-
nia w podobnym czasie postanawia się. Co
się zaś tyczy polowania około Warszawy,
tego o mi-
łostwo, by dla kaban-
stółu stwić mogło, wszelkich kandy-
datów, wyjąwszy drzeźników i pod-

1/
sewów i myśliżwo ich, oraz o lychce
stędziów i forsterów powolenie polowa-
nia majarych, kabanian, szego i kano-
wien królewicy strażnicy Auglasta mają,
aby jacykolwiek bracia szani i gołoci ooby
o mil 3 od Warszawy nie polowali, strzel-
cy nawet królewscy bez pozwolenia się
strzelu na polowaniu; wstrzeć się nie ma-
ją polować, chyba co powoleniem prze-
stępców. Forster i kanowienie po królew-
skich strażnicach, aby najmniejsze prze-
stępców fundi nie wypuścić pod straszkę,
nie, gdy na wyprawach powoleniem prze-
stępców, strażnicie w dobrach ich mieć
beda, żeby pod każdym pretekstem w go-
stodarskie, intralach propinacji, pod-
wzięciu bróndów i wszelkiej strędziów
intracie forsterów nie czynili, ostręga-
ny pod darg, więcej pnażona. Włochy
zoi forsterów kani prawu myślowa-
jąc, wstrzeć się w ciemności Warszawy
mil trzech polować, kanowienie for-
strazniców bróń do polowania i przy-
sobierane być mają, pro paenit po do-
sądów gwałtownych warszawskich polow-
stępcy kanowany być ma.

§. 15. Korkerami.

Tuż statut radosny bi króla Aleksandra
r. 1505 kabanit korkerami, to jest
starania się wprost w Rygnie o wyjedna-
nie beneficjów doświadczeni, należących
do prawa kabanit króla królewskiego
dobre słachy. Wznowił to postanowienie
statut króla Rygnimla I r. 1570.
Statut do kabanit r. 1532 także po-
winał postanowienie: „za rada i jedno-
głośnie zgoda kabanit Rad morych,
jako i postoiu kabanit królewskiego na-
szego kabanit na wieczną czas, i
kabanitby forsteru nasemu niniejszym

Tu to pod dargami pro oco,
bach lub jenenim 7

rozporządzeniu podolwieńskich przedsię-
 brast, lub w celemolwieńskich wystrzeżach, lub
 beneficium jakieś chorcielnie przyjął lub o ta-
 kame się starał, lub o parerowicie, sobie
 jakieś dwory lub dochody z takich benefi-
 cyjów, ten jakiegokolwiek byt sławi lub go
 dnieć celowicie, podlegnie karze ustanowio-
 nej przez dołw Tona Ulbrachta i Albrecht-
 dra tak przeciw plebejuszom, którzy się o-
 myśle dostojemstwa chorcielnie jubigają,
 jako i przeciw dostojaninom: a mianowicie
 kanonicznie wszelkich dołw rymy, rym-
 mych i pierwiochym, publicym i prywat-
 nym, które na staro mają przeciw mają,
 rozporządzeniu dołw chorcielnym i na doł-
 myślanin i strajów rymy. Aby zaś i po-
 graniczne osoby przeciw mniejszym przy-
 lejów nie wzięły się nie przedsiębrać ani
 karze ani przez osoby sobie podległe, postano-
 wiając, iż karze w następujący sposób
 karane być mają, mianowicie: prebende-
 riam i rymy, kapituły kar i rymy
 jak i karane, spaw, konanicy, plebani,
 wikaryjnie, prebendarze, dekan, rym-
 myjnie i wszelkie inne osoby duchowne doł-
 kowa rymy, lub strajów karze, którzy
 jakieś dołwie listy, przyrzekli, narzuci-
 mniejszym przeciw, na staro beneficjów,
 rymy, starożone, pensje i t. p. ja-
 kiegokolwiek osobom czy to droższym czy
 obcym, przyrzekli lub ustrzeżali, jawne-
 lub podryżni, lub strajów dochody ka-
 kieś chorcielnie pa-pionizdre. sobie skry-
 woty lub przyznawają beneficjów czyjś
 jak mniejszy rymy, strajów rym-
 lej miece i przyjął lub formuły, mają-
 być przez starożone miejscowych karani
 w statutach pnanonim obstatani.
 Bliziej te karę określiła konstytucja
 z r. 1538 ustanowiona: i daly do prze-
 ców rozporządzeniu statutów cegodol-

i rymy?

(ubicie lyle co fdo
bicie)

bedzie po starinnych zakonach. A la ptaca winy
od pomocy, w raptach, glowy, ktora pozna
mzrobajaca sepiu winien, nie ma byc po
crytana i liczona. A pomocnicy ubicia i
namienici, solachodicy, jezeli by sie ladie
siviodkani nie istawicilliwili, albowini,
tedy 10 msh winy pieniznej stonie obra
zowej na starzy ptacie. Ale jezeli by sie
i sami pomocnicy nany domni padali,
tedy tak o nany jako i o winy mays byc
sazdzeni i forer albowi podonani i nany
jemni ptacie winni.

Wousbyhuuya z r. 1588 dodata: "Kie
sie wiele pomocnikow stych przety i jure
krobajeli pod pretekstem swary forer
pozysiegi ukrywa i kmykspkow swych
wychodzi, tedy temu pabiegajze uchwa
lamy, aby forerow pomocnikow w sfo
wach stymu iochyeli latke scubiniu
z obu stron wyprawowane bylo, jako i
forerow glownym forerem prawn. A gdy sie
istacie z scubiniu prawn w sfo iochyeli
w mykspki i mykspki, tedy pomocnik
prawnem przedonany ma byc tak star
nany jako i pozysiegi jego.

§. 17. gorace prawo.

O goracem prawie pamiata bylo je
dno postanowienie postepu sadowni
ha bygmunt I. z r. 1523, mianowicie:
"iz istaj gadebi winien byc kardec chwi
li gotow do wykonania sprawicolliwosci
na goracem prawie (in recenti crimine)
i do wykonania myrohu, zmyzathien
bylo mieciel i dui jiwia, beznych: o lo
mierzajaze podow gadebich, albowiem
sprawy goracego prawa nie maja byc od
nawane do podow gadebich, lecz i bez
podow sazone byc winny."

Nakamiast statut liwenski, obzerne
o goracym myrohu pamiata postanow
wienie: "Nakamienny bez szego miece

2.
i dojemny moc, aby województwie i starost-
wie nasi sadzili w hożdym powiecie i urzę-
dzie swoim sądowym, sądzili i sprawowali,
porowy swoje, stawali o le ardytury, miasto
wiece tu opisane: 1) o majord gwałtowny
na dom szlachectwa, nie tylko na sam bró-
rle i na gminno i na dworze gdzie bydlę
i inne gospodarstwo domowe bywa cho-
wane; 2) o gwałt duszciota chrześcijan,
zkiego według ardytury 32 w rozdziale
11^{ym}; 3) o zwrócenie powiatu i niewiast;
4) o gwałt w miastach miejskich; 5) o
porok w służbach; 6) o ptościestwo;
7) o palce; 8) o furcy domni albo gmin
na; 9) o cary; 10) o bróciurę; 11) o ad-
powieści szlachectwa szlachectwa na szlomie
albo ognem; 12) o głowę szlachectwa, karcie
o porokmiu łaskich, którzyby o pochwałę
na gwałt albo ognem do go rozryły, albo o
zbiegi, służy i poddanych wielkich i szla-
ckich, niewolnej albo pchcieli do grodu albo do
szkielewa będąc wolno porwać, a urzęd
w niechylności ich, namiesznię ich przedli
o szlomie i furcyem, rambowym rozrypy,
mi i w tem województwie i powiecie bez o-
szadłości mają i moc mieć będą, sądzić,
sprawować i słowem według tego statutu
tu. A gdzieby kto na gorącym uczynku
tych więcej powieszonych ardytur, albo
rozrykowi szlomie był pojman, ten ma
być sądkon bez furcyów. A o to imanie o-
szadłego na gorącym uczynku ma się ro-
kumieć, gdyby kto mógł być pojman za-
razem tegoż czasu na jakimś takim uczyn-
ku, o to gwałtem szlomie. A jeżeliby kto
miał, wysłupek uczynkowy, szlomie fur-
mai się nie dać, aleby kumieć albo się
słowy, szlomiego poobu szlomieć z urzę-
dem szlomie nie dalej, jedno od popetnie-
nia tego uczynku furcy 24 godzinę szlomie-
nowych, albo się ma szlomieć o szlomie

o tym, gdzieby się co łaskawego wyrok...
 tu stało albo w miejscu albo we wsi, albo
 wsi, i w tym czasie z miasta albo z wsi,
 gdzie się zaczęła plama, do miejsca i do
 domu swego słacheckiego uciekać albo uciekać.
 ten imać już być nie ma, tylko porwan.
 i nieosiadłego kawidy, kiedy i gdzie może
 potrafić, wolno imać. i jeżeliby kararem na
 gorącym łaskawym zaczęli się odwrócić, nie
 byłby prosił, tedy już porwy od urzędu
 kawidowego tu prawić ma być przypro-
 wan, za obywateli porwy, wstąpić w re-
 czech łaskawych, gdzie o gwałto-
 wie, strona porwana nie porceć imo-
 rowanego, ale sama okrywisto prawić
 w sądu prawić się. i porwa łaskawym
 prowdzeniem roztwieć ma być dłużej, kon-
 ra okrywistym, jako i poroczym prawi-
 niem prawić, tylko za prawić niedzieli. i
 jeżeliby albo jakimkolwiek sławie albo i ro-
 dajin bądź męskiego albo i żeńskiego, be-
 dąc do sądu prowdniego porwan na prawi-
 porwy i na ten roztwieć albo sławie a-
 norprawić się nie chiał, a setoby o łask-
 wech sławie, co o gwałtoch sławie, tedy
 ten urządzić ma go za prawić na prawi-
 tamie prawić i o tym prawić gospodarz prawi-
 list swój sławie prawić. i ten ten
 nieprawić, bez urzędu prawić i prawi-
 sławie na inny czas, ale prawić kara-
 rem o tym do tego urzędu prawić prawi-
 masz, łaskawego obywateli i prawić
 prawić nieprawić, prawić z prawi-
 prawić prawić prawić. i gdzieby prawi-
 prawić w łaskawym prawić, choć się prawi-
 go prawić, na gospodarza o gwałtoch prawić.
 tedy na gospodarza łaskawym prawić.
 com prawić prawić na prawić
 i listy prawić gwałtoch tu prawić z prawi-
 prawić na to prawić prawić, i to
 prawić tylko do prawić prawić

według artykułu, w przedziale pierwszym 1272,
aby się za glejtem naszym tego, kto i czego
będzie obwinion, sprawować przed urzędem na-
szym onego województwa albo powiatu,
gdzie się poczęło tej sprawie słanie. I żeby
własnym sądom naszymi gospodarstwu
należało, to my sami z pań nadani na-
stępn, bez żadnej zwłoki i postawów są-
dów i usprawować mamy. Uważać to pod-
nieżenie wywołania i glejtu naszemu gor-
czemu i ciężkiemu i sprawę o darowi o mi-
w statucie ofisarni i blichu i iżniawie
nie ma, ale między innymi prawem przetrwania,
grodem daru będzie, a głównym, na-
wiążka i swobody, o co będzie powano, ka-
rowaniem, bez stawiania postaw statutowych,
jako strona obciążana, na postępy przypad-
łym nie słonie, ma do nas gospodar, jeśli
się to w sądu naszego łoczyć będzie, a jeśli na
srodku, tedy ładnie i pod urzędem naszego
sądowego wzięcie w imię obwinio-
nego do sdownienia prawa dano być. I
o samego sądu, jako wyżej powiedziano,
ma iżąd na wywołanie do nas hospo-
dara odstąpić. Uważać to rzecz inną,
słych niedłównych, gdzie o gardo nie-
idzie, iżąd nie ma, ma na wywołanie
miestnego odstąpić, tylko ota nieśwado-
biciństwa rzecz na forwie napisany bez
dawodu starać miinien będzie.

§. System stary.

Przedstawia kolejno wyjątki z rozpo-
sządzenia piśkawa z XVI, XVII i XVIII
wieku, które nam dają pozmie w jej o-
pocie ład i łobę i powanną powinno sta-
wygodnych, jako i sporów i darowien,
przystąpiemy teraz do pisania nowego
systemu staryego, jaki się z tych posta-
nowien wyłuszcza.

Wielkim porządku wyodrębienie, iż stary
na forę, stawa stała się i w jej opo-

20/2 1892.

Wymowa ić, p. daję cyli, bannicyja jest
albo skróceniem przeciągłej bezczułości cyli
infa'mii, albo też następnice w tych
fraszek potworach, które są, p. daję cyli,
na gardła, jeśli skrócenie imi daję
dary fraszek potworu się nie sławia. Węże
bannicyja b. d. 1) b. d. 2) b. d. 3) b. d. 4) b. d. 5) b. d. 6) b. d. 7) b. d. 8) b. d. 9) b. d. 10) b. d. 11) b. d. 12) b. d. 13) b. d. 14) b. d. 15) b. d. 16) b. d. 17) b. d. 18) b. d. 19) b. d. 20) b. d. 21) b. d. 22) b. d. 23) b. d. 24) b. d. 25) b. d. 26) b. d. 27) b. d. 28) b. d. 29) b. d. 30) b. d. 31) b. d. 32) b. d. 33) b. d. 34) b. d. 35) b. d. 36) b. d. 37) b. d. 38) b. d. 39) b. d. 40) b. d. 41) b. d. 42) b. d. 43) b. d. 44) b. d. 45) b. d. 46) b. d. 47) b. d. 48) b. d. 49) b. d. 50) b. d. 51) b. d. 52) b. d. 53) b. d. 54) b. d. 55) b. d. 56) b. d. 57) b. d. 58) b. d. 59) b. d. 60) b. d. 61) b. d. 62) b. d. 63) b. d. 64) b. d. 65) b. d. 66) b. d. 67) b. d. 68) b. d. 69) b. d. 70) b. d. 71) b. d. 72) b. d. 73) b. d. 74) b. d. 75) b. d. 76) b. d. 77) b. d. 78) b. d. 79) b. d. 80) b. d. 81) b. d. 82) b. d. 83) b. d. 84) b. d. 85) b. d. 86) b. d. 87) b. d. 88) b. d. 89) b. d. 90) b. d. 91) b. d. 92) b. d. 93) b. d. 94) b. d. 95) b. d. 96) b. d. 97) b. d. 98) b. d. 99) b. d. 100) b. d. 101) b. d. 102) b. d. 103) b. d. 104) b. d. 105) b. d. 106) b. d. 107) b. d. 108) b. d. 109) b. d. 110) b. d. 111) b. d. 112) b. d. 113) b. d. 114) b. d. 115) b. d. 116) b. d. 117) b. d. 118) b. d. 119) b. d. 120) b. d. 121) b. d. 122) b. d. 123) b. d. 124) b. d. 125) b. d. 126) b. d. 127) b. d. 128) b. d. 129) b. d. 130) b. d. 131) b. d. 132) b. d. 133) b. d. 134) b. d. 135) b. d. 136) b. d. 137) b. d. 138) b. d. 139) b. d. 140) b. d. 141) b. d. 142) b. d. 143) b. d. 144) b. d. 145) b. d. 146) b. d. 147) b. d. 148) b. d. 149) b. d. 150) b. d. 151) b. d. 152) b. d. 153) b. d. 154) b. d. 155) b. d. 156) b. d. 157) b. d. 158) b. d. 159) b. d. 160) b. d. 161) b. d. 162) b. d. 163) b. d. 164) b. d. 165) b. d. 166) b. d. 167) b. d. 168) b. d. 169) b. d. 170) b. d. 171) b. d. 172) b. d. 173) b. d. 174) b. d. 175) b. d. 176) b. d. 177) b. d. 178) b. d. 179) b. d. 180) b. d. 181) b. d. 182) b. d. 183) b. d. 184) b. d. 185) b. d. 186) b. d. 187) b. d. 188) b. d. 189) b. d. 190) b. d. 191) b. d. 192) b. d. 193) b. d. 194) b. d. 195) b. d. 196) b. d. 197) b. d. 198) b. d. 199) b. d. 200) b. d. 201) b. d. 202) b. d. 203) b. d. 204) b. d. 205) b. d. 206) b. d. 207) b. d. 208) b. d. 209) b. d. 210) b. d. 211) b. d. 212) b. d. 213) b. d. 214) b. d. 215) b. d. 216) b. d. 217) b. d. 218) b. d. 219) b. d. 220) b. d. 221) b. d. 222) b. d. 223) b. d. 224) b. d. 225) b. d. 226) b. d. 227) b. d. 228) b. d. 229) b. d. 230) b. d. 231) b. d. 232) b. d. 233) b. d. 234) b. d. 235) b. d. 236) b. d. 237) b. d. 238) b. d. 239) b. d. 240) b. d. 241) b. d. 242) b. d. 243) b. d. 244) b. d. 245) b. d. 246) b. d. 247) b. d. 248) b. d. 249) b. d. 250) b. d. 251) b. d. 252) b. d. 253) b. d. 254) b. d. 255) b. d. 256) b. d. 257) b. d. 258) b. d. 259) b. d. 260) b. d. 261) b. d. 262) b. d. 263) b. d. 264) b. d. 265) b. d. 266) b. d. 267) b. d. 268) b. d. 269) b. d. 270) b. d. 271) b. d. 272) b. d. 273) b. d. 274) b. d. 275) b. d. 276) b. d. 277) b. d. 278) b. d. 279) b. d. 280) b. d. 281) b. d. 282) b. d. 283) b. d. 284) b. d. 285) b. d. 286) b. d. 287) b. d. 288) b. d. 289) b. d. 290) b. d. 291) b. d. 292) b. d. 293) b. d. 294) b. d. 295) b. d. 296) b. d. 297) b. d. 298) b. d. 299) b. d. 300) b. d. 301) b. d. 302) b. d. 303) b. d. 304) b. d. 305) b. d. 306) b. d. 307) b. d. 308) b. d. 309) b. d. 310) b. d. 311) b. d. 312) b. d. 313) b. d. 314) b. d. 315) b. d. 316) b. d. 317) b. d. 318) b. d. 319) b. d. 320) b. d. 321) b. d. 322) b. d. 323) b. d. 324) b. d. 325) b. d. 326) b. d. 327) b. d. 328) b. d. 329) b. d. 330) b. d. 331) b. d. 332) b. d. 333) b. d. 334) b. d. 335) b. d. 336) b. d. 337) b. d. 338) b. d. 339) b. d. 340) b. d. 341) b. d. 342) b. d. 343) b. d. 344) b. d. 345) b. d. 346) b. d. 347) b. d. 348) b. d. 349) b. d. 350) b. d. 351) b. d. 352) b. d. 353) b. d. 354) b. d. 355) b. d. 356) b. d. 357) b. d. 358) b. d. 359) b. d. 360) b. d. 361) b. d. 362) b. d. 363) b. d. 364) b. d. 365) b. d. 366) b. d. 367) b. d. 368) b. d. 369) b. d. 370) b. d. 371) b. d. 372) b. d. 373) b. d. 374) b. d. 375) b. d. 376) b. d. 377) b. d. 378) b. d. 379) b. d. 380) b. d. 381) b. d. 382) b. d. 383) b. d. 384) b. d. 385) b. d. 386) b. d. 387) b. d. 388) b. d. 389) b. d. 390) b. d. 391) b. d. 392) b. d. 393) b. d. 394) b. d. 395) b. d. 396) b. d. 397) b. d. 398) b. d. 399) b. d. 400) b. d. 401) b. d. 402) b. d. 403) b. d. 404) b. d. 405) b. d. 406) b. d. 407) b. d. 408) b. d. 409) b. d. 410) b. d. 411) b. d. 412) b. d. 413) b. d. 414) b. d. 415) b. d. 416) b. d. 417) b. d. 418) b. d. 419) b. d. 420) b. d. 421) b. d. 422) b. d. 423) b. d. 424) b. d. 425) b. d. 426) b. d. 427) b. d. 428) b. d. 429) b. d. 430) b. d. 431) b. d. 432) b. d. 433) b. d. 434) b. d. 435) b. d. 436) b. d. 437) b. d. 438) b. d. 439) b. d. 440) b. d. 441) b. d. 442) b. d. 443) b. d. 444) b. d. 445) b. d. 446) b. d. 447) b. d. 448) b. d. 449) b. d. 450) b. d. 451) b. d. 452) b. d. 453) b. d. 454) b. d

[formowania]

konfederacyach wojakowych, zbieraniu
swawolnych wojak: chorągwi wojako-
wych bez pozwolenia szlacheckiego; -
3) szlachcica, który kabimczy drugie,
go szlachcica przy robocie, przykroć prze-
rywany do sądu się nie stawia; - 4) szlach-
cica nieposiadłego, jeśli przysięgany o ka-
bicie rozmyślił szlachcica, do sądu się
go nie stawia; - 5) szlachcica nie-
posiadłego, który czyni kłunty do przed-
sądu stawia się nie chce; - 6) męzo-
bięży, który popełnił kabilstwo z ruz-
nicą; - 7) wrocie korbieranów, nie-
wracających do kraju mimo wezwania
H. miernia, wzięcia.

Kara wzięcia za przestępstwa ro-
żniwie się za wyroczną na dwie wiecy
(in fundo), to jest 12 łokci w głąb do
obrotu, którego się w fińskości obrot-
niara na dno. Wykuty wymiar tej ka-
ry jest 1 roba i 6 przedziel, w przedko-
nych jednakże wypadkach bywa ta
kara w podwójnej a nawet potrój-
nej wysokości wymierzana, w innych
czasach pół- i do ćwierci roba redni-
kowania. Skład karze więzły 1 roba
i 6 przedziel podpada: 1) szlachci-
 który kabie szlachcica z rozmyślnem
w domu, na drodze, lub w innym mie-
scu; - 2) podlice, jeśli kabie iwe iwe-
nie rozmyślił; - 3) krewni, jeśli się
z winowajcą gołę, co głowę kabiego
nie pozostawiając go do sądu o odwiecie-
nie wiecy; - 4) kto wnosi skargę
do sądu, mając na celu ofiary i li-
berac roci obywatela; - 5) kto ca-
bię wzięcia podkłada jego iwe z dwu-
krotności; - 6) jeśli szlachci kabie
szlachcica przy robocie, odwieciecie
minim wiecy 2 lala i 12 przedziel,
a jeśli z ruznicą, to potrójnie; -

7) jeśli słachcieć słachciecia, pominawanie
pojmie i pominie, obśiedzi w wierzy rok ca-
łorocz, a oprocz tego jeszcze borykając łask
długą, jak długo go więzić; 8) ka-
prowe w kabilim, słachciecia i ka niedo-
zwolony pojedynczy naznaczą i ka-
my flet roku wierzy; - wreszcie 9) ka-
ctwiliwe podrażnienie niewiasty, i flet
poroni, i 10) ka prowne w kabilim słac-
cia siobienie w wierzy flet siwier
roku cyli 12 przedziel pogrozone było.
Kaliś lilewski obśiedzi w niektórych
wyprawkach siobienie w wierzy proshubę
publiczną masieclną.

5. Monfistula dolbr.

Nasza konfiskatały dobrze przedstawia
się i w tej epoce było jako kara surowa
dla nasza przy innych ciężkich karach.
Wszystkie te przestępstwa, które kon-
fiskatę dobrze kara, przyczyniają, są już
albo gwałtem, albo wyrośnięciem albo
infaamią karane. Takie przestępstwa,
które karę gwałtu podlegają, przyczynia-
ją, kara konfiskatę słów: 1) herety-
zm i udręczenie; — 2) obraca ma-
jerstwu i podoba gwałtu; — 3) fałsko-
wanie monety; — 4) rozbicie i morderstwo,
lwa konfederacyji majstrowe; — wreszcie
5) jeżeli szlachcie pańszczyce roznosić
szlachcica, do szlachty stawiać się nie chce.
Z przestępstw zagrożonych infaamią
6) gwałtowny najazd cudzego domu;
a z przestępstw zagrożonych banicyją
7) udrękanie, przyczynia również ka-
rę konfiskatę słów.

6. útrata výrobků a útrata edob.
mostů a poskytnutí do dovozu.

Ubrala, i przedziwne rzeczy były, powsta-
sca płaszczyzn, albo w dwóch, czy
trzech, mianowicie: 1) w postaci spie-
szenia w ogólnym sferycznym

2)
 tryjansom, oraz w razie ofensywy w
 postępowaniu i staraniach kandydatów
 na Ukrainie.

Nakoniec ukończył przystąpienie do do-
 stojenstw (incapacitas honoris) powo-
 gata przez siebie i dozwolęcyja sędziów
 trybunałskich i postów sejmowych.
 oraz 4) nabieranie do roboty lub do
 robotniczej konfederacyi wojennej.

7) utrata prawa spadku.

Na charakteru państwa rzymskiego, ma-
 lili, brata, siostry, drugiego brata
 to przez siebie i dozwolęcyja sędziów
 trybunałskich i postów sejmowych.
 lub 4) nabieranie do roboty lub do
 robotniczej konfederacyi wojennej. Ten-
 sta sam pisał przez siebie i dozwolęcyja sędziów.

8) Przymusowe roboty.

Ta kara dotyczyła tylko koczownic-
 kich i koczowniczych i pasterzy, którzy nie
 mając stajni nocnej, z dnia na dzień
 się przemieszczali. Tędy koczowniczych kocz-
 owców i pasterzy i pasterzy koczowniczych
 do starostwa, przesyłając ich do starostwa
 i starostwa do roboty przymusowej
 kierować tak długo, dopóki się o koch-
 owego pana jego, którego pasterz, nie
 upomni i nie policze.

9) Kary arbitralne monarche.

Oprócz tego w dwóch wypadkach
 ukaranie przodków przodków
 było woli monarche, a mianowicie:
 1) jeżeli kto z rycerzami lub kawalerami
 formacji stał się koczowniczym, bez opłaty ko-
 szarych, oraz 2) jeżeli ktoś z koczowniczych
 monety i goty. garbto koczowniczych mon-
 tase monarche przodków było.

§. Kategoria druga (kary
 pieniężne i grzywny).

1. Najwyższa kara pieniężna by-

[i]stotniacy doświadczeni
 lewskich 7

2.
Ta kara 2000 mł. Kara ta nagrodzona
była na następujące przedsięwzięcia: 1) jeśli
ktoś wykazał się mającą na celu
zwiększenia liberalności w obywatelach; - 2)
jeśli się ktoś za pomocą swego szkolenia
lub w razie nagłego niebezpieczeństwa na
wznowienie starożytności, nie musiał na podko-
mienie swych własnych wojowników;
nawet 3) starostowie sprzyjający i me-
chaniści z wyznawcami chłopskich
prawa; wreszcie 4) starosty się
skorumpować celowo byłą lub po-
set reformy.

2. kara 1000 mł. Tej karze pod-
legali: 1) duchowni wyznania greckie-
go krzyżujący równocześnie dwa benefi-
cyi; - 2) starostowie przekraczający po-
stawienie dwuszyby i r. 1776,
wydanej w celu skrócenia chłopskich;
wreszcie 3) tej karze uległa połowa
nie na innych gruntach bez cerkwi
mia diecezyi.

3. kara 500 mł. Tej karze pod-
legali: a) kto przekraczał rokowania
kani; - b) plebejusz przekraczający po-
stawienie dwuszyby i r. 1776 prze-
ciw chłopskim; - c) insygnat; jeśli mi-
mo insynazyi starosty czynił podleg-
ność nieskazywanie się pod cho-
wacze dla poddania ich swym

4. kara 400 mł. wynosiła podleg-
ność za złoty kabiego starosty w
miejscu dwuszyby i r. 1500, jeśli kab-
stwo nastąpiło z miłości.

5. kara 240 mł. wynosiła podleg-
ność za złoty kabiego starosty w
miejscu dwuszyby i w razie wyłączenia
kabiego kani.

6. kara 200 mł. nagrodzona była
na starostów w dwóch wypadkach: 1)

jeśli nie ostateczną, należyć się więcej
nieużyte; — 2) jeżeli nie oczekiwaliby
uśmierdzenia wydanych - sporechno swawolnym
wypow wojakowym i kłótni, grozi,
by popelniającym.

7. 120 mst wynosić kara¹⁾ postępu
na głowę szlachcica kabilego, porównanie
przez szlachcica kabilego; — 2) jeżeli
wynosić postępu na chromość wiecna
szlachcica na rze lub podre, na ośle,
pieniceńca lub uciecie nosa, jako po-
łowa postępu na głowę, donoszący
z r. 1508 do 240 mst podniesionego; —
3) jeżeli wynosić kara, jeżeli szlachcic
szlachcica samowolnie pojma i uwięzi.

8. Kara 100 mst postanowioną była
w następujących przestępstwach: 1) na
depraktacji popelnianie przez urzędu-
nika na stronach przez wybieranie
niezależnych osób; — 2) na posyłanie
lub czynieniu odpowiedzi cyli: niech,
pięknym pogrobie; — 3) na plebej-
sca, jeżeliby używał szat i futer do-
stawnych oraz kaszancio; — 4) na
szlachcica, jeżeli na uniwersytecie sta-
nowy nie uścisnę na postrojenie
kół swawolnych wojakowych; — 5)
jeżeli kto wezwany do sądu na ter-
minum stawiać się i jawnie nie
chce; — 6) jeżeli pan lub ci swych so-
dow do terminum stawiać nie chce.
7) Jeżeli ktoś wynosić postępu na
głowę plebejśca, podniesiony donosy-
lucyja z r. 1631.

9. Kara 60 mst należyć się: 1)
szlachcici jako starości na podstawie wo-
jnego podchorążego przestępstwa; — 2) na
niezadowolony hajduch.

10. Kara 30 mst przypisana: 1)
na pomoc pocielonej przez kabici-
szlachcica; — ośrodek legu, jeżeli wy-

Fróelwshig

11. 20) między innymi: 1) kara, nie dawanie wyroczni, kadania, słach, ciciwi; — 2) ka mylicie miś daridoga- reba; — 3) ka stamienie plebejusza.

13. Kura 10 młj malarzka się żyłko
w wypadku podzielenia pomocy przy
czarzeniu słabiciu.

15. Woreczi kawa 3 m², która
jest identyczna z kawa XV z poprzed-
niej epoki, przybliżona rozmiarów
kawy 14 m² za podobieństwem
miękkich postaci w sprawach kłó-
tych; oraz kawa 30 m² za po-
dobieństwem rozmiarów.

[illegible]

[corlat]

[sgdowym]

effective, na postujsz co głowę podnosząc
 na kraki na mł 240, potem na mł
 1180, przeniesiony wiersz na drugą stronę
 ci, karkie po wydaniu konstytucji r. r.
 1768 namet głowę dniecia gardłem po
 kłupnąć materiału.

W przewodzie Marignu znajdujemy w
 tej epoce dwie nowe instytucje, mianowicie
 instygatora czyli podawcyela publicznego,
 oraz scrutinia czyli dochodzenia i do-
 konywania.

Pierwszą wzmiankę o instygatorach find
 bliższych powieści konstytucji r. r. 1565,
 według której po przegraniu instygatora należało
 obowiązek instygowania procesów dygnita-
 rowi i przegraniu procesów publicznych, którzy
 by na sejm przybyć powinni, a nieob-
 cności swej dobrowolnie przed oblicze nie-
 usprawiedliwili.

Konstytucja sejmu warszawskiego r. r.
 1581 polecała instygatorowi, żeby powie-
 kę gotów do instygowania o dobor, które
 bezprawnie domniądzie zostały, aby mu
 napowisł w postawianiu procesów zostały.

Konstytucja sejmu dorotańskiego r. r.
 1588 polecała instygatorowi, sprawę do
 o obracze majestatu, i poradę główną, o
 windy karcz doboru stółu doboru doboru
 oraz sprawy kawiadawania należącego
 kłup kłupki wielkich i bochenich, po-
 stawianą przez paracem, że konstytucja
 instygatora nie przekazywała prawom mo-
 narszym.

Konstytucje r. rok. 1590, 1591; 1598
 dodały: instygowanie o kalcie idwały,
 o rzeczy publiczne procesów podskarbin,
 skarobom i ich przegraniu, o dobor i pro-
 wenta stółu doboru doboru na doboru
 r. r. 1611 sprawy procesów publicznego
 dom i bursy doboru i podawcy publicznego
 go.

Instygator wynosił poręczy na katachre-
olacę. Delator dostarczał instygatora,
w dowodzie co do popełnionego czynu sta-
nowiącego. W niektórych przypadkach
instygator był obowiązany poradzić
instygacyji, nawet gdy nie było delatora.

Statutem Króla Albrechta „
wym. konar. tylko Królom powierzone były;
statut r. r. 1550 postanowił, że szubłatorowie
przejęli być mają, pod icha, przejętą wy-
wiadując się mają, ~~sta~~ pilnie od ludzi
przejętą, obowiązanych franczyznej rzeczy.
Konstytucyja r. r. 1557 rozporządziła, iż
szubłator o kabacie ka obciążeniem, stro-
ny, wojewoda starosta w swoim województwie
bądź czynić ma na wiecach sądem swej
ziemi. A gdzieby wieca nie doszły, tedy sta-
nowa r. tymże sądem ziemskim na rokach.
Miarę mieć, i wojewoda przedniego szlach-
cia przejętą i starosta podskarbiego
na swe miejsce poradzić.

W sprawach, które się porocząci dehyręty,
miały się, wedle Konstytucyji r. r. 1565 szub-
latorów podjąć na wiecach co poroczeniem
a szubłator miał na sejmie do powiatu dać ma-
do szubłatoru.

Protem postanowili Konstytucyja r. r. 1578
i 1588, że szubłator w sprawach szubłator-
nych mają się podjąć na ziemskich albo
gródzich podach tego powiatu, gdzie szubłator
popełnił przestępstwo, pierwszych parac po
dokonanej szubłatorji, ale przed szubłator-
cyją. Po szubłatorji szubłator nie może
mieć miejsca.

Konstytucyja r. r. 1588 bardzo szczegółowe
wydawa o szubłatorach rozporządzenia.
Wedle niej szubłatorowi poręczy winno być me-
diale poprzedzić przed szubłatorniem. Szub-
latorów obie strony wyrozić powinny i
szubłatorowi na poręczy przejętą, że szubłator
szubłator, nie porocząli, a szubłator

sie w domu jego, gdy profesjonal, albo
na dworach, dworów, kancelary, albo
bei po bramach miasta i pałacu, w niektórych
sądach aglutujących się przybyły bywa, edykt
ten powołanie kwestora w sprawach
criminiu statutu (chrodit statutu) rwaną.
Wtedy osoba uboga kryło o chrodit, public
cine, czy o skrzywdzenie sądu, oskarżona
przed sądem staje, wyznacza ten patrona
do obrony winowajcy, który o ratunek sądu
i o obowiązek sumienia nie opuszczać nie
powinien, aby do obrony życia lub sumienia
konia dary winowajcy sturze przegło.
Po kapitulacji dworów, w sprawie
nych sukcesoryach, indyktach i replikach
kapada dedekt na indyktację. Dławię
nie prawa wymagają 12 świadków przy
sięgłych do przesłuchania chroditarza o ka
dony mu skryminat. Było także pewora
jein, że po przeprowadzonych słowach i
skrytyniach, kasadonego na śmierć sąd stro
nie powołowej samosiadn kapucynizacji
polecał. Tymczasem nieważący kwesta
konstytucyjna regim warte. r. 1768.
Prawo r. 1776 zabroniło używania ber
ku do konwikcji winowajcy, gdy się dobro
wolnie do winy przyznać nie chce. Gdyby
się w postowaniu obwinionego na świadectwo
świadków pa i procein, odrocata, paken
oras wedle recolucji Rady Niciuśkajacej ob
winiony winien być pa niewinnego juronny.
Indyktację przeprowadzoną postaja proce.
inżynierów od sądu wyznaczonych. Gdy
postawa, jakowione, przesłuchane co
staje sądowni opieczętowanie, który je na
stronie rozstrząsawczy, fortyfikuje do wy
dania wyroku: a po uformowaniu proce
piarza sądownego dedektie, ogłasza go
w obecności winowajcy. Ten wyrok na
dławię nie wyciągnie lub daremnie obiet
wa, pakenoras ogłasza urzędnie sądo

wy prełożeniom nad więźniami i w wyrok
miejscem sądu do egzekucji. Gdy zaś kara
śmierci na winowajcę jest orzekana, sformu-
łowana strona powodowa swym dożalem dala,
lub bez sądu, jeśli instygator więcej spowodu
kaszkuje. Na drugi dzień przed egzekucją
instygator lub inny urzędnik obowiązany
sformułować kaptana do obelżywienia, aby
się na śmierć przygotował, starać się powi-
sić o wygody dla niego z obelżenia. Przy
egzekucji, bacznie mu przyglądać, aby dot. nie miał
przebieg sądowy nie wystrząsnąć, tak co się ka-
dawania mający być, jako i ich felgi.

§. Ustawienia w przedmiocie proce-
sowania nowej kadryfikacji karnej.

Wzrosty karyja sejmiku warszawskiego z r.
1776 kładzie w przedmiocie ogólnego obrotu
praw sądowych wydatka postanowienie:
„Stwierdzając szkodliwość wynikających z
widłości, ciemnoty, rozapinanych precyzno-
ści, różnorodności niedostatkowości praw starych
i nowych, których mających za prawidła pro-
cesów jurysdykcyjnych omnis generis w ojczy-
źnie naszej, postanowiliśmy, wzięci przed
się sposób najpewniejszy do uchylenia tak-
owej szkodliwości. A na ten koniec ka-
ryjowi, wreszcie stanowić wybrałszyśmy i naszego
Andrzeja Łanowskiego, jako mają-
cego powagę i przywagę, do tego dzieła spo-
sobnym go czyniące, jemu poleciłamy infor-
mować Coditem Turidicium, powołując
w całej ojczyźnie naszej za regułę starych
mających, kładąc po nim, aby sprawić
śmierci naturalną bierząc prawo swo-
mo obliczo, nie przynajmniej się inderti-
skenter do kadry i dawnych legislatur,
ale żeby chwytając naturę obelżności, w
skądych się prawda nasz znajduje, i obycz-
je jego, do usque in formando novo co-
dice z dawnych praw kachować, co do bież-
camierowem fortec nasz ulepszeniu sformu-

miłośności, nie najobwie foremnie.
 To zaś wszystko żeby odmienić, forem co o.
 bywale i jednolicie w wątpliwości o formie,
 nościach swoich postawie mogą, ludzkiej
 żeby odmienić to wszystko co foremnie
 prawne in infinitum twarzycami; lub bardzo
 obliżeni lub cieżeni stygnie more. Taki
 zaś niewątpliwie, że tenie jurodyzmy du.
 dzej kamyski do formacy bij pod prądem
 swoim pracy, werwie najoswiecenijszych i
 najoswiecenijszych obywateli obajga narow.
 doir, w cym na jego myślarz się opiera,
 my kółkami, rządami, aby tenie jurodyzmy
 Andrej Kamyski to obieto na terminie
 ordynaryjnego za lat dwa przyjechać na
 jęcego sejmie wygłaszać, i ono w dwóch
 rebrano nam i stanowi merytorycznej
 na pewnym sejmującym przedłożić, obtoż,
 to przez jego przedłożenie do obajga swego na
 ówczas byli in toto odceplawawcy, czyli
 w nim poprawy i czynności, w prawo obro.
 cy, teni stany merytorycznej. Obtoż zaś
 obtoż, obtoż tego obieto wyciąga, obtoż
 kacyranych do niego subalternów, papier,
 skwerendy i inne podobne wydawać, jako
 teni i wydrukowanie tego, za podaniem
 rachunków na przyszłym sejmie, bonifido,
 wane będą, że obtoż obajga narobów.
 Tak oficjalnie polececie stane forem sejm
 Andrejowi Kamyskiemu do utworzenia obtoż
 ni i obtoż sądowych. Polececie tenie obtoż
 mogą, w terminie przewidzianym jęcynt ca.
 obtoż i na sejm warszawski r. r. 1776 proced.
 wzięt wypracowany forem siebie przedst.
 pod dyktando. Obtoż forem sądowych na
 mocy konstytucji roku 1776 forem J. W.
 Andreja Kamyskiego obtoż obtoż obtoż
 nego, obtoż obtoż obtoż obtoż obtoż obtoż
 i na sejm roku 1776 podany. Kamyski
 przedłożył obtoż obtoż obtoż obtoż obtoż
 pierwszy obtoż obtoż obtoż obtoż obtoż

rami. Specjalnie porządek o sprawach i gdań.
 Czynności Naczelnych i tych części podzieleną jest
 nadto na polityczną, a nadto polityczną na
 mierną, lub mierną, liczbę paragrafów. Część
 pierwszą, podzielił autor na 33 artykuły, w
 których rozstrzyga rzecz (1) o osobach, w ogólnos-
 ci, (2) o drolu, (3) o drolowej, drolowach
 i drolowicach, (4) o drolowcach, (5) o re-
 natorach i ministrach, (6) o sekretarzach grodz-
 kich, (7) o sekretarzach grodzkich, (8) o in-
 stygatorach i adwokatach grodzkich, (9) o sekretarzach
 ziemskich, (10) o sekretarzach i instygato-
 rach ziemskich, (11) o podkomorzym, (12)
 o deputatach i prezydentach ziemskich, (13) o po-
 trzebnych spraw, (14) o regentach, sędziach
 i kancelaryjstach, (15) o powozach,
 (16) o szlachcicach, (17) o miastach i powiatach, (18) o
 miastach i powiatach portacyjnych lub portowych,
 (19) o wojnie i pokoju, (20) o dziejach i o sta-
 nu szlacheckiego, (21) o opłatach, (22) o
 drolach i administratorach dóbr pań-
 stwowych, (23) o miastach, (24) o pow-
 szach, (25) o powiatach, (26) o domi-
 nach i innych, narodził się w nich i o
 domianach, (27) o szlachcie i szlach-
 nach, (28) o szlachcie, (29) o szlachcie,
 (30) o szlachcie, (31) o szlachcie, (32)
 o szlachcie i (33) o szlachcie.

23/2 1892.

Część druga obejmuje 55 artykułów,
 mianowicie: (1) o rzeczach w powiatach,
 (2) o rzeczach w powiatach, (3) o rzeczach
 ziemskich, (4) o rzeczach ziemskich, (5) o rzeczach
 ziemskich, (6) o rzeczach ziemskich, (7) o rzeczach
 ziemskich, (8) o rzeczach ziemskich, (9) o rzeczach
 ziemskich, (10) o rzeczach ziemskich, (11) o rzeczach
 ziemskich, (12) o rzeczach ziemskich, (13) o rzeczach
 ziemskich, (14) o rzeczach ziemskich, (15) o rzeczach
 ziemskich, (16) o rzeczach ziemskich, (17) o rzeczach
 ziemskich, (18) o rzeczach ziemskich, (19) o rzeczach
 ziemskich, (20) o rzeczach ziemskich, (21) o rzeczach
 ziemskich, (22) o rzeczach ziemskich, (23) o rzeczach
 ziemskich, (24) o rzeczach ziemskich, (25) o rzeczach
 ziemskich, (26) o rzeczach ziemskich, (27) o rzeczach
 ziemskich, (28) o rzeczach ziemskich, (29) o rzeczach
 ziemskich, (30) o rzeczach ziemskich, (31) o rzeczach
 ziemskich, (32) o rzeczach ziemskich, (33) o rzeczach
 ziemskich.

braci i ich dobrocienniu, (14) o porogach
 i ich bezpieczenistwie, (15) o domach, (16)
 o kolumnach, (17) o kolumnach w po-
 wietrze, (18) o kolumnach na dnie rzeki
 pływającej (descendens), (19) o kolumnach w górę
 pływającej (ascendens), (20) o kolumnach
 pobocznej (collateralis), (21) o kolumnach po-
 między matkami, (22) o kolumnach
 dobi nuchowych i pierichowych, (23) o pre-
 skrypcji powroci do strictektwa (intra re-
 tractus), (24) o pre-skrypcji granic, (25)
 o pre-skrypcji wszelkich kapitałów i jachich
 moluier długów, (26) o pre-skrypcji po-
 pularnych gwałtów, (27) o pre-skrypcji
 procesów, (28) o donosach słownych, (29)
 o donosach anegdotalnych, (30) o donosach
 kach empirycznych, (31) o donosach
 kachawnych, (32) o kachawach fantów
 de figure, (33) o deforytach, (34) o do-
 zywociu między matkami, (35) o do-
 mach porywania, (36) o do-mplamenciech
 transparytach i kargczeniach, (37) o potery
 pory kadyga, (38) o kłopotowaniu i jani-
 na kłopotu gniacie, (39) o wyprawianiu
 słowa, (40) o wyprawianiu ryb, (41) o ni-
 bezpieczeniach barów, (42) o osiżeniu kach,
 (43) o drogach pływających i wycieczkach, (44)
 o odrypiach i odrywaniach, (45) o polowa-
 niu, (46) o kłopotach w powietrze, (47)
 o kłopotach i popytach, (48) o popy-
 ciach i blizniach, (49) o wyskoku
 obrazów i obrazach i popytach, (50)
 o wyskoku obrazów i obrazach i popytach,
 (51) o wyskoku obrazów i obrazach i popytach,
 (52) o wyskoku obrazów i obrazach i popytach,
 (53) o wyskoku obrazów i obrazach i popytach,
 (54) o wyskoku obrazów i obrazach i popytach,
 (55) o wyskoku obrazów i obrazach i popytach,

(55) o myślepiu przeciwko folcy, pojedyn-
kach i fabrykacyi adlaw.

Część brzojowa jest na 24 artykułów jest
rozłożona: (1) o sprawach w ogólności, (2) o
sądach sejmowych, (3) o sądach relacyjnych,
(4) o sądach podwornych; dworskich i re-
ferendarskich, kucierskich kancelaryjch. doros-
nych i lekarskich, (5) o sądach trybunału
duchownego, (6) o sądach marszałkowskich,
(7) o sądach grodzkich, ziemskich i trybunal-
skich, (8) o sądach pogranicznych, (9) o do-
mniach podatkowych, (10) o domniach woj-
skowej, (11) o sądach polubownym, (12) o są-
dach i urządach poddomorskich, (13) o ak-
cessoryjach czyli więz. do spraw gran-
icznych, (14) o wydziałach w sprawach gra-
nicznych przez poddomorszym lub ich urzę-
dem, (15) o otwodach w sprawach gran-
icznych, (16) o doświadczeniach lub urzędach
poddomorskiego i w apellacyjach kucierskich o
syndikacji, (17) o przychodach kancelaryj
poddomorskiej, (18) o domniach edukacji
narodowej, (19) o sądach miejskich, (20)
o dowodach i odwołaniach w sprawach, (21)
o manifestach i protestacyjach, (22) o po-
stępiu, dowodach i odwołaniach w sprawach
akcyznych, (23) o ubezpieczeniu sądów
i spraw, (24) o medalach, (25) o ordyna-
cyi kancelaryjów, (26) o przyzwo-
(27) o ordynacyach sedy doborstkich,
domniach po miastach, szpitalach i do-
mniach poprawy, amlacyj, porządku poczt.

Ten wygłaskat projekt planu praw sa-
dowych wypracowany przez edukatora
kancelaryi na sejm r. 1778. Ten ten jest
nie razo się tym projektem, do
sejm wawarski r. 1780. Pro-
jekt Kamaryskiego jestu nie przyjął
stanu sejmowego do gwałtu więc don-
szczyt, na tym sejmie powzięto uchwa-
lono: że podjęte prace o skutki obywateli

Kamaryskiego
aboli

i ułożeniu w trzech tomach (wstąpienie
ceściach) do approbowania onych projektów
i nadzoru nad ich wykonaniem, o
dynastowi, edyktom i w. Korespondencji
pismem i pismem podziękować. Kęś
w katedrach i wice nie znajdujemy do
gadania kamionem naszym, na sejmie r.
1776 wyrażonym, które prawo praw
wspomniany na kawce i chybiamy, i na
żadnym sejmie aby nie był ułożony,
nie chcemy.

Chcimo ułożyć projekt kamionu na
sejmie, jest on jednak w historii naszego
prawa polskiego nadzwyczajnym
i ten, jako pierwszy a niekiedy i jedyny
owoc iśnitowania kodyfikacyjnych i na
które współczesnie w całej cywilizowanej
Europie były na porządku dziennym.
aby w ten miejscu nie mówimy się kęś
skracając w ocenę wartości całego dzieła,
i musimy się ograniczyć do tych tylko
iśnitowań, które dotychczas dzieł
my prawa naszego, a które nas ten bar
dziej racjonalnie winny, jeśli powiemy,
że w literaturze kach iśnitowania iśnitowania
sił nie reprezentowany był przez dążący
do reformowania prawa naszego, które
go najwybitniejszymi reprezentantami by
li Beccaria i Filangieri.

Tad już pośrednio były rozpatrzone się
w ułożeniu Księgi praw kamionu
przekształtami prawniczym kamionu
dużym i przekształtami w istocie. II. artyku
dużym 11, mianowicie artykuły od XVI
do LV ułożenie.

Książka dzieł kamionu na dwie dale
goryż: publiczne i prywatne. Do public
stychi praw i prawa najprościej, które
nie było niczyjej w szczególności, nie obra
żają osoby ani dóbr, którego furcie nie
wolał być oświadczone. Kęś

2
jako prawozenie sebstwowych, apostasyje i
bluznierstwa, dalej kbrodnie ktore s tuij
makury obwaraja, odcz doła lub sumowita,
dwoi panstwa a karawem gwaltu, berpie,
ceusstwo nasochi, jait kbrodnia obwarowego
majetaku, kotrada mcecypospolitej, kbro-
dnia obwarowej powagi, soplunij kiockier
twarbi piblicznego, palowowanie mowki
sowar piblicz mcecypospolitej i krolewskie
wrescie kbrodnie na dobach wcielich
i wotcie dogowidolowich w drapiu gwaltu,
wunie pibliczne. O wyszledie kbrodnie
pibliczne obwarowani sa, ~~nie~~ drwotac i,
stygatorowie sard krolewscy jait sardowi,
to jest swiaty w swej jurysdykcji pod ny,
gorem ias pcepisanych.

Do prywatnych par kbrodni palicra ka,
muydi k wysepek, ktore jait w sobie
fakorywowanie ~~na~~ wrob prywatnych bapz
na wrobach bapz na majetkach miewca,
frecier to fakorywowanie dobowane jait
ber gwaltu. O kbrodnie dochodnie
ma byc pargowane tylko na kioptanie wo-
dy fakorywowanie; gdy to kamileri, i tuij
dy od dochodzenia wotrymac sie miaz.

1.2. ~~przechodzac do poroczonych kbrodni~~
frecieru k amoy ~~tylko~~ tym nienawiercom prawu pobytu, w gra-
niach mcecypospolitej, ktorey miera do wy-
knan' doła w mcecypospolitej tolerowanych;
wyszledich innych z granic panstwa wy-
gnac' foleca. Tuijnie ktoby miaz kiocki
kto panijaca, frecier i frecier jait miaz
cuiame, chochy nawet w panstwie tolerowane,
ma byc wygnaniem i kiofistaloz miaz

- 3. na mcecypospolitej karamy. Bluznierca
frecier wiece kreciej anickij ma byc miaz
miazka na rok i miazkownia ofprawawana
miazkow frecier kiofistaloz karamy. W kiofistaloz
wotrymacia kbrodni ma byc kiofistaloz glawy
- 4. karamy. Wotrymacia kiofistaloz kiofistaloz kiofistaloz

komiczemu. Wzynałszy się z łóżka, siadłszy 3 lata
 w więz. wpiętej siedzieć będzie i relachować
 swą powinność dołożenia ręki; jeśli nie
 siadłszy, dozwolnie w domu poprawy oddany
 być ma. Kto tego do dozwoleńczego
 przedsięwzięcia, winien ponosić skutki i przeznaczenia
 dozwoleńczego w domu poprawy, a nawet
 siedzieć w więz. wpiętej rok cały, przyczem
 stanie się niepodobnym do wszelkich uwolnień.

5. 6. Zbrodnia obciążonego przestępstwem popełnia,
 składowiec przeciw sobie państwa i jego
 spisek i udział, na ręce jego godzi, chociaż
 by nawet koniata swego nie wykonał, lub
 kto na sobie przestępstwa i składowiec lub jego spisek
 i udział wzięcia, popełnił; karę zbrodni
 zdrady państwa winnym się staje, składowiec
 wieści i wiadomości państwowej i krajowej,
 kwatermistrz i podległy i pośrednik
 się kłamania, w kraju lub zagranicą i tudy
 o interesach publicznych narodzić się, składowiec
 swawolne pisać, broń przeciw kwatermistrzowi
 krajowej podnosi, w czasie wojny krajowej
 z nieprzyjacielem się wiąże albo inną dostarcza
 przynależną i ludzi, albo paradować dla państwa
 i przestępstwa i rady daje. Kto le zbrodnię
 karane są śmiercią, konfiskacją dóbr i honoru
 i słachickiego. Rodzina jednak winowajcy
 nowość przestępstwa i obywateli. Co do kar
 śmierci sposób wykonania katechizmowi i
 jakości przestępstwa zbrodni. Kto le spisek na
 osobę obywatelską ma być ścisły, a potem reszta
 wydatki i jako na słas przeliczone. Jeśli winowajca
 ca składowiec i pośrednik kłamie lub kłamie lub
 przestępstwa i zdradzie, tego pierwszego przestępstwa
 przestępstwa obciążeni mają być karane, potem
 reszta przestępstwa, potem główna ścisła i re. wydatki
 ścisłym ciałem na słas przeliczone. Wreszcie cy
 wili lub wojnowi przestępstwa i udział w tej zbrodni
 i ścisłym głowy karani być mają, inni
 bardzo ścisły, bardzo ścisłym na rękach
 i ukłoniem do domu poprawy na rok.

[illegible]

Długością kara każe przekształca się w
 rok niedkonia w pióro wyćwiecz; może ona
 być jednak powstrzymana, w miarę kłopotliwych
 ręk obciążających podłożem, miarom;
 nie jest piniowajon formawczy się na szczy-
 go, presypitcie go, młodych, ścięciu głowy
 maranym być mor; jeżeli piniowajon, niebo-
 żę się, paradisi, aby wykonanie podłoża fra-
 wnego młodej, a będąc hilem, do mi-
 szczytów naformian, w rebelii swej
 łona, utraci szlachectwo i podzijsi w-
 nę 10,000 złp a gdyby: nadat brat.

Janis alt 7

15. Kto by niewiadomo brenienną podcas bren-
mieniutcu, bice kocat, z regoty flut katra-
cony kocat, starre smierci ulegnie, jeśli flut
nie postat katrocony, 12 niedziel w wiezy
sieobciec ma i ka bice rtp 60 podupci.
16. Kto się sam dobrowolnie fazy kotronych
amytach kabije, cioto jego fumericonem
bedzie na scubienicy, jeśli się cał ułofi
i ciota jego niec nie moina, imię jego na
scubienicy fazybite postanie.
17. Kto by kabijca ~~faze~~^{ber} wrgledu na swój stan
i stan kabitego smiercia, starany byc ma
a ofowr tego ka glomz rtp 1000 podupci.
18. Za kabicie staro z pasordrbi staro smier-
ci faze bice katem i podup ka glomz
rtp 12000. Jeśli smierci nie nastapita
lece bylo pana starawa, wieca niz ca
faze rod i podup 6000 rtp, w jeśli ra-
na bylo sina, wieca wyrica 2 kala i
podup 3000 rtp. Katolelni kabijca ni-
rej lot 18 wiecy bylo podpoda i podupowa.
19. Bieci faze adlady lot 12 kabijajace rypch
napi ców lub stradadlow scieciem glomz
fazelem scieciem rad starane byc maza.
20. Rozrice kabijajace bieci, starre smierci
ulegaja.
21. Rozricstwo kabijajace się nawrazem lub
matricstwo nawrazu scieciem jednej regdi,
pokem glomz ma byc starane, utraca lece
prawo do spadku.
22. Kto do wolnieby staro w mieniu rypdów lub
rjarolów kabit, podlega starre smierci i
podupowi rtp 6000.
23. Polyby faze stige swego lub poddanego
chochy o mupelpek kad rbit lub klic ka-
kat, i by do piodnogo dnia smierci na-
stapita, fumerie staro smierci i podup ka
glomz rtp 1000, w mado faze kabit,
tego id fadlanikwa mvoluionu, bedzie.
24. Kto do wolnie ^{by} najechawany dwin ryp-
faze.

Ca polonistwo ich od spad-
ku upada.

familia 7

kwatrem, do go miał kazać lub zmuszając
kranit, do tego na śmierć ma być bity a
półowa majątku na rzecz sułtana
błogosławionego; jeżeli zaś tylko
innat lub kranit, nie śmierć, więz
miesz, na 1/2 roku darany będzie, nadto
wreszcie przesyłać i pobić do ludzkiej
młoci i podupić 6000 rtp oraz dwie
kary po 500 rtp po mieście; a gdyby mu
się majord nie udało, podlegnie karze wię-
zy więzowej na rok jeden i rtp 500.

25. Na kradzieży domu jawni lub w tajemnicy albo
wiesi, gdyby miał jawnie podłożyć ogień
i dom jeden lub więcej spalić, na ciele rycie
do domu poprawy lub w dajdany odda-
ny być ma; jeżeli zaś albo podłożyć po-
nu miał życie i kradzież, podlegać śmier-
ci darany będzie.

26. Na kradzieży, kradzieży i wszelkich obra-
dach publicznych, gdyby kto tego kranit,
lewa samo kranienie i kradzież w domu
darany zostanie; jeżeli zaś kradzież po-
pelnionem zostało, do tego na śmierć ma
być bity a nadto rtp 12000 podupić.

27. Kradzieży z przepadkiem popelnione, nie
podlegają karze. Za kradzieży popelnio-
ne w własnej obronie, jeżeli granicę jej wła-
snej obrony nie przekroczy. Kradzieży po-
pelnione przez nieobronę lub przez
szalonych lub głupich, nie ~~ma~~ śmierci
lecz więz, darane być miały.

28. Ktośby zbrodnię kradzieży lub obcego i krad-
zieży kranie do majorki lub w inne
jawnie i ukrycie kradzieży sprzedawać, lew jeżeli
go wykryją i naprowadzą do kradzieży i spowa-
dzi, podlegnie karze więz i więz 12
miesięcy i podupić rtp 6000. Jeżeli zaś
nie wykryją i nie spowadzi, do pracy w daj-
danych na ciele rycie i darany zostanie
a wszelkie ~~jego~~ majątek jego, co nie kradzie-
dane lub jego kradzieżnym przypadkiem.

29. Teżliby albo kupować niewiadko, więcej niż 1000
na rodu i kupować 10000 korony bez
daru i jeżeli wystradnie państwo i poślubi,
więcej niż 1000 na rodu i darany koronami,
a jeśli będzie niewiadko.
30. Zgwałcenie lub inanie proby glejtem mo-
narchijną i bierzeć, po ogłoszeniu glejtem
w powiecie, podlega karze więzienia w wię-
zisznicy przez rok i pół 2000 zł.
31. Za złodziej więcej 200 zł popełniając he-
gwałtu, karzeć złodziej kara 12 me-
sieci w domu poprawy lub roboty w szajka-
nach i karzeć złodziej w szajkach
lub rok w domu poprawy. W razie wyroku
złodziej po roku w domu poprawy, dwu-
lecie smaganie na rymu, wyprośnienie
a miasta i karzeć złodziej lub po-
tężę roku w domu poprawy lub do robot
w szajkach. W razie złodziej a wstana-
ciem, karzeć roboty w szajkach, dom po-
rawy na lat 10; smaganie flagami raz
na miesiąc i piętnowanie na plecach przy
wyjściu. Jeżeli złodziej przy złodziej-
stwie karzeć nie śmierć, do śmier-
ci w domu poprawy karzeć a najgorsze
ileganie konfiskacie; gdyby karzeć śmier-
ć lub karzeć, ma być świdrowaniem
karzeć i na publicznej obrodzie w świdrowach
wystradnie. Jeżeli złodziej i złodziej
złodziejstwo popełni, kiedy wedle listy po-
pelnionych złodziej albo do czasu albo
do śmierci do domu poprawy dany być
ma. Złodziej po ulicach i drogach bez cza-
nienia przechodziących i przechodziących
podlegających, karzeć w dwójnastu wy-
grozie i w domu poprawy 10 lat nie-
dzieć będzie w przy wyjściu i wyjściu
nargami były i na obrotach i w szajkach
piętnowany być ma. Gdyby karzeć
nie śmierć, do śmierci w domu

poprawy siódmiu ma; a gdyby się
kranie lub kranie, na sekcji
rozprawy. Wtedy nie byłoby
jeśli prawo na drodze ich
kranie, to domniemy, na
kranie; jeśli coś, to
wony; śmierć kranie. Wtedy
najmniejszą drogą, to
kranie odzyskać; wtedy
organi były i kranie
kranie; gdyby się
kranie i kranie.

Włodzkie pólno, w lat 18, według prawa,
ma i gda i karani bezdł. Słachcie na sto-
drejstwie z dożywaniem się ich wycom, tra-
ci słachcie i majątek na rzeczonym. lub
sukcesorów, a którego byłoby ciemno-
spraw do śmierci publicznie bezdł. Ktoż-
kolwiek przez parę parcie uradowane lub
przez parcie sładnie, powrócić ma na rzecz
sładnicę i pod w domu poprawy solcie,
dzi, gdyby cała rzecz sładnicę, warkata
okp 200, a na lat 3 do domu poprawy
mławy i Złocię przynawany bezdł.

[illegible]

33. Alkoholický w kraj, bez výpočtu na
soframa, levitní jistého monopolium so
hic prozatím, hořké kore levitní
i kore ctp 500 fopadme.

34. Kto by inna, miarę lub wagę, a nie kg, która przez cięciwość w drążu jest poła, nowioną, przedróża kawy przedawac, wzięt się, poduści winy 1000 złp.
35. Wszelkie gry hazardowe za karbowione pod kara, 2000 złp, i niedróżem w wierzę przez niedróżel skłery; a wespodargę domów publi' i cnych, dawiaru, banklyjeru i redit, ciępięcy gry publiczne, ukrata, konsewii wadom publi' cny i kara, 1000 złp mają być karani.
36. Kteli kto dopuści się paradowu na cteso innej osoby, popadnie karę wierzę wyzsczej na 12 niedróżel i poduści winy złp 1000!; a jeśli do paradowu posłane będą podgrówdi forsciu bezpierrezu osoby lub catosci honoru, ofroci winy złp 1000!; wierzę wyzscza do potni catęgo przedróżionęgo posłanie. Paradowi kai publiczne szalonym bezdróżel.
37. Kteli kto dawii w miejscu publicznem albo na publicznęj drodze bez posporedniego inny i stu ofront ucygni, niedróżem w wierzę wyzsczej forscer rade i karę złp 1000 podpo dnie. it gdyby się powolowu tego wyszypu dopuścił, wierzę wyzscza forscer niedróżel 15 i winę złp 3000 karany bezdróżel.
38. Gdyby kto obracany sam rade i spawicollu, wose i chiat ccygni i obracajęcego na poje dymet wyzscwa, popadnie karę niedróżel forscer rade w wierzę wyzsczej i winę 6000 złp. Gdyby kai p wyzscwania forsceto do forciolynan, a pojedyncz bez calozji i ra nicnia byt uolbyky, wyzscwajęcy forscer rade wierzę ni pūrodo, a wyzscwany na pfo cu shawajęcy, forscer potawiz cca niedróżel, niem w wierzę ma być karany. Kteli by pojedyncz forciolynan raniemiu lub radeicem się odanęcy, tedy jeśli wyzscwajęcy kabit, smierci, i konfiscatę dół karany być mor; jeśli kai wyzscwany wyzscwajęcego kabit lub smiercelnie ranit, karę smierci

poprawy liczyła się na tygodnie: 1 ty.
dzień, 4 niedziele, 12 niedziel, stur.
sce na lata: 1 rok, 1 1/2 roku, 3 lata,
4 lata, 6 lat lub 10 lat, najdłuższe
trwało do śmierci. Właściciel domu
miał poprawy mógł być powołana bieżąco
nawet bez jego wiedzy, bądź też
raz przy wejściu do domu poprawy a raz
przy wyjściu z latowego a także wypła-
cić jednego funta lub dwóch na plecach
winowajcy przy opuszczeniu domu po-
prawy.

Na dzień z domem poprawy
mieszkańcy byli dawa pracy w majdanach,
która mogła trwać 12 niedziel, albo
1 1/2 roku albo też całe życie.

Jeżeli dar ziemny prawnie było jeszcze po-
prawie Kamoyshiego publiczne sążenie na synu.

Tunc dany obywateli poci i mienia po-
prawie projekt Kamoyshiego: wygnanie
z kraju, konfiskata dóbr bądź w cało-
ści, bądź w połowie, bądź w 1/3 części,
ustrakę mienia i mienie w całości
latowego lub też ustrakę i spore parob-
nowania, w jednym wypadku nawet
ustrakę imienia i herbu, wyłączenie od
spadków.

Dany pieniężny i podstępny są nader wy-
sokie: najwyższa kpa 12000. - potem
kpa 10000, kpa 6000, kpa 3000.
kpa 2000, kpa 1000 i kpa 500. -
wypadkowo było kpa 100 i kpa 60.

System dany projektowi Kamoyshiego poro-
wnany z systemem starożytnym podawał
w drodze obowiązującym, który stanowił
pośrednio przedstawienie, obciążenie i
o wiele słabszym a nawet wprost tro-
gim, wprowadzając nieznane przedtem
ustawaodawstwo politycznym rodzaje
tyranicznych obywateli dany śmierci. Tunc
kpa sama obywateli w obu broniach

Nadto projekt Kamoyshiego o ro-
dzim 10 życia pawa faworyzacji
co zupełnie faworyzacji, a wina-
wajców między 12 a 18 rodzin
życia postawia pociemnienie rodziny.

współcześni pryncypaliści, cyfry
prawa w dziedzinie prawa karnego
tendencji, odjęcia datum, a póżniej
dane inne, wszelkich rodzajach
dów, musiata w narodzie naszym, które
go ustawy o najdawniejszych prawach w po
rowaniu z prawem niemieckiem, i
wraz zchwały zgodności, przysposobienie
projektu kamaryńskiego do użycia.

Stę jakkolwiek konstytucyjną z sejm
marcowego r. 1780 projekt kamary
ńskiego uchyłony został na zawsze, dając
nie uchyłkajac w narodzie nie uchyłony
bynajmniej.

Ustawa rządowa z d. 3 maja 1791 r. o
powołaniu do art. VIII. nową kodeks praw
cywilnych i kryminalnych pryncypaliści
celem pryncypaliści osoby spisać się mający,
z konstytucyjną z d. 28 czerwca 1791 lat
tej treści postanowienia: „Dopótnajac woli
prawa pod dyktando ustawa rządu nakazuje
jako spisać nową kodeks praw cywilnych i
kryminalnych, deputacja do tego ściśle na
mianem, do której wybrane na sejm osoby
dwóch prawicy, doradcy, razem z tego
nych, osoby kół z sejmicy jakoby i in
nych obywateli prowincyj doradcy, ma
jąc za prawidło lat statut Litewskiego jako
her i statut W. X. Litewskiego, codicem ci
silem, wraz z procesem cywilnym et codi
cem kryminalnym cum procesum criminali
umow: a gdyby w tych statutach braku
to jakich cywilnych lub kryminalnych
ustaw, deputacja rozstrząsa prawidła z
innymi prawami krajowymi, jak obywateli,
z prawidła naturalnej, nowymi
prawami lenie przedskatek dopótnajac
prócz do rozstrząsania sejmicy pryncypaliści
cywilnym doradcy a potem do decyzyj
statut pryncypaliści, na który czas obcy

24/2 1892.

czyi iwożeni maszat łowie rejnowi i donfede,
racyi obywateli narodów woyłskich postaw listami
sweni iweretnie do przybycia piewierca. Gdy
by car przed kerunim na radonienie repudi
keracimiejszego prawem venacronym, iustitucem,
ne to dzieło być nie mogło, wtedy karlowe dzie
to do decyzyi natężniającej rejnu postawione
być ma. Aby car dzieło kar foragowane nicra,
możne do potrzeb i cycrenia narodów stosować
się mogło, obowiązujący defukcyjz, ażeby
projekt na dondun wydata dla woyłskich
obywateli, którzyby chcieli w tej materii pi
sac i kar maring narodowi iwożeni przyjąć
go, a którzyby opis na najdogodniejszy i naj
stosowniejszy do potrzeb obywatelskich ora
dila, leżący nagrody 30000 ryp przy
znany. Także car który praw cyndalych i
dyminalnych, gdy w prawo państwowy
zostanie, będzie się nazywał Codex Russi
stawa Augusta.

Tuż dnia następnego po uchwaleniu tej u
stawy podhota się sesyja prowincyj łowon
nych matopolskiej i wielkopolskiej, na której
wybrano prezydentowi defukcyjz iwożni
dacyjcy Tarko iwożniowskiego dancle
ora mat. łow. i mat. Hugona Kotta łowon
stowianin defukcyjz car z prowincyj ma
topolskiej: Pierzynskiego podkomarskiego i
posta kijowskiego, Alutkiego starostę łow
dowego łowonowskiego i posta lubelskiego,
Trojanowskiego sejmowego i posta piemiel
skiego, łowonowskiego piewierca łowonowskiego
go, iwożni Sobanowskiego postawskiego ora
mickiego i mat. Łanowskiego, profesora
prawa krajowego w uniwersytecie iwoż
łowonin; car z prowincyj wielkopolskiej:
Mieirynskiego chorążego sochaczewskiego,
Łowonowskiego szambelana łow
łowonowskiego, Łowonowskiego podstarostę i posta
czerwskiego, Łowonowskiego starostę Łowon
mickiego, mat. Łowonowskiego Łowonowskiego

poznańskiego, scholastyka warszawskie-
go, Mykieleckiego scambelana królewskie-
go, jednego z głównych współpraco-
wników „Księgi praw sejmowych” Łanowskiego.

Wobec samej sesji uchwalono także regu-
miny dla deputacji modyfikacyjnej, wyzna-
czając dla niej miejsce zebrania ię w War-
szawie w czas powołenia prac modyfikacyj-
nych na dzień 1 września 1791. Komplet de-
putacji miało stanowić osób 4, z powołenia
książąt i szlachty, gdy im na to czas
prowoli. Pierwszy z powołenia posiadający
miał rozstrzygać w razie równości głosów
w deputacji. Którą upoważniono do użycia
inowierców nawet i pisać i do przyjmowa-
nia iwoag i projektów od obywateli z
provincji. Nadto powołano marszałka
sejmowego Stanisława Chłapowskiego, a
żeby mieć do próby wybrane o ich wyborze,
czasie i miejscu deputacji obwieścić, lecz
nadto wygłuchi obywateli z prowincji do
sownych do podawania myśli, zdań i pro-
jektów, słuchanie do kasjarskiego, pisarza
i księży uniwersyteckich i kachy.

Wedle myśli samej deputacji miał Andrzej
Stanisław August Chłapowski z brzech użyc-
 pierwszej miała objąć rzecz o wtajemniczeniu i ma-
lektorii, druga o przestępstwach, chwałach
i sławach jako że o procesie inominatnym,
trzecia przeczcie o sądach wieloletniego sądu
ich składaniu, wtadcy, obowiązkach i o pro-
cesie w sprawach cywilnych.

Pracowanie pierwszej sekcji (czyli wtajemnic-
go i doctus cywilnego) podjęli się: poseł Pie-
reżyński, scambelan Mykielecki, profesor ale-
dumski Kwartowski i M. Kamieński i M.
Kępcowski, imię, które podano do pierwszego
Bogdanowicza i Dobrowskiego; — czwór-
ci drugiej obejmującej prawo darne praw-
a procesem darnym: poseł Kłucki i pram-
belan Kymonowski, mając sobie dodanych

tak skłęb. tak porządane go dzieła; bez
 niego ani doświadczenie ułecy, ani formy
 zwyczajne porządku, poprawie i przewidy
 praw cywilnych nie można było. Dziś
 Tatarskiej opatrności skłębany naród ułecy
 wiekiem prawodawstwem, naciśnięty
 prawami państwa, z których ani prądu po
 litycznego ani cywilnego zabezpieczenia
 nie miał, płockał się swego systemu
 politycznego w porządku swym ustadzi. Kana
 ta ułecy 3° maja, wskazuje w niej
 wyprawie i oddzielnie parady prawa poli
 tycznego, a oddzielnie prawa cywilnego
 i kryminalnego. Tuż skłęb polityczna i
 swego ułeczenia publicat się, już w se
 mach i magistratach wykonawczych
 wszystkich rzeczypospolitej regduwe władze
 oficiane, skłęga jeszcze cywilna i krymi
 nalna, obejmująca sferę postępowania
 obywateli między sobą, i skłębne ca
 łowładztwa stary, ta skłęga od dyktu wie
 skłęb porządku w stolarz, pieniężnic
 mion, do rozbicia porządku. Nakłada
 ją sejm, naród jej okreduje, deputacja
 ma sobie par największy paręcyk, że
 do tak przykrego dzieła wykonanego
 rozkłada. Wskazuje naprzód sobie, że ka
 dzie jej sejm podał swamioła, że nie ma
 przewidywania leżać się podobnych przewidy
 które dzieła pośrednicze pisać kryty, że
 mając par wóć podany skłęb Tatarskiego
 i skłęb w. x. litewskiego, widzi jasno
 okładana wóć narodni, że nie sobie pa
 nej mając przewidywania podobny skłęb tego
 może przewidywać z firm całej przewidywa
 nie narodowej, o lew samem nabyć prawa
 do ułecy narodni. Nie więc w sobie przewidy
 gotowości do przewidywania przewidy
 nem przewidywaniem, dyle razem ma chęci
 przewidywania z przewidywanego świata w na

main alexander

Jeżeli najpewnierniejsze prawa nie dadez
 pewnego przekonania, o zachowaniu, jeżeli
 przyszedł do ich opieki kradziez i niechcący bez
 okrad. Co to nasprawiaćliwosci, niechcący, gdy
 jej formos marnych, chybosc" ktych i niechcący
 niechcący formos marnych, chybosc" ktych i niechcący

[illegible]

21
które przyniosła się na prawidłaach stwó-
rca? Najniebezpieczniej byłby ten kto pa-
mieci przedkłada, abyby ułamywał, iż nie
mało nie w słownych nielamach, aby do-
drżającego wiek przysposobianem być nie
mogło. Tawrem, iż bardzo wiele prawda-
wanych, lecz przez niego dwa razy nie-
kiedykolwiek lub przynajmniej. Abyśmy
więcej winny hotel pamięci oświecić, co
obowiązek przysposobienia sobie w robocie na-
szej udawać się do statków, doświadczyć i
prawdawnych, formować w nich ducha
prawdawstwa krajowego. Które prawa
regulują się sprawiedliwość, co z jęz-
yka, mądrość, ze stanem politycznym rzeczy,
polityki, których praw doświadczenie dobre
skutki okazało, że wszystkie prawa obywateli
do praw naszego wiążącego; gdzież
na słownych prawach, gdzie, gdzież
stwierdzić i prawom natury dogodniejszych
osiągnięcie. Któreż nie-
wa bieżąco prawo krajowe jedne drugie
głównie sprowadzają się, tam dopełnienie ich
w stwierdzeniu przysposobienia w rozgodzie i
dobrych wiarach innych krajów szukać
chcemy.

Odcina podaje dalej szczegółowe wska-
zówki dla tych, którzy do utworzenia do-
kładu swą pracę przyczynili się chcie-
li. Którzy praw nie ma utracie przedawcy
skutku cechy starożytności, ma obliczyć
się wedle przepisów na borykających, roz-
dział, artykuły i paragrafy, być wy-
razem odprutej potrzeby i zgodny z po-
stacią prawem narodzi, do co do przepła-
tywać się tylko statutowego. Prace
nadzysłane na konkurs mają być ca-
łkowicie epigrafem lub mieć pod-
pisz autora w kamieńskim liście, który
dopisany obywateli, gdy przysposobi. Auto-
rów niegodzi przez wzgląd na wyrażenie.

[illegible]

czynności i powołując party naród do obrony.
Wśród anarchii krajów i rozrywania się nie
mogły naturalnym biegiem rzeczy postępo-
wać prace kodyfikacyjne deputacyi, al-
bowiem powołano pod przewodnictwem Kots-
Tajaja gosława, porucznika działalnosc.

Niechając na skutki swej adreśy wśród
kamieńców krajowych, groźnej wojny, pra-
gnęła deputacyja zapewnić sobie statek po-
moc prawicow prawa krajowego, dooko-
wata do swego składni dr. Krajnowskiego
profesora prawa naturalny i narodow w szko-
le główniej w. w. litewskiej i wyjechała
nawet w domniemi edukacyi narodowej
zwolnieniu profesorów Panickiewicza i
Krajnowskiego od wykładów, pierwszego
w szkole główniej krajowej, drugiego w
szkole główniej litewskiej.

Winną kłopotliwici, na jądzie projekt do
kodyfikacyi napotykała w skutkach smutne-
go stanu krajów, kwalifikacya przyszła i w roku
1780, pięćdziesiąt lat, który od-
głos w sercach wszystkich, którzy pra-
gnęli jego dobra. Deputacyja kodyfikacy-
cyjna pracowała gosłowie, zbierając się
na sesjach, w materiale do obrad dooko-
wały jej nadzysłanie z różnych stron kra-
jów projektów: Podstawie projektów obrat
deputacyi nie maamy, to jednakże pewny
proces mia proces starszostwa i młodzieży material
świadcy o rywnie zainteresowaniu się spra-
wą kodyfikacyi.

Wśród wszystkich deputacyi nadstawy
materiałów i przyszli do kodyfikacyi, dooko-
ła gosłowie i kłopotliwici i powołani
projekt do prawa i procesów kryminal-
nego. Autorem jego jest Józef Kojanow-
ski, sambelan Kanistawa i uginia i po-
miejscowy proces wyobraźni i powołani
w roku 1788, smarty 2. 15 i 1801.

Tego "projekt do prawa i procesów"

dyminalnego, przedłożony deputacyi i całej
przemysławej i uwerzamy na rzeczy, że 9. 14
marca 1892, katalizuje na szczególniej
mówią, nie tylko z tego względu, że miejsce
w sobie przytłaczające wyniki uwerzanej
nauki i prokuracji i prokuracji, ale
także z tej przyczyny, że we wielki dzień
dla polskiego w sprawie i prokuracji, a
go, umieszczonego w Zbiorze praw, a
dawych Kamaryckiego, a wiadomo, że
projekt prawa nowego Kamaryckiego
był najistotniejszą stroną jego Zbioru.

Praca Cymanowskiego zawiera fragment humanitaryzmu, który w drugiej połowie XVIII wieku rozchodził się we Włoszech i we Francji; niemiecki, że i Polska doznawała jego skutków; byłaby go nieograniczona bez wątpienia w swem ustanowieniu; dostawał, gdyby stosunki polityczne nie były temu przeszkodzie.

W ocenianiu i ocenianiu prośbie swoim są,
manow. bi. ludie o prośbie dygnalnym
wyjawnia prośby: Celem praw spoteczności
jest kalifikowanie wstaności i materijności
starolego i starolego spoteczności. Wie do
syc jest prośbie potrzebny prośba, od któ-
rego kawista jest prośba: niechby na prośba
mówi, co jest syc spoteczności, co się mówi
i o d tego materij. Treba jeszcze kalifikować
ten prośba, żeby od młodego prośba każdy
prośbiowy lemmi prośba nie mógł być berdarnie naruszonym.

prawo państwa powinno wyznaczyć i nadać, co najmniej, trzy rodzaje obywatelstwa: polskie i "materiałowe" śląskie, obywatelstwo "społeczności" w związku z przynależnością do ich teraźniejszości potrzebnej. Takowe u-
czyni przynależność do obywatelstwa, to, przeciwnie, od którego śląska wyznacza, osoba obywateli powinna obywatelstwa
prawo. To śląskie obywatelstwa

przystosowana być winna na przeszkępcę
dara, i ta jest istotnym i najpewniejszym
katalogu prawa wewnętrznego. Którś kto
wych prawnym prawnym Codex poenalis czyli
księga dar.

Niekiedy przeciwko prawu prawa społec-
stwu, dwójadnego są podziału. Po pierwsze
istota, w której tożsamość prawa przeszkępcę, i
mniejszą, przynajmniej obywateli, społeczeństwa
albo społeczeństwa społeczeństwa, drugie są
różnicami prawa egzekucyjnego i prawnego,
przeciwko prawu społeczeństwa społeczeństwa
społecznego przeszkępcę. Także są winy,
leżące podległe, czyli kryminalne. Prawo
względnie do niekiedy społeczeństwa, winy,
nie powinno, małego społeczeństwa, prawa
krajów dar. Dla pierwszych na darach
leżących przeszkępcę, należy, drugie prawa
gdy powinno, są tożsamość, kryminalne,
podziału prawa ogólny, który dar jest
na dwie części: pierwsza, kampanie, w
sobie bezwzględnie prawa przeszkępcę winy,
drugie prawa przeszkępcę społeczeństwa, czyli
prawa kryminalne. Cechy doskonałe
tęci obywateli tych części jest jedna, to
jest: ocenienie skuteczności darowego
przeszkępcę i względnie do jej części
ści przystosowania legosie dar.

Przedmiotem do podziału winy ma być
autor: Prawo karacyjne nie powinno
być to niekiedy, które przynajmniej są tożsamość
albo społeczeństwa całej, albo pojedynczo,
czyli społeczeństwa społeczeństwa. Pierwsza
są, winy społeczne, drugie karalne,
czyli karalne albo obywateli, albo społeczeństwa
i społeczeństwa społeczeństwa. Istotności są tożsamość
bądź skutecznie powinna, albo na obywateli
przeciwko społeczeństwa, albo na wolności społeczeństwa
karalnym, albo na części społeczeństwa
stwierdzenie lub kwarantannę.

Własność a majątek może być dwójakiego
próchną, lub ruchomą, pierwszą jest to,
druga powinna w posiadaniu, na której i
jej owocach może być wyłączenie lub użycie,
druga, w sporach może być wyłączenie
lub reżim, narazie w jej
drogach może być i użycie.

Winy publiczne, publicznej, albo własności
publicznej, albo porządek i użycie
spółności publicznej. Co chyba było by
nawet publiczną własność lub publiczną
spółność, to w rzeczywistości jest winą, publiczną,
to porządek i użycie publicznej własności.

Przechodząc do oznaczenia dla win
przeznaczonych, twierdzi autor, że stary nie
może, doznając obciążającego prawa, jako al-
bo na majątku albo na osobie. Pierwsza
sa, pierwsza powinna być osoba. Jednakże winy
leżące, powinny być także być. Kary
kajem pierwszą nie powinny być wyłączenie,
druga, nie do użycia, stary osobiste są
do użycia. Wielkość stary jest
większą powinna się stosować, nie tylko do
wielkości winy ale i do wielkości tego, kto,
on obciąża prawo. Inaczej nie byłoby również
obciążającego, użycia z bogactwem, i nie,
dy pierwszemu mogłoby być sposób do
użycia, drugiemu nie mogłoby być nawet
użycia. Stary osobiste obciążać się będą
może obciążenie w użyciu, która nie jest
użyciem użyciem, nie jest, natomiast
kajem użycia użyciem, ale tylko pewnym
kajem użycia użyciem, może każde
użycie użycia z użycia użyciem użycia,
użycia. Użycie użycia, użycie użycia,
w formie może prawo użycia a użycie
kajem użycia użycia i pierwszą użycia
użycia prawo użycia, byłoby użyciem użycia
użycia użycia użycia użyciem do użycia
użycia użycia i użycia użycia użycia.

stanowienia prawa w pilniejszym czasie

W przedmiocie prawdy zachowuje się autor ten sam podmiot, jaki paskrował do win, to jest dzieł je na prawdy partykularne i publiczne. Do pierwszych należy te, które dotyczą życia lub prawdy, wolności, cxi lub własności państwa, do drugich te, które są skierowane przeciw narodowi, religii i religii. Co do prawdy przeciw religii skierowanym, jest autor podania, że takowe o tyle było prostać mając karę karną, o ile obrazają porządek, spójność i bezpieczeństwo społeczeństwa.

Tamże mamy co prawdy proponuje autor: więzić, które powinny być potężone z przynależną, prawa, aby słab ją najcięższe podroby, nie mogło dla społeczeństwa, w miarowicie prawa, prawdy i prawa, infamii, która powinna wspaniać infamii rzeczy na prawdy przeciw społeczeństwu, a więc wyniesiona być win, na przeciw tym przestępstwom, które są społeczeństwu najbardziej brzydki; utrata oby-watekstwa, która powinna być winna do tego rodzaju prawdy, które ją wyniszcza, ze tego więcej przestępstw oby-watekstwa; wygnanie z ojczyzny, która powinna jako utraciła, dla apostasy i w radach było wypadkach karowalność; wreszcie karę śmierci, której więcej radzi było w tych wypadkach, kiedy zachowanie przestępstwa przy życiu jest niebezpiecznem dla społeczeństwa.

W ostatnim piątku swego prośebliu notam, że autor tenę prawdy ołycarzów przeciwko i karę ogólności i w szczególności. Wszę naprzedz ogólnych prawdy przedstawił: 1) do samych było władzy prawodawczej należy przeciwko, naruszać i karę ka nie przysięgać, kład ródem ujętym przeciwko nie jest tylko ten, który jest wyrażenie prawem karany;

2) Karanie może spadać tylko na

przeszką prądu, stał nietylko przeszkodą dla
mym być nie może, że mi nie przyszedł prawem
zakazany i dozwolony prąd.

3) prawo nie może być przeszkodą dla osoby przeszkody
cy ale przeszkodą.

4) przeszkody z wyrodliwych prądów na drodze stopy
zanędy, nie do wypierzenia tejże osoby z ciała,
nie może być, prawa, z którego wyrodliwych
prądów, czyli między innymi przyczyną, w której
nie dopuszczają się do tego albo ze strony
wielkości, w których nie do tego, wszelkie
także i przeszkody.

5) nie powinna być przeszkodą dla mającej
użytkownik, formacja i woli. Co do formacji
względem prądu na formację prądów,
prawdę na prądzie niedojrzałe czyli wien
specjalny, powstanie na podstawie prądów
przez których starość może należeć. Co do woli
względem prądu, prawdę na prądzie.

6) Co do ocenienia wielkości przeszkody
należy mieć wzgląd na powody przeszkody,
na sposób dopięcia prądu, na wartość
wzrostu, na charakter winowajcy, na przyczynę
wzrostu, powstanie przeszkody, na wielkość
prądu, na czas, na miejsce, słowem które
przeszkody i skutki przeszkody. Istotą jest
miarę wielkości przeszkody.

7) Karę dla osoby powinna być istota
celu: stanie społeczeństwa przyczyną czyli
wzrostu, celom przyczynienia przyczyn
do przyczyn, przyczynienia, ich, winowajcy
powstanie nie przyczyn.

8) 9) Kara powołująca powinna przeszkody
stwierdzić, że jest powinna być pochowana miara
między przeszkodą a karą, między przyczyną
przyczyną a przyczyną. Karę dla osoby, w
której miara nie jest pochowana, jest
albo przyczyną, a w ten sposób przyczyną i nie
sprawiedliwą, albo jest niedostateczną, a
wtedy celowi karę nie odpowiada.

10) Wszystkie karę, które nie są donie

cenie potrzebne, są obniżeniem i fuzją
charakter parochii; więc używane być nie po-
winny stary odziania celowników, ciociowa-
nia, w dół upadania i t. p. niekiedy
czynnikiem jest i skutkiem chętniej dowo-
dów.

11) Abyż kara była skuteczna, ażeby to-
kniej było zachowanie sprawiedliwej mi-
ry między przestępcami a karą, karę brano
być winny o samą naturę przestępstwa.
Przez naturę przestępstwa porównujemy cel,
który w jurysdykcji parochialnym parochial-
nie przestępca i samo jurysdykcji popelnienie.

12) W karze karze prawodawca powinien
mieć baczenie na jej celowość i skuteczność.

13) Kara powinna być podobna do mi-
ry popelnionego przestępstwa, żeby sta-
becniejnym był przestępstwem karą, gdzie wię-
cej stało przestępstwem egzekucyjnym.

14) Powinno należeć do obracania
przez nagrodzenie drugiego karze i wy-
stąpienie karę przestępstwem być powinno. Wiel-
kość karę jest miarą wielkości nagrody.
W przypadku nieumiarowatości nagrodzenia z
magałki, czyli z karą winowajcy przestępcy
cy ~~na karę~~ nagrodę, na karę nagrodę, jako od
niego obracaniem się należy, obracającym
być powinno.

Tak myślał prokurator o prawie kar-
nego i przestępcy. Aby przestępcy, cho-
ba karowanym karą, wykazywać przestę-
pce tych karadniczych przestępców, jakie kar-
chodzą, między innymi a to, czego kłopot
prawo karadniczego, która kara karad-
nicza jest przestępcą; spłytką się one ma-
karadniczym, droższymi a nie są, to tylko przestępcy
w rzeczywistości, ale przestępcy w karadniczym
przestępcy. Podkreślamy, gdy karadniczego pr-
głody są, to nawet w obec przestępcy sta-
ni prawodawcy i karadniczego w przestępcy
można karadnicze, nadając mu karad-
(ponieważ)

let przedmiotowego barbarskiego, to
proszę o Skrymanowskiego który się już
całkowicie z temi wszystkimi powodzi,
postępowaniu ~~leżących~~ poleami, które w drugiej połowie
XVIII wieku wyfielzgowane, planowi
nadania strony nowego urzędowania
karnego.

Liber IV

lit. VIII. De nobilitatis, honoris, status
et honoris inculpatione: (4)

1344. Nobilitatis alios.

1344. Cum omni nobilitate.

1423. Si quis nobilis.

1423. Cunctis vero, eodem.

vesceret, pro
kwarc, cuicwaga.

lit. IX. De damno in fructibus, fructibus, regibus,
pecoribus et aliis animalibus: (28)

1347. Ut quilibet de fructibus.

" Ad emulandum.

" Item si quis peccat.

1505. Cunctis. Cuius.

1423. Utrum.

schody folne,
lesne, gosfo,
darsie.

lit. X. De oleac lura et oleacibus: (4)

1347. Ad praestitendum.

" Filiis mandum.

gra w rosci

lit. XI. De furtis, rapinis et incendiis: (25).

1347. Si aliquis, - Cum furtis, - statimque incipit, -
peccat, - ut viri famosi, - dago villam, -
sunt nonnulli, - sepius contingit, - legibus
propositis, - ut licet canonica sanctio, - statim
conqueritur, - statimque peccat, - preterea
statimque, - la lege imperiali, -

1423. Frequenter solet. Utrum.

1447. Licet punita.

1505. De suspectis in crimine.

1507. Radom.

1510. Statimque autem.

Radzicki
progo
triplestwo

lit. XII. De violentis et rebus violentis ablati: (20)

1347. - Si quis violentus, - Si quis excolens, - Cum alicui
quatuor habet, - Item pro curia feni, - Item pro una cor,
sola, - Cum itaque omnis violentia, - preterea ut cor,
hincpuit, - Item cum pauper.

1496, art. 37 de domis violatone, - art. 38. De eo qui in,
culpatus, - 39. De servitore violatore.

1532, art. 3: Crebro iam export.

" Correctores.

gwalt

lit. XIII. De homicidio, parricidio et vulneribus (47).

habij,
shwo
i rany.

1347: Accipimus, quod Petrus, - Petrus deposuit contra Jo-
hannem, - Querelam Petrus, - Petrus conquiescit est, - Et
et antiquitas, Quamvis occidit, - Ut violentorum, - Et per
civibus, - Idem pro una, - Ut penarum

1496: Item pro homicidio, - Item quia, - Sed idem aut vi-
preterea damet.

1532: Crac. Plebeius nobiliter.

1347: Item si fluxus, - Item quacumque morte, - Laurencius
conquiescit, - Et licet lex tam nova, - Ignotus conquiescit
est, - Querelam Ignotus, - Item Bartholdus deposuit, -
Item statimur

1454: Item statimur, quod et quis, - Item statimur.

1510: art. 16 & 17.

lit. XIV. De stupris et raptibus virginum et mulierum (7):

1347: Quicumque vero virginis.

1496: art. 44. Item de raptibus.

1532: art. 11. ad submovendam.

} utiliter

lit. XV. De crimine falsi et calumpniatoribus (12):

1465, art. 11. De falsariis citationum.

1454, art. 22. De calumnia obiecta.

1527, art. 16-20. De moneta falsificanti.

1532, art. 4. Ut deinceps calumpniatorum.

} falsitatis

lit. XVI. De poenis, mulctis et pignoratitiis (14).

1347: Ut in rapinis, - Experiencia nos, - Preterea quia, -

1446: Ut itaque certa, - Et iure divino, - Cum dicit scriptura.

1454 art. 24. De pignoratitiis

1507. art. 12 & 13.

1520. art. 4.

